ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

SAMEDI 1er NOVEMBRE 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8334 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4135

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՓԱՌԱՏՕՆԸ

—o—

Վաղը՝ կիրակի՝ Կավոյի սրահին մէջ տեղի կ'ունենայ Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբի տարեկան մեծ համերգը, նուիրուած իր նախկին խմբավարներէն Գուրգէն Մ. Ալէմշահի յիշատակին, անոր մահուան 10րդ տարելիցին առթիւ :

Փառատօն հայ երգի :

Փարիզահայ գաղութի մշակութային կեանքին մէջ իր յատուկ տեղն է գրաւած այս երգչախումբը, որուն հիմը գրած է համեստ ու համակրելի երաժիշտ Սաքօ Յակոբեան, 35 տարի առաջ, 1923ին :

Կեանքի կոչելով Սիփանը, հիմնադիրն ու իր կեանքի անձնուէր ընկերուհին Տիկին Մաքօ՝ չուտով իրենց չուրջ համախմբեցին քանի մը տասնեակ հայ երի – տասարդներ ու պզիկներ, որոնք անձ – նուիրաբար փարեցան այդ դեղեցիկ ձեռնարկին եւ աշակցեցան անոր բարգաւաճման ու յարատեւութեան :

Սիփանը չուտով գարձաւ գարդը մեր բոլոր հանդէսներուն :

Գաղութը նոր էր սկսած կազմակերպել : Ծննդավայրի յիշատակները թարմ էին տակաւին : Հայ երգի կարօտը կր տոչորէր սիրտերը : Սիփանի համերգները կը փոթորկէին հայրենաբաղձ տարագիր – ներու հոգիները եւ կը զօտեպնդէին զանոնք տակնուվրայ եղող այն օրերուն, երբ տարուսեմ դժնդակ պայմանները, տուն – տեղ գտնելու եւ տնտեսական տագնապ – ները յուժիւն տեղիդելու մտահոգութիւնները պահ մը մոռնալու համար, մարդիկ պէտք ունէին հոգեզուելու հայկական չուն – չով :

Ցետագային Նշան Սերոբեանի Կոմի – տաս երգչախումբին միացումով Սիփանը աւելի եւս ճոխացաւ ու գարգացաւ : Արա Գարթեւեան տարիներով վարեց Սիփան – Կոմիտասը, որ բոլի գարբերական հա – մերգներէն քանի մը անգամ ներկայացուց նաեւ Աւետը :

Ողբացեալ Գ. Մ. Ալէմշահ իր Կիլիկիա երգչախումբի լուծումէն վերջ առանձնակ դեկավարութիւնը Սիփան – Կոմիտասի, որ փայլուն շրջան մը բոլորեց իր օրով :

Քանի մը տարիէ ի վեր երգչախումբը դառած է երիտասարդ ու տաղանդաւոր խմբավար մը՝ յանձին Կարպիս Ափրիկեանի, Փարիզի երաժշտանոցէն :

Վերջին տարիներու համերգները ցոյց տուին թէ ո՛րքան խղճամիտ աշխատանք կը տանի դեկավարը՝ իր խնամքին յանձնուած երգչախումբը բարձրացնելու մակարդակի մը հասցնելու համար :

Փարիզի պայմաններուն ծանօթները միայն կրնան գնահատել այն հսկայ զոհողութիւնը, զոր սիրայօժար կը տանին նուիրեալ անդամներն ու անդամուհիները, երեք բոլորն ալ համեստ աշխատաւորներ :

Օրուան աշխատանքէն պարտասած՝ անոնք հայրենասիրաբար կը վազեն փորձերուն, որոնք յաճախ կը տեւեն գիշերը մինչեւ ուշ տեն : Շատեր կը բնակին արուարձանները եւ հսկիւ ժամանակ կ'ունենան հասնելու վերջին հանրակառ – քին կամ կառախումբին :

Նուագախումբի ընկերակցութիւնը բացառիկ փայլ մը պիտի տայ վազուան համերգին :

Զուտ դեղարուեստական վայելքին հետ զուգընթաց, հայ երաժշտութեան պան – ծացումը հպարտութեամբ պիտի լեցնէ մեզ եւ պիտի թրթռացնէ հայրենասիրու – թեան լարերը մեր կարօտակէզ սրտե – րուն :

Երթա՛նք քաջալերելու երգչախումբը, որ այս օտար աստղերուն տակ կենդանի կը պահէ մեր հայրենի երգերը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԻԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

"ՋՕՐԱԿՈՁ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԷՋ"

ԿԸ ԳՐԷ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԱՄՆԱԳԻՏՆԵՐ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

—o—

Գահիրէի պաշտօնական շրջանակները կը հերքեն այն լուրերը, որոնց համա – ձայն Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան ուժերը ահազանգի մատնուած եւ կազմ ու պատրաստ կը սպասեն՝ անգլիական ուժերու մեկնումէն եառ Ցորդանանի վրայ ըլլալիք հաւանական յարձակումի մը առաջքն առնելու համար :

« Ալ Ահրամ » թերթը կը գրէ թէ վեր – ջին 48 ժամերու ընթացքին ընդհանուր զօրակոչ յայտարարուեցաւ Իսրայէլի մէջ : Եգիպտական թերթը այս պարագան կը վերագրէ անգլեւհրէական ծրագրի մը, որուն համաձայն Ցորդանան դեռի արեւմտեան ափը պիտի յանձնուի ՄԱԿի պաշտպանութեան : Նոյն թերթին համաձայն՝ Անգլիոյ ծրագիրն է ապագինել դեռին արեւմտեան ափը եւ դնել ՄԱԿի հովանաւորութեան ներքեւ :

Միւս կողմէ, Գահիրէի կառավարութեան պաշտօնաթերթ « Ալ Շաապ » կը գրէ .— « Իսրայէլ կը պատրաստուի ար – կածախնդրութեան մը՝ ընդդէմ Ցորդա – նանի », աւելցնելով թէ պէն Կուրիոն ներկայիս ի վիճակի չէ հրապարակելու իր ծրագիրները :

Պատասխանելով այս բոլորին, Իսրա – յէլի պաշտօնական շրջանակները կը յայ – տարարեն թէ՝ Ցորդանանի վրայ կատար – ուելիք իսրայէլեան յարձակումի մը չուրջ Եգիպտացիներու կատարած քարոզչու – թիւնը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ ռադմավա – րութիւն մը՝ որպէսզի Ցորդանացիները վախնան եւ Եգիպտոսի օգնութիւնը խնդ – րեն, պաշտպանուելու համար :

Իսրայէլեան նոյն շրջանակները կը հնչեն, թէ օտար մասնագէտներ եւ քըն – նիչներ կրնան վկայել, թէ Իսրայէլ ոչ մէկ պատրաստութիւն տեսած է՝ յարձա – կում ղործելու նպատակով :

Մինչ այդ, Գահիրէ առ այժմ մեկնա – բանց Հիւսէյն թագաւորի դէմ սկսած իր պայքարը, ոչ մէկ երեւոյթ ցոյց կուտայ թէ Նասր կը մտածէ տապալել Ցորդա – նանի պահը, անշուշտ, անկախ այն պա – րագայէն՝ երբ Ցորդանանի ծայրայեղ – ները ինքնապլուխ չարժելով պետական հարուած մը ընեն, առանց Նասրի մաս – նակցութեան :

Մինչ այս մինչ այն, կը յայտարար – ուի թէ յառաջիկայ չարթու Արաբական Միացեալ Հանրապետութիւն կը հասնի խորհրդային տնտեսական պատուիրակու – թիւն մը՝ ղեկաւորութեամբ Փ. Վ. Նի – քիթինի, — արտասահմանի հետ առեւ – տական յարաբերութեան խորհրդային կոմիտէի փոխ նախագահ :

Այս պատուիրակութիւնը կազմուած պիտի ըլլայ մասնաւորապէս մասնագէտ – ներէ, որոնք պիտի ուսումնասիրեն Ասու – անի ամբարտակին չինութեան եղանակ – ները :

Ալ Ահրամ, այս լուրը հաղորդելով, կը չեշտէ թէ խորհրդային մասնագէտներու առաքելութեան ղեկաւոր կէտն է ճշդել՝ թէ ինչ քանակութեամբ ապրանք, զոր – ձիք եւ քանի՞ մասնագէտ անհրաժեշտ են առաջին տասնեակ, զործի ձեռնարկելու համար : Այս պատուիրակութիւնը եգիպ – տոն պիտի մնայ մօտ երեք չարաթ : Բայց, խորհրդային այլ մասնագէտներ պիտի հասնին չուտով, Ասուանի ամբար – տակին կապակցութեամբ զանազան աշ – խատանքներ կարգի դնելու համար :

ՄԱՄՈՒԼԻ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՈՒԽՏԸ

•

Միջերկրականեան Կոմիտէին նախա – ձեռնութեամբ, հինգշաբթի, Հոկտեմբեր 30ին մամուլի ասուլիս մը կազմակեր – պուած էր Ատլանտեան Ուխտի կեդրոնա – տեղիին մէջ, ուր ներկայ էին լրագրող – ներ, կազմակերպութեանց ներկայացու – ցիչներ եւ բարձրաստիճան հրաւիրեալ – ներ : Ներկայ էր նաեւ Ցառաջի ներկայա – ցուցիչը :

Խօսք առին Ֆրանսայի եւ ամերիկայի բարձրաստիճան պետուրականները : Ի – րենց ղեկաւոր նիւթն էր՝ Ատլանտեան Ուխտի նպատակը եւ պատերազմական ներկայ կարգուսարքը :

1949ին Զօր. Այղընհաուըր Փարիզ եկած էր եւ 1950ին հիմը գրած միջազգային այս կազմակերպութեան : Այն ատեն մի – այն 15 օդակայաններ կային Եւրոպայի մէջ, ինչ որ բաւական չէր տպատ աշխար – հի պաշտպանութեան համար : Ուխտի պործունէութեան կարեւորութիւնը ցոյց կուտայ Եւրոպայի պատերազմական քար – տէսը, — ուր կը տեսնուին 150 օդակա – յաններ, զանազան տիպի օդանաւերու համար :

Ութ տարուան ընթացքին ձեռք ձգուած այս յաջողութեան ղեկաւոր նպատակը, — ինչպէս չեշտեցին խօսք առնող պին – ուորականները, — տպատ աշխարհի պաշտպանութիւնն է : Ատլանտեան Ուխտը համայնաւարներու վրայ իր ունեցած ղերազանց ուժով միայն յաջողած է մինչեւ այսօր պատերազմի առաջքը առ – նել : Խորհրդային հսկայ հոզամասը պաշարուած է օդակայաններով, հրթիռ – ներու արձակարաններով, իսկ ծովային շրջաններուն մէջ՝ օդանաւակիր հսկայ ռազմանաւերը պատրաստ են, ամէն վայրկեան՝ հակազդելու խորհրդ. որեւէ յարձակումի : Պատերազմական սիսթէմը այնպէս պատրաստուած է, որ ամէն վայրկեան օդանաւերը կրնան թռիչք առ – նել դէպի Խ. Միութիւն, նոյնիսկ՝ ջրա – ծին եւ հիւլէական ռումբեր փոխադրե – լով :

Մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի Սեւ Ծովու եւ Պալթիկի շրջանին.— Խ. Միու – թեան կարեւորագոյն զօրանոցները՝ ծով իջ – նելու համար : Պատերազմի մը պարագա – յին՝ երկու զօրանոցներ ալ անմիջապէս պիտի փակուին :

Ատլանտեան Ուխտը ունի 15 անդամ երկիրներ : Գերագոյն հրամանատարու – թիւնը կը կազմեն Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ամերիկա :

Ղեկավար այս կազմը, պատերազմա – կան լուրջ պատրաստութիւններ տեսնելով հանդերձ, ամէն գնով կ'աշխատի Գ. Աշ – խարհամարտին. առաջքը առնել, չ'ա – լաւ պիտնալով՝ որ նոր պատերազմը ոչ – րերզոական պիտի ըլլայ մարդկութեան համար : Բայց, Խ. Միութիւնը զգաստու – թեան հրաւիրելու լաւագոյն միջոցը՝ իր – մէ աւելի զօրաւոր ուժ մը ներկայացնե – լու մէջ կը կայանայ :

ՇՐՋՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

ԹԻՒԱՐԻ մէջ (Ալժերիա) ուժանակով լեցուն կառք մը պայթեցաւ, ինը հոգիի մահուան պատճառ դառնալով : 26 ուրիշ – ներ վիրաւորուեցան, բազմաթիւ տուներ եւ խանութներ վնասուեցան. ոճրափորձը ապահովաբար կազմակերպուած է ըմ – բոստներու կողմէ, որոնք կը փնտռուին : ՆՈՊԻԼի բժշկական մրցանակը այս տա – րի տրուեցաւ երեք Ամերիկացիներու, — Պիոլ, Թաթիւմ եւ Լեաերպէրկ :

ՍԿԻՐԻՆԿԻԻ հանքափորին մէջ վեց օրէ ի վեր արգելափակուած 12 հանքագործ – ներու կեանքը փրկուեցաւ ապատարանե – րու կողմէ . հանքագործները հիւանդանոց փոխադրուեցան, հանգստանալու եւ լը – նամուելու համար :

ՕՐ ԸՍԴ ՕՐԻՆ

ՏԱՍԸ ՏԱՐԻ

Արդէ՞ն : Ժամանակը՝ մահուան չափ անուղղ այդ ուժը իր թաւալումով շատ բան կը սրբէ, կը ջրէ, կը տանի : Իր թա – փը, սակայն կը կասի երբ իր անողոք անիւները կառչին արժէքի մը, մահէն ալ անդին ապրող անունի մը, ինչպէս է Գուրգէն Ալէմշահինը՝ որուն սիրելի դէմ – քը եւ նոյնիսկ վաւերական արժէքը միշտ թարմ է եւ միշտ կենդանի :

Հակառակ իր երիտասարդ տարիքին Գուրգէն իր ժողովրդական երգերէն զատ սուսուլ նաեւ համանուագներ հայկական ոճով, ինչպէս «Աւարայրը», Հէֆեաթը ու արեւելեան գոյնով «Արեւելեան գիշերները » :

Իր երգերը միշտ այժմէական, բերնէ բերան բեմ կը հրաւիրեն զինքը եւ կը զգաստ իր ներկայութիւնը երբ «Նագերը» կամ «Իմ երգը» իրենց աղուոր խաղերով կը գգուեն մեր ականջները ու սիրտերը :

Բայց իր համանուագային գործերը ո – րոնց մէջ հեղինակը , դեկավարը քան մը աւելի կուտայ իր արուեստէն ու ան – ձէն, կը մնան անծանօթ լայն հասարա – կութեան :

Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբը մեծ նիգերով եւ բարոյական թէ նիւթական ծանր պատասխանատուութեամբ կիրակի օր Սալ Կավոյի մէջ կ'ուզէ ցոյց տալ որ իր ողբացեալ դեկավարին միշտ հաւա – տարիմ է եւ անոր գործերուն վերապրու – մին նախանձախնդիր :

Իր նոր դեկավարը, երիտասարդ երա – ժշտագէտ Կ. Ափրիկեան գիտակից մօտե – գումով մը ձեռք պիտի առնէ նպատը այս կիրակի եւ նոյն բեմէն, ուր հեղինակը այնքան խանդավառութեամբ դեկավա – րած է իր գործերուն առաջին ունկնդրու – թիւնը պիտի կենդանացնէ մեր յաւէտ ող – բացեալ Գուրգէնը անգամ մը եւս :

Յաջողութիւն եւ արդար վարձատրու – թիւն Սիփան – Կոմիտասին՝ լեցուն սրա – հով մը, որուն արժանի են թէ՛ հեղինա – կը, թէ՛ դեկավարը եւ թէ ին՛ք, խումբը իր յանդուգն այս ձեռնարկին համար :

ՆՈՃԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՍՐԲՈՑ տօնին առթիւ Յա – ռաջ լոյս չի տեսներ վաղը՝ կիրակի :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԺԸՆեւիի մէջ ուրբաթ օր բացուեցաւ հիւլէապէտներու ժողովը՝ մասնակցու – թեամբ Միացեալ Նահանգներու, Անգլիոյ եւ Խ. Միութեան : Երեք երկիրներն ալ պիտի աշխատին համաձայնութեան եզրեր գտնել : Սակայն, դժուար թէ կարելի ըլ – լայ համաձայնիլ, քանի որ Անգլիա եւ Ամերիկա կ'առաջարկեն մեկ տարիով ընդհատել փորձերը, մինչ Խ. Միութիւնը մերժելով այդ առաջարկը, կը պահանջէ որ փորձերը ընդմիշտ դադրին :

ՆԵՒԱՏԱՑԻ անապատի մէջ (Միացեալ Նահանգներ) Հինգշաբթի առաւօտ պայ – թեցաւ աշխարհի գօրաւորագոյն ջրածին ռումբը : Պայթումին հետեւանքով 150 մեթր լայնութեամբ հոզի եւ աւազի սիւն մը բարձրացաւ՝ մինչեւ 300 մեթր : Փորձը պատրաստած է մեծ յաջողութեամբ :

ՔԱՆԱՏԱՑԻ վարչապետ ճոն Տիֆէն – պէյքըր գնաց Լոնտոն, իր կնոջ ընկերակ – ցութեամբ, հոկտեմբերի օր վարչապետը պիտի պայ Փարիզ, ուրկէ պիտի անցնի եւրոպական այլ մայրաքաղաքներ՝ քա – ղաքական դեկավարներու հետ խորհրդ – ակցելու համար :

ԱՆԳԼԻՈՑ Աշխատաւորականներու պա – րագլուխ վերընտրուեցաւ Կէյթքէլ. կը մը – նայ նաեւ խորհրդարանական խմբակցու – թեան նախագահը :

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

"ՆՈՐ ԷՋ" ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆԸ ԵՒ ԱՐԴԻ ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ

Տարի մը առաջ այս սիւնակներուն մէջ խօսեցանք «Նոր Էջ» հրատարակչականին քանի մը հրատարակութիւններուն մասին, որոնք պարբերաբար լոյս կը տես-նէն Թէհրանի մէջ, բանաստեղծ Դեւի հսկողութեան տակ: Ընդհանրապէս քեր-թուածներու հատորներ են, որոնց հե-ղինակները անդամ են այդ հրատարակչականին: Մօտէն հինգ մատենաշարին 6, 7 և 8 գիրքերուն վրայ: Այս անգամ մեր սեղանին վրայ ունինք 9 եւ 10 հատորնե-րը: Առաջինին հեղինակն է Զ. Միրզայեան, «Թաց Մայթը», խորագրով բանաս-տեղծութիւններու հատոր մը: Իսկ վեր-ջինը ժողովածու մըն է «Գիրք Արուես-տի» անունով, զոր կազմած է դարձեալ Զ. Միրզայեան:

Այս երիտասարդներուն ճիգերը պնա-հատութեան արժանի են: Նիւթապաշա-ւ հեւ ի հեւ ներկայ ժամանակներուն, երբ վատահ են թէ ընթերցողներու շատ մահմանափակ թիւ մը պիտի ունենան, եւ ամէն մէկը իր սեփական հոգեբոյլ ծան-րաբեռնուած է, այդ երիտասարդները հայ բանաստեղծութեան, հայ գրակա-նութեան համար իրենց կարելին կը փոր-ձեն, եւ ամէն մէկը իր տուրքը կուտայ մեր մշակոյթին:

Ինչպէս իրենց ընտրած խորագիրները, այնպէս ալ քերթուածներու բովանդա-կութիւնը միշտ ընդհատիպ է: Նոր խօսք ունին անոնք: Սովորական ծեծուած ու մաշած արահետներէ չեն սիրեր քալել: Բովանդակութեան հետ, իրենց արուեստն ալ նորութեան չունչը կը բերէ: Սակայն ոչ միշտ: Ոմանք պէտք ունին խորանա-լու: Ցաճախ անյայտ եւ աննշան է իրենց երգը: Կարելի չէ՞ր հասունցնել, տատա-պիլ, ապրիլ կեանքը, թուղթին յանձնելէ առաջ այդ քերթուածները:

Իրանահայ բանաստեղծները չեն մի-այն, որոնց կ'ուղղուին այս խորհրդա-ծութիւնները: Արտասահմանի մեր քեր-թողները պէտք է հրաժարին սովորական, բանպրօսիկ քերթուածներ ստորագրե-լէ: Պէտք ունին քրտնելու: Կը թուի թէ անցեալ մեր ղրականութեան, մասնաւո-րաբար քերթողութեան աւանդութիւննե-րը մոռացութեան տրուած են: Նորերը չեն կարդար հինները, որոնց արուեստը եւ ղրական չնորհը անձանօթ են իրենց:

Ձեռքս անցաւ Պոլսոյ մէջ տպուած քա-նի մը քերթուածներ, որոնք արտադրու-թեան դլուխ դործոցներ են: Ցաւը հոն է որ անոնց հեղինակները կը կարծեն թէ իրենց քերթուածները արուեստով դրը-ուած են: Մանաւանդ որ կան մարդիկ որ կը քաջալերեն նման արտադրութիւն-ները: Կ'ընդունինք որ անոնք «ինքնատիպ» են:

Զահրատ անունով «բանաստեղծ» մը, կ'երգէ Լուն օրինակի համար.—

«Առաւօտուն արթնցայ որ.
Փովս պզտիկ լուն աւկողնիս մէջ —
Միւնչեւ առաւօտ արիւն է ծծեր
Ուռած թմբուկի մը պէս ուռեր թմբեր
Լու պզտիկ լու ինչ պէտք կար այդքան
ծծելու»:

Եւ այսպէս կը չարունակուին եօթը քառեակներ, առանց կէտադրութեան, առանց չափի ու յանգի:

Ուրիշ մը, Զարեհ Մրահանեան, կ'երգէ Գինով ցեցը: Քանի մը տող ալ անկէ:

«Գինով ցեցէն մի վախնար —
Կ'ուզէ բուրդի, կ'ուզէ բուրջի ցեց ըլլայ
Կ'ուզէ սրտի, կ'ուզէ մտքի ցեց ըլլայ —
Խոր – խորամանկ, լուռ – լռակեաց
Արթուն, գիտուն եւ օրն ի բուն
Ուտող ցեցէն մի՛ վախնար»:

Անշուշտ մեր բանաստեղծներէն մենք չենք պահանջեր այն, ինչ որ կը պահան-ջեն մեր հայրենիքին քննադատները, ո-րոնց համաձայն՝ «Մեր բանաստեղծու-թեան հիմնական դիծը պարտականու-թիւնն է, ժամանակակից մարդու հասա-րակական եւ անձնական ձգտումները ար-տացոլումը, նրա պատմական ճակատա-գրի արտացոլումը»: Եւ կամ· բանաս-տեղծութիւն մը, «Որտեղ իրենց մեծ զոր-ծերով եւ հոգու հարստութեամբ, իրենց մարդկային նոր գծերով նկարագրուին կոմունիստական հասարակութեան ստեղ-ծող հերոսները»:

Այստեղ կը տարբերին մեր եւ անոնց՝ բանաստեղծութեան, արուեստի եւ ա-հասարակ ղրականութեան չափանիշները:

×

Առաջին տպաւորութիւնը զոր կը կրեմ Զ. Միրզայեանի քերթուածներէն, բա-ցասական է: Միշտ մարող լոյսեր, փոք-րիկ երազներ, տանջանք, մարդկային հո-դիներու տատապանք: Ոչ մէկ քերթուածի մէջ լաւատեսութիւն մը: Հիւանդ երեւա-կայութիւն: Երկու քառեակ պիտի բաւէր յատկանշելու համար քերթողին յոռետե-սութիւնը, փշրուած երազները: Այդ քեր-թուածին խորագիրն է՝ Պարտուածներ.—

«Այսպէս թեւուած տարիներիս մութի
վրայ,
Դիտում եմ ես երազներիս թաւալն ան-
դուն,
Որ մարում է երակիս մէջ բուսնաւորած
Ու լճանում հոգուս խաւար մի անկիւ-
նում:

Եւ իմ արեան զարկերի մէջ ծնունդ է նա,
Երգը անգութ եւ անծանօթ մի ցանկու-
թեան,
Այլանդակուած աղօթքներիս մրմնջուն
պէս՝
Մահը մարդու — յաղթանակը ոչնչու-
թեան»:

Զ. Միրզայեանին քերթուածներուն մէջ ո՛չ երաժշտականութիւն կայ եւ ոչ նե-րդաշնակութիւն: Ո՛չ չափ, ոչ յանգ: Ոչ արձակ են անոնք, ոչ ալ քերթուած՝ բա-ոին բանաստեղծական իմաստով: Ցա-ճախ անիմաստ: անկապակից բառեր ու տողեր: Բանաստեղծը փափաք մը ունի սակայն: Իր սիրոյ եւ մահուան երգերը, զոր զրած է այս տատարանին մէջ, ան-ծանօթ հակը թերթատէ եւ կիսատ ժպի-տով մը ըսէ· «Ախտուա՛ծ էի, որքան ե-րեխայ էր նա»: Տեղին եւ պատշաճ խոս-տովանութիւն, արդարեւ ...

Զ. Միրզայեանի աշխատանքին կը պարտինք սակայն «Նոր Էջ»ի թիւ 10 ժո-ղովածուն, որուն մէջ բացի կարդ մը բա-նաստեղծութիւններէ եւ արձակ էջերէն (Ռ. Բէն, Դեւ, Զ. Միրզայեան, Ա. Աս-լըն, Գ. Յանենց, Արմէն Գէս, Արա Տէր Ցուհաննիսեան, Ռատանիկ, Աւ. Խաչակ-եան, Վ. Այապան, Ա. Վանիրեան, Վ. Ֆրանգեան), միջազգային դրագէտներէ թարգմանութիւններ արուած են հեղի-նակներուն կենսագրական նօթերով: Այս-պէս ժողովածուին մէջն են Էրնէստ Հե-մինկուէյ, Սադեղ Հիտայէթ (Իրան), Ալ-պէր Քամիւ, վեց արդիական ճապոնցի բանաստեղծներ, Սպանիացի բանաստեղ-ծը Ռուան Ռամոն Խիմենէզ, Զալալէտ-տին Ռումի, քանի մը Զորէացի բանաս-տեղծներ, երգահան Ժան Սիբելիուս (Ֆինլանտացի), Նազրաթ Ռահմանի (Պարսիկ): Կայ նաեւ նկարչական տեղե-կատուութիւն մը:

Պէտք է խոստովանիլ թէ միջազգային հեղինակներէն թարգմանութիւններով, դեղեցիկ նպատակ մը կը հետապնդեն «Նոր Էջ» հրատարակչականին անդամնե-րը: Այդ աշխատանքով անոնք մեզի կը բերեն դանազան երկիրներու ընդհանրա-պէս արդիական մտածումները եւ ար-ուեստի ըմբռնումները:

Թարգմանչական աշխատանքին լծուած է մասնաւորաբար Զ. Միրզայեան: Ց. Մ. Դոստոեւսկիի «Հեղիկը», Մ. Լերմոնտո-վի «Դեւը», եւ Համատանի «Բարա Թա-հիր Օրհանէ»ն քառեակները, «Արու Ալի Սինա»յի կեանքը եւ գործունէութիւնը խորագրով դրքոյկ մը, այս բոլորը թարգ-մանած է Զ. Միրզայեան:

Այսպէս ուրեմն ինքնատիպ քերթուած-ներէն զատ, արեւելքի խմաստուններուն կեանքն ու գործը մեզի ներկայացնելը դրական գործ է, որուն համար չնորհա-կալ պէտք է ըլլանք թարգմանիչին:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՆՈՐ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԿԻՆԷ

Սեպտեմբեր 28ի հանրաքուէին ժըխ-տական պատասխան մը տալով եւ իր ան-կախութեան տիրանալով՝ կենէ բազմա-թիւ հարցերու դուռ կը բանայ: Բայց, նախ ճչդենք թէ 1958 Հոկտեմբեր երկու-քին Քոնաքրիի մէջ յայտարարուած կի-նէի Հանրապետութիւնը ճանչցուա՞ծ է միջազգային շրջանակներու կողմէ, քանի որ կը պահանջէն դիւանագիտական ա-ւանդութիւնները:

Ծանօթ է, որ առաջին անդամ դրացի Ղանան ճանչցաւ կինէի դերիշխանութիւ-նը, դիւանագիտական նամակներու փո-խանակումով: Ինչպէս ամէն անդամ, երբ երկիր մը գաղթավայրէ մը կը վե-րածուի անկախ պետութեան, այս անդամ ալ, Վաշինկտոնի բերնով Ս. Միութիւնը չնորհաւորական հեռագիր մը դրկեց, ճանչնալով նոր պետութիւնը եւ առաջար-կելով որ կարելի եղածին չափ չուտ՝ դիւանագիտական փոխադարձ յարաբե-րութիւններ սկսին Մոսկուայի եւ Քո-նաքրիի միջեւ: Թէեւ, պէտք է ըսել, որ Հանրաքուէին յաջորդ օրն իսկ Սքու Թուրէ ամասպարանքով հեռագիր մը դր-կեց Վորոշիլովի, յայտնելով թէ նոր Հանրապետութիւնը ծնած է:

Մառեչալ Թիթօ, յետոյ՝ Պալաֆրէյ, նոյն իմաստով հեռագիրներ դրկեցին: Թունուզ, Եգիպտոս եւ համամյնաւոր Ջինաստան հետեւեցան անոնց օրինակին: Իսրայէլ դոհացաւ չնորհաւորելով կինէի արագ բարելրջումը եւ մագթելով դիւա-նագիտական յարաբերութիւններ ստեղ-ծել՝ «երբ պայմանները եւ մանաւանդ Ֆրանսայի հետ իրաւական եւ քաղաքա-կան հարցերու կարգադրութիւնը թոյլ տան»:

Ի՞նչ է սակայն Ֆրանսայի դիրքը:

Արդարեւ, Հոկտեմբեր ութին Ֆրանսա-յի Անդրծովեան նախարարութիւնը կը հրապարակէր հետեւեալ գեկոյցը.— «Անցեալ չարթուան ընթացքին, կինէի վարչապետը բազմաթիւ հեռագիրներ դր-կեց աշխարհի դանազան կառավարու-թեանց դեկավարներուն:

« Այս ձեւով, Ֆրանսայի Հանրապե-տութեան Նախագահն ու վարչապետը ստացան հեռագիրներ, որոնց մէջ կինէի կառավարութիւնը Ֆրանսական կառավա-րութեան կը յայտնէ «բարեկամութեան եւ եղբայրական գործակցութեան ան-կեղծ կամքը՝ ժողովուրդներու չահին համար »:

« Իր պատասխանին մէջ, Անդրծովեան նախարարը կինէի վարչապետին յայտնեց թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը ստա-ցած է հեռագիրը եւ խոչընդոտներ պիտի չստեղծէ կինէի կառավարութեան բազ-ձանքներուն դէմ »:

Ձեկոյցին մէջ, ոչ մէկ տեղ կը յիշուի, որ առաջին անդամ դրացի Ղանան ճանչցաւ կինէի դերիշխանութիւնը, դիւանագիտական նամակներու փոխանակումով: Ինչպէս ամէն անդամ, երբ երկիր մը գաղթավայրէ մը կը վե-րածուի անկախ պետութեան, այս անդամ ալ, Վաշինկտոնի բերնով Ս. Միութիւնը չնորհաւորական հեռագիր մը դրկեց, ճանչնալով նոր պետութիւնը եւ առաջար-կելով որ կարելի եղածին չափ չուտ՝ դիւանագիտական փոխադարձ յարաբե-րութիւններ սկսին Մոսկուայի եւ Քո-նաքրիի միջեւ: Թէեւ, պէտք է ըսել, որ Հանրաքուէին յաջորդ օրն իսկ Սքու Թուրէ ամասպարանքով հեռագիրը մը դր-կեց Վորոշիլովի, յայտնելով թէ նոր Հանրապետութիւնը ծնած է:

Մառեչալ Թիթօ, յետոյ՝ Պալաֆրէյ, նոյն իմաստով հեռագիրներ դրկեցին: Թունուզ, Եգիպտոս եւ համամյնաւոր Ջինաստան հետեւեցան անոնց օրինակին: Իսրայէլ դոհացաւ չնորհաւորելով կինէի արագ բարելրջումը եւ մագթելով դիւա-նագիտական յարաբերութիւններ ստեղ-ծել՝ «երբ պայմանները եւ մանաւանդ Ֆրանսայի հետ իրաւական եւ քաղաքա-կան հարցերու կարգադրութիւնը թոյլ տան»:

Ի՞նչ է սակայն Ֆրանսայի դիրքը:

Արդարեւ, Հոկտեմբեր ութին Ֆրանսա-յի Անդրծովեան նախարարութիւնը կը հրապարակէր հետեւեալ գեկոյցը.— «Անցեալ չարթուան ընթացքին, կինէի վարչապետը բազմաթիւ հեռագիրներ դր-կեց աշխարհի դանազան կառավարու-թեանց դեկավարներուն:

« Այս ձեւով, Ֆրանսայի Հանրապե-տութեան Նախագահն ու վարչապետը ստացան հեռագիրներ, որոնց մէջ կինէի կառավարութիւնը Ֆրանսական կառավա-րութեան կը յայտնէ «բարեկամութեան եւ եղբայրական գործակցութեան ան-կեղծ կամքը՝ ժողովուրդներու չահին համար »:

« Իր պատասխանին մէջ, Անդրծովեան նախարարը կինէի վարչապետին յայտնեց թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը ստա-ցած է հեռագիրը եւ խոչընդոտներ պիտի չստեղծէ կինէի կառավարութեան բազ-ձանքներուն դէմ »:

Ձեկոյցին մէջ, ոչ մէկ տեղ կը յիշուի, որ

ԼԱ ՐՕՋԱՆԵՐԸ

ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻՆ

— Իրաւունք ունի, — ըսի ես, — վեր-ջապէս այդ ձեւով անոնց բաժը ինք կը հասկնայ եւ իր բաժը՝ անոնք:

— Ու երբ պամպիճոներ դան, — մէջ մտաւ Մր· Լա Րօզա, երբ պամպիճոներ դան ...

Ծունկերուն ու չուրջը թոռնիկներ ու-նենալու միտքը այնքան տակն ու վրայ բրաւ դինքը որ, ալ չկրցաւ չարունակել, յուզումը խեղդեց կոկորդը ու հոգին ո-դողդող երանութիւնը տարածուեցաւ դէմ-քին ի վար, մինչ ան, իր դիրուկ ու կարճ մատներով ափը վար դարձուցած, պամ-պիճոներուն հասակները ցուցնող սան-դուխներ կը չինէր օդին մէջ:

×

Աչնան սքանչելի օդով կիրակի մըն էր ճաշին օրը: Գիշերն անձրեւած էր եւ լուացած ծառերու տերեւներն ու մայ-թերը՝ որոնք կը չողային: Այնքա՜ն զով էր, որ պզտիկ ուշադրութեամբ մը կըր-նայիր ճչդել թէ ներչնչած օդը թոքերուդ մինչեւ ո՞ր անկիւնը հասաւ: Մչուչէ ու ամպէ դերծ երկնքի մը տակ, մեծ քա-դաքը կը տարածուէր հանդարտ ու ակ-նարկդ կրնար խուզարկել մինչեւ հեռա-ւոր հորիզոնին կապտորակ դիծը:

— Դաչտ երթալ ու էէսպապ դարձնելու օր է, — ըսի առաուն կնոջս:

— Մոռցա՞ր, Լա Րօզաներու ճաշի ենք հրաւիրուած, — ըսաւ ան:

— Չմոռցայ, բայց օդը այնքան դեղե-ցիկ է որ··· մտքովս երեսուն տարի ետ դացի, — ըսի ես երազկոտ, — ման-կութեան եւ պատանեկութեան առաջին տարիներուս, երբ դեռ չէր քանդուած մեր օճախը, Վարդավառին եւ Ասուա-ծածնայ խաղող Օրհնութեան Տօներուն Թամզարա կ'երթայինք: Լեռնային ու հայաշատ դիւղ մըն էր ան, ծառածածկ ու ջրայորդ· ամէն քայլիդ առու մը կամ աղբիւր մը կը կարկաչէր· հոն օդը միշտ այսպէս կ'ըլլար··· Առաջին անդամ այդ արեւուն տակ քնացող դիւղի այդիներուն մէջ է որ լսեցի Կոմիտասի «Կանչէ Կը-ռունկ»ը ու հոգիս ալեկոծուեցաւ, նոտայ մարդին վրայ ու լացի··· Շուրջս ամէն մարդ ուրախ էր· տօնական օր էր վեր-ջապէս ու օդին՝ առաւտ: Իսկ օ՞դը, Թամ-զարայի օ՞դը· ճիշդ այսօրուան պէս էր··

— Խեղճ մարդս, ըսաւ կինս համբերու-թեամբ դիս մտիկ ընելէ վերջ,— չատ եր-ջանիկ պատանեկութիւն մը չես անցու-ցած:

— Առաջին չրջանը լաւ էր, — ըսի ես տխրած, — երկրորդ՝ չրջանն էր որ կըն-ճիռներ դրաւ ճակտիս:

Լռեցինք:

— Քանի՞ին պիտի երթանք քովիննե-րուն, — հարցուցի ես վերջապէս:

— Բան մը չըսին որոշ, բայց երբ տես-նենք միւս հրաւիրեալներուն հասնիլը, մենք ալ կ'երթանք:

— Իրաւունք ունիս,— ըսի ես, — մա-նաւանդ որ, ոչ կառքի պէտք ունինք հոն հասնելու համար, ոչ կարաւանի, ոչ ալ՝ ածիլուելու:

— Գնա ածիլուէ ու չապիկդ փոխէ, — հրամայեց ան չէշտին մէջ սպառնալիքի դպալի համ մը դրած, — ամօթ է, թէ ոչ՝ հետդ դուրս չեմ ելլեր··· Ցետոյ ու-չադրութիւն ըրէ, նոր մաքրեցի լուացա-րանը· չորս կողմը չաղտոտես:

— Ակռայի խիւսին բերանը բաց չձգես, օճառը իր տեղը դնես, ածելիդ ճերմակ անձեռնոցով չսրբես, դեահինները չծրծես, քիթդ բերանդ չկարտես, — տնտնարան-եան չարունակեցի ես, — ալ բան մը մոռ-ցա՞յ յիշելու:

— Այո, մոռցար, — ըսաւ ան նեղա-ցած,— մոռցար թէ վերջին անդամ կա-րեցիր ինքդինդդ ու հաւ մը մորթածիչատ արիւն թափեցիր:

— Երբէ՞ք ի վեր Հայը արիւն թափելէ կը վախնայ,— վրայ տուի ես,— երեք հարիւր տարի է մեղ կը վարժեցնեն այդ բանին:

— Օ՛, դուն անտանելի ես:

— Դուն ալ անտանելի ամուսնին տա-ղնելի կինն ես,— ըսի ես խաղաղութեան ոսոր ճօճելով եւ դինքը համբուրելու հա-մար քովը երթալով:

Մօրուքս կակուղցնելու համար չուրով ու օճառով չփելու վրայ էի, երբ փողոցն ու մեր տան ապակիները դողալ սկսան, եւ արկածահար վար իջնող օդանաւի մեծ աղմուկ մը լեցուց թաղը:

— Ահա գալ սկսան, — ըսաւ կինս աղմուկը ճանչնալով, — Տոմինիկի ինք-նաչարժն է:

Իրաւ ալ, հազիւ մեքենան կեցած, մանկապարտէզ մը լեցնելու չափ երա-խաներ թափուեցան փողոց եւ սկսան վա-զել, վազվզել, կռւել ու իրարու մաղ քաչել, մինչեւ որ Տոմինիկը Սանթա Մարիան իր ահեղ թաթին օդնութեան կանչելով, յաջողեցաւ դանոնք զսպել ու տանիլ ներս:

Ցաջորդ հասնողը ճիւանին, իր կինն ու աղջիկը սիճիօրա եւ սիճիօրինա Անժե-լինան եղան: Իրական հրեշտակ մը, այդ Անժելինան ալ, նրբահասակ, նիհարա-կամ, սեւ ու խոշոր աչքերով ու սպի-տակ պլուզին տակ արթնցող ափսոս աղ-ուոր ծիծերով· քայդը, մեկմ ու ներդա-շնակ է իր վրայ ամէն բան, բայց ամէնէն չնորհալին՝ իր վիզն է· սեւ, փայլուն մազերու առատ հունձքը վրան կրող ո-դորկ ու բարեձեւ վիզ մը, որուն մէկ պաչիկին համար կարելի է առանց ափսո-սալու ամէն բան տալ:

ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

(3 Շար·)

Հ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ո Ւ Կ Ր Ա Ի Ն Ա

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՅՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԵՐԸ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 25-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 26-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 29-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 30-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 2-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 3-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 4-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 5-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 6-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 7-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 8-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 9-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 10-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 11-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 12-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 13-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 14-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 15-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 16-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 17-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 18-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 19-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 20-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 21-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 22-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 23-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 24-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 25-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 26-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 27-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 29-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 30-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 2-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 4-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 5-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 6-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 7-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 8-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 9-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 11-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 12-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 13-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 14-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 15-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 16-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 18-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 19-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 20-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 21-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 22-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 23-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 25-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 26-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 29-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 30-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՅՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԵՐԸ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 25-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 26-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 29-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 30-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 2-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 3-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 4-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 5-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 6-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 7-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 8-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 9-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 10-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 11-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 12-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 13-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 14-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 15-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 16-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 17-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 18-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 19-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 20-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 21-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 22-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 23-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 24-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 25-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 26-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 27-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 29-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 30-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 2-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 4-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 5-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 6-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 7-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 8-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 9-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 11-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 12-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 13-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 14-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 15-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 16-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 18-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 19-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 20-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 21-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 22-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 23-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 25-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 26-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 29-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 30-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-ԻՆ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Ա. Ա. Ժդանովի անվան պետական երաժշտական թատրոնում

"ԳԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ"Ը

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1 ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ ԵՐԳ ԹԱՂԱՄԱՍԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Place Saint-Sulpice — Métro : St. Sulpice

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Գ. ԲԱԼԱՅԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐ ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ԵՒ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԿՈՂՄԷ ԸՆԿ. ԱՐԱ. ՊԻՊՔՐԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

Արտասանութիւն՝ ընկ. Տիկին ԱՆԱՀԻՏ ՏԷՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ, երգ՝ Օրիորդներ ՄԱՐԳԱՐԻՏ եւ ԼՈՒԻԶ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ (*մէնտրզ եւ դուգերզ*) *Գահիրէի ձայնասփիւռէն*, եւ ընկ. ԱՒԵՏԻՍ ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ

Կովկասեան պարեր՝ Օրիորդ ԱՇԽԷՆ ԳԱԵԱՆ եւ ՎԻԳԷՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ: Հայկական երգերու երբեակ մը, ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՔԱՋԵԱՆԻ:

Մէնախօսութիւն՝ ԸՆԿ. Ե. ԴՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐԸ

Orchestre MIC GEET et sa formation

1er Prix du Conservatoire de Paris

ՃՈՒԽ ՊԻՒՖԷ ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ *Խօսնակ՝ ընկ. Գ. ԷՄԻՐԵԱՆ*

ՄՈՒՏՔ 300 ՖՐԱՆՔ

Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԻԷՆ

Տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 15ին, Սալ ըը Ֆէթի սրահին մէջ, ժամը իննէն մինչեւ ուշ պիւեր: Առաջնակարգ նուագ (Լիոննէն), ճոխ պուֆէ :

Մուտքը 300 Ֆրանք :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկսեռ երիտասարդութեան համար Բարեգործականի պիչերային հայերէնի դասընթացքը վերսկսած է, տեղի կ'ունենայ ամէն Ուրբաթ, ժամը 19 – 22, Ապոլոն մէջ, 32 Բիւ ըը Թրէվիզ :

Փափաքելի է որ երիտասարդութիւնը փութայ օգտուիլ սոյն պատեհութենէն :

MORY et CIE

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆԹՈՒՐԻՍԹ – ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ սոսգած է մենաշնորհեալ իրաւասութիւնը ծրարներ ղրկելու Խորհրդային Միութիւն : Բոլոր տուրքերը կը վճարուին ղրկողին կողմէ, ստացողը ոչ մէկ վճարում ունի ընելիք : Ղրկողը ինք կը պատրաստէ ծրարը իր կողմէ գնուած եւ ընտրուած հագուստներով եւ ապրանքներ :

Սքատար ծրար չենք պարտադրեր : Սակայն միայն նոր ապրանք կ'ընդունինք: Ներկայիս ծրարները աւելի արագ կը հասնին :

Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին հեռաձայնով՝ **NOR. 40 72 & 50 83**

10, Rue St-Quentin, Service C, Paris 10

MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD

ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ԹԵՐԹԻՍ ԿՈՂՄԷ ՆԵՐԿԱՅԱՆԱԼ

ՆՈՒԷՐ

Տիկին Տէօքմէճեան մեռելոցին առթիւ երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Ալգա – ատիանամին : (Սառնալ Յառաջէն) :

ՀՈԳԵՀԱՆԿԻՍՍ

Այս կիրակի, ժամը 10·30ին հոգեհանգստեան պատարագ պիտի մատուցուի բաժմավառտակ

ՂԵՒՈՆԴ Վ. ՔԻԼԷՃԵԱՆԻ

հոգւոյն համար Ս. Խաչ եկեղեցին, 10պիս Բիւ Թուէն :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Փոթորիկ խումբի ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն, ժամը 21ին, 17 Բիւ Պէօ : կարեւոր օրակարգ :

OCEANIA

ՕԴԱՆԱՒԻ, ՇՈՓԵՆԱՒԻ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ձեւակերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Ջաւա, Թուրքիա, Լիբանան :

Ամէն մանրամասնութիւն եւ տեղի վերապահում՝ ՓԱՐԻԶ–ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՐԵՒԱՆ օդանաւային ճամբորդութեան համար :

Մանրամասնութեանց համար դրել՝

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

M. LEVON BARONIAN

38, RUE DE LA RÉPUBLIQUE

MARSEILLE - TÉL. COL. 53-13, 42-58

Bureau à Paris :

4, RUE CASTELLANE

Tel. : ANJ. 16-33 & 75-90

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳԸ

Նուիրուած **ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ**

Յիշատակին, իր մահուան 10րդ տարեդարձին առթիւ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2ԻՆ, ԺԱՄԸ 15ԻՆ

Salle Gaveau

Association des Concerts Chouteau

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ԵՒ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲ (100 Մասնակցող)

Մեներգ՝ **ԱՍՏՂԻԿ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ**

Մ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ, Ա. ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ, Ա. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

ՅԱՅՏԱԿԱՐԻՆ ՄԷՋ՝ ԱՒԱՐԱՅՐԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ղեկավարութեամբ՝ **ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ**

Տոմսերու համար դիմել՝ « Յառաջ »ին :

Ակտուալ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ

Թիւ 8 – 9

240 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ եւ նկարազարդ :

1200 ֆրանք : Դիմել Պ. Բիւզանդ Թոփալեանի, 46 Բիւ Ռիշէ, Փարիզ (9) :

SICOMEX

20, Rue Royale, Paris 8e

Métro : Madeleine Tél. : OPE. 67-77

COLIS pour L'U.R.S.S. Licence Officielle

Համաձայն ինքնուրիսքի հետ ստորագրած պայմանագրին մէնէն կարճ ժամանակամիջոցին ԾՐԱՐՆԵՐ ԿԸ ՅԱՆՁՆԷ Ի. ՄԻՒՈՒԹԻՒՆ :

Առաջնակարգ ապրանքներ, թէքսթիլ, հագուստ, ներքնազգեստ մատչելի վիճակով, տաք հագուստներ, չալ փերճէնեան բուրդէ, ճայլըն գուլպայ եւ ամէն տեսակ ապրանք :

Յաճախորդներուն տրամադրութեան տակ են, մեր գրասենեակին մէջ :

Բոլոր ծախքերը (մաքս – ապահովագրութիւն եւն.), ծրարներուն գիներուն մէջ հաշուուած են, ստացողը ոչ մէկ վճարում կ'ընէ, ծրարներու յանձնումը ապահովուած է եւ ստացողին կողմէ ստորագրուած :

Ստացագիրը կը ղրկուի ուղղակի : Բաց է ժամը 9էն 12, եւ 14էն 18·30

Envoi Gratuit de Renseignements et Catalogue

ETABLISSEMENTS
G. HAGOPIAN
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

10, Rue du Caire, Paris 2e **Tél. : CEN. 78-44 et CEN. 66-96**

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ ԿԸ ԾԱԽԷ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ, ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ԻՆԹԵՐԼՈՔ – ԺԱՔԱՐ – ՄԱՅՈ ԱՆԿԼԷՋ – ՄԱՅՈ ՍՒՒՍՈ – ՖԻԼ Տ'ԷՔՈՍ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

(INTERLOCK, JACQUARD, MAILLE ANGLAISE, MAILLE SUISSE, FIL D'ECOSSE)

★

ԻՐԵՆՑ ԶԱՆԱԶԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՎ ԵՒ ԳՈՅՆԵՐՈՎ ՇԻՆՈՒԱԾ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԹՐԻՔՈՅԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

ԿԸ ԾԱԽԷ ՆԱԵՒ ՁՈՒՏ ԲՈՒՐԴԷ ԴԵՐՁԱՆ 2-28, 2-40 ԵՒ ԽԱՒՆ ԲՈՒՐԴՈՎ 1-26

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆ

ԵՒ ՎՃԱՐՈՒՄԻ ԼԱՅՆ ԳԻՒՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 **ֆր.** վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 **ֆր.**

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
4
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
4 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8335 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4136

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Որքան տարինները երթալու կը յայտը – նեն, որքան մեր հակառակորդները իրենց տեսակով եւ պրպարտութիւններով հրա – պարակը կ'ապմկեն վարկաբեկել փորձե – լով, այնքան աւելի սեպմօրէն կը բոլոր– ուի հայ ժողովուրդը Հ. Յ. Դաշնակցու – թեան շուրջ :

Այս իսկ պատճառաւ Հայութիւնը խուռներամ փութացած էր լեցնել 6րդ Թաղպետարանի ընդարձակ սրահները, որ նեղ կուգար հանդիսականներուն հա – մար :

« Մշակ բանուոր»ով կը բացուի հան – դէսը :

Հսկայ դինանշան մը լուսարձակներու լոյսերով, տակը երեք գիր՝ Հ. Յ. Դ., ահա բեմի զարդարանքը, ինքնին պարզ, բայց վեհութեամբ եւ խմաստով փառա – ւոր :

Բեմ կը բարձրանայ օրուան նախագահ ընկեր Գերասիմ Բալայեան եւ կը խօսի բացման ճառը հետեւեալ բովանդակու – թեամբ :—

« Դարեր առաջ, յունական հերոսական կռիւներու ընթացքին, հանճարեղ Հոմե – րոս կը բացագանչէր— «Մեռի՛ք, մի զլո– ջաք, որովհետեւ պանծալի է հայրենիքի համար մեռնիլը »:

« Ինքնաւնական թուականներէն սկսած Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, Քրիստափորի, Ռոստոմի եւ Զաւարեանի բերնով կը հր – րահանգէր ընկերներուն «Մեռի՛ք, մի զլջաք, որովհետեւ պանծալի է հայրենի– քի եւ հայ ժողովուրդի համար մեռնիլը» :

« Ու մեր ընկերները չարան չարան, հարիւրներով, հազարներով ինկան կա – խաղաններու վրայ, թրքական անապատ– ներուն, բոլշեւիկեան բանտերուն եւ Սի – պերիոյ աքսորավայրերուն մէջ, բայց – դանչելով, սպանեցէք մեզ, բայց պիտի չկրնաք սպանել Հ. Յ. Դաշնակցութեան զաղափարականը » :

« Այս երեկոյ, կարծես ձայն մը կը լը– սեմ Հայոց հեռաւոր աշխարհէն որ կ'ըսէ. —Գնա պատմէ հայ ժողովուրդին որ մենք բոլորս ինկանք հայ հայրենիքի եւ Հա – յաստանի փառքին համար » :

« Հոգւով եւ մարքով վայրկեան մը ապ– րինք անոնց հետ երկիւղածութեամբ եւ ոգի կանչինք» :

« Տօնելով այս երեկոյ հայ ժողովուրդի հարատեւ եւ հաւատարիմ կազմակը – պութեան Հ. Յ. Դաշնակցութեան վաթ – սունամեակը, կը յայտարարենք այս բեմէն թէ, քաղաքական անկախութեան և ազատութեան առաքելութիւնը որ կը կազմէ Դաշնակցութեան աշխատանքի ա – ռանցքը եւ պայքարի խմաստը դեռ չէ վերջացած » :

« 68 երկար տարիներ, արիւնի եւ պայ– քարի ճամբայ կարելի չեղաւ, այսօր ոչ միայն իրաւունք ունինք ողեկոչելու մեր հերոսական անցեալը, այլ եւ հանդիսա – ւորապէս յայտարարելու թէ, անիրաւ – ուած ազգային դատ մը ունինք որ պիտի հետապնդենք մինչեւ որ տէր դառնանք մեր ճակատագրին, Թրքահայաստանի եւ Ռուսահայաստանի մեր պապենական հո – ղերուն վրայ պիտի իրականացնենք հայ ժողովուրդի զարաւոր երազը, անկախ եւ Միացեալ Հայաստանը » :

Նախագահի ճառէն յետոյ Նոր Սերուն– դի կեդր. վարչութեան կողմէ ընկեր Ա – րա Պալգէեան կարդաց դեկեցիկ ուղերձ մը : (Պիտի տրուի առանձին) :

Նոր Սերունդը կը յայտարարէր հան – դիսաւորապէս թէ ինք եւս պատրաստ է պայքարելու Դաշնակցութեան դրօշին տակ նոյն զաղափարին համար ու կը վերջացնէր :— « Հաւատացած ենք որ աշխունէն յետոյ պիտի զայ զարուն եւ երբ հայութեան համար կրկին վերթին ազա – տութեան ծաղիկները, մեր ձեռքերով կ'ուզենք քաղել զանոնք :

Օրուան բանախօսն էր ընկեր Յովիկ Ե– ղիազարեան որու ճառը հետեւեալ կեր – պով կարելի է ամփոփել :

« 1890 – 1958, 68 երկար տարիներու չրջան մը, որու ընթացքին, կայսրու – թիւններ անհետացան, Թագաւորութիւն – ներ կործանեցան, աշխարհի համակրու – թիւնը վայելող բազմաթիւ խմբակցու – թիւններ չկարենալով դիմանալ կազմա – լուծուեցան ու պատմութեան անցան» :

« Արիւնոտած ժողովուրդի մը ծոցէն դուրս ժայթքած կազմակերպութիւն մը, սակայն, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, աչ – խարհի մէկ ծայրէն միւսը ոչ միայն կը չարունակէ կանգուն մնալ, այլ նաեւ իր վայելած համակրութիւնը օրէ օր աւելի կը զօրանայ » :

« Ազատ եւ անկախ ապրելու զաղափա– րը, հայ ժողովուրդի վշտաբեկ բայց վե– հանձն հոգիէն բնաւ չէր անհետացած անց– եալին, սակայն կը պակսէր համապրող կեդրոնական ուժ մը : Երեք սիտաններ, պիտի դային 1890ին, խանդավառելու և – րիտասարդ սերունդները, բահր, բրիչը, եւ սուրը, իրենց բնաբան ունենալով պի– տի պատրաստէին մտաւորականներ, աչ – խատաւորներ ու կռուողներ, որպէսզի մեր հայրենիքը ոտնակոխ չմնար օտա – րին : Գաղափարի երեք հսկաներ՝ Քրիս – տափոր, Ռոստոմ, Զաւարեան » :

« Եւ Դաշնակցութիւնը կը պայքարի այսպէս 68 տարիներէ ի վեր այդ խոէա– լին համար » :

« Հազուագիւտ են ազգային ու պատ – մական դէպքեր, որոնց մէջ դեր մը ու – նեցած չըլլայ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը :

« Այս փառահեղ անցեալն է մեր կազ– մակերպութեան : Սակայն մենք խօսք ունինք նաեւ ներկայի մասին » :

« Այսօր աւելի քան երբեք վիթխարի ուժ մըն է Դաշնակցութիւնը որ պան – դուխտ Հայութեան իրաւունքները կը պաշտպանէ, անխախտ հաւատքով, միշտ պատնէշին վրայ ու կը հետապնդէ ազատ եւ անկախ Հայաստանի զաղափարը » :

« Այս այն մեծ կազմակերպութիւնն է, որուն օրն ի բուն կը զաւաճանեն մեր հակառակորդները : Սակայն մենք հպար– տութիւնը ունինք անոնց պատասխանելու թէ, այսօր եթէ օտար երկիրներու մէջ կը պահենք եւ նոյն իսկ կը զարգացնենք մեր մշակոյթը, եթէ մեր երիտասարդութեան մեծ մասը կը մնայ տակաւին կապուած Հայութեան, այդ կը պարտինք մեր վե – հերաններուն, մեր մամուլին եւ մեր կազմակերպութեան անխոնջ աշխատու – թեան » :

« Օտարը եթէ պայքարէր մեր այս դե– կեցիկ աշխատանքին դէմ, թերեւս ըն– կան զանէինք, սակայն ինչ ըսել այն Հա– յերուն որոնք կը չանան հայանպատակ այս պրծը չլսաւել, ինչպէս բացատրել որ մեր երկրի իշխանաւորը, ժողովուրդներու ա– զատութիւնը քարոզելով պատանդ ազատա– գրել իր լուծին տակ զոնուող ժողո – վուրդները » :

« Մենք կը հրճուինք եւ կը գնահա – տենք, հայրենիքի մէջ կատարուող ամէն վերելք, ամէն դեղեցիկ գործ, սակայն նոյն ազնիւ զգացումը չենք տեսներ մեր հակառակորդներու մօտ » :

«Պէտք է պարզ ըլլայ բոլորին, որ եթէ բոլոր Դաշնակցականները անհետանան, Դաշնակցութիւնը պիտի ապրի որովհե – տեւ հայ ժողովուրդը բնաւ պիտի չէն – թարկուի ոչ Թուրքին, ոչ ալ Ռուսի լու– ծին » :

Խօսնակ ընկեր Գրիգոր Ամիրեան որ մասնաւոր դասընթացքի հետեւած է, յայտարարեց դեղարուեստական բաժնի

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱՊԱՅՔԱՐԸ ՍԿՍԱՒ

5000 ԹԵԿՆԱԾՈՒ, 465 ԱԹՈՌԻ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ազգանագրութեանց պատմանաժամը կի– րակի, 2 Նոյեմբեր ճիշդ կէս գիշերին վերջացած ըլլալով, ընտրապայքարը պաշտօնապէս սկսաւ երկուշաբթի առա – ւօտ : Վերջին պահուն ազգանագրութիւն – ները նոր թափ մը ստացան. մեծաս – ները նոր թափ մը ստացան. մեծաս – ներդ ժամուն ապասող թեկնածուներու ալիքները ողողեցին ազգանագրութեանց կեդրոնները եւ պարտադիր հարիւր հա – զար ֆրանքը վճարելով իրենց անունները զրին ընտրացանկերուն վրայ (չընարուե– լու պարագային՝ եթէ հինդ առ հարիւրէ աւելի ձայն ստացած են, կրնան պանձել այդ զումարը) :

Բոլոր թերթերն ալ իրենց չէջը կը դնեն թեկնածուներու թիւին վրայ : Թէեւ ազգանագրուողներուն վերջնական թիւը ցարդ յայտարարուած չէ, բայց կարդ մը թերթեր կը զրեն թէ չորս հազարէ աւելի թեկնածուներ կան, մինչ ուրիշներ կը մօտենան հինդ հազարի :

465 աթոռի համար հինդ կամ նոյնիսկ չորս հազար թեկնածուները անհամբեր – թայ երեւոյթ մը կը նկատուին : Սէնի նահանգին մէջ միայն, 55 աթոռի համար ազգանագրուած թեկնածուներուն թիւը կը հասնի 275ի՝ կիրակի ժամը 10ին, երկու ժամ վերջ այդ թիւը բարձրացաւ.. հինդ հարիւրի : Սէն է Ուազի մէջ, 18 ա– թոռի համար 145 թեկնածուներ ազգանա– գրուած են :

Թեկնածուներու խառնիճաղանճին հետ՝ խառնակ պատկեր մը կը ներկայացնէն նաեւ կուսակցութիւնները : Ձանազան խմբակցութեանց մէջ բազմաթիւ նոր վէ– ճեր եղան եւ նոր հոսանքներ առեղ – ծուեցան : Ուրբաթ օր Անկախներու Ազգ. կեդրոնը կը յայտարարէր թէ երեք հա – րիւր թեկնածուներով պիտի ներկայանար բնարութեանց, բայց կիրակի գիշեր այդ թիւը իջած էր ութսունի, որոնց մեծ մա– սը՝ ժորժ Պիտոյի զլխաւորած Քրիստոն– եայ – Ժողովրդավարութենէն :

17 կուսակցութիւններ ներկայացած է – ին ընտրութեանց, բայց ազգանագրու – թիւններու փակման քանի մը ժամ մնա – ցած՝ նոր կուսակցութիւն մը ստեղծուե – ցաւ զնդ. Շարլ Տեմարի եւ Պ. Լէօ Մե – րսան կողմէ, ստանալով՝ «Զարթօնք եւ Հաւատարմութիւն» անունը : Այս խըմ – բակցութեան պարագլուխները Զօր. Տը Կոլի կողմնակից են, բայց գերջին պա – հուն անհամաձայնութիւն մը պատճառ զարձած է որ նոր անունով ներկայանան հանրութեան : Կը յայտարարեն թէ բոլոր չրջաններուն մէջ պիտի ներկայանան ժո– ղովուրդին :

Միւս կողմէ, ուչադրաւ է կարդ մը թերթերու այն մատնանչումը՝ թէ ընտ – րապայքարը սկսած է, բայց թեկնածու – ները պատրաստ չեն՝ իրենց պայքարը սկսելու համար :

Այս անդամ դժուար պիտի ըլլայ նաեւ հակաճեռնադահական չարժումին զործը : Ձեռնադահութեան դէմ պայքարելու կոչ – ուած կազմակերպութեան նախագահը՝ Անտրէ Մորուա առաջին կոչ մը ըրաւ ար– դէն ժողովուրդին, որ քուէարկէ : Նոր նչանարանը հետեւեալն է.— «Ձեռնադահ մնալ՝ կը նչանակէ օժանդակել անոնց, ո– րոնք անկարելի կը դարձնեն որեւէ կա – ռավարութեան կազմութիւնը » :

—o—

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Արտաքին նախարար Քուվ տը Միւրվիլ հինգշաբթի օր պիտի երթայ Լոնտոն Անգլիոյ իր պաշտօնակիցին հետ խորհրդակցելու համար :

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՀԱՄԵՐԳԸ

Կիրակի օր ընտրեալ եւ երաժշտասէր հասարակութեան մը առջեւ, Սիփան – կո– միտաս երգչախումբը տուաւ իր տարե – կան համերգը : Ցայտագրին գլխաւոր մա– սը նուիրուած էր ողբացեալ Գուրգէն Մ. Ալէմշահի գործերուն : Նուագախումբը եւ երգչախումբը կը գեկավարէր Կարապետ Ափրիկեան : Մեներգեց Օր. Աստղիկ Ա – ռաքելեան : Ընդհանուր ձեւով չատ յաջող համերգ մը որ թոյլ տուաւ գնահատելու՝ Ալէմշահի երաժշտական տպաղդը եւ երիտասարդ գեկավար Ափրիկեանի վար – պետ ճպտուը :

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՏԵՆԻ ՄԷՋ

ԱՆԳԼԻԱՑԻՆԵՐԸ ՀԵՌԱՑԱՆ ՅՈՐԴԱՆԱՆԷՆ

Շարաթ օր նոր խռովութիւններ ծա – գեցան Ատենի մէջ, ուր սեկտիֆանները ընդհանուր գործադուլի կոչ մը ըրին : Յուցարարները գրաւեցին քաղաքին ա – ռեւտրական կեդրոնը, յարձակում գոր – ծելով երիտասարդական երկու դրասենեակ – ներու վրայ : Ոստիկանութիւնը միջամը – տելով բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարեց եւ լուսարձակի գրութիւն հաս– տատուեցաւ, որ երկար չտեւեց սակայն. կիրակի օր չրջագայութիւնը ազատ էր արդէն :

Խռովութիւններու ընթացքին եօթը հո– գի սպաննուած եւ 18 ուրիչներ վիրաւոր– ուած են : Ձերբակալուողներու թիւը կը հասնի 350ի :

Բանակը կը պահէ քաղաքին կարեւոր չրջանները եւ անգլիացի զինուորներու բնտանիքներուն խորհուրդ տրուեցաւ որ փողոց չելլեն :

Կացութիւնը ծանր է նաեւ Օմանի մէջ, ուր խռովութիւններ ծագեցան : Սուլթա– նին բանակը տակաւին չէ կանոնաւոր – ուած՝ որպէսզի կարենայ կարգը վերա – հաստատել : Գահիրէի մէջ, Օմանի կրօ – նապետին ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ անգլիացի զինուորներ անկարգներուն – րով իջած են լեռնային չրջանները՝ կրա– ւելու համար «ազգայնականներու» դէմ : Հինգ ըմբոստներ սպաննուած են :

Ամմանի բրիտանական դեսպանատունը կը հաղորդէ թէ անգլիացի վերջին զին – ուորը մեկնեցաւ Ադապայէն, ուր Հիւսէյն Թագաւոր դացած էր ողջերթ մաղթելու : Երեք նաեւ՝ զինուորները փոխադրեցին կիպրոս :

× Նոյեմբեր հինգին Անգարայի մէկ սեղի պիտի ունենայ Պաղտատի Ուխտի զինուորական կոմիտէին ժողովը :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ձայնասփիւռը պաշտօնա– պէս յայտնեց թէ համակարծիք է նոր Պաղին յայտարարութեանց, ինչ կը վե– րաբերի Խաղաղութեան : Միւս կողմէ Անկլիքան եկեղեցւոյ պաշտօնաթերթը ծանր յարձակումներ կ'ընէ Ցովհաննէս ԻԳ.ի դէմ, չէչաելով թէ չատոնց անիկա անցուցած է հանդստեան կոչուելու տա – րիքը եւ թէ անդամ մը եւս, այս ընտրու– թեան առթիւ, կը տեսնուի թէ որքան դեր կը խաղան «արտաքին ազդեցութիւննե – րը» :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ գրող Պորիս Փաստեր – նաքի խնդիրը լուրջ բնոյթ ստացաւ. Նոպէլեան մրցանակը մերժելէ ետք, գր– րագէտը սահմանեցաւ նամակներ գրել Խրուչչեւի, խորհրդային կառավարու – թեան եւ համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէին, յայտնելով թէ «Ռու – սաստանէն դուրս ելլել՝ մահուան համա– պատասխան էր իրեն համար» : Միւս կող– մէ խորհրդային մամուլի «Թաս» գոր – ծակալութիւնը կը հաղորդէ թէ Փաստեր– նաք ազատ է Սթոքհոլմ երթալու... :

ՕՐՄԱՆԵԱՆ եւ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Ժբ.

Կ'արժէ յօդուած մըն ալ նուիրել մի – ջավայրին, ուր ապրեցաւ Օրմանեան ,— յիշատակել «Թեթեւ, եւ աւելի ծիծաղա– շարժ քան կարեւոր միջադէպեր, որոնք կրնան զաղափար մը տալ թէ ի'նչ տա – բաղէպ պարագաներու մէջ անցան Օր – մանեանի պատրիարքութեան օրերը »:

Այդ օրերուն՝ կարմիր դրօշով կը կրէ– ին մանկապարտէզի երախաները ,կարմիր բանվիճակ կը հաղնէին հայ օրիորդ – ները եւ մանկամարզ կիները:

Սովորութիւն էր մանկապարտէզի երա– խաներուն դրօշովին վրայ նշանակել վարժարանին անուան սկզբնատառերը : Այսպէս, Պալաթի Հայերը ունէին Մարգէն– եան Մանկապարտէզ մը, ուստի երախա– ներուն կարմիր դրօշովին վրայ գրուած էին Մ. Մ. սկզբնատառերը: «Քու ան – ձեր, կը դրէ Օրմանեան, որ դժուարին ժամանակներու մէջ աւելի չատցած էին իրրեւ լքուած արտերու մոլախոտ», կա – ռավարութեան կը տեղեկացնէն թէ այդ սկզբնատառերը կը նշանակէն խեղճ մա– նուկ, Հայոց կողմէ տեսակ մը ցոյց՝ Ջարդերու յիշատակը քրքրող :

Օրմանեան կը վկայէ թէ « դրաւոր եւ բերանացի չատ մը աշխատութեանց ներ– քեւ մտնելով » կը յաջողի ցոյց տալ սու– տը եւ քսութիւնը :

Նոյն քսութիները կառավարութեան կը տեղեկացնէն թէ հայ օրիորդները եւ ե – րիտասարդ կիները կարմիր բանվիճակ կը հաղնին իրրեւ համակրանք հայ յեղա – փոխութեան: Եւ Օրմանեանի համար ա – ւելորդ «երթեւեկ ու բացատրութիւն » , որպէսզի հասկնայ թէ տարօրին նորաձե – ւութիւնն է մեղաւորը, թէ «նորաձեւու– թեանց հեղինակները Հայեր չեն, այլ Փարիզի գործարանները, իսկ Հայերը դառնին գործածելու ստիպուած են »:

Պոլսոյ եկեղեցիներուն մէջ, այդ չըր – ջանին, չատ դնահատուած էին եռաձայն երգեցողութիւնները, բայց քսուները կը տեղեկացրեն առ որ անկ է թէ պատ – րիարքը թատրոնի վերածած է եկեղեցի– ները: Օրմանեան կը պատմէ թէ «բաւա – կան կը յոդնի՝ արքունիքը համոզելու համար թէ եկեղեցական պաչտամունք երգեցողութեամբ կը կատարուին, թէ և– զածը երգեցողութեան կանոնաւորու – թիւնն է, թէ ժողովուրդին համախմբու– թիւնը դոհ մնալուն հետեւանքն է , բայց եթէ կառավարութեան անհաճոյ կ'երե – ւի, հրաման ըրէք, կ'ըսէ, ժողովուրդը դինեալուն ու սրճարան առաջնորդեմ » : Կ'ըսէ եա՞:

Օր մըն ալ, կայսերական թիկնապահով արքունիք կը հրաւիրուի մեր պատրիար– քը: Այնտեղ իրեն կը հաղորդեն թէ «հա– զար հայ յեղափոխականներ դինուած կը սպասեն Կիպրոսի մէջ» արշաւելու համար դէպի Կիլիկիա, ուստի «իրմէ կը պա – հանջուի արգիլել անոնց արշաւանքը »: Պատրիարքը ինք կը ժպտի, կը պատմէ Օրմանեան, բայց «երբ կը կրկնուի առա– ջարկը», ի պատասխան կը բացատրէ նախ թէ Կիպրոսէն Կիլիկիա ծովով մի – այն կրնան անցնիլ, ուստի կը խոստանայ « իւր տորմիլը ղրկել եւ արգիլել հրոսա– կին անցքը» : Ի վերջոյ կը յայտարարէ որ «եթէ ատոյդ է, արգիլել կառավարու– թեան դործն է եւ ոչ իրեն, այլ թէ ղրոյ– ցը անհիմն է, եւ թէ այդպիսի դործի մը բնաւ հետանականութիւն չկայ, եւ այս յայտարարութեամբ կայսրը կը դոհա – նայ»:

Պետական դրաքննիչներէն մին, ուրա– ցող հայ վարդապետ մը, կը թելադրէ ջնջել «Հայր Մեր » աղօթքին մէջէն «Ե – կեսցէ արքայութիւն ֆո» բառերը, այն բացատրութեամբ թէ Հայերը աղդային թագաւորութիւն կ'ուզեն: Հայերէնագէտ թուրք դրաքննիչ մը օդնութեան կը փու– թայ պատրիարքին՝ յայտարարելով թէ աղօթքը ազդային չէ, Քրիստոնեաներու տիեզերական աղօթքն է :

Ամէնէն աւելի դրաղեցուցած է պատ – րիարք եւ դրաքննիչ՝ Հայաստանեայց բառը: Օր մը յանկարծ, կը պատմէ Օր– մանեան, պատրիարքարան կը վազեն Պոլսոյ հայ դրավաճառները, հաղորդելու համար թէ դրաքննութիւնը դրաւած է բոլոր ժամագիրքերը, Հայաստանեայց բառին պատճառով: Օրմանեան «դործը վրան կ'առնէ, իսկոյն արքունիք կը փու– թայ, յայտարարելու համար թէ մտադիր է փակել Հայոց եկեղեցիները, վասնզի նոր իմացեր է որ այդչափ դարերէ ի վեր եկեղեցւոյ մէջ դործածուած աղօթքները վնասակար են եղեր, որովհետեւ պաշ – տօնեայք առանց ժամագիրքի ալ դոց կը դրուցեն, ուստի դարմանը արմատաքի ընելու համար եկեղեցիները փակել հարկ կը սեպէ »:

Դրաքննութեան ձախող քայլը, կը չա – րունակէ պատմել Օրմանեան, կայսրն ալ դժդոհ կը թողու, եւ իսկոյն հրաման կը տրուի արգելքը վերցնել, դրաւեալ ժա– մագիրքերը վերադարձնել: Եւ միջադէպը կը փակուի :

Բայց եւ այնպէս Հայաստանեայց բառը դեռ չատ կը զբաղեցնէ պատրիարքարան եւ նախարարութիւն, ինչպէս կը վկայէ Օրմանեան: Դրաւոր երկար բացատրու – թիւններ կը տրուին կառավարութեան , նոյն բառը զործածուած ըլլալով կոնդա– կի մը մէջ: Օրմանեան կը պնդէ թէ նոյն բառերն են, նոյն նշանակութիւնը ունին Հայաստանեայց եւ Հայոց բառերը: Նա– խարարութիւնը դիտել կուտայ թէ տար– բեր նշանակութիւն ունին, — առաջինը աշխարհագրական բառ է, երկրորդը՝ ազ– գաբանական: Օրմանեան կը պատասխա– նէ թէ հայերէն բառերուն իմաստը նա – խարարութեան զբաղիրներէն չէ որ պի – տի սորվի : Միջադէպը զարձեալ կը փակուի :

Եւ ահա ոստիկանութիւնը կը ձերբա – կալէ զինով մը, որու զրպանին մէջ կը գտնուի Հայոց Պատմութեան ձեռագիրը Թերթ մը: Քննութիւն, փնտռտուք, ու կը հասկցուի որ զինովին երախան զպրոցէն բերած է: Կը ձերբակալուի երախային դասարանին վարժուհին եւ զործը կ'երկ – նայ զատարան : Օրմանեան կը պատմէ թէ «անձամբ առաջ կ'անցնի, վարժարա– նայ կարզադրողն ու պատասխանատուն ինքն ըլլալը կը յայտնէ, վարժուհիին տեղ դինքն դատելու հարկը կը ցուցնէ, ու զործը կ'երկարի փոխադարձ պնդումնե – րու վրայ»: Ի վերջոյ «կայսերական հրա– մանով» կը փակուի այս միջադէպն ալ ա– ռանց հետեւանքի :

Այս միջադէպերէն եաք, Օրմանեան կը զրէ թէ «վարժապետներու եւ վարժուհի– ներու երկիւղը փարատելու համար՝ չըր– ջաբերականով կը հրամայէ զանց չընել Հայոց Պատմութիւնը, բայց զործածե – լով՝ Հայ Եկեղեցւոյ Պատմութիւն անու– նը»: Կը թուի թէ երկար տաեն այդ չիո– թութեան տակ մնալուն պատճառով է որ Օրմանեան Ագգապատում կոչած է իր... Հայոց Եկեղեցական Պատմութիւնը, զոր զրած է Աստիւլ Համիտի անհումէն եա– քը :

Չմոռնանք յիշատակել նաեւ թէ կարգ մը հասկնալի թլփատութիւններ կատա – րած է ազգապատում ու եկեղեցապա – տում հայկական հրատարակութեանց մէջ:

Այսպէս, Ապտիւլ Համիտի անհումէն եաքը՝ Եղիշէ Դուրեան պատրիարք մեղա– զրած էր Օրմանեան զահրնկէց պատ – րիարքը, զրելով թէ «ժամանակին» յա – պաւուած մասեր կան Օրացոյցերուն մէջ, թէ «այլալած» են Տօնացոյցերը: Օրման– եան կը պատասխանէ :—

« Համիտեան խիստ զրաքննութեան ներքեւ տպագրուած Օրացոյցին ոչ մի էական կամ կարեւոր բառ կամ մաս վնը– ցուած չէ, այլ միայն աննշանակ փոփո – խութիւններ եղած են ճարտար զար – ձուածներով: Ամէնէն ծանրը՝ « մերոյ » բառին զեղչուիլն է երեք տեղ .— «Վար– դանանց զօրավարաց մերոց, Տրդատայ թագաւորին մերոյ, թագաւորին մերոյ Աբգարու »: Այս երեք տեղեր մերոյ բառը վերցուած է զրաքննութեան անհմատ բծախնդրութեամբ եւ բացարձակ ստիպ – մամբ, առանց որոյ Օրացոյցին հրատա– րակութեան խափանուելուն իսկ վտանգ կը սպառնար: Սակայն մերոյ բառին վեր– ցուելովը ոչ Վարդանանք, ոչ ալ Տրդատ մեր ըլլալէ չէին դադրած, մանաւանդ որ ինքն Դուրեան, ժամանակին, Աբգար թա– գաւորին մերը չըլլալը պաչտպանած եւ կրօնական ժողովին մեղադրանքին են – թարկուած էր, որով իւր տեսութեանց հաստատութիւնը զատ կ'ըլլար: Եւ ար– դէն մերոյ բառը հնաւանդ չէը, մեր հին ձեռագիրներու եւ տպագիրներու մէջ չի – ուած՝ սուինամարտեր կը մղէին եւ ճիգ կ'ընէին իրենց հասցէները հետու , սեղանին կեդրոնը զրուած ժամացոյց ու մորթոտելլոյի պնակներուն տիրել :

Հարկ եղաւ, ապարդիւն եւ անյաջող սպառնալիքներէ վերջ, բռնի ուժի դիմել, զանոնք զետնայարկը, իրենց համար պատրաստուած սեղանին չուրջ տանելու համար: Տոմինիկը, ձեսպին ու Թամին , քովէ քով, թեւերու մը հեռաւորութեամբ կեցած, ցրէնքի կողմէ աթոռներէն բռնի պոկուած պղտիկները իրարու փոխանցե – ցին, մինչեւ որ անոնց ամենավերջինը անհետացաւ զետնայարկ տանող սանդու– խին ղլխէն ու դուռը փակուեցաւ ամուր. այն ատեն տուներ քիչ մը խաղաղեցաւ : Տիկին Լա Բօզան զոգնոցով իր դիրուկ դէմքին քրտինքը սրբելով հիւրերը նրս – տեցուց իր ուղած կարգով :

— Տոմինիկ, դուն հոս նստէ , խնամի հոս եկուր , տիկին, դուք նստեցէք Ան– ժելինայի մօտ (ինծի ի՞նչ էր եղեր ...), իսկ դուք, Մր. Ադամ, դուք Մր. Լա Բօ– զայի քովի աթոռը դրաւեցէք. Տիկին , դուք ... Պարոն, դուք, Թամ հոն գնա, Անթուանէթ հոս եկուր, հոն գնա, հոս եկուր, դուն , դուք ...

Հաւի ջուրով պատրաստուած մինիս – թրոնը չատ լաւ էր, կերանք աղմուկով եւ մեծ ախորժակով, բայց երբ ապուրի պնակները վերցուեցան ու սեղանին կեդ– րոնը տեղ բացուեցաւ, ձիուվանին, տան – տիրուհին հրաւէրով, վեր ասթիած ա – մուր բաղուկին մկանները ուռեցնելով փռատունէն ներս բերաւ խորոված , կո– վու մը ղիստը՝ ոսկորէն հանուած, կապ– ուած ու կարմրցուած: Առաջին քանի մը լաւ եփուած չերտերէն վերջ, դանակին տակ միսը սկսաւ արիւնիլ ու հիացման բացագանչութիւններ խլել ներկաներէն : Կարմիր գինին տակառը, զոր ներս բե – րեր ու դրեր էին աթոռակի մը, բացին ու մատուռակեցին մխին հետ :

— Սալո՛ւթէ, կենացնուդ :

— Սալութէ, ամիկո՛:

— Երջանկութիւն:

— Հարսնցուին կենացը :

— Փեսացուին կենացը:

— Յաջողութիւն :

— կենացնուդ :

— Կրացիէ :

— Մոլթէ կրացիէ:

— Ձեր կենա՛ցը, գարօ ամիկօ :

— Կրացիա՛, կրացիա՛, կրացիէ՛ :

— Կը բաւէ ալ աս մխէն կերածնիդ ,—Կը հրամայէ յանկարծ Տիկին Տոմինի– կը կարմրելով , — դեռ հնդկահաւ ու – նինք ուտելու ... Ժամը վեցին եմ եղեր կարմրցնելու համար ,— ու ամուսնուն դառնալով , — Տոմինիկ չելնե՞ս , ո՞ւր է հնդկահաւը :

ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

(4 Շար.)

ՋԻՆԱՍՏԱՆ ԱՆՑԵԱԼԻ ՄԷՋ

—o—

Ջինաստան, աշխարհի ամէնէն հին քա– ղաքակրթութեան երկիրը, որ Հնդիկնե – րու եւ Արաբներու միջոցով Եւրոպայի սորվեցուց դիտութեան սաբերքը, այսօր Եւրոպական զէնքերով կը պատերազմի ճարտարարուեստով ամէնէն առաջացած երկրին հետ: Ընդարձակածաւալ աշխարհ մը, Եւրոպային աւելի բազմամարդ , աշխարհի բոլոր երկիրներէն աւելի բազ– մաձին, իւրաքանչիւր երկվարկեան չի – նայի մը աշխարհ կուպայ, կեդրոնացած վարչութեամբ մը, հետզհետէ կազմակեր– պուած ազդ մը կը դառնայ, սպառնալիք Ասիոյ եւ Ամերիկայի :

Դարեր այս աշխարհը փակ մնաց օ – տարներուն առջեւ, զոր մըն է որ երկ – բախոյզներ կը ճամբորդեն երկնային կայսրութեան մէջ, կ'ուսումնասիրեն անցեալը, բնակերային կազմութիւնը, ան– տեսական կեանքը: Մարքօ Փոլօ հետա – քրքրական տեղեկութիւններ տուած էր Նիւթերու եւ տնտեսութեան մասին : Ա– բար Իպն Պաթութա (1304 — 1377), Մի– ջին Դարու ամէնէն մեծ ճամբորդը յա – յտնած էր Ջինաստան մտնել եւ ուսում – նասիրել չին դիտութիւնը: Ճամբորդը կը ներկայացնէր նաւաչինութեան, ճենապա– կիի չինութեան արհեստները, թղթադը– րամի զործածութիւնը, առեւտուրի զը – պտուիր, այլ Սիմէոն կաթոլիկոսին կողմէ մուծուած է ԺԸ. դարուն վեր – ջերը »:

Ցետոյ Օրմանեան կը հաստատէ թէ « Որք այրեցան յեկեղեցին Նիկոմիդիա – ւոյ» յապաւուած է աւելի կանուխ, իսկ « Սերաստիոյ քառասուն մանկանց » եւ « Անկիւրիոյ եօթն կուսանաց » յիշատա– կութեան մէջ հարկ տեսնուած է աւելցնել « ի հնումն » նուռը դիրով ու փակագիծի մէջ, որովհետեւ «զտնուեցան այնպիսի անձեր, որոնք անհիմն քսութեամբ պատճի տեղեկաբերութիւն էին կազմած, թէ վերջին տարիներու մէջ , պետական հրամանով Սերաստիոյ եւ Անկիւրիոյ մէջ մահուան դատապարտուածներուն համար հաստատուած են այդ տօները »:

Եւ այս առթիւ՝ քար մը.—

« Կ'արժէ՞ր արդեօք մէկ աննչան բառի համար ի դուր մխրքերը չփոթել, երբ թէ Օրացոյցը յապաւուած ու կարատուած ու այլայլած բան մը եղած ըլլար: Յայտնի է ուրեմն որ յապաւումին մասին ծանօ– թութիւնը հրամայողն ալ (Դուրեան) չէ պիտցած թէ ի'նչ են եւ ի'նչ արժէք ունին յիչուած յապաւումները, եւ առանց լուրջ քննութեան ծանօթութիւնը հրամայած է, ո'վ գիտէ ի'նչ մասնաւոր նպատակով : Շատ անգամ այսպիսի անդդայ եւ աննա– խատես քայլերն են որ ժողովուրդին մխքը պղտորելու կը ծառայեն , չեմ ը– սեր պղտորի մէջ որսալ սիրելով »:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԼԱ ԲՕԶԱՆԵՐԸ

ԳՕՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻՆ

Կէսօրը հազիւ անցած, երբ ես ու կինս հազուած, փողկապուած, սքուած, փո – չոտուած ու բուրումնաւէտուած անոնց դռնէն ներս նայեցանք, ուրախ պոռչը – տուքներով, եւ «ներս եկէք, հրամմեցէք, հրամմեցէք, ներս եկէքներով» ողջուն – ուեցանք:

Մր. Լա Բօզան մեզ ծանօթացուց իր հարսնցուին պարագաներուն իրրեւ Տէր եւ Տիկին Ադամ (տասը տարի է չսոր – վեցաւ չիտակ անունս), եւ հրաւիրեց մեզ նստելու իր ալ կողմը, բայց աթոռ չկար : Հարկ եղաւ ձէսպըրի հետ մեր տունն երթալ ու փոխ առնել մեր ծալա – ծոյ աթոռները: Անմիջապէս դրջացինք եւ– կած ըլլալնուս համար. անտանելի խառ – նակութիւն էր տան մէջ. ամէն մարդ կը խօսէր, ու որպէսզի լսուի՝ քովինէն փիչ մը աւելի բարձր կը խօսէր, ու ամէն կին ներս ու դուրս կը մտնէր կ'ելլէր, ու ամէն տղայ կատուին պոչը ինք քաշել կ'ուզէր, ու տան բոլոր կողմերէն դինիի ու խորո– վածի բուրում կուգար, ու տեղւոյն խառնակութիւնը՝ մէջը քար նետուած փեթակինն էր :

— Եթէ հարսին կողմը մաքերնին չփո– խեն, չատ լաւ, — ըսի ես կնոջս հայե – րէն :

— Անոնք ալ «խմոր ուտող» են, վար – ժուած ըլլալու են, — պատասխանեց ան հանդարտ :

— Ա՛խ Աստուած իմ, փորձանքի մէջ ինկանք ,— ողբացի ես :

— Սպասէ , — պատուիրեց ան փիլի – սոփայօրէն, հիմա սեղան կը նստին, կը խաղայի քիչ մը :

— Ձեմ կարծեր. իրաւ որ բերաննին ուտելով ղբաղուած կ'ըլլայ, բայց եթէ նոյնիսկ միայն պատառներուն մէջ փա – կագծեր բանալով խօսին, նորէն կացու – թիւնը հազիւ թէ բարւոքի :

Լռեցինք ու մորթուելու տարուող ոչ – խարներու համակերպութեամբ, վզերնիս ծռած, սպասեցինք: Որքա՞ն, չդիտեմ. բայց երբ Տիկին Լա Բօզան հիւրանոցի դրան մէջ (իր լայնքը ամրողջ դուռը գո– ցած էր) երեւցաւ յայտարարելու թէ մանիա է բրանթօ, ճաշը պատրաստ է , ախմուկն ու խանդավառութիւնը հասան իրենց զագաթնակէտին: Խուժեցինն ճա – չարան : Բայց երբ հոն հասանք, մեղ համար, ըսել կ'ուզեմ մեծերուս համար , տեղ չկար հոն: Երախաները դրաւած էին ամէն աթոռ ու կասկածելի մաքրութեամբ դիրուկ թեւերնին սպիտակ ծածկոցին վրայ փռած, իրարու լեզու կը հանէին , դանակներով ու պատառաքաղներով դին– ուած՝ սուինամարտեր կը մղէին եւ ճիգ կ'ընէին իրենց հասցէներէն հետու , սեղանին կեդրոնը զրուած ժամացոյց ու մորթոտելլոյի պնակներուն տիրել :

Հարկ եղաւ, ապարդիւն եւ անյաջող սպառնալիքներէ վերջ, բռնի ուժի դիմել, զանոնք զետնայարկը, իրենց համար պատրաստուած սեղանին չուրջ տանելու համար: Տոմինիկը, ձեսպին ու Թամին , քովէ քով, թեւերու մը հեռաւորութեամբ կեցած, ցրէնքի կողմէ աթոռներէն բռնի պոկուած պղտիկները իրարու փոխանցե – ցին, մինչեւ որ անոնց ամենավերջինը անհետացաւ զետնայարկ տանող սանդու– խին ղլխէն ու դուռը փակուեցաւ ամուր. այն ատեն տուներ քիչ մը խաղաղեցաւ : Տիկին Լա Բօզան զոգնոցով իր դիրուկ դէմքին քրտինքը սրբելով հիւրերը նրս – տեցուց իր ուղած կարգով :

— Տոմինիկ, դուն հոս նստէ , խնամի հոս եկուր , տիկին, դուք նստեցէք Ան– ժելինայի մօտ (ինծի ի՞նչ էր եղեր ...), իսկ դուք, Մր. Ադամ, դուք Մր. Լա Բօ– զայի քովի աթոռը դրաւեցէք. Տիկին , դուք ... Պարոն, դուք, Թամ հոն գնա, Անթուանէթ հոս եկուր, հոն գնա, հոս եկուր, դուն , դուք ...

Հաւի ջուրով պատրաստուած մինիս – թրոնը չատ լաւ էր, կերանք աղմուկով եւ մեծ ախորժակով, բայց երբ ապուրի պնակները վերցուեցան ու սեղանին կեդ– րոնը տեղ բացուեցաւ, ձիուվանին, տան – տիրուհին հրաւէրով, վեր ասթիած ա – մուր բաղուկին մկանները ուռեցնելով փռատունէն ներս բերաւ խորոված , կո– վու մը ղիստը՝ ոսկորէն հանուած, կապ– ուած ու կարմրցուած: Առաջին քանի մը լաւ եփուած չերտերէն վերջ, դանակին տակ միսը սկսաւ արիւնիլ ու հիացման բացագանչութիւններ խլել ներկաներէն : Կարմիր գինին տակառը, զոր ներս բե – րեր ու դրեր էին աթոռակի մը, բացին ու մատուռակեցին մխին հետ :

— Սալո՛ւթէ, կենացնուդ :

— Սալութէ, ամիկո՛:

— Երջանկութիւն:

— Հարսնցուին կենացը :

— Փեսացուին կենացը:

— Յաջողութիւն :

— կենացնուդ :

— Կրացիէ :

— Մոլթէ կրացիէ:

— Ձեր կենա՛ցը, գարօ ամիկօ :

— Կրացիա՛, կրացիա՛, կրացիէ՛ :

— Կը բաւէ ալ աս մխէն կերածնիդ ,—Կը հրամայէ յանկարծ Տիկին Տոմինի– կը կարմրելով , — դեռ հնդկահաւ ու – նինք ուտելու ... Ժամը վեցին եմ եղեր կարմրցնելու համար ,— ու ամուսնուն դառնալով , — Տոմինիկ չելնե՞ս , ո՞ւր է հնդկահաւը :

ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

(4 Շար.)

րութիւնը, մանաւանդ հանգստեան թո – չակներու զոյութիւնը : Գիտութեան ա– ոչն ճիւղի մէջ Չինները յառաջդիմութի՛ – ներ բրած էին : Յոյները յառաջադէմ էին երկրաչափութեան մէջ, Չինները՝ պրահա– չեւի : Էրհիւվարիզմի 820ին խմբագրած պրահաչեւի գիրքը Արաբներուն կը ծանո– թացնէր հինդկական թուարկումը : Հա– ւանական կը նկատուի, որ Հնդիկներն ալ Չիներէն փոխ առած են զայն :

Մանկոլ Հուլաղու Խան 1258ին քանդեց Պաղտատը, բայց քանդող մը չեղաւ մի – այն, նախանձախնդիր էր գիտութեան ա– ոաջդիմութեան : Դաւրէժի հարաւը Մա – րաղայի մէջ հիմնեց գիտարան եւ մատե– նադարան : Չինաստանէն բերել տուաւ աստղաբաշխական լաւագոյն գործիքնե – րը, գրկեց աստղաբաշխներ, ամէն գիւ – րութիւն տուաւ ասոնց, որպէս զի ու – սումնասիրեն երկնակամարը : Մատենա – դարանը ճոխացուց 400·000 հատորներով : Չինաստանի թանգարաններուն մէջ կը պահուին մինչեւ այսօր 1279ին Եուան հարստութեան օրով չինուած գործիքնե – րը :

Ֆրանսական համալսարանէն չատ առաջ հրատարակուած է չինական Հա – մայնագիտարանը, 1313ին՝, ուր կան ան – դամագնային, կենսաբանական, աստ – ղաբաշխական, բժշկական ծանօթութիւն– ներ : Չինացիները կը գործածէին հանքա– յին դեղեր :

Պարսիկ Ռաշիտ էլ Տին (1247 – 1318) իր Տիեզերական Պատմութիւնին մէջ կը նկարագրէ թղթադրամի գործածութիւ – նը, ընթացիկ՝ մանկոլեան տիրապետու – թեան օրով :

Չինացիները դիտէին ձուլածոյ երկաթ պատրաստել մեր Թուականի առաջին դարուն, մինչդեռ Եւրոպայի մէջ պիտի ծանօթանան տասնեւչորրորդ դարուն : 232 Թուին կը գործածէին միանիւ կառքը (Պրուէթ), որ երեւան կուգայ Եւրոպայի մէջ տասներորդ դարուն :

Վաղուց ծանօթ էր տպագրութիւնը : 868ին տպագրուած գիրք մը գտնուած է : Չինաստանէն տպագրութիւնը անցած է կեդր· Ասիա, անկէ Եգիպտոս, մինչեւ Եւրոպայի մէջ Կութէնպերկի գիւտը 1436ին է : Գեղագիրներու գրել կուտային ձեռագիրը, կը փորագրէին փայտի վրայ, յետոյ երբ մէկը օրինակ մը ուզէր, կը վճարէր գինը, պետական սակը, կը տա– նար Թուղթի թեթերու վրայ տպուած հատորը :

Վառօդը, մագնիսական կողմնացոյցը չինական գիւտեր են, թէեւ առաջինը կը գործածէին հրախաղութեան համար, միւսը ծովային ճամբորդութեան համար : Նաւաշինութիւնը սովորական արհեստ մըն էր, նաւերը անիւներով էին : Թանկ հարստութեան պատմութեան մէջ գրուած է չուրջ 630ին· «Յաօ իչխանը հրամայեց, որ պատերազմական նաւերը երկու անիւ– ներ ունենան : Անիւները ջուրին բախելով նաւը կը յառաջացնեն արագօրէն » : Ջու– րը կը գործածուէր իբրեւ չարժիչ ուժ : Ջրաղացքներ կային արմաւք աղալու հա– մար :

Ալ – Պիրունի կը նկարագրէ Չինաստա– նի արեւելեան ջրհորները, որոնք առաջին անգամ բացուեցան Ֆրանսայի Արթուա գաւառին մէջ, 1126ին : Չինական գործ մը կը բացատրէ ճշգրիտ կերպով հալոր– գակից անօթերու տեսութիւնը :

Չինացիներու ուչխմութիւնն ու ուսում– նասիրութիւնը կը ներկայացնէ Ալ – Պագի արարը : «Չինացի գիտուն մը Պաղտատ եկաւ (960) հինգ ամիսէն արաբերէնը սորվեցաւ, թէ կը խօսէր, թէ կը գրէր : Մեկնելէն առաջ ինծի բսաւ· «Ուրախ պի– տի ըլլամ եթէ ինծի համար ընդօրինակիք կալենի (յոյն բժիշկ) 16 գիրքերը » : Ժամանակ չկար ընդօրինակութեան : Մենք կարդացինք ինք գրեց, մեր կար – գալէն ալ արագ : Ջարմացանք արագու – թեան վրայ, բացատրեց թէ իրենց երկ – րին մէջ երբ արագ գրել ուզեն խօսուած մը, այս նշանները կը գործածեն, որ սը– գրագրութիւն կը կոչուի, յետոյ գիրերով կը գրեն սգագրութենէն » :

Այս ժողովուրդը, այսքան ընդունակ, ընդարձակ երկրին մէջ մնայ ընկերային նախնական աստիճանի վրայ : Զունեցաւ հաստատուն կառավարութիւն մը, բաժ – նուած հակառակորդ տոհմերու, որոնք միշտ հակամարտ եղած են, հաւաքական պետակցութենէ զուրկ : Չինացին թոյլա – տու ոգի ունի, ամէն կրօն ազատօրէն կը քարոզուի երկրին մէջ : Պուտտայա – կան, Կոմփուկիոսեան, իսլամ եւ քրիս – տոնեայ Չինացիներ կան : Մեծամասնու – թեան դաւանանքը կոմփուկիոսի քարո – զած վարդապետութիւնն է :

Կոնժուկիոս (551 – 479 մ· Թ· ա·) երբ ծնաւ, հայրը 71 եւ մայրը 19 տարեկան էր : Դաստիարակուեցաւ մօրը խնամքին տակ : Ճշնաւորական կեանք վարեց , ի– մաստասիրութիւն սորվեցաւ : Չին երի – տասարդներ իրեն դիմեցին, հասկնալու համար երկրին անիշխանութեան պատ – ճառները : Գործնական մարդ էր, հակա– ոակ հայեցողութեան, երեւակայութեան : «Իմաստունը ինքնիրմէ կը սպասէ ամէն բան, հասարակ մարդը՝ ուրիշներէն» :

Մարդ ուսումնասիրելու է իր սեփական բնաւորութիւնը, իր կեանքը բարւոքելու համար եւ այս բարւոքումը ընկերային ըլլալու է · «Մի ընէք ուրիշներուն, ինչ որ ձեզի համար չէք ուզեր» : Կ'ընդունէր ժառանգական յատկութիւններու գոյու – թիւնը, սակայն մարդոց մէջ հաւասարա– պէս գոյութիւն ունին : Մարդիկ իրարմէ կը տարբերին ստացական յատկութիւննե– րով : Գիտութիւնը ըլլալու է անչահա – խնդիր : « Բարձր մարդը սիրելու է իր մերձաւորները, քաղաքավար ըլլալու է ամէնուն հետ » : Կը քարոզէ պարկեշտու– թիւն ամէն գործի մէջ, հանրային կեան– քի մէջ : Աչքիդ սիրով, կառավարել ժո– ղովուրդին բարիքին համար, բարելաւել միշտ ժողովուրդին վիճակը, ահա ժամա– նակին համար եւ ամէն ժամանակի բարո– յական գաւեր : Մարդ ձգտելու է առաքի– նութեան, ճշտութեան, համեստու – թեան եւ զիջողութեան :

Ցուսահատ մեկնեցաւ այս աշխարհէն· « Ինչո՞ւ աւելի պիտի ապրիմ, ոչ մէկ իշ– խան, ոչ մէկը զիս հասկնալու կարող է , լաւագոյն է մեռնիլ » : Թողուց վարդա – պետութիւն մը, հաւատ մը, կրօն մը, ո– րուն չհորհիլ անմահացած է :

ԽՈՐԻՆ ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՕՐՄԱՆԵԱՆ ԵՒ «ՓՐՕ ԱՐՄԵՆԻԱ»

«Օրմանեան եւ Շ· Միսաքեան» յօդ – ուածաշարքի Ժ· համարին մէջ, Նարդու– նի կասկածով կը յիշատակէ Օրմանեանի վկայութիւնը թէ կ'աշխատակցէր «Փրօ Արմենիա» թերթին, ու կ'աւելցնէ· « Ինչ կը մնայ, որ Օրմանեան յայտարարէ թէ ... նախկին Դաշնակցական էր ինք : Այ– լապէս ի՞նչ կը նշանակէ ինքզինք նոր – կայացնել աշխատակից կամ թղթակից « Փրօ Արմենիա» թերթին, որ Դաշնակցա– կան ձեռնարկ եւ հրատարակութիւն էր բոլորովին, Վարանդեանի հսկողութեան տակ» եւայլն :

Հարկ էր յիշատակել նախ թերթին խմ– բագրին անունը, Փիէռ Քիյյառ :

Ցետոյ, թէ Օրմանեան պատրիարք աշ– խատակցած է «Փրօ Արմենիա» թերթին , բացարձակ ճշմարտութիւն է, համաձայն Մ· Վարանդեանի վկայութեան :

Օրմանեանի մասին իր յօդուածով, ա – ւա թէ ի՞նչ կը վկայէ Մ· Վարանդեան ·–

« Փիէռ Քիյյառ քանի մը անգամներ դրած էր Օրմանեանի, որպէս դի Ազգ· Պատրիարքարանի, հայկական գաւառնե– րէն, հարստահարութեանց մասին ստա– ցած տեղեկագիրները ուղարկէ «Փրօ Ար– մենիա»յի խմբագրութեան, թէ օգտուե – լու համար անոնցմէ, թէ ի հարկին հրա– պարակելու համար զանոնք : Բայց Օր – մանեան անպատասխանի կը թողուր այդ նամակները : Փիէռ Քիյյառ , այս անգամ իր նամակը լատիներէն կը գրէ : Ատկէ վերջ, ըստ վկայութեան Մ· Վարանդեա– նի, Օրմանեան կանոնաւորաբար կը թղթակցի եւ տեղեկագիրներ կը գրկէ «Փրօ Արմենիա»յի խմբագրութեան :

× Ուրիշ ուղղում մը՝ եթէ Թոյլ կու – տաք·— Եղուարդ Տարօնեան իր յօդուա– ծով՝ Իզմիրի վարդապետը կը կոչէ Սահ– փանոս արք· Յովակիմեանը : Ոչ, Սահ – փանոս արք· Յովակիմեան երբեք ինք – գինքը «Իզմիրի վարդապետ» չէր անուա– ներ, այլ «Սահփանոս վարդապետ » : Եւ արդէն Իզմիրի բառը երբեք չէր գործա – ծեր, այլ միայն Նիկոմիդիա : Այս մէկը եւս արժէ ուղղել, պատմութեան համար :

Կ· ԲՈՍՏԻԿԵԱՆ

ԽՄԲ.—Օրմանեանի եւ «Փրօ Արմենիա» ֆէյքին կապերուն մասին՝ կը խնդրուի իրազեկներէն մեզի տեղեկութիւն տալ , ճշդելով հրատարակուած տեղը եւ քը – ւակահը :

ԿԻԼԻՊԵՆԿԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ 200·000 ԱՆԳԼ· ՈՍԿիի ՆՈՐ ՅԱՏԿԱՑՈՒՄԸ ԱՆԳԼԻՈՑ ԵՒ ՀԱՍԱՐԱԿԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

—o—

Լոնտոնի Թայմզէն (Հոկտ· 23) կը ֆա– դեմֆ հետեւեալ գրութիւնը :

Բրիտանական կղզիներն ու Հասարակա– պետութիւնը 200·000 անգլ· ոսկիի նոր յատկացում մը (երրորդը) ստացած են Գալուստ Կիւլպէնկեան հիմնարկութեան կողմէ : Յարդ կատարուած առաջին երկու յատկացումներուն հետ միասին, Կիւլ – պէնկեան հիմնարկութեան կողմէ բրի – տանական աչխարհին յանձնուած գումա – րը կը հասնի մէկ միլիոն անգլ· ոսկիի : Այս երրորդ յատկացումին կէսէն աւելին արուեստի մարզին համար է : Ահաւասիկ մանրամասնութիւնները :

10·000 անգլ· ոսկի տրամադրուած է Անգլիական Հասարակապետութիւնը զա – նազան երկիրներէն Հռոմի Անգլ·Դպրոցին մէջ արձանագործութեան հետեւիլ ուզող արուեստագէտներու որպէս կրթաթոշակ :

Երեք տարիէ ի վեր վեց հազար անգլ· ոսկի կը տրամադրուի միւզէներու յարդի առարկաներու պահպանումով զբաղող միջազգային էնսթիթիւին :

Հէնտէլեան Օփերայի Ընկերութեան տրամադրուած է երկու հազար անգլ· ոսկի՝ 1959ի Յունիսին Հէնտէլի երկու օ – փերաներու բեմադրութեան համար· իսկ երկու հազար ոսկի ալ՝ Փրոֆ· Քէսուէլ– լի « Մահմետական ճարտարապետութեան պատմութեան» Դ· հատորին հրատարա – կութեան համար :

Լոնտոնի Նոր Օփերայի Ընկերութիւնը ստացած է 1500 ոսկի, անցած Օգոստո – սին ներկայացուած նոր օփերաներու բե – մադրութեան համար : Այս ընկերութիւնը հիմնուած էր 1957ին՝ խոստմնալից սի – րողները եւ երիտասարդ արուեստագէտ – ները քաջալերելու նպատակով :

Ցայտնի խմբավար Սըր Թոմաս Պիգամի օղնական խմբավարը, Տէնիս Վոկան ըս– տացած է 1050 ոսկի՝ 1958 – 59 չրջանին Եւրոպայի մէջ օփերայի խումբերու փոր– ձերով զբաղելու համար :

Ուրիշ յատկացումներ կատարուած են Եորքի Լիմէյր նուագախումբին, Սիլլի կղզիներուն մէջ գտնուղ Թրէսքօ վանքին պղեստներու դասաւորման եւ պահպան – ման համար , գանազան եկեղեցիներու՝ գեղարուեստական արժէք ներկայացնող իրենց քանդակներուն պահպանման հա – մար, Քէմպրիճի Մակտալին Քոլէճի գը– բադարանին (3500 ոսկի) , Օքսֆորտի մանկավարժական բաժնին (երեք հազար ոսկի) , դպրոցներու մէջ մասնագիտաց – ման հարցի ուսումնասիրութեան հա – մար· Լոնտոնի Ծովային արխիւներու ըն– կերութեան՝ ծովակալ Նելսընի ան – տիպ նամակներուն հրատարակութեան համար (500 ոսկի), եւայլն :

Այս եւ նման յատկացումներու համար անգլիական հասարակապետութեան մէջ ցարդ տրամադրուած է 184·965 ոս – կի, բարենպատակ կազմակերպութիւննե– րու՝ 253·600 ոսկի : Ընդհանուր յատկա– ցումը, ինչպէս ըսինք, կը հասնի մէկ միլիոն անգլիական ոսկիի :

ԿԱՅԾԵՐ

Բ· ՀՈՏՈՐ

Ր·

ՔԱ՛Ր Ա՛Խ Ա՛Ն Ն

Ոմանք ընթրիքը վերջացրել էին եւ, թիկն տուած բարձերին, թեք էին ընկած, եւ խորին գոհունակութեամբ ծխում էին նարգիլէ : Սեւամորթ սորուկը կրակի վը– րայ պատրաստում էր փրփրացող գահ – ուէն : Այդ բոլորը իմ վրայ այն տպաւո – րութիւնն էր գործում, կարծես թէ, այդ ամբողջ քարաւանը ուխտաւորների մի մեծ բանակ լինէր, որ խմբուած է լի – նում մի վանքի չուրջը, եւ ամէնքը վառ– ուած են լինում կրօնական ջերմեռանդու– թեամբ, ամէնքի սրտերը փափկանում են, եւ ամէնքի մէջ զարթնում է ընդհանուր կարեկցական ոգին, մինը միւսին օգնե – լու, մինը միւսին բարիք գործելու : Այս– տեղ եւս ես նկատում էի մի տեսակ միու– թիւն, մի տեսակ եղբայրութիւն, մի տե– սակ հաւասարութիւն բոլորի մէջ : Աւելի ունեւորները հրաւիրում էին իրանց ա – ղանի մօտ ապրատ ուղեկիցներին : Նրանք խղճի դէմ էին համարում միայնակ վա – յելել այն բարիքը, երբ մի ուրիշը հեռ – ուից կարօտութեամբ նայում է : Քարա – ւանը միացրել էր բոլորին, եւ տարբեր, այլատեռ տարբերից կազմել էր մի մեծ ընտանիք :

Քարաւանի մէջ կազմուեցան եւ կանա – նոցներ : Կանայքը առանձին մի կողմն է– ին մեկուսացած, եւ նրանց հասարակու– թիւնը բաժանուած էր տղամարդերից : Քարաւանի պետը սկզբից այդ մասին հո– գացել էր, եւ կարգի էր դրել հարեմի բոլոր պարտ ու պատշամ պահանջները : Նա միմեանց վրայ դարսած հակերից կազմել էր մի չրջապատ, որի մէջ դե – տեղուած էին կանայքը եւ ամենեւին չէին երեւում : Հարուստները իրանց հետ վր – րաններ ունէին, որոնք այնպէս էին պատրաստուած, որ թէ տղամարդերի համար եւ թէ կանանց համար առանձին բաժիններ կային :

Քարաւանի մէջ կային երգիչներ, մօլ – լաներ, դէրվիշներ, մի աչուղ եւ ցիգան– ներ, որոնք գնում էին զանազան քա – ղաքներ : Այստեղ , քարաւանի սովորու– թեամբ, նրանք, առանց որեւիցէ նիւթա– կան ակնկալութեան, զուարճացնում էին իրանց ուղեկիցներին : Իւրաքանչիւր գը– տել էր իր սիրոյ հասարակութիւնը : Մի տեղ կրօնասէր, ծանրաբարոյ էֆէնտին լսում էր մօլլայի զրոյցները նախկին խա– լիֆաների եւ իմամների հրաչքների ու գործերի մասին :

Մի տեղ դէրվիշը, արեւելքի փիլիսո – փան, նստած իրանից անբաժան ընծու մորթի վրայ, զրաղեցնում էր իր ունկն– դիրներին զանազան իմաստասիրական հարցերով : Մի տեղ աչուղը դեռ նոր էր սկսել մի վէպ, ոգեւորուած պատմում էր, եւ պիտի չարունակէր պատմել ամէն իրիկուններում, մինչեւ կը վերջացնէր : Աւելի երիտասարդները, քարաւանի բա– նակից դուրս առանձնացած , լսում էին ցիգանների երգը ու նրանց նուագածու – թիւնները : Իսկ հեռու, ամէնից հեռու , լսելի էր լինում արածացող ջորիների զանգակների հնչիւնը եւ նրանց վրայ հս– կող ծառաների երգը : Բայց մօտից, չատ մօտից, երգում էր Ընդղ գեաը իր մեղմ, քաղցրաձայն խոխոջմունքով : Գիշերային լռութեան մէջ այդ բոլորը, միախառնը– ւելով , կազմում էին խիստ ախորժ, սր– տաչարժ ներդաշնակութիւն :

Ինքը, Արթինը , ոտքի վրայ, անգա – դար պարում էր քարաւանի մէջ, իւրա– քանչիւրի առողջութիւնը հարցնում էր , իւրաքանչիւրի դրութեան մասին տեղե – կանում էր, արդեօք նրան պէտք չէ՞ր մի որ եւ իցէ բան, եւ իւրաքանչիւրին մի հաճոյական խօսք ասելով, հեռանում էր :

Ամէն կողմից նրան հրաւիրում էր, ա – սելով, որ կատարելու դեռ չատ գործեր ունի ,

Ես եւ Ասլանը, գետի ափի մօտ նըս – տած, հեռուից լսում եւ դիտում էինք՝ ինչ որ կատարուում էր : Այդ միջոցին մօտեցաւ մեզ Արթինը եւ իր սովորական դուարճախօսութեամբ ասաց .

— Պարոն բժշկապետ, եթէ չէք կամե– նում քաղցած մնալ, շնորհ բերէք իմ վը – րանը· ինչպէս երեւում է, դուք ուտելու ոչինչ չէք վերառել ձեզ հետ :

Եւ իրաւ, մենք այդ մասին ամենեւին չէինք մտածել, կարծելով, թէ քարաւանը բնակութիւնների մէջ կ'իջեւանէ եւ այն – տեղ ամէն ինձ կարելի կը լինի գտնել, թէեւ այդ կողմերի դիւղերում, բացի գարիի ալիւրից պատրաստած հացից եւ ձուաներից, ուտելու ուրիշ ոչինչ բան չէ կարելի գտնել :

Ասլանը, կարծես, Արթինի հրաւէրքին էր սպասում, շնորհակալութիւն յայտնե– լով, հեռուից նրան :

ԲԱՖՖԻ

(Շար·)

բայումը, որ պէտք է խոստովանիլ իբ–նամքով պատրաստուած էր :

Օր· Անդրէ Մինիէվ դաշնակի վրայ յա–ջող կերպով նուագեց «Ինչո՞ւ»ն :

Ընկերը եր· Գրիգորեան ճոխ ստոզանու–թեամբ եւ ապրումով արտասանեց՝ Յով–հաննէս Թումանեանի «Մարկոն պինի է խմում»ը :

Պ· Քաջեան ծանօթ էր մեզ իբրեւ ջու – թակահար, բայց այս անգամ իր կազմած եռեակով ու ընտրած կտորներով մեծա – պէս դնահատելի դարձաւ : Դաշնակը կը վարէր Օր· Միշլին Լակաշ , իսկ թաւ – ջութակը Պ· Առէլաւո :

Նորութիւն մըն էր կենդանի պատկերը «Դէպի աղբիւրը լոյսին» Դանիէլ Վարու–ժանի : Ընկերուհի Անահիտ Տէր Մինաս–եան ցոյց տուաւ զգայուն արտասանողի իր լաւագոյն յատկութիւնները :

Ցայտնութիւն մը եղաւ, Գահիրէի ռա–տիոկայանի աստղերէն օրիորդները Մար – գարիտ եւ Լուիզ Նահապետեան քոյրերու բեմին վրայ երեւումը, իրենց զուգերգնե–րով, որոնց կ'ընկերանային դաշնակով օրիորդ Մինիէվ իսկ թաւով Պ· Մխրան Դաւիթեան :

Անոնք յաջորդաբար եւ չնորհալի կերը – պով երգեցին «Կարօտ օրեր», «Մի խօսք ունեմ», ու «Սիրուն ես աղջիկ»ը որ կրկ–նուեցաւ ընդհանուր խանդավառութեան մէջ :

Ընկ· Բալայեանի չնորհակալութեան եւ փակման խօսքերէն յետոյ վերջ դուաւ գե–ղարուեստական այս պեղեցիկ երեկոյթը, յոտնկայս «Մեր հայրենիք»ով :

Կէս գիշերէն յետոյ սկսան եւրոպական պարերը Միէ ծէ նուագախումբի առաջ–նորդութեամբ որ տեւեցին մինչեւ առա – ւօտ խանդավառ մթնոլորտի մէջ :

Եւրոպական պարերուն առնթեր , ժո–ղովուրդը սեղաններու չուրջ բոլորուած անցուց հաճելի ժամեր, հայ չունչով , հայկական հոդիով : Երիտասարդ սե – րունդը այս անգամ ալ կեց անցաւ ինքզին – քը : Ցեղափոխական, հայրենասիրական երգերով, պարերով կը թնդացնէին սրա–հը , զարմանք պատճառելով ներկայ օ – տար հիւրերուն :

Պ· ՊԱՐԹԵՒ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱԿԻ մէջ 9ի դէմ 45 ձայնով եւ 25 ձեռնպահութեամբ քուէարկուեցաւ անդր–եւամերիկեան ծրագիրը մը, որ կ'տուա – ջարկէ ժրնեւի հիւլէական խորհրդակցու–թիւններու ընթացքին ջրածին փորձերը դադրեցնել : Ֆրանսա կը պտնուի ձեռն – պահներու մէջ: Միւս կողմէ, ժընեւի մէջ բանակցութիւնները կը չարունակուին Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Խ· Միութեան ներկայացուցիչներուն մէջնէ :

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐ ՉԻՆԱՍՏԱՆ երկու – չարթի առաւօտ վերսկսաւ ռմբակոծել Քեմոյ կղզին :

ՄՈՍԿՈՒԱ. խիստ ապդարարութիւններ ըրաւ Պարսկաստանի եւ Իտալիոյ, երկու երկիրներն ալ զգուշացնելով իրենց հո – դամասերուն վրայ հաստատուելիք ամե – րիկեան հրթիռներու արձակարաններուն դէմ :

ՓԱՐԻԶԻ պատժական 17րդ Ատեանին առջեւ սկսաւ նախկին նախարար Անդրէ Մորիսի բացած դատը՝ «Իւմանիթէ»ի , « Լիպէրասիոն»ի, «Էքսփրէս»ի եւ « Ֆը–բանս – Օպսերվաթէօր»ի դէմ : Դատա – վարութիւնը երեք օր կրնայ տեւել :

Մարսէյլէն Տէր եւ Տիկ· Ցակոբեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ալէն Տէլուա (ծնեալ Ցակոբեան), Տէր եւ Տիկին Թա–թոյեան (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Ե–ղիկեան, Տէր եւ Տիկին Ճամուղեան (Ֆը–ըէզնօ) եւ բոլոր ազգականները յաւով կը ծանուցանեն իրենց հօր, մեծ հօր, եղբօր, մօրեղբօր եւ ազգականին

ՋԱՒԱՐ ԳԸԶՐԵԱՆի

(Խարբերդի Խոյլու գիւղացի)

մահը, որ պատահած է 17 Հոկտեմբերին, Ֆրէզնօ :

× Այս առթիւ Պոմոնի Կ· Խաչի վար – չութիւնս իր խորին ցաւակցութիւններուն հետ չնորհակալութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Ցակոբեաններուն եւ Տէր եւ Տիկին Մլեաններուն իրենց ըրած հա–զարական Ֆրանքի նուիրատուութեան համար Ս· Սահակ – Մեսրոպ դպրոցին :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

15 Նոյեմբերին, Շաբաթ օր, ժամը 21էն միջնեւ առաւօտ Ալհամպրայի սրահնե – րուն մէջ :

Պատուոյ նախագահութեամբ՝

ԿԱՍՏՈՆ ՏԷՖԷՐԻ (երեսփոխան – քա–գաքապետ Մարսէյլի, նախկին նախա – րար) :

Նախագահ՝ Ընկ· Ց· ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Օրուան խօսքը՝ Ընկ· ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱ – ԶԱՐԵԱՆ (Փարիզէն) :

Գեղարուեստական բաժինը ստանձնած է՝ Նոր Սերունդը :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԸ

ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 16ին

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ իրիկուն ժա–մը 8·30ին, Ֆուայէ տը լ'Իմմաթիւլէի մէջ, 24 բիւ Տիւնուար :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Պուլվար Օտտոյի Ս· Ցակոբ եկեղեցւոյ կրօն· Ընկերութիւնը իր խո – րին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Այբի Տիկին Զարդիկ Զէնտէրեանին եւ իր զա – ւակներուն, Տէր եւ Տիկին Ցովսէփ Ա– զոմանեանին, Տէր եւ Տիկին Ահարոն Քէնտէրեանին (Պորտօ), իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, աներհօր, եղբօր, Զա – խար Քէնտէրեանի անակնկալ եւ կսկծալի մահուան առթիւ : Այս առթիւ կրօն· Ընկերութիւնը փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ի տարածման եւ հազար ֆրանք Մշակութային Տան Շա–ւարշ Մխսքեան սրահին :

× Հ· Ց· Դ· Պուլվար Օտտոյի «Վռամ–եան» ենթակոմիտէի ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեն Այբի Տիկին Զարդիկ Քէնտէրեանին, եւ իր զաւակներուն, Տէր եւ Տիկին Ցովսէփ Ազոմանեանին, Տէր եւ Տիկին Ահարոն Քէնտէրեանին եւ իր զաւակներուն (Պոր–տօ), իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր , անկրհօր, եղբօր, հօրեղբօր Զաքար Քէն–տէրեանի անակնկալ եւ կսկծալի մահուան առթիւ :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Օր· Մարի Քէնտէրեանի (Պորտօ) եւ Պ· Ցովսէփ Ազոմանեանի (Մարսէյլ , Պուլ· Օտտօ) ամուսնութեան առթիւ ե – ղած են հետեւեալ նուէրները .—

Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Ազոմանեան երկու հազար ֆրանք Պուլվար Օտտոյի Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղի, հազար Ֆր· տեղւոյս դպրոցին, հազար Ֆր· Մշակոյ – թի Տան, եւ հազար Ֆր· Կապոյտ Խաչի կայանի :

Տէր եւ Տիկին Զաքար Քէնտէրեան 1500 Ֆրանք տեղւոյս Կ· Խաչի մասնաճիւղին :

Տէր եւ Տիկին Կ· Կարապետեան տեղ – ւոյս Կ· Խաչի մասնաճիւղին հազար Ֆր·, Մշակոյթի Տան հազար Ֆր·, Կ· Խաչի կայանին հազար Ֆրանք :

Օր· Անահիտ Ազոմանեան տեղւոյս Կ· Խաչի մասնաճիւղի հազար Ֆր·, Տէր եւ Տիկին Վ· Վարդանեան տեղւոյս Կ· Խաչի մասնաճիւղին երկու հազար, Տէր եւ Տի–կին Սերոբ Արամեան (Վիէն) տեղւոյս Կ· Խաչի մասնաճիւղին հազար Ֆրանք :

Տէր եւ Տիկին Հերթիքեան (Ամերիկա–յէն) հինդ տոլար :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկսեռ երիտասարդութեան համար Բարեգործականի դիչերային հայերէնի դասընթացքը վերսկսած է, տեղի կ'ունե–նայ ամէն Ուրբաթ, ժամը 19 – 22, Ազդ· Տան մէջ, 32 Բիւ տը Թրէվիզ :

Փափաքելի է որ երիտասարդութիւնը փութայ օգտուիլ սոյն պատեհութենէն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարսէյլի Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 22ին, Շաբաթ իրիկուն 0 կլիսպ :

Մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՂՄԷ

Cercle Militaire

Նոյեմբեր 9ին, ժամը 17էն 24

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՎԱՐԴԻՎԱՆԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՊԻԻՖԷ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ի նպաստ կարօտեալներու

Կիրակի, 16 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս վերը

HOTEL LUTETIA Ի Շքեղ սրահներուն մէջ

Գեղարուեստական բաժին Նուագախումբ

ՊԻԻՖԷ ՄՈՒՏՔ 500 ՖՐԱՆՔ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այբի Տիկին Էլէն Բիւզանդ Քիւթիւք – եան եւ զաւակը՝ Բէհոն, եղբայրը՝ Սար–գիս Քիւթիւքեան ընտանիօք, սգաւոր ազ–գականները իրենց խորին չնորհակալու – թիւնները կը յայտնեն Ալֆորվիլի Ս· Պ· Պ· եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան, Սէնի շրջանի ժիչէկներու միութեան, յանձին նախագահ Տօքթ· Դաւիթի, քաղաքապետ Պ· Պլէօղի եւ փոխանորդին, Հ· Ց· Դ· Կեդր· կոմիտէին, Փարիզի, Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէներուն եւ ենթ·էներուն , Նոր Սերունդին, Ֆ· Կ· Խաչի Կեդր· վարչութեան եւ մասնաճիւղերուն, Հա – մազգայինի վարչութեան, Փարիզի Հայ Աղքատախնամի վարչութեան , Ալֆոր – վիլի՝ Ս· Մինասեան կոմիտէին: Կ· Խաչի մասնաճիւղին, Երիտասարդաց Միու – թեան, Հայ Մարզական Միութեան, երդչախումբին եւ բոլոր նրանց որ ան – ձամբ , ծաղկեպսակով, նուիրատուու – թեամբ , հեռագրով, հեռախօսով, նամա–կով իրենց յարգանքը բերին եւ ցաւակ – ցութիւններն յայտնեցին՝

ՏՕՔԹ· ՅՈՎՀ· ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆի

մահուան առթիւ եւ յուղարկաւորու – թեան :

ԺՈՂՈՎ – ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ԿՐԸՆՈՊԸԼ .— Կազ· Խաչի թէյասե – ղան – ընդհ· ժողովը, այս Կիրակի, ժա–մը 16ին, զարոցի սրահին մէջ :

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ընկերու – հիներն ու նախկին անուհիները, մեր – միկ եւ հաճելի ժամանցի մը ընթացքին՝ կատարելու ազգային եւ ընկերային պար–տաւորութիւններ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Ո–րբաչաբթի ժամը ճիշդ 9ին: Կը խօսի Օր· Ժիւլիէթ Ալեքսեան : Նիւթ ունենալով «Տպաւորութիւններ Հայաստանէն»: Կը հրաւիրուին ճշդապահ ըլլալ :

Կ· ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ՎԻԷՆ

Տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 15ին, Սալ տը Ֆէթի սրահին մէջ, ժամը իննէն մին–չեւ ուշ դիշեր : Առաջնակարգ նուագ (Լի–ոննէն) , ճոխ պիւֆէ :

Մուտքը 300 Ֆրանք :

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սիամանթօ խումբի վարչութիւնը եւ Ֆրանսահայ Կազ· Խաչի Սէն Լուի մասնաճիւղի հո – վանաւորութեամբ, կրան փէնի մէջ բաց–ուած է 1958 – 1959ի տարեշրջանի հայե–րէնի դասընթացքը :

Կը հրաւիրուին բոլոր սրտցաւ հայրե – նակիցներու զաւակները , երկուշաբթի եւ ուրբաթ մինչեւ ժամը 10 :

Աւտուվճար 150 Ֆրանք :

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

1. Banc de finissage
2) Machine black
3) Machine gravureuse
4) Formes et enportepièce
5) 3 moteurs électriques 1CV
6) Singer pour tissage 31 K.18

Դիմել գրասենեակ «Ցառաջ»ին :

Imprimé sur les presses du Journal HARATCH
— 17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e) —

Հինգշաբթի , 6 Նոյեմբեր ժամը 21ին ՕԹԵԼ ԼԻՒԹԵՍԻԱի սրահին մէջ , Հովանաւորութեամբ Տ· ՍԵՐՈՎԲԻ եպ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի :

Պատուոյ նախագահութեամբ

ՋԱՐԵՀ ՊԷՅ ՆՈՒՊԱՐի

Նախագահութեամբ Պ· Ն· ՖՐԻՆԿԵԱՆի

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ

Նուիրուած ԱՇՈՏ ՊԱՄՏԱԳՐԵԱՆի

Երաժշտական – կրթական գործունէու–թեան քառասնամեակին :

Գեղարուեստական խնամեալ բաժին՝ նուիրուած Ա· Պատմագրեանի գործե – րուն :

Ծախքերու մասնակցութիւն :

Հրաւիրատոմսերու համար դիմել Պ·Հ· Բալուեանին, 43 բիւ Ռիշէ, Փրօ· 25–46:

ԿՈՉ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒՆ

Ազգապահպանման վեհ գործին նը – պաստով գօրաւոր ազդակներէն մին է անկասկած Հայ երգը, եկեղեցական թէ ժողովրդական , եւ այս պատճառաւ Փա–րիզի մէջ գոյութիւն ունեցող երգչա – խումբերու կատարած դերը լայն քննա–դատութեան արժանի պէտք է ըլլայ :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ տարիներէ ի վեր ժողովրդական երգերու կարգին ստանձնած է նաեւ Փարիզի Մայր եկեղեցւոյ պատարագի քառաձայն երգեցողութեան կատարումը, արժանա – նալով հանրութեան մեծ համակրանքին, ինչպէս նաեւ օտարներուն հիացման :

Երգչախումբը կը փափաքի, որ իր ան–դամներու թիւը աւելնայ, նոր արձանա–գրութիւններով, աւելի փայլ մը տալու համար երգեցողութեան :

Այս առթիւ կոչ կ'ուղղէ երիտասարդ – ներուն որպէսզի արձանագրուին եկեղե–ցւոյ երգչախումբին մաս կազմելու հա – մար :

Կոչ կ'ուղղէ նաեւ ծնողքներու որպէսզի իրենց զաւակները մղեն մասնակցելու համար այս կարեւոր աշխատութեան :

Երգչախումբը կրօնական երգերու կար–դին կը մշակէ նաեւ Հայ ժողովրդական երաժշտութիւնը , գուարթ եւ հայրենասի–րական երգերով՝ ուսուցմամբ եւ դեկա – վարութեամբ Պ· Ա· ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի, ուր–բաթ երեկոները, Ազգային Տան մէջ :

Արձանագրուելու համար դիմել ուր – բաթ իրիկունները ժամը 19·30ին, 32, Բիւ տը Թրէվիզ, վարի յարկը եւ կամ ներկայանալ եկեղեցւոյ դիւանատունը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Քոնֆէքսիոնի աշխատանոցի մը մէջ աշ–խատելու համար երիտասարդ կին մը կ'ուզուի : Դիմել՝

Maison Tavitian

19, Bd. Saint-Denis, Paris IIe

Pour tous vos Travaux d'Appartements

ADRESSEZ-VOUS

au jeune Artisan Peintre

ARMENAK VARTANIAN

42, Rue des Jeuneurs — Paris - 2e

Devenez son Client :

Vous ne le regretterez pas !

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
5
ՆՈԵՄԲԵՐ
MERCREDI
5 NOVEMBRE
1 9 5 8

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8336 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4137

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

Օրէ օր առաջման մը ունելի կը ծանրանայ ներքին տագնապը Թուրքիոյ մէջ :

Բազմաթիւ երեսներ ունի տագնապը,— տնտեսական, եմոտական, դաշտիարա – կան ու քաղաքական :

Հակառակ վերջին անցեալ Եւրոպա – յէն ու Ամերիկայէն առացուած դրամա – կան կարեւոր օժանդակութեան, կարելի չեղաւ արժեզրկումէ փրկել Թրքական դրամը :

Ներածում կատարող վաճառականները ցարդ չկրցան վճարել տարիներէ ի վեր օտար երկիրներու ունեցած իրենց պարտ – քերը, որոնք խիստ մեծ դումար մը կը ներկայացնեն :

Արտասահմանը վարկ չի բանար այլեւս Թուրք առեւտրականներուն : Այդ պատ – ճառով ալ երկրին մէջ երկար առանկ ի վեր կը պակսին ապրուստի անհրաժեշտ բազմաթիւ կենսական նիւթեր :

Ցուսահատած այլեւս հնչուն դրամ ըս – տանալէ, պարտատէրերը այժմ համա – կերպած են Թրքական ապրանք առնուել իրենց պահանջին փոխարէն :

Թէ ո՛րքան պիտի յաջողի այս փորձը, ապագան պիտի որոշէ :

Ամէն պարագայի մէջ օտար երկիրներ ապառիկ ապրանք չեն ծախեր Թուրքիոյ՝ առանց հաստատուն երաշխաւորութեանց :

Թուրք կառավարութիւնը սեղմումներ – ու ենթարկած է ներածումները : Առեւ – տրականները պարտաւոր են արտասահ – մանէն կատարած իրենց ապսպրանքներու արժէքին հարիւրին քանոր կանխիկ վճա – րել եմոտական դանձին մինչեւ Նոյ· 15 :

Դրամի արժեզրկումը բնական ճամբով ապրուստի սղութիւն առաջ բերաւ : Մէկ օրէն միւսը կրկնապատկուեցան ուտելիքի եւ հագուստեղէնի գիները : Նոյն համե – մատութեամբ աւելցան նաեւ երթեւեկի գիները :

Վարչապետ Ատնան Մէնտէրէս կը շարու – նակէ իր չրջապտոյտները Անատոլուի գա – նազան քաղաքներուն մէջ : Ամէն տեղ ժո – ղովուրդին հետ չփման մէջ մտնելով, բուռն ճառեր կ'արտասանէ ընդդիմադիր Հայք կուսակցութեան դէմ, մասնաւորա – պար կը յարձակի անոր պետին՝ Իսմէթ Ինէօնիւի վրայ :

Երկու կուսակցութեանց պետերը՝ փո – ղոց ինկած՝ փոխադարձ ամբաստանու – թիւններ կ'ընեն իրարու դէմ :

Հայքի վարիչը Մէնտէրէսէն կը պա – հանջէ 280 միլիոն ոսկեդրամի հաշիւը, իսկ դեմոկրատներու պետը կ'ամբաստա – նէ Ինէօնիւն, որ ամբողջ քառորդ դար երկրին դէկը պահած է իր երկաթեայ թաթին տակ եւ մարդու հաչիւ չէ տը – ւած :

Կը թուի թէ Դեմոկրատներու դէմ կաղ – մուած է ընդդիմադիրներու զօրաւոր ճա – կատ մը :

Մասնաւորաբար մամուլը չափազանց մեծամասնութեամբ կը պաշտպանէ ընդ – դիմադիրներու տեսակէտները :

Հոկտ· 23ին Քէօթահիոյ մէջ ճառ մը խօսելով, վարչապետը կը յանդիմանայ այն թերթերուն դէմ, որոնք «անկողմնակալ» անմեղ անունին տակ ջուր կը կրեն ընդ – դիմադիրներու ջաղացքը :

Ուրիշ ճառի մը մէջ, Մէնտէրէս կ'ըսէ թէ ընդդիմադիրները վերջին օրերու պայքարով կ'ուզեն իրենց առջեւ բանալ իշխանութեան ճամբան :

Ու կ'աւելցնէ, որ ժողովուրդը ճանճրա – ցած է այլեւս դրդռութիւններէն :

«Լուսաւոր ապագայի մը ճամբուն մէջ է երկիրը : Բոլորս պէտք է միանանք հայրենիքի ճակատին վրայ, որպէսզի վերջ արուի ընդդիմադիր կուսակցու – թեան խափանարարութեանց եւ դրդռիչ գործունէութեան » :

Դեռ ուրիչ երեսներ ալ ունի տագնապը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀՈԳԵՐԸ

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԹԻՒԸ՝ 2978

Ներքին նախարար Փէլըթիէ երկուշաբ – թի օր պաշտօնապէս յայտնեց թէ Մայր երկրի 465 երեսփոխանական աթոռներուն համար արձանագրուած են 2978 հոգի : Ասոնց մէջ միայն 65 կին կայ ինչ որ կա – րեւոր նահանջ մըն է իսկական սեռի կող – մէ որ 495 թեկնածու ունէր նախորդ ըն – տրութիւններուն : Թեկնածուներու երեք – չորսին է կանոնիկոս Քիւ, որ Տիժոնի քա – ղաքապետ է եւ 82 տարեկան : Երիտա – սարդները երկու հատ են 24 տարեկան իւրաքանչիւրը, մինչեւ տարիքը զոր կա – րելի է նկատի առնել յիսուն է, մինչ նա – խորդ ընտրութիւններուն 62 էր :

Թեկնածուներուն մէջ կան 11 ներկայ նախարար, 13 նախկին վարչապետ, չեն ներկայանար չորս վարչապետներ՝ Քէօյ, կուէն, Բրիէ Մայեր եւ Զօր· Տը Կոլ : Յիշենք նաեւ որ վերջին արձանագրուողին անունն է ... Պ· Թարտիք (յապաղած) :

Ուշադրաւ պարագաներէն մէկն է պին – ուորականներու թեկնածութիւնը որ ըղ – ղալապէս չատ է այս անգամ : Զեւ մը՝ յի – շեցնելու համար բանակին դերը Մայիս 13էն ի վեր երկրին քաղաքականութեան մէջ : Ընտրողը բաւական անորոշ կացու – թեան մը առջեւ կը գտնուի այս անգամ, արդարեւ բացի համամասնավարներէն, ըն – կերվարականներէն եւ փոքրամասնական – րէն, մնացեալ կուսակցական բոլոր թեկ – նածուները իրար կրնմանին բայց կընկերա – յանան իրարու դէմ : Այսպէս Լուառի մէջ Ժորժ Պիտօ, որ պլիտուր կոմունակիցնե – րէն էր Զօր· Տը Կոլի վերադարձին, իր դէմ ունի կոլեան թեկնածու մը (Միու – թիեն Նոր Հանրապետութեան համար) : Այս կացութեան վրայ եթէ վերյիշենք, ինչպէս երէկ զրած էինք, նոր կուսակ – ցութեան մը առեղծուած — Զարթօնք եւ Հաւատարմութիւն — չփոթութիւնը ալ աւելի կը մեծնայ :

ՖԵՐԱԹ ԱՊԱՍ — «ՓԱՐԻԶ ԿՈՒԳԱՄ ՄԻԱՑՆ ԻԲՐԵԻ ՎԱՐՁԱՊԵՏ

Ֆերաթ Ապաս տեսակցութիւն մը ունե – ցած է գերմանական «Տի Վելթ»ի գոհա – րէի Թղթակիցին հետ որուն յայտարա – րած է թէ պատրաստ է փարիզ գալու ե – թէ ընդունուի իբրեւ «կառավարութեան մը վարչապետ» : Ապաս կը ճշդէ որ եթէ այս պայմանը չընդունուի, կարելի է նա – եւ բանակցել էզդոք երկրի մը մէջ ֆրան – սական կառավարութեան ներկայացու – ցիչներուն հետ :

× Ֆերաթ Ապաս կոչ մը ըրած է նաեւ Պալին որպէսզի միջամտէ ազատագրելու համար Պէն Պելան : Նոյնիսկ գիմում մը եղած է ՄԱԿի նախագահ՝ Մալիքի, եւ ընդհ· քարտուղար՝ Համըրշոլտի :

× Անցեալ չաբթուան ընթացքին Ալ – ժերիոյ մէջ 559 ըմբոստներ սպաննուած կամ գերի ինկած են :

ՍԱՄԻ ՍՈԼՀԻ ՑԱՅՏՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լիբանանի նախկին վարչապետ Սամի Սոլհ կարդ մը յայտարարութիւններ ը – րաւ, անցամ մը եւս չեշտելով թէ լիբա – նանեան տագնապին պատասխանատու – ներն են·— Արաբ Միացեալ Հանրապե – տութիւնը, զօր· Շեհապ, Պ· Տակ Հա – մըրշոլտ եւ Ամերիկացիք :

Սամի Սոլհ կը պնդէ որ Ա· Մ· Հ·ը եր – բեք չդադրեցաւ խառնուելէ Լիբանանի ներքին գործերուն եւ կը գտնէ որ Գա – հիրէի որդեգրած այս դիրքը հանդէպ Լի – բանանի նոր չէ այլ ծնունդ առած է Սու – էզի ժամանակ երբ Պէյրութի կառավա – րութիւնը մերժած է խզել իր յարաբերու – թիւնները Լոնտոնի եւ Փարիզի հետ :

Ապա Սամի Սոլհ կ'աւելցնէ թէ փոր – ձած է բարեկամական լուծում մը գտնել Նասըրի հետ բայց այս վերջինը նախընտ – րած է իր բարեկամները ընտրելէ ըստ ինչ որ չատ դիւրին էր· Լիբանանը լեց – ուած ըլլալով 120·000 Պաղեստինցի գաղ – թականներով եւ 100 հազար Սուրիացի աշխատաւորներով : Սոլհ համոզուած է որ Շեհապ կրնար առաջքը առնել ըմ – բոստութեան եթէ աւելի որոշ դիրք մը բռնէր : Ապա Սամի Սոլհ ճշդած է թէ միակ չունի Լիբանան վերազանալու մինչեւ որ կացութիւնը բոլորովին հան – դարտ չըլլայ :

ՕՐ ՕՐԻՆ

ՀԻՄԱ, ԳՆԱ՛ ԿՈՐՍՈՒԷ

—o—

— Երէ ձեռքէս գայ, սա ձեր կուսակ – ցութիւնը բզիկ բզիկ կ'ընեմ, փոշիի կը վերածեմ, իմէ հետ չեմ ձգեր··· Ամէ – նէն առաջ սա դեկավար կոչուածներուն հաշիւը կը մաքրեմ··· Արդէն ամէն բան թուղթի վրայ ծրագրած եմ : Ուր, տա – սը հոգի գլխատել պիտի տամ··· Յետոյ, իրենց ոտքերէն կախել պիտի տամ··· Բա – նի որ իրենց գլուխը մարմինէն զատուած պիտի ըլլայ··· Քսան, երեսուն հոգի՝ ի – րենց մազերէն կախել պիտի տամ ···

— Ըրէ՛, ձեռքէդ բռնո՞ղը ով է :

— Ըսելը դիւրին է··· առայժմ, բան մը չեմ կրնար ընել, ձեռքս ոտքս կապուած են··· Բայց ձեր մահը տեսնեմ, յետո՛յ աչքերս գոցեմ ···

— Աչքերդ հիմակ ալ գոց են, ապո՛ւշ ... կարծեմ, դո՛ւն ալ ժամանակին մեզմէ էիր ···

— Այո՛, ատանկ սխալ մը գործեցի ···

— Ո՞ր թուականին ձեր եկար :

— Թուականը կարեւոր չէ ···

— Ներողութի՛ւն, ձերողութի՛ւն, բր – ւականը շատ կարեւոր է··· Իմ դրացիքս լսած եմ որ ձեր եկած էիր 1922ին··· Ինչ ձեր կայ է եղեր երդումի արարողու – թեան :

— Վեր, վար ձիշդ է··· Բայց, կարե – ւորը մեկնումիս թուականն է, ո՛չ թէ ժամանումիս ···

— Ինձի նայէ, այդ աղուէսութիւնդ ուրիշին ծախէ եւ հարցումներուս պա – տասխան տուր ··· Երբ շարքերէն դուրս ելար, սկսար Պաճէ Օթոմանի դէպքը բամբասել, ամո՞նկ է ···

— Այո՛·· Ատիկա ձեր ամէնէն յիմար գործերէն մէկն էր եւ ···

— Ըսէ նայիմ — այդ դէպքը ե՞րբ պա – տահեցաւ — ձեր գալէդ ե՞տ թէ ձեր գալէդ առաջ ···

— Առաջ··· Հասկցա՛յ ինչ ըսել կ'ու – զես··· Ես, ձեր եկած ատենս ալ, այդ դէպքին դէմ էի ···

— Բայց, այդ դէպքը պաշտպանած ես յօդուածի մը մէջ, ամանկ չէ՞···

— Երիտասարդական յիմարութիւն ···

— Լա՛ւ, անցնինք·· Երբ դուն ձեր ե – կար խանասորի Արշաւանքը տեղի ունե – ցա՞ծ էր թէ տեղի ունեցած չէր ···

— Տեղի ունեցած էր··· Ատիկա բան մը չի ձշանակեր··· Սխալը սխալ էր ···

— Բայց դուն խանասորի Արշաւանքին ի պատիւ ճառ խօսած ես, ամանկ չէ՞··· Տեղը, թուականը տա՞մ ···

— Պէտք չկայ··· Այն ատեններ ես բանի՞ տարեկան էի որ ···

— Ատոր վրայէն ալ գիծ մը քաշենք··· Պատասխան տուր — երբ դուն ձեր ե – կար, Հայաստանի Հանրապետութիւնը հռչակուա՞ծ էր···

— Ըսեմ թէ հռչակուած էր··· Այսինք – րն մի՞տդ ինչ է ···

— Ներս գալէդ ետք, Մայիս 28ի մա – սին ճառ խօսա՞ծ ես, յօդուած գրա՞ծ ես, եռագոյնը համբուրա՞ծ ես ···

— Եղբայր, ստիպմամբ՝ խօսած, գր – րած կամ համբուրած կրնամ ըլլալ ··· Խնդիրը այն է որ ···

— Խնդրին ինչ ըլլալը դուն ինծի ձգէ·· Ներս գալէդ ետք մեր — այսինքն, ազ – գին — հերոսները փառաբանա՞ծ ես եւ սա «մահապարտ»ներէն շատերուն առջեւ ծնրադա՞ծ ես ···

— Սխալ ըրեր եմ··· Եղբա՛յր, ի՞նչ կ'երկնցնես··· Երէկ ձեզի հետ էի, այսօր չեմ··· Պայմա՞ն է որ միեւնոյն մահս, մի – եւնոյն ճակատին վրայ մնամ ···

— Ո՛չ, այդ տեսակ պայման չկայ ··· Բայց, բանի սատկած չես եւ բանի այդ դդումը տակաւին ուսերուդ վրայ է, ինչո՞ւ չենք ձգեր մեծ հարիկի մը խրատը, ակա – ջիդ օղ, ըրէ — «Աշխարհի մէջ, ամէնէն վարնոց, ամէնէն լորենուկ արարածը ան է որ կնիկէն կամ ամուսնիէն կը բաժնուի եւ կնիկը կամ ամուսինը կը խածնէ՝ հե – ռուէն ··· Կամ, մէկ· կրօնիէն միւսը կ'անցնի եւ առաջուանին դէմ կը հայհոյէ ··· Մեր ժողովուրդը ։ ասանկներուն հա – մար ունի ուրիշ մականուններ ալ— Բայց կը խնայեմ ականջներուդ, այս անգամ չեմ կրկներ ···

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԻԱՑ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ Անգլիոյ կա – ռավարութենէն եաք յայտարարեցին թէ կը ճանչնան կինէի Հանրապետութիւնը · Սպիտակ Տան բանբերը յայտարարեց թէ Նախագահ Այզընհաուըը հեռագիր մը ղրկած է Սքու Թուրքի «կինէի ապստա – մին համար լաւագոյն մաղթանքներ» ընե – լով : Արեւմտեան Գերմանիա իր կարգին ճանչցաւ, ինչպէս նաեւ Իտալիան :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ կառավարութիւնը նա – մակ մը յանձնեց Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանատան, յայտարարելով թէ կ'ըն – դունի Նոյեմբեր 10ին ժողով մը զու –

(Լուրերու շար·ը կարդալ Դ· էջ)

"ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐԸ"..

Մի զարմանաք, եթէ ըսենք թէ խօսքը Թուրք «նահատակ»ներու մասին է։

Թուրքը, ազատութիւնը եւ ազատու-թեան համար նահատակները. չէ՞ք հա-ւատար, կարդացէք անգամ մը եւս Թուրք թերթի մը ողբն ու կոծը, այդ առթիւ։

Պոլսոյ թերթերէն «Սան Փոսթա»յի քրոնիկագիրը՝ Ասլամ Ջալըգօղլու, հետա-քրքրական, չա՞տ հետաքրքրական յօդ-ուած մը հրատարակած է. հետաքրքրա-կան՝ ոչ միայն Թուրք պատմութեան ա-սակէտէն այլեւ Թուրք մտաւորականու-թեան եւ Թուրք մամուլի բարոյական ըմ-բռնումներուն տեսակէտէն։

Թուրք լրագրողը կը հաղորդէ թէ բազ-մաթիւ նամակներ կը ստանայ եղեր «պա-նապաններ»է, որոնք կ'անարգեն եղեր 1908ի Օսմանեան Սահմանադրութիւնը կերտողները։

Ոմանք, կ'ըսէ Թուրք խմբագիրը, ի-րենց բուն անուններով, ուրիշներ գանա-զան ծածկանուններով ստորագրած են ի-րենց նամակները,, յայտարարելով թէ «Ազատութեան նահակատակները մէյ մէկ թիւրէտիներ են, ազգը խաբած, ել-կիրներ կոտնցնելու պատճառ դարձած, հայրենադաւներ եւ անիծեալներ են»։

Այս նամակները ղրկուեր են 1908ի Ա-զատութեան 50ամեակը «յարդանքով ո-ղեկոչողներ»ուն։

Քրոնիկագիրը ցաւ կը յայտնէ, որ կարծես մամուլին սիւնակներուն եւ այլ հրատարակութիւններու միջոցով «կա-տարուածները» քիչ ըլլային, նամակներ ալ կը ղրկուին 50ամեակը յարդողներուն, որոնցմէ մէկը՝ ինքն է։

Նամակագիրը մը, կեղծանունով, դրեր է «Ազատութեան նահապետ» Միհհատ փաշայի համար եւ ըսեր է թէ «Ռուս-ճուզգի հրեայ դաւանափոխ մըն է ան». իսկ «ողբացեալ» Թալէաթ փաշան ալ «գնդուի զաւակ»։ Եւ «անպատկառ» լու-րանքներ տեղացեր է անոնց հասցէին։

Ինք ալ նամակ մը ստացեր է, որով նա-մակագիրը «անամօթ հայհոյչներ կը տե-սայ եղեր ազատութեան նահատակնե-րուն» հասցէին։

Չէ խնայեր նաեւ Էնվէրը փաշային, որ բան նամակագրին, «գռնապանի մը զա-ւակն է», եւ կայսրութեան փլուզման պատճառ դարձեր է, գոհարեղէններ կո-ղոպտելով փախուստ տուեր է, այնպէս որ «եթէ Իսթանպուլի բոլոր կոյուղինները անոր գերեզմանը վազցուին, տեղին կ'ըլ-լայ ...» Այսպէս ըրեր է նամակագիրը, «անամօթաբար»։

Քրոնիկագիրը Ասլամ Ջալըգօղլու չի հաւատար եղեր որ այս նամակագիրները «Թուրք կամ միւսլիման» ըլլան։ Եւ չի հասկնար թէ «ինչ բանի» կ'ակնարկեն։ Իսկ եթէ անոնք միտքերը «պղտորելու» կը ձգտին, չեն կրնար յաջողիլ, վասնզի «պատմութիւնը սուտ չի խօսիր»։

Մենք ալ կը հաւատանք թէ պատմու-թիւնը սուտ չի խօսիր, բայց մարդիկ, պատմութիւն ղրկողներ ու հրապարակա-դիրները կը խօսին սուտ, ինչպէս սուտով սուտ կը խօսի Ասլամ Ջալըգօղլուն ...

Ամփոփեցինք Թուրք քրոնիկագրին վե-կայութիւնները ու մտածումները, որոնք աւելորդ անգամ մըն ալ կուգան հաստա-տելու, թէ Թուրք մտաւորականութիւնը, յուսահատօրէն անփոփոխելի է, խաթար-ուած նկարագրով ու բարոյականով։

Ուրեմն, Պ. քրոնիկագիրը խորապէս կը ցաւի, որ նամակագիրները կ'անարգեն «Ազատութեան նահատակներ»ուն յիշա-տակը։ Թալէաթն ու Էնվէրը Ազատու-թեան նահատակներ են եղեր եւ կ'անար-գուին «անպատկառօրէն», երբ ինք եւ ի-րեն պէս շատ շատեր յարդանքով կ'ոգե-կոչեն անոնց յիշատակը։

Զընդունիր որ Թալէաթը գնդուի զաւակ է։ Իրաւունք ունի, որովհետեւ նամակա-գիրը մեծ պատիւ մը բրած է Թալէաթին եւ որովհետեւ գնդուն շատ աւելի բարո-յական ունի քան Թալէաթ կոչուած հրէ-շը։ Այսպէս կը մտածենք մենք։

Զընդունիր որ Էնվէրի հայրը գռնապան է եղեր. մենք ալ չենք ընդունիր, որով-հետեւ գռնապանները արժանապատուու-թիւն ունին եւ կրնան պարկեշտութիւն ունենալ, նոյնիսկ եթէ Թուրք եղած ըլ-լան։

Եւ զարմանալին այն է՝ որ Թուրք հրա-պարակագիրը կը հարցնէ թէ «ինչ բան»ի կ'ակնարկեն նամակագիրները ...

Չի՞ պիտեր պատմութիւնը, թէ ապուշ կը ձեւանայ։

Ուրեմն, ճիւաղային Թալէաթը, ոճիր-ներով ծածկուած, դեռ «նահատակ» կը մնայ Ասլամ Ջալըգօղլուի համար։ Հարկ կա՞յ պատմութեան դիմելու, Պ. Քրոնի-կագիր, հարցնելու համար, թէ ինչ եղած է «Արեւելեան Նահանջներու» հայ բնակ-չութիւնը. ուր ղրկուած են եւ ինչպէս ջարդուած են աւելի քան մէկուկէս մի-լիոն Հայերը։ Պատմութիւնը սուտ չի խօսիր, բայց Թուրք պատմութենէն։ Սա-կայն պատմութեան մաս չե՞ն կազմեր Թալէաթի հեռագիրները՝ հայկական գա-ւառներուն կուսակալներուն եւ կառավա-րիչներուն ղրկուած, անխնայ ջարդելու համար հայ տարագիր դանդուածները։ Ե-թէ Թուրք պատմութեան մէջ չկան այս հեռագիրները, կան Պապը Ալիի Թղթա-ծրարներուն մէջ։ Այս պատմութեան մաս չե՞ն կազմեր այն աւերները, զոր զոր ծեցին Թալէաթն ու Էնվէրը, իրենց բո-լոր աջակիցներով, որոնք կայսրութիւն մը կործանեցին, ոճիրներով լեցուցին Թուրքիա կոչուած երկիրը եւ իրենց դի-ւային, դժոխային ծրագիրներով քարու-քանդ ըրին հայաբնակ նահանգները, ջար-դելով ու տարագրելով ստեղծագործ ժո-ղովուրդ մը, հայ ժողովուրդը, մանուկ-ներէն սկսած մինչեւ ծերունիները։

Կողոպտեցին Հայութեան գարերու ըս-տացուածքները, աւերելով վայրագօրէն, մաքի, կրթութեան ու մշակոյթի դարա-ւոր հաստատութիւններն ու արդիւնքնե-րը։

Պատմութիւնը սուտ չի խօսիր, հակա-ռակ այն պատմաբաններուն, որոնք ար-տելով կը ստեն եւ կը փորձեն խաբել մարդկութիւնը, հասարակ բախտախնդ-դիրները եւ ոճրագործները «նահատակ» ցոյց տալով։

Ուրախ պիտի ըլլայինք, եթէ նամակա-գիրները Թուրք եղած ըլլային, որովհե-տեւ տակիս վկայութիւն մը պիտի ըլլար, թէ Թուրք ժողովուրդն ալ խիղճ ունի եւ դէր եւ խղճահարութիւն։ Բայց, այդ հա-ւատքը չունի նոյնիսկ քրոնիկագիր Ասլամ Ջալըգօղլուն։ Ինչ ողբերգութիւն։ Թուրք ղրողը ինքն իսկ չի հաւատար, թէ ճըշ-մարտութիւնը տեսնող Թուրքեր կրնան դանուիլ եւ ոճրագործները դատապար-տող Թուրք մարդիկ։

Ընդհակառակն. Պայ Քրոնիկագիրը կուզայ հաստատելու թէ «նահատակ»-ներու յիշատակը ոգեկոչողներ կան, ո-րոնցմէ մէկը ինքը, անշուշտ, որ ճշմար-տութենէն ահաբեկ, ոճրագործներու յի-շատակին վրայ կ'ողբայ։

Ուրեմն, չարդերէն քառասուն եւ աւե-լի տարիներ եաքն ալ, պիտի չդանուի՞ դեռ դոնէ մէկ հատիկ Թուրք գրող, որ պարկեշտութեան նշոյլով մը ընդունի թէ նամակագիրները ճիշդ են եւ «Ազատու-թեան նահատակ» կոչուածները ոճրա-գործներ են, անարդ բռնաւորներ, մար-դասպան ու ազգասպան։

Իրականութիւնը այն է, որ Թուրքը Ա-զատութեան նահատակ չունի եւ չի կրը-նար ունենալ, որովհետեւ ազատութեան ըմբռնումը չունի. եւ որովհետեւ «ազա-տութիւն» ըսելով, ան կը հասկնայ Թալ-լելու, առեւանգելու, ջարդելու զազա-նային պոռթկումները։

Հա՞րկ է ըսել, որ յիսուն տարուան պէտք չկայ, Թուրքիոյ յաջորդական վարչութիւններն ալ զատապարտելու հա-մար, որոնցմով այնքան մտահոգուած է Թուրք քրոնիկագիրը։

Երկուսուն մտայնութեան, բնազդնե-րուն եւ աւանդութիւններուն ժառան-գորդներն են այսօրուան իշխանութիւն-ներն ալ, որոնք նոյն ծրագիրները կը հե-տապնդեն նոյն ժանիքներով, ըլլայ «լրբ-եալ գոյքեր»ու, ըլլայ «ունեւորութեան տուրք»ի, ըլլայ երկրին «բարդաւաճու-թեան» անունով։

Յաւիտենական է Թուրքը որուն անցած տեղը ծպիտ չի բուսներ. անապատ կը դառնայ։ Դար մը առաջ, Ֆրանսացի մեծ բանաստեղծը՝ Հիւկօ, չէ՞ր հաստատած այս իրողութիւնը, քերթուածի մը մէջ, մատնանշելով աւերն ու արիւնը — «Թուրքը անցած է անկէ», յաւերժական տողով, որ պիտի մնայ ընդմիշտ Թուրք պատմութեան ու ժողովուրդին ճակա-տին, անջնջելի խարանի մը նման։

Իրական, ճշմարիտ պատմութիւնը կը հաստատէ, Պայ Ասլամ Ջալըգօղլու, որ Թուրք «նահատակ»ներ չկան, այլ կան նահատակ ժողովուրդներ ու երկիրներ, որոնք աբիւնի մէջ խեղդուած են, չունեն ազատութեան։

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ՆՈՊԷԼԻ ՄՐՑԱՆԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Համայնավար կուսակցութեան քանե-րորդ համաժողովին հետեւանքով դրա-կան մարզին մէջ եւս երեւցան կարգ մը արտայայտութիւններ, որոնք կ'ուզէին տեսնել ազատութեան նշոյլը։ Լռակեաց-ները որոնք քաշուած կ'աշխատէին, սկը-սան ղրկան հանդէսներու մէջ հրատա-րակել երէնց պարտաւորիչ արտադրու-թիւններէն զատ, աւելի համարձակ վէ-պեր։ Այս կարգէն կուգար լոյս աշխարհ Պօրիս Փատերնաքի «Տոքթոր Ժիվակօ» վէպը, որ հեղինակին տասը տարուան աշխատասիրած գործն է, կը բազկանայ 700 էջերէ եւ կենսագրութիւնն է «ոչ քա-դաքական» մարդու մը որ մանկահասակ տղայ մըն է ռուս եւ ճափոնական պատե-րազմին (1905) եւ մեռած է 1929ին։ Վերջաբան մը՝ կենսափիլիսոփայական այս պատմութիւնը կը հասցնէ մինչեւ մեր օրերը։ Հիմնական միտքը համա-մարդկային բարոյախօսութենէ ներչն-չուած ըլլալ կը թուի, թերեւս քրիստո-նէական, բայց երբեք՝ համայնավարա-կան։ Համարձակօրէն կը քննադատուին ահաբեկութեան մեթոտները եւ ընդուն-ւած Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան սկզբնաւորութիւնը՝ իբր պատմական ան-հրաժեշտութիւն մը, դաւաճանութիւն կը համարի գործադրուած մեթոտները ըս-թալինեան օրերուն՝ հանդէպ այդ յեղա-փոխութեան։ Հեղինակին հետանկարը կը բացատրուի այնպէս որ մանր եւ բարձր քաղքենիութիւնը ոչնչացուած է խորհր-դային երկրին մէջ, կամ այնքան պէտք է յարմարի տուեալ պայմաններուն որ պի-տի ոչնչանայ՝ եթէ արդէն «մաքրագոր-ծուած» չէ, բայց «հայրենական պատե-րազմը» իրականութեան հետ հաղորդա-կից դարձուց համայնավարութիւնը, ըս-տեղծեց նոր մթնոլորտ մը, որ պիտի ա-պահովէ մարդավայել ապրուստ մը։

Պօրիս Փատերնաքի յաջողութիւնը պէտք է փնտռել մանաւանդ անոր մէջ որ անկեղծ եւ տխուր պատմուածքին հետ յուսատու նշոյլներ կուտայ մարդկու-թեան, որ ակնկալութիւնը ունի ազատու-թեան եւ խաղաղութեան, մարդկայնու-թեան։ Եւ սակայն ռուս ղրական պաշտօ-նական մարմինները եւ արբանեակ եր-կիրներու քարոզչական հաստատութիւն-ները չեն հաւնած Փատերնաքի գործին եւ կը քննադատեն զայն՝ իբրեւ անարժէք երկ։ Սթոքհոլմի թագաւորական ակադե-միան 23 Հոկտեմբերին ուղղակի Փաս-տերնաքի հետ ղրած է թէ այս տարուան Նոպէլեան մրցանակը իրեն պիտի տրուի

ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻՆ

Տամինիկ տեղէն չէի չարժիր։

Տամինիկ։

Տամինիկ ճանճ վռնտելու չարժում մը կ'ընէ. զինուցած է եւ խաւերէնով չատ հետաքրքրական պատմութիւն մը սկսելու վրայ է։

Տամինիկ։

Տամինիկ չլսելու կուտայ ու կը պատ-րաստուի զինին բաժակը բերանը տա-նելու, երբ Տիկին Տամինիկ վրայ կը հաս-նի ու պատառը կ'առնէ ամուսնոյն տաք ձեռքէն։

— Եղ հնդկահաւը բեր։

— Բաժակս եւ տուր՝ կ'երթամ։

— Չէ, գնա եկուր՝ վերջը կուտամ։

— Տուր բաժակս, ծարաւ եմ, խմեմ կաթիլ մը, մինակ մէկ կաթիլ ...

— Ոչ։

Վերջապէս տեղի կուտայ ու կ'երթայ կը բերէ հնդկահաւը։

Մեծապանդուած ու զիրուկ թռչուն մը ըլլալու էր ան՝ երբ ողջ էր. որովհետեւ հիմա իսկ, կարմրելէն ու ճարպին մեծ մասին հալելէն վերջն իսկ, սեղանին կեդրոնը դրուած ափսէին մէջ չքեղ երե-ւոյթ մը ունի։ Չիսաերը գառնուկի զիս-մի չափ են ու եւ զարձած վիզը՝ նաւ կապելու չուանի մը թանձրութիւնն ու-նի։

— Հայր,— կ'ըսէ բժիշկը լայնաչեղը դանակը Մր. Լա Բօզային տալով,—դուն աս գործին մասնագէտն ես, դուն չերտէ զայն, ես երթամ ճերմակ գինին բերելու։

— Ձենք ուզեր, ճերմակ գինի չենք ու-զեր, ճերմակ գինին ուժ չունի, — կ'ըսէ Տամինիկ։

— Տեղ մը հասնելու համար ուժեղ գի-նիի պէտք չունիք, արդէն գինով էք, կ'ըսէ բժիշկը։

— Եա առ խօսքդ, խօսքդ եա առ, կը պռոան բոլորը վրդովուած։

— Ինչո՞ւ եա պիտ՝ առնեմ,— կը ծի-ծաղի բժիշկը, — կ'ուրանա՞ք թէ գինով էք։

— Գինով ալ ըլլան, տղաս,— կը միջա-մըտէ մայրը, — այդպէս բան չեն ըսեր հիւրերուն։

— Ես բժիշկ եմ ու իմ խօսքը պէտք չէ փուչ ունենայ, — կ'արդարանայ ամ-պան, — բայց անօգուտ. միւսները նեղ-ուած են եւ կը պահանջեն որ բժիշկը ան-պատճառ խօսքը եա առնէ։

— Ադէկ, ադէկ, կ'առնեմ, գինով չէք, — կ'ըսէ ան ու մօրաքրոջը, Տիկին Ճիո-վանիին պնդումին վրայ կ'երթայ ներս բերելու փուռը դրուած խոզի ճաղը եւ սրակէթին։

Զգիտեմ որքա՞ն կերան կամ որքա՞ն խմեցին, կամ կերած ու խմածնին ինչ-պէ՞ս յաջողեցան իրենց գօտիներուն տակ տեղաւորել, բայց ձեռքերնին ուռած փո-րերնուն վրայ դրած, բազմոցներուն ու յատակի կաւակերտին վրայ թափուած, երջանկօրէն ու խորօրէն քնանալէ առաջ, ճառախօսելու տենդէն բռնուեցան։ Բը-ժիշկին՝ յաջողութիւն եւ հարսին. եր-ջանկութիւն մաղթեցին, չմոռցան գովել Մր. Լա Բօզան, որ անհուն զոհողութիւն-ներով զանոնք մեծցուց ու ղրկեց մեծա-ծախս բժշկական համալսարանը։

Մր. Լա Բօզան եւ Տիկին Լա Բօզան յուզուեցան. վերջինը գոլնոցին պոչով աչքին անկիւնը սրբեց, որ արցունքը վար չիյնայ, ու քիթը քանի մը անգամ վեր քաշելով լուրջ երեւոյթ մը առաւ։

Մր. Լա Բօզայի ճառը կարճ էր։

— Ես ու մաման, — ըսաւ ան ոտքի ել-լելով, — կատարեցինք մեր պարտակա-նութիւնը, ծնողական պարտականութիւ-նը։ Հիմա որ ձեսպրիս ալ ձօղէֆիս ալ թեւերը բուսած են եւ ոտքերնին ամուր-ցած կեանքի պայքարին մէջ մտնելու համար, յաղթելու համար, ալ Աստուծմէ երկու խնդրանք ունիմ. մէկը այն է, որ անգամ մըն ալ տեսնեմ իմ զեղեցիկ Ի-տալիաս եւ երկրորդ՝ ունենամ արտաւար մը երկրի կտոր, որ երբ մեռնիմ, ե-րէսնիս տակ ալտի տեղ, հող լեց-ուած ըլլայ ...

Ու, յուզուած, լացաւ։

Ձեսպր ոտքի ելաւ ու քաղցրութեամբ ժպտելով խոստացաւ խնշոր ապարակ մը դնել հօրը։

— Փափա, — ըսաւ ան, — ահա այս հանդիսաւոր օրուան առթիւ, քու երախ-տագէտ երկու զաւակներուդ անունով կը խոստանանք կատարել բաղձանքդ։

Հանդիսականները ծափահարեցին ու Մր. Լա Բօզան, երջանկութենէն լալով ե-լաւ համբուրեց իր զաւակներուն ճակատ-ները։

Երբ օրը վերջացաւ ու տուն կը դառ-նայինք, մեր հնորհակալութիւններու պաշարը Լա Բօզաններու տունը ձգելէ վերջ, զարմայ կնոջս ու ըսի.

— Կը տեսնե՞ս, Բաւիկ, հայրենասէր-ձութիւնն ու հոգի սէրը միայն Հայերու յատուկ հիւանդութիւններ չեն։

Ան չպատասխանեց, ես ալ՝ ալ բան մը չըսի։ Շատ էի կերեր։ Ձեռքերս պորտիս վրայ չարած՝ պառկեցայ ու խոր քնա-ցայ։

Երազիս մէջ, Մր. Լա Բօզա զինի էր չիներ, ու ոքայով, քամուցքը դուրս կը բերէր՝ Թուղի ծառին տակ Թափելու ...

ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

(5 եւ վերջ)

Ա. ՀԱՍԱՆ

Ր.

Ա Ն Ի Ա Ն Ը

Յորհնեցի սահմանը մայրական, որ ինձ տեսնելու եկած էին հարևան գյուղերից։ Ես ուրախ էի, որ ինձ մեծ պատիվ էին տալիս։ Բայց ինձ համար ամենից թանկ էր այն, որ այդ «առաջին մարդիկ» էին, որ ինձ հետ էին ապրելու այդ հողի վրա։ Ես ուզում էի ճանաչել նրանց, իմանալ նրանց հոգսերը, ցավերը, ուրախությունները։ Ես ուզում էի, որ նրանք էլ ինձ ճանաչեն, ինձ հետ ընկերանան։

— Ո՞ւմից, բարեկամնե՛ր, պիտի սկսենք, — ասացի ես, երբ մեր շուրջը հավաքվեցին գյուղի ամենահարգի մարդիկը։

— Ինչպես կուզես, — պատասխանեցին նրանք։

— Ուրեմն ես կսկսեմ ձեզանից, որ ինձ ճանաչեք։

Ես պատմեցի իմ կյանքի մասին։ Ասացի, որ ես ծնվել եմ 1890թ. Հայրս հողագործ էր։ Ես 11 տարեկան էի, երբ մեր գյուղի ուսուցիչը սկսեց ինձ կարդալ տալ։ Ես շատ սիրեցի գրքերը։ Ուսումս ես ստացա Ղարաքիլիսայի ռուսական դպրոցում։ Ապա ես ուսանեցի Ալեքսանդրապոլի ուսուցչական ճեմարանում։ Ճեմարանն ավարտելուց հետո ես ուսուցչություն արի Ղարաքիլիսայի ռուսական դպրոցում։ Ես ուզում էի ուսումս շարունակել Պետերբուրգում, բայց չկարողացա, որովհետև հայրս մահացավ, և ես ստիպված եղա ընտանիքս պահել։ Ես ամուսնացա։ Ունեցա երեք երեխա։ Ապրում էի շատ աղքատ։ Ուսուցչությունից ստացած ռոճիկս չէր բավականացնում ընտանիքս պահելու համար։ Ես ստիպված էի ուրիշ գործերով զբաղվել։ Ես ուզում էի ինձ համար հող գնել, բայց չկարողացա։ Ես ուզում էի ինձ համար տուն շինել, բայց չկարողացա։ Ես ուզում էի ինձ համար ունենալ մի կտոր հող, որ ես ինքս մշակեի, ինքս ցանեի, ինքս հնձեի, ինքս կալսեի, ինքս ուտեի իմ հացը։ Ես ուզում էի ունենալ մի կտոր հող, որ ես կարողանայի ասել, որ այդ հողը իմն է։ Ես ուզում էի ունենալ մի կտոր հող, որ ես կարողանայի ասել, որ այդ հողի վրա ես ապրում եմ։ Ես ուզում էի ունենալ մի կտոր հող, որ ես կարողանայի ասել, որ այդ հողի վրա ես կապրեմ, կմեռնեմ և կթաղվե

ՊԱՐՍԿԱՎԱՏԱՆԻ Արտաքին նախարար Հէքմաթ յայտարարեց թէ «Միացեալ Նահանգներու եւ Իրանի միջեւ պատերազմ – մական ոչ մէկ համաձայնագիր ստորագրուած է եւ պիտի ստորագրուի », հետեւաբար՝ անիմաստ էր այդ ուղղու – թեամբ Մոսկուայի կատարած ազդարարութիւնը : Իր կարգին Ուոշինկթըն հեր – քնց այն զրոյցները, որոնց համաձայն Պարսկաստանի հետ գինուորական դա – շինք մը կնքած էր :

ԻՐԱՔԻ եւ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան կառավարութիւնները համաձայնեցան միանարար դիմագրաւել Յորդանանի դէմ ըլլալիք խորհրդեան որեւէ յարձակում . այս ուղղութեամբ վարչապետ Քասըմ Պաղտատ կանչած է Գահիրէի իր գինուորական կցորդը եւ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցած ա – նոր հետ :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷն կը հաղորդեն թէ 17 թուրք գինուած գինուորներ որոնք Սուրիա մտած էին ձերբակալուեցան :

ԼԻԲԱՆԱՆի եւ Իսրայէլի սահմանին վրայ միջադէպ մը պատահեցաւ առջի օր : Իսրայէլեան պահակախումբ մը առեւանգեց 3 լիբանանցի հովիւներ եւ սպաննեց երեք ուրիշներ որ իրենց ընկերներուն օգնութեան կը փութային : Քննութիւն մը բացուած է :

ԻՍՐԱՅԷԼի մէջ պէն Կուրիոն, յայտարարեց թէ խորհրդային մամուլի հրատարակած լուրերը զօրաշարժի մը մասին Իսրայէլի մէջ ,բոլորովին անհիմն են : Եւ, աւելցուց պէն Կուրիոն, Խ . Միութիւնը ի վիճակի է անձամբ հաստատելու այս պարագան եւ պէտք չէ թոյլ տայ որ խոր – հրդային մամուլը նման զրպարտութիւն – ներ հրատարակէ :

ՃՈՋԵՖ ՈԼՍՈՓ «Նիւ Եորք Հերըլտ»ի ձեռնհաս յօդուածագիրը կը զրէ թէ պետական հարուած մը կը պատրաստուի Յորդանանի մէջ : Ոմանք պի – տի օգտուին Թագաւորին բացակայութե – նէն, Հիւսէյն Թագաւոր Նոյեմբեր 9ին Եւրոպա պիտի զայ :

ՍՓԻՆՔՍԻի (Նոր Սկովտիա) հանքին արկածէն եօք 9 հոգի կարելի եղած էր ա – զատել, ինչպէս զրած էինք. չաբաթ օր պատահեցաւ երկրորդ «Հրաշք»ը եւ ինը օր հանքահորին մէջ արգելափակուած մնալէ եօք եօթը հանքագործներ փրը – կուեցան աղատարարներու կողմէ :

ՀՕԳԵՀԱՆԳԻՍՏԱՆ ՊԱՇՏՕՆ ԵՒ
ԳԵՐԵԶՄԱՆ ԱՅՑ
Հ . Ց . Դ . ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ .— Հ . Ց . Դ . Ս . Մինասեան ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ալֆորվիլի Ս . Պօղոս Պետրոս եկեղեցին , իր հոգեանի մահացեալ բոլոր ընկերներուն համար : Պատարագէն վերջ այց՝ հետեւեալ ընկերներուն հիւրընկերուն .—

Տոքթ . Քիւրքիւճեան, Հմայեակ Ուզունեան, Լեւոն Նոտարեան, Ահարոն Պէռպէռեան, Յովհ . Պէռպէռեան, Օննիկ Գուրեան, Նազար Բապուճեան, Աւագ Կարապետեան, Տագէս Զապունեան, Բիւզանդ Գամեան, Յովհ . Աբգարեան, Վազ . Ուրքաթեան, Մկրտիչ Կարապետեան, Պօղ . Պօղոսեան, Շաւարշ Տէր Պարսամեան (Նոր Սերնդական) :

Այս առթիւ կը հրաւիրուին ողբացեալ – ներուն յիշատակը յարգողները :

"ԴՐՕՇԱԿ"Ի
ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿի ՀԱԻԱՔԱԾՈՆ

Հայաստանի յեղափոխական չարժման պատմութիւնը իր բոլոր մանրամասնու – թիւններով արձանագրուած է «Դրօշակ» ամսագրին մէջ, որուն առաջին տասնամ – եակի թիւերէն մնացած էր մէկ հաւաքածոյ եւ խնամքով կը պահուէր Հ . Ց . Դ . Փարիզի Թանգարանին մէջ :

Անդառնալի այս հաւաքածոն լուսա – պատկերներով հրատարակուեցաւ, որպէս զի ամէն Հայ պատեհութիւն ունենայ լրիւ տեղեկանալու իր ազատատենչ հայրենիքի անվերջ մաքառումներուն եւ հրաշալի յա – րութեան :

« Դրօշակ»ի առաջին տասնամեակի (1890 – 1901) հաւաքածոն կը հրատա – րակուի երկու հատորով :

Առաջին հատորը (1890–1897) նոր լոյս տեսաւ, 750 մեծադիր էջ : Թղթակազմի գինն է 1800 ֆրանք, չքեղ կազմուած՝ 2400 ֆրանք :

Գրասուն Պարսամեան, 46 , բիւ Րիշէ, Փարիզ (9) :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

15 Նոյեմբերին, Շաբաթ օր, ժամը 21էն միչեւ առաւօտ Ալհամպրայի սրահնե – րուն մէջ :

Պատուոյ Նախագահութեամբ՝

ԿԱՍՏՈՆ ՏԷՖԷՐԻ (*Երեսփոխան – քաղաքապետ Մարսէյլի, Նախկին Նախա – րար*) :

Նախագահ՝ Ընկ . Ց . ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Օրուան խօսքը՝ Ընկ . ՑՈՎԻԿ ԵՂԻԱ – ԶԱՐԵԱՆ (*Փարիզէն*) :

Գեղարուեստական բաժինը տառնձնած է՝ Նոր Սերունդը :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

×

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԸ

ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 16ին

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, Ֆուայեէ տը լ'Իմմաքիւլէի մէջ, 24 բիւ Տիւնուար :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Մարիամ Ակոնեան կը նուիրէ հազար ֆրանք կապոյտ Խաչի՝ Պ . Ենովք Յարութիւնեանի մահուան առթիւ :

(Ստանալ «Յառաջ»էն) :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ . Ց . Դ . «Արամ» եւ «Շաւարշ Միսաքեան» խումբերը յաւակցութիւն կը յայտնեն Այրի Տիկին Էլլէն Բիւզանդի, իր ամուսնոյն Տոքթ . Քիւրքիւճեանի մահուան առթիւ :

Նոյն առթիւ յաւակցութիւն կը յայտնէ նաեւ Կապոյտ Խաչի Անիէռ – Պուա Քո – լոմպի մասնաճիւղը :

×

Ց . Կ . Խաչի Փորթ ո'Իթալիի մասնաճիւղի բոլոր ընկերուհիները եւ ընկերները իրենց խորին յաւակցութիւնները կը յայտնեն ընկերուհի Տիկին Էլլէն Բիւզանդի իր ամուսնոյն Տոքթ . Ց . Քիւրքիւճեանի կսկծալի մահուան առթիւ :

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Հայ կարմիր Խաչի Ֆէստնվիլիէի օղակ – փոխութեան կայանին ընդարձակման ի նպաստ կը նուիրեն .— Տէր եւ Տիկին Ա . Աւագեան հինգ հազար ֆրանք ,Սաատէթեան – Աբրահամեան վաճառատուն 900 ֆրանք, Ազէմեան եղբայրներ երկու հազար, Տէր եւ Տիկին Երեմեան հազար, Տիկին Հերմինէ Պէրբէրան հազար, Տոքթ . Զաքմիչեան հազար, Պ . Ազէմեան հազար, Տէր եւ Տիկին Վ . Սարաճեան 500 , Պ . Կարապետեան 500 ֆրանք :

ՓՈԽԱՆ ՀՕԳԵՀԱՆԳԻՍՏԻ

Պ . Շ . Մխքայէլեան, (Բուաթիէէն) կը նուիրէ հազար ֆրանք Հայ Կարմիր Խաչի Փարիզի դարմանատան եւ հազար ֆրանք ալ Հայ Կարմիր Խաչի Անտէր հիւանդներու Ֆոնտին, Դարբիէլ եւ Միքայէլ Հիւանդանոցներուն Տօնին առթիւ, փոխան հոգեհանդիստի, իր ծնողաց, եղբայրներուն եւ քոյրերուն յիշատակին :

ՆՈՒԻՐԵՑ�է՛Ք ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ

1. L'ASCENTION - LA FÊTE DU SORT
2. L'ÉPOPÉE POPULAIRE ARMÉNIENNE

Միասին 950 ֆրանք

contre remboursement

Հասցէ .—

TCHITOUY, 13 Rue Caumartin, Paris

ՎԱՐՁՈՒ Է

Սենեակ մը, խոհանոցով, նախընտրա – բար ուսանողի մը : Դիմել Յառաջին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ց . Կ . Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը 28 Դեկտեմբերին , կիրակի Լիթէսիայի մեծ սրահին մէջ , սրահին նուագախումբով :

Imprimé sur les presses du Journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Cercle Militaire

Նոյեմբեր 9ին, ժամը 17էն 24

ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ ՎԱՐԴԻՎԱՆԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՊԻՒՖԷ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ . Ց . Դ . Նոր Սէրունդի «Շ . Միսաքեան» խումբին կողմէ :

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 21էն միչեւ առաւօտ, Օթէլ տը լա Ֆը – րուա տ'Օր սրահին մէջ, Փլաս տը լա Ռէ – փիւպլիք :

Նուագախումբ՝ Լուլու Պահճէ սա Ֆորմասիօն :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին :

ԺՈՂՈՎ – ԹԷՅԱՏԵՂԱՆ

ԿՐԸՆՈՂԸ .— Կապ . Խաչի Թէյասէ – զան – ընկ . Ժողովը, այս կիրակի, ժամը 16ին, զպրոցի սրահին մէջ :

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ընկերու – հիներն ու նախկին սանուհիները, մաս – միկ եւ հաճելի ժամանցի մը ընթացքին՝ կատարելու ազգային եւ ընկերային պար – տաւորութիւնները :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Չո – րեքշաբթի ժամը ճիշդ 9ին : Կը խօսի Որ . Ժիւլիէթ Աւետիսեան : Նիւթ ունենալով «Տպաւորութիւններ Հայաստանէն» : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Կ . ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՎԻԼՆ

Տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 15ին, Սալ տը Ֆէթի սրահին մէջ, ժամը իննէն մին – չեւ ուշ պիւֆէ : Առաջնակարգ նուագ (Լի – ոնէն), ճոխ պիւֆէ :

Մուտքը 300 ֆրանք :

ՆՈՐ ՍԱԼ ՄԸ
ՇԱՓԷ ՊԷՆԿԵԱՆ

Կ'ԵՐԳԷ .—

1) Ուրէն, 2) Սասունա սար, 3) Արեւելեան պար (նուագ), 4) Զայն տուր ո՛վ ծովակ), 5) Պար թիւ 6)Նուագ Տէր Գոնեակէն), 6) Զմեռն անցաւ, 7) Մանուշակը, 8) Օրօր, 9)Պէթուար աղջիկ, , 10) Խոպիպ ան լա մաժէօռ (նուագ), 11) Արեւօք պիտե՞ս դու, 12) Պար թիւ 1 (նուագ Տէր–Գոնեակէն), 12) Բարի լուսի եւ էյ ջան, 14) Սարի եղնիկ (ընկերակցու – թեամբ նուագախումբի, դիակավարութիւն

Ա.Խ . Գ . ՄԵՍՈՒՄԵՆՅԻ

Տեւողութիւն 44 վայրկեան, գինն է 2800 ֆրանք, երգարանով միասին :

Դիմել՝ Օր . Շաքէ Պէնկեանի :

9, R ue Pourtour, Meudon (S. et O.)

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

Նոր վիճակի մէջ ՍԷՆԺէռ մեքենաներ .— Մէկ պուրօճիէռ 71 – 30 (*ֆուի–ֆիլոմ*) , մէկ պուրօճէօզ մը, 175, *օթօմաթիք, երկուքը հատասար շասիի վրայ* : Պուրօճիէռ սան ֆուի – ֆիլ (*սէնժէռ*) եւ երկու սիւրժրտէօզ Իւնիոն – սփեսիալ : *Դիմել՝*

DALIAN

72, Ave, Victor Hugo, Clamart (Seine MIC. 40-46

ՋՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE

Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան ,
յարկաբաժինը կամ խանութը :

J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

ՑՈՒՇԱՏԱԽՏՐ

ԱՆԻԼԻՈ – ՊՈՒՒԱ ՔՈԼՈՄՊ . — Հ . Ց . Դ . «Արամ» եւ «Շաւարշ Միսաքեան» խումբերու ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ . կոմիտէի ներկայացուցիչը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկաթե երթատարզութեան համար Բարեզործականի պիւերային հայերէնի դասընթացքը վերսկսած է, տեղի կ'ունենայ ամէն Ուրբաթ, ժամը 19 – 22, Ազգ . Տան մէջ, 32 Բիւ տը Թրէվիզ :

Փափաքելի է որ երիտասարդութիւնը փութայ օգտուիլ սոյն պատեհութենէն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարսէյլի Հ . Մ . Ը . Մ . Միութեան պարահանդէսը Նոյեմբեր 22ին, Շաբաթ իրիկուն 0 կիլոյ :

Մանրամասնութիւնները՝ յայտնուած :

ԼԻՍԷ ՔՈՆՏՈՐՍԷի ՄԷՋ, ՉՐի

Դասընթացք հայերէնի եւ այլ ճիւղերու : Ասօսիասիօն փիլօթէխնիք , ճանչցուած իրրեւ ազգօգուտ ձեռնարկ , իր ուսուցման ծրագրին մէջ տեղ կուտայ հայերէնի դասաւանդութեան : Կ'ուսուցուին՝ լեզու, գրականութիւն, պատմութիւն, աչխար – հագրութիւն : Դասախօս նշանակուած է գրագէտ՝ Թ . ԳԱՒՌԻԿ որ կը ստանձնէ նաեւ մասնաւոր դասեր, բացի հայերէ – նի ճիւղէն, իտալերէնի եւ գերմաներէնի :

Հայերէնի դասընթացքը սկսած է Հոկտեմբեր 15էն եւ կը չարունակուի · ամէն չորեքշաբթի եւ ուրբաթ ժամը (19 – 21) :

Արձանագրութեան միանուագ ծախք տարեկան 700 ֆրանք , որ իրաւունք կուտայ հետեւելու դասաւանդուած միւս ճիւղերուն, զանազան օտար լեզուներ , դիտութիւն, փիլիսոփայութիւն, ընկերային նիւթեր եւն . : Փափաքողներուն ծրագիրը ձրի կը տրուի :

Դիմել՝

Association Philotechnique
47, Rue Saint André des Arts
(Մէթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէօն) :

Հինգշաբթի եւ Շաբաթ 14 – 16, երեկոյեան 18·20, հետաքրքրական Տանիօն 48·28, 44·14 : Հայերէնի, իտալերէնի , գերմաներէնի դասերուն համար դիմել՝ Թ . Գառնիկեան, 8 բիւ Նորր Տամ տը Լոռէթ՝

Որբունիի ճաչարանը, կամ՝ նոյն հասցէին, Օր . Զ . Սրապեանի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ , ժամը 4 – 6 :

OCEANIA

ՕԴԱՆԱՒԻ, ՇՈՓՆԱՒԻ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂիի ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիղայի եւ անցագրի բոլոր ձեւակերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու ,Քանատա , Թուրքիա , Լիբանան :

Ամէն մանրամասնութիւն եւ տեղի վերապահում՝ ՓԱՐԻԶ–ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՐԵՒԱՆ օդանաւային ճամբորդութեան համար :

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝

Պ . ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ
M. LEVON BARONIAN
38, RUE DE LA RÉPUBLIQUE
MARSEILLE - TÉL. COL. 53-13, 42-58
Bureau à Paris :
4, RUE CASTELLANE
Tel. : ANJ. 16-33 & 75-90

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 **ֆր.** վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ : Համարը **15 ֆր.**

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
6
ՆՈԵՄԲԵՐ
JEUDI
6 NOVEMBRE
1 9 5 8

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8337 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇԱՐԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4138

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԴԷՊԻ ՇԷՐԻԱ՞Թ

Երեսունեւհինգ տարի վերջ ալ Մուս – թաֆա Քեմալի բարենորոգումները տա – կաւին չեն մարսուած բոլոր Թուրքերուն կողմէ :

Ֆէսերը զլխարկի են վերածուած, սա – կայն զլուխները չեն փոխուած :

Թրքուհիները պոլսոյ եւ մեծ քաղաք – ներու մէջ պատուած են քիթ – բերան ու մարմին ծածկող քօղերը, սակայն չար – շաին ու փէչէն ի պատուի են դեռ Անա – տոլուի մէջ :

Կրօնքը պետութենէն բաժնուած է, խալիֆայութիւնը ջնջուած, շէրիաթը օ – րէնքէ դուրս հռչակուած, աստուածապե – տական կարգերու տեղ աշխարհական վարչաձեւ հաստատուած, սակայն իս – լամական մոլեռանդութիւնը անթեղուած կը մնայ հոգիներու մէջ, պատրաստ բը – ռնկելու՝ փոքրիկ կայծէ մը :

Թուրքը իսլամ է ամէն բանէ առաջ : Քրիստոնեային հանդէպ ատելութիւնը արմատ ձգած է ոչ միայն հին, այլ նաեւ նոր սերունդի հոգիին մէջ :

Հալբի միահեծան իշխանութեան օրով տեսանք թէ ի՛նչպէս մոլեռանդ Թուրք ու իսլամ Իսմէթ Ինէօնիւ ուզեց ճղմել հայ, յոյն եւ հրեայ առեւտրականները : 1942 Դեկտեմբեր 11ին Վարլըք վէրկիսի (Ռե – նեւորութեան տուրք) անմեղ անունին տակ, անիկա դործադրութեան դրաւ դի – ւային ծրագիր մը, որուն նպատակն էր աչքի փուշ դարձած փոքրամասնութիւն – ները մոխիրի վրայ նստեցնել :

Իսկ Դեմոկրատ Մէնտէրէս, որ ա՛յնքան կը յոխորտայ իրրեւ «ժողովրդավար» ու «ազատամիտ» եւ կ՛ուզէ այնպէս ցոյց տալ, որ Թուրքիա քաղաքակրթութեան ամէնէն վերին աստիճանները հասած է, իր իսկական դիմագիծը ցոյց տուաւ 1955 Սեպտեմբեր 6էն 7 լուսնալիք գիշերը : Ա – նառարուէն մասնաւորապէս բերուած Ջարդարարներ, զինուած չարաթներ ա – ռաջ պատրաստուած միատեսակ հասու եւ քանդիչ գործիքներով, յարձակեցան Պոլսոյ հայ, յոյն եւ հրեայ վաճառա – տուներուն, բնակարաններուն եւ եկեղե – ցիներուն վրայ եւ հօթը ժամուան ըն – թացքին քարուքանդ ըրին ամէն բան :

Ականատեսներ կը պատմեն թէ մասնա – ւորապէս Բերան կը ներկայացնէր այն – պիսի տեսարան մը, որ կարծէք ո՛չ թէ հօթը ժամ, այլ հօթը ամիս ռազմադաշտ եղած ըլլար եւրոպական այդ թաղա – մասը :

Ուրեմն հալբ եւ դեմոկրատ իրար կ՛ար – ժէն :

Իսմէթ ու Մէնտէրէս աթոռի կռիւ է որ կը մղեն եւ այդ ճամբուն վրայ ամէն յուսանք կը թափեն իրարու հասցնելու : Սակայն երբ հարցը կը դառնայ ոչ : Թուրք եւ ոչ – իսլամ տարրերու չուրջ, կը մոռնան ամէն ոխ ու առելութիւն եւ սրտառուչ եղբայրակցութեամբ միացեալ ճակատ կը կազմեն :

Իսլամական մոլեռանդութիւնը յատկա – նչական արտայայտութիւն մը ունեցաւ վերջերս, երբ վարչապետ Մէնտէրէսի էմիրատը (Աֆիոն Գարահիսարի շրջան) այցելութեան առթիւ Զարշըհիւի մզկի – թին համար քանի մը ընկերներով կանաչ – կարմիր դրօշակ պարզեց մինարէին վը – րայ :

Իսլամութեան խորհրդանիշ այդ դրօ – շակը 35 տարիէ ի վեր խնամքով պահ – ուած է եղեր մզկիթին մէկ անկիւնը՝ անուշի մը մէջ :

« Հերոս»ներուն մէջ 55 – 60 տարեկան հին զլուխներու կարգին կան24նոց երի – տասարդներ : Իսկ բուն պարագլուխը՝ մզկիթին իմամը՝ 26 տարեկան է :

Ուրեմն նոր սերունդն ալ վարակուած է իսլամական մոլեռանդութեամբ :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԴԵՄՈԿՐԱՏՆԵՐԸ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

ԱՅԶԸՆՀԱՒՈՒԼԸ ՄՏԱՀՈԳ

Երէքշաբթի օր տեղի ունեցան ամերիկ – եան ընտրութիւնները : Քաղաքական դէմ – քէ բոլոր չրջանակները մեծ հետաքրք – րութեամբ կը սպասէին արդիւնքը՝ նկա – տելով որ այս ձեւով Միացեալ Նահանգ – ներու քաղաքացիները պիտի արտայայ – տուին Այզընհաուըրի եւ Տըլըսի վարած քաղաքականութեան մասին, արտաքին թէ ներքին ճակատներու վրայ :

Կարգ մը չրջանակներու նախատեսու – թիւնը այն էր՝ թէ Հանրապետականները պիտի կորսնցնեն ընտրութիւնները : Նա – խագահ Այզընհաուըրի կուսակցութիւնը նախապէս ալ մեծամասնութիւն չէր կազ – մեր Ներկայացուցչաց Ժողովարանին մէջ, բայց այս ան – գամ, առաջին տեղի կութիւններու համա – ձայն, դեմոկրատները մեծ քայլերով կը յառաջանան :

Միացեալ Նահանգներու Ներկայացուց – չական ժողովը կը բաղկանայ 432 հոգիէ, նախապէս Դեմոկրատները ունէին 232 ա – թոռ, Հանրապետականները՝ 195 : Ձորեք – չարթի կէսօրին ստացուած լուրերու հա – մաձայն՝ 232 Դեմոկրատ ընտրուած էին եւ 78 Հանրապետական, ինչ որ կը նչա – նակէ թէ Դեմոկրատները կը չարունակեն ամրապնդել իրենց դիրքը, մինչ Այզըն – հաուըրի կուսակցութիւնը կը նահանջէ :

Ծերակոյտին մէջ Դեմոկրատները ու – նէին 49 աթոռ, իսկ Հանրապետականնե – րը՝ 48 : Այս անգամ վերանորոգուեցաւ միայն մէկ երրորդ եւ քուէախոյղներու ուսած արդիւնքները՝ (Դ. կէսօր) հե – տեւեալներն են.— 19 Դեմոկրատ ծերա – կուտական եւ վեց Հանրապետական :

Ընտրուեցան նաեւ 32 կառավարիչներ, որոնց աթոռներու բաժանումը՝ վարը :

Այս տարի Ամերիկացիները աւելի մեծ թիւով քուէարկած են քան 1954ին : Հա – շուած է 44 միլիոն 500·000 ձայն : Ընտրատեղերը լուրջ բնոյթ ստացած էր նիւ Եորքի մէջ, ուր Հանրապետական թեկնածու Ռոքֆէլլերը եւ դեմոկրատ Հա – րիման պատճառ եղան որ ընտրողներու թիւը մրցանիշ կոտրէ : Ընդհանուր կար – ծիքը այն է, թէ Նիւ Եորքի մէջ յաղթա – նակը տարած են Հանրապետականները : Տիթրոյիթի առաջին արդիւնքներն ալ ի նպաստ Հանրապետականներուն են :

Նախագահ Այզընհաուըր, Հանրապե – տական կուսակցութեան պարագլուխը, թռչան (էլիոփքեր) օդանաւով դնաց Կէթիդպըրկ, քաղաքացիի իր պարտա – կանութիւնը կատարելու համար :

Որքան ալ ժողովրդական ըլլայ Հան – րապետականներու դեկավար Նախագահ «Այք»ի անունը, ընտրութիւններէն առաջ հանրային կարծիքը 58 առ հարիւր հա – մեմատութեամբ Դեմոկրատներու կողմն էր :

Թէեւ ընտրութեանց վերջնական ար – դիւնքները չեն հրատարակուած տակա – ւին, բայց Հանրապետականները ընդու – նած են իրենց պարտութիւնը : Նախագահ

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՊԻՆ օծումի տեղի ունեցաւ երէք – շաբթի օր մեծ հանդիսաւորութեամբ : Ս. Պետրոս փութացած էին 350·000 հոգի :

Միայն պատառի մէջ չէ այս չարժումը : Պոլսոյ մէջ ալ պակաս չեն դէպի Եէ – րիաք, դէպի յետադիմութիւն երթալու, անցեալը վերականդնելու, խալիֆա եւ չէյխիւլիսլամ ունենալու ձգտումները :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

Օր ը Օրէն

ՓԻՉ ԽՕՍՈՂ ՄԸ

— Բժիշկը կանչէ, շատ գէշ եմ : Շուտ րրէ·· Աստուած իմ ···

— Բժիշկը կանչելը դիւրին է ··· Նախ եւ առաջ բննելու, ստուգելու, հասկնա – լու եւ ըմբռնելու են թէ ճեզ չարչարող, տանջող, տառապեցնող եւ հոգիդ բերանդ բերող ախտը ի՛նչ ախտ է եւ ի՛նչ հիւան – դութիւններ եւ բարդութիւններ կրնայ յառաջ բերել··· Որովհետեւ, մինչեւ որ այդ ճնճուբիւնները եւ ստուգումները չկատարեն եւ հարցին, այսինքն, խնդ – րին էութիւնը եւ իսկութիւնը եւ անոր պատճառները, շարժառիթները եւ դրդա – պատճառները ուշի ուշով, այսինքն ու – շադրութեամբ եւ կէտ առ կէտ եւ ամե – նայն խղճմտութեամբ եւ գիտակցու – թեամբ չուսումնասիրեն՝ մեր եզրակա – ցութիւնները ու հետեւութիւները հանե – լու համար, աւելորդ կ՛ըլլայ դիմել ար – դիական բժշկական յառաջադէմ գիտու – թեան միջամտութեան, անոր օգնու – թեան, օժանդակութեան եւ աջակցու – թեան, ճճ չոշտանգող, չարչրկող եւ ճճ յուսահատութեան, յուսալճումի, վհատումի եւ անձկութեան փշոտ ու տա –

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՈՒԻՆԵՐԷ ՎԵՐՋ՝

ԱՆԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

•

Վերջին Թրթաբերով սաստուած լիրա – նանման թերթերը մտահոգիչ լուրեր կը հրատարակեն երկրին ներքին կացութեան չուրջ : Կարդը չէ հաստատուած տակաւին եւ աւազակութեան, առեւանդումի եւ ո – ճիրի դէպքեր իրարու կը յաջորդեն :

Սաննինի բարձունքին մօտերը՝ մինչեւ սահմանները զինուած մարդ մը յարձակում գործած է խումբ մը որսորդներու վրայ եւ զինաթափ ընելէ ետք՝ կողոպտած է զանոնք :

Մէճտէլ Պենայի մէջ ճամպլաթի կոմ – նակիցները ձերբակալած են Խալէք անուն մարդ մը՝ զինուած վիճակի մէջ եւ յանձ – նած են ոստիկանութեան :

Ռաչայեայի ճամբուն վրայ թեթեւ բա – խում մը եղած է երկու հոսանքներու մի – ջեւ, ծանր վիրաւոր մը կայ :

Պաալպէքի եւ Ռայեաքի դիւղացիներուն միջեւ ալ բախումներ պատահած են :

Թրիփոլիի մօտերը յիսունի մօտ զինեալ մարդիկ յարձակում գործած են դիւղի մը վրայ եւ առեւանդած հինդ հոգի. երեք ժամ ետք առեւանդուած անձերը ազատ արձակուած են :

Դարձեալ Թրիփոլիի մէջ զինեալ ան – ծանօթ մը փորձած է կողոպտել խանութ մը, բայց անցորդներէ հետապնդուելով՝ փախուստի դիմած :

Քարմ էլ Ասալի մէջ տասնեակ մը ա – ւազակներ, զինուած, մտած են ձիթեն – ևց պարտէզ մը եւ սկսած ձիթապտուղ հաւաքել՝ կրակելով պարապիզպանին վը – րայ :

Տումայի մէջ ձերբակալուած է պատե – րազմական հրացան կրող մարդ մը :

Հարաւային Լիբանանի մէջ զինեալ մարդիկ փակած են թաֆսիի մը ճամբան եւ ճամբորդները կողոպտած :

Պէյրութի օդակայանի ճամբուն վրայ երեք զինեալ մարդիկ առեւանդած են ե – րիտասարդ աղջիկ մը : Սպանութիւններն ու աւազակութիւնները կը չարունակուին ամէն կողմ : Ոստիկանութիւնը խիստ մի – ջոցներ ձեռք առած է՝ խառնակիչներու գործունէութիւնը սահմանափակելու հա – մար : (կարդալ նաեւ մեր սեփական թղ – թակցութիւնը՝ Բ. էջ) :

ՀԵՌԱԳԻՐ ԷՋՄԻԱԾՆԷՆ

ՄՄԲ.— Ձորեքշաբթի առաւօտ հետե – եալ հեռագիրը ստացանք Մայր Աթոռէն :

ԷՋՄԻԱԾԻՆ, ՆՈԵՄԲԵՐ 5

Ն. Ս. Օ. Վազգէն առաջին Վեհափառ կաթողիկոս իր շնորհակալութիւնները յայտնում եւ Հայրապետական Օրհնու – թիւնն է տալիս Սփիւռքի բոլոր ազգա – յին, եկեղեցական, մշակութային հաս – տատութիւններին եւ առանձին անոնց ո – րոնք հաճեցին նամակով կամ հեռագրով շնորհաւորել Նորին Վեհափառութիւնը իր ծննդեան չրջանակի եւ գահակալու – թեան երրորդ տարեդարձի առթիւ :

ԴԻՒՄԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ

տասկոտ ճամբաները առաջնորդող ···

— Մեռայ, բժիշ··· կը··կան···

— Մի՛ աճապարեր, սիրելի եւ թանկա – գին բարեկամս, որ ճակատագրին մէկ դժբախտ տնօրինութեամբ եւ կարգա – դրութեամբ, այսինքն Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոսի եւ Ամենակալ Տիրոջ կարգա – դրութեամբ, հրամանաւ եւ վճիռով, փի – զիական եւ մարմնական, հոգեկան եւ բարոյական այս տառապալից կացութեան եւ վիճակին մատնուելով, յուզումնալից աղաչանօք եւ պաղատանօք բժշկական դարմանի կարօտ մնացած ըլլալով, այ – սինքն, ըսել կ՛ուզէի որ — երկու բառով ըսեմ — այս հիւանդութիւնը, կամ, ը – սենք ախտը կամ, եթէ կ՛ուզես, աւելի պարզ եւ հասկնալի բառով մը եւ բա – ցատրութեամբ մը, այս ցաւը եւ տառա – պանքը, որ տանջանքի մը եւ չարչարան – քի մը բնոյթը ստացած ըլլալով ···

— Բժիշ··· Մեռ ··· ա՛յ ···

— Բնականաբար, կարելի չէ ըսել որ երբ ախտ մը կամ հիւանդութիւն մը ա – ռաջին անգամ այցելութեան կուգայ, այսինքն, սովորական բացատրութեամբ, հիւանդութիւն մը մէկը կը հարուածէ եւ զայն հիւանդացնելով, տկարացնելով՝ անկողնի կ՛առաջնորդէ, որպէսզի անկող – նոյն ներմակ եւ սպիտակ սաւաններուն··

— Բ··· ժ ·· ի ··· շ··

— Ինչպէս որ Փաւլոս փիլիսոփան ը – սեր է··· Ներողութի՛ւն, ըսողը Փաս – քալը չէր, այլ Տէմարքն էր··· Այսինքն, ինչպէս Տէմարքը ըսած է որ··· ինչ որ է աւնոր ըսածը հիմա միտքս չէ··· Բայց, խնդիրը այն է որ Պղատոնի եւ Արիստո – տելի փիլիսոփայական դպրոցը — որ, անշուշտ, այս պարագային դպրոցական չէնիին մասին եղած ակնարկութիւն մը չէ··· Ուրեմն, ինչպէս Սոկրատը անգամ մը ժողովուրդին ըսեր է որ առողջ մար – միները առողջ մտքին մէջ կ՛ըլլայ ··· Ո՛չ, ոչ, ներողութիւն, շուարեցայ եւ շփո – թեցայ առողջ միտքը առողջ մարմնոյն մէջ կ՛ըլլայ, այնպէս ալ ճանի որ հիմա, ներկայիս, այսինքն այս վայրկեանիս, այսօր, այս ժամուս, երբ դուն անկողնոյ կը ծառայես եւ կը տառապիս ու կը չար – չարուիս, ատիկա իրական տառապանք եւ չարչարանք չէ, այլ երեւակայութիւն, ո – րովհետեւ, ինչպէս Սոկրատը, չէ՛, չէ՛, Շէյխսփիրը ըսեր է երբ միտքդ տկար է մարմինդ ալ ··· Այսինքն, ճանի որ դուն հիմա կ՛ըսես թէ ···

— Մ··· ե··· ռ ···

— Այս ճանի մը հակիրճ բացատրու – թիւններէն ետք, ուրեմն, ես հիմա կը բանամ հեռաձայնի այս պարարտ տոմա – րը եւ բժշկական գիտութեան ներկայա – ցուցիչներէն, բժիշկ Ասպիրինին թիւը ··

— ···

— Էհ՛յ, արթնցի՛ր, բժշկին լուր տր – ւի··· Եղբա՛յր, այս աշխարհիս մէջ ալ ի՛նչ տարօրինակ մարդիկ կան··· Բժիշկ ուզեց, ուզածին պէս կանչեցի, հիմա ալ ելաւ մեռաւ··· Ինչ կ՛ուզէք ըսէք, ան – կիրթը անկիրթ է ···

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ԼԻԲԱՆԱՆԸ ԱՅՍՕՐ

ՎԷՐՔԵՐ ՈՒ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն ՅԱՌԱՋԻ)

Ա.

ՊԷՅՐՈՒԹ, (Նոյեմբեր...)— Զենք դիտեր, թէ կիրքերը քաղորովին հանդարտելէ ետք պիտի գրուի՞ օր մը Լիբանանի քաղաքական կեանքին պատմութիւնը : Եւ եթէ գրուի, ինչպէ՞ս պիտի գրուի, ինչպէ՞ս պիտի դասաւորուի ու խտացուի : Եւ մանաւանդ, բոլոր տեսակի ենթադրութիւններէն, նախապաշարումներէն եւ իրական կամ անիրական վերագրումներէն անկախ, ինչպէ՞ս լոյսին պիտի բերուին ծալքերը ողբերգութեան մը, որ իր նախընթացը չունի լիբանանեան անցեալին մէջ :

Հիմա որ երկու չաթաէ ի վեր դադրած են կռիւները եւ կեանքը աստիճանաբար կը վերադառնէ իր երբեմնի խաղաղ ու ղեւուր կերպարանքը եւ, հիմա որ ամիսներով իրարու երես չտեսած մարդիկ, Պէյրութի զանազան թաղամասերէն ու գաւառական շրջաններէն, արիւնոտ անցքերուն տեսակը կը պատմեն իրարու, մարդ, Պէյրութ գանուելով հանդերձ, հազիւ թէ կրնայ ըմբռնել կատարուածը իր ընդհանուր գծերուն մէջ : Մէկ բան պարզ է, որ Լիբանան, իր ուժերէն, դիմանալու իր կարողութենէն չատ վեր ապրելու օտարամարտի մը մէջ ցնցուեցաւ ահաւոր պրկումներով : Քամեց իր երակները եւ մաշեցուց ինքզինքը : Ու անխնայ ատատպեցաւ :

Մարդկային զոհերուն ճշդրիտ համրանքը դիւցազ չկայ : Մինչեւ քանի հազար հասցնողներ կան :

Կէսէն աւելիով փճացած է բնակչութեան տնտեսութիւնը : Նեղ օրերու համար պահուած խնայողութիւնները չոդիացած են : Շատ չատեր խեղդուած են պարտքերու մէջ : Ու կան բազմաթիւ ընտանիքներ, որոնք մոխիրի վրայ նստած են,— թալանուած կամ հրկիզուած են իրենց տուները կամ սպաննուած են ընտանեկան պարագաները :

Նախատած է երկրին ելմտական եւ տնտեսական հաւասարակշռութիւնը : Պետութիւնը զրկուած է իր նախատեսած եկամուտներու զանձումներէն, բայց եւ այնպէս հարկադրուած է դիմադրաւել ընթացիկ սոխրողական ծախքերը :

Առեւտրական հրապարակն ու սեղանաւորական հաստատութիւնները կը բոլորեն տաղնապի շրջան մը : Պարտատէրները, վեց ամիսէ ի վեր չեն կրցած վճարել իրենց պարտքերը եւ հարիւր հազարաւոր մուրհակներ կը մնան դարակներու մէջ : Դրամատուները, մինչեւ այսօր, պայմանաժամերու երկարաձգում-ներով, խնայած են պարտատէր առեւտրականներուն, որոնք, իրենց կարգին սոխրուած են նոյնը ընել իրենց յաճախորդներուն : Հարկադրական ու անպաշտօն մորաթորիում մըն է եղածը, որ բնականաբար չի կրնար յաւերժանալ : Եւ սակայն դրամ ալ չկայ հրապարակի վրայ : Հետեւաբար կը պակսին անմիջական վճարման կարելիութիւնները : Անել մըն է, որուն մէջ ժամանակ մը եւ հարկադրօրէն պիտի տապլտկի դեռ երկրին տնտեսութիւնը, մինչեւ որ կառավարութեան ձեռք առնելիք միջոցներով կարելի ըլլայ վերադառնալ բնականոն գործառնութեանց վիճակին :

Ելմտական — տնտեսական այս տագնապին ամէնէն խրախուսիչ եւ ուշադրաւ կողմը, սակայն, այն է, որ լիբանանեան դրամանիշը, առանց որեւէ ելեւէջի, պահեց իր ամբողջական արժէքը, օտար դրամանիշերու եւ ոսկեդրամի յարաբերութեամբ : Տաղնապի ամէնէն սուր օրերուն իսկ, անկումը քանի մը միաւորներէ անդին չէր անցած :

Արդ, երկուան դեռ այնքան թարմ վերիվայրումները ետին ձգած, Լիբանան սկսած է այժմ իր բազմապիսի վէրքերու դարմանումը, զարմանք պատճառող ինքնավստահութեամբ մը : Այն ալ՝ հակառակ տակաւին մատնոդութիւն պատճառող չարք մը իրողութեանց ու երեւոյթներու դոյութեան եւ ապագայի նկատմամբ ոմանց տեղի կամ անտեղի յոռետեսութեան :

Սոխրողական բնոյթով ներկայացող զանազան հարցեր դարձած են կառավարական քառեակի մտահոգութեանց եւ դրաղումներու առարկան : Շահեկանը այն է, որ այս մտահոգութիւնները, առհասարակ նոյն ձեւով իւրացուած են դահլիճի չորս անդամներուն ալ կողմէ, որոնց գլխաւոր երկուքը՝ վարչապետ Ռաչիտ Քարամէն եւ փոխ-վարչապետ Փիէր Ժէմայելը, դեռ երեք չաթաթ առաջ դիրար կը ըզկտէին անողոք թշնամութեամբ մը : Ընդհանուր խոստովանութիւնը այն է, որ անցեալը մոռնալու այս ձգտումն ու այժմու գործակցութիւնը չէին իրականանար, եթէ երբեք Սեպտեմբեր 28ին պայթած եւ մինչեւ Հոկտեմբեր 14ը շարունակուած փաղանգաւորներու եւ առհասարակ նախագահ Շամունի կողմնակիցներուն հակաստամբութիւնը չպարտադրէր ինքզինքը երկուան ապստամբներուն : Կարելի չէ ըսել, թէ տարակարծութիւններ չկան այսօր ալ կողմերու միջեւ, բայց ուրախալին այն է, որ նման պարագաներու մէջ իսկ անոնք կը յաջողին դանել իրար հասկնալու ճամբան :

Կարեւորագոյնը եւ անմիջականը բոլոր այս մտահոգութեանց մէջ ապահովութեան վերահաստատումն է Լիբանանի մէկ ծայրէն միւսը : Այս բանին համար աւելի քան ստիպողական է անչուշտ վերադարձ վստահութեան ամրապնդումն ու մանաւանդ բնակչութեան ապագինումը : Լիբանանը դարձած էր ռազմավայր եւ զինեալ բազմութեանց ու անոնց ունեցած այլատեսակ զէնքերուն համրանքը չկար : Համրանքը չկայ նաեւ այսօր, երբ երկու չաթաթներէ ի վեր դադրած են բախումները եւ հրացանաձգութիւնները դրեթէ չեն լսուիր : Կառավարութիւնը կը փնտռէ այժմ ձեւ մը զէնքերը հաւաքելու, կամ, հնարաւորինս, զանոնք դանոնք կրելն ու գործածելը արգիլելու համար : Այս արգելքը ի գործու է արդէն, բայց այդ չի նշանակեր, որ մարդիկ սկսած են այլեւս առանց զէնքի մտնել : Թաղեր կան Պէյրութի մէջ, ուր կարգ մը ըմբռոստներ տակաւին կը չարունակեն ցուցադրել տարձանակները իրենց գօտիներուն մէջ կամ գիշերները մտնդադալ թումի – կըներն ի ձեռին : Եւ, սպառնալ երբեմն իրենց դէմը ելլողին : Ու փողոցներ կան մայրաքաղաքի կեդրոնական մասերուն մէջ, ուրկէ անցնիլը կը նկատուի վտանգաւոր, նոյն իսկ օր – ցերեկով : Անհամար ընտանիքներ, որոնք կռիւներու չրջանին հեռացած են իրենց բնակարաններէն, այսօր ալ կը վախնան դեռ վերադառնալու այնտեղ : Ապահով չեն մտնաւանդ գիշերները, թէեւ քաղաքային եւ դինուորական իշխանութիւնները միջոցներ ձեռք առած են քաղաքացիներու հանդիստը ապահովելու համար :

Հարցը այն է, որ անիշխանական կեցցուղի մէջ տակաւին չամառող այս տարբերը դուրս կը մնան ըմբոստութեան եր – բեմնի գեկավարներու հակակշռէն : Այս չամառումը չունի այլեւս քաղաքական բնոյթ, այլ կը ներկայանայ գլխաւորաբար գրամական չահերու հետապնդում : Իրենց տուները վերադարձողները, օրինակի համար, պարտաւոր են, իրբեւ տեսակ մը «փրկագին», դումար մը վճարելու իրենց թաղի կամ փողոցի այս կամ այն ըմբոստին, որոնք կը ներկայանան լքուած բնակարանները պահպանած ըլլալու չափանիշով : Ի պատիւ ըմբոստութեան երբեմնի վարիչներուն եւ այժմու քաղաքային ու դինուորական իշխանութեանց պէտք է ըսել, թէ անոնք առաջին իսկ օրէն խստիւ արգիլած են նմանօրինակ շանթաժներ կամ սպառնալիքներ եւ չանցանքի վրայ բռնուողները պատժուած են ու կը պատժուին անխնայ խստութեամբ : Բայց եւ այնպէս զէպքեր պատահած են եւ այսօր ալ դեռ կը պատահին, իրբեւ վերջին մնացորդները հնդամսեայ անիշխանական չրջանի մը :

Գաւառական կարգ մը չրջաններու մէջ ալ, ուր հակակշիռը աւելի դժուար է, անպակաս են այս կարգի դէպքերը : Կէտեր կան, ուր կարեւոր թիւ մը կը ներկայացնեն դինեալ բազմութիւնները : Այս կէտերէն մէկը կը մնայ տակաւին Տիւրդինեղու բնական լեռնային չրջանը : Զինաթափ ըլլալ չուզողները իրենց ընթացքը կը պատճառաբանեն փոխադարձութեան վտանգով : Կառավարութիւնը, որ դինեալ ուժեր փոխադրած է այդ չրջանները կարգ – կանոնը վերահաստատելու համար, կը չանայ այժմ հասկացութեան դալ Տիւրդիներու պետին՝ Քամալ Ճումպլաթի հետ եւ յոյս կայ, որ մօտ օրէն պիտի իրականանայ եթէ ոչ բնդհանուր դինաթափութիւն մը, դէթ դինեալ վիճակով մտնդադալը այդ չրջանին մէջ :

Ապահովութեան վերահաստատումն ու աստիճանական եւ ընդհանուր ապագինումը, սակայն, իրենց կարգին կապուած են Լիբանանի ներքին եւ արտաքին քաղաքական կեանքի զարգացման հետ :

Տեսնենք այժմ, թէ ինչ փուլի մէջ կը գտնուի այդ կեանքի ընթացքը եւ ինչ նախատեսութիւններ կան անոր յետագայ զարգացման համար :

ԹՂԹԱԿԻՑ

(Շար.)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄՄԲ.— Ստորեւ կը հրատարակենք ընկ. Արա Պիպէրեանի խօսքը՝ արտասանուած յանուն Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի, Դաշնակցութեան Օրուան տօնական տարութեան :

Աչուն է կրկին... անդամ մը եւս Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը եկած է տօնելու իր Օրը, ոգեկոչելու իր յաղթանակներն ու գործունէութիւնը, պարզաբանելու իր քաղաքական պայքարին իմաստը :

Եկած է Ան, հրապարակաւ յայտարարելու թէ իր հաւատքը կը մնայ անխախտ, հակառակ սերտ աննպաստ պայմաններուն, հակառակ իր դէմ կանգնած վիթխարի ուժերուն :

Եկած է անդամ մը եւս, այս նոր աշնան սեմին, բսելու թէ չէ մարած խարոյկը, որու բոցը կը փոխանցուի ձեռքէ ձեռք, եւ սերունդէ սերունդ :

Կրկին աչուն է : Անդամ մը եւս օտարութեան մէջ, իր Օրը կը տօնէ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, մղոններ հեռու իր ստեղծած հայրենիքէն, որու փրկութեան համար տուաւ իր լաւագոյն դինուորները :

Հեռու եւ առանձին, ան կը չարունակէ հետապնդել հայ ժողովուրդին դերապոյն խդձալը, ձերբազատել Հայաստանը օտար ու խորթ լուծէն :

68 երկար տարիներ անցեր են արդէն այն օրուընէ ի վեր, երբ Մեծ Երորդութիւնը ծնունդ է տուեր Հ. Յ. Դաշնակցութեան :

68 երկար տարիներ, որոնց ընթացքին, բոլոր միւս կուսակցութիւնները, յուսահատ, վար են դրեր դէնքերը : Բայց Դաշնակցութիւնը կը մնայ միշտ պատնէշին վրայ, առանձին, իր անսահման հաւատքով, իր կախարդիչ խդձալով, իր աննկման մամուլով, իր մտաւորականներով, իր բանուորներով, պաշտպան հայ ժողովուրդին, դեկավար ուժ հայ երիտասարդութեան :

ՅԱՒԱՍ ՍԷՐ

Տօնական մթնոլորտում պատահեց այդ :

Դա մի թռիչք էր երազում, զարնանային թրթիռ :

Մայիսի երկուսին, չէնքը յանձնելու երրորդ օրը Ռուբէնն իր խումբին հետ դնաց քաղաքամերձ այգիներից մէկը քէֆ անելու : Սրանով եօթներորդ չէնքն էր, որ յանձնում էր նրա խումբը : Ռուբէնը դերապանց վարպետ որմնադիր էր եւ օրինակելի խումբ էր պահում :

Թարմութիւն էր բուրում այդ բլրի գագաթից : Բոլորն էլ բանիմաց, ուրախ տրամադրուած : Ռուբէնը բարձրահասակ, ջլուտ երի – տասարդ էր, մարտական դէմքով : Ոսկեդոյն բեղեր ունէր, պինդ սեղմած շրթունքների վրայ, եւ յոխորտ սրտում էր այդ բեղերը : Շատ համեստ էր եւ լուրջ, կարգադրում էր հանդիստ բաս ձայնով, խրատում էր աւելի քան կշտամբում եւ քանի բարկանում էր, այնքան աւելի էր ցածրացնում ձայնը եւ դէմքը մօտեցնում խօսակցին : Ընդհանրապէս յամառ էր առաջ տանում իր միտքը : Նա հեղինակութիւն էր :

Նրան յարգում էին :

Ահա : այսպէս, տօնական օր էր, որ նրան պատահեց այդ դէպքը : Բայց պատահեց մի տեսակ դարանակալ անսպասելիութեամբ : Ռուբէնն ու իր ընկերները չրջում էին այգում ծառէ – ծառ, կանաչների վրայ նստատում, կատակում : Ցերեկ – ւայ ըմբչամարտ եղաւ : Մումբից երկու հոգի, որ ծանր մարմնամարզի հերոսներ էին՝ սուտ ըմբչամարտեցին :

Այդ ժամանակ էր, որ Ռուբէնը նկատեց այգու տնակի առաջ մի աղջկայ, որ խոր նայում էր իրան : Հպարտ դլուխ ունէր նա, խրոխտ կապոյտ աչքեր : Նա հրամայող դեղեցիկ էր, բարձրահասակ :

Ռուբէնը նայում էր «ըմբիշներիս», ժպտում դուսպ, ինքնիրեն : Ցետոյ կրկին աչքը դցեց տնակի կողմը : Աղջիկը ներքին հայեացքով իրեն էր նայում :

Ճաշի ժամանակ, երբ խմբի հետ հաւաքուեց նաեւ այդհետիրոջ ընտանիքը, որ միշտ չես իմանում ովքեր են եւ ինչպէս յայտնուեցին՝ հպարտադէմ աղջիկն ա – նադմուկ սողոսկեց այն տեղ :

Շատ մտերմական ընթացաւ ճաշը եւ ուրախ, զարնանային թեթեւութեամբ : Ոչ մի տզեղութիւն : Երգեցին, յետոյ պարեցին :

Աստղիկը.— Հպարտադէմ աղջիկը, — որ ըստ երեւոյթին այլեւս չէր հետաքրքրւում Ռուբէնով եւ հիմա էլ ուրիշներին էր նայում՝ մի անդամ միայն նիրհուն հայեացքն ընկղմեց Ռուբէնի հայեացքի մէջ եւ մնաց երկար : Ռուբէնն զդաց, որ այդ աղջիկը մտաւ իր հոդու մէջ, տիրեց իրան : Նա այլայլուեց :

Ցետոյ դինի՞ն էր, ծաղիկնե՞րը, թէ՞ ընկերները, Ռուբէնը յանկարծ միտք դրեց միանալ այդ աղջկայ հետ : Ընկերները էլ զդացին, որ մի բան կատարուեց Ռուբէնի մէջ : Կենացների վրայ ակնարկներ արին, կատակեցին՝ հասկացնելու չափ : Բոլորը ժպտացին կէս ուրախ, կէս լուրջ : Աստղիկը լուրջ ընդունեց այդ ամէնը, համարձակ հանդիստ նայեց Ռուբէնին, նայեց հպարտ ու յաղթական ...

Ռուբէնը կորցրեց իրան :

Մի քաղցր սարսուռ անցաւ նրա մէջ – քով : Նա չնչաւեց, կուրծքը ուռեց եւ մնացածը չարունակուեց ինչպէս երազում :

Ուշացած էր դարունը, Ապրիլը փչել էր եւ նրա շնչից փթթել էին ծառերը : Դեղձենին մի տեսակ վարդագոյն՝ լոյսով պարուրուած՝ դրկում էր սալորենու կաթնագոյն լոյսը, յետոյ այդ ծառերի սաղարթից թափւում էին լոյսերը կանաչ արօրի վրայ : Շոթրինը պատերի տակից ու դաշտից արբեցող բուրմունքով սողում էր օդի մէջ ու մարդուն քաշում դէպի դաշտերի վայրենութիւնը :

Ռուբէնն այնպէս զդաց, որ ընկերների երգերը, կատակները, ճառերը, հարուածային ծաղիկների յաղթական հայեացքները խառնուեցին ինչ որ մտերմական ընտանեկան մի այլ յոյզի հետ՝ սիրոյ հետ : Ողղակի սիրոյ : Ռուբէնը նոր զդաց, որ ինքը լցուած էր սիրով, որ բուռն սիրում էր մէկին — թէ ում՝ չգիտէր, — բայց հիմա այդ մէկը եկել է կանդնել իր դիմաց եւ հրամայական մտերիմ պահան – ջում է իր աւենչերի պատասխանը :

Ճիշդ է՝ դինով էին ամէնքը, բայց մի – այն դինին, չէր, որ հարբեցրել էր Ռուբէնին : Նա զդաց, որ իր աշխատաւորական կեանքի մէջ յաղթական խումբի հետ միասին իրեն պակասում էր նաեւ կին — ընկերը : Զդաց եւ մի այլ բան, կարծես ամէնքը՝ բնութիւնը, իր ընկերները, իր հասարակական գործը եւ այս կինը միախառնուեցին, զարձան զօրավիդ իր կեանքի, մի աչխոյժ թռիչք, ներդաշնակ երդ :

« Մի կին է պէտք — եւ ամէն ինչ լրացաւ »— մտածեց Ռուբէնը : Եւ մի կին՝ այնպէս թուաց, որ այդ լուռ ու հպարտ կակը վաղածանօթ է ու մտերիմ : Սուր սիրով լցուեց դէպի նա գրկեց ողջ էութեամբ, նրա նազելի հասակը :

Եւ երբ սուփրան գաղեցին եւ խումբ – խումբ գրօսնել սկսեցին այդտեղ՝ Ռուբէնն առանց մտածելու՝ ինչպէս ընկնէր, գեղեցիկ ու ահաւոր մի անդունդ՝ յանկարծ մի շատ հաճելի գլխապտոյտ զդաց եւ առանց այլեւայլի առաջարկեց Աստղիկին իր կինը դառնալ :

Աստղիկը համաձայնեց :

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԷՄԻՐՃԵԱՆ

(1 Շար.)

ԿՅՆՔԵՐ

Ֆ. ՀՈՍՓ

Ր.

ՖԱՐԱՆ

— Իսկ դուն ինչպե՞ս կ՚ուզես, որ ես ըլլամ։
— Իմ ոգիս ու իմ ծոփ մը մի՛այնպես, որ ես ալ քու կեանքիդ նման։
— Ես, իմ կարծիքով, ամենէն լաւ կ՚ըլլամ, եթէ ինձ ինքնին ձգես։
— Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ մի՛ ուզեր ինծի ոտքի տակ։

— Մի՛, ինչպէս խոստացար ինծի, ինչպէս որ ես ալ քեզի խոստացայ։ Ես ուզեցի, որ դուն ինծի ոտքի տակ չըլլաս, որ ես ալ քեզի ոտքի տակ չըլլամ։ Ես ուզեցի, որ մենք իրարու հաւասար ըլլանք։ Ես ուզեցի, որ մենք իրարու սիրենք, ինչպէս որ կ՚ուզէ սէրը, ինչպէս որ կ՚ուզէ կեանքը։ Ես ուզեցի, որ մենք իրարու հետ ըլլանք, ինչպէս որ կ՚ուզէ Աստուած։

Ես ուզեցի, որ մենք իրարու հետ ըլլանք, ինչպէս որ կ՚ուզէ Աստուած։ Ես ուզեցի, որ մենք իրարու սիրենք, ինչպէս որ կ՚ուզէ սէրը, ինչպէս որ կ՚ուզէ կեանքը։ Ես ուզեցի, որ մենք իրարու հետ ըլլանք, ինչպէս որ կ՚ուզէ Աստուած։

Ես ուզեցի, որ մենք իրարու սիրենք, ինչպէս որ կ՚ուզէ սէրը, ինչպէս որ կ՚ուզէ կեանքը։

Այղընհատուը յայտարարեց թէ արդար էր Դեմոկրատներու յաղթանակը, որով – հետեւ երկու տարիէ ի վեր ոչի ի բոլին կ'աշխատէին անոնք, այս յաղթանակին տիրանալու համար։ Հանրապետական կուսակցութիւնը յաղթանակը պիտի ապահովէ, պայմա – նաւ որ այդ ուղղութեամբ լաւ աշխա – տանք տանին։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ նախկին վարչապետ Զըրչիլ Փարիզ եկաւ։ Զօր։ Տը Կոլ Ազատագրու – թեան չքանչանը պիտի տայ անոր՝ Մա – թինեոնի մէջ։

ԹԻՒՄԱՍի մէջ ջախջախուեցաւ ոմբա – կոծիչ օդանաւ մը, որ ջրածին ռումբ կը փոխադրէր։ Չորս օդաչուներէն երեքը յաջողած են անկարդելով ազատուիլ։ բանակին պաշտօնական մէկ տեղեկագիրը հաղորդեց թէ հիւլէական պայթումի ոչ մէկ վտանգ կայ։

ՊՐԻՒՍԻԼԻի օդակայանին մէջ պայթու – մի մը հետեւանքով ծագած հրդեհ մը մոխրակոյտի վերածեց կէդրոնական չէն – քին կարեւոր մասերը։ Երեք վիրաւոր կան, որոնց մէկը ծանր է։

ՔԱՆԱՏԱՅի Վարչապետ Տիէնֆէնպա – քըր մասնաւոր օդանաւով Փարիզ եկաւ եւ առաջին առիթով պիտի տեսնուէր Զօր։ Տը Կոլի հետ։

ՓԱՐԻԶԻԱՆ չրջանին մէջ վերջին քանի մը օրերու ընթացքին ձերբակալուեցան 80 Ալժերիացիներ, բոլորն ալ Ազատագր։ ճակատի գործունեայ անդամներ կամ բջիջներուղեկավար։

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ մամուլի «Թաս» գոր – ծակալութեան համաձայն, Խրուշչեւ յայ – տարարած է։— «Մենք պատրաստ ենք այսօր իսկ սառըպատրելու համաձայնագիր մը՝ արգիլելու համար ջրածին եւ հիւ – լէական փորձերը, պայմանով որ մեր հակառակորդները անկեղծութեամբ մօ – տենան այս հարցին»։

ԻՐԱՔի նախկին փոխ վարչապետ եւ ներքին նախարար զնդապետ Արէֆ, որ յեղափոխութեան գլխաւոր ղեկավարնե – րէն էր եւ վերջերս Պոնի իրաքեան դես – պան նչանակուած էր, պաղտատ վերա – դարձին ձերբակալուած է։ պաշտօնական դեկոյց մը հրապարակելով, իրաքեան բա – նակի ղեկավարութիւնը կը յայտարարէ թէ զնդ։ Արէֆ պիտի դատ – ուի՝ «Հանրապետութեան ապահովու – թեան դէմ գործած ըլլալու» ամբաստա – նութեամբ։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ կղերական դասը բոլոր եկեղեցիներու մէջ կարզացուած հովուա – կան թուղթով մը հաւատացեալներուն կոչ կ'ընէ որ քուէարկեն ժողովրդական ճակատի թեկնածուներուն։ Միւս կողմէ համայնավար կուսակցութեան պաշտօ – նաթերթը կը դրէ թէ վիսպասեան Փոլ Ցա – պօ անդրադարձած է «իր սխալներուն» եւ «1956 Հոկտեմբերի ապրերդական դէպք – երը բացած են իր աչքերը»։ Թերթը կ'ա – ւելցնէ թէ դրագէտը վէպերով ցոյց պիտի տայ «դէպքերուն բուն իմաստը»։

ՑՈՐԴԱՆԱՆի թագաւոր Հիւսէյն Նո – յեմբեր 10ին Ամմանէն պիտի մեկնի Ա – մերիկա՝ «արճակուրդի» համար։ Թա – գաւորին պիտի յաջորդէն արքայական ընտանիքին միւս անդամները, յաջորդա – բար հեռանալով Յորդանանէն։ Վարչա – պետ Ռիֆայ ղէմ է այս մեկնումին եւ կը կարծուի թէ անակնկալ դէպքեր պիտի պատահին։

ԿԻՊՐՈՍի մէջ երկու երիտասարդ Յոյ – ներ մահուան դատապարտուեցան, իմ – բոստ պարագլուխ Մաքարիոսի հրահանգով իրենց ապստամբներէն մէկը սպանած ըլ – լալու ամբաստանութեամբ։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ Սոսկալ – Դեմոկրատ կուսակցութեան պարագլուխ Օլընաուբր կուսակցութեան խորհրդարա – նական խմբակցութեան նախագահ վեր – ընտրուեցաւ՝ 138 քուէարկողներու վրայ 114 ձայն ստանալով։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Սրբուհի Տէրտէրեան եւ զաւակները՝ Ժաք Տէրտէրեան, Տէր եւ Տիկին Թադէոսեան, Տէր եւ Տիկին Օհան – եան եւ զաւակը, կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի առաւօտ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Լիոնի եկեղեցին (Բիւ Լուի Պլան) իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր եւ մեծ հօր ԱՒԵՏԻՍ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի մահ – ուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող – ները։

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ։ Ց։ Դ։ Նոր Սե – րունդի «Շ։ Մխսքեան» խումբին կողմէ։

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Օթէլ տը լա Գը – րոտա տ'Օր սրահին մէջ, Փլաս տը լա Ռէ – փիւպլիք։

Նուագախումբ՝ Լուլու Պահ է սա Ցոր – մասիօն։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին։

ՀՈԴԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆ ԵՒ ԳԵՐԵԶՄԱՆ ԱՅՑ Հ։ Ց։ Դ։ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ։— Հ։ Ց։ Դ։ Ս։ Մինաս – եան ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին հոգե – հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ալֆորվիլի Ս։ Պօղոս Պետրոս եկեղեցին, իր չրջանի մահացեալ բոլոր ընկերներուն համար։ Պատարագէն վերջ այց՝ հետեւ – եալ ընկերներուն չիրիմներուն։—

Տոքթ։ Քիւրքիւճեան, Հմայեակ Ուզուն – եան, Լեւոն Նոտարեան, Ահարոն Պէռ – պէռեան, Յովհ։ Պէռպէռեան, Օննիկ Գուրեան, Նազար Բապուճեան, Աւագ Կարապետեան, Տագէս Զապունեան, Բիւ – զանդ Գամեան, Յովհ։ Աբգարեան, Վազ։ Ուրքաթեան, Մկրտիչ Կարապետեան, Պօղ։ Պօղոսեան, Շաւարշ Տէր Պարսամ – եան (Նոր Սերնդական)։

Այս առթիւ կը հրաւիրուին ողջագնալ – ներուն յիշատակը յարդողները։

ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԻ Է

Ֆրանսահայ Թանգարանի ընկ։թեան վարչութիւնը կը հաղորդէ թէ Նոյեմբեր երկուքին Թանգարանը վերաբացուած է, Նոր ցուցադրութիւնով։

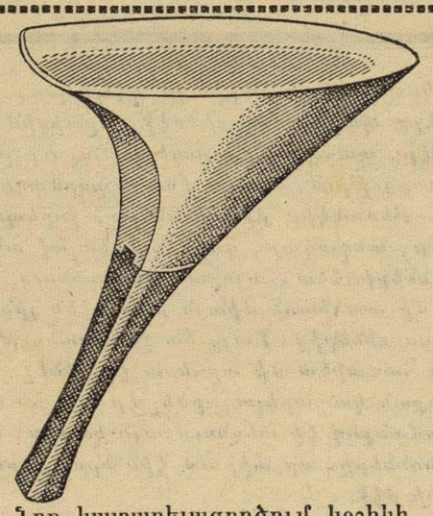
Ձմեռուան եղանակի այցելութեան ժա – մերն են՝ ամէն կիրակի օրերը ժամը 13էն 16։ Մուտքը ձրի է։

Հասցէ։— 59 Ավընիւ Ֆօշ, Փարիզ (8)։ Մեթրօ Փորթ Տօֆին։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Մարսէյլի Փրատոյի Մայր եկեղեցիի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ ողբ։ Պօղոս Արզումանեանի յուղարկաւորու – թեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի չը – նորհակալութեամբ ստացած է Պ։ Պօղոս Մալխասեանէ հազար Ֆր։ եւ Սէնթ Մար – կրիթ – Փիժէթի թաղեցիներէ երկու հազար, նուէր եկեղեցիի հայերէնի դա – սընթացքին։

ՄԱՐՍԷՅԼ։— Ազգ։ Ողբախնամ Միու – թիւնս լինչպէս նաեւ Մարսէյլի Կապ։ Ֆա – չի վարչութիւնը իրենց խորին չնորհա – կալութիւնը կը յայտնեն Պ։ Եավէրի, Ողբ։ Պ։ Պօղոս Արզումանեանի դառնա – ղէտ մահուան առթիւ, փոխան ծաղկե – պսակի ըրած հեռեւեալ նուիրատուու – թեանց համար, Ազքատախնամ – Ողբա – խնամ միութեան հազար Ֆրանք, Մար – սէյլի Կապ։ Ֆաչի մասնաճիւղի 500 Ֆր։։

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ *Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է ձեւընկալի* (մաթիէռ փլաստիք) *եւ ալիւմինիումի միացու – մով չինել անբեկանելի* (էնֆասապլը) եւ նկուն կօշիկի կրունկներ ամէն *բարձրութեամբ։*

Դիմել՝

VANPLAST

(Վ Ա Ն Լ Ե Ա Ն)

7, RUE GODOT DE MAUROY

Téléphone : OPEra 01-08

Առաւօտներն հեռաձայնել՝ ITA 16-36

» 33-3?

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Cercle Militaire

Նոյեմբեր 9ին, ժամը 17էն 24

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՎԱՐԴԻՎԱՆԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՊԻՒՖԷ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ի նպաստ կարօտեալներու

Կիրակի, 16 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս դիշեր

HOTEL LUTETIA Ի *Շքեղ սրահներուն մէջ*

Գեղարուեստական բաժին Նուագախումբ

ՊԻՒՖԷ ՄՈՒՏՔ 500 ՖՐԱՆՔ

Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ՎԻԼՆ

Տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 15ին, Սալ տը Ֆէթի սրահին մէջ, ժամը լոննէն մին – չեւ ուշ դիշեր։ Առաջնակարգ նուագ (Լի – ոննէն), ճոխ պիւֆէ։

Մուտքը 300 ֆրանք։

ԺՈՂՈՎ – ԹԻՒՄԱՍԵԱՆ

ԿՐԸՆՈՂԸ։— Կապ։ Խաչի Թէյասե – ան – ընդհ։ ժողովը, այս կիրակի, ժա – մը 16ին, զպրոցի սրահին մէջ։

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ընկերու – հիներն ու նախկին սանուհիները, մտեր – միկ եւ հաճելի ժամանցի մը ընթացքին՝ կատարելու ազգային եւ ընկերային պար – տաւորութիւններ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկսեռ երիտասարդութեան համար Բարեգործականի դիչերային հայերէնի դասընթացքը վերսկսած է, տեսի կ'ունե – նայ ամէն Ուրբաթ, ժամը 19 – 22, Ազգ։ Տան մէջ, 32 Բիւ տը Թրէվիզ։

Փափաքելի է որ երիտասարդութիւնը փութայ օգտուիլ սոյն պատեհութենէն։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարսէյլի Հ։ Մ։ Ը։ Մ։ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 22ին, Շաբաթ իրիկուն 0 կլիւպ։

Մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Հայկուհի էքմէքճեան, հօրը անունը կարապետ, մօրը՝ Մարիամ, կեսարիա ծնած։ 1922ին Իզմիրէն Ֆրանսա անցած է։ Իմէ լուր առնուած է մինչեւ 1938։ Տեղեկացնել եղբօրը Անդրանիկ էքմէք – ճեանի, (Գալաթա) Տիկին Մանոյեանի միջոցով, 76 Ավընիւ Փասթէօր լէ Լիլա, (Սէն)։

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

1. Banc de finissage
2) Machine black
3) Machine gravureuse
4) Formes et enportepièce
5) 3 moteurs électriques 1CV
6) Singer pour tissage 31 K.18

Դիմել ըրաւոր «Յառաջ»ին։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՆԻԷՒ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ։— Հ։ Ց։ Դ։ «Արամ» եւ «Շաւարշ Մխսքեան» խում – բերու ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն, ժա – մը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ։ կոմիտէի ներկայա – ցուցիչը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐսԷՅԼ – ՍԷՆ ԺԵՐՈՄ։— Հ։ Ց։ Դ։ Հայաստան ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ։ ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ, սո – վորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրա – կարգ։

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻ։— Ֆ։ Կ։ Խաչի մաս – նաճիւղի անդամական ընդհ։ ժողովը այս Շաբաթ, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Փան – թիլի հայկ։ դպրոցին մէջ։

Ֆ։ Կ։ ԽԱՉի Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ։ ժողովը այս Շաբաթ ժամը 3։30ին, Քաֆէ Լը Րէժանի մէջ։ Օրակարգ։— Պարահանդէսի կարգադրութիւններ։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։ Ցանճնախում – բի ընկերուհիներու ներկայութիւնը ան – հրաժեշտ է։

ՄԱՐՍԷՅԼ։— Քղիի Հայր։ Միութեան ընդհ։ ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2։30ին, Ա.Հարոնեան սրահը, 26 Բիւ ած Քանվալէսան։ Օրակարգ։— Ամե – րիկայէն կեդր։ վարչութենէն կարեւոր չրջաբերականներու եւ նամակներու ընթեր – ցում եւ ընթացիկ հարցեր։ Կը հրաւիր – ուին բոլոր հայրենակիցները։ Միութեա – նոս հասցէն է՝ Թադէոս Գրիճեան, 18 բիւ Թիւրանիօ, Մարսէյլ։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՑՔ

Փարիզահայ երգչախումբին կողմէ այս կիրակի, Ազգ։ Տան մէջ, ժամը 16էն 22։

Pour tous vos Travaux
d'Appartements
ADRESSEZ-VOUS
au jeune Artisan Peintre
ARMENAK VARTANIAN
42, Rue des Jeuneurs — Paris - 2e
Devenez son Client :
Vous ne le regretterez pas !

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՑ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
Հայագիտական եւ արեւելագիտական գրքեր
Եւրոպական եւ արեւելեան լեզուներով —
Ձոխ մթերք հայերէն գրքերու Հայաստանեան հին եւ նոր հրատարակութիւններ
— կը գնէ եւ կը փոխանակէ հայերէն գրքեր —
LIBRAIRIE H. SAMUELIAN
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris 6e
51 Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ : Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
7
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
VENDREDI
7 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8338 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4139

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

Ո՛Չ ԹԷ ԹՈՒՐՔ, ԱՅԼ "ՄԻՒՍԼԻՄԱՆ"

Թուրքերէն թերթերը արձագանգ կ'ըլլան իսլամ. ազանդաւորական չարժումի մը, որ ծնունդ է տուեր Պոլսոյ մէջ եւ որուն արձագանգը հասեր է մինչեւ արեւմտահայ քաղաքներն ու գիւղերը :

« Թուրքիոյ կրօնապէս» էյուպ Սապրի Հայերէնօղլու հրատարակիր է փէթվա մը, որ կը չահագործուի եկեր ազանդաւորներուն կողմէ :

Հեղինակաւորութիւնն ալ իր կողմէ ուժ կուտայ, կ'ըսեն, այդ յեռադիմա - կան, շէրիաթ-նիւական չարժումին :

Ազանդաւորները Պոլսոյ մէջ կը հրա - տարակեն եղեր պարբերաթերթ մը՝ Ջա - տադովելու համար Հայրերէնօղլուն տե - սակէտները : Այդ թերթէն հարիւրաւոր օրինակներ ձրի բաչխուեր են յունական հողամասի վրայ ապրող Թուրքերուն :

Փէթվային եւ պարբերաթերթի բովան - դակութեան տեղեակ չենք :

Սակայն հրատարակուած տեղեկու - թեանց համաձայն, այս յեռաչրջեակեան չարժման վարիչները կ'ընդվզին եղեր՝ երբ իսլամութեան սուրբ գիրք Քուրանը Թուրքերէնի թարգմանութեամբ կը հրատա - րակուի լատինական տառերով : Անիկա սրբապղծութիւն մը կը նկատեն : Քուրա - նի բնագիրը արաբերէն է, Մարգարէին լեզուն : Ըստ իրենց, կարելի չէ ուրիչ լեզուով աղօթել Ալլահին՝ մզկիթներու մէջ :

Մուսթաֆա Քեմալի բարենորոգումնե - րը չատ կանխահաս էին Թուրք ազգ եւ մոլեռանդ ժողովուրդին համար : Բոլո - րովին անմարսելի :

Առանց իր բռնատիրական վարչաձեւին, որ իր մահէն վերջ ալ չարունակուեցաւ իմիջի ինէօնիւի օրով եւ Ճալը կուսակ - ցութեան խարազանով, երբեմն ալ կա - խաղանով, անկարելի պիտի ըլլար փոխել Ուրբաթը կիրակիի, Ֆէսը գլխարկի, ա - րաբերէն տառերը լատինականի, հիճրէ - թի թուականը քրիստոնէականի, ջնջել խայիֆայութիւնը, արգիլել մօլլաներուն եւ hoճաներուն փաթթոցն ու ճիւպէն, նոր տարին սկսիլ Յունուար մէկէն փո - խանակ Մարտի, մանաւանդ տօնել Դեկ - տեմբեր 25ի եւրոպական Ծնունդը :

Հին գլուխներուն համար Ա.թաթիւրք կեավուր դարձուցած է իսլամ Թուրքե - րը : Ա՛յս է որ չեն կրցած մարսել անոնք եւ պիտի չմարսեն դեռ երկար տաեն :

Քանի մը տարի առաջ յայտնի գինուո - րականի մը — եթէ չենք սխալիր մարէշալ Ճէվիտ Զաքմաքի յուշարկաւորութիւնը կատարուած էր Պոլսոյ Հարպիյէի վար - ժարանին առջեւ, աչխարհիկ ձեւով : Մզկիթ չէր տարուած : Երբ դագաղը կ'անցնէր Բերայի պողոտայէն, յանկարծ կը լսուին Ալլահու Էքպէրի եւ Էզանի ձայներ, քոմնոի փողոցներու անկիւն - ներէն :

Մոլեռանդ իսլամներ չէին հանդուր - ժած, որ Թուրք մը զէպի անդենական չուէր՝ առանց կրօնական արարողու - թեան :

Գաւառական քաղաքներու մէջ պարբե - րարար կը քանդուին կամ կը սրբագըր - ծուին Ա.թաթիւրքի արձանները :

Յատկանչական երեւոյթներ են տաեք, որ չեն պարմացներ մեզ :

Թրակիոյ մէջ Թուրք ազանդաւորներու քարոզիչը Հաճի Օսման տդէտ դիւցազ - ներուն կը թելադրէ եղեր Կիրակիի փո - խարէն Ուրբաթը հռչակել արձակուրդի օր : Մանաւանդ փոխել նախակրթարանին անունը, — Թիւրք իլ Օգուլուն կոչել Միւսլիման իլ Օգուլու :

Ամէն Թուրքի հոգիին խորը կ'ապրի Միւսլիմանը :

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

ԻՐԱՔ - ՅՈՐԴԱՆԱՆ ՄԵՐՁԵՑՈ՞Ւ

—o—

Կացութիւնը թէեւ հանդարտ է արա - բական աչխարհին մէջ, բայց դիւանագի - տական ճակատի վրայ պայքարը հետ - զհետէ կը սաստկանայ : Գահիրէի եւ Մոսկուայի ձայնասփիւռներուն վարած քաղաքականութեան նպատակն է Ցորդա - նանի եւ Արաբական Հանրապետութեան միջեւ համաձայնութիւն մը պոյտցնել : Երկու մայրաքաղաքներէն Ամմանի դէմ չղթայազերծուած այս պայքարը իրրեւ «հիմ» ունի խորայէլեան վտանգը : Ար - դարեւ, Արաբական Միացեալ Հանրապե - տութիւնը կը մտածէ Ցորդանանի հետ դաչինք մը կնքել՝ խորայէլեան յարձա - կումի մը դէմ միասնաբար պաչտպան - ուելու համար : Քաղաքական չրջանակ - ներու կարծիքով Նասր նման դաչինք մը կ'առաջարկէ՝ յորդանանցի զինուորնե - րու մէջ իր ազդեցութիւնը տարածելու նպատակով : Ինչպէս ծանօթ է, Արաբա - կան լիգէոնին մէջ Հիւսէյն Թագաւորմէծ վարկ ունի եւ միայն եղիպտացի զին - ուորներու հետ զործակցելով հաւանաբար կարելի ըլլայ տապալել Ցորդանանի ներ - կայ վարչակարգը· այսպէս կը մտածեն նաեւ Նասրի կողմնակից կարգ մը Ցոր - դանանցիներ :

Մինչ այս մինչ այն քաղաքական կարե - ւոր անցուդարձեր կ'ըլլան Ամմանի մէջ, ուր Հիւսէյն կը պատրաստուի «արճա - կուրդ»ի երթալ : Վարչապետ Ռիֆայ եւ իր չրջակայքը կը մտածեն չափաւոր քա - ղաքականութիւն մը վարել եղիպտոսի հանդէպ բայց արքայական ընտանիքը , Միացեալ Նահանգներու քաջալերու - թեամբ, կ'ուզէ վճռական դիրք մը ունե - նալ եղիպտոսի դէմ եւ վարել անդլիական քաղաքականութիւն :

Բոլորովին տարբեր բան կը մտածէ սա - կայն Հիւսէյն Թագաւոր : Հակառակ Պաղտատի յեղափոխութեան եւ արքայա - կան ընտանիքին բնաջնջման, Ամմանի քաղաքական չրջանակներու կարծիքը այն է, թէ Հիւսէյն կը մտածէ վերստեղծել Ցորդանան – Իրաք միութիւնը :

Միւս կողմէ պղտպետ Արէֆի ձերբա - կալութիւնը մեծ աղմուկ հանեց Իրաքի մէջ : Պաղտատի ժողովուրդը խանդավառ ցոյցեր ըրած է, որ վարչապետ Քասըմ վերջապէս առաջը առաւ «իրաքցի Նաս - ր»ին դաւադրութեանց : Արէֆ, որ Ցու - լիս 14ի յեղափոխութեան ընթացքին Զօր· Քասըմի աջ բազուկն էր, պիտի դատուի՝ «սպեւտութեան ապահովութեան դէմ պոր - ծած» ըլլալու ամբաստանութեամբ :

Այս ձերբակալութիւնը մեծ արձագանգ դտաւ միջազգային մամուլին մէջ : Ֆը - րանսական բոլոր թերթերը սիւնակներ կը տրամադրեն · «Լը Մոնտ» կը գրէ թէ « Գնդապետին ձերբակալութիւնը լուրջ ազդեցութիւն կրնայ գործել Իրաքի եւ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան յարաբերութեանց վրայ » :

Հակառակ անոր, որ Իսրայէլի կառա - վարութիւնը պաչտօնապէս բողոքեց Ա· Միւթեան՝ Մոսկուայի ձայնասփիւռին հակահրէական քարոզչութեանց համար , կրեմլին կը չարունակէ իր որդեգրած քաղաքական ուղղիծը, մէկ կողմէ Ա - րաբները եւ միւս կողմէ Իրաքի Քիւրտե - րը դրդելով : Դիւանագիտական չրջա - նակները կը մտածեն թէ վարչապետ Քա - սըմ ի վիճակի է Քիւրտերուն հետ լեզու դտնելու, բայց Ցորդանան – Եղիպտոս – Իսրայէլ չրջագծին կացութիւնը համեմա - տաբար աւելի փափուկ կը նկատուի :

Մինչ այս մինչ այդ, հինգ ամսուան քաղաքացիական կռիւներէ ետք, Լիբա - նան կ'աչխատի կարգի դնել իր ներքին կացութիւնը : Ներքին նախարար Խոտէ օ - տար լրագրողներուն տուած մամուլի ա - ուսիւնի մը ընթացքին յայտարարեց, թէ հինգ ամսուան կռիւները եթէ նիւթ հայ - թայթեցին եւրոպական եւ ամերիկեան թերթերուն՝ այսօրուան չինարար աչ - խատանքներն ալ կրնան արձագանգ գտ - նել անոնց մէջ :

Իսկ Արաբական Հանրապետութեան պէյրութի դեսպանը, Ղալէպ, որ Լիբա - նանէն արտաքսուած էր Նախագահ Շա - մունի օրով, վերադարձաւ իր պաչտօնին դլուխը :

Օր ը Օրէն

ԿՈՃԿՈՒՄԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐԸ

— Դէշ մարդիկ չէ՛ք, լաւ էք, ըռիւնտ էք, բայց, ինտո՛ր ըսեմ ...

— Ըսէ՛, մի՛ ֆաշուիր ...

— Բայց ֆանի մը յանցանքներ ունիք ..

— Համբէ նայիլիք ...

— Ձե՞ս բարկանար ...

— Ո՛չ, ընդհակառակն , շատ ուրախ կ'ըլլամ ... Նոյնիսկ , ըսելիքներդ գրի կ'առնեմ եւ թերթին մէջն ալ կը հրատա - րակեմ, որպէսզի մեր միսը կրծողներուն սիրտը զովանայ ...

— Լա՛ւ——երբ բարկանալու պէս բաներ մը ըլլաս, լուր տուր որ բացուիմ... Նախ եւ առաջ, խօսքի տակ չմնալու գէշ սովորութիւն մը ունիք ... Աչխարհիին մէջ, «չլսելու զարնել», «չտեսնելու զար - նել » բսուած առաքինութիւններ , կան , որոնցմէ զրկուած էք ... Ինձմէ օրինակ առէք ... Ես ամէն հաջող շաբաթ «օշտ» չեմ ըսեր ... Բայց դուք կ'ըսէք ...

— Թիւ երկուքին անցնիրիք ...

— Ազգերնիս շատ կը բամբասէք ... Այսինքն, ազգերնուս ամէն մէկ յանցան - քը մատերնիդ կը փաթթէք կը կենաք ... վա՜յ, հանդէսները ուշ կը սկսին եղեր, վա՜յ, ջութակին կամ դաշնակին ատեն ֆըտրլա կ'ուտեն եղեր, վա՜յ եաո խօս - ուած ատենը աղջիկ – տղայ կը կարգեն եղեր ... Հա՛, իրա՛ւ է, ճիշդ է, ատանկ բաներ կ'ըլլան կոր... Ձըլլան նէ աւելի աղէկ կ'ըլլայ, բայց աղբար, սա աչխեր - նուդ մէկը գոցեցէք եւ ամէն բան մի՛ տեսնէք ... Նայէ անդիինները ... խելա - ցի են, ի՛նչ կ'ուզես ըսէ... Օր մը օրանց կարդացե՞ր ես իրենց լրագիրներուն մէջ որ ազգերնուս դէմ ատանկ բաներ գրեն..

— Յաջորդը ...

— Հիմա գանիճ աւելի կարեւորին... Ձբարկանաս :

— Ձեմ բարկանար...

— Աղէ՛կ... Եղբայր պատուական , դուք հայրենասէր չէք ... Ներողութիւն, ըսել կ'ուզեմ որ հէյ հայրենասէր էք, հէյ ալ հայրենասէր չէք... Հիմա, նայէ որ ըսեմ... Անցածները, ձեզմէ մէկը, ձեռքը առեր է երեւան տպուած գիրք մը եւ ար - ցունքը աչքին կ'ըսէ — «Մե՛զմէ որ ասկէ առելի լաւ թուղթ, տպագրութիւն եւ կազմ չունիք Հայաստանի մէջ»... Ա - տիկա թշնամին անգամ չըսեր... Հայրե - նասէր մէկը ըսելու է — «Օ՛, աս ի՛նչ հրաչալի թուղթ է, աս ի՛նչ չգտնուած տպագրութիւն է ...» Անո՞նկ է մի, ա - նանկ չէ մի...

— Շարունակէ ...

— Երեւանի մէջ օփերա մը ունիք ե - դեր... Ես միայն պատկերը տեսած եմ... Ատ ֆու բարեկամդ, անցածները ինծի ե - կեր է ու կ'ըսէ — «Նայէ, սա սիւներուն վերի մասին չեմ հաւնիր կոր... » Է՛, աղբար ատիկա ըսուելիք խո՞սք, դուն ը - սէ... Հայրենասէր ըսած մարդդ ատանկ բամբասանքներ ընկեղո՞ւ է ... Ընկելու չէ ... Անո՞նկ է մի, անանկ չէ մի ...

— Մնացածն ալ դուրս թափէ նայիմ ..

— Շա՜տ, ո՛ր մէկը ըսեմ... Ձեր գը - րողներէն մէկը, անցա՞ծ տարի էր, առ - ջի՞ տարի էր, չեմ յիշեր, ելաւ գրեց որ Հայաստանի հին վանքերն եւ եկեղեցի - ներն երեսի վրայ ձգուած են ... վար - դապետ մը գացեր տեսեր եւ վերադարձին պատմեր է եղեր ... Երեսի վրայ ձգեր են նէ, հարկաւ հիասթ մը ունին... Ասի - կա եղաւ յանցանքի թիւ երեք :

— Ձորրորդին կամ տասներորդին չհա - սած, սա ինծի բացատրէ նայիմ ... Քիչ մը առաջ ըսիր— «Հէյ հայրենասէր էք, հէյ չէք... Ի՞նչ ըսել կ'ուզէիր....

— Ըսել կ'ուզէի որ ատենը գայ նէ չորս ոտքով կը վազէք եւ Հայաստանցիներուս հա - մար կը կռուիք... Այս կէտին մէջ , նա - յէ՛, հետերնիդ մրցող չկայ... Բայց սա միւս ըրածնո՞ւդ ինչ անուն տանիք ...

— Դուն ուզած անունդ տուր, բայց ես ֆեզի բացատրեմ — մենք դերասան չենք, ո՛չ ալ կը նմանինք սա Սալոնի հայրենա - սէրին, որ երեւան կ'երթայ, բայց հոն մնալ չուզեր ... «Ձանը՛մ, այդ երկիրը մեզիպէսներուն համար չէ» ըսող կոն - կուած եւ արդուկուած կամ տապկուած ուղեղով հայրենասէր ... Երթաս բա - րով ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ԴԵՄՈԿՐԱՏՆԵՐՈՒ ՋԱՒՋԱՒԻՉ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

—o—

Պաչտօնապէս հրատարակուեցան ամե - րիկեան ընտրութեանց արդիւնքները : Ինչպէս գրած էինք երէկ, հանրապետա - կաններու պարտութիւնը ակնթարթ էր : Դեմոկրատները չախչախիչ յաղթանակ մը տարին Նախագահ Այզընհաուըրի դէմ :

Այսուհանդերձ, Նիւ Եորքի մէջ , չնոր - հիւ Նելսըն Ռոքֆելլերի՝ հանրապետա - կան կուսակցութիւնը փառաւոր յաղթա - նակ մը ապահովեց : Դեմոկրատ կառա - վարիչ Հարիման պարտուեցաւ, իր տեղը տալով Ռոքֆելլերի :

Վերջնական արդիւնքները հետեւեալ - ներն են :

Ծերակոյտ·— Ընտրուեցան 26 դե - մոկրատ եւ ութ հանրապետական· ընդ - հանուր թիւը՝ 62 դեմոկրատ եւ 34 հան - րապետական· Նախապէս՝ 49 դեմոկրատ , 47 հանրապետական :

Ներկայացուցչական ժողով ·— 282 դեմոկրատ, 150 հանրապետական· Նա - խապէս՝ 235 դեմոկրատ եւ 200 հանր· :

Կառավարիչ·— Ընտրուեցան 24 դե - մոկրատ եւ ութ հանրապետական : Ներ - կայիս Միացեալ Նահանգներու մէջ կան 34 դեմոկրատ եւ 14 հանրապետական կա - ռավարիչներ· Նախապէս՝ 29 դեմոկ· եւ 18 հանրապետական :

Ընտրութիւններէն ետք մամուլի ասու - լիս մը տալով, Նախագահ Այզընհաուըր յայտարարեց թէ Հանապետականներու պարտութիւնը պատճառ մը չէ որ Միաց - եալ Նահանգներու արտաքին քաղաքակա - նութիւնը փոխուի· Ամերիկա պիտի չա - րունակէ քաղաքական իր նախկին ուղե - գիծը :

—o—

ԸՆՏՐԱՊԱՅՔԸ միշտ չափազանց պատկեր մը կը ներկայացնէ Ֆրանսայի բոլոր չըր - ջաններուն մէջ: Քաղաքական գրեթէ բո - լոր կազմակերպութեանց գլխաւոր մտա - հոգութիւնը Ալժերիոյ հարցն է· Նախկին վարչապետ Ֆլանէն նոր ուղեգիծ մը որդե - գրեց, յայտարարելով թէ նպատակ ունի կեդրոնի դեմոկրատները համախմբելու : Ֆլանէն այս անգամ ընտրապայքարին կը մասնակցի իրրեւ «Հանրապետական միու - թեան» թեկնածու :

ԼԻԲԱՆԱՆԸ ԱՑՍՕՐ

ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ ԵՒ ԳԼԽԱՒՈՐ ՈՒԺԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն ՅԱՌԱՋԻ)

Բ.

ՊԻՑՐՈՒԹ.— Լիբանանի ներքին քաղաքական կեանքին զարգացումը կախում ունի, ամէն բանէ առաջ, հակադիր զոյգ հոսանքներու զործակցութենէն : Կամ, այդ զործակցութեան չարունակութենէն, քանի որ կառավարական այժմու քառակին զոյութիւնն իսկ փաստ մըն է, թէ զոյութիւն ունի այդ զործակցութիւնը :

Ինչպէս այսօր, ապագային եւս, զոր – ծակցութեան հիմը պիտի հանդիսանայ երկու կողմերու փոխադարձ վստահութիւնը, որ իր կարգին պիտի հիմնուի ուժերու հաւասարութեան ճանաչման սկզբունքին վրայ : Դէպքերը միանգամ ընդ միշտ հաստատեցին թէ մէկը միւսին վրայ զերակշռող ուժ զոյութիւն չունի Լիբանանի մէջ : Եւ ասիկա, նախ, բոլոր նակչութեան բաղկացուցիչ մասերու թէ – ական պնահատումով եւ ապա այդ մա – սերուն ի յայտ բերած հաւասարազօր մարտունակութեան փաստով : Անվիճելի ճշմարտութիւն էր, երբ ըսուեցաւ, թէ պայթած ապստամբութեան արդիւնքով ո՛չ յաղթական կայ, ո՛չ ալ պարտեալ : Ապա ուրեմն, կողմերը մէկը միւսէն աւելի զերակշիռ չեն համ – բանքի եւ ուժի զուգադրութեան տեսա – կէտով :

Այս իրողութեան լոյսին տակ է, որ ըմբոստութեան վարիչներէն այժմու վարչապետ Րաչիտ Քարամէ ըմբռնեց Լի – բանանի իւրայատուկ զոյավիճակը եւ բանտամօրէն ձեռք երկարեց՝ ըմբոստու – թեան ընթացքին իրեն ու իր նմաններուն իրրեւ տեսիլի թշնամի ասպարէզ իջած Փաղանգաւորներու կազմակերպութեան պետ Փիէր Ժէմայելին :

Եւ որովհետեւ կարելի չէ կտակածել մէկուն եւ միւսին հայրենասիրութեան վրայ, հրապարակի վրայ կը տիրէ այն լաւատեսութիւնը, թէ իրերու պարտա – զրանքով եւ զործակցութեան ճամբուն վրայ առնուած այս առաջին քայլը պիտի ունենայ իր չարունակութիւնը նաեւ յե – տագային : Եթէ նոյնիսկ անձերը փոխ – ուին, քաղաքականութիւնն ու անոր տուն տուող սկզբունքները պիտի պահուին, յա – զուտ Լիբանանի ապագային :

Դժգոհներ անշուշտ պիտի դտնուին : Ու դժգոհութիւնները պիտի արծարծուին այս կամ այն պատեհութեամբ : Նաեւ նման պարագաներուն, սակայն, կ'ակնկալուի թէ դեկավարները վեր պիտի մնան հատ – ուածական նեղմտութիւններէն եւ պիտի ընթանան — ինչպէս կ'ընթանան այսօր— հաւաքական չահերու ճամբէն :

Քաղաքական կեանքի մէջ դերակշռու – թիւն ապահովելու ձգտումը անբնականն բան մը չի կրնար նկատուիլ անշուշտ , ե – թէ ասիկա դիմացինը թերագնահատելու կամ խեղդելու ձիրքին ցուցադրութիւնը չըլլայ, մանաւորապէս Լիբանանի ա – ռանձնայատուկ պայմաններուն մէջ : Նը – ման փորձ մըն էր Ռ. Քարամէի դահլի – ճին առաջին կազմութիւնը, Նախագահ Շեհապի զործի դլուխ դալու վաղորդայ – նին : Փորձ մը, սակայն, որ ձախողեցաւ հակապստամբութեան պայթումով : Կ'ա – կընկալուի թէ նման փորձ մը պիտի չկրկնուի ապագային, այս կամ այն պատճառով : Ու պիտի չկրկնուի այն նա – խատեսութեամբ, որ կիրքերը մէկ օրէն միւսը կրնան զարձեալ բռնկիլ եւ նոր ու աւելի ծանրակչիռ ազէտներու դուռ բա – նալ, ի վնաս այս երկրի ամբողջութեան :

Այս ճամբուն վրայ ամէնէն փչուռ հար – ցը Ժողովրդարանի պարագան է : Ժողո – վարանը, որ ծնունդ առաւ 1957 Յուլիսի ընտրութիւններով, ունի , այսպէս ը – ստ, չամուռնական մեծամասնութիւն : Փոխադարձ չահերու պահպանման զծով ու վերջին ամիսներուն, այս մեծամաս – նութիւնը միշտ ալ զործակցեցաւ ընդդի – մադիր փոքրամասնութեան հետ : Զօր. Ֆուատ Շեհապ Նախագահի աթոռը բար – ձրացաւ Ժողովրդարանի ջախջախիչ մե – ծամասնութեան քուէներով ,եւ, աւելի վերջը, Րաչիտ Քարամէ, կառավարական քառակի կազմութիւնը ապահովեց բոլոր երեսփոխաններու միաձայնութեամբ : Լի – բանանի համար չատ կենսական այս եր – կու պարագաներուն ալ, Ժողովրդարանը կեցաւ իր բարձրութեան վրայ եւ ի յայտ բերաւ օրինակելի ու խրախուսիչ ներ – դաշնակութիւն մը :

Մնաց փորձաքար մը եղաւ, սակայն , Ժողովրդարանի նոր նստաշրջանի դիւա – նին եւ առանձնապէս անոր նախագահին ընտրութիւնը, չուրջ տասն օր առաջ : Օրեր առաջ եւ ընտրութեան օրը մղուած խուլ պայքարի մը արդիւնքով, ընդդի – մադիր ճակատը, ձայներու փոքր տար – բերութեամբ մը պարտուեցաւ : Այս ճա – կատին թեկնածուն էր Րաչիտ Քարամէի եւ առհասարակ ըմբոստութեան դեկա – վարներու զործակիցներէն Սայըդ Հա – մատ, ի դէմս Ժողովրդարանի նախորդ նախագահ Ադէլ Օսկրանի, որ, այսու – հանդերձ , ըմբոստութեան չրջանին, ա – ւելի ըմբոստներու հետն էր, քան թէ օր – ուան կառավարութեան :

Ինչպէս կ'ընթանան այսօր— հաւաքական չահերու ճամբէն :

Քաղաքական կեանքի մէջ դերակշռու – թիւն ապահովելու ձգտումը անբնականն բան մը չի կրնար նկատուիլ անշուշտ , ե – թէ ասիկա դիմացինը թերագնահատելու կամ խեղդելու ձիրքին ցուցադրութիւնը չըլլայ, մանաւորապէս Լիբանանի ա – ռանձնայատուկ պայմաններուն մէջ : Նը – ման փորձ մըն էր Ռ. Քարամէի զ

ԿՅՈՒՆՔ

Ի. ՀԱՅԱՐ

ՆՎ.

ՀՆՁԱԿ ԵՐԿՈՒՆ

Ամեն ինչ պատրաստ էր Նվարդի հարսանիքին։ Հարսանեկան զգեստը, որ ինքը կարել էր տվել մի հռչակավոր կարուհու, կախված էր պատի վրա, ասեղնագործ ծածկոցը փռված էր անկողնու վրա, ոսկեհուռ ներքնակները դրված էին մահճակալի վրա, ոսկեթել բարձերը շարված էին իրար վրա, ոսկեհուռ ծածկոցը ծալված էր ներքնակների վրա, ոսկեհուռ սպիտակ սավանները ծալված էին ծածկոցի վրա, ոսկեհուռ վերմակը ծալված էր սավանների վրա, ոսկեհուռ ծածկոցը ծալված էր վերմակի վրա, ոսկեհուռ ներքնակները ծալված էին ծածկոցի վրա, ոսկեհուռ բարձերը շարված էին ներքնակների վրա, ոսկեհուռ սավանները ծալված էին բարձեր

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ նախարար Անդրէ Մալրօ յառաջիկայ չորեքշաբթի երեկոյ Մարսէյլ, Արեւելք, երբեւ Զօր. Տը Կոլի ներկայացուցիչը՝ քաղաքական բանակցութիւններ վարելու համար Հնդկաստանի եւ Փա–քիստանի մէջ :

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒԻՆԸ Լատին Ամերիկայի կարգ մը երկիրներուն հաղորդեց թէ հա–մակարծիք է որ անոնք պղպայնացնեն ի–րենց ընական հարստութիւններն ու ճար–տարարուեստը, այդ նպատակին համար խոստանալով ոչ միայն դործիքներ եւ մե–քենաներ՝ այլեւ մասնագէտներ ալ ղրկել : Մոսկուայի առաջարկած անտեսական այս օժանդակութիւնը ուշադրաւ կը նկատ–ուի :

ԺԸՆԵՒԻ մէջ հիւլէական փորձերու ար–դիլման չուրջ խորհրդակցութիւնները կը շարունակուին, բայց տակաւին օրակար–դը չէ ճշդուած :

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ՁԻՆԱՍՏԱՆ միչա կը չարունակէ ամբակոծել Քեմոյ կղզին , նոյն սաստկութեամբ :

ՊԵԼԿՐԱՏԻՆ Լեհած լուրերու համաձայն Եուկոսլաւիոյ քաղաքական քանի մը բանտարկեալներուն ներում պիտի չնոր–հուի. անոնց մէջ կը դտնուի նաեւ Միլո–վան Ճիլաս, նախկին փոխ նախագահը, որ ինը տարուան բանտարկութեան դա–տապարտուած էր «Նոր դասակարգը» դրքին համար :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ Լեւափոխանական ըմ–բռնութեան «Թեկնածու»ներուն ցանկը հր–րատարակուեցաւ. նախկին 298 երեսփո–խաններուն 130ին անունները չկան ցան–կին վրայ. նոր Ժողովրդարանը պիտի ու–նենայ 36 երեսփոխան :

ՀՈՒՆԳԱՐ իշխանութիւնները յայտա–րարեցին թէ Հունգարիոյ նախկին Ար–տաքին Նախարար Ռայքի այրին, որ յե–ղափոխութենէն վերջ Նամիի հետ ձեր–բակալուեցաւ եւ աքսորուեցաւ, վերջերս վերադարձած է Փեշթ :

ԼԵՀԱՍՏԱՆի համաձայնավար իշխանու–թիւնները արտօնեցին որ կաթոլիկ հր–րատարակչատուն մը հաստատուի երկ–րին մէջ :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ օդանաւ մը արագութեան մրցանիշը կոտրեց, Նիւ Եորքէն Փարիզ 7 ժամ մէկ վայրկեանէն դալով :

ՔԱՓ ՔԱՆԱՎԵՐԱԼի փորձադաշտին մէջ ամերիկացի պիտնականները արձակեցին «Թոր» հրթիռ մը. փորձը ձախողեցաւ :

Այրի Տիկին Հայկ Թէնէքէճեան, Այ–րի Տիկին Փարիս Գըլըճեան, Պ. Սարդիս Գըլըճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Շերամ Քեաման, Այրի Տիկին Մաննիկ Քիւրքճեան, Այրի Տիկին Վերժին Վարժա–պետեան, ինչպէս նաեւ Համբարձում Վարժապետեան, Հայկազ Վարժապետ–եան, Ոսկեան Եսայեան, Վահրամ Գրմը–եան, Պերճ Կիւլպօղոսեան, Թիրայր Վար–ժապետեան, Յովհաննէս Մազաքեան , Մեսրոպ Մազաքեան, Զուլալեան , Փա–փազեան, Պետրոսեան եւ Ալէքս Քիւրքճեան ընտանիքները ցաւով կը ծանուցանեն ի–րենց ամուսնոյն, զաւկին, եղբօր, հօրեղ–բօր, մօրեղբօր եւ ապրականին՝

ՀԱՅՑ ԹԷՆԷՔԷՃԵԱՆի

կսկծալի մահը, որ պատահեցաւ Նոյեմ–բեր երեքին, 69 տարեկանին :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Շաբաթ առաւս, ժամը 10·30ին, Ա–ֆորվիլի Ս. Պօղոս – Պետրոս եկեղեցիին մէջ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն դերեզմանատունը, ամփոփուե–լու համար ընտանեկան դամբարանը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

× Այս տխուր առթիւ Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն իր ցաւակցու–թիւնները կը յայտնէ Այրիին եւ ընտա–նեկան պարագաններուն :

Աղբիւրատան

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ
ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ
Թիւ 8 – 9

240 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ եւ նկարազարդ :

1200 ֆրանք : Դիմել Պ. Բիւզանդ Թո–փալեանի, 46 Բիւ Ռիշէ, Փարիզ (9) :

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՎԱՀԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե–րունդի «Շ. Մխսքեան» խումբին կողմէ :

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Օթէլ տը լա Քը–րուա տ'Օր սրահին մէջ, Փլաս տը լա Ռէ–փիւպլիք :

Նուագախումբ՝ Լուլու Պաճ է սա Ֆոր–մասիօն :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին :

ՀՈԳԵՀԱՆԴԻՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆ ԵՒ ԳԵՐԵԶՄԱՆ ԱՁՁ
Հ. Ց. Դ. ՕՐՕՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինաս–եան Ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին հոգե–հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին , իր հոգւոյն մահացեալ բոլոր ընկերներուն համար : Պատարագէն վերջ այց՝ հեռաւ–եալ ընկերներուն չիրիմներուն :—

Տոքթ. Քիւրքիւճեան, Հմայեակ Ուզուն–եան, Լեւոն Նոտարեան, Ահարոն Պէռ–սէհեան, Յովհ. Պէռպէռեան, Օննիկ Գուրեան, Նազար Բապուճեան, Աւագ Կարապետեան, Տագէս Զապունեան, Բիւ–զանդ Գամեան, Յովհ. Աբգարեան, Վազ. Ուրքաքեան, Մկրտիչ Կարապետեան, Պօղ. Պօղոսեան, Շաւարշ Տէր Պարսամ–եան (Նոր Սերնդական) :

Այս առթիւ կը հրաւիրուին ողբացեալ–ներուն յիշատակը յարգողները :

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ Ց. Դ. Տէսինի կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկերուհի Էլլէն Բիւզանդի, իր ամուսնոյն՝ ընկեր Տոքթ. Քիւրքիւճեանի անակնկալ մահուան առթիւ :

× Ֆ. Կ. աչի Տէսինի մասնաճիւղը եւս իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկերուհի Էլլէն Բիւզանդի , իր ամուս–նոյն դառն կորուստին առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ օդափոխութեան կայանին :

×

Վալպարել – Լա – Փոմ եւ Սէն Մար–սէլի հոդաբարձութիւնը եւ Երիտ. Միու–թիւնը իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Տէր եւ Տիկին Մահմուդեաննե–րուն , Շահպաղեան եղբայրներուն, ինչ–պէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագանե–րուն այրի Տիկին Էօժէնի Շահպաղեանի մահուան տխուր առթիւ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Ռեբեկա Թէլլալեան եւ զա–ւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհան–գստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Անգլէնի Սէն – Ժօզէֆ եկեղեցիին մէջ (Հայամէտ պատարագ) ժամը 10·30ին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՍԵՊՈՒՀ ԹԷԼԼԱԼԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Աբրահամեան եղբայրներ (Մարսէյլ, Լիոն, Պէյրութ), իրենց մօր Տիկին Պատասխան Աբրահամեանի մահ–ուան առթիւ հեռեւեալ նուիրատուու–թիւնները կ'ընեն .—

Երկու հազար ֆրանք «Շ. Մխսքեան» սրահին, երկու հազար «Յառաջ»ի բար–գաւաճման, հազար ֆր. Լիոնի եկեղե–ցիին : Եւ իրենց չնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ , ծաղկեպսակով եւ նուիրատուութեամբ ցաւակցութիւն յայտնեցին , չնորհակա–լութիւն նաեւ անոնց որոնք հանդուցեալի յիշատակը յարգելով, ներկայ գտնուե–ցան քառասունքի հոգեհանդստեան պա–տարագին, Փրատոյի Մայր եկեղեցւոյ մէջ (Մարսէյլ) :

×

Փարիզի Հայ Աղքատախնամը չնորհա–կալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Նուրհան Փափազեանէ երեք հազար ֆր., իրենց հօր՝ ողբացեալ Սեպուհ Թէլլալ – եանի մահուան քառասունքին առթիւ :

ՆՈՒԻՐ

Փոքրիկն Սաթենիկ Պատուական (Ալ – Ֆորվիլ) իր դանձանակէն երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Շաւիլի դպրոցին, իր մեծ մօր Տիկին Լուսինի յիշատակին :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՂՄԷ

Cercle Militaire

Նոյեմբեր 9ին, ժամը 17էն 24

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՎԱՐԴԻՎԱՆԵԱՆ

ՊԻՒՖԷ — ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ — ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ

Կազմակերպուած Շաւիլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի խումբին կողմէ այս կիրակի ժամը 16ին եկեղեցիին սրահը :

Կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերնդական–ները :

ԺՈՂՈՎ – ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ԿՐԸՆՈՊԸԼ.— Կապ. Խաչի Թէյասե–պան – ընդհ. ժողովը, այս կիրակի, ժա–մը 16ին, պէյրոցի սրահին մէջ :

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ընկերու–հիներն ու նախկին սանուհիները, մտեր–միկ եւ հաճելի ժամանցի մը ընթացքին՝ կատարելու ազդային եւ ընկերային պար–տաւորութիւններ :

ԳԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

Փարիզահայ երգչախումբին կողմէ այս կիրակի, Ազ. Տան մէջ, ժամը 16էն 22 :

ԾԱԽՈՒ Է

Պլզոնի մէջ չէնք մը որ ունի եօթը բը–նակարան (մէկ սենեակ խոհանոց) , չբլա–պատուած պարտէզով :

Շատ նպաստաւոր գին :

Դիմել Թերթիս վարչութեան :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Տիկին Բերուզ Սվաճեան կը փնտռէ իր պարմիկը Ծերան Զարֆաճեան (Սամսոնի նահանգին Զարչամպա քաղաքէն), հօրը անունը Սիմոն, մօրը Նունուֆար : Տեղ–կացնել Տիկին Սվաճեանի, Բանկալթի էր–կէնքոն ճաուտէսի, Նուր արթըճման թիւ 16 9/5, Սթամպուլ, Թուրքիա :

×

Հայաստանի կոտայքի չրջանին Բաղ պիւղէն Յովակ Մնացականեան կը փնտռէ իր եղբայրները Վարդան Շահումեան , Աբրահամ Շահումեան , Աբրահամ Շա–հումեան : Տեղեկացնել Յակոբ Մկրտիչ – եանի, 3 Բիւ Մարէշալ Ժօֆրը , էֆս ան Փրովանս , (Պուշ տիւ Ռոն) Ֆրանս :

×

Հայկուհի Էքմէքճեան, հօրը անունը Կարապետ , մօրը՝ Մարիամ, կեսարիա ծնած : 1922ին Իզմիրէն Ֆրանսա անցած է : Իզմէ լուր առնուած է մինչեւ 1938 : Տեղեկացնել եղբօրը Անդրանիկ Էքմէք – ճեանի, (Գավալա) Տիկին Մանոյեանի միջոցով, 76 Ավընիւ Փասթէօր լէ Լիլա, (Սէն) :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կարասիի գործարանատէր ԿԻՐԱԿՈՍ – ԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ, կուզան ծանուցանել, որ բացած են մէօպլ է տեֆրասիոնի վաճա–ռատուն մը, ուր պիտի գտնէք չատ աժան, արդիական եւ ճաշակաւոր կարասիներ , վճարման դիւրութիւն : Այցելեցէք մէկ անգամ եւ գոհ պիտի մնաք :

Գործարան .—

36, Ave, David Dellapiane

Վաճառատուն .—

51, Rue, d'Endoume Marseille

PENSION DE FAMILLE
AVEC CONFORT
M. O. AVAKIANTZ
52, Grand'rue
Moncerf (S. et M.)
Tél.: 57
pour retraités, convalescents, repos
téléphonner SUF . 82-59
aux heures de repas

ՑՈՒՇԱՏԵՏՏԵՐ

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ. — Հ. Ց. Դ. «Արամ» եւ «Շաւարշ Մխսքեան» խում–բերու ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն, ժա–մը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայա–ցուցիչը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԻԼԻԱ – ՍԻՆ ԺԵՐՄԱՆ.— Հ. Ց. Դ. Հայաստան Ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ, սո–վորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրա–կարգ :

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Արշութեան» խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ՓՈՐԹ ՏՒԹԱԼԻ.— Ֆ. Կ. Խաչի մաս–նաճիւղի անդամական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ , կէսօրէ վերջ ժամը 3ին , ժան–թիլի հայկ. պդրոցին մէջ :

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ ժամը 3·30ին , Քաֆէ Լը Բէժանի մէջ : Օրակարգ .— Պատահանդէսի կարգադրութիւններ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Ցանձնախում–բի ընկերուհիներու ներկայութիւնը ան–հրաժեշտ է :

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.— Քղիի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին, Ահարոնեան սրահը, 26 Բիւ տէ Քոնվալէսան : Օրակարգ .— Ամե–րիկայէն կեդր. վարչութենէն կարեւոր չրջաբեկաններու եւ նամակներու ընթեր–ցում եւ ընթացիկ հարցեր : Կը հրաւիր–ուին բոլոր հայրենակիցները : Միութեա–նէս հասցէն է՝ Թաղէոս Գըլճեան, 18 բիւ Թիւրանօ, Մարսէյլ :

ՆՈՐ ՍԱԼ ՄԸ
ՇԱՓԷ ՊԷՆԳԵԱՆ

Կ'ԵրԳէ .—

1) Ուռին, 2) Սասունա ծար, 3) Աբե–ւելեան պար (նուագ), 4) Զան տուր ո՛վ ծովակ), 5) Պար թիւ 6)Նուագ Տէր Գոն–եակէն), 6) Զմեռն անցաւ, 7) Մանուչա–կը, 8) Օրօր, 9)Պէթուր աղջիկ, , 10) Խզիզ ան լա մաժէօռ (նուագ), 11) Արդ–եօք պիտի՞ գու, 12) Պար թիւ 1 (նուագ Տէր–Գոնեակէն), 12) Բարի լուսի եւ էյ ջան, 14) Սարի եղնիկ (ընկերակցու–թեամբ նուագախումբի, դեկավարութիւն

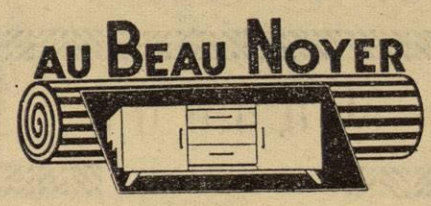
ԱՒ. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑԻ

Տեւողութիւն 44 վայրկեան, գինն է 2800 ֆրանք, երգարանով միասին :

Դիմել՝ Օր. Շաքէ Պէնկեանի :

29, Rue Pourtour, Meudon (S. et O.)

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՌՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶՐԻ ՑԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՑԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Tél. 06-03 et 60-38

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : **ARPIK MISSAKIAN**

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : **PRO. 86 - 60**

R. C. Seine 57 A 2731 — **C. C. P. Paris 15069-82**

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 **ֆր.** վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 **ֆր.**

ՇԱԲԱԹ
8
ՆՈԵՄԲԵՐ
SAMEDI
8 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8339 — 34EME ANNÉE — Fondateur : **SCHAVARCH MISSAKIAN** — ՆՈՐ ՇԲԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4140

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԴԵՄՈԿՐԱՏՆԵՐՈՒ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Ընտրական պայքարը ո՛չ մէկ ուրիշ երկրի մէջ այնքան հետաքրքրութիւն ա–ռաջ կը բերէ եւ ժողովուրդի բոլոր խա–ւերը առնդուն աշխատանքի կը մղէ՝ որ–քան Միացեալ Նահանգներուն մէջ :

Մասնաւորապէս Հանրապետութեան Նախագահի ընտրութիւնը չորս տարին անգամ մը դարձի կը լծէ կուսակցա–թեանց մեծ ու պզտիկ վարիչներէն զատ նաեւ չարքաշները :

Մ. Նահանգներու Հանրապետութեան նախագահը չի նմանիր ուրիշ երկիրներու նախագահներուն : Անկիա զօրձակիր իշ–խանութեան գերագոյն պետն է : Դահլի–ճին «նախարարները» ինք կ'որոշէ : Անոնք պարզապէս «քարտուղար»ի տիտղոս ու –նին եւ պատասխանատու են իրեն : Ա– տաքին քաղաքականութեան գլխի իր ձեռքն է : Ինքն է, որ կ'որոշէ հետապըն–դուելիք քաղաքականութիւնը եւ արտա –քին նախարարը, որ «պետական քարտու–ղար » կը կոչուի, իր հրահանգներն է որ կը զործադրէ :

Գալով խորհրդարանին (Քոնկրէս), որ օրէնսդիր մարմինն է, կը բաղկանայ Ներկայացուցչական ժողովէն եւ Վեր– կոյսէն : Նախագահը անոնց կարծիքը կ'առնէ ներքին եւ արտաքին քաղաքակա–նութեան վերաբերեալ հարցերու մասին. սակայն վերջնական որոշումը իրեն կը պատկանի :

Ինչպէս Հանրապետութեան նախագա –հը, նոյնպէս խորհրդարանի անդամներն ու նահանգներու կառավարիչները կ'ընտ–րուին ժողովրդական ընտրութեամբ :

Պայքարը կը մղուի գլխաւոր երկու կուսակցութեանց՝ Հանրապետականներու եւ Դեմոկրատներու միջեւ : Միւս կու –սակցութիւնները զանցառելի քանակ մը կը ներկայացնեն :

Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի մաս –նաւորապէս նախագահի ընտրութեան :

Դեմոկրատները մեծ յաղթանակ մը ա–պահոված էին 1932ին՝ երբ Ֆրէնքլին Տ. Ռուզվելթ ջախջախիչ յաղթանակ մը տարաւ Հանրապետական թեկնածուին վրայ : Խորհրդարանի անդամները ալ մե–ծամասնութեամբ դեմոկրատ էին :

Շնորհիւ իր անձնական հմայքին, Ռուզ–վելթ նախագահ վերընտրուեցաւ 1936ին, 1940ին եւ 1944ին,— բացառիկ երեւոյթ Մ. Նահանգներու պատմութեան մէջ : Իր մահէն վերջ 1945ին փոխ – նախագահ Հէրրի Թրումըն յաջորդեց իրեն եւ 1948–ին վերընտրուեցաւ :

Դեմոկրատներու ատեղը մարեցաւ 1952–ին, երբ Հանրապետականներու թեկնա –ծուն՝ զօրավար Այզընհաուըր յաղթանա–կեց ու 1956ին վերընտրուեցաւ :

Ինչպէս կը տեսնուի, թեկնածուին ան–ձը մեծ դեր կը խաղայ ամերիկեան ընտ–րութեանց մէջ :

Դեմոկրատները մեծամասնութիւն կը կազմէին արդէն խորհրդարանին մէջ : Երեքշաբթիի ընտրութեանց մէջ բացա –ոիկ յաղթանակ մը չհեղուլ, անոնք մե –ծապէս ամրապնդեցին իրենց դիրքը :

Նախագահ Այզընհաուըր ցարդ մեծ զժուարութեանց չհանդիպեցաւ խորհր –դարանին առջեւ եւ երկիրը կառավարեց լաւ իր հայեցողութեան :

Այժմ, որ դեմոկրատները չատ զօրա –ցած են, նախագահին գործը պիտի դըժ–ուարանայ որոշ չափով : Իր անձնական հմայքն է միայն, որ թոյլ պիտի տայ չա–րունակել իր պաշտօնը մինչեւ 1960, երբ պիտի ընտրուի Հանրապետութեան նոր նախագահը, — որ չատ հաւանաբար պի–տի ըլլայ դեմոկրատ մը :

Հանրապետականներու պարտութեան գլխաւոր պատճառն է Մ. Նահանգներու տնտեսական տագնապը, որ ծայր տուաւ տարեվերջ սկիզբը եւ որմէ առաւելապար առաժեցին աշխատաւորները :

Արտաքին քաղաքականութեան մարզին մէջ ոչ մէկ հիմնական տարակարծութիւն ունին Հանրապետականներն ու դեմոկ –րատները, ինչպէս վերջին վեց տարիներու փորձը : Այզընհաուըր չարունակեց Թրումընի քաղաքականու –թիւնը, իր գլխաւոր դիծերուն մէջ :

Դեմոկրատներու յաղթանակը ո՛չ մէկ զնգուում առաջ պիտի բերէ :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՏԱՀՈԳԻՋ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԻՐԱՔԻ ՄԷՋ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՔԻՒՐՏԵՐԸ ԿԸ ԽԱՂԻ՞Ն

Պաղտատէն հասած լուրերը նոր լոյս մը կը սփռեն գնդապետ Արէֆի ձերբա–կալութեան վրայ : Զօր. Քասըմի կառա–վարութեան հաստատած պրաքննութիւնը պատճառ եղած է որ արտասահմանը ան –տեղակ մնայ Պաղտատի եւ Մուսուլի Քէրքուքի նաւթային շրջաններուն մէջ պատահած անցուդարձերէն : Հաղարա –ւոր ցուցարարներ պահանջած են որ գն–դապետ Արէֆ վերադառնայ եւ իրաք ան–միջապէս միանայ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան : Այս ցոյցին դէմ կա –ռարները Արաբական վերածնունդի կո –կերվարական կուսակցութեան (Պաաս) պարագլուխներն էին : Արէֆ այս կու –սակցութեան ողնեցիկ զէմքերէն է եւ համոզուած «նասըական » մը :

Զօրավար Քասըմ, որ բոլորովին վըս–տահ չէ իր պինուորներուն բռնելիք դիր–քին վրայ, ցուցարարները զսպելու հա –մար բանակի օժանդակութեան դիմելէ զգուշացաւ : Ընդհակառակն, կազմակեր–պեց հակացոյց մը, Պաասի հակառակորդ տարրերու մասնակցութեամբ :

Պէյրութ հասած լուրերու համաձայն իրաքի համայնավարները շատ կարեւոր դեր մը խաղացած են՝ գնդապետ Արէֆի կուսակիցներուն դէմ առնուած այս քայ–լին մէջ : Պարագայ մը՝ որ յատկօրէն ցոյց կուտայ թէ համայնավարները զէմ են Իրաք – Եգիպտոս միութեան :

Գնդապետ Արէֆ, որ Վիէննա զտցած էր, իրրեւ դեսպան Պոն անցնելու հա –մար, զպզտնաբար վերադարձած է Պաղ–տատ, անշուշտ՝ պետական հարուածի մը պատրաստութիւններ տեսնելու նպատա –կով : Վարչապետ Քասըմ իր քով կանչել տուած է Արէֆը եւ տաք վիճաբանութենէ մը ետք՝ հրահանգած, որ ձերբակալեն զայն : Անմիջապէս դէկոյց մը հրապա –րակուած է երկրին մէջ եւ Պաղտատի ճանապարհին կողմէ լուրը յայտարար –ուած :

Վճռական այս միջոցներուն դիմելով եւ միաժամանակ բանակին, պաշտօնեանե –րուն եւ ուսանողներուն համակրանքը չա–հելու մտադրութեամբ՝ Քասըմ անմի –ջապէս որոշեց տասը ոսկի աւելցնել պաշ–տօնեաներու ամսականը : Զինուորներուն համար՝ յաւելումը մէկուկէս ոսկի է : Իսկ ուրիշ հրամանագիր մը կը չեչտէ թէ մասնաւոր քննութեան առարկայ պիտի դառնան այն պաշտօնեաները, ոստիկան–ները կամ բանուորները՝ որոնք ամսական տասը ոսկիէն պակաս աշխատավարձ ու–նին : Վերջապէս, բոլոր ուսանողներն ալ ամավերջի քննութիւններէն անցած նը –կատուեցան, նոյնիսկ անոնք՝ որ ձախո –ղած էին :

Այս որոշումներէն եւս ժողովուրդը ե–րախտապարտական ցոյցեր ըրաւ : Շնորհա–կալութեան հաղարաւոր տոմսեր կը հա–նեն ամէն օր : Ուսանողները խանդավառ ցոյցեր կ'ընեն : Բազմաթիւ պատուիրա –կութիւններ, որոնք ընդունուեցան կա –ռավարութեան կողմէ, պահանջած են որ ամէնէն խիստ պատիժը տրուի գնդապետ Արէֆի, «ապրին թշնամի » :

Հարիւրաւոր ձերբակալութիւններ ե –ղած են երկրին զանազան շրջաններուն մէջ. այս ուղղութեամբ պաշտօնական շրջանակները կատարեալ լռութիւն կը պահեն : Որքան ալ կացութեան տէր նը –կատուի Քասըմ՝ Պէյրութ հասած լուրե–րէն կարելի է հետեւցնել թէ անակնկալ –ներ կրնան պատահիլ :

Այդպարագէն կը հաղորդեն թէ Քիւրդու–քի մէջ դինեալ Քիւրտեր յարձակում զործած են Թրքական խանութներու վրայ եւ կողոպտած զանոնք : Կը չեչտուի նա –եւ, որ Քիւրտերը սկսած են խլրտիլ՝ համայնավարներու զրդումներով :

ԱՐԵՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Արտաքին նախարարութեան բանիերը յայտարարեց թէ Ռափապըի նոր ծրագիրն ալ ընդու –նելի չէ, քանի որ լեհ նախարարը կ'ուզէ պահել այժմու վիճակը, մինչ Պոն կը պահանջէ Գերմանիոյ վերամիացումը : Միւս կողմէ Պոնի խորհրդային դեսպան Սմիրնով կոչ մը ըրաւ, որ Արեւմտեան Գերմանիա մասնակցի գերմանական խա–ղաղութեան դաշինքի մը ստորագրու –թեան, ակնարկելով խորհրդային առա –ջարկի մը :— Զորս երկիրներու յանձնա –խումբ մը կազմել, որ Գերմանիոյ հետ խաղաղութեան համաձայնագիր մը կնքէ :

ՊՈՐԻՍ ՓԱՍԹԵՐՆԱՔ նամակ մը զըր–կած է «Փրաւտա»յի խմբագրութեան ուր կ'ըսէ թէ երբ հասկցած է որ Նոպէլեան մրցանակը ոչ թէ գրական այլ քաղաքա –կան նշանակութիւն ունի, այն ատեն հր–աժարած է անկէ առանց որեւէ ճնշումի :

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ՄԱԼԵՆԿՈՎԸ ՈՒ ՄՈԼՈԹՈՎԸ

Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան 41րդ տարեդարձին պաշտօնական բացումը կա–տարեց Ա. Միկոյեան փոխ վարչապետ Ա. Միկոյեան, երկար ճառով մը :

Միկոյեան խօսեցաւ ամէն բանի չուրջ, երկրապտծութենէն մինչեւ ալքոլամո –լութիւն, անդամ մը եւս յարձակում գոր–ծելով «հակակուսակցական խմբակ»ին վրայ :— « Մեր յաջողութիւններուն լոյ –սին տակ կ'անդրադառնանք Մալենկով , Գականովիչ, Մոլոթով եւ Շեպիլով հա–կակուսակցական խմբակին գործած սը – խալներուն. անդեալ տարի անոնք քննա–դատեցին կուսակցութեան ընդհանուր ուղեդիծը եւ ջախջախուեցան կուսակցու–թեան կողմէ » :

Ճառին ամբողջ տեւողութեան Խրուշչեւ կը խնդար. խորհրդային պարագլուխին կողքին կը գտնուէր Կոմուլքա, Լեհաս –տանի համամնաւոր կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարը :

Ա. Միկոյեան դատապարտեց արեւմտ–եան տէրութիւնները, Ատլանտեան Ուխ –տը, Լիբանանի եւ Յորդանանի «դրաւու–մ»ը՝ անդլեւամերիկեան ուժերու կողմէ եւն. : Ներքին ճակատի վրայ՝ փոխ վար–չապետ գատապարտեց ալքոլամոլութիւ–նը, փառաբանեց խորհրդային անտեսու –թեան նուաճումները, միաժամանակ յայ–տարարելով թէ Ա. Միւթեան ներքին առեւտուրը գոհացուցիչ չէ եղած այս տարի :

Այս առիթով, քաղաքական միջոցա –ին չրջանակները պիտի կուտան, թէ Մոլոթովի իշխանութեան դլուխ վերա –դարձին մասին չրջան բնոյ զրոյցները անհիմն կարելի է նկատել, երբ Ա. Մի –կոյեան այնքան խիստ բառերով դատա –պարտեց զայն :

կալութեան հաղարաւոր տոմսեր կը հաս–նին ամէն օր : Ուսանողները խանդավառ ցոյցեր կ'ընեն : Բազմաթիւ պատուիրա –կութիւններ, որոնք ընդունուեցան կա –ռավարութեան կողմէ, պահանջած են որ ամէնէն խիստ պատիժը տրուի գնդապետ Արէֆի, «ապրին թշնամի » :

Հարիւրաւոր ձերբակալութիւններ ե –ղած են երկրին զանազան շրջաններուն մէջ. այս ուղղութեամբ պաշտօնական շրջանակները կատարեալ լռութիւն կը պահեն : Որքան ալ կացութեան տէր նը –կատուի Քասըմ՝ Պէյրութ հասած լուրե–րէն կարելի է հետեւցնել թէ անակնկալ –ներ կրնան պատահիլ :

Այդպարագէն կը հաղորդեն թէ Քիւրդու–քի մէջ դինեալ Քիւրտեր յարձակում զործած են Թրքական խանութներու վրայ եւ կողոպտած զանոնք : Կը չեչտուի նա –եւ, որ Քիւրտերը սկսած են խլրտիլ՝ համայնավարներու զրդումներով :

ԱՐԵՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Արտաքին նախարարութեան բանիերը յայտարարեց թէ Ռափապըի նոր ծրագիրն ալ ընդու –նելի չէ, քանի որ լեհ նախարարը կ'ուզէ պահել այժմու վիճակը, մինչ Պոն կը պահանջէ Գերմանիոյ վերամիացումը : Միւս կողմէ Պոնի խորհրդային դեսպան Սմիրնով կոչ մը ըրաւ, որ Արեւմտեան Գերմանիա մասնակցի գերմանական խա–ղաղութեան դաշինքի մը ստորագրու –թեան, ակնարկելով խորհրդային առա –ջարկի մը :— Զորս երկիրներու յանձնա –խումբ մը կազմել, որ Գերմանիոյ հետ խաղաղութեան համաձայնագիր մը կնքէ :

ՊՈՐԻՍ ՓԱՍԹԵՐՆԱՔ նամակ մը զըր–կած է «Փրաւտա»յի խմբագրութեան ուր կ'ըսէ թէ երբ հասկցած է որ Նոպէլեան մրցանակը ոչ թէ գրական այլ քաղաքա –կան նշանակութիւն ունի, այն ատեն հր–աժարած է անկէ առանց որեւէ ճնշումի :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

1956/2Ա զօրամասի զինուորները պիտի արձակուին Դեկտեմբեր մէկէն սկսեալ : Առանց մաս կը կազմեն 1936 Փետրուար մէկէն Մայիս 31 ծնածները : Առաջին առ–թիւ պիտի արձակուին պատակ ունեցող –ները :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ընտրապայքարին ամէնէն մտահոգիչ կէտը կը նկատուի Ալժերիան. մանաւանդ՝ երբ խլամները տակաւին չեն ներկայացուցած իրենց թեկնածու –ները : Առաջին ցանկ մը յանձնուեցաւ առջի օր, բայց այդքանը բաւական չի համարուիր : Այս ուղղութեամբ Զօր. Տը Կոլի լռութիւնը կը բացատրուի լաւատե–սութեամբ. արդարեւ, կառավարական շրջանակները կը մտածեն թէ վերջին ժամուն, կամ, նոյնիսկ՝ վերջին վայր –կեանին, խլամները պիտի ներկայացնեն իրենց թեկնածուները : Եթէ հակառակը պատահի՝ նոր բարդութիւններ կրնան առեղծուիլ Ալժերիոյ մէջ :

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Քուլ ար Միւրվիլ Փարիզ վերադարձաւ, առանց համաձայ–նելու Անգլիացիներուն հետ : Սելվին Լոյ–ոի եւ Քուլ Տը Միւրվիլի խօսակցու –թեանց գլխաւոր նիւթն էր Ազատ Փոխա–նակութեան Հարցը եւ Ատլանտեան Ուխ –տը : Ֆրանսա արդէն չհամապարեր՝ համա–ձայնելու Անգլիոյ հետ :

ԱԼԺԻՒՆ կը հաղորդեն թէ տասը ըմ –բոստներ, որոնք պերի ինկած էին պէն է ձեռքին, Նոյեմբեր երեքին ազատ ար –ձակուեցան, ինչպէս յայտարարուած էր Հոկտեմբեր քսանին :

—ԶՕՐ. ՏԸ ԿՈԼ հինգշաբթի օր Օթէլ Մաթինեանի մէջ Ազատագրութեան չքա –նչներ յանձնեց Անգլիոյ նախկին վարչա–պետ Զրչիլլ, պաշտօնական արարողու –թեամբ մը, մասնաւորապէս յայտարա –րելով.— «Ֆրանսան պիտի թէ ինչ կը պարտի Ուինսթըն Զրչիլլի » : Նոյն պիշերը Զրչիլլ մեկնեցաւ Լոնտոն :

ՄԱՌԵՇԱԼ ՄՈՆԿՈՄԸՐիի յուշերը միշտ կը չարունակեն մեծ ազդակ հանել : Լոն–տոնի խտալական դեսպանը պաշտօնապէս բողոքեց արտաքին նախարարութեան դէմ վարչապետ Ֆանֆանիի կողմէ : Ի – տալիա չատ ազդուած է Մոնկոմըրիի կարդ մը ակնարկութիւններէն Իտալա –կիներու դինուորական տարբերութիւննե–րուն, կասկածելով անոնց խկական ար –ժէքին : Իտալացի մը նոյնիսկ մեռնամար –ի հրաւիրած է Մառեչալը վերականգնե–լու համար իտալական պատիւը :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ վարչապետ Քարամէ մա –զուլի ասուլիս մը տալով յայտարարեց թէ Պէյրութի խորհրդային դեսպանին հետ ուսումնասիրած է 1955ին կնքուած Լիբանան-խորհրդային առեւտրական հա –մաձայնագրին զործադրութեան եղանակ–ները : Միւս կողմէ, եղիպտական մամու–լը կը հաղորդէ թէ Մոսկուա տնտեսական օժանդակութիւն առաջարկած է Լիբանա–նի կառավարութեան, առանց քաղաքա –կան պայմանի :

ՆԻԿՈՍԻՈՅ մէջ (Կիպրոս) սպաննուած –յաւ զրամատան անդլիացի տնօրէնը Պրանտըր :

ԳԱՀԻՐԻի խորհրդային դեսպանատունը Մոսկուայի կառավարութեան առաջար –կած է, որ Խրուշչեւի Գահիրէ այցելու –թիւնը զուգադիպի ափրիկեասիական տնտեսական ժողովին բացման՝ Դեկտեմ–բեր 8 :

ՅԱՐԱՆՍԱՑԻ մէջ վերջին չորս ամիսնե–րու ընթացքին զինիի արտադրութիւնը 40 տո հարիւր նուազած է :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Քոնկրէսին անդամ ընտր–ուած են 17 կիներ, 9 դեմոկրատ եւ ութ հանրապետական : Նախապէս՝ 15 կիներ կային, որոնց երկուքը պարտուեցան. պարտուած կիներէն մէկուն ամուսինը իր կնոջ հակառակ պայքար տարած է՝ որ –պէսզի ան հեռանայ քաղաքական կեան –քէն եւ նուիրուի իր ընտանիքին :

ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

«Մայրս է, մա՛յրս··· որ կ'աճիծէ զիս,
Տղա՛ս, գրո՛ղ եղար, աւօթի պիտի մեռնիս···

Ե· ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

« Հայ Գրագէտներու Բարեկամներ » հրատարակչականին վերջին հատորը (թիւ 18), նուիրուած է Տէմիրճիպաշեանի Արձակներուն, Նամակներուն եւ Ճերքուածներուն: Հատորը լոյս տեսաւ 1955ին: Սկիզբը մանրամասն կենսագրութիւն մը գրած էր, տալով անոր մատենագրական մանրամասն տեղեկութիւններ :

Եղիա Տէմիրճիպաշեանի գրականութեան, քերթողութեան, իմաստասիրական մարզանքներուն, կեանքի եւ մահուան զգայութիւններուն մասին ունեցած ինքնատիպ խորհրդածութիւնները կարելի չէր հանգամանօրէն վերլուծել այդ էջերուն մէջ: Նիւթը ա՛նքան ընդարձակ է, եւ նոր պրպտումներով ա՛նքան նորութիւններ երեւան կ'ելլեն, որ առանձին յօդուածներով վերլուծելու արժանի դէմք մը կը մնայ միշտ :

Այս սիւնակներուն մէջ պիտի պատկերանայ հետեւաբար Եղիան, այնպէս ինչպէս կը ներկայանայ ան իր կարդ մը նամակներուն մէջ, եւ այն վկայութիւններով՝ որոնք մեր գրականութեան տուած են դինքը մօտէն ճանչցող եւ ազգականական կապեր ունեցող անհատներ: Այս տեսակէտով Թանկագին վկայութիւններ են Գրագիտուհի տիկին Զարուհի Գալէմքեարեանին եւ Մինաս Չերազի յուշերը եւ այն նամակը, զոր Եղիան գրած է Հրանտ Ասատուրի :

Ժամանակակիցներուն եւ արդի գրականասերուններուն համար Եղիային գրականութիւնը եւ մանաւանդ նկարագիրը խորհրդաւորութեամբ շրջապատած են: Բարեբախտաբար յիշուած ազբիւրները մէկէ աւելի տարակոյսներ, կասկածներ եւ մթութիւններ կը փարատեն: Ամէնէն աւելի Եղիան ինքն է, որ ինքզինքը կը բացատրէ: Անոր կարդ մը գրութիւնները, քերթուածներն ու նամակները մէկ մէկ հայելիներ են, որոնց մէջ իր անձը, նկարագիրը, առօրեայ կեանքը կ'անդրադառնան այնքան յստակ եւ կենդանի :

Տիկին Զարուհի Գալէմքեարեանի հաճախանձ, Եղիան սեւ գանգուր մազերով ու մօրուքով, ժպտուն, միշտ գլխահակ, դեղցիկ քթթուն աչքերով, փափկակազմ եւ նուրբ, աղնուական ձեռքերով երբ տասարդ մըն էր, հագուած մեծ խնամքով ու բարեձեւ: Ձեռքերու մեղմ շարժումները, անոր դիմագծերուն եւ աչքերուն փայլը բաւական էին դանագանելու Եղիան բազմութեան մէջ: Բնութիւնը օժտած էր դինքը կանացի նուրբ ձեռքերով, կը գրէ նաեւ Մինաս Չերազ: Իր հօրմէն ժառանգած է դեղարուեստական չնորհ, այնպէս որ դասընկերներուն մէջ առաջին մրցանակ կը ստանար միշտ դեղագրութեան եւ գծագրութեան դասերուն: Բնութիւնը սխալմամբ մանչ ստեղծած էր Եղիան: Աղջկան մը պէս չիհնոտ էր եւ քնքուշ, քմահաճ եւ անկայուն :

Գերզգայնիկ, կասկածոտ եւ յոռետես էր: Բայց երբեք մեծամիտ: Հպարտ չէր բնաւ: Անոր ջղային տագնապները, զգայարաններու տագնապներ էին, որոնք խորապէս ազդած էին իր ֆիզիքականին վրայ :

Կը սիրէր առանձնութիւնը, որ մարդը մելամաղձոտ կը դարձնէ: Մինաս Չերազի վկայութեամբ, քանեւէհինգ տարի դրեթէ ամէն օր տեսնուած է Եղիային հետ, եւ սակայն օր մը անոր խնդալը չէ տեսած: « Հոգեկան էութեանս այս անսահման սասանման, կը գրէր Եղիա, եւ իմ այս անսահմանելի կացութեանս մէջ ինչ որ լիովին անտանելի կ'ընէ ինձ կեանքը, ամայութիւնն է որ չուրջս կը տիրէ, հրապարակի վրայ պակասութիւնն է մտաւորական բարձրադոյն աղնուական չահադրդռութիւններ ունեցող մարդոց »:

Շատ կանուխէն կարդացող մը եղած է Եղիա: Փիլիսոփայական բառարանին մէջ, 1879ին գրած է.— «Գրքասիրութիւնը նախասիրական ուռւմներէս մին ըլլալով, նախնի թէ արդի, միջակ թէ մեծահոչակ ոչ սակաւ գրագտիս գործերն ինձ ծանօթ են արդէն. եւ դեռ երիտասարդ եւ մանաւանդ ազգատ ըլլալով, թէեւ չեմ կրցած ամբողջապէս կարդալ Արիստոտէլ եւ Շէյքսփէյր, Կիկերոն եւ Պիւֆոն, Վոլտեռ, եւ Ամբէռ, Վիլմէն եւ Թէն, Կէօթէ եւ Լիտռէ»:

1893էն սկսեալ սակայն քիչ կը կարդայ, յոռետեսութիւնը կը պաշարէ իր միտքը: Իր իսկ խոստովանութեամբ, Լիտռէի մէկ գրքին ընթերցումն աղիտաբեր կը դառնայ իր հոգիին ու մտքին համար: Այդ թուականներուն է որ «ապուշ» գարձեր է կ'ըսէին Եղիա: Բազմաթիւ եւ բոպական ժխտող եւ յոռետես հեղինակներու ազդեցութիւնը մանաւանդ կը յեղաշրջէ անոր մտայնութիւնը. «եւ արդէն, կը գրէր, մոայլ հոգիս անհուն ջղիկի մը թելոց ներքեւ պղտի յետ այնորիկ»: Հակառակ անոր որ միտքը սեւեռած է Անծանօթին՝ «Աստուծոյ դէմ արդոյած ըլլալէ հեռու, հոգիս եւ միտքս յաւիտեան յառած են առ Աստուած »:

Այս տողերով կը վերջանայ այն գրութիւնը, որուն վերնագիրն է «վերլուծում», գրուած՝ 1893 Մարտ ութին «Մասիս»ի մէջ, որուն խմբագրապետը Եղիան «գործունէութեան դաշտար»ին կամ անոր անգործութեան մասին տակնայրկու-թիւն ըրած էր: Եղիան ընդարձակ գրութեամբ մը կը պատասխանէ, որուն եզրակացութիւնը հետեւեալն է.— Ո՛չ թէ պարտք մը կատարելու համար,— մամլոյ նկատմամբ այլեւս պարտական չեմ զգար ինքզինքս — այլ արդի մարդուն յատուկ իմացական պէտք մը լեցնելու համար, կուգամ « վերլուծումն » ընել «իմ անգործութեանս» վերլուծմանս առարկան երբ իմ անձս կամ իմ կեանքն է, հաճոյքն ինձ համար կրկին է.— Ո՞չ ապաքէն քայքայումն իմ հոգիիս անձկագոյն պէտքն է ···:

Տարաբախտ գրագէտին, այդ մեծ մբռնածող անհատականութեան կեանքին ողբերգութիւնը ճանչնալու համար այս էջը, «վերլուծում», լաւագոյն գրուածքն է(*):

Կ'արժէ քիչ մըն ալ գրաղիլ այդ նամակով, զոր գրած է 1883 Ապրիլ 9ին, Պէչիկթաշէն, Հրանտ Ասատուրին, երբ ան Փարիզ կը գանուէր: Մէկն է այս նամակը այն բազմաթիւ նամակներէն, որոնք լաւագոյն կերպով կը բացատրեն Եղիային դիմագիծը :

Ողբացեալ Թորոս Ադամեանի «Աստղաբերդ» մշակութային ամսօրեայ հանդէսին 1952 Սեպտեմբեր–Նոյեմբեր, միայն եալ թիւէն կը քաղենք այս տողերը :

Եղիա Տէմիրճիպաշեան «Հոգեւոր եղբայր» կ'անուանէ Հրանտ Ասատուրը: Իսկ ինքզինքը կը նկատէ Գրիգոր Օտեանին « Հոգեւոր որդեակը»: «Ես Հրանտ իմ, կ'ըսէր, ես օգտակար պիտի չկրնամ ըլլալ հայրենակցացս: Երկբայութիւնս ոտղած է հոգիս: Սատանին տիրապետութիւնն անձիս վրայ կ'ընդարձակուի եւս քան դիս: Ցուսահատութեան իմաստասիրութիւնն ամէն իմաստասիրութիւններէ դէ – բիվեր ինձ համար հրապոյր ունի: Զգի – տեմ ո՞վ կամ ի՞նչ բան դիս այնպէս ը – րաւ: Բնական տրամութիւն մը, բարոյական տառապանքներ, մարմնոյ չարչարանք զոր կը կրեն այս ազգին մէջ գրականութեան հետեւողներն, յոյսեր որք ի դերեւ ելան, երազներ որք երազ պիտի մնան յաւիտեան : Զգիտեմ , այդ ամէնն ալ դուցէ միանալով դիս այսպէս ըրին.— Հիւանդ, հիւանդ մարմնապէս այլ մանաւանդ բարոյապէս: Ինչպէս Պարոնեանի ծիծաղին տակ արցունք կայ, նոյնպէս իմ ալ արտասուքին ներքեւ ծիծաղ կայ: կը դրեմ առանց սկզբունքի, առանց ուղղութեան, առանց նպատակի »:

Ուրեմն 1883ին արդէն Եղիա Տէմիրճիպաշեանի կեանքը ողբերգութեան վերածուած էր, հետզհետէ աւելի տառապալից ու յոռետես դառնալու համար, մինչեւ ինքնասպանութեան կրկնակի փորձերը :

Շատ յատկանշական է նաեւ ժամանակակիցի մը պատմութիւնը, որ կը վերաբերի դարձեալ Եղիա Տէմիրճիպաշեանի, երբ այս վերջինը կ'ողբար հայ գրագէտին եւ ուսուցչին դառն վիճակը, նպատակ ունենալով կենդանի դաս մը տալ մարդոց :

Զատիկ առաւօտ մըն էր: Գատըգիւղի եկեղեցին կը դանուէր նաեւ բարեբար Աբիկ Ունճեան: Ճիշդ այն պահուն, երբ Մելքիսեթիկ Սրբազանին քարոզը պիտի սկսէր, եկեղեցիին մէջ խուլ չչուկ մը կը լսուի: Դուրսը գրան քով չարուած էին մուրացկանները: Աբիկ Ունճեան բարկութեամբ կը խօսէր մուրացկանի մը հետ, որ ուրիշ մէկը չէր, եթէ ոչ Եղիա Տէմիրճիպաշեան: Հագած էր պատառոտուն տափատ մը եւ ծուէն ծուէն եղած բանկոն մը: Վրայի չապիկը աղտ կապած կաւճի կը նմանէր: Գլուխը գրած էր գտակ մը եւ ոտքերը գրեթէ մերկ էին :

Ժամանակակից վկան այսպէս կը բնութագրէ իր պատմութիւնը .

— « Ծօ, Եղիա, աս ի՞նչ է վիճակդ , լսելի եղաւ Ունճեանի ձայնը :

— « Էֆէնտի, Էֆէնտի, գոչեց Եղիա՝ այնպիսի չեշտով մը, որ մեր ամէնուս հոգին ցնցեց: Էֆէնտի մի՛ կշտամբեր դիս, ասիկա խենթութիւն մը չէ զոր ազդին վարժապետը կ'ընէ: Եթէ այսօր մուրացկան մը չեմ, վաղը պիտի ըլլամ անպատճառ: Լաւ է որ երիտասարդ եղած տարիքիս մէջ պատառ մը հաց ճարելու աշխատիմ, քան թէ ոտքէ ձեռքէ ինկած ժամանակս: Եւ մինչ՛ մեր անդուդպական երգիծարար Ցակոբ Պարոնեան դժբախտ պիտի ըլլար, եթէ գրականութեամբ գրադելու տեղ՝ ձեռքն առնէր պնակ մը եւ եկեղեցիները դուռը կենար: Գացէք Էֆէնտի, գացէ՛ք Միջադիւղ եւ տեսէ՛ք իր վիճակը: Մի՛ հոգար Եղիան: Ան կարող է իր հացին փարան հայթայթել: Ողջ ըլլան Էֆէնտիները ու պատները. անոնք առատաձեռն են մուրացկաններու հանդէպ ... երբ մանաւանդ առանկ նուիրական օրեր ըլլան, եւ անոնք տաճարին մէջ իրենց հոգեպարար ազօթքն ընելէ ետքը՝ դուրս ելլեն: Մի համոզեր դիս, Էֆէնտի: Ես այս պնակին բաժին պիտի հանեմ բոլոր գրական մշակներուն » :

Այս բազմաչարչար գրագէտ – իմաստասէրին ողբերգութիւնը կը չարունակուի իր մահէն ալ վերջը: Որովհետեւ ինքնասպանութեամբ վերջ տուած էր իր յոգնավատակ կեանքին, եկեղեցին չարտօնեց որ յուղարկաւորութեան արարողութիւնները բնականոն պայմաններու մէջ տեղի ունենան: Եւ սակայն բանաստեղծ եւ լուսամիտ Եղիէն Դուրեան պատրիարքը խոհոյն կը ստորագրէ այն արտօնագիրը, որով կրնային փոխադրել եւ դիային մարմինը, պատշաճ հանդիսաւորութեամբ եւ արարողութիւններով :

Տիկին Նիսըն, այդ օտարուհին հոյչէն դամբարան մը կանգնել կուտայ, ուր կը հանդչի «Հայ գրականութեան նահատակը, հայ ազգութեան նահատակներէն ոչ չատ հեռու »:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

(*) Տեսնել՝ «Հայ Գրագէտներու Բարեկամներ» մատենաշար թիւ 18, Եղիա Տէմիրճիպաշեանի «Արձակ էջեր», «Նամակներ», Ճերքուածներ », Փարիզ 1955, էջ 81 :

— Մե՛ղք եմ, ինծի տասը ֆրանք կուտա՞ք, բաժակ մը սուրճի համար ···

— Մուրացկանութիւնը լաւ բան չէ··· ինչո՞ւ կը մուրաս··· Խելք չունի՞ս··· Խելք ուզէ, տասը ֆրանքի տեղ ···

— Ուզեցի այն բանէն, որմէ Տովդ շատ կայ··· Ձուներացածդ ի՞նչպէս ուզէի ···

ՅԱՒԱԾ ՍԻՐ

——o——

Ռուբէնը չգանում էր նրան խառնել իր ընկերութեան մէջ՝ բնազդօրէն զգուշացնալով նրա մեկուսացումից: Հեշտ էր կարծում այդ, եւ սկզբում չէր էլ նկատում, որ դա շատ դժուար բան է :

Ատղիկին այդեպան – առեւտրական ընտանիքի աղջիկ՝ բնազդաբար զգալով իր աշխարհի չքացումը նոր աշխարհի մէջ՝ գալով Ռուբէնի ընտանիքը՝ յոյսեր ունէր թէ իր համար կը բացուին նոր ուղիներ: Նա յաճախ երազում էր այդ ուղիների մասին:

Պարզ չէր թէ ինչ կեանք էր պատկերացնում այդ ուղիների մէջ եւ ինչ էր իսկապէս այդ ուղիների կոնկրէտ կողմը : Բայց նա կենդանական բնազդով զգում էր, որ պէտք է կառչիլ նոր մարդկանց, դնալ նրանց հետ մի փոքր առաջ՝ յետոյ աւելնելու համար, թէ որտեղ կը դադարի այդ երթը, եւ ինչ կը լինի այդ երթի վախճանը: Եւ նա այդ անորոշ երազնե – րով ու խարխափումներով եկաւ Ռուբէնի մօտ: Եկաւ հեշտութեամբ, նրա մի կանչով: Եւ երբ եկաւ նրա մօտ, նոր զար – թնեցին իր մտքերը, աւելի ճիշդը, նոր ուշքի եկաւ, որ իր մէջ խօսում էր իր ընտանիքի, այդեպան – առեւտրական հօր ու չրջապատողների հաչիւը , — կառչիլ նոր մարդկանց եւ նրանց միջոցով լողալ դնալ նոր կեանքի ծովով՝ մնալով հինը: Ատղիկին չատ էլ հաճելի չէր Ռուբէնի արհեստը: Նա երազում էր Ռուբէնին ինչ որ իր երեւակայած մի անտեսական հիմնարկում, դրամների ծովում եւ ինքնա – չարժերի ու դնացքների եռուզեռի մէջ : Երբ ընկերացաւ Ռուբէնի հետ, նախ զգաց իր մի սխալը— այդում Ռուբէնը թողել էր չատ ինտելիգենտ տպաւորու – թիւն, ինտելիգենտ մի հիմնարկի դեկա – վարի չափ ,— իսկ այժմ Ատղիկը տեսնում էր, որ այդ արտաքուստ դեկեցիկ ու կոկ երիտասարդը հասարակ բանուոր էր, թէեւ բանիմաց եւ առաջաւոր : Եւ նա հիասթափուեց: Բայց սկսեց ճիշդ գործ դնել Ռուբէնին հանելու որմնադրի վիճակից եւ տանելու անտեսական – առեւտրական գծով: Ռուբէնն ի հարկէ ծիծաղում էր այդ երազների վրայ :

— Միեւնոյնն է, ջանիկս, ես իմ տե – ղումն եմ ու լաւ եմ :

— Ո՞վ է ասում,— կրկնէց ու թթու ժպտով պատասխանում էր Ատղիկը — տես ինչպէս է ապրում մեր հարեւանը :

Ա.կնարկում էր մի ուտող – խմող ծառայողի: Ռուբէնը Ատղիկին աւելի սերտ մօտեցրեց իր բանուորական չրջանի ընտանիքներին, Ատղիկը կռուեց նրանց հետ եւ յարաբերութիւնը կարեց: Նա չէր սիրում բանուորներին: Եւ ահա եկաւ կատարեալ հիասթափումը — Ռուբէնը այն նոր լոկոմոտիվը չէր, որ Ատղիկի հին գնացքը տանէր նոր կեանքի ռելս – րով :

Մի անդամ Քաղաքապետի ընտրութեան ժամանակ, երբ բանուորների ահագին բազմութեան մէջ դրւում էր Ռուբէնի թեկնածութիւնը՝ Ատղիկը, որ ներկայ էր իրրեւ հանդիսատես՝ սկսեց հակառակել եւ չրջապատողներին լսելի ձայնով Ռուբէնից պահանջել որ հրաժարուի ընտրուելուց :

Ռուբէնը ձեռքը դրեց նրա ծնկան եւ չօշափելով հանգստացրեց որ իրան պահի : Ատղիկը զայրացաւ :

— Դու ժամանակ չունես, դու երեխաներ ունես, էդ էլ քեզ հերիք է :

— Դա քոթանը չէ, — սաստեց Ռուբէնը : Ատղիկը զայրացաւ :

— Ձէ իմ բանն է: Ես չեմ կարող քո երեխաներին պահել, որ դու գնաս դիչերները լուսացնես քո ժողովում :

— Ցիմարութիւններ մի դուրս տա :

Եւ Ռուբէնը համբերութիւնից դուրս եկաւ, դոդաց ու պապիրոսը վառեց :

— Ցիմարութիւններ դու մի դուրս տա, — դիմադարձ կանգնեց Ատղիկը, — նրանք հենց յիմարի են ման գալիս, որ հազար մի գործեր վրան գցեն ու իրենք հանգիստ ման գան :

Ռուբէնը չրջապատողների հայեացքից այրուեց ու բարւօք համարեց լռել : Նը – րան ընտրեցին Քաղաքապետ անդամ: Եւ ծափահարութեամբ: Ընկերները, իր խումբի անդամները, մեծ խանդավառութեան մէջ էին : Միայն Ռուբէնն էր, որ չէր կարողանում ուրախանալ: Նրան թիկունքից դանակ էին զարկել: Այն սակի թել կապը, որ չերմօրէն անցնում էր նրա հոգուց դէպի իր ընկերները, հասարակական գործը և այնուհետեւ էլ իր կինը և ընտանիքը՝ կարուեց: Աչխարհը, այն ծաղկավառ այլին, ուր նա գտաւ իր ընկերների մէջ հոգու մի այլ ընկեր՝ կինը՝ բաժանեց նրան իր հոգու միւս կենսալից վայրից, իր չէնքերից, ընկերներից, ընդհանուրի գործից, որի մէջ նա զգում էր, որ բարձրանում է :

Ատղիկը չէր սիրում այդ գործը : Նրա համար աւելի էր այդ գործը, որի համար Ռուբէնը երբեմն երեկոներն ու – չանում էր, որի համար երբեմն ուսելիքն էր պակասում, չքեղ հագուստ չէր ու – նում: Գործ, որի չուրջը հազարաւոր մարդիկ ցնծում, ծափահարում, երջանկանում են, բայց որ անչուք է, ինչպէս ակումբի զրասենեակ ... Ատղիկն այժմ պարզապէս քաչում էր քաղաքի հին բնտանիքների կեանքը՝ Լոռան, Թղթախաղը, ճաչերը :

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԷՄԻՐՃԵԱՆ

(3 Շար.)

ԿՅԱՆՔԻՑ

Ֆ. ՀԱՏԱՐ

ՊԱՏ.

ՀՈՒՇԱՏԵՂ ԲԵՐԴԻՑ

Ընդ որում ինձ համար, որ ես ամբողջ ժամանակ ինձ զգում էի ինչպես ձկնորսը ցանցի մեջ, որ ինձ ամեն կողմից շրջապատել էին ոստիկանները, որոնք ինձ հետևում էին ամեն քայլափոխի, ես ստիպված էի ամեն րոպե հնարել նոր ստախոսություններ, որպեսզի ինձ հետևող ոստիկանները ինձ կորցնեն հետքից։ Ես ստիպված էի ամեն րոպե ինձ համար նոր ուղի հնարել

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՄԱԿԻ

Պանհէօ – Քաշանի Ֆ· Կ· Խաչը չնոր – հակալութեամբ ստացած է հինգ հարիւր Ֆր· Այրի Տիկին Հ· Յարութիւնեանէ, փոխան ծաղկեպսակի ողբացեալ Ենովք Յարութիւնեանի մահուան առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Կ· Խաչի Տէսինի մաննաճիւղի վարչութիւնս չնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Սուրէն, Համասիւռ Սա – հակեանէ հազար Ֆրանք Ամենայն Սրբոց ռօնի առթիւով իրենց վշտակցութիւնը յայտնելով՝ Երիցուհի Արմենուհի Տէր Աբէնեանի դառնագին մահուան առթիւ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆ ԵՒ ԳԵՐԵԶՄԱՆ ԱՁՁ

Հ· Ց· Դ· ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Ալֆորվիլ.— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինաս – եան ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին հոգե – հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցին, իր չքնաղի մահացեալ բոլոր ընկերներուն համար : Պատարագէն վերջ այդ՝ հեռաւեալ ընկերներուն չիրմներուն :—

Տոքթ· Քիւրքիւճեան, Հմայեակ Ուզունեան, Լեւոն Նոտարեան, Ահարոն Պէդ – պէոեան, Յովհ· Պէոպէոեան, Օննիկ Գուրեան, Նազար Բապուճեան, Աւագ Կարապետեան, Տագէս Զապունեան, Բիւզանդ Գամեան, Յովհ· Աբգարեան, Վազ· Ուրքաբեան, Մկրտիչ Կարապետեան, Պօղ· Պօղոսեան, Շաւարշ Տէր Պարսամեան (*Նոր Սերնդական*) :

Այս առթիւ կը հրաւիրուին ողբացեալ – ներուն յիշատակը յարգողները :

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգա – փոխութեան կայանի ընդարձակման ի նպաստ կը նուիրեն :—

Պ· Պետրոսեան հինգ հազար Ֆր·, Տէր եւ Տիկին Տօղրամաճեան երկու հազար, Տօքթ· Ադամեան, Պ· Պ· Պայրամեան, Ա– տատպաշեան հազարական Ֆրանք :

Հայ Կարմիր Խաչի Անահէր հիւանդնե – րու Ֆոնտին կը նուիրեն :—

Պ· Պ· Ալթունեան, Հայրապետեան, Հարությունեան հազարական Ֆրանք, Սրբ – մաքչեան հինգ հարիւր :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆ. ԵԿԵՂԵՑԻ

8 bis, Rue des Ternes

Մէթրօ Փորթ Մայեո կամ Շամփէրէ

Այս կիրակի առաւօտ, ժամը 10·45ին : կը խօսի Վեր· ՍԻՄԼԵԱՆ : Նիւթ՝ «Գնա եւ այլեւս մեղք մի գործեր» :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԼԻԶ – ՍԻՆ ԺԵՐՄԻ.— Հ· Ց· Դ· Հայաստան ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ, ա – վուրական հաւաքատեղին : կարեւոր օրա – կարգ :

ՇԱՒԻԼ.— Հ· Ց· Դ· «Արդութեան» խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : կարեւոր օրակարգ :

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻ.— Ֆ· Կ· Խաչի մա – նանճիւղի անդամական ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ժան – թիյի հայկ· դպրոցին մէջ :

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Փարիզի մանանճիւղին ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ ժամը 3·30ին, Քաֆէ Լը Րէժանի մէջ : Օրակարգ.— Պատահանդէսի կարգադրութիւններ : կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Յանձնախում – բի ընկերուհիներու ներկայութիւնը ան – հրաժեշտ է :

ՄԱՐՍԼԻԶ.— Քղիի Հայր· Մխիթեան ընդհ· ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին, Ահարոնեան սրահը, 26 Բիւ ակ Քոնվալէսան : Օրակարգ.— Ամե – րիկայէն կեդր· վարչութենէն կարեւոր չրջաբեկաններու եւ նամակներու ընթեր – ցում եւ ընթացիկ հարցեր : կը հրաւիր – ուին բոլոր հայրենակիցները : Մխիթեա – նոս հասցէն է՝ Թադէոս Գըլճեան, 18 բիւ Թիւրանօ, Մարսէյլ :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի եկեղեցաչէն Յանճնախումբս կը ծանուցանէ Լիոնահայոց ի գիտութիւն թէ Փրէֆէքթիւրի մասնաւոր արտօնու – թեամբ կազմակերպած է մեծ վիճակա – հանութիւն մը՝ նիւթ ունենալով կառք մը 4 ձի, հեռատեսիլ եւ ձմեռնային պարծիքներ : Մասնակցութիւնն եր – կու հարիւր ֆրանք միայն, ամ – սերը հրապարակ ելած են արդէն եւ բա – ցառելու մօտ է, կ'արժէ չդրկուիլ բախ – տաւորուելու կարելիութենէն, նաեւ չի – նուիեան գործին ուղղակի ստացած ըլ – լալու անփոխարինելի հոգեկան հաճոյ – քէն, վիճակահանութիւնը կը կատարուի Ապր· Տան հանդիսասրահին մէջ, թուա – կանը պիտի յայտարարուի մամուլով : Հաւանարար տարեդլխէն առաջ :

Շին· ՅԱՆԶՆ· ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՎԱՀԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սե – րունդի «Շ· Միսաքեան» խումբին կողմէ :

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Օթէլ տը լա Ֆը – րուա տ'Օր սրահին մէջ, Փլաս տը լա Ռէ – փիւպլիք :

Նուագախումբ՝ Լուլու Պահի է սա Ֆոր – մասիօն :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին :

ՊԱՐԱՆՅԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Փարիզահայ երգչախումբին կողմէ այս կիրակի, Ազ· Տան մէջ, ժամը 16էն 22 :

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՅԹ

Կազմակերպուած Շաւիլի Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի խումբին կողմէ այս կիրակի ժամը 16ին եկեղեցին սրահը :

Կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերնդական – ները :

ԺՈՂՈՎ – ԹԻՏԱՍԵՂԱՆ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Կազ· Խաչի Թէյասե – ղան – ընդհ· ժողովը, այս կիրակի, ժա – մը 16ին, դպրոցի սրահին մէջ :

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ընկերու – հիներն ու նախկին սանուհիները, մաեր – միկ եւ հաճելի ժամանցի մը ընթացքին՝ կատարելու տղայքին եւ ընկերային պար – տաւորութիւններ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Cercle Militaire

Նոյեմբեր 9ին, ժամը 17էն 24

ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ ՎԱՐԴԻՎԱՆԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՊԻՒՖԷ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

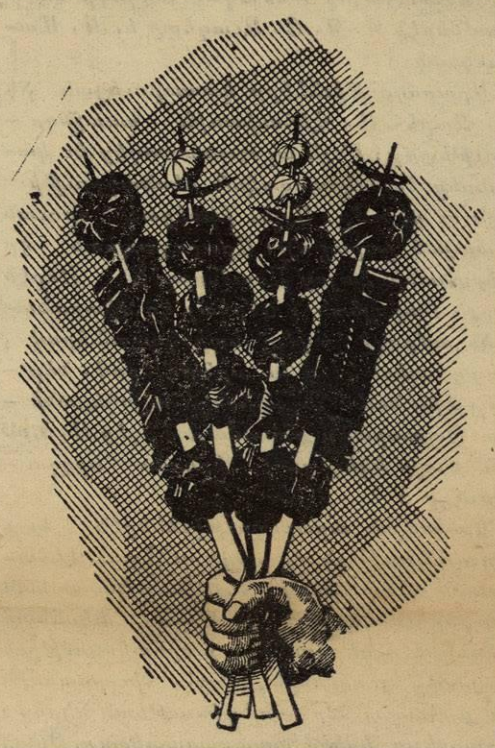
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԵԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաչլիք», «քարսքի»

Bar Américain

OCEANIA

ՕԴԱՆԱՒԻ, ՇՈԳԵՆԱՒԻ ԵՒ ԵՐԿԱ – ԹՈՒՂԻԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ձեւա – կերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Քա – նատա, Թուրքիա, Լիբանան :

Ամէն մանրամասնութիւն եւ տեղի վերապահում՝ ՓԱՐԻԶ–ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՐԵՒԱՆ օդանաւային ճամբորդու – թեան համար :

Մանրամասնութեանց համար դրել՝

Պ· ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

M. LEVON BARONIAN

38, RUE DE LA RÉPUBLIQUE
MARSEILLE - TÉL. COL. 53-13, 42-58

Bureau à Paris :

4, RUE CASTELLANE
Tel. : ANJ. 16-33 & 75-90

ՋՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE

Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը :

J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

ETABLISSEMENTS
G. HAGOPIAN
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
10, Rue du Caire, Paris 2e Tél.: CEN. 78-44 et CEN. 66-96

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ ԿԸ ՄԱԽԷ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ, ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ԻՆԹԵՐԼՈՔ — ԺԱՔԱՐ — ՄԱՁ ԱՆԿԼԷՋ — ՄԱՁ ՍՒՒՍ — ՖԻԼ Տ'ԷՔՈՍ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
(INTERLOCK, JACQUARD, MAILLE ANGLAISE, MAILLE SUISSE, FIL D'ECOSSE)

ԻՐԵՆՑ ԶԱՆԱԶԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՎ ԵՒ ԳՈՅՆԵՐՈՎ
ՇԻՆՈՒԱԾ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԹՐԻՔՈՅԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

ԿԸ ՄԱԽԷ ՆԱԵՒ ԶՈՒՏ ԲՈՒՐԴԷ ԴԵՐՁԱՆ 2-28, 2-40 ԵՒ ԽԱՌՆ ԲՈՒՐԴՈՎ 1-26

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆ
ԵՒ ՎՃԱՐՈՒՄԻ ԼԱՅՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ : Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
9
ՆՈԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
9 NOVEMBRE
1 9 5 8

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8340 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4141

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄՐՑԱՆԻՇ ՄԸ

Հազուագէպ, եթէ ոչ հրաշքի հաւասար, անհաւատալի երեւոյթ է հայ իրակա– նութեան մէջ, որ անհատ մը կողմէ՝ անձնական ճիգերով եւ անձուկ պայման– ներու տակ հրատարակուող պարբերա– թերթ մը, այն ալ մանուպիտական, յա– ջողի յարատեւել՝ հասնելու համար մին– չեւ 200րդ թիւը :

Այդ հրաշքը գործուած է այսօր : Հայ– Բոյժ հրատարակած է իր 200րդ թիւը :

Հայ մամուլի պատմութեան մէջ պիտի արձանագրուի, որ առաջին անգամ ըլլա– լով բժշկական թերթ մը մրցանիչ կոտ – բած է, ամբողջ քառորդ դար հրատա – րակելով : Բացառութիւն կը կազմէ անշուշտ պատերազմի չրջանը :

Շաւարչ Նարդունիէն առաջ բժշկական թերթ հրատարակելու երկու փորձեր կա– տարուած էին Փարիզի մէջ :

Առաջին ձեռնարկին հեղինակն էր բժիշկ Լեւոն Գրիգորեան, որ 1926ին հիմը դրաւ «Բուժանք»ին եւ իր չուրջ համախմբեց հայերէն գրելու կարող մասնագէտ րը – ժիշկները :

«Բուժանք»ը օգտակար եղաւ տարագիր Հայութեան՝ մանաւանդ այնպիսի չրջանի մը, երբ Ֆրանսահայ գաղութը նոր էր սկսած կազմակերպուիլ եւ մեր հայրենա– կիցները անտեղեակ էին տեղական լեզ – ուին :

Միայն չորս տարի կեանք ունեցաւ «Բուժանք»ը, որ 48րդ թիւէն վերջ դադ– րեցաւ 1930ին :

Ուրիշ հայ բժիշկ մը՝ Մխրան Քէչիչ– եան հրատարակեց «Առողջ կեանք» անու– նով ամսաթերթ մը, որ երկար չապրե – ցաւ՝ հեղինակին կանխահաս մահուան պատճառաւ : (Տոքթ. Ալլահվերտի Որդի եւս քանի մը թիւ հրատարակեց բժշկա – կան թերթ մը, «Փարիզ – Արեւելք», կէս– Ֆրանսերէն եւ կէս – հայերէն, պատե – րազմին առաջ) :

Երկար տասնամեակներէ վերջ, 1934ին ասպարէզ նետուեցաւ Նարդունի, որ իր– րեւ մնայուն խմբագիր «Յառաջ»ի, կլան– ուած էր խմբագրական ապերախտ «սեւ աշխատանք»ով :

Երբ գործի ձեռնարկեց՝ առանց նիւթա– կան դոյզն ապահովութեան՝ իրրեւ գրա– մատլուխ ունէր միայն տարիներու չարա– չար աշխատութեամբ ամբարած մտաւոր պաշարը, աշխատելու անսպառ եռանդն եւ ամէն գնով յաջողելու անյողդողդ կամքը :

Հայ – Բոյժ առաջին թիւէն սկսաւ հե– տաքրքրութիւն առեղծել իր շուրջ :

Հիմնադիր – խմբագիրը պատուոյ հարց դարձուցած էր ապահովել թերթին հրա– տարակութիւնն ու տեւականութիւնը :

Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն կեդրո– նացած էին — եւ կեդրոնացած են դեռ— իր ձեռքին մէջ : Հայ – Բոյժի վիճակի չէր պահելու վարչական մնայուն պաշ – տօնեայ մը : Ուստի եւ Նարդունի պար – տաւոր էր ո՛չ միայն խմբագրել թերթը, բազմաթիւ հայ եւ օտար հին ու նոր աղ– բիւրներէ նիւթեր հաւաքել բովանդակու– թիւնը հետաքրքրական դարձնելու, բժշ– կութեան ամենավերջին նուաճումները ծանօթացնելու համար ընթերցողներուն, այլ նաեւ ինքն է որ պէտք է գրաղէր — եւ կը գրպի ցարդ — վարչական բոլոր գործերով : Այսինքն՝ տպարան գտնել եւ հսկել տպագրութեան վրայ, հաստչներ գրել, թերթը ծալել, գրոչմաթուղթերը փակցնել, նամակատուն յանձնել, բա – ժանորդներու հաշիւները պահել, չմճա – րողներուն նամակ գրել, եւ այլն : կա – տարեալ մարտիրոսութիւն :

Եւ դեռ ժամանակ կը գտնէր գրական աշխատանքներ, բժշկական ու բանասի – րական ուսումնասիրութիւններ կատարե –

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱՊԱՅՔԱՐԸ

194 ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ ՔԱՇՈՒԵՑԱՆ

Ընտրապայքարը հետզհետէ որոշ դի – մագիծ մը կը ստանայ, Մայր Երկրի թէ Ափրերոյ մէջ :

Մայր Երկրի թեկնածուներու ընդհա – նուր թիւին վրայ 194 թեկնածուներ մեր– ժեցին վճարել արձանագրութեան համար պարտադիր 100·000 ֆրանքը : Վերջին քանի մը օրերու ընթացքին տեղի ունե – ցած տարակարծութիւններն ու անհամա– ձայնութիւնները պատճառ եղան, որ ա – նոնք վերջնականապէս հրաժարին ըն– րապայքարէն· այս ձեւով, 2784 թեկնա– ծուներ կը մնան 465 աթոռի համար :

Սէնի նահանգին մէջ թեկնածուներու պաշտօնական թիւը 499էն իջաւ 451ի : 48 հոգի քաշուած են, արձանագրութեան վճարումները չընելով· 31 հոգի Փարիզէն եւ 17 հոգի՝ արուարձաններէն :

Կարգ մը թերթեր դիտել կուտան թէ այս առաջին «պարտուածները» չհեղու հաւանականութիւն չունէին արդէն :

Սէնի նահանգի 451 թեկնածուները հե– տեւեալ ձեւով բաժնուած են կուսակցու– թիւններու միջեւ .—

Ընկերվարական՝ 55 թեկնածու, հա – մայնավար կուսակցութիւն՝ 55, Հանրա– պետական Միութիւն՝ 39, Ազատութեանց պաշտպաններ (փուժատական) 27, Ջար– թօնք եւ հաւատարմութիւն՝ քսան, ժո– ղովրդական Շարժում 19, Հանրապետա – կան կեդրոն՝ 15, Անկախ՝ 13, Արմատա– կան (Վալուպուիէն) 12, դանագան՝ 196 :

Միւս կողմէ Ափրերոյ մէջ կարգ մը ցանկեր սկսան ներկայացուիլ : Ափրերիա – ցիներու համար, ինչպէս կը գրեն թեր – թերը, ապահովութեան հարցը կենսական նշանակութիւն ունի, ահա՛ թէ ինչու կը սպասեն վերջին վայրկեանին՝ իրենց թեկնածութիւնը յայտարարելու համար :

Սէնի պարապայի մէջ, կիրակի կէս գի– շերին թեկնածուներու արձանագրութեան պայմանաժամը կը վերջանայ, ինչ որ կը նշանակէ թէ ընտրապայքարը պիտի բա– տանայ աւելի յստակ պատկեր մը :

Ներկայիս Ափրերոյ մէջ ներկայաց – ուած են հետեւեալ ցանկերը .—

Պլիտայի մէջ Ալի կէթաֆ ներկայացուց առաջին ցանկը՝ հարիւրապետ Լենկելի աներհայր Մարքէրի ընկերակցութեամբ :

Օրանի մէջ նախկին երեսփոխան եւ քա– ղաքապետ Ֆուք – Տիւփար, Ֆրանսայի երիտասարդ փաստաբան Ֆրանսուա Լօ – փէզի հետ ներկայացուց ընտրացանկ մը, որուն մաս կը կազմէ մահմետական ծա – նօթ անձնաւորութիւն մը՝ Մէքքի :

Օրանի դիւղին մէջ ալժերիական հար –

լու :

Նարդունի Յօրի համբերութեամբ եւ նախանձելի համակերպութեամբ կը կրէ իր խաչը : Ու դժ է այսօր եւ երջանիկ : Որովհետեւ իր հողեղաւակը՝ 25 տարե – կան քալ երիտասարդ զարձած՝ անսահ–ման հաւատքով կը նայի դէպի ապագան :

Հայ – Բոյժի բացառիկ թիւ մը՝ գրա – կան, պատմական եւ համայնապիտական ճոխ բովանդակութեամբ՝ չուտով պիտի պայ պատկելու այս պատմական հան – դրուանը :

Նարդունի դժ է ու երջանիկ՝ մտնա – նող անոր համար , որ յաղողած է գը – բաւել անվերապահ համակրութիւնը իր ընթերցողներուն, որոնց թիւը աւելցած է օրէ օր : Բոլորովին մինակ չէ անիկա այսօր՝ ինչպէս սկիզբի օրերուն : Բազ – մաթիւ բարեկամներ կը քաջալերեն դէմ– քը եւ կ'աջակցին իրեն՝ որպէսզի ամէ ու բարգաւաճի Հայ – Բոյժը : Որպէսզի կատարէ իր սեփական մրցանիշը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ԽՐՈՒՇՉԵՒԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Ա· ՄԻՈՒԹԻՆԸ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԸ ՊԻՏԻ ԴՐԱԻԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ»

Ա· Միկոյեանէ ետք, Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան 41րդ տարեդարձին առ– թիւ խօսելու նաեւ Խրուշչեւ, Կրեմլինի մէջ : Ներկայ էին խորհրդային եւ օտար պետանախկեաններ :

Խորհրդային վարչապետը յայտարարեց թէ «հեռու չէ այն օրը՝ երբ Ա· Միու – թիւնը արտադրութեան մարդին մէջ ա – ռաջին տեղը պիտի գրաւէ աշխարհի վրայ եւ մեր ժողովուրդին ապրուստի մակար– դակը բարձրագոյնը պիտի ըլլայ ...» :

Յեղափոխութեան տարեդարձին առ – թով տեղի ունեցած պինուորական տո – նդանքին աւելի քան մէկ միլիոն Ռուսեր ներկայ եղած են, Մոսկուայի փողոցնե – րուն մէջ, բայց այս տարի տողանցքը նուազ ողեկոչութիւն դործած է, քան նա – խորդ տարիներուն :

Պատերազմական նախարար Մալինովս– քի խօսելու ճառ մը, խտացրէն քննադա– տելով Արեւմուտքը :

Զինուորական չքերթէն ետք տողանցած են մարդիկները՝ ընկերվարական երկիր– ներու դրօշակներով :

Արեւելեան Պերլինի, Սոֆիայի եւ Թի– րանայի մէջ Հոկտեմբերեան յեղափո – խութեան տօնակատարութեանց ընթաց – քին կարգ մը միջադէպեր պատահեցան : Բոլոր երկիրներու նման պաշտօնական այս տօնակատարութիւններուն հրաւիր – ուած էին նաեւ Եուկոսլաւիոյ դեսպան – ները, բայց երբ ճառախօսները սկսան յարձակում գործել Պելկրատի վրայ՝ Թի– թոյի ներկայացուցիչները հանդիսու – թիւններէն ձգելով դուրս եկան :

Ա· ՄԻՈՒԹԻՆԸ ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ

Ա· Միութեան մէջ Նոյեմբեր մկրճի եւ երեքին չրաժին ռումբի փորձեր կատար– ուեցան, այս պատճառով Միացեալ Նա – հանդները յայտարարեցին թէ փորձերը դադրեցնելու պարտաւորութենէն ազատ են իրենք, քանի որ Մոսկուայի վարիչնե– րը դրուած պայմանը չեն յարգած : Այս ուղղութեամբ Նախագահ Այզընհաուըր յայտարարութիւն մը ըրաւ մասնաւորա – պէս չհշտելով .— Միացեալ Նահանգները 1958 Հոկտեմբեր 31ին դադրեցուցին չրա– ծին ռումբի փորձերը, հակառակ անոր որ

կերու նախկին նախարար Սիամ Քարա միացաւ « էքս ա՛Օրան»ի անօրէնին հետ, միասնաբար տանելու համար ընտրա – պայքարը :

Մկկական ցանկեր ալ ներկայացուեցան Պուժիի եւ Օրլէանվիլի մէջ :

Միւս կողմէ, նախկին նախարար Ափէն Սաարի, որ Ափրերիա զացած էր իր թեկնածութիւնը դնելու համար, վերջին պահուն հրաժարելով այդ ծրագիրէն՝ Փարիզ վերադարձաւ :

Միւս կողմէ Մոհամէտ Եազիտ, Ազա – տագրական Ճակատի բանբերը Մկկի մօտ, ընտրութիւններուն տոթիւ յայտա– րարեց թէ ալժերիացի ժողովուրդը անա – պատ մը ստեղծեց Զօր· Տը Կոլի չուրջ «Ափրերիոյ առաջմեայ կառավարութեան» «տեղեկատուութեան նախարարը » աւել – ցուց թէ դաւաճաններ են անոնք որ կ'ըն– դունին մասնակցիլ Ափրերիոյ Ֆրանսական ընտրութեանց բայց Զօր· Տը Կոլ պիտի թէ «դաւաճաններու ցեղը վերջացած է» :

× Ֆելհաթ Ապասի «կառավարութեան », « պատերազմական նախարարը» տեսակ – ցութիւն մը չնորհած է արեւմտեան Պեր– լինի «Տէր Թաք» թերթին եւ յայտարա – րած թէ «աքսորուած կառավարութիւնը

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱՌՇԱՅԱԾ ՍԷՐ

Բուրմն է լալիս· հողմ ու ձիւն ,
Մառախուղ է եւ մշուշ —
Ո՞վ է անվերջ հեծեծում ,
Ո՞վ է կանչում այսպէս ուշ :

Ո՞վ է շրջում անդադար ,
Ո՞ւմ է կանչում հիմա նա·
Ես հեռու եմ , ես օտար ,
Ասացէ՛ք՝ թող հեռանայ ...

Ասացէ՛ք՝ թող հեռանայ ,
Թող մոռանայ ինձ յաւէտ ,—
Անդարձութիւն է հիմա , —
Զրկայ դարձի արահետ :

Մէկը կորած· շիրմիս մօտ
Հեկեկում է եւ երգում —
Ո՞ւմ լացն է այն, ո՞ւմ ցաւոտ
Երգն է ճերմակ մրրկում ...

Իմ շիրիմը հեռաւոր ,
Եւ մոռացուած , եւ մենակ ,
Ո՞վ է յուզում մենաւոր
Իր թախիծով շարունակ :

Օտար երկրի դաշտերում ,
Ցուրտ գիշերում ձմեռուայ
Ո՞վ է աւիւն դեզերում ,
Անվերջ սգում իմ վրայ ...

ՎԱՀԱՆ ՏԷՐԵԱՆ

նախատեսուած ծրագիրը չէր վերջացած : Մի քանի ամսուան փորձերը դադրեցան նաեւ Անգլիոյ մէջ : Բայց Ա· Միութիւնը չա – րունակեց իր ռումբերը պայթեցնել, այդ ձեւով Ամերիկեան ձերբազատելով իր պայմանագրութենէն : Այսուհանդերձ , առայժմ մեր փորձերը չենք սկսիր եւ կը կարծենք թէ նոյնը պիտի ընէ նաեւ Անգ– լիան , որովհետեւ կը յուսանք թէ Ա· Մի– ութիւնն ալ պիտի հետեւի մեր օրինա – կին» :

Այդընհաուըրի եզրակացութիւնը այն է , որ եթէ Ա· Միութիւնը իր փորձերը չդադրեցնէ՝ բնականաբար Միացեալ Նա– հանդները պիտի չարունակեն իրենց փոր– ձերը :

Այս ուղղութեամբ մամուլի տուած մեծ տուա Ափտօքին նախարար Տըլըս , յայ– տարարելով թէ Ա· Միութիւնը չյարգեց Մկկի որոշումը, հետեւաբար՝ Մոսկուա պիտի դատապարտուի Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան , Հանրային կարծի – քին , Անգլիոյ եւ Ամերիկայի կողմէ :

Միւս կողմէ , Արեւմտեանները կը չա– րունակեն ծրնեւի խորհրդակցութիւննե – րը , այն յոյսով՝ թէ կարելի պիտի ըլլայ համոզել համաձնաժողովները եւ մարդկու– թիւնը փրկել ջրածին ռումբերու ազէ – տէն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՔԻ կառավարութիւնը արգիլեց Ա· – բարական Վերածնունդ (Պաաս) կուսակ – ցութեան պաշտօնաթերթին հրատարա – կութիւնը՝ Պաղտատի մէջ : Թերթը կը պահանջէր որ Իրաք միանայ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան : Զերբա – կալուած են պաշտօնաթերթին հինգ խմ – բագիրները :

ՍՈՒՐԻՈՅ եւ Իսրայէլի միջեւ պատա – հած կռիւներու ընթացքին քանի Սուրիա – կիներ սպաննուած կամ վիրաւորուած են, կը գրէ հրէական մամուլը : Միւս կողմէ Իսրայէլ բազոքարկ մը յանձնած է ՄԱԿի գինադադարի յանձախումբին :

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԶԻՆԱՏԱՆԻ մամուլի գործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ Հոկ– տեմբերեան յեղափոխութեան 41րդ տա – րեդարձին առթիւ Ա· Միութեան նախկին Արտաքին նախարար Մոլոթով ճառ մը խօսած է Ուլան Պաթորի մէջ, ուր չէ – տած է մասնաւորապէս « ընկերվարական երկիրներու միասնականութիւնը ... ան– ջատողականներու եւ աշխարհակալներու դէմ մղուած պայքարին մէջ» :

ՕՐՄԱՆԵԱՆ եւ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԺԹ.

Ներկայացուցինք Օրմանեանի պայքարը Ապտիւլ Համիտի զրաքննիչներուն հետ՝ ըստ իր յուշերուն, միաժամանակ զգալի մը տալու համար այն միջավայրին մասին՝ ուր զործելու կոչուած էր իրրեւ պատրիարք մեր զահընկէց պատրիարքը:

Բանիմաց ընթերցողը նկատից անշուշտ այն մանկունակ պարծենկոտութիւնը, որով նման պզտիկ դրուագներն անգամ Օրմանեան կը բարձրացնէ յաղթերզու-թեան:

Նոյն այդ վարժութեամբ, հասնելէ եառք մինչեւ առասպելը թէ իրրեւ «զանազուսպ» յայտնած է վերջ զնել հայկական ջարդերուն՝ իր պատրիարքու-թեան օրով, հարկ էր որ նախ ացնէր ա-մէն արժէք եւ անուն, որ ծանօթ էին, զործել, իր պատրիարքութեան օրով:

Ներկայացուցի արդէն իր քննադատու-թիւնները զինք նախորդող պատրիարք-ներու մասին (Իզմիրլեան, Դուրեան, եւ ուրիշներ): Այս անգամ՝ աւելի հետա-քրքրական դիմանկար մը, — ահաւասիկ Սրմեան Հայրիկը՝ Օրմանեանի զծա-զրութեամբ.—

« Ամէն պաշտօններէ անցաւ՝ վարժա-պետ, վարդապետ, առաջնորդ, վանա-հայր, պատրիարք, կաթողիկոս, եւ կը-նանք համարձակ ըսել թէ ո՛չ մէկուն մէջ նշանակալից յաջողութիւն չունեցաւ, սակայն երբեք ընդհանուր համակրու-թիւնը եւ պաշտելութեան հանդէպ չար-զանքը չկորնչցուց »:

Ա՛յս էր որ չա՛տ կը զարմացնէր եւ կ՚անհանդստացնէր Օրմանեանը:

« Եռանդնոտ եւ խանդավառ խնդու-թեամբ ամէն կողմերէ ողջունուեցաւ եւ ծօնուեցաւ Սրմեանի կաթողիկոսութիւ-նը, իւր տեսակին մէջ զերազանց եւ ան-նախընթաց ըսուելու արժանի տպաւորու-թեան ներքեւ, այնպէս որ իրաւամբ կը նանք հարցնել թէ ի՛նչ էր այդ երեւոյ-թին իսկական պատճառը:

Հանդիսական եւ ծօնական ցուցադրու-թիւնները երկու տեսակէտով կը կազմը-էին, մէկը իրը անցեալին երախտագի-տութիւն եւ միւսը իրը ապագային ա-կընկալութիւն: Այդ պատճառները Սրմ-եանի պատշաճեցնելով՝ իւր նախընթացին մէջ չենք տեսնար այդ բոցեռանդն չար-ժուքը արդարացնող արդիւնքները:

Տարօնի վանահայրական եւ առաջնոր-դական պաշտօնը ապարդիւն անցած էր, Կ. Պոլսոյ պատրիարքութիւնը դժգոհու-թիւններու առիթ տուած եւ հրաժարելու ստիպած էր, Վանայ տեղապահութիւնը նշանաւոր հետք մը թողած չէր: Բաղ-դատմամբ՝ օգտակար եղած էր Վարագայ վանահայրութիւնը, բայց այն ալ չատ արտասովոր բան մը չէր, այնպէս որ իւր բոլոր պաշտօնավարութիւններովը նշա-նաւոր արդիւնք մը ցուցած չէր որ այդ չափ եռանդուն երախտապիտութիւն հրա-ւիրէր: Իսկ ապագային համար վարչա-կան հանճար չէր խոստանար, ծերու-թեան հասած 72 տարեկան էր ընտրուած, բազմակողմանի զարգացմամբ չէր պատ-բաստուած, լեզուագիտութենէ եւ ճաշա-կէ զուրկ էր, կանոնաւոր պաշտօնավա-րութեան անընդունակ կը ճանչցուէր, եւ փորձառութենէ առաւելութիւններ քա-զած չէր. մեծ ակնկալութիւններ չէին ու-բեմն որ կեանքին վերջին մասին մէջ տարբեր բան մը յուսադրէին քան ինչ որ ցուցած էր իւր նախընթացին մէջ»:

Սակայն ինչո՞ւ այսքան կը սիրուէր Սրմեան Հայրիկ: Օրմանեան կ՚աշխատի պարզել զաղտնիքը.—

« Մարդիկ աւելի կը սիրեն ապիկար բարութիւնը քան չարամիտ կարողութիւ-նը, եւ Սրմեանի քուէ տուող 72 պատ-զամաւորներէ եւ անոր շուրջը ցոյցեր կազմակերպող հազարաւոր անձերէ չենք կարծեր եւ ոչ մէկը կը զտնուի՝ որ Սր-մեանի ջանքով ոսկեդարը նորոգուած, երջանկութիւնը իրականացած եւ բոլոր ձգտումները լրացած տեսնելու համոզու-մը ունեցած ըլլայ: Ասոր հետ մէկտեղ ամէնէն աւելի Սրմեանի արդիւնաւորու-թեան մասին թերահաւատները ալ, սիր-տով եւ համոզումով տուած են իրենց քուէն, ղլխաւորապէս այն նպատակով որ անշուշտ Սրմեանի անունով եւ ան-ձով՝ ապդին մէջ համերաշխ սէրը պիտի աճէր, եւ մասնաւորապէս կանուխէն զո-յացած եւ Մակարի օրէն զօրացած Մայր-աթոռին եւ Տաճկահայոց, եւս եւ Ռու-սահայ աշխարհականութեան միջեւ ու-րոյ պաղութիւնը պիտի վերնար, եւ ցրուեալ ազգայնոց փոխադարձ սէրը պի-տի ամրապնդուէր »:

Ուրիշ տեղ մը, չարունակելով պարզել նոյն այդ տեսակէտը, կը յաւելու.—

« Այդ համոզումը առաջնորդեց իւր զաթողիզոսական ընտրութիւնն ալ, եւ ան իրը ընտրող՝ համարձակ յայտարարեցի թէ Սրմեանը պիտի ընտրենք ոչ թէ Ա-թոռին արդիւնաւորութիւն աւելցնելու, այլ Աթոռին վրայ համակրութիւն հրա-ւիրելու համար »:

Այլապէս, ի՞նչ արժէք կը ներկայնէր Սրմեան՝ արժանանալու համար համա-ժողովրդական համակրանքի եւ սիրոյ.—

« Կատարեալ աշուղ մըն էր Խրիմեան», կ՚եզրակացնէ Օրմանեան եւ ուրիշ ոչինչ:

Ուրիշ ոչի՞նչ: Օրմանեան կը հաճի ը-սել նաեւ թէ «Սրմեան բոլորովին սիրտ և զգացում էր»: Եւ անմիջապէս կ՚աւել-ցընէ. « Սոհական զղուշաւորութիւն, վարչական ներքութիւն, զործունէութեան ճարտարութիւն իրեն սեպհական չէին: Իր նշանաբանն ալ էր՝ Ինձ խորհիլ չի»:

Եւ սակայն Օրմանեան տարիներով պարծենցաւ թէ Սրմեան, խորհելու ան-ընդունակ այս անձը, իրեն նուիրած է թանկարժէք մատանի մը(*), վրան փո-րագրուած. «Հովիւ քաջ զանձն իւր դնէ ի վերայ ոչխարաց»: Օրմանեան... « հո-վիւ քա՛ջ »:

Բայց Օրմանեան, որ անպատկառօրէն կը խոստովանի թէ « փոխադարձ վըս-տահութիւն» ստեղծելու աստիճանին հասցուցած էր իր յարաբերութիւնները Ապտիւլ Համիտի հետ, ի՞նչ պատմու-թեամբ կը զառնայ այն «քաջ հովիւը», որ կը զոհէ իր կեանքը՝ փրկելու համար իր ոչխարները:

Եւրոպական համալսարաններ տեսած, արդացած ու զարգացած Օրմանեան, այսպէս, երկար տեսն չհասկցաւ թէ ո՛ր-քան խո՛ր հեղհեղանք կար եւ մեզադրանք՝ այդ խօսքին մէջ, զոր խորամանկ վանե-ցին կ՚ուղղէր իրեն՝ թանկագին քարով մը միասին: Դառն ըմպելի մը՝ ոսկեայ բա-ժակով: Ազամանդակուռ չքանչաններու եւ մատանիներու սիրահարը ա՛յն տեսն միայն հասկցաւ հեղհեղանքը, երբ ծագե-ցաւ արշալոյսը:

Եթէ, սակայն, կարզար Աւետարանի այդ խօսքին չարունակութիւնը, աւելի կանուխ պիտի հասկնար թէ ի՛նչ զատ-նութիւն կը պարունակէր իրեն ընծայ-ուած բաժակը. «Հովիւ քաջ զանձն իւր դնէ ի վերայ ոչխարաց. իսկ վարձկանն որ ոչ է հովիւ, որոյ ոչ իւր են ոչխարքն, իրրեւ տեսանէ զղայլն զի գայ, թողու զոչխարան եւ փախչի. եւ զղայլն յափշտա-կէ զնոսա եւ ցրուէ. քանզի վարձկան է, եւ չէ փոյթ նմա վասն ոչխարացն » (Յովհ. ժ. 11):

Բազմաթիւ նամակներ զրկուած էին Սրմեան Հայրիկի: Նկարագրուած այն օրհասական կեանքը, զոր կ՚ապրէր հայ ժողովուրդը իր բնաջնջարհին մէջ՝ մինչ « քաջ հովիւը» բիւզանդական խնջոյքներ կը սարքէր, չքանչաններու իր հաւաքա-ծոն կը ճոխացնէր, թագէ թագ պատա-բաց մատուցանելու կը վազէր զոհարա-նական ապօթք կարդալու համար զայլին անուան, սովորութիւն մը որ հասարա-կաց զարձաւ նոյնիսկ ժամարար տէրտէ-րին համար: Սրմեան մէկ միջոց միայն ունէր դառն ըմպելի մը հրաժարելու, — ոսկեայ բաժակով:

Եւ դեռ Օրմանեան կը պարծի թէ Սր-մեան չա՛տ կը զնահատէր զինք: Հր-ամայեցէք, կարզադրէք Սրմեան Հայրի-կի մէկ նամակը, զրուած՝ 1902 թուա-կանին, Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան տաղնապին առթիւ, (այդ տաղնապին պատմութիւնը՝ յաջորդով).—

« Որդի մարդոյ, զուք ինչպէս մարդա-բէանում էք, ամէն անարդ միջոցներ ի զործ պիտի զրուին, որպէսզի յաջողի Օրմանեանին համար իր ցանկութեան հասնիլ: Ամէն ոք վկայում է, որ այդ անձն ճարտար եւ զործունեայ անձն մի է, բայց իր ուշոյն երբեք վստահութիւն չը լինիր, զի կարի մոլեալ է զիտաս անձին ընտրել քան Քրիստոսի եկեղեց-ւոյն: Եթէ այսպէս յաջողի, մեզք ա՞ստ պարանոցի վրայ կը ծանրանայ»:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*) Ճիշդ է թէ այս հոչակաւոր մատա-նին նուէր տրուած էր Խրիմեանի, բայց նուիրողին *միտքը* այնքան յայտնի էր՝ Խրիմեանի նկատմամբ, որքան Խրիմեանի միտքը՝ Օրմանեանի նկատմամբ, երբ նը-ւիրեց Օրմանեանի:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

ՌՈՊԷՐԹՕ ՊԷՆԶԻ ԵՒ ՀԷՐՊԷՐԹ ՓՈՆ ԳԱՐԱՅԵԱՆ

Աչնանային եղանակին առթիւ Փարիզի մէջ արուեցան չարք մը նուագահանդէս-ներ որոնցմէ մէկ քանին բացառիկ երե-ւոյթներ էին:

Ամենայն Սրբոց եւ Մեռելոցի ծօներուն առթիւ ամէն տարի նուագահանդէսներու յայտագիրները կազմուած են յաճախ Ռեֆիւյեմներէ (հոգեհանգստեան պատա-րագ):

Ռեֆիւյեմը կրօնական երաժշտութեան այն բարձրագոյն ոճերէն է որով ներշն-չուած են ականաւոր երաժշտագէտներն ամենք:

Այս տարի Քօլօնն նուագախումբը ար-ուեստագէտ Ռեֆիւյեմը. որուն դեկավա-րութիւնը յանձնուած էր դեռատի խմբա-վար Ռոպէրթօ Պէնզիի:

19րդ դարու պատանին վարիչ գործը եր-կու հարիւր չափուն արուեստագէտներու մասնակցութեամբ՝ ամբողջովին յիշողու-թեամբ եւ առանց մատնապրութեան, ար-ժանանալով ծափահարութեանց տեղա-տարափի մը:

Վերագառնալով գործին՝ Ռեֆիւյեմը կը ներկայացնէ ղլխաւորարար երկու պատ-կեր կամ ղղացում. առաջին եւ կարեւորն է վերջին դատաստանի նկարագրութիւնը, յետոյ՝ պատատանք Աստուծոյ, հայցելով ներողամտութիւն մարդոց մեղքերուն հա-մար եւ վերջապէս մեռեալներու յաւիտե-նական հանդիստ:

Մեր ծիսակատարութեան մէջ ունինք նոյն բառերը եւ նոյն նախադասութիւն-ները, բայց, ընդհանուր կերպով չու-նինք այս ըմբռնումով հեղինակուած զործ եւ աւելի պարզութեամբ կ՚արտա-յայտենք միեւնոյն պատկերն ու տպօթքը:

Երաժշտական աշխարհին մէջ ամէ-նէն ծանօթ Ռեֆիւյեմներն են Մօցարտի, Պէրլիօզի, Ֆօրէի, Պրահմսի եւ Վէրտիի հեղինակութիւնները: Մերօրեայ ուրիշ երաժշտասէրներ ալ չատ արժէքաւոր զործեր ունին այս ուղղութեամբ: Ասոնց մէջէն ամէնէն կրօնաշունչը նկատուած է Ֆօրէինը, ամէնէն ողբերգականը Պէրլիո-զինը, իսկ ամէնէն թատերականը Վէր-տիինը որ հիանալիօրէն պատկերացուցած է նիւթը: Ըսողներ կան թէ իր ամէնէն արժէքաւոր օփերան կարելի է նկատել:

Վերոյիշեալ երաժիշտները իրենց ուշա-դրութիւնը կեդրոնացուցած են երկրորդ

ՅԱՒԱԾ ՍԷՐ

—o—

Եւ Ռուբէնի մէջ չգտնելով իր ձգտում-ներուն իրականացումը, նա կամաց – կա-մաց թողեց նրան եւ սկսեց սրտնել ... Ի՞նչ.— Հաղիւ թէ լրիւ դիտէր, ինչպէս եւ դիտէր թէ ո՞րտեղ պէտք է այն զա-նէր: Նման այն որոնողների, որ սկսում են որոնել, մինչեւ պարզուի թէ ինչ են ուզում գտնել՝ Աստղիկն սկսեց դուրս նայել իր ընտանիքից:

Գեղեցիկ երիտասարդ կինը բնազդով դնում էր դէպի մի կողմ: Այնտեղից մի չնչաւորութիւն չօշափում էր նրա կոյր տենչանքները եւ քաշում դէպի իրեն: Եւ այդ երկու էութիւնները մթան մէջ իրար էին գալիս՝ ինչպէս ծղրիթներ ...

Անցաւ ժամանակ եւ ծնուեց մի տղայ: Նա բերեց նոր հոգս եւ կարծես նաեւ նոր մտերմութիւն: Ռուբէնն ուրախ էր այդ հոգսի համար. դա վանում էր այն վատ առուերները, որ սահում էին Ռուբէնի սիրոյ վրայով:

Մի առաւօտ միայն, երբ նա թէկն ա-րագ խմելով ու հետն էլ բլուղի կոճակ-ները զցելով խօսած էր Աստղիկի հետ՝ Ռուբէնն ինչ որ հապճեպ նկատեց նրա չարժումների մէջ: Աստղիկը կարծես ըշ-տապեցնում էր նրան, որ սա գնա գործի, բայց դա անում էր ոչ խօսքով: Դա երե-ւում էր նրա թէյ ածելու մէջ, հայեացքի մէջ: Այնտեղ նկատելի էր մի տագնապա-լի չտապ, որ անհանգիստ նայում էր Ռուբէնի կողմը: Այդ հայեացքը թեպա-զրում էր Ռուբէնին չուտ վերջացնել:

Ռուբէնը զրան առանձին նշանակութիւն չտուեց, բայց դա մնաց նրա յիշողու-թեան մէջ: Ու երբ տանից դուրս էր ել-նում՝ բակից անցնելիս նայեց պատուհա-նից ներս՝ տեսաւ որ Աստղիկը արագ մո-տեցաւ հայելուն եւ սկսեց երեսը պուտ-րի քսել:

« Շուկայ է չտապում» — մտածեց Ռուբէնը եւ միամիտ դուրս եկաւ բակից: Երբ հասաւ չէնքի վայրը՝ տան մտքերն ու Աստղիկը ցնդեցին ծխի նման: Աստղ ու կենդանի աշխատանքը զրկեց նրան եւ տարաւ հզօր բազուկներով:

Երեկոյեան վերադարձին Ռուբէնը Աստ-ղիկի չարժումներից նկատեց մի տարօրի-նակ բան: Կարծես սա իրեն չէր տեսնում: Գնում էր զալիս սենեակից սենեակ, վեր-ցընում, վայր դնում աննպատակ մի ա-ռարկայ: Պարզ էր — Աստղիկի միտքը զրաղուած էր մի բանով, որ կապ չունէր այդ ընտանիքի հետ:

— Ի՞նչ կայ, Աստղիկ, — հարցրեց Ռուբէնը:

— Ոչինչ — չեչտ պատասխանեց Աստ-ղիկը, ապա սառը նայեց նրան եւ կար-ցրեց — Ի՞նչ ես կպել ինձանից:

— Ո՞վ է կպել քեզանից ...

Աստղիկը լռեց:

Ռուբէնն ապահով որ Աստղիկը խօսք, բայց նկատելով որ Աստղիկը չարունա-կեց իր մտքի հետն ընկնելը՝ զարմանքով նայեց նրան եւ լռեց: Ցոգնած էր:

Հետզհետէ Ռուբէնը նկատում էր մի բան, որ Աստղիկն անտեղի կոպիտ սկա-տասխաններ էր տալիս իր անմեղ հար-ցերին: Նկատեց, որ Աստղիկը տան զոր-ծերն երեսի վրայ էր թողնում, կուում էր երեխաների հետ: Սկսեց նաեւ ծեծել նրանց:

Դա առիթ տուեց որ Ռուբէնը միջա-մտի: Դա արդէն վեր էր Ռուբէնի ուժե-րից — նա սաստիկ սիրում էր իր երեխա-ներին: Շուտով երեխաների լացը, Ռու-բէնի յանդիմանութիւնները եւ Աստղիկի ճիչը զարձան միակ ձայները, որ լսուում էին այդ ընտանիքում: Այդ ձայներից զատ՝ մնացածը լռութիւնն էր, որ տի-րում էր նրանց տանը:

Սակայն մի հանգամանք: Եւ դա սկը-սեց աչքի ընկնել: Չնայած ջղային խո-սակցութիւններին, վէճերին՝ Աստղիկը առանձին ջանասիրութեամբ զարդարուում էր ամէն օր, եւ դա առաւօտից սկսած: Ի՞նչ զործ ունէր այդպէս վաղ... Ռու-բէնին զարմացնում էր այդ, բայց նա զլխի չէր ընկնում: Մի անգամ միայն ինքն իրեն հարցրեց.

« Երեկոյ չէ, թատրոն չի գնում, կինը չի գնում, ինչի՞ է զարդարուում ...»:

Այդ զարդարանքները բոլորովին չէին բռնում Աստղիկի կոուարար վարմունք-ներին եւ մտայղ, ջղային զէմքին, որով նա անհամբեր չրջում է սենեակում եւ ներս ու դուրս անում:

Մի ինչ որ լարուած խուլ պատմութիւն էր սկսւում նրանց ընտանեկան կեանքի մէջ, որ խօսում էր անձայն բառերով: Նրանք զեռ ականջ էին դնում:

Մի անգամ Ռուբէնը չէնքի զործերով քաղաք էր զալիս հանրակառքով: Ցան-կարծ փողոցի մայթին նրա աչքովն ըն-կաւ Աստղիկը մի երիտասարդի հետ թե-ւանցուկ տրած: Երիտասարդի ախտաւոր զէմքը կոծկուում էր մի լկտի ժպիտով: Նա չատ տպատ էր կպել Աստղիկի թեւին: Ռուբէնին խոցեց Աստղիկի ցոլուն, վառ-ուող աչքերը:

Նրա հարբած զէմքի վրայ խաղում էր անասելի ուրախութիւն, հրճուանք: Ան-դամ Ռուբէնին թուաց թէ Աստղիկը իրան նկատեց, բայց էլի չարունակեց մօտիմօտ դնալ, հպատել երիտասարդին: Ռուբէնը զլուխը թաքցրեց ուղեւորների մէջ: Նա զգաց խանդի թոյնի առաջին հաճոյքը, որ յետոյ է դառնանում: Նա ամաչեց եւ վախեցաւ յայտնուել: Վախեցաւ իրե-նից:

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԻՄԻՐՃԵԱՆ

(4 Շար.)

ԿԱՅԾԳԼ

Ի. ՀԱՏՈՐ

ՀԱՅԿԱՁ ԹԵՐԹԻՆ

Երբեմն ատուտամեքեր ու վարպետներ մի քիչ իշխ էին, երբեմն էլ ոսկի իսկապես ոսկի էր, իսկ եւ այնպես վարպետները ոսկի ու ձեռքն իսկապես ոսկի էին, որովհետեւ ամբողջ գործը նրանց ձեռքում էր։ Ամբողջ գործը՝ սկսած հումքի ընտրությունից մինչեւ վերջնական արտադրանքի ստացումը

պիտի չարունակէ իր պայքարը անկախութեան համար»: Պէլգասըմ ճշդեց թէ ըմբոստները 120·000 հոգի ունին եւ հերքեց ֆրանսական լուրերը, որոնց համաձայն միայն 25·000 են:

× Եգիպտական նախարար փինէ երկար խօսակցութիւն մը ունեցաւ Պիւրոնի եւ Սիւարոյի հետ, աշխատանքի եւ չինուածոյի նախարարութիւններու 1959ի պիւտճէին չուրջ: Համաձայնութիւն չէ գոյացած: Նոյնիսկ, կը կարծուի թէ Սիւարօ – փինէ վիճաբանութիւնը բուռն եղած է:

Անկախ ասկէ, հինգ այլ նախարարու – թիւններու պահանջած պիւտճէին հետ համաձայն չէ եգիպտական նախարարը:

Դիմում եղած է Զօր· Տր Կոլի միջնորդութեան եւ Զորեքշաբթի օր վարչապետը պիտի ուսումնասիրէ այս հարցը: Ցամենայն դէպս, վերջնական որոշում – ները պիտի տրուին ընտրութիւններէն ետք, քանի որ 1959ի պիւտճէն Դեկտեմ – բերին պիտի հրատարակուի:

—o—

Պէյրութի «Լ'Օրիան» թերթին համաձայն Նասըր եւ Հիւսէյնի միջեւ համաձայնութիւն մը կնքուած է՝ Իրաքի եւ Յորդանանի միութեան առաջքը առնելու համար, այս առիթով թերթը կը յիշէ թէ Հոկտեմբեր 23ին զաղրած է գործել Յորդանանի զօրանոցի ռատիօկայանը՝ որ հաստատուած էր հակաեգիպտական քարոզչութիւններու համար: Մինչ Գահիրէի եւ Դամասկոսի թերթերը մեղմացուցին հակայորդանանեան իրենց յայտարարութիւնները: Թերթը կ'աւելցնէ թէ Նասը – Հիւսէյն համաձայնութիւնը եղած է կատարեալ զաղտնապահու – թեամբ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ· Յ· Դ· Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերուհի Էլլէն Բիւզանդի, իր ա – մուսնոյն ընկ· Կիլիկեցիի՝ կսկծալի մահուան տխուր առիթով:

×

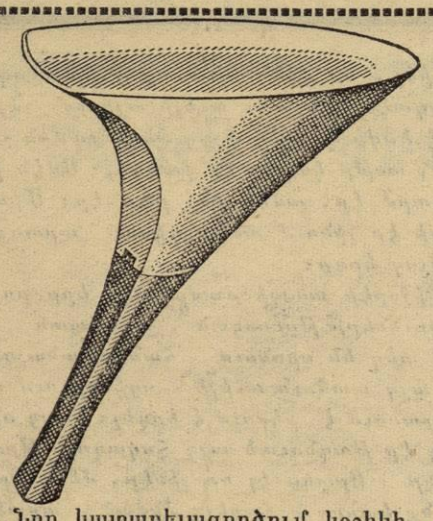
Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւն – ները կը յայտնէ Շահպազեան, Մահմուդեան, Պէտիկեան, Թիւթիւնճեան ընտանիքներուն, իրենց մօր, մեծ մօր եւ զա – զական՝ ողբացեալ Տիկին Էօժէնի Շահպազեանի մահուան առիթ:

× Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստա – ցաւ Տէր եւ Տիկին Արմենակ Ալթունեանէ հինգ հազար ֆրանք իրենց զաւկին դէմ – ուտուքենէ ողջամբ վերազարձին առ – թիւ:

Կ· ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՎԻԵՆ

Տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 15ին, Սալ ըը Ֆէթի սրահին մէջ, ժամը իննէն մինչեւ ուշ պիչեր: Առաջնակարգ նուագ (Լիոնէն), ճոխ պիւֆէ:

Մուտքը 300 ֆրանք:

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ *Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յայտնած է ձեւընկալի* (մաթիէռ փլաստիֆ) *եւ ալիւմինիումի միացու – մով չինել անբեկանելի* (ենֆասապլը) *եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ:*

Դիմել՝

VANPLAST

(ՎԱՆԼԵԱՆ)

7, RUE GODOT DE MAUROY

Téléphone : OPEra 01-08

Առաւօտներն հեռաձայնել՝ ITA 16-36

» 33-3[illegible]

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

15 Նոյեմբերին, Շաբաթ օր, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ Ալհամպրայի սրահնե – րուն մէջ:

Պատուոյ նախագահութեամբ՝

ԿԱՍՏՈՆ ՏԷՖԷՐԻ (Երեսփոխան – քաղաքապետ Մարսէյլի, նախկին նախա – րար):

Նախագահ՝ Ընկ· Ց· ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Օրուան խօսքը՝ **Ընկ· ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱ – ԶԱՐԵԱՆ** (Փարիզէն):

Գեղարուեստական բաժինը ստանձնած է՝ Նոր Սերունդը:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Լիոնի Վարանդեան կոմիտէի:

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Սալ Իմպերիալէ Գոնէմմոնի մէջ, 24, Բիւ Տիւնուար:

Կը նախագահէ՝

ԸՆԿ. Ս. ՓՈՂՀԱՐԵԱՆ

Կը բանախօսէ (Փարիզէն)

ԸՆԿ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԱՆԿԷՕԶԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի կողմէ:

Երգչախումբը կը դեկավարէ՝
Պ· Ց· ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Հանդիսէն յետոյ ընկերահամակրական ինջոյք քովի սրահը, մինչեւ ուշ առնն, առատ կերուխում, ուրախ զուարթ մթնոլորտ:

Մուտքը ազատ է

×

ՇԱԽԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՄՆԱՄԵԱԿԸ

Նոյեմբեր 23ին

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 16 Նոյեմբեր, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 15·30ին, Բիւ Ժէյի սրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէի, մասնակցութեամբ Կաղոյա Խաչի եւ Նոր Սերունդի:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ԼԻՍԷ ՔՈՆՏՈՐՍԷի ՄԷՋ, ԶՐի

Դասընթացք հայերէնի եւ այլ ճիւղերու: Ասօսիասիօն փլիօքէճնիճ, ճանչցուած իբրեւ ապշօղուտ ձեռնարկ, իր ուսուցման ծրագրին մէջ տեղ կուտայ հայերէնի դասաւանդութեան: Կ'ուսուցուին՝ լեզու, ղրականութիւն, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն: Դասախօս նշանակուած է ղրաղէտ՝ Թ· ԳԱՒՌԻԿ որ կը ստանձնէ նաեւ մանուկը դասեր, բացի հայերէնի ճիւղէն, իտալերէնի եւ զերմաներէնի:

Հայերէնի դասընթացքը սկսած է Հոկտեմբեր 15էն եւ կը չարունակուի՝ ամէն չորեքշաբթի եւ ուրբաթ ժամը (19 – 21):

Արձանագրութեան միանուագ ծախք տարեկան 700 ֆրանք, որ իրաւունք կուտայ հետեւելու դասաւանդուած միւս ճիւղերուն, դանազան օտար լեզուներ, դիտութիւն, փիլիսոփայութիւն, ընկերային նիւթեր եւն·: Փափաքողներուն ծրագիրը ձրի կը տրուի:

Դիմել՝

Association Philotechnique

47, Rue Saint André des Arts

(*Մէթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէօն*):

Հինգշաբթի եւ Շաբաթ 14 – 16, երեքշաբթի 18·20, հեռաձայն Տանֆօն 48·28, 44·14: Հայերէնի, իտալերէնի, զերմաներէնի դասերուն համար դիմել՝ Թ· Գառնիկեան, 8 բիւ Նոթր Տամ տը Լոռէթ՝

Որբունիի ճաշարանը, կամ՝ նոյն հասցէին, Օր· Զ· Սրապեանի, Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ, ժամը 4 – 6:

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

Օր· ՍԲԲՈՒՀԻ Տ· ԱԼԻՔԵԱՆ

ՅԱԿՈԲ Ղ· ԴԱՊԱԴՃԵԱՆ

Նշանուած

Կըընոպլը 19 Հոկտ· 1958 *Փարիզ*

Ալիքեան եւ Գալաղճեան ընտանիքները չնորհակալութիւն կը յայտնեն Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի, Ֆ· Կ· Խաչի եւ Հ· Մ· Ը· Մ·ի Կրընոպլի մասնաճիւղերուն՝ իրենց ղրկած չնորհաւորական հեռագիրներուն եւ ծաղկեկոզովներուն համար, ու այս առիթիւ երկու հազար Ֆր· կը նուիրեն «Յառաջ»ի բարգաւաճման:

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Տէր եւ Տիկին Մ· Կարապետեան եւ զաւակները կը նուիրեն երկու հազար Ֆր·, ի նպաստ հայ կարմիր Խաչի Ֆէստիվալի – լիէի օգափոխութեան կայանի ընդարձակման, ողբացեալ Տիկին Գոհար Վարդանեանի մահուան տարեդարձին առիթիւ:

Հայ կարմիր Խաչի Անտէր հիւանդնե – րու Ֆոնտին կը նուիրեն՝—

Տէր եւ Տիկին Գրիգորեան հազար Ֆր·, Պ· Սուճուքճեան հազար Ֆր·:

Հայ կարմիր Խաչի Փարիզի զարմանատան կը նուիրեն՝—

Պ· Պ· Տօլմաճեան, Յակոբեան հինգ հարիւրական Ֆրանք:

Ալեքսան

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ
ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ

Թիւ 8 – 9

240 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ եւ նկարազարդ:

1200 ֆրանք: Դիմել Պ· Բիւզանդ Թո – փալեանի, 46 Բիւ Ռիշէ, Փարիզ (9):

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Յ· Դ· Ուս· Միութեան բացառիկ ընդհ· ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, սովորական հաւա – քատեղին:

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ
ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· Նոր Սե – րունդի «Շ· Միսաքեան» խումբին կողմէ:

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Օթել տը լա Ռը – բուա տ'Օր սրահին մէջ, Փլաս տը լա Ռէ – փիւպլիք:

Նուագախումբ՝ Լուլու Պահճէ սա Ֆոր – մասիօն:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին:

ՓՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Զո – րեքշաբթի ժամը 9ին Քաֆէ Քառէ սրահը:

Կը խօսի Տէր Պարգեւ Բհեյ· Մէրճան – եան: *Նիւթ ունենալով «Խօսելու արուեստը»: Մուտքը ազատ է, կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:*

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ·— Համա – Խաբլերդ· Վալանս·— Ուշ ստացանք:

Pour tous vos Travaux
d'Appartements
ADRESSEZ-VOUS
au jeune Artisan Peintre
ARMENAK VARTANIAN
42, Rue des Jeuneurs — Paris - 2e
Devenez son Client :
Vous ne le regretterez pas !

ՏՕՆԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ
Աճապարեցէք ձեր նուէրները զրկել Խ· Միութեան ձեր ազգականներուն:
MORY et Cie
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
Միայն իրաւունք ունի ծրարները զրկելու Խ· Միութիւն:
Բան չենք ծախեր եւ մեր յաճախորդներուն չենք ստիպեր որ մեր տան կողմէ պատրաստուած ծրարները զրկեն:
Մենք միայն կը զրկենք ինչ որ դուք կ'առնէք ձեր ուզած խանութէն: Ստացողը ոչ մէկ բան չի վճարեր: Միայն նոր ապրանքներ կարելի է զրկել:
Ծրարները ապահովագրուած են եւ զրկողը ստացագիր մը կը ստանայ ստացագրուած, ստացողին կողմէ:
Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին՝ հեռաձայնով՝ NOR. 40 72 & 50 83
10, Rue St-Quentin, Service C, Paris 10
MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD
ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ԹԵՐԹԻՍ ԿՈՂՄԷ ՆԵՐԿԱՅԱՆԱԼ

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Ի նպաստ կարօտեալներու
Կիրակի, 16 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս պիչեր
HOTEL LUTETIA Ի *Շքեղ սրահներուն մէջ*
Գեղարուեստական բաժին — Նուագախումբ
ՊԻՒՖԷ — ՄՈՒՏՔ 500 ՖՐԱՆՔ

SICOMEX
20, Rue Royale, Paris 8e
Métro : Madeleine Tél. : OPE. 67-77
COLIS pour L'U.R.S.S. Licence Officielle
Համաձայն ինքնուրիսքի հետ ստորագրած պայմանագրին մէնէն կարճ ժամանակամիջոցին ԾՐԱՐՆԵՐ ԿԸ ՅԱՆՁՆԷ Խ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ:
Առաջնակարգ ապրանքներ, թէքսթիլ, հագուստ, ներքնազգեստ մատչելի պներով, տաք հագուստներ, չալ փերճնեան բուրդէ, նայլըն գուլպայ եւ ամէն տեսակ ապրանք:
Յաճախորդներուն տրամադրութեան տակ են, մեր սրասենեակին մէջ:
Բոլոր ծախքերը (մաքս – ապահովագրութիւն եւն·), ծրարներուն պիներուն մէջ հաշուուած են, ստացողը ոչ մէկ վճարում կ'ընէ, ծրարներու յանձնումը ապահովուած է եւ ստացողին կողմէ ստորագրուած:
Ստացագիրը կը զրկուի ուղղին: Բաց է ժամը 9էն 12, եւ 14էն 18·30
Envoi Gratuit de Renseignements et Catalogue

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
11
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
11 NOVEMBRE
1 9 5 8

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8341 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4142

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՋՈՒՐ ԿԸ ԾԵԾԵՆ

Հոկտեմբեր 31էն ի վեր ժընեւի մէջ ժողովի նստած է «հելվետական ակումբ»ը, որուն անդամներն են Միացեալ Նահանգները, Անգլիա եւ Խ. Միութիւն :

Ֆրանսան դուրս կը մնայ Մեծերու այս ժողովէն, որուն օրակարգի առաջին հարցն է վերջ տալ «կորիզային» փորձերուն :

Համաշխարհային երկրորդ պատերազմը իր բազմաթիւ յեղաշրջումներու կարգին նաեւ մեծ յառաջդիմութիւն մը արձանագրեց սպառազինութեան մարզին մէջ :

Հիթլէր տարիներով դաշնակիցներուն սպառնացած էր «գաղտնի զէնք»երով, որոնց չնորհիւ կը յուսար տանիլ վերջնական յաղթանակը :

Այդ «հրաշագործ զէնք»երը վ–1ի եւ վ–2ի սահմաններէն անդին չանցան : Լոնտոնի վրայ արձակուած այդ հրթիռները չկրցան ծունկի բերել Անգլիան, որ յամառ ու պայքարիւն՝ չարունակեց պատերազմը :

Ամերիկան է, որ վերջապէս չնորհիւ իր արդիական զէնքերուն եւ նիւթական անսահման կարելիութեանց, մանաւանդ չնորհիւ Նակազաքիի եւ Հիրոշիմայի վրայ նետուած հելվետական ռումբերուն՝ ապահովեց դաշնակիցներու յաղթանակը :

Երկար տարի Միացեալ Նահանգներու մենաչնորհը մնաց հելվետականի զայրանքը : Անոր յաջորդեց Ջրածին ռումբը, առաջինէն աւելի զօրաւոր :

Խորհրդային Միութիւնը յաջողեցաւ կորզել զաղտնիքը եւ արդէն տարիներէ ի վեր մրցակից զարձած է Ամերիկայի :

Երբ այս վերջինը զաղրեցաւ մենաշնորհը ըլլալէ, «կորիզային» զայրանիքներուն մասնակից զարձուց նաեւ Անգլիան, որ իր կարգին սկսաւ հելվետական ու Ջրածին ռումբեր չինել :

Ֆրանսա կը չարունակէ իր սեփական միջոցներով պիտական պրպտումներ կատարել՝ թափանցելու համար ռմբաչինութեան զաղտնիքներուն : Եւ ինչպէս զօրավար Տը Կոլ Հոկտեմբեր 24ի իր մամուլի ասուլիսին մէջ յայտարարեց, մօտ ատենէն այս երկիրն ալ պիտի ունենայ իր «կորիզային» ռումբերը :

« Հելվետական ակումբ»ի երեք անդամ – ները այժմ կը վիճին այն հարցին չուրջէն կորիզային փորձերը միայն մէկ տարուան կամ ժամանակաւոր կերպո՞վ պէտք է զադրեցնել թէ ընդմիշտ :

Սակայն Ֆրանսայի եւ խաղաղասէր միւս երկիրներուն համար փորձերը զադրեցնելը չէ կարեւորը : Անոնք կը պահանջեն, որ ո՛չ միայն այսուհետեւ հելվետական ու Ջրածին նոր ռումբեր չչինուին, այլ եղածներն ալ փճացուին :

Այդ ռումբերու քանդիչ ուժը ա՛յնքան մեծ է, որ եթէ պատերազմի մը պարագային անոնք զործածուին, աշխարհ կրնայ կործանիլ :

Ուրեմն պէտք է վերջ տալ նման ռումբերու պատրաստութեան եւ միջազգային մարմնի մը միջոցաւ հակակշիռ զործադրել բոլոր երկիրներու մէջ՝ արգիլելու համար անոնց չինութիւնը :

Զինաթափութիւն կամ ապազինում՝ Մ.Ա.Կի հակազդեցան տակ :

Տարիներէ ի վեր այս առաջարկները կը ներկայացուին զանազան պետութեանց կողմէ եւ մանաւանդ յանձնախումբ մըն ալ տարին տասներկու ամիս ժողով կը զումարէ, հոգեյոյզ ճառեր կը խօսուին եւ պեդեպիկ բանաձեւեր կը խմբագրուին :

Սակայն զինաթափութեան հարցը ուր որ էր տասներեք տարի առաջ, նոյն տեղը մնացած է : Ո՛չ մէկ յառաջդիմութիւն :

Պարզապէս ջուր կը ծեծեն, առանց որ եւ է արդիւնքի յանգելու :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

52 ԸՆՏՐԱՑԱՆՔ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԱԶԱՏԱԿԱՆՆԵՐ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱՆ

Ինչպէս կը նախատեսուէր Ալժերիոյ թեկնածուները վերջին պահուն սպառնալիքներ ըրին, արձանագրուելու համար : Արդարեւ, կիրակի կէսօրէ ետք ժամը հինգին ընդամէնը 14 ցանկեր արձանագրուած էին : Կէս գիշերին՝ այդ թիւը բարձրացաւ 52ի :

Երեք շրջաններու մէջ միայն մէկական ցանկ ներկայացուած է .— Թիարէթ, Օրլէանվիլ եւ Թիզի – Ուզու, մինչ Պոնի մէջ կը հաշուուին վեց, Ալժէի մէջ՝ վեց, Ալժէի արուարձաններուն մէջ՝ հինգ, Օրանի մէջ չորս, Կոստանդինի մէջ չորս ցանկ : 18 շրջաններ կան, ուր վերոյիշեալ երեք – քէն զատ ամէն տեղ մէկէ աւելի ցանկեր ներկայացուած են :

Ինչպէս կը դրեն տեղական թերթերը, այս ցանկերուն մեծ մասը էնթէկրասիոն կը պահանջէ : Ընդհանուր առմամբ ազդային իսլամները ընտրապայքարին մէջտեղ չեն եղած : Այս պարագան կը չեշտուի, երբ քննենք Սէթիֆի կացութիւնը· քաղքենիներու աւանդական այս կեդրոնին մէջ երկու ցանկեր կան միայն, որոնցմէ մէկուն առաջադրութիւնն է՝ « իմբոսութիւնը ճղմել » : Սէթիֆի երկրորդ ցանկը պլիսաւորուած է ընկեր – վարականի մը կողմէ՝ Տօքթ. Վինաէլ – չէ, որ չահելու չատ քիչ հաւանականու – թիւն ունի :

Ամէն պարագայի մէջ ցանկերու խճդումը դժուար թէ յառակ պատկեր մը կարենայ ներկայացնել : Քաղաքական թէ լրագրական շրջանակները առ այժմ նախատեսութիւն մը ընելէ կը զգուշանան : Պա՛րզ է միայն մէկ բան .— Թեկնածուներու մեծ մասը էնթէկրասիոնի կողմնակից է :

Միւս կողմէ ցանկերու հրապարակումը ցոյց տուաւ թէ կարզ մը ազատականներ վերջնականապէս քաշած են իրենց թեկնածութիւնը : Ասոնց կարգին՝ Ալժէի նախկին քաղաքապետ Շըվալիէ, ինքնավար ընկերվարական՝ Սաւարի, «էքս ա'Ալժէ» թերթի անօրէն Ալէն ար Սէրնեի, Ֆիլիվիլի քաղաքապետ Գրեւօ եւն. :

Միւս կողմէ ըմբոստները կը չարունակեն իրենց զործունէութիւնը : Շարաթ օր ռումբ մը արձակուեցաւ Ջոկատի մը վրայ, Սիտի Պէլ Ապէսի մէջ· ոչ մէկ պինուար վիրաւորուեցաւ բայց չորս մահմետականներ վիրաւորուելով հիւանդանոց փոխադրուեցան :

Պոնի մօտերը երկու պինուարականներ սպաննուեցան, երբոր մը ծանրօրէն վիրաւորուեցաւ :

Անծանօթ մը չորս փոքրիկներու ձեռքը ռումբ մը տուած է, որ պայթելով ծանրօրէն վիրաւորած է երեք երախաներ· անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուած են :

Ֆիլիփվիլի մէջ պինուրական կառքի մը անկիւնը զետեղուած ռումբ մը պայթեցաւ, պինուր մը սպաննելով· վիրաւորուած են 14 ուրիշներ :

Պէլքուրի մէջ, Լիոն փողոցի վրայ կառքէ մը արձակուած ռումբ մը պայթեցաւ, երեք հոգի վիրաւորելով :

Թապլայի մօտերը պինուրական ճիպի մը ինկաւ ըմբոստներու ձեռքը· մէկ մեռաւ եւ մէկ վիրաւոր :

× *Ֆրանսական կառավարութիւնը հա – մակարծիք է ,որ Միացեալ Նահանգները թեթեւ զէնքեր տան Թունուզի, մօտ 2400 ոստիկաններու պինման համար :*

× *Ալժերիոյ «առժամեայ կառավարութեան վարչապետ» Ֆերհաթ Ապաս կիրակի օր օդանաւով գնաց Ժընեւ «անձնական » պատճառներով :*

× *Կառավարութիւնը որոշեց Պաուտոյ լեգէոնի մեծ չքանչանով պատուել ակա – դեմական Ֆրանսուա Մորիաքը : Ծնած՝ 1885ին, Մորիաք 1933ին ակադեմական ընտրուեցաւ եւ 1952ին ստացաւ Նոպէլի գրական մրցանակը :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ մէջ ծանր զէպքեր պատահեցան առջի օր· անգլիացի պինուր մը սպաննուեցաւ եւ ուրիշ մը վիրաւորուեցաւ : Երկու Յոյներ սպաննուեցան : Միւս կողմէ, կղզիին բրիտանական բոլոր քաղաքացիներուն զէնք պիտի բաժնուի՝ ինքնապաշտպանութեան համար, այս նպատակով քաղաքացիները Նիկոսիոյ մէջ զօրանոց հաւաքուեցան եւ պինուր մը ցոյց տուաւ իրենց՝ թէ ինչպէս պիտի զործածեն զէնքերը :

ՆԻՒ ԵՈՐՔ ՀԵՐԱԼԴ ԹՐԻՊԻԻՆ թերթի խմբագրապետ Ուալթըր Լիփման, որ երկու չարաթով զացած էր Խ. Միութիւն , առնակցութիւն մը ունեցած է Խրուշչեւի հետ, որ յայտարարած է, թէ դեմանելիորհրդային նոր դաշինք մը կարելի է կնքել՝ 1939ի համաձայնութեան նման :

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ամերիկեան դեսպանը գնաց Ուոշինկթըն՝ Նախագահ Այզընհաուըրի եւ Արտաքին նախարար Տըլլասի հետ կարեւոր խօսակցութիւններ ունենալու համար :

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Օր ըստ Օրէ

ԵԻ ՊԻՏԻ ԸՆԵՆ

Արդար ըլլալու համար պէտք է խոստովանիլ թէ Թուրքերը մէկ ազէկ սովորութիւն ունին — առաջուց, անուղղակի ձեւերով , կ'ազդարարեն թէ, օր մը չէ օր մը, ճորէն գլխուդ պիտի իջեցնեն ի – րենց *էնթարբին* տակ պահուըտած *ևա – թաղանը* : Հասկցա՞ր — լա՛ւ : Չհասկցա՞ր — դո՛ւն գիտես : Վերջին պահուն, չել – լես — մեր Արեւելահայ եղբայրներուն ըսածին պէս — *փռշմանես* եւ գանգատիս :

— Աղբա՛ր, ես ասանկ ըլլալը գիտնայի նէ, գլխուս ճարը կը նայէի ···

Երբ Թուրքը միտքը դրած է թէ հաշիւ պիտի տեսնէ Հայուն եւ՝ Ցոյնին հետ, կ'ելլէ հաւկիթին մէջ մազ կը փնտռէ :

— Ինչո՞ւ ինծի ծուռ նայեցար, կեա – վո՛ւր ···

— Էֆէնտի՛, ես քու վրադ ո՛չ ծուռ նայելու *մէրթաք* ունիմ, ո՛չ ալ շիտակ ···

— Չէ՛, նայեցա՛ր, ես գիտեմ, ես տեսայ որ նայեցար··· Եթէ ինծի ա՛լ ծուռ չնայեցար, շաւս ծուռ նայեցար··· Ես բեզի կը ցուցնեմ :

« Ես բեզի կը ցուցնեմ »ի այս սպառնալիքը ճորէն կը սաւառնի Պէյօղլուի կամ Կէտիկ Փաշայի ճամբաներուն վրայ, զանազան տարազներով :

Պոլսոյ *Սօն Փոսթա* թերթը, վերջերս , գանգատագիր մը հրատարակեր է իր սիւնակներուն մէջ : Յօդուածագիր էֆէնտին — ներողութի՛ւն, Պայր — դժգոհութիւն կը յայտնէ՝ իրենց մայրենի լեզուն գործածող Յոյներուն, Հայերուն եւ Հրեաներուն դէմ :

— Զի՛ վայլեր, *նապրչմադ*, որ թուրքերէն գիտցող Թուրք հայրենակից մը , որ այս հայրենիքին բարիքները վայելած է, կը վայելէ եւ պիտի վայելէ, ելլէ իր մայրենի լեզուով բարբառի՝ կամուրջէն Սկիւտար գացող շոգենաւին կամ Թիւնէլին Գլուխէն Շիշլի երկնցող հանրակառքին մէջ ··· Հա՛, եթէ մեր սեռնչելի լեզուն չեն գիտեր, ատոր ըսելիք չունինք ··· Բայց, մեր սեռնչելի լեզուն գիտնալ եւ չխօսիլ , ոճիր է, էֆէնտի՛մ, ոճիր··· Այս տեսակ *վաթան խայրնը* մարդիկ պէտք է իրենց *փըրթիւ*ները ժողվեն ու մեր *մէմլէքէթէն հիւհննէմ* ըլլան, եր – թան :

Մօտաւորապէս այս իմաստը ունի մոլեռանդ յօդուածագրին սպառնալիքը, որ անտարակոյս, ներջնչուած է ի վերուստ :

Քանի մը ամիս առաջ էր որ Ազգային ժողովին սեղանին վրայ եկաւ Հայուն , Ցոյնին ու Հրեային լեզուն դպրոցներէն միանգամընդմիշտ դուրս հշելու ծրագիրը : Ոչ թուրք աշակերտները ի՞նչ իրաւունք ունին զանազան նիւթեր իրենց մայրենի լեզուներով սորվելու, երբ թուրքերէն կոչուած լեզուն լիուլի կը զգացնէ զիրենք ···

Կը տեսնէ՞ք որքա՜ն լրբացեր են ու որքա՜ն գոհեկացեր են որ յանդգնութիւնը ունին բերան առնելու իրենց երկրին « բարիքները » :

Ի՞նչ « բարիք » : Զարդէն, կոտորածէն, կողոպուտէն, առեւանգումէն զատ ուրիշ ի՞նչ «բարիք» վայելեցին Հայն ու Ցոյնը եւ մնացեալները, այն օրէն՝ ասդին երբ Թուրքին արիւնաթաթախ դրօշակը սկսաւ ծածանիլ Վոսփորի ափերէն մինչեւ Արաբատի ստորոտը : Մինչեւ Հարաւի աւազները :

Թուրքը երդում բրած է — ամէն տասը, հասն տարին անգամ մը պիտի զգացնէ իր ներկայութիւնը : Ուրիշ ազգեր , իրենց ներկայութիւնը կը զգացնեն ձայնասփիւռ հնարելով, օդանաւ շինելով , ախտերու դէմ շինուկներ գտնելով կամ դէպի լուսին հրթիռներ արձակելով :

Թո՞ւրքը : Գտած է ամէնէն դիւրին միջոցը — անուղղ մոռնալու վրա՞յ են, ջարդէ՛ : Գանձանակին մէջ մուկերը *թանկո՞* կը պարեն, գնա՛ գողցիր Հայուն ու Ցոյնին գանձանակը : Այն ատեն կը հասկնան թէ դուն ալ կաս ու տակաւին շան – սատակ եղած չես :

Այս սպառնալիքները ուրիշ իմաստ չունին : Կը պատրաստուին վաղուան համար·

— Սա երրորդ պատերազմը գա՛ր, նայէ ինչե՛ր, ինչե՛ր, ինչե՛ր պիտի ընենք *կեավուր*ներուն ···

Եւ պիտի ընեն, վստահ եղէք :

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ԲԱՀՈՒՄ՝
ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԵՒ ՔԻՒՐՏԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Թրքական մամուլի « Թա » գործակալութեան համաձայն Քիւրքուքի մէջ կատարի կռիւներ եղած են Թուրքերու եւ Քիւրտերու մէջեւ : Ինչպէս անցեալ չարթ, այս անգամ ալ պինեալ Քիւրտեր յարձակում գործելով Թրքական վաճառատուներու վրայ՝ կողոպտած են, գործիքները փչրած եւ պատռած՝ Աթաթիւրքի նկարները :

Այնուհետեւ պինամարտ մը ծայր առած է Թուրքերու եւ Քիւրտերու միջեւ : Բանակը մեծ դժուարութեամբ միայն կրնացած կարգը վերահաստատել : Բայց, կացութիւնը ծանր կը նկատուի եւ մթնոլորտը՝ լարուած :

Մամուլի գործակալութիւնը կ'աւելցնէ թէ ձերբակալուած են համաձնաւոր բազմաթիւ պարագլուխներ, որոնք պատասխանատու էին այս խռովութիւնները :

Քիւրքուքի Թուրքերը սարսափի մատնուած են : Արդարեւ, Իրաքի այդ չրջանին մէջ կ'ապրին մօտ յիսուն հազար Թուրքեր , որոնց դեկավարները հետեւեալ մը դրկած են վարչապետ Մենտերէսի , որպէսի Անգարայի կառավարութիւնը միջամտութիւն մը ընէ՝ Իրաքի Թուրքմանութեան ապահովութիւնը հաստատուն հիմերու վրայ դնելու համար :

ՋԻՆԱԴԱԴԱՐԻ տարեդարձին առթիւ Յառաջ լոյս չի տեսներ վաղը :

ԼԻԲԱՆԱՆԸ ԱՅՍՕՐ

ՀԱՅԱՆՈՒՆ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԵՑՈՒԱԾՔԸ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն ՅԱՌԱՋԻ)

3.

Պէյրութ.— Լիբանանեան ապստամբութեան օրերուն, ապստամբներու հետ գործակցութեան առաջին գծին վրայ գտնուեցան նաեւ համայնավարները : Անոնց կարծիքին նաեւ «մեր» կարմիրը – կը տուցները : Եթէ արաբ համայնավարնե – րը, ըմբոստներուն մէջ ամէնէն ծայրա – յեղները նկատուած « Նէհաոի »ներուն հետ կը ներկայացնէին որոշ ուժ մը, « մերինները », ընդհակառակն աւելի բեռ եղան առաջիններուն վրայ, քան թէ փըն – տուած արժէք մը ներկայացուցին : Այս ճշմարտութեան կարկառուն ապացոյցը եղաւ այն, որ Պէյրութի մէջ իրենց «մէջ – նարերը» նկատուած եւ իբրու դէմ առ դէմ գտնուող երկու փոքր թաղերու — Նոր Հաճընի եւ Ֆուալ Պեեւեխի— պաշ – պանութեան համար, հարիւրաւոր արաբ համայնավարները պահեցին հոն մինչեւ ըմբոստութեան վախճանը : Պարզ այն պատճառով, որ առանձինն պիտի չկրնա – յին դիմադրել, որեւէ ժամանակ, դուր – ձին գալիք հաւանական յարձակումի մը :

Հայտնուն կարմիր – կտուցները , սա – կայն, «հերոսացա՛ն» այն առեն, երբ ըմ – բոստներու բատիսկայանը օգտագործեցին ամէն օր, ցերեկ եւ գիշեր, Դաշնակցու – թեան եւ անհատ Դաշնակցականներու դէմ հայհոյելու, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայրապետն ու մեր այլ բար – ձրաստիճան եկեղեցականները անլուր նա – խատինքներով անարգելու եւ բոլորին մէկ – բերան սպառնալու համար : «Հերո – սացա՛ն», նաեւ, իրենց ձեռքը պատահո – ղին ինկած քանի մը Հայեր առեւանգելու եւ դանձք դաղանային չարչարանքներու ենթարկելու կամ ենթարկել տալու ա – ռիթներով : «Հերոսացա՛ն», տակաւին , երբ քաւթեանց ու զրպարտութեանց տե – ռակը փորձեցին ապստամբներու մօտ , Դաշնակցականները ներկայացնելու հա – մար իրրեւ ... իմպերիալիզմի գործա – կալներ կամ ... հրէական լրտեսներ : Եւ «հերոսացա՛ն», վերջապէս ,երբ օրին մէ – կը, կեցած – տեղը սպաննեցին Հ · Մ · Ը · Մ · ի եւ Լիբանանի ազգային խումբի ամէ – նէն չատ սիրուած փութպոլիստներէն Շամին եւ սպաննելու նպատակով ծանրօ – րէն վիրաւորեցին անոր ընկերը՝ Ակրա – տարեանը, ու այսպէսով դուռ բացին հայկական ճակատի բռնկումին, որուն արիւնոտ հետեւանքները, քառապատիկ ատատկութեամբ իրենք կրեցին վերջ ի վերջոյ :

Մինչեւ այս անարդ ոճիրները բախում չկար հայտնուն համայնավարներուն հետ : Դաշնակցականները չէին կորսնցու – ցած իրենց պատրիւնը, հակառակ ուղ – ղակի եւ անուղղակի ամէն կարգի զրպը – ռութիւններուն : Եւ ասիկա, ըմբոստու – թեան առաջին երեք ամիսներու ամբողջ տեւողութեան չրջանին : Դաշնակցութիւ – նը, առաջին օրէն իսկ կիրարկեց՝ Լիբա – նանի եղբայրասպան կռիւներուն մէջ կողմ չբռնելու եւ երկու ճակատներուն հանդէպ ալ պարկեշտ կեցուածք ունենա – լու իրատես քաղաքականութիւնը : Այս վերաբերումը միայն կը համապատաս – խանէր լիբանահայ զաղութի չահերուն , եւ, եթէ զաղութը նուազագոյն կորուս – տով ու վնասով կրցաւ դուրս գալ Լիբա – նանեան այս ծանր ողբերգութեան մէջէն, այդ կը պարտինք առաւելապէս Դաշնակ – ցութեան կիրարկած այդ առողջ քաղա – քականութեան :

Դաշնակցութիւնը մտահոդուեցաւ մի – այն՝ ուղղակի վտանգի մը պարագային ինքնապաշտպանութեան անհրաժեշտու – թեամբ, վստահ ըլլալով անշուշտ, որ նը – ման վտանգ, երբ եւ իցէ, արաբ ըմ – բոստներէն չէր որ պիտի գար : Արդա – բեւ, քաղաքացիական պատերազմի ամէ – նէն տպաւնպալի օրերուն իսկ չեղաւ դէպք մը, ուր, ոեւէ Դաշնակցական գործ ունեցած ըլլար արաբ ըմբոստներուն հետ, հակառակ նոյն իսկ հայտնուն կար – միր – կուսցներու այլատեսակ դրգռու – թիւններուն և զրպարտութեանց՝ ըմբոստ չրջանակներու մօտ, Դաշնակցութեան դէմ : Ու փոխադարձաբար արաբ ըմբոստ – ներն ալ որեւէ բան չերթին հայութեան եւ առանձնապէս Դաշնակցականներու դէմ , բացի մէկ երկու դէպքերէ , որոնք, իրենց կարգին, նիւթուած էին հայտնուններու կողմէ : Այսպէսով ալ պիտի վերջնաբար կացութիւնը, եթէ երբեք Շամին չսպան – նուէր անոնց ձեռքով եւ տրուած չըլլար, հետեւաբար, մարդասպանութեանց ազ – դանչանը :

Բոլշեւիզմը փորձեց միշտ զրգռել ըմ – բոստները Դաշնակցութեան դէմ, բայց չյաջողեցաւ : Եւ երբ չյաջողեցաւ, կռիւը փոխադրեց ան հայկական իրականու – թեան մէջ, որպէսզի այս անգամ կարե – նայ ըսել ըմբոստներուն, թէ տեսէ՛ք, ձեզի հետ գործակցած ըլլալնուս համար է որ Դաշնակները կը յարձակին մեր վը – րայ եւ կը սպաննեն մեզ ...

Հայտնուն կարմիրներու այս ոճիրներն ու անոր յաջորդածները զղուանք պատ – ճառեցին Դաշնակցական , համակիր եւ չէզոք զանգուածներուն : Զղուանք պատ – ճառեցին նաեւ զրգռիչ քաւթիւններն ու հայհոյանքները իրենց թերթերու էջերէն եւ ըմբոստներու ձայնափիւռէն, մեր բարձրաստիճան եկեղեցականներու հաս – ցէին : Ահա այս իսկ պատճառով կազ – մուած հայկական ճակատը երկուստեք ստեղծեց սուր լարուածութիւն մը, որ , հոգ չէ թէ քիչ մը նուազած ուժգնու – թեամբ, կը շարունակուի դժբախտաբար մինչեւ այսօր : Ու ասիկա՝ հակառակ ընդհանուր կացութեան բարելաւման եւ անդորրութեան վերահաստատման մայ – րաքաղաքի այլ շրջաններուն մէջ :

Շարունակուող այս կացութեան իսկ բերմամբ, տակաւին «արդիւնած զօտի – ներ» կան Պէյրութի հայաբնակ թաղա – մասերուն մէջ : Եթէ 3 – 400 հայ ընտա – նիքներ պատսպարող Նոր Հաճըն եւ Ֆա – լիլ Պեեւիի թաղերէն ներս Դաշնակցա – կաններն ու անոնց համակիրները կը նը – կատուին անբաղձալիները, անդին, փո – խադարձութեան արդար օրէնքով, ան – բաղձալի կը նկատուին հայտնուն համայ – նավարներն ու անոնց գործօն գործակից – ները 30 – 35·000նոց Պուրճ Համուտ եւ Էյըֆիֆ հայաշատ թաղերուն մէջ : Կա – մովին կամ բռնի տեղահանուած հարիւ – րաւոր ընտանիքներ ուրիշ երդիքներու տակ պիտի անցնին յառաջիկայ ամիսնե – րը, եթէ երբեք վերջ չդտնէն անունով միայն հայ համայնավարներու զրգռու – թիւնները :

Ի պատիւ տակայն Դաշնակցութեան պէտք է ըսել , որ հակառակորդներու հանդէպ իր վերաբերումին մէջ եղաւ ան աւելի քան զուսպ եւ ուղղամիտ : Մինչ կարմիրները, օրինակի համար, փողոց – ներն ինկած Դաշնակցական կամ համա – կիր մարդ կը փնտռէին, որպէսզի առե – ւանդեն, չարչարեն եւ ի վերջոյ սպաննեն կամ ուրիչներու յանձնելով չարչարել եւ սպաննել տան : Դաշնակցականները այդ ուղղութեամբ ոչ մէկ քայլ առին այն բո – լոր ընդարձակ թաղամասերուն մէջ, ո – րոնք կը գտնուէին իրենց թեւարկութեան, հսկողութեան ու հակահչին տակ : Հա – յտնուն կարմիր – կտուցները դռներ կոտ – րելով մտան Դաշնակցականներու եւ հա – մակիրներու տուներէն ներս եւ աւազակ – օրէն թալանելով, տարին ինչ որ կրնային տանիլ : Դաշնակցականները, ընդհակա – ռակն, ձե՛ռք չդպցուցին այն բոլոր բնա – կարաններուն, որոնց հակաղաշնակցական տէրերը հեռացած էին այս կամ այն պատճառով : Մէկ խօսքով, Դաշնակցա – կաններու եւ մեր համակիրներու վերա – բերումը մինչեւ վերջը եղաւ անոխակալ եւ պաղարիւն, այնքան առեն, որ հայտ – նուն կարմիրները չէին սպառնար իրենց կեանքին : Եւ, եթէ նման պարապանքերու տակ, ժողովրդական հակաղարձութիւնը եղաւ խիստ ու աններող, ատոր ալ պա – տասխանատուները իրենք, համայնավար – ները եղան :

Այս դետնի վրայ ալ, տակայն, իրերը աստիճանաբար պիտի յանդին իրենց տը – րամաբանական վախճանին : Ու պիտի յանդին այն հիմնական նկատումով, որ համայնավարները, որոնց կարգին եւ « մեր » հայտնուններն, սիրուած չեն բը – նաւ Լիբանանի մէջ : Ընդհոսութեան ա – միսներուն, երբ ապստամբ դեկավարները

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Մովեսական Հայաստան պարբերակա – նը, որ իբրեւ «հասարակական, գրական, գեղարուեստական պատկերազարդ ամ – սագիր » կը հրատարակուի «արտասահ – մանի հետ բարեկամութեան եւ կուլտու – րական կապի հայկական Ընկերութեան կողմէ, Սեպտեմբերի թիւով կուտայ « Սփիւռահայ Գրականութեան » հա – մայնապատկեր մը :

Այս համայնապատկերը պատրաստած է Պատրիկ Սելեան անունով մարդ մը, որ գեղարուեստի մասին, ժամանակին, իր հմտութեան եւ հասկացողութեան ապա – ցոյցը տուաւ յայտարարութեամբ մը թէ Երեւանի Օփերային հետ բաղդատելով՝ ախոռ մըն է արեւմտեան պետութեան մը օփերան :

Այս համայնապատկերը կը զարդարեն , տաղանդաւոր գրողներու կարգին, մար – դիկ որ կը կոչուին ··· Մալէգեան՝ « հանդերձ բարեկամօք » :

Համայնապատկերը կազմողին յիշողու – թեան եւ գիտցած բաներուն մասին գա – ղափար մը տալու համար՝ կ'արժէ ար – տատպել Պատրիկ Սելեանի յօդուածը ամ – բողջութեամբ , իբրեւ զուարճալիք :

Մէկ բան միայն կ'ուզեմ աւելցնել այստեղ ·— Երբ Հայաստան մեկնած ու տեղաւորուած մարդիկ իրենց չգիտցած բաներուն համար կը վարձատրուին, վարձատրո՛ղն է միայն որ կը կորսնցնէ, եւ այդ կորուստը շա՛տ է ··· զուարճա – ցնելու համար մեզ :

Առաջին համաչխարհային պատերազմէն յետոյ Սփիւռքահայ գրականութեան զարգացման մէջ Փարիզը կատարեց չատ աչքառու դեր : Դա պատահական չէր, ի հարկէ : Փարիզը, որ անցեալում, ընդ – հուպ մինչեւ 1914 թիւը, Պոլսէն յետոյ հանդիսացել էր արեւմտահայ մշակոյթի զարգացման ամենակարեւոր օճախներէն մէկը, ամէն տեւել ունէր այդ դերը կա – տարելու համար : Սկսած 19րդ դարի վերջի կէսէն մինչեւ առաջին համաչխար – հային պատերազմի վախճանը, Փարիզում իրենց գրական–հասարակական գործու – նէութիւնն էին ծաւալել · Վահան Թէքէ – եանը, Արշակ Զօպանեանը, Մինաս Չե – րազը, Զապէլ Եսայեանը , Լեւոն Բաչա – լեանը, Տիգրան Կամսարականը եւ չատ ուրիշներ : Փարիզում են ստեղծագործել կերպարուեստի այնպիսի ականաւոր ներկայացուցիչներ , ինչպէս Փանոս Թէր – լէմէզեանը, Խակար Շահինը եւ Մախոխ – եանը : Առաջին համաչխարհային պատե – րազմից յետոյ, երբ Պոլիսը դադարում է արեւմտահայ մտքի զարգացման կենտրոն լինելուց , Մեծ Եղեռնը վերապրած մտա – ւորականութեան մի կարեւոր մասը հա – մախմբւում է Փարիզում , այդ թւում Վահան Մալէզեանը, Ռուբէն Որբերեա – նը , Եւփիմէ Աւետիսեանը (Անայիս) , Զարուհի Պահրին եւ չատ ուրիշներ, ինչպէս նաեւ մինչեւ հայրենիք վերա – դառնալը՝ Աւետիք Իսահակեանը :

Գրական աւագ սերունդը, որ յետպա – տերազմեան չրջանում համախմբուեց Փարիզում, դրեթէ ցած չդրեց, հայ ժո – ղովրդի ճակատագրի նկատմամբ կարճա – տես անտրոչութեանն ու տուայտանքներին յաջորդեցին Խ · Հայաստանի իրականու – թեան ներչնչած վստահութիւնն ու ոգե – ւորութիւնը՝ հայ ժողովրդի ապագայի նկատմամբ : Հիմնականում արեւմտահայ դրականութեան ու արուեստի ապրող դասականները հանդէս եկան և պաչ – պանութիւն Խ · Հայաստանի :

Ֆրանսահայ դրականութիւնը, որպէս սփիւռքահայ դրականութեան մի հատ – ուածը, իր մէջ ամփոփելով արեւմտահայ դասականների նախախորհրդային չրջանի հին ստեղծագործութիւնները՝ համալր – ուած նրանց յետխորհրդային չրջանի նոր վաստակով, հիմնականում հանդիսանում է հանրագումարը դրական այն հունձքի, որ վերջին երեք տասնամեակում տուեց դրական միջին սերունդը : Գրական կրտ – սեր եւ կրտսերագոյն սերունդ Ֆրանսա – հայ իրականութիւնը չտուեց, բացա – ռութեամբ այն երիտասարդ դրողներից , որոնք, ինչպէս Ռուբէն Մելիքը, ստեղ – ծագործում են Ֆրանսերէն լեզուով : Եւ դա արդիւնք է ասիմիլացիայի այն քա – ղաքականութեան, որ Ֆրանսիական կա – ռավարող չրջանակները տանում են ապ – գային փոքրամասնութիւնների նկատ – մամբ : Հայկական տարրական դպրոցնե – րը, որոնք պահպանւում են մեծ զոհողու – թիւնների գինով , ոչ մի հնարաւորու – թիւն չունեն մինչեւ վերջ հասցնելու հա – յերէն լեզուի ուսուցումը : Վենետիկի Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանն այն միակ դարբնոցն է, որ ընդունակ է Եւրո – պայում դրական կրտսեր ու կրտսերա – դոյն սերունդ պատրաստելու : Անշուշտ Ֆրանսիայում կան եւ կրտսեր դրողներ , ինչպէս Զանդուն, Իշմայլեանը, Աւետիս Այեքսանեանը եւ ուրիշներ, որոնք, վեր – ջին տասնամեակում, Պոլսից անցան Փա – րիզ, ուր կային ամէնան ու դարգացման համար համեմատաբար աւելի նպաստա – ւոր պայմաններ :

*Ֆրանսիայում դրական միջին սերուն – դը ասպարէզ իջաւ երեք տասնամեակ ա – ռաջ : Այդ սերունդը հասունանում էր այն պայքարում, որ մղւում է մի կողմից հայրենադաւ դաշնակ կլիկի, միւս կող – մից դէպի Խ · Հայաստանը համակրող , նրանով ոգեւորուող աչխատաւորական զանգուածների ու հայրենասէր մտաւո – րականութեան միջեւ : Դաշնակներն ամէն կերպ աչխատում էին իրենց ջլատիչ ազ – դեցութեանը ենթարկել անապատի ար – հաւիրքները վերապրած եւ չափահասու – թեան տարիքը թեւակոխած որբերին , որպէս ռէալիզմ նրանց հրամցնելով ան – կումային, պռոնդրաֆիկ , երիտասարդ դրողի համար դայթակղութիւններով ու փորձութիւններով լեցուն պուլվարային դրականութիւնը : Դաշնակների այդ ջան – քերը հակահարուած են ատանում տակա – ւին որբանոցներում Խ · Հայաստանով խանդավառուած ու առաջդիմական զան – գուածային չարժումների մէջ ներգրաւ – ուած երիտասարդ դրողների կողմից , ո – րոնց վերապահուած էր վերջնական յաղ – թանակը : Առաջաւոր դրականութեան յաղթանակի համար մղուող պայքարում դրական նոր սերունդի ձեւակերպմանն ու հաստատմանը մեծապէս օգնում էին ե – րեւանից ստացուող խորհրդահայ դրող – ների ստեղծագործութիւնները Հայաստա – հրատի հրատարակչութեամբ լոյս տես – նող Եղիչէ Չարենցի եւ Վահան Տէրեանի բանաստեղծութիւնների հատորները ,

(Մնացեալը յաջորդով)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Զեհոսլովաքիոյ պետական հրատա – րակչութիւնը լոյս ընծայած է Աւ. Իսա – հակեանի պատմուածքներու ժողովա – ծուն: Թարգմանուած են 25 պատմուածք– ներ, ժողովածուին կցուած են ծանօթա – գրութիւններ եւ յօդուած մը՝ բանաս – տեղծի կեանքի ու գործին մասին: Գիրքը հրատարակուած է 3500 օրինակ:

Մոսկուայի մէջ ռուսերէն լեզուով վերահրատարակուած է Հմ. Սիրասի «Անահիտ»ը: Գիրքը հրատարակուած է 75 հազար օրինակ տպաքանակով:

Լենինականի աւազահանքերուն մէջ գտնուած է նախապատմական փիղի ոսկոր մը: Քանի մը օր առաջ նոյնպիսի ոսկորներ գտնուած էին այլ աւազահան – քերու մէջ. ոսկորները յանձնուած են պատմագիտական թանգարան:

ինչպէս նաեւ, Սիմոն Յակոբեանի խմբ – գրագրութեամբ Վիէննայում լոյս տեսնող «Աբեգ» ամսագիրը:

Հասունութեան շրջանը թեւակոխած որ – բերին իրենց ապագայնացնող ապրելու – թեան տակ պահելու որպէս միջոց, 20ա – կան թուականներէն սկիզբները, դաշնակ– ները կազմեցին Զափհաս Որբերի Մի – ութիւնը (ՁՈՄ), որին դլխաւորում էր պնդաճակատ յեղափոխական Շաւարշ Նարդունին:

ՁՈՄի շարքերում յայտնուեցին երկու երիտասարդ դրողներ՝ Շահան Շահնուրն ու Վազդէն Շուշանեանը, որոնք իրենց դրական տաղանդով անմիջապէս արժա – նացան բոլորի ուշադրութեան: Ինչքան էլ նրանց սկզբնական գործերում, որոնք լոյս տեսան ՁՈՄի օրգան «Մենք» ամսա– գրում, շատ բան կար պուլվարային ու վուլգար, այնուամենայնիւ այդ գործերը աչքի էին ընկնում իրենց դրական վար – պետութեամբ:

1930 թուին Փարիզում հիմնուեց Ֆրան– սահայ նորագոյն դրողների ընկերութիւն: Այս ընկերութեան մէջ միաւորուել էին առաջաւոր երիտասարդ հայ դրողներ՝ դլխաւորութեամբ Միսաք Մանուչեանի եւ Սեմայի: Մանուչեանի խմբագրութեամբ սկսեց լոյս տեսնել ընկերութեան օրգան «Զանգ» ամսագիրը: Ընկերութիւնն ու «Զանգ»ը կոչուած էին կարեւոր դեր կատարելու ոչ միայն Ֆրանսիայի, այլ շատ ուրիշ երկրների նորագոյն դրողնե – րին հաւաքագրելու եւ նրանց դրական ե– ռանդն ու տպաւորը ճիշդ ուղիով առաջ– նորդելու տեսակէտից: Աւելի յետոյ Սե– մայի խմբագրութեամբ իրար յաջորդե – ցին՝ «Զանգ» ու «Զահ» ամսագրերը, ո – րոնց էջերում հանդէս եկան իրենց հա – ւատնութեան չրջանը թեւակոխած երի – տասարդ դրողներ, եւ որոնց էջերում որ– պէս բանաստեղծ եւ արձակագիրը ձեւա – կերպուեցին Միսաք Մանուչեանն ու Սե– ման (Գեղամ Աթմաճեան): Ոչ պակաս դեր կատարեց ՀՕԿ ամսագիրը:

(1) ՊԱՏՐԻԿ ՍԵԼԷԱՆ

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԽԱՌԷՆ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

●

Վիէն, (Յառաջ).— Թէեւ յոգնած եւ դադրած մեր այս երկարատեւ պանդխ – տութեան մէջ. սակայն մեր ազգային դղացումները նոր ուժ մը, վերանորոգ – ուած աշխուժութիւն մը, խանդ մը կը ստանան, երբ քով քովի կուգանք տօնա – խմբելու համար համազգային վսեմ դէպ– քեր եւ կամ յիշատակելի մեծ տաբե – դարձներ:

Կիրակի, նոյեմբեր երկուքին, Սէրքլը Կաթոլիքի մեծ սրահը բոլորովին կեր – պարանափոխուած էր: Հանդիսաւոր եւ ամէն խաւէ հետաքրքիր բազմութիւն մը եկած էր մասնակցելու Հ. Յ. Դաշնակ – ցութեան 68րդ տարեդարձի հանդիսու – թեան:

Վարագոյրը բացուեցաւ: Բեմին յար – դարանքը շատ պարզ ձգուած էր, հազիւ մէկ – երկու նկարներ ...: Բայց կէն – դանի պատկերը Դաշնակցութեան դինա – նշանին՝ բահ, դրիչ, դաշոյն, — աւել – ցուց հետաքրքրական երեւոյթ մը:

Զինանշանը կազմող անթօս դերակա – տարներն էին Գրիգորեան Յ., Կ. Զարուհ – եան, Զօպոյեան եւ Յովհ. Մարգարեան:

Ապա Վիէնի, Վալանսի եւ Լիոնի Նոր Սերունդի միացեալ երդչախումբը երգեց «Մշակ բանուոր»ը, որուն յաջորդեց օր– ուան նախագահ ընկեր Ս. Գալուստեանի բացման ճառը:

Նախագահը, յիշեցուց թէ այլեւս ան– փոփոխելի սովորութիւն է դարձեր այս օրուան առթիւ մտերմիկ հաւաքոյթ – թեան նստիլ ղէմ – ղէմաց, Հայ ժո – ղովուրդը եւ անոր ծոցէն ելած Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը:

Քանի մը պատմական ակնարկներէ վերջ, եւ մեր առօրեայ դժուարութեանց թեւումը կատարելով, նախագահը վերջա– ցուց իր խօսքը յայտարարելով բարձր եւ յստակ թէ «Հայ ժողովուրդը, ցրուած աշխարհս չորս ծագերուն, կը սպասէ որ Հայրենիք վերադառնայ, իր հայրերուն պատմական երկիրը»:

Օրուան պատշաճ արտասանութիւններ, մէներգներ, նուագներ՝ ջութակի կամ կիթառի վրայ, փայլ մը եւս ընծայեցին վերամուտի առաջին եւ մեծադոյն ձեռ – նարկին:

Այսպէս երկու դպրոցական հայկակ – ներ՝ Ս. Բարսեղեանց եւ Կ. Տոլմաճեան անսայթաք, լաւ առոդանութեամբ սրտա– բուխ հաւատածներ արտասանեցին:

Օրիորդ Մատ. Զօպոյեան, Վիէնի Նոր Սերունդի կոմիտէ իմաստալից ուղերձ մը կարդաց Հ. Յ. Դաշնակցութեան 68րդ տարեդարձին նուիրուած:

Իսկ Լիոնի Նոր Սերունդի աւետաբերնե– րէն մին ընկեր Մ. Պէպիրեան իր ջութա– կին վրայ նուագեց «Կիլիկիա»ն ու ներ – կաներուն բուռն բաղձանքին վրայ ստիպ– ուեցաւ նուագել «Հունձքի երգը»:

Օր. Աբրինէ Պապայեան երգեց Հա – յաստանեան երկու իրապաշտ երգեր:

Իրեն յաջորդեց Տիկին Վ. Ռսթիքեան, մէներգեց երկու քնքոյշ երգեր «Հայրե – նիք» եւ «Իմ երգը» ողբացեալ Գ. Ալէմ – շահէն:

Գեղարուեստական յայտագիրը հետ – գհետէ ճոխացաւ Արման Խօքսիւզեանի երկու յաջորդական նուագներով, կիթա– ռի վրայ, ինչպէս նաեւ ընկեր Յ. Զէք– եանի արտասանութեամբ, հոգեհանգիստ Յ. Թումանեանի:

Բոլորովին նոր եւ հաճելի անակնկալ մը եղաւ Վիէնի Նոր Սերունդի երկու օր – իորդներու՝ Թ. Մաջոյեանի եւ Ա. Կարա– պետեանի զուգերգը՝ «Ցիշում եմ ես»:

Հարկ չկայ ըսելու որ դեղարուեստա – կան բաժինին մասնակցողները — անխը– տիր ամէնքը լիառատ ծափերով ողջուն– ուեցան ներկայ հոծ բազմութեան կողմէ:

Ապա ընկեր Ժ. Մխրիճեան (Մարսէյ – լէն) բեմ բարձրացաւ:

Ահա ղլխաւոր կէտերը իր բանախօսու– թեան.— « Հայրենակիցներ, ուրիշ ապ – դեր, օրինակի համար Անգլիան, տուած են հանճարներ. հայ ժողովուրդն ալ եա չէ մնացած. տուած է իր հանճարեղ Նա– բեկացին, առանց թուրք ազգին հետ համեմատութեան նուաստութեան, մենք տուած ենք մեր լաւագոյնը աշխարհին:

Եւ եթէ երկար ժամանակ ապրեցաւ հայ ժողովուրդը տրորուած, անարգուած, սակայն երջանիկ օր մը, Հ. Յ. Դաշնակ– ցութիւնը ծնունդ առաւ, որպէսզի ձեռք տալով վերականդնէ զինքը եւ առաջնոր– դէ, միշտ յուսադրելով, պայքարելով:

Հայոց պատմութիւնը կը յիշէ Հայուն ազատասիրական պայքարը, այո, միշտ կռիւ յանուն ազատութեան:

Հայը դարերէ ի վեր կայ, կը մնայ միշտ կենդանի, առյդ, միշտ լոյսը սէ – րող, լո՛յս, լո՛յս դոչելով:

Այդ 68րդ տարեդարձի առիթով, մեր կուսակցութիւնը կ'ուղէ տեսնել հայ ժո – ղովուրդը իր հողին վրայ, տեսնել Արա– գածը, Կապուտակ Սեւանը, տեսնել ա – ռատութիւնը, բարդաւաճումը, խաղաղ, չինարար կեանքը: Եւ ի վերջոյ կ'ուզենք որ հայ ժողովուրդը հարազատ տէրը դառնայ մեր հայրենիքին: Եւ տեսնէ Մա– սիսը, սրբազան, վեհափառ Մասիսը եւ վրան՝ եռագոյնը »:

Այս խանդավառ եւ հայրենասէր խօս– քերով ընկեր Ժ. Մխրիճեան վերջացուց իր երկարաշունչ բանախօսութիւնը:

Աւանդական փակման քայլերգով եւ նախագահի շնորհակալութեան խօսքե – րով՝ ուղղուած ներկաներուն եւ դեղար – ուեստական բաժինին աստառողներուն, հանդէսը վերջացաւ լաւագոյն տպաւո – րութեամբ:

Վիէնի Հ. Յ. Դ. կոմիտէն շնորհաւո – րելի է, որ համեստ միջոցներով կրցաւ կազմակերպել ամէն տեսակէտով յաջող հանդէս մը:

Կ. Տ.

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐԱՆՕՔ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

ԱՌ ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ Տ. ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Սրբազան Հայր,

Նախ ձեր ներողութիւնը կը խնդրեմ նամակիս հրապարակային հանդամանք մը տալու ստիպուած ըլլալուս:

Փարիզահայ երկու չարաթաթերթերու մէջ, (16 Հոկտեմբերի թիւերը), քա – քաոչ մը կը յայտարարէ թէ ձերդ Սր – բազնութեան յանձնած է, յանուն Ֆրան – սահայ Թանգարանին Արեւելքի մէջ հա – ւաքած բոլոր հնութիւնները:

Յոնարհարար կը խնդրեմ որ երկու բա– ռով, այո կամ ոչ, բարեհաճիք պատաս – խանել մեծ թիւով ազդայիններ մատնս– պղ հետեւեալ երկու հարցումներուն՝

Ձեղի յանձնուածներուն մէջ կը դըտ – նուի՞ն այն խիստ թանկարժէք առարկա– ները, որոնց մէկ մասին նկարագրութիւ– նը հրատարակուեցաւ Արեւելքի հայ թեր– թերու մէջ եւ Փարիզահայ չարաթաթեր – թի մը 13 Մարտ թիւին մէջ, այսինքն՝

1) Սկիհ մը ձոյլ արծաթ եւ ոսկի:

2) Տրզատ Թագաւորի զօտիին, ոսկի ագամանդակուռ օղակը:

3) Ձեռագիր աւետարան մը 17րդ դա – րէն:

4) Ուրիշ մը՝ 1420 թուականէ:

5) 17րդ դարէն իւղանկարէ նկար մը:

6) Արծաթեայ քշոցներ, ոսկի հրեշ – տակներով:

7) Վարդապետական դաւազան մը, փղոսկրէ:

8) Ձոյլ ոսկի սրբատուփ մը 14րդ դա – րէն:

9) Տաճկան ընտանիքի պատկերները փղոսկրի վրայ:

Կը խնդրեմ նաեւ որ բարեհաճիք իբր նախագահը կրօն. Ընկ.-Թեան ճշդել թէ Թանգարանը ո՞ր թուականին հաստատ – ուած է եկեղեցւոյ խորհրդարանի սրահին մէջ:

Արդարեւ երկու հրապարակային յայ – տարարութիւններով եկեղեցւոյդ հոդա – բարձութեան այժմու նախագահը կը պն– դէ թէ 1947ին է: Իսկ ես լաւ կը յիշեմ որ 1950ի Յուլիսին է որ Թանգարանը սկսած է հոն հաստատուիլ (տես տաճկագրու – թիւն կրօն. Ընկ.-Թեան վարչութեան, նիստ 2 Մարտ 1950, 4 Մայիս 1950, 26 Յուլիս 1950):

Այս կէտին վրայ եւս քննութեան մատնանշած տեղեկագրութիւններուն ձեր պատասխանը կրնայ շատ կարճ ըլլալ՝ 1947 կամ 1950:

Կանխայայտ շնորհակալութիւններով եւ որդիական յարգանքով՝

ՀԱՅԿ ԹՕՓՈՒԶԵԱՆ

ՁՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՁԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (293)

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԻՄ.

ՀԱՅԿԱՁ ԲԵՐԴԸ

Կանանչ բուսականութեան մէ նչոյլ անպակաս չէր մնացել նրանց վրայ. ամէն ինչ այրել էր ոսկէը: Միայն օչինդրը բու– սում էր իր սուր, կծու հոտով:

Ահա ճանապարհը խաչաձեւ կտրելով, անցաւ չարաղուչակ նապաստակը: Նա րբրզեց մի քաքի վրայ եւ, ականջները ցցած, հեռուից նայում էր մեզ վրայ: Երբ մօտեցանք, անյայտացաւ մացառնե– րի մէջ: Գոնէ մի ապուէս անցնէր, դա կ'ուրախացնէր ինձ, դա արդէն նչան կը լինէր, որ մեր ճանապարհորդութիւնը, ինչ նպատակով էլ եւ լինէր, բարեյաջող վախճան կ'ունենար: Բայց նապաստակը չար է դուշակում: Այդ նախապաչար – մունքը, սկսեալ մանկութիւնից, իմ մէջ այն աստիճան արմատացած էր, որ ես սկսեցի կասկածել, որ անպատճառ մի որ եւ իցէ անյաջողութեան կը հանդիպենք: Այդ մասին, ի հարկէ, ամաչեցի Ալանին մի բան ասել, վախենալով նրա յանդիմա– նութիւնից:

Մենք անցանք մի Հայոց դիւղի մօ – տով: Գետնափոր խրճիթները հազիւ բարձրանում էին գետնի մակերեւոյթից: Տափակ կտուրների վրայ կալ էին կալ – սում: Որպէս ծանրութիւն, երեխաներն իմբով ածել էին կամնասայլի վրայ, մի դոյդ եղներ քաչում էին եւ պտտեցնում դետ չմանրած յարդի վրայ:

Մայրը, հեծանոցը ձեռին, խառնում էր յարդը: Ջաղջաղի սուր առամները, որ կազմուած էին կայծքարի կտորներից, կարատում էին յարդի խոչոր մասները: Տղամարդիկ չէին երեւում: Նրանց մի մասը դաչտերում ուրիչ աչխատանքներով էին զբաղուած, իսկ չատերը դնացել էին օտար երկիրներ, պանդխտութեան մէջ է– ին ապրում: Մի քանի ծերունիներ նստած էին կալի մօտ, դիպած խուրձերի հովա – նոի ներքոյ, ծխում էին: Մեզ տեսնելով ամէնքը կանդնեցին եւ խորին կերպով դլուխ տուին: Մեր առաջնորդներից մէկը մօտեցաւ նրանց եւ կրակ խնդրեց, որ իր չիբուխը վառէ: Մենք անցանք: Երբ նա կրկին եկաւ եւ հասաւ մեզ, ես հարցրի.

— Ի՞նչ էին խօսում այն ծերունիները:

— Հարցնում էին, թէ ո՞վ է այդ մար– դը:

— Դուք ի՞նչ ասացիք:

— Ասացի՝ եւրոպացի ճանապարհորդ է:

— Նրանք ի՞նչ ասացին:

— Հարցնում էին, թէ ի՞նչ նպատակով է ճանապարհորդում:

— Էլ ուրիչ ոչինչ չհարցրի՞ն:

— Հարցրին, թէ ո՞ւր է դնում: Ես ա– սացի՝ դնում է Հայկայ բերդը տեսնելու: Նրանք երանի տուեցին եւրոպացու աչքե– րին, որ կը տեսնէ Հայկայ բերդը:

— Միթէ՞ նրանք չեն տեսել:

— Զեն տեսել. այդքան մօտիկ են ապ– րում, եւ չեն տեսել:

— Դա շատ զարմանալի է:

— Զարմանալու ոչինչ չկայ, ես աւելի զարմանալին կ'ասեմ ձեզ. ինձ պատահել է տեսնել դիւղացիներ, որոնք մի քանի մղոնով միայն հեռու են ապրում մի վանքից, երբ օտար երկրներից եկած ուխտաւորների քարաւանը նրանց դիւղի մօտով անցնում է, նրանք խորին բաղ – ձանքով ասում են ուխտաւորներին. «Ե – րանի ձեր աչքերին, որ կը գնաք, կը տեսնէք մեր վանքը»:

Այդ խօսակցութեան միջոցին՝ մեր ա – ռաջնորդի միւս ընկերն էլ մօտեցաւ մեզ: Ես այժմ միայն սկսեցի ուչադրութեամբ քննել նրանց դէմքերը: Այդ դէմքերը ինձ չատ ծանօթ էին երեւում: Ինձ թւում էր, թէ մի տեղում պէտք է տեսած լինէի նը– րանց: Բայց ե՞րբ եւ ի՞նչ տեղում, մը– տաբերել չէի կարողանում: Այդ տարա – կուսանքը երկար տանջում էր ինձ: Մի– թէ՞ կարելի էր մոռանալ այդ տեսակ մարդկանց: Երկուսն էլ բաւական երի– տասարդներ էին, կարծես, մի դոյդ Ա – յազներ լինէին: Ես անիծում էի իմ բը– թամտութիւնը: Եթէ տեսել էի, անպատ– ճառ պէտք է ուրիչ հանդուստով, ուրիչ կերպարանքով տեսած լինէի, եւ ոչ որ – պէս այժմ, լաւի հանդուստով, ինչպէս հանդուստ էին Արթինի բոլոր ծառաները:

Ես տատանւում էի անստուդութեան մէջ: Մտածում էի հարցնել: Միթէ՞ նը– րանք կ'ասէին, թէ ովքեր են, կամ մենք մի ժամանակ տեսնուել ենք: Եթէ ասելու լինէին, հէնց առաջին անդամից կ'ասէ – լին: Բայց նրանք ոչինչ կերպով չէին յոյց տալիս, որ ինձ ճանաչում են, կամ որ եւ իցէ ժամանակ հանդիպել ենք միմեանց: Իմ յիչողութեան մէջ այդքանը միայն պարզ էր, որ այդ երկուսին միասին, միաժամանակ, մի տեղում էի տեսել: Եւ այդ չատ զարմացնում էր ինձ: Ես թո – դէի, որ հանդամանքները պարզեն այդ մթութիւնը, այժմ զարձայ դէպի միւս ընկերը, հարցնելով.

— Դեռ երկա՞ր ճանապարհ է մնում մինչեւ Հայկայ բերդը:

— Եթէ այդպէս արագ գնալու լինենք, կէսօրից փոքր ինչ անցած կը հասնենք, — պատասխանեց նա:

(Շար.) ՐԱՖՖԻ

ԺԸՆԵՒԻ մէջ երկուշաբթի օր բացուեցաւ միջազգային նոր ժողով մը՝ անա – կընկալ յարձակումներու հարցին շուրջ : Արեւմտեան կողմէն ժողովին կը մաս – նակցին՝ Ամերիկա, Անգլիա, Ֆրանսա, Քանատա եւ Իտալիա, իսկ միւս ճակա – տէն՝ Խ. Միութիւն, Լեհաստան, Զեխո – սլովաքիա, Ռումանիա եւ Ալպանիա :

ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ մամուլը կը գրէ թէ անգլեւհրէական բարեկամութիւնը վեր – սկսած է եւ վարչապետ Մաքմիլլընի վեր – ջին յայտարարութիւնները ցոյց կուտան թէ արաբական բարեկամութեան համար Լոնտոն Իսրայէլը պիտի չզոհէ :

ԳԱՀԻՐէի «Ալ Ահրամ» թերթը կը գրէ թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը վեց միլիառ Ֆրանքի վարկ մը բացած է Արա – բական Միացեալ Հանրապետութեան՝ Ֆրանսական ապրանքներու գնման հա – մար. այս համաձայնութիւնը առժամեայ է, քանի որ երկու երկիրներու առեւտը – րական համաձայնագիրը տակաւին չէ առորագրուած :

ՊԻԵՐՈՒԹի եգիպտական դեսպանատան մօտ ուժանակ մը պայթեցաւ, որուն պատճառով մեծ թիւով ապակիներ դիրք բռնեցին դեսպանատան շրջակայքը :

ՊԱՂՏԱՏի Ուխտին զինուորական ընդ – հանուր հրամանատար նշանակուեցաւ անգլիացի զօրավար Ճոնս՝ թուրք զօրա – վար Աքալէնի տեղ :

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ դարձեալ առաջարկեց որ Միացեալ Նահանգները իրենց զօրքե – րը հեռացնեն Հարաւային Քորէայէն :

ԳԱՀԻՐէի Արաբական Լիկայի նոր պա – տասին մէջ 1959 Ապրիլ 16ին տեղի պիտի ունենայ արաբական քարիւղի առաջին ժողովը. այս առիթով լիկայի ընդհանուր քարտուղարը հրաւիրագիրները ղրկած է արաբական բոլոր երկիրներուն :

ԻՐԱՆի կառավարութիւնը մերժեց խորհրդային սպառնալիքը՝ որով Պաղ – տատան չէր յարգած ռուսեւպարսկական դաշինքը՝ Միացեալ Նահանգներու հետ պինուորական համաձայնագիր մը կնքե – լով : Թեհրանի կառավարութիւնը կը յայտնէ թէ Խ. Միութեան թշնամի ոչ մէկ երկրի հետ պատերազմական դաշինք կն – քած է, բայց իր պաշտպանութեան հա – մար դաշինքներ կնքելու իրաւասութիւնը իրեն կը պատկանի միշտ :

ԳԱՀԻՐէի մէջ սկսաւ արքայական Մահմուտ Նամուքի դատավարութիւնը. Իրաքի յեղափոխութեան յաջորդ օրը ձեր – բակալուած եւ յանձնուած էր Գահիրէի իշխանութեանց :

ՅՈՒԹՊՈԼի միջազգային հանդիպում – ներու կարգին Իտալիա– Ֆրանսա հաւա – սար մնացին Կիրակի 2 – 2 :

Այրի Տիկին Ռեբեկա Թէլլալեան, Այրի Տիկ. Եպրուհի Տրզատեան (Պէյրութ), Ժան, Վարդգէս, Աւետիս Պահատուրեան, Այրի Տիկին Անդրէաս Պահատուրեան (Պէյրութ), Տէր եւ Տիկին Բ. Գայթպալ – եան, Տէր եւ Տիկին Ն. Փափազեան, Օր. Ժիւլիէթ Թէլլալեան, Այրի Տիկին Կ. Նալպանտեան եւ զաւակները, Այրի Տիկ. Մ. Նալպանտեան եւ զաւակները, խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, հօրաքրոջ եւ աղգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱՄ ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆի
(Ծնեալ Նալպանտեան)

մահը, որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանը, 29, Րիւ Փօլ Տըլէնժ, Անկէն 78 տարեկան հասակին, 8 Նոյեմբերին :

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ու – նենայ Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 Րիւ Ժան Կուժօն, 12 Նոյեմբեր, ժամը 15ին եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Ան – կէնի վերջմանատունը, ընտանեկան դամբարանին մէջ :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

Պ. Յակոբ Առաքելեան յաւուղ կը ծա – նուցանէ իր կնոջ՝

ԹԱԹԻՄՆԱ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆի
(Ծնեալ Էոիֆսոճ)

մահը որ տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր ութին, 63 տարեկանին, իր բնակարանը 20 Րիւ Նէվիժէսէր է Փոլի :

Յուղարկաւորութիւնը այս Հոգեշաբ – թի (Նոյեմբեր 12) առաւօտ ժամը 10.30– ին, Ռուս ուղղափառ եկեղեցւոյ մէջ, 132 Րիւ Փուէն տիւ ժուռ, մերձ Մարսէլ Սանպա :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

15 Նոյեմբերին, Շաբաթ օր, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ Ալհամպրայի սրահնե – րուն մէջ :

Պատուոյ նախագահութեամբ՝

Gaston Defferreի

(Երեսփոխան – Քաղաքապետ Մարսէյլի, նախկին նախարար)

ՆԱԽԱԳԻՀ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ — ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔ ԸՆԿ. ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը ստանձնած է՝ Նոր Սերունդը :

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի վարանդեան կոմիտէի :

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, Սալ Իմպուիէզ Գօնէմսիոնի մէջ, 24, Րիւ Տիւնուար :

Կը նախագահէ՝

ԸՆԿ. Ս. ՓՈՂՔԱՐԵԱՆ

Կը բանախօսէ (Փարիզէն)

ԸՆԿ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԱՆԿԷՕԶԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի կողմէ :

Երգչախումբը կը դեկավարէ՝

Պ. Յ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Հանդէսէն յետոյ ընկերավարական ինքնոյթ քովի սրահը, մինչեւ ուշ ատեն, առատ կերուխում, ուրախ դուարթ մթ – նոլորտ : Մուտքը ազատ է

ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ

«ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՄՆԱՄԵԱԿԸ

Նոյեմբեր 23ին

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 16 Նոյեմբերը, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 15.30ին, Րիւ Ժէյի սրա – հին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Եօթ – նեղբայրեան ենթակոմիտէի, մասնակ – ցութեամբ կապոյտ Խաչի եւ Նոր Սերուն – դի :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ի նպաստ կարօտեալներու

Կիրակի, 16 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս ետք

HOTEL LUTETIAի Շքեղ սրահներուն մէջ

Գեղարուեստական բաժին
ՊԻԻՖԷ

Նուագախումբ
ՄՈՒՏՔ 500 ՖՐԱՆՔ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 22ին, Շաբաթ իրիկուն 0 կիւպ :

Մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ. Խաչի Պուլվ. Օտեոյի (Մարսէյլ) մանաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերուհի Էլլէն Բիւզանդի իր ամուսնոյն ընկեր Յ. Քիւրքիւճեանի կեր – կծալի մահուան առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի եկեղեցաչէն Յանձնախումբը չը – նորհակալութեամբ ստացաւ այրի տիկին Սրբուհի Փափազեանէ տասը հազար Ֆր, ի նպաստ եկեղեցւոյ չինութեան, իր ա – մուսնոյն՝ հանգուցեալ Սաղաթէլ Փա – փազեանի մահուան, տարելիցին առթիւ : Տէր եւ Տիկին Նշան Պետրոսեանէ երեք հա – զար Ֆրանք՝ իրենց մօրը հոգւոյն ի յի – շատակ :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Տէր եւ Տիկին Մ. Կարապետեան կը նը – իրեն երկու հազար Ֆրանք, ի նպաստ Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսթանվիլիէի օգտա – խութեան կայանի ընդարձակման, ող – ջագալ Տիկին Գոհար Վաստանդէի մահ – ուան տարեդարձին առթիւ :

Հայ Կարմիր Խաչի Անտէր հիւանդնե – րու Ֆոնտին կը նուիրեն .—

Պ. Պ. Սէրճանեան, Էլվանեան, Տայ – եան, Օհանեան, Հայրապետեան, Ալ – թունեան, Տէր Արսէնեան եւ Խորասան հազարական Ֆրանք :

Պ. Պ. Գազանճեան եւ Արապաճեան հինգ հարիւրական Ֆրանք :

Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսթանվիլիէի օգտա – խութեան կայանի ընդարձակման ի նը – պաստ կը նուիրեն .—

Տիկին Վ. Զրրաչեան տասը հազար Ֆր, Պ. Պետրոսեան հինգ հազար, Պ. Վ. Քիւրքճեան հազար, Օր. Բանիկեան հինգ հարիւր, Տէր եւ Տիկին Գարաեան հա – զար, Պ. Պալըքճեան հինգ հարիւր :

Հայ Կարմիր Խաչի Անտէր հիւանդնե – րու Ֆոնտին կը նուիրեն .—

Տէր եւ Տիկին Աբապեան հազար, Պ. Պ. Համբարձումեան, Անդրանիկեան հազարական, Զաուիկեան հինգ հարիւր :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Ուս. Միութեան բացառիկ ընդհ. ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, սովորական հաւա – քատեղին :

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սե – րունդի «Շ. Միսաքեան» խումբին կողմէ :

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Օթել տը լա Ռը – բուա տ'Օր սրահին մէջ, Փլաս տը լա Ռէ – փիւպլիք :

Նուագախումբ՝ Լուլու Պլան է սա Ֆար – մասիօն :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Հո – ինքշաբթի ժամը 9ին Քաֆէ Քատէ սրա – հը :

Կը խօսի Տէր Պարգեւ Քհյ. Մէրճան – եան : Նիւթ ունենալով «Յօսելու արուես – տը» : Մուտքը ազատ է, կը խնդրուի ճշ – դապահ ըլլալ :

Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ՎԻԵՆ

Տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 15ին, Սալ որ Ֆէթի սրահին մէջ, ժամը իննէն մին – չեւ ուշ գիշեր : Առաջնակարգ նուագ (Լի – ոնէն), ճոխ պիւֆէ :

Մուտքը 300 Ֆրանք :

Ակօսպան

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ
ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ
Թիւ 8 – 9

240 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ եւ նկարազարդ :

1200 ֆրանք : Դիմել Պ. Բիւզանդ Թո – փալեանի, 46 Րիւ Ռիշէ, Փարիզ (9) :

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Եղիսաբէթ Սրապեան, Երեւանէն, կը փնտռէ իր տղան՝ Լեւոն Սրապեան, որ 1928ին որբերու հետ եկած է Ֆրանսա եւ ժամանակ մը Մարսէյլ աշխատելէ ետք՝ անցած Փարիզ : Ծառայած է Ֆրանսական բանակին մէջ եւ դերի բռնուած՝ Գերմա – նիա, ուրկէ նամակ մը ղրկած է իր մօրը, որ այն ատեն Յունաստան կը գտնուէր : Լեւոնին հօրը անունն է՝ Յարութիւն Սր – բապեան : Լուր ունեցողներէն կը խնդ – րուի տեղեկացնել Լիոնի եկեղեցիին, 69 Րիւ Լուի Պլան :

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը :
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

OCEANIA
ՕԴԱՆԱՒԻ, ՇՈՓԵՆԱՒԻ ԵՒ ԵՐԿԱ – ԹՈՒՂիի ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ
Վիլլայի եւ անցապրի բոլոր ձեւա – կերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Քա – նատա, Թուրքիա, Լիբանան :
Ամէն մանրամասնութիւն եւ տեղի վերապահում՝ ՓԱՐԻԶ–ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՐԵՒԱՆ օդանաւային ճամբորդու – թեան համար :
Մանրամասնութեանց համար դրել՝
Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ
M. LEVON BARONIAN
38, RUE DE LA RÉPUBLIQUE
MARSEILLE - TÉL. COL. 53-13, 42-58
Bureau à Paris :
4, RUE CASTELLANE
Tel. : ANJ. 16-33 & 75-90

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
Հայագիտական եւ արեւելագիտական գրքեր
Եւրոպական եւ արեւելեան լեզուներով —
Ձոխ մթերք հայերէն գրքերու Հայաստանեան հին եւ նոր հրատարակութիւններ
— Կը գնէ եւ կը փոխանակէ հայերէն գրքեր —
LIBRAIRIE H. SAMUELIAN
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris 6e
51 Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
13
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
JEUDI
13 NOVEMBRE
1 9 5 8

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8342 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4143

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԹՈՒՐՔԵՒՌՈՒՍ ՍԻՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ տարուան աշնան սեւ ամպերը մթագնած էին Մերձաւոր Արեւելքի քաղաքական հորիզոնը : Նոր պատերազմի մը մղձաւանջը կը սաւառնէր օդին մէջ :

Թուրքիա յիսուն հազար զինուոր համախմբած էր Սուրիոյ սահմանագլուխին վրայ՝ կազմ ու պատրաստ յարձակելու :

«Նամակամարտ»ի փայլուն չըջանին , Բուլղանին երկու անգամ ազդարարագիր ուղղեց Մէնտէրէսի՝ ղրուչացնելու համար Թուրքիան որեւէ յարձակում փոր – ձելէ Սուրիոյ դէմ :

Թուրք վարչապետը մեծ կարեւորութիւն չտուաւ բոլշեւիկեան ծանուցագրին : Իր պատասխանին մէջ «բերկրանքով» յիշեց այն հին, բարի օրերը, երբ «անկեղծ բարեկամութեան եւ փոխադարձ վստահութեան մթնոլորտ կը տիրէր» Թուրքիոյ եւ Խորհրդային Միութեան մէջեւ :

Մէնտէրէս կը չեշտէր մասնաւորաբար, որ «այդ բարեկամութիւնը օգտակար եղած է Թուրքիոյ», ինչպէս նաեւ Խորհրդ· Միութեան, որ «Թուրքիոյ պէս մահու եւ կենաց պայքար կը մղէր» : Ու եզրակացնելով կը հրաւիրէր Բուլղանինը՝ Թուրքիոյ հետ հաստատել իրական բարեկամական յարաբերութիւններ՝ հիմնուած փոխադարձ վստահութեան վրայ :

Հակառակ այս փաղաքշական պատասխանին, քանի մը օր վերջ Խրուշչեւ Նիւ Եորք Թայմզի թղթակցին կը յայտարարէր, որ «Թուրքիա մէկ օր իսկ չի կրնար դիմանալ» եթէ փորձէ յարձակիլ Սուրիոյ վրայ :

Առաջին սպուտնիկը նոր էր արձակուած եւ կրէմլինի վարիչներուն ձայները բարձր կը հնչէր :

Այս ըրաւոր ու բանաւոր սպառնալիքը – ներէն երկու չաբաթ վերջ, 1957 Հոկտ· 29ին՝ Խրուշչեւ հետ առած Անաստաս Միկոյեանն ու Մառեչալ Բաղրամեանը՝ Մոսկուայի թրքական դեսպանատան մէջ ուրախ զուարթ չամփանիա կը խմէր Թուրքիոյ կենաց՝ անոր աղգային տօնին առթիւ :

Սպառնալիքը հրաշիւք իմն սիրաբանութեան էր փոխուած : Վերադարձ մը կատարուած էր դէպի «հին սկիզբը» :

Այս տարի քայլ մը աւելի առաջ երթալով , Մոսկուայի «Թաս» գործակալութիւնը հոկտեմբեր 29ին Թուրքիոյ հանրապետութեան 35րդ տարեդարձին առթիւ հրատարակած է 15 էջնոց դրքոյկ մը՝ պանծացնելու համար Խորհրդային Միութեան եւ Թուրքիոյ փոխադարձ սիրալիր յարաբերութիւնները, սկսեալ 1919էն :

Կ'արժէր անշուշտ վայելուչ կերպով ոգեկոչել Թուրքիւուս եղբայրութեան եւ արտաուէչ բարեկամութեան քառասնամեակը ...

Լենին եւ Մուսթաֆա Քեմալ իրարու հանդիպած էին նոյն ճամբուն վրայ : Երկուքն ալ «Մահու եւ կենաց կռիւ» կը մղէին արեւմուտքի «աշխարհակալ» պետութեանց դէմ :

Եւ սակայն իրենց ա՛նցքան նեղ ու ճգնաժամային օրերուն, անոնք արտաղեղ համաձայնութեամբ մը աւելը դուռ էին իր սպրմին մէջ խեղդելու Հայաստանի նորածիլ Հանրապետութիւնը եւ իրարու միջեւ բաժնելու մեր հայրենի պատմական հողերը :

Զկրնալով ակռայ ցոյց տալ «աշխար – հակալ»ներուն դէմ, իրենց ուժը փորձած էին մեր մինուճարին վրայ :

Առանց Լենինի, Սթալինի եւ ընկերնեն – բուն դինուորական , դրամական ու դի – ւանագիտական օժանդակութեան՝ անհնար էր, որ ոտքի կանգնէր անդունդին ծայրը հասած Թուրքիան :

Մոսկուայի վարիչները տակաւին այսօր ալ հպարտութեամբ եւ պարծանքով կը յիշեն թէ «խորհրդ· Միութիւնն էր, որ առաջին անգամ զօրավիգ հանդիսացաւ թուրք ազգին, երբ անիկա պայքար կը մղէր օտար արշաւանքներուն դէմ, յանուն հայրենիքի եւ աղգային անկախութեան »:

Կրէմլին կրկին «եղբայրական» ձեռք կ'երկարէ Թուրքիոյ, յայտնելով որ «պատրաստ է ամէն ձեւով օգնելու Թուրքիոյ անտեսութեան եւ ճարտարարուեստի զարգացման »:

Մեր կարմիր – կուսակցերը պիտի բա – նա՞ն վերջապէս իրենց աչքերը եւ պիտի տեսնե՞ն թէ ո՞վ է Թուրքին իսկական բարեկամը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ «ՄԻԿ»ԵՐԷՆ ՀԱԼԱԾՈՒԵԼՈՎ

ՀԻՍԷՑՆ ԱՄՄԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

ՅՈՐԴԱՆԱՆ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ

Ինչպէս գրած էինք, երկուշաբթի ա – ռաւօտ Յորդանանի թագաւորը իր անձ – նական օդանաւով մեկնեցաւ Ամմանէն, իր արձակուրդը Եւրոպա անցընելու հա – մար : Այսուհանդերձ, մեկնումէն 2·30 ժամ առաջ Հիւսէյնի օդանաւը վերադար – ձաւ Ամմանի օդակայանը : Ինչ առթիւ թա – գաւորը կը յայտարարէր թէ իր օդանա – ւը կէս ճամբայէն վերադարձած էր որով – հետեւ Արաբական Միացեալ Հանրապե – տութեան «Միկ»երը հալածեցին զինքը , պարտադրելով որ Դամասկոս իջնէ :

Արքայական երկաթմարկին մէկ կողմը նաւէր նաեւ անզլիացի օդաչու մը, որ կը վարէր օդանաւը : Հակառակ անոր, որ միջազգային օրէնքները յարգելով Հիւ – սէյն հարկ եղած կարգադրութիւնները ը – րած էր եւ Սուրիացիք ոչ մէկ խոչընդոտ առեղծած էին, երբ օդանաւը Դամասկոս կը մօտենար, Սուրիացիները պահանջե – ցին որ Դամասկոսի օդակայանը իջնէ : Օ – դաչուն թագաւորին հետ խորհրդակցելէ ետք Դամասկոսի օդակայանի հսկիչնե – րուն յայտնեց, թէ պիտի իջնէ, բայց ուղղութիւնը փոխելով սլացաւ դէպի Սա – ման : Ցանկարծ, արաբական «Միկ»երը սկսան հետապնդել զայն : Շնորհիւ անգ – լիացի օդաչուին վարպետութեան՝ «Մի – կ»երը չյաջողեցան կրակ բանալու առիթը ունենալ :

Միջազգային օրէնքներու հակառակ Սուրիացիներու առած քայլը մեծ ազմուկ առեղծեց մասնաւորապէս Յորդանանի մէջ : Ամմանի կառավարութիւնը պաշտօ – նապէս բողոքագիր մը ներկայացուց ՄԱԿին՝ Արաբական Հանրապետութեան դէմ :

Յորդանանեան խորհրդարանը բացառիկ ժողով մը գումարեց երեքշաբթի օր, քըն – նելով արաբական հալածիչներու յարձա – կումին հարցը եւ Յորդանանի բռնելիք դիրքը : Այս ժողովին մասին պաշտօնա – կան ոչ մէկ յայտարարութիւն կայ եւ որուած որոշումները գաղտնի կը պահ – ուին :

Հիւսէյն թագաւորի Ամման վերադար – ձը մեծ խանդավառութիւն առեղծեց երկ – րին մէջ, ուր ժողովուրդը մինչեւ առա – ւօտ ուրախութիւն ըրաւ եւ արձանակի հարուածներ պարպեց՝ «կեցցէ Հիւսէյն» աղաղակելով : Կը լսուէին նաեւ հակա – դիպտական կանչեր , չատեր կը պոռային· « անկցի Նասրը » :

Ամբոխը խմբուեցաւ արքայական պա – լատին առջեւ՝ պահանջելով որ թագաւո – րը տեսնուի, երբ այս վերջինը պատշգամ ելաւ եւ նշան մը ըրաւ որ ցրուին՝ հրա – պարակը պարպուեցաւ :

Միւս կողմէ Սուրիոյ մէջ հրապարակ – ուեցաւ պաշտօնական վկայոյց մը, ուր

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 11Ը

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

●

«ԼԱՒ ԼՍԵՑԷ՛Ք, ՎԵՐՋԻՆ ԱՆԳԱՄՆ Է ՈՐ ՁԵԶԻ ԿԸ ԽՕՍԻՄ» ԸՍԱՒ ՆԱԽԱԳԱՀ ԴՈԳԻ

Զինադադարի քառասնամեակը մեծ հուքով տօնուեցաւ Փարիզի եւ բովանդակ Ֆրանսայի մէջ : Առաուն կանուխ քանի մը հազար հոգի լեցուած էին արդէն Շան զ Էլիզէի վրայ, ուր տաղանդ մը տե – ղի ունեցաւ :

Ժամը 9·30ին սկսած տաղանդքին քիչ առ քացառիկ խանդավառութեամբ ըն – դունուեցաւ նախագահ Դոգի որ ծաղկե – պատկ մը դրաւ Անծանօթ Զինուորին շի – րիմին վրայ : Ապա Դոգի միշտ ծափա – հարութեանց մէջ հեռացաւ : Կէսօրէ վերջ Նախագահ Դոգի յուղիչ ճառ մը խօսեցաւ Ռըթոնտի մէջ (զինադադարի տօնա – կատութեան վայրը) :

« Լաւ լսեցէք, լաւ լսեցէ՛ք այն ձեր մարդը որ այսօր ձեզի կը խօսի, հաւա – նաբար, վերջին անգամ· Ֆրանսացինե՛ր, միանանք : Միանանք ինչպէս մէկ անդա – մէն միացանք 44 տարի առաջ, ինչպէս միացած մնացինք չորս անվերջանալի տարիներ այն վճռական համախումով թէ պիտի ընենք մինչեւ ծայրը՝ պէտք եղած բոլոր զոհողութիւնները, կարզապահու – թեան մէջ : Ես վստահ եմ թէ այս յիշա – տակի օրը մասնաւոր նշանակութիւն մը կը ստանայ այսօր ·եւ կրնանք ըսել ա – նոնց որ ամէն ինչ տուին Ֆրանսան ազա – տելու համար ·— ժամանակը եկած է երբ ձեր կամքը պիտի իյլայ· երիտասարդ Ֆրանսան ճամբայ եւած է : Ամէնքիս կ'առաջնայ եռանդով եւ կորովով, դէպի այն ապագան որ պատրաստեցիք եւ պը – ծնեցիք : Ազատութեան մեր հին երկ – րին մէջ, ամէն ոք պիտի բնաբէ համա – ձայն իր խղճին եւ պիտակցութեան : Թող պաշտպարները ընդդիմանան պաշտպար – ներուն, թող մարդիկ ընդդիմանան մար – դոց, բնական է եւ օրինաւոր իրական ժողովրդավարութեան մը մէջ, բայց մէկ պայմանով ·— այն որ ոչ ոք, ոչ ընար – ուածները ոչ ընտրողները մոռնան որ ի – րենց տարակարծութեանց եւ մրցակցու – թեանց վերեւ կայ՝ Ֆրանսան, Ֆրանսան որ ամէն դնով պէտք է երբորդ յաղթա – նակ մը ունենայ, այս անգամ ինքն իր վրայ » :

Ճառ մը խօսեցաւ նաեւ նախկին Ռազ – միկներու նախարարը՝ Միշլէ որ չեշտեց թէ Ֆրանսա եւ Գերմանիա հաշտութեան ճամբուն վրայ են : «Եղբայրասպան պա – տերազմը որ Եւրոպայի երկու մեծ պե – տութիւնները պիտի առաջնորդէր իրենց կործանման, վերջացած է : Ֆրանսա եւ Գերմանիա միացած են այսօր, հասարա – կաց Եւրոպան պաշտպանելու մեծ ճի – գով մը :

———o———

ԹՈՒՐՔԻՈՅ մէջ Ադաթիւրքի մահուան 20րդ տարեդարձը տօնուած է մեծ չու – քով· ժամը 9·15ին երթեւեկը դադրած է բոլոր քաղաքներու մէջ (Ադաթիւրքի մե – ռած ժամը) :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Տիկին Վ· Յ· Օնապաշեան, կրընոպոլը Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի «Յար· Օնապաշեան սրահ»ին համար, Բ· վճարում 200·000 ֆրանք :

Տիկին Հռիփսիմէ Իւլրիչ (Տիկին Վ· Օնապաշեանի քոյրը) նոյն սրահի կահաւոր – ման ծախքերուն համար 20·000 ֆրանք :

Հ· Յ· Դ· կրընոպոլի Եօթնեղբայրեան կոմիտէն «Հերոսներու Սրահ»ին համար 40·000 ֆրանք :

Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Կ· վարչու – թեան կողմէ բանակումի հասոյթէն մը – նացած 6349 ֆրանք :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՆՈՐ ՅՈՒՇԱԳԻՐ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Մոսկուայի մէջ Խրուշչեւ – Կոմուլքա տեսակցութենէն ետք լուհեւխորհրդային յայտարարութիւն մը եղաւ, ինչպէս կը հաղորդէ «Թաս» գործակալութիւնը : Հե – տեւեալ ձեւով կարելի է խտացնել այդ յայտարարութիւնը ·—

1·— Աւլանտեան երկիրներու քաղա – քականութիւնը եւ մասնաւորապէս ամե – րիկեանը՝ կը ձգտի արեւմտեան Եւրոպան վերածել հիւլէական զինարանի :

2·— Գերմանիոյ սպառազինումը խա – ղաղութեան կը սպառնայ :

3·— Ինչպէս կ'առաջարկէ Արեւելեան Գերմանիա՝ նախապատրաստական բա – նակցութիւններ պէտք է ընել, Գերմա – նիոյ հետ խաղաղութեան դաշինք մը կըն – քելու նպատակով :

4·— Միացեալ Նահանգներու կողմէ ա – կանհարուած «Մեծերու ժողովը» պէտք է դադրեցուի :

5·— Ուժերնկերքնի բռնած դիրքին առ – ջեւ վարչապետ Ուխոը պէտք է զօրաց – ուի :

Այնուհետեւ այս յայտարարութեան մաս կը կազմէ նաեւ Զինաստանի եւ արաբա – կան երկիրներու միասնականութիւնը՝ Խ· Միութեան հետ, թօթափելու համար «աշխարհակալներու լուծը» : Այսուհան – դերձ, Մոսկուայի յայտարարութիւննե – րուն մէջ մասնաւոր ուշադրութիւն կը դրաւեն Գերմանիոյ մասին եղած ակնար – կութիւնները : Ինչպէս կ'երեւի, Խրուշչեւ վերջերս սկսած է մեծ կարեւորութիւն ընծայել Գերմանիոյ :

Միւս կողմէ խորհրդային Արտաքին նախարարութիւնը յուշագիր մը յանձնեց Միացեալ Նահանգներու՝ անակնկալ յար – ձակումներու չուրջ Ժընեւի մէջ բացուած խորհրդակցութիւններուն մասին :

Մոսկուայի ձայնասփիւռին համաձայն այս յուշագիրը հիմնուած է խորհրդային ծանօթ տեսակէտին վրայ ·— դինադա – փում : Խ· Միութիւնը կը մտածէ թէ ա – ռանց դինաթափութեան՝ անակնկալ յար – ձակումներու առաջքը առնելու փորձերը անիմաստ են :

ԼԱՐՈՒԱԾ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՄԷՋ

Արժանթինի մէջ նոր տաղնապ մը ծայր տուաւ եւ Նախագահ Փրոնտիսի պաշար – ման վիճակ հաստատեց՝ երեսուն օրուան համար : Այս միջոցին դիմած է կառավա – րութիւնը՝ խորտակելու համար Մենտոզա չըջանին մէջ փերոնականներու եւ համայ – նավարներու կողմէ չղթայազերծուած քաղաքական գործադուլը :

Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ եղած են Արժանթինի զրեթէ բոլոր չըջաններուն մէջ :

Գործադուլի փերոնական նախկին կա – ռավարիչը, ինչպէս նաեւ նախկին վար – չակարգին բազմաթիւ պարագլուխները ձերբակալուած են :

Թուքմանի մէջ, ուր ժողովուրդին մե – ծամասնութիւնը հաւատարիմ կը մնայ փերոնի, բազմաթիւ համայնավարներ եւ փերոնականներ, որոնց կարգին՝ Փրօֆ· Պարպիէրի, հարցաքննուեցան : Ձերբա – կալուղներուն մէջ կը պահուին նաեւ ծայրայեղ աջակողմեականներ, որոնք փե – րոնի իշխանութեան օրով բանակին աջ թեւը կը կազմէին :

Պաշարման վիճակը հաստատուելով Ար – ժանթինի մէջ վերջ կը դրուի բացարձակ ազատութեան, որ դոյութիւն ունէր վեց ամիսէ ի վեր : Նախագահ Փրոնտիսի ան – դրադարձած է որ ազգային միութիւնը կարելի չէ իրագործել՝ փերոնական բռ – նատիրութենէն ետք եւ հաւանական է որ «ուժ»ի այս քաղաքականութեան պատ – ճառով փոփոխութիւններ ըլլան կառա – վարութեան մէջ :

ԼԻԲԱՆԱՆԸ ԱՅՍՕՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ-ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ ՊԻՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն ՅԱՌԱՋԻ)

(4 եւ վերջ)

ՊԻՅՐՈՒԹ, (Նոյեմբեր ...) . — Դաշնակցութեան իրաւես քաղաքակա – նութիւնը իր պաշտօնական արտայայ – տութիւնը ունեցաւ անկամ մըն ալ, ասկէ երկու չաբաթ առաջ, երբ կը կատարուէր Խորհրդարանի նոր նստաշրջանի նախա – գահին ընտրութիւնը :

Գրեցի ասկէ առաջ, թէ սուր մրցակ – ցութիւն կար երկու ընտրելիներու չուրջ : Մէկը Խորհրդարանի նախորդ նախագահն էր՝ Աճէլ Օսէլրանը, որ թեկնածուն էր, այսպէս ըսած, Խորհրդարանի չամուն – կան մեծամասնութեան եւ ասոր համա – կիրներուն, իսկ միւսն էր՝ ընդդիմադիր ճակատի (Ռաչիտ Քարամէ, եւն.) թեկ – նածուն՝ Սապրի Համամէն :

Դաշնակցութիւնը, Լիբանանի մէջ իր գոյութեան եւ գործունէութեան ամբողջ շրջանին, դրեթէ անչեղօրէն կիւրակած է հիմնական սկզբունք մը,— ըլլալ միշտ օրուան իշխանութեան հետ, մղելով իր հաւատակիցները կատարելու իրենց քաղա – քացիական պարտականութիւնները հա – ւատարմօրէն, առանց միջամուխ ըլլալու լիբանանեան ներքին պայքարներուն : Այդպէս եղած էր նախորդ կառավարու – թեանց կամ վարչաձեւերու օրով, այդ – պէս պէտք էր ըլլար նաեւ այսօր, երբ կառավարական նոր շրջանի մը դեկավա – րը կը դառնար Թրիփոլիի ապստամբու – թեան պետը Ռաչիտ Քարամէն :

Այդպէս ալ եղաւ : Քուէարկութեան պահուն, Խորհրդարանի Դաշնակցական էրեսփոխանը՝ ընկեր Մովսէս Տէր Գա – լուստեան , իր քուէն տուաւ Սապրի Համամէին, նախատեսելով հանդերձ, թէ կրնար մնալ ան փոքրամասնութեան մէջ :

Աւելորդ է ըսել, թէ դրական տպաւո – րութիւն ձգեց Դաշնակցութեան այս կեց – ուածքը կառավարութեան պետին եւ ա – նոր արտակառավարական գործակիցնե – րուն վրայ : Ու ձգեց այդ տպաւորու – թիւնը, որովհետեւ իր այդ կեցուածքով, Դաշնակցութիւնը անկամ մը եւս հաս – տատած եղաւ, թէ ինք ունի միայն եւ մի – այն Լիբանանի դերապոյն չահերուն մը – տահպանութիւնը եւ քանի որ այդ չահե – րուն պաշտպանութիւնը ներկայիս վըս – տահուած է վարչապետ Ռաչիտ Քարա – մէին, ապա ուրեմն Դաշնակցութիւնն ալ անոր զօրավիդ հանդիսանալէ զատ ուրիշ բան չէր կրնար ընել : Նման կեցուա՛ծք մը միայն կը համապատասխանէր Լիբա – նահայ զարդութի հաւաքական չահերուն :

×

«Ինդի դէմէն», մեր անուղղայ հակա – ռակորդները օրօրուեցան հազար ու մի երգիներով, թ ... գործադրութիւն իրենց հինցած – մաշած ծրագիրներուն եւ իր – րեւ արդիւնք իրենց գործակցութեան ըմ – բռնութերուն հետ : Գահավուրկ պիտի հո – չակէին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ արժանըն – տիր Կաթողիկոսը , պիտի բանէին անոր եւ անոր հետ մեր միւս բարձրաստիճան եկեղեցականներու օձիքէն, պիտի փետ – ռէին անոնց մօրուքները, իսկ Դաշնակ – ցականներն ալ պիտի զարձնէին զժոխքի բաժին ...

Ապստամբութիւնը վերջացաւ արդէն , բայց տեղւոյ մը անկամ չչարժեցաւ Ան – թիլիասի մէջ : Իսկ Դաշնակցականները մնացին միշտ ի պատուի եւ պահեցին ի – րենց զիրքերը յաչս բոլորին : Զիրականա – ցաւ, չկրցա՛ն իրականացնել մինչեւ ան – դամ իրենց « նուազագոյն պահանջը »,— հիմնել առանձին համայնք եւ առանձին ... կաթողիկոսութիւն : Չկարծուի թէ ձեռնարկները չերբին, ըրին, բայց ինչպէս միշտ այս անկամ ալ մնացին ձեռնունայն եւ յուսախաբ : Դեռ երկու չաբաթ առաջ, խաժամուժային պատուի – րակութիւն մը, դիմելով արտաքին նա – խարար Պ. Ուէյնիին (իսլամ), որ չատ լուրջ ու բարի մարդու համբաւը կը վա – յելէ, խնդրած է անոր միջամտութիւնը հայկական վէճերուն, իրրեւ իրաւարար, առանց րոպէ մը անդրադառնալու, թէ ա – ներեսութիւն է ցուցնել նախարարի մը դլուխը այսպիսի խնդիրներով այս օրե – րուն, երբ, ըմբոստութիւնը նոր վերջա – ցած, նախարարները, լուծելիք այնքան հրատապ հարցեր ունին իրենց առջեւ : Ըսելու հարկ չկայ անշուշտ, որ նախա – րարին պատասխանը քաղաքավարական մերժում մը եղած է նաեւ այս դիմումին առթիւ : Ահա այսպէս, արդիւնքի տեսա – կէտով, տասնոց մը անկամ չարժեց ի – րենց ինքնամատոյց, չահախնդրական եւ հետեւաբար անպէտ մասնակցութիւնը չղ – թայարերծուած ըմբոստութեան :

×

Ազգային – Հանրային կեանքը արդէն իսկ սկսած է ձեւաւորուիլ Պէյրութի մէջ, առաջնայն պէս : Կաթողիկոսարանէն եւ Առաջնորդարանէն սկսեալ մեր այլ ազ – գային մարմիններն ու հանրային կազ – մակերպութիւնները լծուած են տենդա – գին աշխատանքի, վերջին վեց ամիսներու անբնականոն կեանքին հետեւանքները զարմանելու առաջադրութեամբ :

Առաջին հերթին վերաբացուեցան բոլոր հայկական վարժարանները , — միջնա – կարդերը, նախակրթարանները եւ ման – կապարտէզները, որոնք փակուած էին դեռ տարեշրջանը չվերջացուցած : Կրթա – կան բոլոր հաստատութիւնները առ հա – տարուեց ինչ որ հարթած վիճակում : Նա խօսում էր, եւ նրան թուում էր թէ դա իր ձայնը չէր, որով խօսում էր : Նա արագ վերադարձաւ չէնք : Այնպէս էր չտա – պում, այնպէս հապճեպ պատը չարում, կարծես ամէն բան կախուած էր պատի կառուցման վախճանից : Շէնքի պատերը, որ առաջ չարժուն էին, կանդ առան , քարերը չէին բարձրացնում չէնքը : Գոր – ծը մեռաւ : Հարուածը տաք էր, Ռուբէ – նը չէր մտածեր այլեւս : Նա զերի դառաւ իր մէջ ինչ որ քնած բնազդներին :

Օրուան կէսը դառաւ անսպառ ժամա – նակ, արեւը կանդ էր առել : Նրան թը – ւում էր թէ դէպքը պատահել էր մի ա – միս առաջ, այնքան խորացել էր, այն – քան երկար էր տեւում ժամանակը : Օրը թուում էր դէպքերով լիքը, չարաղուչակ էր փողոցը, մայթը, մարդիկ, վերջապէս Աստղիկը այն լքած երիտասարդի հետ :

Ահա նա հասնում է տուն : Ահա մի քա – նի քայլ, եւ կը սկսի տենջալի . բացա – տութիւնը :

Երբ Ռուբէնը մտաւ սենեակ. Աստղիկը չկար : Այս չէր մտածել : Դատարկ սեն – եակը թշնամական լռութեամբ նայեց նը – րան : Երեխաներն եկան հարեւանի տա – նից :

— Ո՞ւր է մաման ...

— Մաման չի եկել :

— Զէ՞ք ճաշել :

— Ճաշել ենք, մեզ համար առաւօտը կերակուր չինեց ու դնաց — բացատրեց մեծը՝ ազջիկը, սրի աչքերում մատղաշ մտահոգութիւն կար :

— Ո՞ւր դնաց :

— Զգիտեմ :

Ռուբէնը դուրս նետուեց :

Դարձեալ նոյն դարանակալ փողոցներն ու տները՝ որ կուլ են տալիս ամէն դաղտնիք : Անցորդները ամէնքն անտար – րեր պնում էին իրենց բանին : Վերադար – ձաւ : Սպասել սկսեց : Ոչինչ չի փոխուում : Երեխաները տարակուսած ու ճնշուած իրեն են նայում : Նրանք էլ բնազդաբար մի բան հասկանում են :

Ռուբէնը ծխում էր եւ յուզմունքից հե – ւում : Օրը մթնել էր : Լամպը վառեցին :

— Պապա, բա թէյ չե՞նք խմելու , — լացուկումած հարցրեց միջնակ երեխան , որ աւելի ճնշուած էր հօր զայրալի դէմ – քից, քան թէյի ցանկութիւն ունէր :

Ռուբէնը թէյամանը դրեց մեքենային :

Բակում չբջապատման ջրային խշրտուք լսուեց : Մէկն արագ մօտեցաւ դրան չէմ – քին : Աստղիկն էր : Ներս մտաւ, աչքի տակով նայեց Ռուբէնին, յետոյ լուռ մօ – տեցաւ երեխաներին, կռացաւ նայեց, յե – տոյ Ռուբէնին դարձաւ .

— Թէյամանը վաղո՞ւց ես դրել :

— Վաղուց — պատասխանեց Ռուբէնը կարուկ ու անչէզօտ :

Աստղիկը գլխարկը վայր բերեց, սկսեց հանուել : Երեխաները զգալով ինչ որ ա – նախորժութիւն՝ չխօսեցին : Ռուբէնը ծխում էր եւ նայում յատակին : Վերջա – պէս ոչ իր ձայնով՝ հարցրեց .

— Որտե՞ղ էիր :

— Մօրաքրոջ մօտ :

— Ամբո՞ղջ օրը ...

— Ամբողջ օրը :

Աստղիկը թանձր ներկել էր չրթունք – ները, ներկը տարածուել էր նրա այտե – րին, կզակին : Դէմքը գիմակ էր դառել պուտրուց, իսկ վրայից բուրում էր ինչ որ օծանելիքի անտառակ հոտը : Նրա աչ – քերը մարել էին դաղտնի կրքային փո – թորկից յետոյ եւ նրանց տակին եղերուել էին կապոյտ դծեր . Աստղիկն ապրել էր ..

— Իսկ էն երիտասա՞րդն ով էր, — յանկարծ խայթեց Ռուբէնը :

— Ի՞նչ երիտասարդ ,— ցածրաձայն ու բռնի հանդարտութեամբ հարցրեց Աստ – ղիկը : Եւ նայեց պատուհանից դուրս :

— Հանրակառքից որ տեսայ ...

Աստղիկը աչքի տակով արագ նայեց Ռուբէնին : Զգաստասխանեց խոհոյն : Հո – սեց ծանր լռութիւն :

— Էն երիտասարդը ընկերուհուս եղ – բայրն էր :

— Ո՞ր ընկերուհուդ :

— Թիֆլիս մի ընկերուհի ունեմ—նրա :

— Իսկ տուն, երեխայ ... ամուսին ու – նե՞ս :

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԷՄԻՐՃԵԱՆ

(5 Շար.)

ՏՈՒՖԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Շինանիւթերու պակասը զգալի է Հա – յաստանի մէջ եւ այս պարագան կը բա – ցատրուի անով՝ որ շինարարութիւնը բուռն թափով կը ծաւալի երկրին մէջ :

Ծանօթ է, որ շինաքարի անսպառ պա – շարներ ունինք : Հարցը հոն է, որ շինա – քարի արտադրութիւնը աւելի արդիւնա – կէտ պէտք է դարձնել, շինութիւններու պահանջը բաւարարելու համար :

Իսկ ի՞նչ է անհրաժեշտ, այս նպատա – կին համար : Նախ՝ պէտք է տուֆի ար – տադրութիւնը զնել ճարտարարուեստի դեռնին վրայ, լիովին մեքենացնել հա – նոյթը, բարելաւել արտադրութեան թէք – նիքը : Այս ուղղութեամբ ցարդ անբաւա – բար աշխատանք կատարուած է : Հայաս – տանի քարի հանքերուն մէջ աշխատանքը կը կատարուի հին մեթոտներով. այսու – հանդերձ՝ տարեկան արտադրութիւնն է մէկ միլիոն խորանարդ մեթր :

Նոյնիսկ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ, ուր տարեկան կ'արտադրուի չորս հարիւր հազար խորանարդ մեթր տուֆ, մեքենա – յացման մակարդակը շատ ցած է :

Այժմ, երբ կը պահանջուի աւելի քան կրկնապատկել շինաքարի եւ մասնաւորա – պէս տուֆի հանոյթը, հին մեթոտներով կարելի չէ յառաջ երթալ : Հարկ է պա – տրաստել նոր ձեւեր, ստեղծել բարձր արտա – դրութեան արքաւորումներ, մշակել քա – րի օգտագործման աւելի արդիւնաւէտ եղանակներ : Այդ ձեւով հնարաւորութիւն կը ստեղծուի կարճ ժամանակի մէջ, եր – կու – երեք տարիէն, վերակառուցել ար – տադրութիւնը, ստեղծել տուֆի զգալի ա – ւելցուկ եւ գոհացնել ոչ միայն Հայաս – տանի չարաճան պահանջը, այլեւ օդնել՝ մոտեսական միւս շրջաններուն :

Տարի մը առաջ շինանիւթերու արդիւ – նաբերութեան վարչութիւնը գործնական առաջին քայլերը առաւ՝ նոր մեքենանե – րու փորձարկման ասպարէզին մէջ : Այս տարուան առաջին կիսամեակին Լենինա – կանի Մայիսեան շրջանին մէջ գործա – դրութեան դրուեցաւ ՍՄ — 89–ա ար – դիական առաջին մեքենան :

Այս մեքենայի աշխատանքը ցոյց ար – աւ, որ նման մեքենաները հնարաւոր եւ նպատակայարմար են օգտագործել միջին ամրութիւն եւ քիչ ճեղքեր ունեցող տու – ֆերու համար : Վարչութեան շինարարա – կան ղրասենեակին մէջ մշակուեցաւ տու – ֆի արդիւնարերական հանոյթի կազմա – կերպման մասնագիտական նոր սխեմ – մը եւ այդ հիման վրայ գործարկուեցաւ երկրորդ ու ապա երրորդ մեքենան :

Այնուհետեւ սկսաւ նախապատրաստա – կան աշխատանքը՝ Արթիկտուֆի հանքե – րուն եւ Լենինականի Ճաչքարի շրջանին մէջ աւելի կատարելագործուած ՍՄ – 518 քարահատ մեքենան օգտագործելու համար :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտու – ֆի մէջ կան քարահատ քանի մը տեսակ մեքենաներ : Ստացուած են նաեւ ՍՄ–428 երկու ռանդող եւ ՍՄ – 613 ու ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

Ներկայիս Լենինականի եւ Արթիկտուֆի հանքերուն մէջ կը գործեն 518 եւ 428 մեքենաները : Ստացուած են նաեւ ՍՄ – 613 եւ ՍՄ – 614 տարբեր չափի քարահատ մեքենաներ :

քար հաւաքող երկու մեքենաներ : Ինչպէս Լենինականի, այնպէս ալ Արթիկի մէջ սկսած է կանոնաւոր ձեւի քարի մշակումը :

Շուտով պիտի փորձարկուին քար հաւաքող մեքենաները, ապա՝ բազմատեսակ ուռճակ եւ ճոպանաւոր հատոցները : Մեծ հետաքրքրութիւն կը ներկայացնեն ճոպանաւոր բազմաթիվ հատոցները, որոնք յատուկ են քար ձեւելու : Այդ հատոց – ներով կարելի է սպոգել կանոնաւոր միակտուր խոշոր քարեր, ինչպէս նաեւ 3 – 5 խորանարդ մեթր ծաւալով քարեր : Այս հատոցները կրնան սպոգել նաեւ մարմար եւ նմոյնիսկ կրանիթ :

Արտադրութեան մեքենայացումը սակայն չինաքարի հանոյթի յաւելման հարցի լուծման միայն մէկ կողմն է : Հարկ է մտածել նաեւ չինաքարի արդիւնաւէտ օգտագործման մասին, որպէսզի կորուստ չտրուի : Մինչդեռ այժմ հանքերու մէջ մուխը կ'արդիւնահանուի որպէս կիսամշակուած քար, որ չինարարական հրապարակուի վրայ մշակուելէ վերջ միայն կը դրուի պատի մէջ : Այս ձեւով լեռնային զանգուածը հաւելու ընթացքին պիտանի քարը համեմատաբար չատ քիչ կը տացուի : Տուֆի զանգուածին երեսուն տոկոսը միայն պատրաստի չինաքարի կը վերածուի, իսկ մնացած 70 տոկոսը կը դառնայ մնացուկ : Ներկայիս, գլխաւոր մտահոգութիւնը այն է, որ նուազի մնացուկին քանակը :

Ի՞նչ ձեւով կարելի պիտի ըլլայ այդ :

Անշուշտ կան զանազան եղանակներ : Ամէնէն կարեւորը սակայն այն է, որ հանքերուն մէջ առաջին աւիթով պէտք է կազմակերպել կանոնաւոր ձեւի չինաքարի արտադրութիւնը : Կանոնաւոր ձեւ ունեցող չինաքարի մէկ խորանարդ մեթրը (ըստ նախնական հաշիւներու) հրապարակ կը հանուի մօտ 55 ռուբլիով, մինչ կոչտ կտրուածք ունեցող Արթիկի տուֆը կ'արժէ 47 ռուբլի, իսկ տեղական տուֆը՝ 42 :

Կանոնաւոր ձեւի պատրաստի չինաքարի օգտագործումով չինարարութեան արժէքը կը նուազի տասը տոկոսով, որով – հետեւ այդ ձեւով պատի չարուածքի համար քիչ քար կ'օգտագործուի : Պատրաստի չինաքարը ունի դրական այլ կողմ մը եւս — կ'արագանայ որմնադրութիւնը :

Հարցը հոն է, որ ամէն տեղ պէտք է կազմակերպուի կանոնաւոր ձեւ ունեցող քարի արտադրութիւնը՝ մէկ միլիոն խորանարդ մեթրի հասցնելու համար դայն : Այս նպատակին համար անհրաժեշտ է որ հանքերուն մէջ օգտագործուին երեք հատ բիւր քարահատ եւ քար հաւաքող մեքենաներ : Անոնք մէկ անգամէն ստանալ հնարաւոր չէ, հետեւաբար՝ մեքենաներն ալ պէտք է պատրաստել Հայաստանի մէջ, չմոռնալով նաեւ ստեղծել այդ մեքենաներուն պահեստամասերու արտադրութիւնը :

(«Սով. Հայաստան»էն քաղուած)

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԳՐԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ, ԺԴ. – ԺԵ. տարի, (1958 – 59) : Խմբագիր Լեւոն Ճէհանեան, հրատարակութիւն «Հորիզոն» պրատուն, թիւ 49, դին 500 ֆրանք : Դիմել խմբագրին 32պիզ, Պուլվ. տէ Ֆօվէք, Պօմոն, Մարսէյլ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բ. (1)

Ցեսապայում, ԶՈՄԻ մէջ կազմակերպուած չափահաս որբ զրողների մի մասը Թօթափելոց Դաշնակիների ջլատիչ ազդեցութիւնը, կողմնորոշուեց Խ. Հայաստանի հետ : Դրանց մէջ էին Շահան Շահնուրը եւ Վազգէն Շուշանեանը, որոնք հանդիսացան սփիւռքահայ պրականութեան ականաւոր արձակագիրները :

1930 թիւը Ֆրանսահայ պրականութեան համար նշանակալի տարեթիւ է : Այս թուին լոյս են տեսնում Շ. Շահնուրի «Նահանջը առանց երգի» վէպը եւ Վազգէն Շուշանեանի «Գարնան Գիշերները» ժողովածուն՝ իր այժմ արդէն յայտնի «Անկարելի օրագրով» :

Շահան Շահնուրի «Նահանջը առանց երգի» վէպում մեծ վարպետութեամբ պատկերուում է լռելեայն (առանց երգի) ապազգայնացման ճանապարհը բռնած հայ երիտասարդութեան տարագիր կեանքը, երիտասարդութիւնը, որ իր միակ հաճոյքը փնտռում է պուլվարային ազգիկների ընկերակցութեան մէջ : Եւ եթէ նրանց մէջ երբեմն կայծկլտում են ազգային զգացումներ, ապա դրանք խսկոյն հեթ մարում են՝ չգտնելով ոչ մի յուսադրիչ երեւոյթ հայ ժողովրդի կեանքում :

Դա, ի հարկէ, այդ ժամանակուայ ֆրանսահայ կեանքի մոայլ մի երեսն է : Շահան Շահնուրը տեսնում էր առանց երգի նահանջող երիտասարդներին մի – այն, որոնց, ի դէպ, նա ճանաչում է հիանալիօրէն, եւ ընթերցողի առջեւ բաց է անում նրանց հոգեբանական բարդ ապրումների բոլոր ծալքերը : Աչխար – հայեացքի սահմանափակութիւնը, մտքի ու զգացումների կաշկանդուածութիւնը, սակայն, թոյլ չեն տալիս նրան ընկալելու ֆրանսահայ զաղութի կեանքն. իր ամբողջականութեան մէջ : Նրա տեսա – դաշից դուրս էր մնում երիտասարդ այն սերունդը, որ կանչնել էր հայրենասիրութեան դիրքերում եւ պրոհում էր առաջ՝ հնչեցնելով պայքարի ու յաղթանակի հիմնը, եւ որին ողեւորում էր հայ ժողովրդի կեանքում ամենայուսադրիչ երեւոյթը, Խ. Հայաստանի իրականութիւնը :

Բայց չըջադարձը չուշացաւ : Շահան Շահնուրը ճանաչեց Խ. Հայաստանի իրականութիւնը եւ յարեց դրան :

1933 թուին, Փարիզում լոյս տեսաւ Շահան Շահնուրի «յարալէզներուն դատաստանութիւնը, պատմուածքների ժողովածուն : «Զաթոսթէ» ծաւալուն պատմուածքը, որ դեռեղուել է այդ ժողովածուում, նոր չըջադարձ է հանդիսանում ականաւոր արձակագրի կեանքում : «Զաթոսթէ» պատմուածքում մեծ վարպետութեամբ պատկերուած է թոքախտաւորների սանատորիայի կեանքը : Այս պատմուածքում, առանց չատախօսելու, մէկ հպանցիկ բացատրութեամբ Շահան Շահնուրը հանդէս է գալիս որպէս կոմունիզմին համակրող : Զաթոսթէում Շահնուրը ծանօթանում է եգիպտոսից եկած մի հիւանդ կնոջ, Բէաթրիսին : Բէաթրիսը օտարացած հայուհու կերպար է, որ «իր դիտցած երկուքուկէս հայերէն բառերը այնպէս կը դործածէր, որ կը նախընտրէի բնաւ չխօսիլ մեր լեզուով : Ցեսոյ բնաւ լուր չունէր հայկական կեանքէն, ու հայ համայնավարները — ոբով նաեւ ինձ կը նկատէր — գաղաններ» :

Սիմվոլացնելով այն հանդամանքը, որ Բէաթրիսը թէեւ բուժուել է թոքախտից, բայց նրա եղիպտահայ ընտանիքը մեր – ժում է նրան տուն տանել, Շահան Շահնուրը տիկին Բէաթրիսին նմանեցնում է դաղութահայութեան եւ իր յարաբեր Խ. Հայաստանին արտայայտում է հետեւեալ պէսերում, ուղղուած երեւանին.—

« ... Գաղթահայութիւնը այլեւս չի – տանջ չէ ... ան բուժուած է Դաշնակցութեան մանրէէն .. այլեւս տուն պէտք է կանչել զայն : Որովհետեւ որքան ալ համայնավարութեան մօտ ըլլամ ... իմ փափաքս է հոն երթալ իմ ինձնիներուս հետ, իմ երկրին » :

Թօթափելով Դաշնակիզմի անկումային ազդեցութեան ամէն հետք, Շահան Շահնուրը կանգնեց քննադատական ռէալիզմի հողի վրայ : Որքան էլ թոքախտից բուժուած տիկին Բէաթրիսին նա սիմվոլացնում է Դաշնակցութեան մանրէից բուժուած զաղութահայութեան հետ, այնուամենայնիւ, նա յայտարարում է, որ «սիմվոլիզմէն չատ չեմ ախորժիր» : «Զաթոսթէ»ի եւ «Յարալէզներու դատաստանութիւնը» ժողովածուի միւս պատմուածքների յաջողութիւնը երաչխաւորուած է քննադատական ռէալիզմի կիրառման միջոցով, կեանքի բազմակողմանի ճանաչմամբ եւ ընկալմամբ :

Վազգէն Շուշանեանը որ մի ժամանակ հանդէս էր գալիս որպէս ակտիւ Դաշնակցական, ներկայացնելով Դաշնակների պարտիան 2րդ Միջազգայնականում, 1930 թուին հրատարակուած իր «Գարնան գիշերներ» գրքով փրկութիւնը գտնում է կոմունիզմի յաղթանակի մէջ : Գրքի «Անկարելի օրագիր» բաժնում, իր սլաք ու – սանող ընկերոջ բերնով, Շուշանեանը մեծ կրքոտութեամբ քարոզում է իր Ռեւոլուցիոնի հայեացքները : Չկինք սխալուի, եթէ ենթադրէինք, որ սլաք ընկերը, որ խոսում է իրեն հետ, նոյն ինքը Շուշանեանն է :

Ցուցիչ է վէպ ամիս առաջ կոմունիստական պարտիային անդամ արձանագրուած սլաք ուսանողի բախումը իր պետական պաշտօնատար, վճռաբեկ տեւանի նախագահ, օտարատեաց, երկիւղած սլաք եւ համոզուած յետադիմական հօրը հետ, որ « մահու առելութիւն ունի դէպի յեղափոխականները » :

Լիբիմիից եւ մեքամոզուածութիւնից անբաժան սլաք ուսանողի յանկարծական ռեւոլուցիան բռնկումների եւ նրա այն յայտարարութեան մէջ, թէ «կ'ատեմ դպրէ ու մինչին լուծումները», մեթէ մենք չե՞նք տեսնում Վազգէն Շուշանեանի նըկարագիրը : Մեթէ՞ մեր առջեւ իր ամբողջ հասակով չի կանգնում «մահու առելութեամբ» Խ. Հայաստանը ատող, յետադիմական դաշնակ կլիկի դէմ ծառացող Վազգէն Շուշանեանը, երբ կարդում ենք հետեւեալ տողերը :—

« Ինչպէս մեր դռո ու մարտական քայլերգին մէջ, — կ'ըսէ ընկերս մեքամոզածութեամբ, — մեր յաղթական քայլերգին մէջ դերի ու անօթի բազմութիւն մը հիմնիմայր կը չրջէ անցեալը եւ ոչընչէն՝ կը դառնայ ամէն բան : Ես, կեցած հօրս դիմաց եւ այդ բոլոր մարդոց դիմաց, որ աչքերուս կը նայէին թչնամութեամբ՝ զօրութեամբ չրջեցի մեր ընտանիքին անցեալը, ես միակ արուս չաուիղը փառաւոր տոհմի մը, ու յանկարծ դարձայ նոր մարդ մը : ... Մինչեւ աչնան այդ հեռաւոր դիչերը պղպիկ ու անզօր տղայ մըն էի ու յանկարծ դարձայ յեղափոխական » :

Վազգէն Շուշանեանը պրոեթտարական դիկտատուրայի մէջ տեսնում էր արդարութեան եւ նոր կեանքի խոստումը : Պրոլետարական դիկտատուրա բացատրութիւնը փոխարինելով բռնութիւն բառով, Շուշանեանը տալիս է այն բառին իր ըմբռնած սահմանումը .—

«Ի՞նչ է բռնութիւնը, — կ'ըսէ ընկերս վարակիչ խանդաւառութեամբ :— Մարդկի զայն կը չփոթեն հասարակ կամ կոպիտ ուժի հետ, որ կը ծառայէ անձնականներ կամ խմբական չահերու : Մեր բռնութիւնը պատասխան մըն է յանուն բազմութեան՝ քսու փոքրամասնութեան մը բռնութեան » :

Վազգէն Շուշանեանը յանձնարարում է իր ընթերցողներին կարդալ Ռոմէն Ռոլանի «Տանթոնը» եւ «Յեղափոխութեան Թատրոնը», աւելացնելով՝ «անդով ու արիւնով բարեխուն էջեր են, որ հոգիդ կը կապեն՝ անպարադրելի սիրով մը : Հոն կը դողայ իր արեան չերմութեամբ ամբողջ յեղափոխութիւնը » :

ՊԱՏՐԻԿ ՍԵԼԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

(1) Ա. մասը եւ խմբագրութեան ծանօթութիւնը՝ տես Յառաջ Նոյեմբեր 11 :

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԸՆԿ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՒԱԳԵԱՆԻ
Մ Ա Հ Ը

Գուէնոս Այրէսի մէջ մեռած է ընկեր Գարեգին Աւագեան :

Ծնած էր Գուլկարիոյ վառնա քաղաքը 1891ին : Պատանի հասակին մտած էր տեղւոյն Հ. Յ. Դաշնակցութեան չարքերը : Իր պատուած վայրերուն մէջ եղած էր Հ. Յ. Դ. տեղական կոմիտէներու անդամ, երկար տարիներ : Երեք տարի անդամակցած էր Քարփաթի չրջանի Դաշնակցութեան ղեկավար մարմնին՝ Մեծ – կուսի կոմիտէին : Բացի վերոյիչեալ կուսակցական մարմիններէն եղած էր « Բաֆֆի » Մշակութային Միութեան վարչութեան անդամ :

Գուքրէչի մէջ անդամակցած էր Ռումանիոյ Հայոց Թեմական Խորհուրդին : Եղած էր նաեւ գործօն անդամ՝ ՀՄԸՄԻ կեդր. վարչութեան :

Առաջին աչխարհամարտին, մեկնած էր կովկաս եւ մաս կազմած Անդրանիկի կամաւորական գունդին, չինապետի աստիճանով :

Երկրորդ աչխարհամարտին, անցած էր արեւելեան ճակատի հայաբնակ չրջանները, օդնելու համար տեղւոյն հայութեան եւ նպաստելու անոնց կեանքի ապահովութեան :

Պատերազմի վախճանին ընտանիօք անցած էր Ֆրանսա, անկէ՝ Չիլի, ուր հինգ տարի մնալէ յետոյ, անցած տարի փոխադրուած էր Գուէնոս Այրէս (Արժանթին) սպասելով Մխայեալ Նահանգները մուտքի արտօնութեան, միանալու համար իր զաւկին ու թոռնիկներուն :

Ընկեր Գարեգին Աւագեան ունէր նաեւ գրական խմոր : Թղթակցութիւններով եւ կէս – երգիծական դրուածքներով աչխատակցած է «Հայաստան»ին (Գուլկարիա), «Արագ»ին եւ «Հայ Մամուլ»ին (Ռումանիա) եւ «Ցառաջ»ին (Ֆրանսա) : Վերջերս կ'աչխատակցէր «Արմենիա»յի (Գուէնոս Այրէս) :

×

Չիլիի հայ զաղութին թիւը աւելցած է վերջերս Պոլսէն եւ Յունաստանէն զացած 14 ընտանիքներով. այս ձեւով, Չիլիի Հայերուն թիւը կը հասնի 280ի : Գաղութը պետութենէն վաւերացուած ծրագիր-կանոնադիր մը ունի եւ վարձած է փոքր տուն մը, որ կը գործածուի իբրեւ հաւաքավայր՝ «Հայ Տուն» անունով : Ոչ դրպրոց կայ, ոչ եկեղեցի եւ ոչ կազմակերպութիւն, բայց բոլորն ալ լաւատես են ապագայի նկատմամբ :

ՄՈՍԿՈՒԱՅի մէջ, ուր զացած էր աչխարհահռչակ զրադէտ Ուիլ. Սարոյեան, լոյս տեսած են արդէն ամերիկահայ զրադէտին գործերը : Սարոյեան տեսակցութիւններ ունեցած է հայ արուեստագէտներու հետ եւ յայտարարած՝ թէ Մոսկուա զացած է մասնաւորապէս ծանօթանալու համար իր գործերուն թարգմանիչներուն հետ : «Մարդկային կատակերգութիւն» գործը տպուած է հարիւր հազար օրինակով, ինչ որ կարեւոր տպաքանակ մըն է :

ՄՈՆԹՐԻԱԼի մէջ (Քանատա) Հոկտ. 12ին մեծ չուքով տօնուած է Հ. Յ. Դ. Օրը : Նախագահած է ընկեր Լեւոն Տէր Ասատուրեան : Խօսած են ընկերներ՝ Յովհ. Տէր Յովհաննէսեան (Պոսթընէն) եւ Յ. Մուրատեան : Այս առիթով տեղի ունեցած է երեք նորապիրներու երդման արարողութիւնը :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ հիւսիսային թեմի Առաջնորդ Մամբրէ Արք. Էջմիածնէն վերադարձի ճամբուն վրայ զացած է Պոլիս :

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՎԿԱՅԱԿԱՆ՝
ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐՈՒՆ ..

Թուրք լրագրողներու բարոյականին ստեհծանաչափը ճղած է ... Թուրքիոյ վճռաբեկ Ատեանը, հաստատելով մամուլի դատարանին կողմէ հինգ լրագրողներու դէմ արձակուած վճիռը : Ինդրոյ առարկայ լրագրողները դատապարտուած են պարզապէս ... Նախատական եւ վարկաբեկիչ յօդուածներու համար :

Այս լրագրողներուն մէջ կիսապաչտօնական «Ջաֆէր» թերթի խմբագիր Քամիր Ցուսուս 14 ամիս բանտարկութեան եւ 2·333 ոսկի տուգանքի դատապարտուած է՝ ընդդիմադիր «Տիւնիա» թերթին տէրը անարգած ըլլալուն համար. փորձած է նաեւ վնաս հասցնել թերթին նիւթական վարկին :

Միւս կողմէ 11·600 ոսկիի տուգանքի դատապարտուած է «Ջաֆէր» թերթի պատասխանատու անօրէնը. դատավարութիւնը սկսած էր չորս տարի առաջ :

« Ազգ» չաբաթաթերթի պատասխանատու անօրէնը 16 ամիս բանտարկութեան եւ չորս հազար ոսկի տուգանքի դատապարտուած է՝ վարչապետ Ատնան Մենտերէսի անձնական կեանքին մասին մանրամասնութիւններ հրատարակած ըլլալուն համար : Մէկ ամիսով արդիլուած է նաեւ թերթին հրատարակութիւնը :

Վերջապէս, այս « վկայեալ»ներուն չարքը կը վերջանայ «Ուլուս» օրաթերթի խմբագրապետ Ռուվասի եւ քրոնիկագիր Պէրկէրի չորսական ամիս բանտարկութեամբ :

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍՔԵՐ

Եթէ աճուկդ ծոյլ ելած է, առտուն կանուխ ալ ելլես, օգուտ չունի :

× Աւելի դիւրին է ուրիշներուն հա – մար իմաստուն ըլլալ, քան ինքզինքիդ համար :

կ'ըսուի թէ Հիւսէյնի օդանաւը սուրիա – կան սահմանը մտած էր «անտեսելով մի– ջազգային օրէնքները: Դամասկոսի օդա– կայանը յարաբերութեան մտաւ անոր հետ, հասկնալու համար օդանաւին առա– քելութեան պատճառը եւ ինքնու – թիւնը, բայց օդաչուն մերժեց պատաս – խանել. հետեւաբար՝ իրմէ պահանջուե – ցաւ որ օդակայան իջնէ եւ հարկ եղած ստուգութիւնը ստանայ, չարունակելու համար իր ճամբան: Օդաչուն մերժեց, յայտարարելով թէ Ծորղանան կը վեր– դառնայ. այն առեն դինուորական օդա – նաւերուն հրահանգուեցաւ հսկել յոր – դանեան օդանաւին վրայ, մինչեւ որ սուրիական սահմանէն դուրս ելլէ ան»:

Զեկոյցը կ'աւելցնէ թէ Ծորղանանցինե– րու մեղադրանքները անհիմն են:

Միւս կողմէ, Գահիրէի լաւատեղեակ շրջանակները կը հաղորդեն թէ Նախագահ Նասր Դամասկոսի օդակայանի հրամա – նատարէն պահանջած է որ միջադէպին չուրջ տեղեկագիր մը ներկայացնէ:

Եգիպտական «Ալ Ախպար» թերթը կը գրէ թէ Հիւսէյն պէտք է երթայ... Հոլի– վուտ, ուր մարդիկ արկածախնդրութիւնը կը սիրեն: Միացեալ Հանրապետութեան միւս թերթերը հարց կուտան թէ ամբողջ պատմութիւնը Հիւսէյնի կողմէ չէ՞ հը – նարուած արդեօք ... :

Մոսկուայի ձայնասփիւռը յայտարարեց թէ Հիւսէյն թագաւոր իր ժողովուրդին առելի դարձած էր եւ հնարեց օդանաւի պատմութիւնը:

Իսրայէլի մէջ կը մտածեն թէ այս մի – ջադէպը Նասրի նոր փորձն է՝ Հիւսէյնը տապալելու համար:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂՏԱՏԻ Զինուորական Առեանը ի – բաքի նախկին վարչակարգի երեք ղեկա– վարները մահուան դատապարտեց:— Սպայակոյտի նախկին ընդհանուր հրա – մանատար՝ Արէֆ, նախկին փոխ հրամա– նատար Տաղտանի եւ ՄԱԿի մօտ իրաքի նախկին ներկայացուցիչ Ֆաուիլ Էլ Ճա – մալի: Երեքն ալ պիտի կախուին:

Պէյրութի մէջ ռումբ մը պայթեցաւ, երեք հոգի վիրաւորելով. միւս կողմէ նախկին ըմբոստները բախում մը ունե – ցած են յունադաւան Սուրբերեններու հետ. բաղմաթիւ վիրաւորներ կան:

ԿԻՊՐՈՍի բրիտանական օդուժին մէջ աշխատող երեք հազար Ցոյներ արձակ – ուեցան իրենց գործէն. այս ձեւով ամէ– նէն խիստ միջոցն է որ ձեռք կ'առնէ Անգլիա, ներքին խափանարարութիւննե – րու տեղի չտալու համար. բանակը յայ– տարարեց թէ զինուորական կեդրոններու մէջ աշխատող 1100 Ցոյներ եւս պիտի արձակուին:

ՄԱԿի քաղաքական յանձնախումբը 9ի դէմ 52 ձայնով եւ 18 ձեռնպահութեամբ ընդունեցաւ արեւմտեան առաջարկ մը՝ միացեալ եւ ազատ Քորէայի պետութիւն մը ստեղծելու համար. համապատասխանները կը հրաւիրուին ազատ ընտրութիւններու պատրաստութեան:

ՂԱՆԱՅի մէջ վարչապետին եւ երկու նախարարներու դէմ կազմակերպուած դաւադրութիւն մը երեւան եկած է, որուն հետեւանքով 43 հոգի ձերբակալուած են:

ԱՅՑ ՓԷՐ ԼԱ ՇԷԶԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ

Հ. Յ. Դ. Պէյրութի «Ռոստոմ» խումբը յարգանքի այց մը կազմակերպած է այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, Փէր Լա Շէզի գերեզմանը հանդիսող մեր մեծ ընկերներու Ա. Ահարոնեանի, Շ. Մի – սաէեանի, Անդրանիկի, Ռուբէնի, Խա – տիսեանի, ինչպէս նաեւ ազգային գործիչ Գ. Օտեանի եւ Տիգրան Բէզճատեանի չի– լիմներուն:

Սիրով կը հրաւիրենք մեր շրջանի հայ– րենակիցները եւ ընկերները իրենց յար – գանքի տուրքը կատարելու:

Ժամադրավայրը Կամպենթայի դրան առ– ջեւ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱԻԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Պրիւսէլէն Պ. Վ. Մըսրեան, Պ. Ադմէն Մըսրեանի մահուան առթիւ անոր յիշա – տակին 25·000 ֆրանք կը նուիրէ Յառա – ջին:

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

(Փարիզահայ Տիկնանց Միութիւն)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նոյեմբեր 23ին

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

15 Նոյեմբերին, Շաբաթ օր, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ Ալհամպրայի սրահնե – րուն մէջ:

Պատուոյ Նախագահութեամբ՝

Gaston Defferreի

(Երեսփոխան – քաղաքապետ Մարսէյլի, նախկին նախարար)

ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ — ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔ ԸՆԿ. ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը ստանձնած է՝ Նոր Սերունդը:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի Վարանդեան կոմիտէի:

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Սալ Իմպիւլէ Գօնէմմէնի մէջ, 24, Բիւ Տիւնուար:

Կը նախագահէ՝

ԸՆԿ. Ս. ՓՈՂՀԱՐԵԱՆ

Կը բանախօսէ (Փարիզէն)

ԸՆԿ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԱՆԿԷՕԶԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի կողմէ:

Երգչախումբը կը ղեկավարէ՝
Պ. Յ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Հանդէսէն յետոյ ընկերավարական ինջոյք քովի սրահը, մինչեւ ուշ առեն, առատ կերուխում, ուրախ գուարթ մթ – նոլորտ: Մուտքը ազատ է

ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ
«ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՄՆԱՄԵԱԿԸ

Նոյեմբեր 23ին

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի Նայեմբեր 30ին, կէս օրէ վերջ ժամը 15·30ին, Բիւ Ժէլ սրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. եօթ – նեկտայրեան ենթակոմիտէի,

Կը նախագահէ Ընկ. ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ի նպաստ կարօտեալներու

Կիրակի, 16 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս գիշեր

HOTEL LUTETIAի Շքեղ սրահներուն մէջ

Գեղարուեստական բաժին — Նուագախումբ
ՊԻԻՖԷ — ՄՈՒՏՔ 500 ՖՐԱՆՔ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Դպրոցասէր Տիկնոջ վարժարանի խո– հանամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Հայոց եկեղեցին, 15 բիս ժան Կուժօն, ողբ. Տիկին Մուրատ Պօյաճեանի մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատա– կակցարզուհիները:

ՆՈՒԻՐ

Տէր եւ Տիկին Յարութիւնեան երկու հազար ֆրանք կը նուիրեն Մշակոյթի տան Շաւարշ Միսաքեան սրահին, Օր. Արփիկ Եազըճեանի եւ Յովհ. Ներսէսեա– նի ամուսնութեան առթիւ:

(Տառնալ «Յառաջ»էն):

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆի Յ. Կ. Խաչը չնո– հակալութեամբ ստացած է հազար ֆրանք Տէր եւ Տիկին Մաղաքաճեանէ, փոխան ծաղկեպսակի ողբացեալ Տիկին Սարեանի մահուան առթիւ:

×

Ողբացեալ Հայկ Թէնէքճեանի մահուան առթիւ Պ. Վահրամ Քըմքըճեան երեք հա– զար ֆրանք կը նուիրէ Կապոյտ Խաչի օ – գնութեան կայանին: (Տառնալ Յա– ռաջէն):

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Արծիւ ենթակոմիտէն իր խո– րին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Այրի Տիկին Էլլէն Բիւզանդին իր ամուսնոյն՝ Տօքթ. Քիւրքիւճեանի կսկծալի մահուան առթիւ:

ՏԻԿԻՆ ՄՈՒՐԱՏԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Մուրատի մահուան առթիւ Դպրոցասէրին կը նը – ւիրեն.— Տիկիններ՝ Սօնա Տէրպէյեան, Աննա Սարգիսեան, Արզուհի Մխիթար – եան, Նուարդ Փափազեան, Պ. Պ. Կոպես– նիկ Մալխասեան, Պօտուքեան, Խաչիկ Գարաօղլանեան հազարական ֆրանք: Նոյն առթիւ, Դալիփորնիայէն, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Զաքարեան 10 տոլար. Տի– կին Սիրապարդ Միւնիւչեան հինգ տոլար:

ԽՆԴՈՑՔ ԻՍԻի ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն, Խրիմեան սրահը:

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Վալանսի Հայ Ազգային Միութեան կազ– մէ: ի նպաստ Հայ դպրոցի:

Կը բեմադրուին Մ. Պէչիկթաշլեանի «Կոռնակը», մասնակցութեամբ Ս. Քէ– չիէկեանի խումբին, Ռոմանէն, նաեւ պա– ւէշտ մը: Քաղաքապետական թատրոնը (Թէաթը Մինիսիփալ), այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Տիկին Բերուզ Սվաճեան կը փնտռէ իր պարմիկը Մերոն Զարիֆաճեան (Սամսոնի նահանգին Զարչամպա քաղաքէն), հօրը անունը Սիմոն, մօրը Նունուֆար: Տեղե – կացնել Տիկին Սվաճեանի, Բանկալթի էր– կէնքոն ճաատէսի, Նուբ արթըմման թիւ 16 9/5, Սթամպուլ, Թուրքիա:

×

Հայաստանի կոտայքի շրջանին Բաղ պիւղէն Յոլակ Մնացականեան կը փնտռէ իր եղբայրները Վարդան Շահումեան, Արտաշէս Շահումեան, Աբրահամ Շա – հումեան: Տեղեկացնել Յակոբ Մկրտիչ – եանի, 3 Բիւ Մարէշալ Ժօֆրը, էֆս աճ Փրօվանս, (Պուշ տիւ Ռոն) Ֆրանս:

PENSION DE FAMILLE
AVEC CONFORT
M. O. AVAKIANTZ
52, Grand'rue
Moncerf (S. et M.)
Tél.: 57
pour retraités, convalescents, repos
téléphonner SUF. 82-59
aux heures de repas

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆի Հ. Յ. Դ. «Սր – ձիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբ– թի իրիկուն ժամը 20·30ին, ծանօթ հա – ւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմի– տէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս ուր– բաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւա – քատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

Յ. ԿԱՄ. ԽԱՉԻ Կեդր. վարչութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերը բազմանդամ ներկայ դտնուելու միջմաս– նաճիւղային ժողովին, այս երկուշաբթի ժամը 16ին, Ռէժանի վերնայարկը, մեթ– րօ Քաատ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Վասպ.ի Հայր. Միութեան Կեդր. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները անխը – տիր (անդամ կամ ոչ), այս կիրակի կէս օրէ հաք ժամը 3·30ին, Քաֆէ Նօայեի մէջ, ամէնէն ուշ 4·30ին: Բ. ժամադրու – թիւնը կը նկատուի օրինական եւ ներկ– նեռուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի հա– մարուի: Կարեւոր օրակարգ:

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սե – րունդի «Շ. Միսաքեան» խումբին կողմէ:

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Օթէլ տը լա Քը – րուա տ'Օր սրահին մէջ, Փլաս տը լա Ռէ– փիւպլիք:

Նուագախումբ՝ Լուլու Պան է սա Ֆոր– մասիօն:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին:

Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ՎԻԼՆ

Տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 15ին, Սալ տը Ֆէթի սրահին մէջ, ժամը իննէն մին– չեւ ուշ գիշեր: Առաջնակարգ նուագ (Լի– ոնէն), ճոխ պիւֆէ:

Մուտքը 300 ֆրանք:

Ահկուսպան

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ
ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ
Թիւ 8 – 9

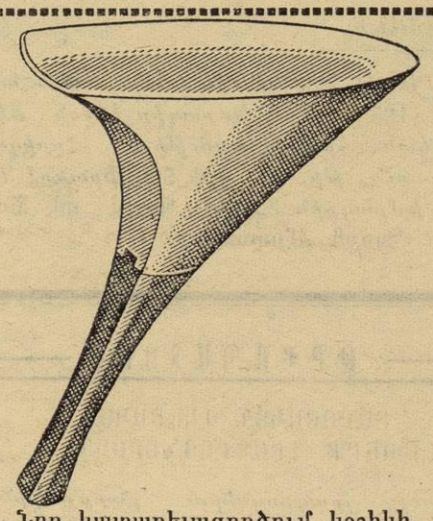
240 Կ, ճոխ բովանդակութեամբ եւ նկարազարդ:

1200 ֆրանք: Դիմել Պ. Բիւզանդ Թո – փալեանի, 46 Բիւ Ռիշէ, Փարիզ (9):

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Ֆասօնիէ մը հիւսուածեղէնի ԺՕԺ 10 եւ ԺՕԺ 7 ռեֆթիլինյը մեքենաներու համար: Հեռաձայնել՝

TUR. 07-92

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ *Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յայտնած է ձեւընկալի* (մաքիէռ փլաստիք) *եւ ալիւմինիումի միացու – մով չինել անբեկանելի* (էնֆասապլը) եւ նկուն կօշիկի կրունկներ ամէն *բարձրութեամբ:*

Դիմել՝

VANPLAST
(ՎԱՆԼԵԱՆ)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-08
Առաւօտներն հեռաձայնել՝ ITA 16-36
» 33-3

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
14
ՆՈԵՄԲԵՐ
VENDREDI
14 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8343 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4144

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԸ

1918 Նոյեմբեր 11ին վերջ կը գտնէր համաշխարհային առաջին պատերազմը, որ ա՛յնքան ալիտաբեր էր եղած հանուր մարդկութեան համար :

Այս պատմական թուականին քառաս – նամեակը վայելուչ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ երկու օր առաջ՝ գաշնակից բոլոր երկիրներու, մասնաւորապէս Ֆր – անսայի մէջ, որ պէտաւոր դերն էր եղած պերճանական կանխամտածուած յարձակ – ման :

Աւելի քան մէկուկէս միլիոն երիտա – սարդ Ֆրանսացիներ զոհուած էին ոտք – մաղաչներուն վրայ՝ յանուն հայրենիքի ազատութեան, հազարաւոր չէն ասոնցմէ ու պիղծ աւերակ էին դարձած, հարիւր հազարաւոր այրիներ ու որբեր անտէր մնացած :

Իր պատմութեան ամէնէն զառն օրէ – րուն, Ֆրանսայի հայրենասէր ու անձ – նազոհ զաւակները պիւցաղնական պրոհ – ներով արձանագրած էին վառապանծ հերոսամարտներ :

Մանրի ճակատամարտով ժոֆրը փըր – կած էր մայրաքաղաքը : Վէրտէօնի պիւ – ցաղնամարտով Փէթէն ջախջախած էր Թշնամին՝ սանձ դնելով անոր յառաջ – խաղացման եւ բարձրացնելով երկրի պա – տիւին հետ նաեւ ժողովուրդին բարոյա – կանը : Ծոչ սառնձնելով գաշնակից բա – նակներու ընդհանուր հրամանատարու – թիւնը՝ ապահոված էր վերջնական յաղ – թանակը :

Իսկ պինուորական այս տաղանդներէն վեր՝ Բլէմանսօ՝ իրրեւ մարմնացումը Ֆրանսայի ազատ ու անկախ ապրելու անյողդողդ կամքին եւ անսասան հա – ւատքին՝ իսկապէս արժանացած էր «յաղ – թանակի հայր» փառաւոր տիտղոսին :

« Զինադադար»ը սկսաւ 1918 Նոյեմ – բեր 11ին ու տեւեց տարիներ, մինչեւ վերջնական հաշուեյարդար : Հաշուա – թեան գաշնակիցները տարապարուեցան պար – տեալ պինակիցներու՝ Գերմանիոյ, Ա – ւստրիոյ, Հունգարիոյ, Պուլկարիոյ եւ Թուրքիոյ հետ : Սակայն վերջնական խա – զաղութիւն չհաստատուեցաւ երբեք :

Այդ պատճառաւ ալ քանի տարի վերջ պայթեցաւ երկրորդ աշխարհամարտը :

1945 Մայիս ութի յաղթանակէն վերջ նոր պինադադար մը կնքուեցաւ : Բայց պարձեալ խաղաղութիւն չէ հաստատ – ուած :

Ո՛չ մէկ հարց լուծուած է լրիւ :

Ո՛չ մէկ ապր դոհ է իր վիճակէն :

Դժգոհ են — եւ իրաւամբ — անոնք, որ երկար տարիներ ազատութեան եւ անկա – խութեան բարիքները վայելելէ վերջ ին – կած են օտարի բռնակալ լուծին տակ :

Դժգոհ են նաեւ անոնք, որ անկախու – թեան սիրանալով հանդերձ՝ կորնցու – ցած են ներքին անդորրութիւնն ու հա – մերաշխութիւնը՝ չնորհիւ արտաքին ու – ժերու մեքենայութեանց :

Քառասուն տարի առաջ հայ ժողովուր – դը՝ իր պատմական հոգերու փոքրիկ մէկ մասին վրայ անկախ հայրենիք կազմած՝ կ'ապրէր յոյսի ու երազի երանաւէտ օ – րեր :

Ֆրանսաբնակ մեր եղբայրները կամա – ւորական դունդ կազմած՝ կռուած էին ազատութեան խորհրդանշան եռագոյնի հովանիին տակ :

« Հայկական լեգէոն»ը պաշնակից բա – նակներու կողքին Պաղեստինի ճակատին վրայ (Արարա) եւ Կիլիկիոյ մէջ. յաղ – թանակին բերած էր իր համեստ բաժինը :

Կովկասեան ճակատին վրայ. եւ ռու – սական բանակներուն մէջ 200·000 հայ պինուորներ կռուած էին դաշնակիցներու թշնամիներուն դէմ եւ փառաւոր դիւցազ – նամարտներ արձանագրած :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀՈԳԵՐԸ

ԿԻՑԵՈՄԱ — ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱ – ՅՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՉԵՐԿԱՐԱՁԳՈՒԻ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱԲԵԼԱՒՈՒԱԾ

Պատերազմական նախարար Փլէվ կեր – հոմա տուաւ մամուլի իր առաջին ասու – լիսը, որ պլհաւորաբար նուիրուած էր Ալժերիոյ կացութեան : Նախարարը չէշ – տեց, թէ մէկ տարիէ ի վեր կացութիւնը պղտպակէս բարելաւուած է Ալժերիոյ մէջ : Թուկուրի նաթուղիին չինութենէն ի վեր խափանարարական ոչ մէկ փորձ եղաւ նաթատար կառախումբերու դէմ :

Միւս կողմէ, մինչ 1956 Մարտին 366 դասալիքներ կային, 1958 Մարտին այդ թիւը կը սահմանափակուէր 80ի մէջ :

Ցաղթանակը վերջնական չէ անշուշտ : Ալժերիոյ Ազատագր. ճակատը իր պղտե – ցութիւնը կը պահէ տակաւին՝ քաղաքա – կան, վարչական եւ պինուորական իր կազմակերպութիւններուն չնորհիւ, թէեւ անոնց մեծ մասը քաքթյուած է Ֆրան – սական բանակին կողմէ : Այս կազմակեր – պութեանց վերակազմուող բջիջները հա – մեմատաբար նուազ զօրաւնեայ տարրե – րէ բաղկացած են :

Պատերազմական նախարարը չէշը պը – շաւ նաեւ «ապատամնման օտի»ին վրայ, որուն չուրջ բաւական խօսուեցաւ վեր – ջերս : Կարգ մը մարզիկ կը յայտնէին թէ Ալժերիոյ որոշ շրջանին մէջ Ազա – տագր. ճակատը «ինքնաւարութիւն» հաստատած է, ուր «կ'ապատամնին» ըմ – բոստները : Բայց, ըստ կիյեմա, բա – նակը ի վիճակի է ոեւէ լրջագոյն առաջ – նորդելու ալժերիական հոգեմտին որեւէ մէկ շրջանը, պայմանաւ որ դոնէ երեք օր առաջ լուր ունենայ. այդ ձեւով կարելի է տեսնել եւ հաստատել թէ ոչ ոք, ոչ մէկ շրջանի մէջ կ'ապատամնի Ազատագր. ճակատի դրօշին ներքեւ : կացութեան այս բարելաւումը կարելի եղաւ իրակա – նացնել արեւելքի եւ արեւմուտքի «պատ – ուար»ներուն չնորհիւ, որոնք կ'արգիլեն դուրսէն կատարուած օգնութիւնը :

Ալժերիոյ հարցը փակելու համար, Պատերազմական նախարարը ուելցուց թէ պինուորական ծառայութիւնը երկարա – ձգելու հարց զոյութիւն չէ ունեցած եր – բեք. ընդհակառակն, երբ մթնոլորտը քիչ մը ուելի հանդարտի՝ պինուորները թո – ւը պիտի պակսի :

Ինչպէս կ'երեւի, նախարարին այս յայտարարութիւնը անուղղակի պատաս – խան մըն է Մենդես – Ֆրանսին, որ ընտ – րողաթերին առիթով քանի մը օր առաջ կ'ըսէր. «Ֆրանսացիներ, ձեզմէ կը պա – հանջուի այն ծրագիրը՝ որ պինուորական ծա – ռայութիւնը պիտի բարձրացնէ 33 ամ – սուան ...» :

Պատերազմական նախարարը վճռակամ հերքելով նման զրոյցները, ճշդեց թէ Դեկտեմբեր մէկին սպառ արձակուելիք զօրաժամին պինուորները 27 ամսուան ծառայութիւն ըրած պիտի ըլլան :

Երկրին ներքին պաշտպանութեան յա – տուկ կազմակերպութեան կարեւոր դերը չնորհելէ առք, նախարարը անցաւ պին – թափութեան հարցին, յիշելով Ֆրանսայի տեսակէտը — Այնքան առեն որ հիւլէա – կան երկիրներու միջեւ վերջնական հա – մաձայնութիւն մը չկայ՝ Ֆրանսա պիտի չարունակէ իր աշխատանքները, հիւ – լէական ոումբ մը ունենալու համար :

Այս տեսակէտէն 1958ի ամրան Մար – գուլի փիւթոնիւմ զործարանին բացումը կատարեալ յաջողութիւն մըն է. մեքենա – կան ոչ մէկ խոչընդոտ երեւան ելաւ : Այնուհետ Ֆրանսական հիւլէական ոումբի մը պայթումը չուտով տեղի պիտի չու – նենայ, բայց մեծ ճիգ կը թափուի, որ – պէսզի կարելի եղածին չափ չուտ ըլլայ ան : Ամէն պարագայի մէջ, Ֆրանսա պի – տի ունենայ հիւլէական իր ոումբը, ինչ – որ ալ ըլլան միջազգային պայմանները :

Պատերազմական նախարարը իր խօսքը վերջացուց՝ բանակին միասնականութիւ – նըն ու կարզապահութիւնը յիշելով :

1956 – 2/ֆ· զօրամասի պինուորները ա – պատ պիտի արձակուին 1959 Յունուար քանին. այս ձեւով 1956 – 2/ֆ· զօրա – մասի պինուորներուն ծառայութեան ժա – մանակաշրջանը պիտի ըլլայ 26ուկէս ա – միս :

« ՉԻՆԱԴԱԴԱՐԸ ԿԱՐԵԼԻ Է »
ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ԱՊԱՍ

Գահիրէի մէջ, մամուլի «Պելկա» պըր – ծակալութեան թղթակիին կատարած յայ – տարարութեամբ մը Ֆերաթ Ապաս մեր – ժեց ընդունիլ Զօր· Տը Կոլի առաջարկած պայմանները, բայց, ուելցուց ան՝ ՄԱԿի հովանաւորութեան ներքեւ կարելի է բա – նակցիլ Ֆրանսայի հետ : ՄԱԿի ընդհա – նուր քարտուղարը պէտք է միջամտէ, այդ պարագային, չէտեց Ապաս «առ – ժամայ պինադադար մը կարելի է ընել» :

Ալժերիոյ «կառավարութեան» ղեկավա – րը ըսաւ թէ «հարցին արմատական լու – ծում մը գտնել կ'ուզեն իրենք, խաղաղ եւ դիւանագիտական միջոցներով, որոնց միակ ճամբան բանակցութիւններն են» :

Վերջապէս, Ապաս յայտարարեց թէ Ա – գատագր. ճակատի ղեկավարները մօտ ա – ւելնէն Նիւ Եորք պիտի երթան «կառա – վարութեան» տեղեկատուութեան «նա – խարար» Եազլեի հետ խորհրդակցելու համար, քանի որ յառաջիկայ Դեկտեմբե – րին ՄԱԿի Ընդհանուր ժողովին մէջ պի – տի քննուի Ալժերիոյ հարցը : Ցոյս յայտ – նելով հանդերձ թէ միջազգային այս ժո – ղովը լուծում մը պիտի գտնէ հարցին, Ֆերաթ Ապաս իր յոռետեսութիւնը չծածկեց :

Միւս կողմէ, ազգայնական պարապլու – իր նորվեկեան մամուլի դործակալու – թեան մը յայտարարած էր թէ «Ալժե – րիոյ ընտրութիւնները ոչ մէկ արժէք կը ներկայացնեն» իր «կառավարութեան» դործունէութեան համար :

× Ռապաթի մէջ Իսթիքլալ կուսակցու – թիւնը ընդհանուր դործադուլ մը ըրաւ՝ «բողոքելու» համար Պէն Պելային եւ ըն – կերներուն բանտարկութեան դէմ, միա – ժամանակ «պայքարող» Ալժերիոյ հետ իր միասնականութիւնը ցոյց տալով :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ հարցը մեծ ապմուկ ըս – տեղծեց վերջերս, լհհեւուսս յայտարա – րութենէն ետք : Արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետ Օթթօ Կրոթեվոլ մամուլի ա – ռաւիս մը տուաւ, մօտ երկու հարիւր լրագրողներու ներկայութեան. մինչ կը սպասուէր որ վարչապետը «արտակարգ» նորութիւններ պիտի ըսէր, Կրոթեվոլ Պեր – լինի հարցը երկրորդական գծի վրայ դը – նելով ծանրացաւ Գերմանիոյ հետ խա – ղաղութեան գաշինք մը կնքելու անհրա – ժեշտութեան վրայ : Վարչապետը ըսաւ թէ Ս. Միութիւնը պիտի բանակցի՝ Ա – րեւելեան Գերմանիոյ մէջ գտնուող իր պինուորները քաշելու համար, պայմանաւ որ Արեւմտեաններն ալ մասնեն նոյն հարցի չուրջ : Կրոթեվոլ Խրուշչեւի յայ – տարարութեանց մասին խօսելով ըսաւ թէ Ս. Միութեան վարչապետը կը մտածէ կարմիր բանակը հեռացնել Պերլինէն եւ իշխանութիւնը յանձնել համայնավար կառավարութեան : Ներկայիս 400·000 ոուս պինուորներ կը գտնուին Գերմանիոյ մէջ եւ կը կարծուի թէ անոնք պիտի վե – րադառնան իրենց երկիրը : Միւս կողմէ Արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը յուշագիր մը յանձնեց Մոսկուայի դիւա – նագիտական մարմիններուն, առաջար – կելով որ գերմանական հարցին լուծումը գտնուի, միաժամանակ զգուշացնելով Արեւմտեան Գերմանիան որ կը զօրացնէ Իսրայէլի պեռութիւնը, օգնած է Ֆրան – սայի եւ Անգլիոյ՝ Սուէզի ճգնաժին մէջ եւ անհետաղօտ կը չարունակէ օգնել Ֆրան – սայի :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ կը զգա – զարեն Ս. Միութիւնը, որ իր պինուոր – ները կը պահէ Արեւելեան Գերմանիոյ մէջ, Գերմանացիներու վերամիացման պլիսաւոր արգելքը հանդիսանալով :

ԱՐԺԱՆԹԻՆի մէջ երեսփոխանական ժողովին եռք Ծերակոյան ալ վաւերա – յուց կառավարութեան կողմէ հաստատ – ուած պաշտպան վիճակը՝ մէկ ամսուան համար, հակառակ անոր սակայն քարիւ – ղի բանուորներու սէնտիֆան կը չարու – նակէ իր զործադուլը : Չերբակալուած են Փերոնի պլհաւոր զործակիցները :

ԻՍՐԱՅԷԼի վարչապետ Պէն Կուրիոն յայտարարեց թէ հաւանաբար յառաջիկայ տարիներուն երկու միլիոն հրեայ տարա – գիրներ ներգաղթեն, ոչ միայն արեւել – եան բազմաթիւ երկիրներէ, այլ՝ նոյնիսկ Ս. Միութենէն :

ՄՈՍԿՈՒԱՅի «Իզվեստիա» թերթը կը զրէ թէ «վեց ամիսէ ի վեր հելլէն իշխա – նութիւնները անդադրադադարձութիւն ցոյց կուտան Ս. Միութեան հանդէպ», թերթը կարգ մը դէպքեր յիշելէ ետք կ'ա – ւելցնէ. «այս բոլորը կը զուգադիպին կիպրոսի հարցին ծանրութեան հետ, ո – րուն պատճառը արեւմտեան աշխարհա – կալներն են՝ Յունաստանի դաշնակից» :

ԱՐԱԲԻՈՑ թագաւոր Սէուտ զեկոյցի մը մէջ կը յայտարարէ թէ միշտ կը յարգէ ՄԱԿի եւ Արաբական Լիկայի սկզբունքնե – րը, իր երկիրը չէզոք է եւ բարեկամական յարաբերութիւններ ունի բոլոր երկիր – ներու հետ, բացի Ֆրանսայէն եւ Անգ – լիայէն, որոնց հետ դիւանագիտական իր յարաբերութիւնները խզեց Սուէզի մէջա – զէպէն ետք :

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ մամուլը կը չարունակէ բուռն յարձակումներ զործել Հիւսէյն թագաւորի վրայ, որ օգնաւէտ պատ – մութեան հետեւանքով «արուեստական» տպաւորութիւն մը ստեղծեց արաբական աշ – խարհին մէջ :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ կառավարութիւնը իր բա – նակցութիւնները կը չարունակէ՝ Թուր – քիոյ, Պարսկաստանի եւ Փաքիստանի հետ պաշտպանութեան նոր համաձայնու – թիւններ կնքելու համար :

« Փոքրիկ դաշնակից»ին համար չատ լսուած էին ըրած Մեծերը այն նեղ օրերուն՝ երբ անոնց համար կարեւոր ար – ժէք էր պինուորական ամենաղօտի ա – կնկալութիւնն անգամ :

Մէկուկէս միլիոն Հայեր նահատակ – ուած էին Դաշնակիցներու դատին հա – մար : «Մնայորդաց»ը իրաւունք ունէր վայելելու արեւմտեան, մանաւանդ արե – ւելեան ճակատի ռազմադաշտերուն, ինչ – պէս տարապրութեան ճամբաներուն վրայ թափուած արեան արժանի վարձատրու – թիւնը :

« Զինադադարի չրջանի » առաջին տա – րիները մեղրալուսնի օրեր եղած էին Հա – յութեան համար : Ազգովին — առանց կուսակցական կամ հատուածական խտ – րութեան — հաւատացած էինք, որ վեր – ջապէս իրականացած էր Միացեալ եւ Ան – կախ Հայաստանի երազը :

Աւելին : Միջերկրականի ափերուն վը – րայ սկսած էր ծագիլ կիլիկեան «տղ – ղային օջախ»ը՝ Ֆրանսայի հովանաւո – րութեան տակ :

Հիասթափութիւնը չուշացաւ :

Եղանք յուսախար : Բայց երբ՞ք յու – սահատ :

Ու ապագային կը նայինք յուսալից :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՅԱՂԹԱԿ ՍԿԱՀ

——o——

Նկեր Խոյեցի Մուբինը եւ ձեռք ստաւ Սկիւթիոյ վիպասանութեան, որ ըսել է, թէ ոչ միայն Սկիւթիոյ ձեռք թափ տուող, մեծ պատերազմներ եղող եւ պատմութիւն ունեցող ազգերը, այլ նաեւ ամբողջ աշխարհը Սկիւթիոյ կը պարտի իր հին պատմութիւնը։ Մուբինը ինքն ալ Սկիւթ էր։ Ան իր ազգին հին պատմութիւնը գրի առաւ, որպէսզի չկորսուի։ Ան գրեց նաեւ իր ժամանակներուն պատմութիւնը։ Ինչպէս կ՚երեւի, Մուբինը ունեցած է շատ մեծ համբաւ։ Ան ունեցած է շատ մեծ հեղինակութիւն։ Ան ունեցած է շատ մեծ ազդեցութիւն։ Ան ունեցած է շատ մեծ դիրք։ Ան ունեցած է շատ մեծ պատիւ։ Ան ունեցած է շատ մեծ յարգանք։ Ան ունեցած է շատ մեծ սէր։ Ան ունեցած է շատ մեծ հաւատք։ Ան ունեցած է շատ մեծ յոյս։ Ան ունեցած է շատ մեծ ակնկալութիւն։ Ան ունեցած է շատ մեծ վստահութիւն։ Ան ունեցած է շատ մեծ համոզում։ Ան ունեցած է շատ մեծ կամք։ Ան ունեցած է շատ մեծ ուժ։ Ան ունեցած է շատ մեծ զօրութիւն։ Ան ունեցած է շատ մեծ իշխանութիւն։ Ան ունեցած է շատ մեծ տէրութիւն։ Ան ունեցած է շատ մեծ թագաւորութիւն։ Ան ունեցած է շատ մեծ կայսրութիւն։ Ան ունեցած է շատ մեծ աշխարհ։ Ան ունեցած է շատ մեծ տիեզերք։ Ան ունեցած է շատ մեծ ամէն բան։ Ան ունեցած է շատ մեծ ոչինչ։ Ան ունեցած է շատ մեծ զրոյ։ Ան ունեցած է շատ մեծ դատարկութիւն։ Ան ունեցած է շատ մեծ անդունդ։ Ան ունեցած է շատ մեծ մահ։ Ան ունեցած է շատ մեծ կեանք։ Ան ունեցած է շատ մեծ ամէն ինչ։

Մուբինը ինքն ալ, իր ժամանակ, ունեցած է շատ մեծ հռչակ։ Ան ունեցած է շատ մեծ համբաւ։ Ան ունեցած է շատ մեծ անուն

էին հիթլերեան հորդաների դէմ, ֆաշիզմին հասցուած ամէն մի հարուածի մէջ տեսնելով Մ. Հայրենիքի պաշտպանութիւնը: Սեման զինքը ձեռին ոտքմամբ կատ մեկնեց նայիներէն Ֆրանսա ներխուժումը կասեցնելու վճռականութեամբ: Նայիստական զօրքերն անցան նրա դիակի վրայով: Միսաք Մանուչեանը դիմա ւորեց պարտիզանական չորս ջոկատները, որոնք զարձել էին ֆաշիստաներէն սարսափը: Եւ երբ թշնամուն յաջողուեց թափկարզել բանաստեղծ մարտիկին, մարզկային ամէն կերպար կորցրած դաշնակ հայրենադաւաններն իրենց հիթլերեան տէրերից պահանջեցին Մանուչեանի դլուխը: Մանուչեանը մահը դիմաղրաւեց այնպիսի խիղախութեամբ եւ անընկճելի ոգով, որ թշնամու համար հաւատար էր պարտութեան:

Եւ իրօք յաղթանակեց Միսաք Մանուչեանի, Սեմայի եւ Լասի դլխով ու զինքով պաշտպանած դատը: Նրանք ընկան, բայց դրականութեան անդաստաններում նրանց դրաւած դիրքերը թափուր չմնացին: Ա-ռաջաւոր դրողների մի ամբողջ հոյլ երիտասարդ համաչխարհային պատերազմից յետոյ, չարունակեց նրանց դործը, ինչպէս Մաո Աթմաճեանը (բանաստեղծ Սեմայի քոյրը), Պետրոս Զարոյեանը, Հրաչ Զարդարեանը, Նազենի Տէր-Միքայէլեանը, Նուարդ Օտապաչեանը, Բիւզանդ Թօփալեանը, որոնք մերժելով դասալիք լինել Ռրբունու պէս, որի հոդին, աւազ, մին-չեւ վերջ որբ մնաց, իրենց դրական նոր ստեղծադործութիւններով արժէքաւոր ա-ւանդ մացրին սփիւռքահայ առաջաւոր դրականութեան մէջ, որ կազմում է մի-ասնական հայ դրականութեան հետ օր-դանական մէկ ամբողջութիւն:

Պէտք չէ մոռանալ նաեւ աւագ սերնդի այնպիսի ներկայացուցիչներին, որպիսին են Արշակ Զօպանեանը, Վահան Մալէզ-եանը, Ենովք Արմէնը, Անայիսը, Զարու-հի Պահրին եւ ուրիշներ, որոնք իրենց հայրենասիրական կեցուածքով եւ դրա-կան ու դրագիտական նոր խօսքով թի-կունք ու քաջալեր հանդիսացան մինչին եւ կրտսեր սերնդի դրական եռանդին ու գործունէութեանը: Եւ եթէ Զարուհի Պահրիի դրականութիւնը իրաւամբ կա-րելի է անուանել Ֆրանսահայ դրականու-թիւն, քանի որ նրա համարեա բոլոր մէծ վէպերն ու բազմաթիւ պատմուածքներն ստեղծուել են Փարիզում, ապա պէտք է երախտադիտութեամբ յիշել այն փաստը, որ աւագ սերնդի վերոյիշեալ ներկայա-յուցիչները նոյնպէս իրենց նոր աւանդը մացրին Ֆրանսահայ նորագոյն դրակա-նութեան մէջ:

Ֆրանսահայ նորագոյն առաջաւոր դրա-կանութեան արժանիքն այն է, որ նրա-նում արտացոլուած է Ֆրանսահայ պա-դուծքն իր մարդկանցով, իր դրական եւ բացասական կերպարներով, իր առաջա-ւոր գաղափարական պայքարով ընդդէմ փտած յետադիմականութեան, իր հայ-րենասիրական պայքարով ընդդէմ հայ-

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՆՈՐ ԿՈՐՈՒՍՏ ՄԸ

ՊՈՒՏՕ, (Յառաջ).— Զաքարը հարցա-նիքէն դեռ չի վերադարձա՞ւ:

Այսպէս կը հարցնէին բոլոր պինդը մօ-տէն ճանչցողները: Երբ հեռագրով իմա-ցանք թէ Հոկտեմբեր 22ին քլինքէն մէջ երկար տատապանքներէ յետոյ հոդին ա-ւանդած է ...:

Զ. Քէնադեան, 58 տարեկան էր, Տարբերդի Տուլլու գիւղէն: Տարադրու-թեան ընթացքին Թուրքի մը գոլ ծառա-յելով ողջ կը մնայ ...: 1921ին Ֆար-բերդ կ'ամուսնանայ: 1923ի սկիզբը ըն-տանեօք կը տեղափոխուի Հալէպ, ապա Պէյրութ: 1924ին կուդայ Ֆրանսա, եւ կարտանի հանքը կ'աշխատի չորս տարի: 1929ի սկիզբը կը տեղափոխուի Լիոն: 1934ի անդործութեան հետեւանքով կու դայ Պոատօ եւ կը հաստատուի հոս:

Զորս զաւակներու հայր՝ կը դրաւէր դերձակութեամբ: Իսկ այս վերջերս, ա-մառը Արքաչոն պատուի առեւտուրով: Ծովափը խանութ մը ունէին որ գուբոյն եկող բոլոր Հայերուն ժամադրավայրն էր:

Ծանր եւ դժուարին կրկնակ աշխատան-քի յանձնառու եղած էր որպէսզի իր կրտ-սեր զաւակը կարողանար ուսանիլ: Տի-պար հայր մը, միշտ հոգածու իր ընտա-նիքին եւ ազգականներուն հանդէպ: Իր հայրենակիցներուն եւ մանաւորապէս բոլոր Հայերուն հետ կը սիրէր յարաբե-րութիւն պահել, եւ իր ընտանեկան յար-կը հիւրասէր տուն մըն էր բոլորին հա-մար:

«Յառաջ»ը, իր միակ սիրելի թերթը, ուշացած օրը, բարեկամներու տուները, կը հանդիպէր մինչեւ որ ձեռք անցնէր: Հանրային բոլոր գործերով կը հետաքրք-րուէր եւ կ'օժանդակէր անոնց, ըլլայ պարոյական հանդէս, ներկայացում կամ հայկական որեւէ հաւաքոյթ: Կը գնահա-ւէր այդ հաւաքոյթներու անհրաժեշտու-թիւնը: «Մեր տարագրի այս կեանքը տա-րօրինակ մըն է Հայութեան համար, բնիկի եւ ժողովրդի թշնամիների: Նը-բանց վէպերը, պատմուածքները եւ պո-էզիան աչքի են ընկնում իրենց հասարա-կական բովանդակութեամբ եւ յաղեց-ուած են խանդավառ, ջերմ հայրենասի-րութեամբ: Տրադիցիաներով եւ ականա-տեսի դէմքերով հարուստ Ֆրանսահայ պը-րականութիւնից մենք իրաւունք ունենք սպասելու նոր, աւելի լիարժէք գործեր, մանաւանդ որ Ֆրանսահայ դրողների չարքերը համալրւում են Պոլսից ու մի-ջին Արեւելքից Փարիզ ժամանող խոստմ-նալից երիտասարդ ուժերով:

ՊԱՏՐԻԿ ՍԵԼԷԱՆ

(*) Ա. եւ Բ. մասերը եւ խմբագրական ծանօթութիւնը տես Յառաջ, Նոյեմբեր 11 եւ 13:

ՌՈՒՄԱՆԱՀԱՅ ՆԿԱՐԻՉ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՒԱԳԵԱՆ

—o—

Յարութիւն Աւագեան ծնած է 1903ին, Զեթաթեա Ալպրի մէջ, ուր սացած է իր նախնական ուսումը: 1928 – 32 տարինե-րուն հետեւած է Պուքրէշի Գեղարուես-տից Ակադեմիայի դասընթացքներուն՝ ակադեմական Փրոֆ. Ք. Ռեսուի խնամ-քին տակ:

Յ. Աւագեան մասնակցած է գրեթէ բո-լոր պաշտօնական ցուցահանդէսներուն եւ ներկայացած է անհատական ցուցահան-դէսներով՝ արժանանալով ուշադրանքի, անկասկած եւ հնդիկ արուեստի մարդոց դնահատանքներուն:

Անոր նկարներուն գոյները, իրենց ու-չագրաւ ուժգնութեամբ, իրենց չլացու-ցիչ արեւով, երեւան կը հանեն արուես-տագէտի արեւելեան ծագումը: Դիմա-նկարները, որ կը գտնուին իր աշխա-տանոցին մէջ, կենդանի են եւ կարծես հրամանի մը կը սպասեն խօսելու համար: Կենդանի են նոյնիսկ Աւագեանի ցաթիւ-մորթերը, — «Մեռած բնութիւն»ները: Անոր նկարած խաղողները որքատունկի վրայէն նայող խաղողներու թարմութիւ-նըն ու հիւթեղութիւնը ունին:

Նկարիչին գործունէութեան մաս կը

պէտք է մէջտ մենք տեսիներ տեսղծենք իրարու մօտ գալու, որպէս զի հայ երի-տասարդութեան սրտին մէջ անեզծ պա-հենք հայութեան ոգին, կ'ըսէր յաճախ:

Մեր գաղութին միակ «մասնագէտ»ն էր տոմսակ վաճառելու կամ հանդանակու-թիւն կատարելու: Գանի մը բարեկամնե-րու հետ ձեւ մը գտած եւ հիմը դրած էր «Փօնտ»ի մը, որ ընտանեկան հանդի-պումներու ընթացքին գոյացած դրամնե-րը յատկացուին «Փօնտ»ին: Մտատյին նպատակի մը, եթէ այդ մասնատած դը-րամները դրքերու գնման յատկացնենք, հայ մտքի մշակ մը քաջալերած կ'ըլլանք, որ բոլորիս պարտականութիւնն է օդնել եւ ատատրել հայ դրականութեան, կ'ըլ-լար իր պատճառաբանութիւնը:

Հէք Զաքար, երջանկութիւնը չունեցար տեսնելու այնքան փտփտած հարսնիքդ, աղջկանդ կտմելիք ընտանեկան բոյնը... օճախիդ յարատեւութիւնը, ուր հայ ոգին պիտի տիրապետէր, ինչպէս քու տանդ մէջ:

Վստահ ենք որ քու դաստիարակած դա-ւակներդ պիտի չարունակեն նոյն ճամ-բով, նոյն աւանդութիւններով պահել քու չինած բոյնդ իր հայկական չունչով ու-րուն այնքան նախանձախնդիր էիր: Դուն անոնց եւ մեզ հետ պիտի ըլլաս միշտ, եւ հոդիդ պիտի հրճուի ամէն անգամ որ հանդիսի մը կամ հաւաքոյթի մը առիթ-ու չիշատակվդ ոգեւորուած, բան մը կարենանք ընել քու այնքան սիրած դա-դութիւդ համար:

ՋԱԼԿԱՐԱՅԻ

կազմէն նաեւ բիւզանդական նկարներու եւ պատմական յիշատակարաններու ի-րանորոգման աշխատանքները, ու ան մե-ծագոյն գնահատուած է այս ճիւղին մէջ ալ:

Նկարչական արուեստի այս ճիւղը, որ կը պահանջէ մասնաւոր համառութիւն, պատրաստութիւն եւ պատմական որոշ տուեալներու ճանաչողութիւն, այժմ է-պած է արուեստագէտի ամէնէն սիրած ճիւղերէն մին, ու ան իր չարթուան բո-լոր օրերը կ'անցընէ Պուքրէշի չրջակայ-քը կատուցուած յուշարձաններու եւ եկե-ղեցիներու մէջեւ՝ ըլլայ նորոգելու, ըլ-լայ ուսումնասիրելու համար գարերու մէջէն մեզի եկող այդ հնութիւնները:

«ՍԵՒԱՆ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մ Ի Ւ Ն Ի Ի Մ Է Ջ

Մինիսիի մէջ տեղի ունեցած ճառա-կի մրջապային ախոյեանութեան մրցումը վերջացած է Մ. Միութեան յաղթանա-կով. երկրորդ՝ Եուկոսլաւիա, երրորդ՝ Արժանթին: Մարզադային խումբին լաւա-գոյն ներկայացուցիչներէն մէկը Հայ է՝ Տիգրան Պետրոսեան:

Ե Ր Ե Ի Ա Ն Ի Մ Է Ջ

Թիֆլիսի դինուորական խումբին եւ Սպարտակի մրջեւ տեղի ու-նեցած է ֆութպոլի բարեկամական մըր-գում մը, որ վերջացած է Հայերու յաղ-թանակով (2 – 1):

Ա. Շ Ի Ր Վ Ա Ն Զ Ա Դ Է Ի ծննդեան հարիւ-րամեակին առիթով բազմաթիւ հանդի-սութիւններ եղած են Հայաստանի մէջ: Երեւանի Արուեստի Տան մէջ խօսած են Հ. Սիրաս, Յ. Շիրազ եւ ուրիշներ: Ցու-ցադրուած է «Պատուոյ համար» ֆիլմը: Աչտարակի չրջանային դրադարանին կոչ-մակերպութեամբ տեղի ունեցած է յուշ-երեկոյ մը, հասարակութեան ծանօթա-ցնելով Շիրվանզադէի կեանքն ու դրա-կան գործունէութիւնը: Պատկերներ ներ-կայացուած են «Զար Ոգի»էն եւ «Նա-մուս»էն: Լենինականի մէջ կազմուած է յանձնախումբ մը՝ Նոյեմբեր 15 – 20ին չքեղ հանդիսութիւն մը սարքելու հա-մար:

Ե Ր Ե Ի Ա Ն Ի պատկերասրահին մէջ բաց-ուած է պատանի նկարիչներու ցուցա-հանդէսը. մասնաւորապէս ուշադրութիւն դրաւած են Գ. Գասպարեանի «Սեւանայ կղզին» եւ Ա. Պապանեանի «Անձրեւային երեկոյ» գործերը:

Կ Ի Ր Ո Վ Ա Կ Ա Ն Ի մէջ բացուած է Յովհ. Այվազովսկիի եւ Գ. Բաշինջաղեանի նը-կարներու ցուցահանդէսը, ուր ներկա-յացուած են աւելի քան հարիւր գործեր:

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի խաղողի բերքը այս տարի հասած է 70·000 թոնի: Հարաւային չրջ-ջաններուն մէջ իւրաքանչիւր հեկտարէ ստացուած է քսան հազար քիլօ խաղող եւ դինիներու պատրաստութիւնը սկսած է արդէն:

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԻԱ.

ՀԱՅԿԱՅ ԲԵՐԴԸ

Իմ հետաքրքրութիւնը այնքան ան-դուսպ էր դարձել, որ ցանկանում էի՝ նախ քան բերդը տեսնելը՝ նրա մասին տեղեկութիւններ ստանալ:

— Դուք տեսե՞լ էք Հայկայ բերդը, — հարցրի նրանից:

— Տեսել եմ:

— Երեւի, չատ ամուր բերդ է. բարձր աշտարակներ եւ ահագին պարիսպներ ունի:

— Անտարակոյս, մի ժամանակ ու-նեցել է: Բայց մինչեւ այժմ ի՞նչպէս կը մնային այդ ամրութիւնները: Գիտէ՞ք, երբ էր Հայկը:

Նա սկսեց ժպտալ իմ միամտութեան վրայ: Զորեպանի կոպիտ ծառան Հայկի մասին եւս տեղեկութիւն ունէր: Այդ ա-ւելի դրգռեց իմ կասկածը: Ես զարձեալ ընկայ առաջին մտածութիւնների մէջ, որ այդ անձինքը ծանօթ էին ինձ:

Հայոց – Ձորը, մեր Հայկ նահապետի բնակաւայրը, լի է բազմաթիւ յիշատակ-ներով, որ յիշեցնում են մեր Դիւցազնի պատերազմը Բարելոնի հսկայի հետ: Ա-յնտեղ ինձ բացատրեց, թէ որպէս այժմ-եան յիշատակարաններով եւ ժողովրդի մէջ պահպանուած առասպելներով ըս-տուգւում է պատմութիւնը:

— Հայրենագիտութիւնը, — ասաց նա, — դլխաւոր ուսմունքներից մէկը պէտք է լինի, որ պարտաւոր է սովորել ամէն մի Հայի որդին: Ով որ չէ ճանաչում իր հայրենիքը, չէ կարող ճշմարտապէս սի-րել նրան:

Յետոյ նա ցոյց տուեց այն տեղերը, որոնք նուիրական էին դարձել Հայկի եւ Բէլի յիշատակներով: Նա ցոյց տուեց այն բլուրը, որի վրայ տապալուեցաւ մեր հսկայի հզօր բազկից նետահար եղած Բէ-լը, որ եւ մինչեւ այսօր նրա դրած անու-նով կոչւում է Գերեզմանք, որովհետեւ այնտեղ ընկան Բէլի քաջերից չատերը, եւ այն բլուրը, որի վրայ պաշտպանուած էին նրանք, եղաւ նրանց դերեզմանը: Նա ցոյց տուեց ճակատամարտի տեղը, ուր առաջին անգամ հանդիպեցան միմեանց երկու հսկաները:

Այդ տեղը կոչուեցաւ Հայք, որ այժմ մասին եւս տեղեկութիւն ունէր: Այդ ա-ւելի դրգռեց իմ կասկածը: Ես զարձեալ ընկայ առաջին մտածութիւնների մէջ, որ այդ անձինքը ծանօթ էին ինձ:

Հայոց – Ձորը, մեր Հայկ նահապետի բնակաւայրը, լի է բազմաթիւ յիշատակ-ներով, որ յիշեցնում են մեր Դիւցազնի պատերազմը Բարելոնի հսկայի հետ: Ա-յնտեղ ինձ բացատրեց, թէ որպէս այժմ-եան յիշատակարաններով եւ ժողովրդի մէջ պահպանուած առասպելներով ըս-տուգւում է պատմութիւնը:

— Հայրենագիտութիւնը, — ասաց նա, — դլխաւոր ուսմունքներից մէկը պէտք է լինի, որ պարտաւոր է սովորել ամէն մի Հայի որդին: Ով որ չէ ճանաչում իր հայրենիքը, չէ կարող ճշմարտապէս սի-րել նրան:

Յետոյ նա ցոյց տուեց այն տեղերը, որոնք նուիրական էին դարձել Հայկի եւ Բէլի յիշատակներով: Նա ցոյց տուեց այն բլուրը, որի վրայ տապալուեցաւ մեր հսկայի հզօր բազկից նետահար եղած Բէ-լը, որ եւ մինչեւ այսօր նրա դրած անու-նով կոչւում է Գերեզմանք, որովհետեւ այնտեղ ընկան Բէլի քաջերից չատերը, եւ այն բլուրը, որի վրայ պաշտպանուած էին նրանք, եղաւ նրանց դերեզմանը: Նա ցոյց տուեց ճակատամարտի տեղը, ուր առաջին անգամ հանդիպեցան միմեանց երկու հսկաները:

Այդ տեղը կոչուեցաւ Հայք, որ այժմ ժողովրդի լեզուում աղճատումով, աս-ւում է Ֆէք: Նա ինձ ցոյց տուեց, թէ դէպի որ կողմն է ընկնում Բէլուն, որը Բէլի անունն է կրում: Նա հետուից ինձ ցոյց տուեց Աստուածաչէնը, — մեր Դիւ-ցազնի եւ նահապետի հիմնած առաջին աւանը, որ մինչեւ այսօր մնացել էր չէն, որ մինչեւ այսօր պահպանել էր իր անու-նը: — Աստուածաչէնի բնակիչը միշտ պարծանքով է յիշում, որ դա մեր նա-խահօր՝ Հայկ դիւցազնի՝ անունն է կը-րում, որովհետեւ հսկաների հայրը, որ աստուածների հետ էր պատերազմում, ինքն եւս պաշտւում էր իբրեւ Աստուած: Այդ աւանի մօտ էր եւ նրա ամրոցը, ուր մենք գնում էինք:

Վերջապէս մենք հասանք մեր բաղձան-քի տեղը:

Աստուածաչէն գիւղի մօտ, արեւելեան կողմում, ընդարձակ դաշտի միջից բար-ձրանում է մի երկայնաձեւ լեռ, որ իր ա-հաւոր դագաթից իշխում է չրջակայ տա-փարակների վրայ: Ահա այդ սարի բար-ձրութեան վրայ մինչեւ այսօր մնում են Հայոց հսկաների մեծագործ չինուածք-ների փշրանքները, որ ժողովրդի մէջ յայտնի են Հայոց բերդ անունով:

— Ի՞նչպէս է այդ սարի անունը, — հարցրի Ասլանից:

— Բօզ – դաղ, որ նշանակում է մոխ-րագոյն սար, Թուրքաց անուն է, — պա-տասխանեց նա, յետոյ աւելացրեց.— Թուրքերը, տիրելով մեր երկրին, աշխա-տեցին բոլորը, ինչ որ մեզ համար սուրբ էր եւ նուիրական, ջնջել եւ ոչնչացնել: Աշխատեցին, այն բոլորը, որ հային յա-տուկ էր, որ ազգային էր, օտարացնել, խորթացնել: Նրանք փոխեցին մեր լեռ-ների, մեր գետերի, մեր հովիտների ու մեր գիւղերի անունները: Այդ երկիրը, որ մեր ազգի նախկին օրօրոցն է եղել, եւ մինչեւ այսօր բնակեցրած է Հայերով, նրանք Քուրդիստան կոչեցին:

— Բայց ի՞նչպէս էր այդ սարի հին ա-նունը:

— Դժբախտաբար չգիտեմ: Այդ մասին դրքերի մէջ ինձ ոչինչ չէ պատահել կար-դալ, իսկ ժողովուրդը մոռացել է:

Զիաներով անհնար էր բարձրանալ սա-րը: Յած լեռնք, երկու երիտասարդները ներքեւում պահեցին ձիաները, ես եւ Ա-սլանը սկսեցինք վեր բարձրանալ: Ժամա-նակը մաշել ու եղծել էր բոլոր չուխնե-րը, որ տանում էին դէպի վեր: Մենք համարեա մագլցելով էինք անցնում սար-սափելի առապարները, ուղղաձիգ ժայ-ռերը, նեղ կիրճերը եւ ահաւ, միմեանց հետ հիւսուած թուփերն ու մացառները, որ հնադիպում էին մեր ճանապարհի վը-րայ:

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Պ. Յովսէփ Նիկողոսեան, Յարութիւն Ահարոնեան – Քիւփէլեանի մահուան առթիւ ցաւակցութիւն յայտնելով հաղար ֆրանք կը նուիրէ «Յառաջ»ին փոխան ծաղկեպսակի։

×

Առնուվիլ – Սարսէլի Հ. Յ. Դ. վարդան ենթակոմիտէին ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի Լլլէն Բիւզանդի իր ամուսնոյն Տօքթ. Քիւթիւճեանի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի երեք հաղար ֆրանք կը նուիրէ Հայ Մշակոյթի Տան։ (Տառնալ «Յառաջ»էն)։

×

Ալֆորվիլ.— Տէր եւ Տիկին Աչատ Նըշանեան եւ զաւակները կը նուիրեն հազար հինգ հարիւր ֆրանք Մշակոյթի Տան Տօքթ. Յովհ. Քիւթիւճեանի մահուան առթիւ։

Այրի Տիկին Ուրբաթեան եւ զաւակը Յակոբ, կը նուիրեն 1500 ֆր. Մշակոյթի Տան, Տօքթ. Յովհ. Քիւթիւճեանի մահուան առթիւ։

Ինչպէս նաեւ 1500 ֆր. Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի, Վաղարշակ Ուրբաթեանի յիշատակին։

×

Ոպր. Տիկին Բրաբիոն Սարեանի տխուր մահուան առթիւ Սարեան եղբայրներու բարեկամները փոխան ծաղկեպսակի ամսը հազար ֆրանք կը նուիրեն Պանեէօ – Քաշանի դպրոցին, ձեռամբ Պ. Միրաք – հան Մկրտիչի։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի առաւօտ յետ պատարագի Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ ոգեկոչելու՝ ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող – ները։

× Այս առթիւ իր զաւակները երեք հազար ֆրանք կը նուիրեն կապոյտ Խաչի օգափոխութեան կայանին։ (Տառնալ «Յառաջ»էն)։

×

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի, Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Հայոց եկեղեցին, 15 բիս փառ Կուժօն, ողբ. Տիկին Մուրատ Պօյաճեանի մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատակը յարգողները։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՍԵՊՏԿՄԲԵՐ–ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, թիւ 201–202, էջ 48։

*ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Երաժշտութիւն եւ հոգեվերլուծում (ՄՄԲ.).— Նուէ կեանք թունաւորութեան (ՏՕՔԹ. ԿՈԼԷ).— Զկնորսութիւն եւ բժշկութիւն (ՏՕՔԹ. ԱՇՃԵԱՆ).— Հորթոնի հիւանդութիւն (ՏՈՔԹ. ՄԻՆԵՐՎԱ).— Խմելիք ջուրի պահանջը (ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ).·· Անդխտպրելի քունը (ՏՈՔԹ. ԴԱ–ԼՈՒՍՏԵԱՆ).—Սեղանի Սպասները (ՏՔԹ. ՊԼՕՆՏԷԼ).— Հայաստանի բնութիւնը (Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ).— Դաչտանի անկանոնութիւն (ՓՐՈՖ. ԼԱՖՕՆ).— Բժշկ. պր–չապրիք (Ց. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ).— Ցկի կիներուն համբորգութիւնը (ՏՈՔԹ. ԱԼ–ԹՈՒՆԵԱՆ).— Կերակուր եփելու ձեւերը (Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ).— Սիրտը բարախում է (ՏՈՔԹ. Հ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ).— Մայրիկը որ կաթ չէն ուզեր տալ (ՏՈՔԹ. ՔԼԱ–ՐԻՍ).— Քալեցէք, փա՛ռք ոտքերուն (ՏՈՔԹ. ՆԱԻԱՍԱՐԴ).— Աչքի առողջապահութիւն (Ք.).— Ի՞նչպէս օգնել խեղդուողին (ԽԱԶՈՒՀԻ)։

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան 1·200 ֆրանք։

արտասահման 1·500 ֆրանք։

Դիմել Շ. Նարդունիի Յառաջի հասցէով։

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կիրակի 8 Մարտ, 1959, կէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին, Սալ տը լա Շիմի։

Կը խնդրուի նկատի առնել այս թուականը։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

15 Նոյեմբերին, Շաբաթ օր, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ Ալհամպրայի սրահին մէջ։

Պատուոյ նախագահութեամբ՝

Gaston Defferreի

(Երեսփոխան – քաղաքապետ Մարսէյլի, նախկին նախարար)

ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ — ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔ ԸՆԿ. ՅՈՎՒԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը ստանձնած է՝ Նոր Սերունդը։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի վարանդեան կոմիտէի։

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Սալ Իմպերիալէ Գօնսէփսիոնի մէջ, 24, Բիւ Տիւնուար։

Կը նախագահէ՝

ԸՆԿ. Ս. ՓՈՂՉԱՐԵԱՆ

Կը բանախօսէ (Փարիզէն)

ԸՆԿ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԱՆԿԷՕԶԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի կողմէ։

Երգչախումբը կը ղեկավարէ՝

Պ. Ց. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Հանդէսէն յետոյ ընկերահամակրական խնջոյք քովի սրահը, մինչեւ ուշ առեն, առատ կերուխում, ուրախ դուարթ մթնոլորտ։ Մուտքը ազատ է

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 30ին։

Մանրամասնութիւնները յայտնուած։

ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԸ

Նոյեմբեր 23ին

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Կը ծանուցանէ ԱՑՕ ԿԻՐԱԿԻ, կէս օրէ վերջ ժամը 15·30ին, Բիւ Ժէլի սրահին մէջ։

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէի,

Կը նախագահէ Ընկ. ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԱՆԿԷՕԶԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻի ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Զաթր Պիւիսօն Փըթի Շալէ, ընկ. Պալպիկեանի սրահը։

Կը նախագահէ՝ Ընկ. ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔՄԵՆԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժին։

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ի նպաստ կարօտեալներու

Կիրակի, 16 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս գիշեր

HOTEL LUTETIAի *Շքեղ սրահներուն մէջ*

Գեղարուեստական բաժին ՊԻԻՓԷ

Նուագախումբ ՄՈՒՏՔ 500 ՖՐԱՆՔ

ԱՅՑ ՓԸՐ ԼԱ ՇԷԶԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ

Հ. Յ. Դ. Պէլվիլի «Ռոստոմ» խումբը յարդանքի այց մը կատմակերպած է այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, փէտ Լա Շէզլի զբօսայգիին հանդիպող մեր մեծ ընկերներու Ա. Ահարոնեանի, Շ. Միսաֆեանի, Անդրանիկի, Ռուբէնի, Խատիսեանի, ինչպէս նաեւ ապագային պարծիլ Գ. Օտեանի եւ Տիգրան Բէզզատեանի չիլիմներուն։

Սիրով կը հրաւիրենք մեր չէզնի հայրենակիցները եւ ընկերները իրենց յարգանքի տուրքը կատարելու։

Ժամադրավայր կամպէթայի գրան առջեւ։

ՍԻՆԷՄԱ ԲՕՔՍԻ

65պիս, Բիւ տը Ռօշըշուար

Կը ներկայացուի

Հայկական ժապաւէն մը (*ռուսախօս*)

ՍԻՐՏԸ ԵՐԳՈՒՄ Է

Այս երեքշաբթի՝ ժամը 20·45ին։

Մուտք 300 ֆրանիֆ։

ՆՈՐ ՍԱԼ ՄԸ ՇԱՓՔ ՊԷՆԿԵԱՆ

Կ'ԵՐԳԷ.—

1) *Ուռին*, 2) *Սասունա սար*, 3) *Արեւելեան պար* (նուագ), 4) *Ձայն տուր ո՛վ ծովակ*), 5) *Պար Թիւ 6*)Նուագ *Տէր Գոնեակէն*), 6) *Ձմեռն անցաւ*, 7) *Մանուշակը*, 8) *Օրօր*, 9)*Պէթուար աղջիկ*, , 10) *Խպիղ ան լա մաժէօռ* (նուագ), 11) *Արեւօք պիտի՞ս դու*, 12) *Պար Թիւ 1* (նուագ *Տէր–Գոնեակէն*), 12) *Բարի լուսի եւ հայ ջան*, 14) *Սարի եղնիկ* (*ընկերակցութեամբ նուագախումբի, ղեկավարութեան Ա.Ր. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑԻ*

Տեւողութիւն 44 վայրկեան, գինն է 2800 ֆրանք, երգարանով միասին։

Դիմել՝ Օր. Շաքէ Պէնկեանի։

29, Rue Pourtour, Meudon (S. et O.

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԽՆԴՈՑՔ ԻՍԻԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նոյ. 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Երմեան սրահը։

Մանրամասնութիւնները յայտնուած։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ պիտի մատուցուի հանդիսաւոր Ս. պատարագ։

Հայրապետական պատուիրակ Սեբովէի եպիս. Մանուկեան, պիտի քարոզէ։ Կը հրաւիրուի հաստատակութիւնը։

Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ՎԻԼՆ

Տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 15ին, Սալ տը Ֆէթի սրահին մէջ, ժամը իննէն մինչեւ ուշ դիշեր։ Առաջնակարգ նուագ (Լիոնէն), ճոխ պիւֆէ։

Մուտքը 300 ֆրանք։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Վարանի Հայ Ազգային Միութեան կողմէ։ Ի նպաստ Հայ գպրոցի։

Կը բեմադրուի Մ. Պէչիկթաշլեանի «Կռունկը», ժամանակագութեամբ Ս. Քէչիկեանի խումբին, Ռոմանէն, նաեւ զուարճալի մը։ Քաղաքապետական թատրոնը (Թէաթր Մինիսիփալ), այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին։

Pour tous vos Travaux d'Appartements

ADRESSEZ-VOUS

au jeune Artisan Peintre

ARMENAK VARTANIAN

42, Rue des Jeuneurs — Paris - 2e

Devenez son Client :

Vous ne le regretterez pas !

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԷՕ – ՔԱՇԱՆի Հ. Յ. Դ. «Աբեղեան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 20·30ին, Յանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Յ. Դ. «Արշալոյս» խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

Ֆ. ԿՍՊ. ԽԱԶի կեդր. վարչութիւնը կը հրաւիրէ փարիզի շրջանի մասնաճիւղերը բացառիկ ներկայ գտնուելու միջմասնաճիւղային ժողովին, այս երկուշաբթի ժամը 16ին, Ռէժանի վերնայարկը, մեթրօ Քաաէ։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Վասպ.ի Հայր. Մխիթեան կեդր. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները անխտիր (անդամ կամ ոչ), այս կիրակի կէս օրէ ետք ժամը 3·30ին, Քաֆէ Նօայեի մէջ, ամէնէն ուշ 4·30ին։ Բ. ժամադրութիւնը կը նկատուի օրինական եւ ներկա–ներսն թիւը միճամասնութիւն պիտի համարուի։ Կարեւոր օրակարգ։

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Շ. Մխսաքեան» խումբին կողմէ։

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Օթէլ տը լա Ռը–բուա տ'Օր սրահին մէջ, Փլաս տը լա Ռէփիւպլիք։

Նուագախումբ՝ Լուլու Պլան է սա Ֆոր–մասիօն։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարտ 28 եւ 29

Լիոն (28), *Մարսէյլ* (29)

Փառատօն, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Տիկին Բերուզ Սվաճեան կը փնտռէ իր զարմիկը Ծերան Զարիֆեան (Սամսոնի նահանգին Զարչամպա–քաղաքէն), հօրը անունը Սիմոն, մօրը Նունուֆար։ Տեղեկացնել Տիկին Սվաճեանի, Բանկալթի էրկէնքոն ճաատէսի, Նուր արարթման թիւ 16 9/5, Սթամպուլ, Թուրքիա։

×

Հայաստանի Կոտայքի չրջանին Բաղ գիւղէն Յովակ Մնացականեան կը փնտռէ իր եղբայրները Վարդան Շահումեան, Աբրահամ Շահումեան, Աբրահամ Շահումեան։ Տեղեկացնել Յակոբ Մկրտիչեանի, 3 Բիւ Մարէշալ Ժօֆրը, էֆս աճ Փրօվանս, (Պուշ տիւ Ռոն) Ֆրանս։

×

Հայկուհի Էքմէքճեան, հօրը անունը Կարապետ, մօրը՝ Մարիամ, կեսարիա ծնած։ 1922ին Իզմիրէն Ֆրանսա անցած է։ Իզմէ լուր առնուած է մինչեւ 1938։ Տեղեկացնել եղբօրը Անդրանիկ Էքմէքճեանի, (Գամալա) Տիկին Մանոյեանի մէջնորդով, 76 Ավընիւ Փասթէօր լէ Լիլա, (Սէն)։

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԶՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՑԻ

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Metro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 15 ՆՈԵՄԲԵՐ SAMEDI 15 NOVEMBRE 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8344 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4145

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՋԼԱՄԱՐՏ

•

Այժմ որ կացութիւնը որոշ չափով խաղաղած է Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, ջիլեռու նոր պատերազմ մը (ջլամարա) ծայր կուտայ արեւմտեան ճակատին վրայ :

Երկուշաբթի օր Մոսկուայի մէջ ի պատիւ Կոմուլքայի եւ լեհ պատուիրակութեան կազմակերպուած հրապարակային հաւաքոյթի մը ընթացքին Խրուշչեւի արտասանած ճառը իրարանցում առաջ բերաւ զաշնակիցներու ճակատին վրայ :

Կրեմլինի վարիչները ուզելով ամրապնդել իրենց դիրքը դէմ յանդիման աշխարհին եւ «Ատլանտեան Ուխտ»ին, կը փորձեն հաստատ հիմերու վրայ դնել «Վարշաւայի Ուխտ»ը եւ աւելի մեծ վստահութիւն ներշնչել արբանեակ երկիրներուն :

Այս վերջիններուն մէջ ամէնէն կարեւոր տեղը կը գրաւեն Լեհաստանն ու Արեւելեան Գերմանիան :

Մոսկուա երթալով, Կոմուլքա կ'ուզէր վստահ ըլլալ, որ Վարշաւայի Միութիւնը միշտ կանգնած է իր թիկունքին՝ պաշպանելու համար Օտէր – Նայսէ սահմա – նագլուխը :

Լեհաստանի եւ Գերմանիոյ միջեւ Մոսկուայի կնքահայրութեամբ ջնուած այս սահմանագլուխը իր մէջ կը պարունակէ ապագայ նոր պատերազմի մը սաղմերը : Դաշնակիցները երբեք չեն ճանչցած զայն :

Վարշաւայի Միութիւնը իր արեւմտեան սահմանները ընդարձակեց երկրորդ աշխարհամարտէն ետք՝ վերջնապէս իրեն կցելով Լեհաստանի արեւելեան մասը՝ մինչեւ Պրէսթ – Լիթովսք, բռնապրուելով նոյնիսկ երբեմնի հայաշատ ոստանը՝ Լվով (Լէմպէրկ) : Լեհաստանի հողա – մասէն 170·000 քառակուսի քիլոմէթր անցաւ Վարշաւայի Միութեան տիրապետութեան տակ :

Ասոր իրրեւ հատուցում Լեհաստանին կցուեցաւ հարիւր հազար քառ. քիլ. հողամաս՝ արեւմտեան Գերմանիայէն, մինչեւ Շթէթին : Օտէր – Նայսէ գետերը կը կազմեն այսօր արեւելեան Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի սահմանագիծը :

Մոսկուայի մէջ Խրուշչեւ — Կոմուլքա տեսակցութենէն վերջ հրատարակուած միացեալ յայտարարութեան առաջին կէտը կը չեշտէ , որ կողմերը կ'երաշխաւորեն ներկայ սահմանագիծին «անձեռնմխելիութիւնը » :

Թէ՛ Խրուշեւը եւ թէ Լեհերը խորքին մէջ համոզուած են, որ նման սահմանագիծ մը ո՛չ մէկ տեսն ընդունելի պիտի ըլլայ Գերմաններուն համար : Այդ պատճառով ալ կրեմլինի վարիչները կ'ուզեն միշտ իրենց ձեռքին տակ պահել արեւելեան Գերմանիան եւ չէզոքացնել ու զինաթափել արեւմտեանը :

Խրուշչեւ կը յուսակտի այժմ ապարդիւ կարղալ Ամերիկացիներուն, Անգլիացիներուն եւ Ֆրանսացիներուն, որ պարպեն Պերլինի մէջ իրենց գրաւած զօրանոցները , որպէսզի Գերմանիոյ դեմոկրատ Հանրապետութիւնը տէր դառնայ ամբողջ մայրաքաղաքին : Առաջին օրինակը ինք պիտի տայ՝ պարպելով Պերլինի խորհրդային զօրին , որ ամէնէն ընդարձակն է :

Կրեմլինի նոր դիւանագիտութեան դրուի Ռափացքիի ծանօթ ծրագիրը՝ «ապագինեալ զօրի» մասին : Ինչպէս կը յիշուի, Լեհաստանի արտաքին նախարարը կը պահանջէր հիւսիսային ռումբի կեդրոններ չհաստատել արեւելեան Գերմանիոյ, Չեխոսլովաքիոյ եւ Լեհաստանի մէջ, որպէսզի արեւելք – արեւմուտք հակընդդէմ երկու ճակատներու միջեւ չէզոք դոք ընդարձակ տարածութիւն մը գրաւնուի : Եւ Խորհրդ . Միութիւնը գերծ մնայ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

ՊՈՒՐԿԻՊԱ ՋԷՆՔ Կ'ՈՒԶԷ ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐԷՆ

—ս—

ՆԱՍՐ.— ՊԻՏԻ ՕԳՆԵՆՔ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ

Առջի օր Թունուզ մերժեց ստանալ անգլեամերիկեան թեթեւ զէնքերը , նկատելով որ այդ օժանդակութիւնը ընդունելու համար Լոնտոն եւ Ուաշինկթըն Ֆրանսայի Համաձայնութիւնը ուզած էին : Այս պարագան Պուրկիպա «անպատասխանատուներ » նկատելով անմիջապէս յայտարարեց թէ պէտք չունի այդ զէնքերուն :

Թունուզի Հանրապետութեան նախագահը այս ուղղութեամբ ճառ մը խօսած ըլլալէ եւ չեշտելէ ետք, թէ երկու տարիէ ի վեր իր երկրին պլիսաւոր մտահոգութիւնն էր ապահովութեան միջոցներ առնելդ , աւելցուց .— Երկու տարիէ ի վեր Ֆրանսա կը վախնայ որ մեզի տրուելիք զէնքերը կրնան անցնիլ Ալժերիացիներուն ձեռքը :

Յիշելէ ետք այն պարագան, թէ Թունուզի զէնք ստացած էր Եգիպտոսէն , Ֆրանսայի առաջարկած պայմանները մերժելով, Պուրկիպա դատապարտեց կարգ մը լուրերու հրատարակութիւնը : Նախագահին կարծիքով անգլեամերիկեան պինուորական օժանդակութիւնը « պինուորական զպաղնիք » մըն էր , որ հրապարակուեցաւ Ֆրանսական կառավարութեան համաձայնութեան պիտակին տակ : Հետեւաբար «որոշեցինք զէնք փոխառել հոն՝ ուր կրնանք գտնել, եւ պիտի ցինք ոչ միայն արեւմտեան երկիրներու , այլ նաեւ այն երկիրներուն՝ որոնք կ'ընդունին մեզի զէնք ծախել» ըսաւ Պուրկիպա , մասնաւորապէս չեշտելով .— Մեր առաջարկները ներկայացուցած ենք արդէն Չեխոսլովաքիոյ, Եուկոսլաւիոյ եւ Ֆինլանտայի, զէնք գնելու համար : Մեր դիրքը քիչ մը փոխուեցաւ, չարունակեց ան, բայց արեւելեան երկիրներու դիրքը չենք ինամած . անցամ մը եւս կը կրկնենք, պիտի դիմենք հոն՝ ուրկէ կրնանք զէնք գնել :

Պուրկիպայի յայտարարութիւնները մեծ հետաքրքրութիւն առեղծեցին կարգ մը շրջանակներու մէջ, թէեւ Ֆինլանտա եւ Շուէյտ հերքեցին այն լուրերը , որոնց համաձայն Թունուզ դիմած է իրենց, զէնք գնելու համար :

Միացեալ Նահանգներու մէջ պաշտօնական եւ վերջնական չեն նկատեր Նախագահ Պուրկիպայի յայտարարութիւնները :

Միւս կողմէ, վերին Եգիպտոսի մէջ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան Նախագահ Նասր ճառ մը խօսեցաւ, որ դրեթէ միայն տնտեսական բնոյթ կը կրէ .— « Անկախութեան պայքարը, ըսաւ ան, կարելի չէ դառնալ տնտեսական բարգաւաճման եւ ապրուստի մակարդակի բարելաւման համար սկսուած պայքարէն» եւ չարունակեց .— Ատենի ամբարտակը պիտի չիններ մեր դրամագլուխով եւ մեր ձեռքերով :

Գնդապետը դատապարտեց «աշխարհակալները» որ կ'ուզէին տնտեսական ցած մակարդակի մը վրայ ձգել Եգիպտոսը , բայց հակառակ անոր՝ երկիրը յաջողեցաւ

« անակնկալ յարձակում »ի մը վտանգէն :

Իր նոր ելոյթով, Խրուշչեւ անգամ մը եւս ապացոյցը կուտայ թէ Խորհրդային Միութիւնը երբեք պիտի չհրաժարի ջլամարի քաղաքականութենէն, մշտական ահուսարսափի տակ պահելու համար մարդկութիւնը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԻՆ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Պ. ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ՀԵՏ

ԽՄԲ.— Պ. Տէր Յակոբեան որ Հայաստան մեկնած էր Փարիզի եկեղեցւոյ վարչութեան կողմէ որպէս պատգամաւոր ներկայ ըլլալու Վազգէն Կաթողիկոսի ծննդեան յիսնամեակի եւ յոբելեանական հանդիսութեան, սիրայօժար պատասխանեց մեր հետեւեալ հարցումներուն :

ՀԱՐՑՈՒՄ .— Բարի եղէք մեզի ըսել թէ Հայաստան մտած առեն ինչ եղաւ ձեր առաջին տպաւորութիւնը :

ՊԱՏԱՍԽԱՆ .— Առաջին տպաւորութիւնս բնականաբար հետաքրքրութիւնն էր տեսնելու Մայր Հայրենիքը : Օդակայանէն մինչեւ Երեւան քաղաքը պարզ ճամբայ մըն է , երկու կողմը համեստ չէն քերով, որոնք ապահովաբար հին քաղաքին մաս կը կազմէին : Երբ հասանք Լենինեան հրապարակը զգացինք որ տարբեր չրջանակ մըն ենք մտած : Ընդարձակ բոլորակ այդ հրապարակը չրջապատուած է գեղեցիկ չէնքերով համապատասխան ճարտարապետութեամբ տուֆ քարերով չինուած , ինչ որ մեծապէս կը տպաւորէ այցելուն : Այդ հրապարակէն կը մեկնին բոլոր նշանաւոր պողոտաները :

Հ.— Բանի որ խօսքը շինութիւններու մասին է ի՞նչ է ընդհանուր վիճակը Երեւանի շինարարական աշխատանքներուն :

Պ.— Ամէն թաղ որ այցելեցինք Երեւանի մէջ ամէն կողմ նոր շինութիւններ տեսանք կառուցուող հին փողոցներու տեղ : Փողոցներ կան որոնք հէս առ հէս վերապահուած են փլչուելու , մինչեւ որ անոնց բնակիչներուն համար շինուելիք նոր չէնքերու շինութիւնները աւարտին : Այս դնացքով մինչեւ տասը տարի Երեւանը պիտի կարենայ դառնալ գրեթէամերիկեան նոր քաղաք մը :

Մեծագոյնն է նոր թանգարանին մարմարեայ չէնքը, քաղաքին մէկ բարձունքին տեղը, ուր պիտի ամփոփուին բոլոր թանգարաններն ու մատենադարանները : Թանկագին ձեռագիրներու եւ այլ իրերու պահպանման համար, տեղերկրեայ պահեստատեղիներ չինուած են : Սեւան մեր այցելութեան ընթացքին նկատեցինք ապիտակ, գեղեցիկ եւ բարձրարերձ չէնք մը, լիճի ափին : Ըսին թէ մատենադարանին ամառնային արձակուրդին յատկացուած է այդ չէնքը :

Հ.— Ի՞նչ վիճակ կը ներկայացնեն այժմ Հայաստանի եկեղեցիները :

պահել յաջողութեան ճամբան եւ անտեսական մարդին մէջ մեծապէս յառաջդիմած է այսօր :

Նասր եզրակացուց , անդրադառնալով դրացի երկիրներուն .— Պիտի օգնենք ամբարտական միւս պետութիւններուն, որ պէտք ձերբազատուին աշխարհակալնե – րէն :

Ինչպէս կը տեսնուի, Նախագահ Նասր մեղմ լեզու մը գործածել , հակառակ անոր որ բուռն յարձակումներ կը նախատեհէին :

× Պատահի ձայնասփիւռը լուրջ ապարարութիւն մը ըրաւ Հիւսէյն Թագա – ւորի . « Եթէ Յորդանանի Թագաւորը չհրաժարի իր անհիմն մեղադրանքներէն, որոնց համաձայն սուրիական հարձակում գործած են իր երկրայ , եւ բողոքէ ՄԱԿին Արաբական Լիկայի համաձայնագիրը անտեսած պիտի ըլլայ . ան որ կրակին հետ կը խաղայ՝ պիտի այրի» եզրակացուց ձայնասփիւռը : Միւս կողմէ, Պաղտատի պինուորական տեսանը մահուան դատապարտեց Իրաքի նախկին արտաքին նախարարը՝ Պուրհան –

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Պ.— Փակուած եկեղեցիներէն վաթսունի չափ վերաբացուած են եւ արարողութիւնները կը կատարուին : Տակաւին կը մնան բազմաթիւ փակ եկեղեցիներ , որոնց վերաբացման համար Այենայն Հայոց Կաթողիկոսը ամէն ջանք կը թափէ : Հոս պէտք է յիշատակեմ որ Հայաստանի կառավարութիւնը միշտ ընդառաջ գացած է Հայրապետին դիմումներուն :

Հ.— Ժողովուրդը կը յաճախէ՞ վերաբացուած եկեղեցիները, մասնաւորաբար երիտասարդութիւնը :

Պ.— Ժողովուրդը իր մեծամասնութեամբ պահած է իր ջերմեռանդ հատուածը եւ կը յաճախէ եկեղեցի· իր դիմումներուն վրայ է ,որ եկեղեցիներըհետզհետէ կը վերաբացուին : Իսկ երիտասարդութիւնը ինչպէս ամէն տեղ անտարբեր է կրօնքի հանդէպ : Ըսին ինձ որ դիւղերու եւ պատահական չրջաններու մէջ ժողովուրդը կը սպասէ հոգեւոր հովիւներու այցելութեան հաւաքական մկրտու – թիւններ կատարել տալու համար իրենց երախաներուն :

Հ.— Ի՞նչպէս է ժողովուրդին տնտեսական վիճակը , դասակարգեր կա՞ն :

Պ.— Ժողովուրդին տնտեսական վիճակը միջակ է : Տարիներ առաջ մեծ գործ – կանքներու ենթարկուած հասարակութիւնը , սկսած է վիճակի գալի բարեյաւում ունենալ եւ ընդհանրապէս գոհ է իր վիճակէն : Բնականաբար այդ միջինէն վար եւ միջինէն վեր վիճակներ , ինչպէս կը կազմեն դասակարգեր , առանց անուանելու :

Հ.— Վերջերս ուրիշ կարգ մը վերադարձողներ մտահոգութիւն յայտնեցին որ որոշ ռուսացում մը կը նկատուի կրօնական ասպարէզին մէջ: Ի՞նչ է ձեր կարծիքը այս մասին :

Պ.— Նկատելի է այդ բանը բայց որեւէ պարտադրութիւն չկայ , ծնողքներ կան , ինչպէս արտասահմանի մէջ որ կը նախընտրեն իրենց զաւակները օտար (այս պարագային ռուսական) վարժարան դրկել աւելի փայլուն ապագայ մը ակնկալելով իրենց զաւակներուն համար : Տեսակ մը «սնոպիզմ» : Երկրին ուսուցման լեզուն անչուշտ հայերէն է նախակրթարանէն մինչեւ համալսարան, ուր բոլոր պետութիւնները կ'աւանդուին հայերէն , իսկ ռուսերէնը կ'աւանդուի իբրեւ լեզու : Պետական քաջալերութեամբ բարձրագոյն ուսում ստացողներու քանակը բարձր է :

Հ.— Զանազան առիթներով վերջերս եղած բազմաթիւ հրաւէրներ արտասահմանի Հայերուն , ինչպէ՞ս կը բացատրէք :

Պ.— Պատճառը պարզ է : Հայաստան հետզհետէ բնականոն կեանքի մը մէջ կը մտնէ : Եւ որովհետեւ երկրին բնակիչները եւ արտասահմանի Հայութիւնը ծնունդական եւ ազգականական սերտ կապերով կապուած են, բնական փափաք մըն է իրար մօտ գալու , իրարու հետ հաղորդակցելու պահանջը : Պետութիւնն ալ որ կը հետաքրքրուի արտասահմանի Հայութեամբ, այս ընդհ. տրամադրութեան ընդ առաջ կ'երթայ երկու հատուածներու սիրոյ կապը պահպանելու համար :

Հ.— Տօքթ. Արզումանեան որ նոյնպէս ձեզի հետ երեւան եկած էր , Միլանոյի մէջ տուած իր դասախօսութեան ընթացքին ըսած է թէ վարչապետ Քոչինեան յայտնած է թէ ներգաղթի հարցը նորէն սեղանի վրայ է : Այս մասին կրնա՞յիք մանրամասնութիւններ տալ :

Պ.— Երբ Հայաստանի վարչապետ մեզ հաւաքաբար ընդունեցաւ , արտասահմանի բոլոր պատգամաւորները յուզեցին ներգաղթի խնդիրը : Վարչապետը չատ սիրալիր ելոյթով մը յայտնեց թէ ներգաղթի խնդիրը իրենց գրադումներուն մաս կը կազմէ եւ սակայն աճապարելը լաւ չէ , պէտք է դեռինը պատրաստուի նախ նման ծրագիր մը իրագործելու համար :

ԸՆԹԵՑՈՂԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

„ՄԵՂՎԱ ՆՆԿԱԾ ԿԱՏՈՒ“

— ՀԱՅ ԵՒ ՂՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ —

Նիքոգոսեան Յ. Ս.

ՅՈՒՆՔ ՔԱՂԱՔ

——o——

Մանուկին նորից մի բան կուզա ու չուզա – մօրն ու հօրը տանջ։ Հարսը նրան մի բան կտայ – մի խաղալիք։

— Ի՞նչ, — հարցնում է մանուկը մօրը իր ոսկեայ ձայնով։

Մայրը չգիտէ ինչ պատասխանել։ Ինչպէ՞ս բացատրէ մանուկին, որ ինքն էլ չգիտէ, թէ ինչ է ուզում։

— Ցնո՞ւմ։

— Ցնում։

— Ցնո՞ւմ ... Կիսկեղ մայրը եւ ինքն էլ չգիտէ, թէ ինչ է ցնում։ Ցնում է, որ ցնում է։ Ցնում է, որ ուզում է, բայց չգիտէ ինչ։ Ցնում է, որ ցնում է։

Մանուկը մտածում է։ Ցնում է, որ ցնում է։ Ցնում է, որ ուզում է, բայց չգիտէ ինչ։ Ցնում է, որ ցնում է։

Մանուկը ուզում է ինչ-որ բան, որ ինքն էլ չգիտէ, թէ ինչ է

ԿՑԱՑՔԸ

Ա. ՀԱՏԱՐ

ՎԱ.

ՀԱՆԴՈՒՑ ԲԱՐԻՆ

Իսկ մեր տեսած անմեղսաբանները հետևյալներն էին՝ ծանր ծխելու հետևանքով ստացած թոքերի հիվանդություն, ծանր ալկոհոլ խմելու հետևանքով ստացած լյարդի հիվանդություն, ստամոքսի խոցեր, որոնք ստացվել էին ուտելիքի անկանոն ընդունման հետևանքով, ինչպես նաև ուղեղի հիվանդություններ, որոնք ստացվել էին ուղեղի վրա ուժեղ ազդեցություն ունեցող թունավոր նյութերի ներգործությունից։ Ուղեղի հիվանդությունների մեջ մենք տեսանք նաև մի քանի դեպքեր, որոնք ստացվել էին ուղեղի վրա ուժեղ ազդեցություն ունեցող թունավոր նյութերի ներգործությունից։ Ուղեղի հիվանդությունների մեջ մենք տեսանք նաև մի քանի դեպքեր, որոնք ստացվել էին ուղեղի վրա ուժեղ ազդեցություն ունեցող թունավոր նյութերի ներգործությունից։

Ուղեղի հիվանդությունների մեջ մենք տեսանք նաև մի քանի դեպքեր, որոնք ստացվել էին ուղեղի վրա ուժեղ ազդեցություն ունեցող թունավոր նյութերի ներգործությունից։

×

Ես մի քանիցը։ Նախ մեկին օրդեն չէին ուզում տալ «Երկաթե խաչի» համար, այլ այն պատճառով, որ նա 1948թ. Մարտ – Հուլիս ամիսներին Լիտվա – յում և Ցորտլու և Ցուրտլու, Նարլու և Ցորտլու, նաև ոչխարներ, ինչպես նաև մի քանի օրով ինձ էլ, տալիս էին ուտելիքի բաժին, որ ես ստանում էի ամեն օր։ Ես ուզում էի ուտելիքի բաժինս ստանալ ամեն օր, որպեսզի ինձ էլ չհամարեն նրանց հետ ուտելիքի բաժին ստացողների մեջ։ Ես ուզում էի, որ ինձ էլ չհամարեն նրանց հետ ուտելիքի բաժին ստացողների մեջ։

Ես ուզում էի, որ ինձ էլ չհամարեն նրանց հետ ուտելիքի բաժին ստացողների մեջ։

×

էա – Տին Պաչայան : Նախկին նախարար պիտի կախուի :

× Արաբական մամուլի զործակալու – թիւնը կը հաղորդէ թէ յոքդանան եւ սուրիական սահմանին վրայ Յորդանանցի – նները կրակ բացած են սուրիացի պինուոր – ներու վրայ, մէկ հոգի վիրաւորելով :

× Լիբանանի խորհրդարանը մէկի դէմ 34 ձայնով եւ մէկ ձեռնպահութեամբ բա –ցարձակ իրաւասութիւն տուաւ կառավա – րութեան, վեց ամսուան համար :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ համաձնաժողով կու – սակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէին ներկայացուած տեղեկագրի մը մէջ, Խրուշչեւ պաշտօնապէս կը չնորհաւորէ Խ. Միութեան նախկին վարչապետը՝ մառեչալ Պուլկանին, զայն դասելով Մա – լենկով – Մոլոթով «հակակուսակցական » խմբակի չարքին : Մառեչալ Պուլկանինի չնորհաւորումը կը սպասուէր այն օրէն ի վեր՝ երբ Խրուշչեւ դարձաւ երկրին մի – ահեծան տէրը :

ԱՐԺԱՆԹինի մէջ ձախողեցաւ պետա – կան հարուած մը, որ կազմակերպուած էր փոխ – նախագահ Կոմէդի կողմէ . ե – րեսփոխաններն ու ծերակոյտը Կոմէդի հրաժարականը ուզեցին, միաժամանակ պահանջելով որ ան դատուի բարձրագոյն Աւեանին կողմէ : Քարիւղի բանուորնե – րուն գործադուլը յետաձգուեցաւ : Ըստ երեւոյթին, Նախագահ Ֆրոնտիսի այս անգամ ալ յաջողած է յեղափոխութիւնը ճզմել իր սաղմին մէջ :

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ հարցը լարուած մթնո – լորտ մը ստեղծեց քաղաքական դրեթէ բոլոր շրջանակներու մէջ եւ Գերմանա – ցիները կը մտածեն թէ «բան մը պիտի ըլլայ » : Արեւելեան Գերմանիոյ խորհր – դային դեսպանը կանչուեցաւ Մոսկուա, ուր տեղի կ'ունենայ համաձնաժողով կու – սակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի ժո – ղովը : Արեւելեան Պերլինի համաձնաժողով ղեկավարները քաղաքական միթինկ մը կազմակերպած էին արեւմտեան զօրին մէջ, ուր հաւաքուած մօտ երկու հազար արեւմտեան Գերմանացիները պոռացին .— Համաձնաժողովները դո՛ւրս :

ԿԻՊՐՈՍի բրիտանական զօրանոցի մը մօտ դանուած է երիտասարդ Յոյնի մը դիակը. հելլէնական շրջանակները կը յայտարարեն թէ երիտասարդը Անգլիա – ցիներու կողմէ տարուած էր հարցաքն – նուելու համար, հետեւաբար՝ անոնք բա – պանած են զայն :

ԻՍՐԱՅԷԼի կառավարական նախկին կուսակցութեան՝ Մափամ, կեդր. կոմի – տէի անդամ Ահարոն Քոհէն Հայֆայի դատարանին առջեւ հարցաքննուեցաւ , իբրեւ լրտես : Իսրայէլի ապահովութեան վերաբերեալ դաղտնիքներ տուած էր Օ – տար պետութեան մը :

ԻՏԱԼԻՈՑ Հանրապետութեան Նախա – գահ Կրոնքիի հրաւէրով Պարսկաստանի Շահը մօտերս Հռոմ պիտի երթայ :

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Ընկերը Յովսէփ Օհանեան, ընկ. Շ. Մի – ասքեանի, Խաչատուր Թուրլիկեան եւ Ա – ռաքել Աստուրեանի յիշատակին, Մեռե – լոցի առթիւ, երեք հազար ֆրանք կը նը – ւիրէ Մշակոյթի Տան :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի ԻՏԿԻՆ Հ. Թէնէքէճեան, Այրի Տի – կին Փարիս Գըլըճեան, Պ. Սարգիս Գը – լըճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Շ. Քեաման , Այրի Տիկին Մաննիկ Քիւրճ – եան, Այրի Տիկին Վերժին Վարժապետ – եան , ինչպէս նաեւ բոլոր պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր ա – նոնց որ անձամբ, դրաւոր կամ փոխան ծաղկեպատկի նուէրներով յաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ողբացեալ ամուսնոյն , զաւկին, եղբօր եւ աղգականին՝ ՀԱՑԿ ԹԷՆԷՔԷՃԵԱՆի կսկծալի մահուան առ – թիւ :

Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՎԻՆ

Տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 15ին, Սալ որ Ֆէթի սրահին մէջ, ժամը իննէն մին – չեւ ուշ պիշեր : Առաջնակարգ նուագ (Լի – ոննէն), ճոխ պիւֆէ :

Մուտքը 300 ֆրանք :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

15 Նոյեմբերին, Շաբաթ օր, ժամը 21էն միինչեւ առաւօտ Ալհամպրայի սրահնե – րուն մէջ :

Պատուոյ նախագահութեամբ՝

Gaston Defferreի

(Երեսփոխան – քաղաքապետ Մարսէյլի, նախկին նախարար)

ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ — ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՓ ԸՆԿ. ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը ստանձնած է՝ Նոր Սերունդը :

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի Վարանդեան կոմիտէի :

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին , Սալ Իմպուիլէ Գօնէկիսոնի մէջ, 24, Րիւ Տիւնուար :

Կը նախագահէ՝

ԸՆԿ. Ս. ՓՈՂՀԱՐԵԱՆ

Կը բանախօսէ (Փարիզէն)

ԸՆԿ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԱՆԿԷՕԶԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին , պատրաստուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի կողմէ :

Երգչախումբը կը ղեկավարէ՝
Պ. Յ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Հանդէսէն յետոյ ընկերահամակրական խնջոյք քովի սրահը, մինչեւ ուշ ատեն , առատ կերուխում, ուրախ դուարթ մթ – նոլորտ : Մուտքը ազատ է

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 30ին :

Մանրամասնութիւնները յայտնուելով :

ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՄՆԱՄԵԱԿԸ
Նոյեմբեր 23ին

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ , կէս օրէ վերջ ժամը 15·30ին , Րիւ Ժէլի սրա – հին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Եօթ – նեղբայրեան ենթակոմիտէի եւ Նոր Սե – րունդին :

Կը նախագահէ ԸՆԿ. ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Կը խօսի ԸՆԿ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԱՆԿԷՕԶԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

×

ՓՈՆ ՏՕ ՇԷՐԻԻԻի ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Զաթը Պիւիսօն Փըքի Շալէ, ընկ. Պա – պիկեանի սրահը :

Կը նախագահէ՝ ԸՆԿ. ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔ – ՄԷՆԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին :

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ի նպաստ կաթօտեալներու

Կիրակի, 16 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս գիշեր

HOTEL LUTETIAի *Շքեղ սրահներուն մէջ*

Գեղարուեստական բաժին
ՊԻՒՖԷ

Նուագախումբ
ՄՈՒՏՔ 500 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԿՐԱՆՑ ՕԹԷԼի շքեղ սրահներուն մէջ

Կիրակի, 23 Նոյեմբեր, ժամը 15էն կէս գիշեր
ԱՆՏՈՒՆ ԷՔԵԱՆ հաւրաժաւօք նուագախումբով
Հայկական սիրուն աթմոսֆերայով

Մուտք 600 ֆր· բարտով ուսանողներուն կէս գին

ՍՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ Passy 64-90

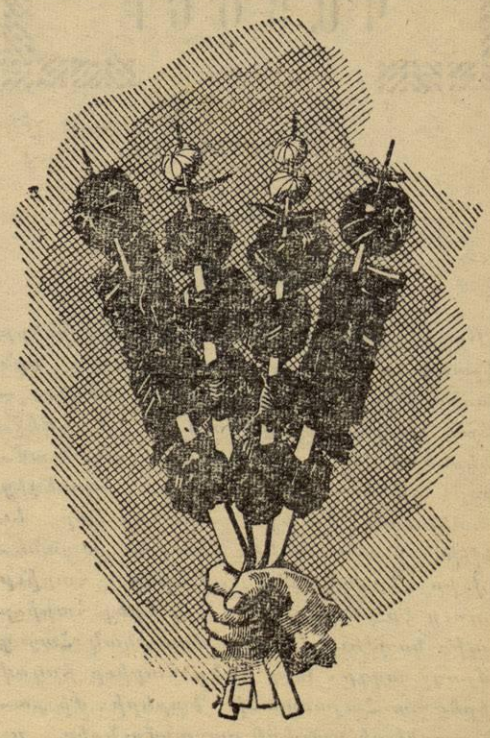
ՀԱՑԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ

Լիբանահայ ուսանող մը տրամադրելի ժամեր ունի հայերէնի մասնաւոր դասե – րու համար : Դիմել Հայ Ուս· տունը , 57 Պուլվ· Ժուբաան, Յարութիւն Թորա – նեանի :

Mathématiques, Physique, Chimie
COURS PARTICULIERS
PROFESSEUR EXPRIMENTÉ
VARTKÈS YÉRAMIAN
12, Boulevard de L'Hôpital, Paris 5e

OCEANIA
ՕԴԱՆԱՒԻ, ՇՈՓԵՆԱՒԻ ԵՒ ԵՐԿԱ – ԹՈՒՂԻԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ
Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ճեւա – կերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու ,Քա – նատա , Թուրքիա , Լիբանան :
Ամէն մանրամասնութիւն եւ տեղի վերապահում՝ ՓԱՐԻԶ–ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՐԵՒԱՆ օդանաւային ճամբորդու – թեան համար :
Մանրամասնութեանց համար դրել՝
Պ· ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ
M. LEVON BARONIAN
38, RUE DE LA RÉPUBLIQUE
MARSEILLE - TÉL· COL. 53-13, 42-58
Bureau à Paris :
4, RUE CASTELLANE
Tel. : ANJ. 16-33 & 75-90

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
ՁԱՆԱՐԱՆ ԵԱՐ
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր կերակուրներ
4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
Métro : F. D. Roosevelt
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաշլիք», «քարսքի»
Bar Américain

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆԻ Հ· Յ· Դ· «Ա – ծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեկոյ – քի իրիկուն ժամը 20·30ին, ծանօթ հա – ւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՒՆ .— Հ· Յ· Դ· Վարանդեան կոմի – տէի ընկերական ընդհ· ժողովը այս Ուր – բաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւա – քատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ՇԱՒԻԼ .— Հ· Յ· Դ· « Արղութեան » խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն , ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

Ֆ· ԿԱՊ· ԽԱՉԻ Կեդր· վարչութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի չրջանի մասնաճիւղերը բարմանդամ ներկայ դտնուելու միջմաս – նաճիւղային ժողովին, այս երկուշաբթի ժամը 16ին, Ռէժանի վերնայարկը, մեթ – րօ Քաւէ : Կը խնդրուի ճշդապահ բլլալ :

ՄԱՐՍԻԼԻԱի Վասպ·ի Հայր· Միութեան Կեդր· վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները անխը – տիր (անդամ կամ ոչ) , այս Կիրակի կէս օրէ ետք ժամը 3·30ին, Քաֆէ Նօայեի մէջ, ամէնէն ուշ 4·30ին : Բ· ժամադրու – թիւնը կը նկատուի օրինական եւ ներկա – ներուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի հա – մարուի : Կարեւոր օրակարգ :

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՎԱՂԱՆՍի ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· Նոր Սե – րունդի «Շ· Մխոքեան» խումբին կողմէ :

Նոյեմբեր 15ին, Շաբաթ գիշեր ժամը 21էն միինչեւ առաւօտ, Օթէլ տը լա Ռը – բուա տ'Օր սրահին մէջ, Փլաս տը լա Ռէ – փիւպլիք :

Նուագախումբ՝ Լուլու Պլան է սա Ֆոր – մասիօն :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին :

ԱՅՑ ՓԷՐ ԼԱ ՇԷԶԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ

Հ· Յ· Դ· Պէլվիլի «Ռոստամ» խումբը յարդանքի այց մը կազմակերպած է այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, Փէռ Լա Շէզի գերեզմանը հանդչող մեր մեծ ընկերներու Ա· Ահարոնեանի, Շ· Մի – սաէեանի, Անդրանիկի, Ռուբէնի, Խա – տիսեանի, ինչպէս նաեւ ազգային դործիչ Գ· Օտեանի եւ Տիգրան Բէզճատեանի չի – րմխներուն :

Սիրով կը հրաւիրենք մեր չրջանի հայ – րենակիցները եւ ընկերները իրենց յար – գանքի տուրքը կատարելու :

Ժամադրավայր կամպենթայի դրան առ – ջեւ :

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան ,
յարկաբաժինը կամ խանութը :
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
16
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
16 NOVEMBRE
1 9 5 8

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8345 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4146

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ "ՊԱՏԳԱՄ"Ը

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս վեհ. վազգէն Ա.-ի ծննդեան յիսնամեակի եւ պահակալութեան երրորդ տարեդարձին առթիւ էջմիածնի մէջ գումարուեր է եպիսկոպոսական ժողով մը, որուն ար – ձագանգները նոր կը հասնին արտասահ – ման :

Եպիսկոպոսական ժողովը , որուն մաս – նակցած են արտասահմանի կարգ մը եպիսկոպոսներն ալ, «հայ եկեղեցւոյ բո – լոր հաւատացեալներուն եւ եկեղեցական – ներուն» ուղղած է Պատգամ մը :

Մեր դերաշնորհները՝ համախմբուած Ս. էջմիածնայ Մայր Աթոռին մէջ՝ «ան – հուն ուրախութեամբ» հաստատած են, որ՝

Ա.) Երէց սերունդի կորքին Մխիթարեան – թիւնը ունի պատրաստուած եւ անձնուէր երիտասարդ անդամներ, «ինչ որ նչան է անոր կենսունակութեան եւ երաչխիք մը ապագայ բարգաւաճման » :

Բ) Էջմիածնի հոգեւոր ճեմարանը օժ – տուած է ուսուցչական ղօրաւոր կազմով մը :

Գ) Ս. Էջմիածինը վերանորոգուած է պատմական տաճարներու վրայ :

Դ) Կազմուած է «եկեղեցիներու վերա – կանգնումին» համար չինարարութեան հօժնամեայ ծրագիր մը : Պիտի վերանո – րոգուին Հայաստանի եւ դրացի երկիր – ներու ղլխաւոր սրբավայրերը :

Ե) Բոլոր թեմերը բարւոք յարաբերու – թիւններ կը պահեն Ս. Էջմիածնի հետ :

Զ) «Այսուհանդերձ ցաւով կ'անդրա – դառնանք Անթիլիասի պատակման հար – ցին, ինչ որ տխուր եւ աննախընթաց է – րեւոյթ մըն է հայ եկեղեցւոյ ծոցին նկատ» :

«Պատգամ»ին առաջին հինգ կէտերը « անհուն ուրախութիւն » կը պատճառեն ո՛չ միայն եպիսկոպոսներուն, այլ սրտ – ցաւ բոլոր «հաւատացեալ» կամ ոչ – հա – ւատացեալ Հայերուն :

Կը տեսնուի , որ խորհրդային քաղա – քականութեան մէջ մեծ յեղաշրջում մը առաջ եկած է : Երիտասարդ վարդապետ – ներ առելցեր են Մխիթարեան վրայ եւ Հոգեւոր ճեմարանն ալ կղերական թարմ ուժեր կը պատրաստէ :

Գոհունակութեամբ կ'արձանագրենք , որ վերջապէ՞ս պիտի « վերանորոգուին» Հայաստանի եւ մերձակայ խորհրդային երկիրներու կարգ մը «սրբավայրեր»ը, որոնք բոլշեւիկեան իշխանութիւն հաս – տատուելէն ի վեր փակուած էին, կամ սինէմայի ու մթերանոցի վերածուած :

Ա՛յս բոլորը բարի :

Սակայն ի՞նչ ըսել «Պատգամ»ի մնաց – եալ մասին, որ՝ «Անթիլիասի պատակ – ման հարց» արծարծելով կը ձգտի կրկին հրահրել կիրքերը :

Եպիսկոպոսական ժողովը «բարձրօրէն կը գնահատէ » եղեր Վազգէն Ա.-ի «հաշ – տարար ճիգերն ու ջանքութիւնները՝ պա – տակումէ խուսափելու առնչութեամբ» :

Եթէ պատակում, կամ ինչպէս կը սի – րեն ըսել «երկփեղկում» առաջ եկած է Լիբանան – Սուրիոյ թեմերուն մէջ, ա – ռաջին պատասխանատուն Խորհրդային իշխանութիւնն է, որ նորընծաներ կաթող – ղոսը հապճեպով փութացուց Անթիլիաս, անոր բարոյական հեղինակութեան չնոր – հիւ աղեցութիւն բանեցնելու համար կիլիկեան թեմերու օրինաւոր պատգա – մաւորներուն վրայ :

Վեհ. Վազգէն Ա. բացարձակապէս ձա – խողեցաւ իր ձախորդ առաքելութեան մէջ :

Ու փոխանակ բան իր խոստման ներ – կայ ըլլալու կաթողիկոսական ընտրու – թեան եւ օծելու ընտրուելիք կաթողիկո – սը, հեռացաւ Անթիլիասէն, անուղղակի քաջալերելով ջանի մը ընդդիմադիր

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

•

ԱԼԺԵՐԻՈՑ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նախարարաց Խորհուրդը, որ գումար – ուեցաւ Էլիզէի մէջ, կարգ մը որոշումներ առաւ հրատապ հարցերու շուրջ :

Սահարայի նախարարին ներկայաց – ուած տեղեկագրին վրայ, Խորհուրդը բաղ – մաթիւ հրամանագիրներ առաւ, մասնա – ւորապէս քարիւղի եւ կաղի փնտռտուքնե – րու համար : Սահարայի քարիւղը կ'օգ – տագործուի պետութեան կողմէ : Քարիւ – ղի փնտռտուքներու արտօնութիւնը պէտք է տանուլ իշխանութիւններէն : Երրորդ հրամանագիր մըն ալ՝ փոխադրութեանց համար :

Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանին հրամանագիրը վերջնականապէս ընդուն – ուեցաւ Խորհուրդին կողմէ : Կը կազմուի Բարձր. Ատեան մը՝ 24 դատաւորներով եւ 12 օժանդակներով : ընտրուած՝ Խոր – հրդարանի երկու ժողովներու կողմէ (Արդարութեան նախկին Ատեանը կազ – մուած էր ութսուն դատաւորէ) :

Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանը հարցը ձեռք կ'առնէ՝ երբ Հան – րապետութեան Նախագահը կամ նախա – րար մը ոճիր գործէ եւ կամ՝ երբ պե – տութեան դէմ ծանրակշիռ դատճառու – թիւն մը երեւան ելլէ :

Հանրաքուէին պատճառով Նիկերիա մատնուած է ներքին տագնապի : Կառա – վարական խորհուրդը տուաւ իր հրաժա – րականը, բայց քաղաքական կազմակերպ – պութիւններու խառնիճաղանճին մէջ կա – րելի չեղաւ նոր դահլիճ մը կազմել : Լարուած մթնոլորտը պատճառ եղաւ նա – եւ, որ Նիկերիոյ Ազգ. Ժողովի 32 ան – դամները հրաժարին (60է վրայ). այս պայմաններուն մէջ՝ նոր ընտրութիւններ ընելէ տարբեր լուծում մը կարելի չէ տեսնել :

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Օր ը Օրի ն

ԱՐԵՒՈՒՆ ՃԱՌԱԳԱՅԹԸ

Պերճաբարբառ գրագէտին ու ոսկեբե – րան բանաստեղծին ներբողականներով չէ որ պիտի ըմբռնէիմ չափն ու տարողու – թիւնը այն հրաշքին, որ տեղի ունեցաւ հազար հինգ հարիւր տարի առաջ, Աստ – ուածաշունչին թարգմանութեամբ :

Այդ հրաշքին համը ճաշակելու եւ ա – նով արբենալու համար, պէտք է ծայրէ ի ծայր կարդալ այդ գիրքը, որուն վրայ, արդարեւ, կը յածին Աստուծոյ շունչն ու մեր աստուածակերտ լեզուին արեգակը :

Միայն հայերէնի մէջ է որ Սուրբ Գիր – քը կը նկատուի Աստուծոյ շունչով — ա – նոր հոգիով — գրուած մատեան :

Ուրիշներու ճարած աւուրները — Պայ – պըլ, Պիպլ — չեն կրնար, դիւրին դիւ – րին, հաւատացնել բարեպաշտ էրիստոն – եային կամ հեթանոսին թէ այդ մատեա – նը, իրաւ, գրուած ու յօրինուած էր Աս – տուծոյ շունչով :

Մատեան մը, որ շտեմարան է պիտանի գիտելեաց եւ ազդիւր ամենայն իմաստու – թեանց՝ թէ հաւատացողին եւ թէ չհաւա – տացողին համար :

Աւանդութիւնը կը պատմէ թէ մեր այ – բուբենին երեսունըվեց տառերը երկինքէն վար իջան, Մեսրոպի Տեսիլքին մէջ, Քրիստոսի 413 թուականին :

Ուրիշ ուրկէ՞ անճարեւած կրնային ըլլալ մարգարիտի այդ հատիկները, որոնց հիւսուածքով մեր Աստուածուսոյց Մես – րոպներն ու Սահակները, 435ին, սրբա – տառ մատեանով մը մեզի հրամցուցին իմաստութիւնը, որ կուզար անյիշատակ դարերու մշուշէն :

Որո՞ւն տառերը, որո՞ւն բառերը փոխ առնելով, մեր եզնիկներն ու եղիշէները , մեր Կորիւններն ու Խորենացիները, մեր Նարեկացիներն ու Շնորհալիները պիտի կարենային բազմապատկել փառքը մեր գրականութեան :

Աստուածաշունչին թարգմանութիւնը առաջին շողն էր այն արշալոյսին, որ դարերու եւ տարիներու թաւալումին հետ, պիտի լուսաւորէր գրականութեան մեր պարտէզը ու ճամբայ պիտի բանար մեզի համար, որպէսզի երթայինք ու մեր պարթեւական հասակը ցոյց տայինք օ – տարներու մշակոյթի անդաստանին մէջ : Մեր լեզուն մեր շրթունքին :

Աստուածաշունչին թարգմանութենէն շատ առաջ ալ, մեր հրաշափայլ լեզուն կար, իբրեւ ազգային լեզու : Հեթանո – սական շրջաններուն, անշուշտ : Մեր ար – քաներն ու մեր գիւղացիները, մեր գու – սաններն ու մեր իշխանները կը խօսէին Աստուածաշնչական լեզուով : Այլապէս , ինչպէ՞ս հինգերորդ դարուն, մեր գրա – բարը հասած կրնար ըլլալ այն կատարե – լութեան, որուն փաստերը կան Աստուա – ծաշունչին — եւ Ոսկեդարեան մեր գրա – կանութեան — աւէն մէկ էջին վրայ :

Ու այն բարեբաստիկ օրը, երբ ունե – ցանք այդ այբուբենը, մեր սրբագնագոյն թարգմանիչները սկսան մեր գրականու – թիւնը ճոխացնել յունարէնի եւ ասորերէ – նի հարստութիւններով :

Առաջին փորձը կատարեց Սուրբ Մես – րոպ, հայացնելով Հին Կտակարանը , եօ – թանասնիցէն :

Աստուածաշունչը, մեր արեւափառ լե – զուով ու այբուբենով, ո՛չ միայն կրցաւ հայ ժողովուրդը աւելի եւս մօտեցնել իր Աստուածին — Հայոց Աստուածին — այլ եւ կրցաւ ըլլալ փարոս մը, որ լոյս փոեց այն ճանապարհին վրայ , ուրկէ պիտի անցնէր մեր Միութը :

Աւանդական սովորութեամբ, Թարգման – չաց Օրը եկեղեցական Տօնի մը բնոյթը ստացեր է : Ու տարին կիրակի մը, հայ ֆահաւան կը սպասէ իր հօտէն որ եկե – ղեցի երթայ եւ բուռ մը խունկ վառէ՝ ի փառս եւ պարծանս մեր Մեսրոպներուն եւ Սահակներուն :

Չի բաւեր :

Եկեղեցիէն դուրս ալ պիտի վառենք այդ խունկը : Ինչպէ՞ս :

Իր բարձունքէն վար չառնելով մեր լե – զուն, որ արեւուն ճառագայթն է մեր շրթունքին վրայ : Ու մեր հոգիին ներսը :

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ԱՏԸՆԱՒՈՒՐԸ ՁՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ Կ'ՈՒԶԷ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՎԵՐԱՄԻԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Զինադադարէն եւ Մինչեւ Արեւելքէն վերջ, միջազգային ուշադրութիւնը կեդ – րոնացած է Ներկայիս Պերլինի վրայ : Վարչապետ Քոնրատ Ատենաուերը հայտը – պեց առջի օր թէ յառաջիկայ չորեքշաբ – դեց մը պիտի զրկէ Ա. Միութեան , առաջարկելով Զորս Մեծերու ժողով մը, Գերմանիոյ վերամիացման համար, հա – կառակ որ այս վերջերս Նեքրիճա Խրուշչեւ ծայրած էր նման գաղափար մը : Կառավարական բաները մը յայտնեց թէ Գերմանիոյ առաջարկը պիտի չանձնուի Խրուշչեւի առանց նկատի առնելու Ա.Միութեան վարչապետին յարձակողական վերաբերումը : Խրուշչեւ անդրադառնա – լով Ատենաուերի ծրագիրներուն, ինչ կը վերաբերի նոր առաջարկ մը ներկայա – նելու Մոսկուայի կառավարութեան , յայտնած է թէ «չարունակութիւնն է այն անիրական քաղաքականութեան որ խո – տոր կը համեմատի բնական տրամաբա – նութեան » : Խրուշչեւ կ'ըսէ նաեւ որ եթէ արեւմտեան Գերմանացիները կ'ուզեն խո – սիլ վերամիացման մասին, պէտք է խո – սին արեւելեան Գերմանացիներուն հետ դար Ատենաուերը եւ իր արեւմտեան դաշ – նակիցները չեն ուզեր ճանչնալ :

Կը կարծուի թէ Ատենաուերի նոր ջան – քերը այս ուղղութեամբ ծննդոց առած են մասնաւորաբար ընդդիմադիրներու եւ նոյնիսկ իր ընկերներուն ճնշումին տակ որոնք կ'ուզեն անպայման բան մը ընել Գերմանիոյ վերամիացման համար : Կը յուսան նաեւ թէ կարելի է յառաջդիմել այդ ուղղութեամբ :

Բաւական մեծ ազմուկ հանեցին նաեւ Շէֆիլդի տեսակցութիւնները՝ արեւելեան Պերլինի խորհրդային դեսպանատան մէջ : Արդարեւ մինչ զրոյցներ կը շրջէին եւ ակնարկութիւններ կ'ըլլային թէ դաշնակ – ցային Գերմանիոյ մէկ նախարարը ձեռք երկարած է արեւելեան Պերլինի մարզոց , աւելի կարեւոր յայտնութիւն մը կ'ըլլար Պոնի մէջ : Արդարեւ նախարարը Ֆրից Շէֆէր կը յայտարարէր թէ 1956 Հոկտեմբեր 20ին ինք այցելած է արե – ւելեան Պերլինի խորհրդային դեսպանա – տունը, ուր խօսակցութիւններ ունեցած է Գերմանիոյ վերամիացման համար : Կը կարծուի թէ այդ խօսակցութեանց ներ – կայ եղած է նաեւ գօրավար Մ.Խրլերը ժո – ղովրդական բանակին նախկին ընդհ. հր – ամանատարը :

Տարօրինակ է անշուշտ այս դէպքը երբ մանաւանդ նկատի առնուի թէ Շէֆէր այցելութիւն տուած է դեսպանատան մը՝ արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութեան մօտ, ընտրուած, հակառակ որ ինք՝ Պոնի ճանչնար այդ կառավարութիւնը : Եւ այս տեղի ունեցած է ճիշդ Հունգարիոյ ապստամբութեան ժամանակ :

—o—

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ մէջ, այսօր, կիրակի, տեղի կ'ունենան երեսփոխանական «ընտ – րութիւններ». միայն մէկ ցանկ կայ, ներկայացուած՝ համաձայնաւոր կուսակ – ցութեան կողմէ :

ՕՐՄԱՆԵԱՆ եւ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԺԴ.

Աւելի քան հինգ տարի, տարուէ տարի աւելի, ամպերը դիզուեցան Էջմիածնի երկնքին վրայ, եւ 1903 թուականին, աշնան, պայթեցաւ փոթորիկը :

Ռուս կառավարութիւնը կը ձեռնարկէր Հայոց ազգային եկեղեցական կալուած – ներուն զրաւման, — Սեպտեմբեր 4ին՝ Երեւանի փոխ – նահանգապետը, Նակաշիձէ, կը ներկայանայ Արխիման կաթո – ղիկոսին, յայտարարելու համար թէ ե – կած է զործադրելու «կայսեր սուրբ կամ – քը»՝ երդում ըրած ըլլալով հաւատարիմ մնալ կայսեր՝ պետական զործերու մէջ, բայց աւելի կանուխ եր – դում ըրած է Աստուծոյ՝ հաւատարմօրէն ծառայել հայ եկեղեցիին, ուսոր հրամա – յած է իրենները, որ չհամակերպին ու չմասնակցին հայ եկեղեցւոյ իրաւազրկու – թեան որեւէ ձեռնարկի եւ փորձի :

Կը սկսի կռիւը :

Կ'աքսորուին եպիսկոպոսները, կը խոր – տակուին եկեղեցիներու դուռները, կը կո – պզպատուին զանձատուները : «Կամօքն սուրբ ցարին», ռուս հեծելազօրքը չեփոր հըն – չեցնելով կը մտնէ հայկական պիւղերէն ներս, կը ծեծէ պիւզապետները, խեղդա – մահ կ'ընէ քահանաները, կը գանակոծէ ժողովուրդը, ձիերուն առջեւէն վազելու կը զատապարտէ եկեղեցականները : Հայ ժողովուրդը կը դիմադրէ ոտի ի բռին :

Այս տագնապին ընթացքին, պահ մը կը յուսահատի Արխիման եւ հայ եկեղեցիին ապագային մասին մտածելով՝ կը դիմէ նաեւ Օրմանեանի :

Էջմիածին վտանգուած էր, ի՞նչ կարե – լի էր ընել,— հարցում բոլոր իմաստուն – ներուն (ի զօրու նաեւ այսօրուան եւ վազուան համար) :

Օրմանեան, ինչպէս ինք կը պատմէ, կը պատասխանէ :

— « Այժմէն կիլիկիոյ աթոռն ու աթո – ռակալը հոչակել Մայրաթոռին աթոռա – կից, որպէսզի որեւէ վտանգի պահուն՝ ան կրնար ապառնալ Մայրաթոռին եւ ա – թոռակալին, Կիլիկիոյ աթոռը եւ աթո – ռակալը զառնան հայ եկեղեցւոյ զլուխ, եւ հայ եկեղեցին ապատ մնայ անդլուխ մնալու վտանգէն, ու զուցէ ռուս կառա – վարութիւնն ալ, ատիկա նախատեսելով, պղուչնայ վտանգաւոր քայլ մը առնե – լէ» :

Օրմանեան, որ կը պարծի թէ ուսած է այս խորհուրդը « զրաւոր եւ պատմա – ռաբանեալ », պիտի թէ նորութիւն չէ ինչ որ կը թելադրէ :

Կը յիշեցնէ «Սիսը Էջմիածնի համար » բանաձեւը, որ նշանաւոր զրձած էր Գէորգ Դ. կաթողիկոսին յաւակնութեանց ի պատասխան, երբ այս վերջինը կը պա – հանջէր սովորական վանահայրութեան մը վերածել Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը, լեզու հանելով չատերը, որոնց կարգին Օրմանեանը, որոնք կ'ըսէին թէ Էջմիած – նի կաթողիկոսը «Ռուսահայոց վրայ չու – նեցած իրաւունքները Տաճկահայոց վրայ պործածել» կը ջանայ, կամ «Ռուսաստա – նի մէջ տեսած անձկութեան սեպհուած Տաճկաստանի վրայ փոխանակել կ'ուզէ կարծես» : (Մեր օրերու տագնապին եւ պահանջկոտութեանց մասին չէ խօսքը) :

Բայց Օրմանեան, որ Հայոց եկեղեցա – կան պատմութիւն է զրած, կրնայ քիչ չատ ուսումնասիրած ըլլալ նաեւ Հայոց ազգային պատմութիւնը, որու մէջ կը ծածկուի ինչ որ կը կոչուի լուա տը պալանտուառ : Ատիկա ծանօթ է պատմա – կան տարազով մը «երկու Հայաստան» անուամբ : Մեր կամքէն անկախ, — այ – տեղ պիտի չքննենք ժէոփոլիթիք պատ – ճառները, — տեղծուեր է աւանդութիւն մը յատնական Հայաստանին հակադրելու պարսկական Հայաստան մը, բիւզանդա – կան Հայաստանին հակադրելու արաբա – կան Հայաստան մը : Այս վիճակն իր կար – պին, — այստեղ պիտի չքննենք տնտե – սական ու քաղաքական պատճառները, — տեղծեց զազթի աւանդութիւն մը իր արտահայաստաններով :

Մեր անկախութեան զաղափարը խա – զաց այս բեւեռներուն վրայ :

Այստեղ հարկ է արձանագրել թէ «վե – հափառ» տիտղոսը, որ կը տրուի մեր կաթողիկոսներուն, կրօնական չէ, այլ աշխարհական, ըսենք՝ արքայական, ա – ւելի ճիշդ՝ տարազ ազգային գերիշխա – նութեան : Այդ տիտղոսին մէջ փոխա – դրած է մեր ժողովուրդը ինչ որ երազ է եւ ցանկութիւն՝ վերականգնելու իր ազգա – յին գերիշխանութիւնը (souverainté) : Ահա թէ ինչո՛ւ նախանձալին կը ջանայ պահպանել երկու աթոռակալներ նոյն տիտղոսին տակ, մին արեւելք, միւսը ա – րեւմուտք, իրրեւ հաստատում մեր պատ – մութեան ծանօթ օրէնքին :

Մեզ չի հետաքրքրեր առասպել կամ յանդգնութիւն, թէ Միսիոնն է իջեր հոն, կամ թէ՝ Մասիս աւելի մեծ է քան Սիս, նուիրականութիւն տալու համար ազգային կազմաւորման մեր ճիղերուն, էականը մեր բարձր մշակոյթն է՝ որու պահպանման եւ զարգացման համար կը պահանջենք մեր իրաւունքը, եւ ակը զառնալու համար այդ իրաւունքին՝ հարկ է որ ըլլանք իմաստուն, եւ արթուն : Մանաւանդ լա՛ւ ուսումնասիրենք մեր պատմութեան դասերը եւ բանաձեւած օ – րէնքները :

Պատմութիւնը, — նոյնքան աչխարհա – գրութիւնը, — ուղեր է որ կամուրջ ըլ – լանք արեւելքի եւ արեւմուտքի միջեւ : Արդ, կամուրջ չինելու համար պայման է ունենալ երկու կամրջակալուխ :

Խախտել այդ օրէնքը՝ չատ բան կը խախտէ մեր պատմութեան մէջ : Կը վը – տանգէ մեր զոյութիւնը ընդմիշտ :

Մին կամ միւսը, որքան ալ խարխուլ, կը զօրանան իրարմով : Պօրտաքարը օ – րինակ՝ կամարներու վրայ :

Թէ ի՛նչ կարեւորութիւն կը ներկայա – ցնէ արեւմտեան թեւը, կը բացատրէ Ռուսերուն ընթացքը ոչ միայն այն տար – նապին մէջ, զոր Էջմիածին անցուց 1903– ին, այլ եւ այն օրերուն՝ երբ Ռուսիա նոր էր մտած Կովկաս :

1830 թուականին է : Հրաժարած է Եփ – րեմ կաթողիկոս : Ռուսիա առաջին ան – զամ է որ պիտի մասնակցի հայ կաթողի – կոսի մը ընտրութեան՝ պաշտօնական ձե – ւակերպութեանց տեսակէտով : Նախապա – տական լուրջ խորհրդակցութիւն Պետեր – բուրգի արքունիքին մէջ : Որեւէ նախըն – թաց կը զառնայ իրաւունք, կը զառնայ օրէնք : Երկար կ'ուսումնասիրեն թէ Հա – յերը ի՛նչպէս կ'ընտրէին իրենց կաթողի – կոսները ... Երդ զարէն սկսեալ :

Ռուսերը մտահոգութիւն ցոյց կուտան, որ «Տաճկահայոց վիճակները, որոնք միշտ կախումն են ունեցել Էջմիածնից, չլինի թէ Սսի կաթողիկոսի հնարքներով բաժանուին Էջմիածնից, որով սա բոլո – րովին կը զրկուի իւր նոցա վրայ ունեցած ազդեցութիւնից, վասնզի Սսոյ կաթողի – կոսը, սկսելով եպիսկոպոսներ ձեռնա – զրել Էջմիածնին ստորագասեալ վիճակ – ների համար, եւ նոցա թեմերը բաժան – լով, կը տարածէ իւր իշխանութիւնը նոյն թեմերի վրայ » : Ուստի Պետերբուրգի արքունիքը ցանկութիւն կը յայտնէ որ « Հայոց եկեղեցւոյ միութիւնը անխախտ մնայ եւ թոյլ չտրուի որ արտաստման – եան թեմերէն ու վիճակներէն մէկն ու մէկը անջատուի Էջմիածնէն» : Եւ Բլու – դով կը հրահանգէ Պասկեւիչին, 1830 Դեկտեմբեր 20 թուականով.— Փութով կատարել Հայոց կաթողիկոսին ընտրու – թիւնը, որպէսզի «Տաճկաստանի Հայք բոլորովին չանջատուին Էջմիածնից » : (Կը յիշեցնէ այն փութկոտութիւնը, որ ցոյց տրուեցաւ Վազգէն կաթողիկոսի ընտրութեան համար Զարեհ կաթողիկո – սէն առաջ) :

Այժմ զառնանք Օրմանեանին :

Մեր « լարախաղաց»ը, — ինքն է տը – ւած իրեն՝ այս բառը, — իմաստուն ան – ատիկտ մը կը յայտնէ, խորհուրդ կուտայ աթոռակից հռչակել Կիլիկիոյ կաթողիկո – սութիւնը, Էջմիածնի աթոռին համահա – ւասար իրաւունքներով : Ու կը բացատրէ թէ անհրաժեշտութիւն մըն է Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը, արեւելքի վտանգին դէմ ապատան :

Բայց երբ ... թեկնածու կը ներկայա – նայ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան աթո – ռին ու կը պարտուի, այս անգամ չարու – նակ դժուարութիւն կը յարուցանէ Սա – հակ կաթողիկոսին դէմ, որ ընտրուեր էր կամ «իր աթոռն էր զոյցեր կարծես », ու զրեթէ կ'իւրացնէ Գէորգ Դ. կաթող – կոսին եկեղեցական քաղաքականութիւնը, ներքին բան է, որ մեռնակ բարի մարդն է ունենում իրրեւ տաղանդ մարդկային սէրը :

Երբ նա չրջուեց, այսինքն պտտուեց իր մի ոտքի առանցքի չուրջը եւ դուրս քայ – լեց օրօրուելով, Ռուբէնը նկատեց նրա սարսափելի խեղանդամ կոնքերը, ծուռ ոտները : Այդ չնչմութիւնն ու խանգա – զատանքը, որ մի փոքր առաջ զզացել էր նա, սուզուեց ուրիշ մի հորձանքի մէջ : Ինչ որ մի զառնութիւն զզաց Ռուբէնը, արդեօ՞ք դէպի այդ կաղ կինը, թէ՞ դէպի իր վիճակը : Մի յուսահատ, տեղահան զառնութիւն : Եւ ձեռը զայրալի թափ տուեց :

— Թող, մէկն անիծեմ հոպէս կեանքի ... միեւնոյն է ...

Ռուբէնը թափ տուեց ձեռն իր սեփա – կան կեանքի վրայ, արհամարհանքով անձնազոհ եղաւ, մտաւ մի ինքնամոռաց վիճակ : Դա ծխի պէս զառն էր, այրող, բայց զուր էր նրան : Կարծես վրէժ էր լուծում իրենից : Նաեւ կնոջից : Եւ ամէն – քից : Կարծես արդարութիւն էր վերա – կանգնում — ինչ որ մեծ արդարութիւն :

Յառվեց իր կեանքի ուրախութիւնից եւ իրեն տուեց հանրային ուրախութեանն ու երջանկութեանը : Սկսեց թաղուել զործի մէջ, նեղել իրեն, չարչարել : Դա եւս ո – գելից խմիչքի պէս այրող էր ու ընդար – մացնող : Դժբաղդութիւնը զառաւ նրա մը – տերիմ զզացումը : Ոչ ոքի չէր պատ – մում իր կեանքի մասին : Արտաքուստ չէր ուզում կասկածել տալ, որ իր մէջ յուզ – ւում է մի զազանի վէպ :

×

Սոֆիա Պետրովնան — կաղ կինը — ե – կաւ մտաւ Ռուբէնի ընտանիքն ու եղաւ չատ ծանրակչիռ եւ լուրջ :

Ռուբէնը չէր ապրում հետը : Սա պարզ էր : Նա իր զործին էր ամբողջ օրը : Կի – նը խնամում էր երեխաներին եւ Ռուբէ – նին : Սոֆիա Պետրովնան չատ կարեւոր ու հիմնաւոր զրեց իր զործը : Եւ չատ խորքից : Սրբեց, պլպլացրեց առնը, դուռը, երեխաներին նախչեց խնճորներն պէս, միջակին՝ համբերատար զատա – զրութեամբ՝ կապալով տարաւ տուեց մանկապարտէզ եւ կարգեց խիստ կանոն – ներ կենցաղին : Իրեն հասկանալի եւ իր մէջ արդարացրած ինչ որ ճշդրիտ ու խիստ բարոյախոսութիւն ունէր, որով վարուում էր : Եթէ մի բան պէտք է՝ պէտք է, ուրեմն— վերջացաւ : Ուրիմն և – րեխաները ուղիղ ժամը ութին քնում են, վեր են կենում ութին : Սա օրէնք էր :

Լաց լինել չէր կարելի : Կարելի էր ա – մէն բան խնդրել եւ նայած թէ խնդրածն ինչ էր՝ ստանալ : Բայց այնքան չափա – ւոր, որ չհիւանդանար :

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԷՄԻՐՃԵԱՆ

(8 Շար.)

ՏԻՐԱՆ

ՄՄՐ.— Շահեկան նկատեցինք հրատա – րակել ծանօթ արուեստագէտ Պ. Տիրան Աճէմեանի նուիրուած հետեւեալ յօդուա – ծը, որ լոյս տեսաւ «Լա Ռեվիւ Տիւ Լի – պան » շաբաթաթերթին մէջ, անցեալ շաբաթ :

Ծպտրանկարիչ Տիրան անձնաւորութիւն մըն է, նախ անոր համար, որ ան խտա – նուած եւ ազնուական հպարտութիւն ցոյց կուտայ Լիբանանի ապերախտ արուեստին հանդէպ, չհաւյ իր տպան – պին չնորհիւ մտերմացած է բարձր անձ – նաւորութիւններու հետ, որոնք թէ՛ կը վախնան իրմէ եւ թէ կը պնահատեն պին – քը եւ վերջապէս, ան երիցպոյնը եւ յա – ճախ ներչնչողը եղած է Լիբանանի ծպտ – բանկարիչներուն, որոնց թիւը հետզհետէ սկսած է բազմանալ :

Ինդրեցինք Տիրանէն, որ իր մտախա – ները զարանին մէջ չարչ եւ քառորդ ժամ մը տրամադրէ մեզի : Մեր նպատակն էր երեւան հանել մարդը՝ երկիցարանի կար – ծրը մոլթին տակ :

— Կրնայի՞ք ձեր մօր կամ ձեր սիրած կնոջ ծաղրանկարը պատրաստել :

— Զպացումը զեր չի կատարեր ծպտրա – նկարին մէջ, կը պատասխանէ ան :

— Դէմք մը ի՞նչ պէտք է ունենայ որ յաջողութիւն ապահովէ ձեզի :

— Ծպտրանկար մը չափազանցութիւն մըն է, բայց տրամաբանուած չափազան – յութիւն մը : Ուղուած եւ ուչիմ չափա – զանցութիւն մը : Ընդհանրապէս, կը մատնանչեմ յատկանչական գիծը, այն, որ բնականօրէն զուրս է եւ անհատին նկարագիրը կը չեշտէ :

— Կրնա՞ք այդ գիտել չոր կերպով անհա – մար բաղաքական մարդիկ ծաղրանկարել վերջ, բարեմիտ եւ հաճելի ծաղրանկար մը գծել փրանսացի էֆէլի ոճով :

— Բնականաբար : Քիչ մը միամիտ բանաստեղծութիւն բաւարար պիտի ըլ – լար ասոր համար : Իմ նախընտրութիւնս սակայն, քաղաքական ծաղրանկարն է :

— Ինչպէ՞ս կրցած էք ձեր անձնական ոճը ստեղծել :

— Կը սիրեմ պարզութիւնը եւ յստա – կութիւնը : Ծպտրանկար մը պէտք է խօսի ուղղակի ձեղի, առանց զարձուածքի : Սկիզբէն իսկ, չնայած եմ ըլլալ յստակ : Ոճի տիրապետութիւնը ձեռք ձգած եմ ոչ պիտակծով, ոչ ալ ներչնչումով, այլ՝ յարատեւ աչխատութեամբ : Ամէն բանի մէջ, կարեւորը փորձառութեան հաստ – նութիւնն է :

այնքան որ մարդ կը զարմանայ եւ կը հարցնէ թէ որո՞ւ համար կ'աչխատին այս կաթողիկոսները, պատրիարքները, ե – պիսկոպոսները, աթոռ մը աւելի՞ պրաւե – լու համար, չքանչան մը աւելի՞ ստանա – լու համար :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՅԱԻԱԾ ՍԷՐ

—o—

— Մեզ համար մամա են բերում — ուրախ ուրախ խօսեց մի քանի երեխան՝ Պետիկը : Իսկ Մուչիկն արցունքոտ աչքե – րով նայեց հօրը :

— Լաւ մամա բեր որ չզնայ :

Ռուբէնը զառնօրէն ծիծաղել սկսեց : Հա – րեւան կնիկը զնաց :

Նոր «մաման» երկու ոտքով կապ լինդ – լինդալով բակից ներս մտաւ : Բադի էր նման : Նա ուսին սպիտակ փուչի էր զցել, արիշնում ծածկում էր ուռած փորն ու հաստ կոնքերը :

Նա նիհար էր սակայն :

Նրան ուղեկցում էր հարեւան կնիկը : Գառան առաջ ընկաւ, առանց դուռը ծե – ծելու ներս մտաւ Ռուբէնի սենեակը եւ ձեռով արեց կապ կնոջը :

— Կարելի՞ է . — հարցրեց սա հնչուն ու սրտաբաց ձայնով :

— Համեցէք, — ասաց Ռուբէնը եւ վեր կացաւ տեղից :

Ռուս կինը ներս մտաւ եւ առանց չուր – ջը նայելու նստեց աթոռակի վրայ : Նա եւ Ռուբէնը իրար նայեցին : Հարեւան կնիկը մօտեցաւ Լուսիկին, բռնելով նրա ձեռը, նստեց : Փոքրիկը — Մուչիկը քնած էր : Միայն Պետիկը թմրած ու յողնած աչքե – րով նայեց նորեկին :

— Սա՞ է նոր մաման :

Բոլորը ժպտացին :

Ռուբէնը կրկին նայեց կնոջը եւ չկա – րողացաւ սկսել :

Ծանր, դժուար, անհասկանալի էր իր անելիքը : Իսկապէս ո՞վ էր, ի՞նչ կին էր դիմացինը :

— Դուք երեխաների համար տանտի – կո՞ւհի էք որոնում — հարցը պարզ ղրեց կինը :

— Այո, — պարզ պատասխանեց Ռու – բէնը թեթեւացած : Ռուբէնը զգաց մի ինչ որ թարմ հոսանք իր սենեակների ծանր մթնոլորտում :

— Նու, եթէ ուզում էք, փորձեցէք : Ես կը պահեմ երեխաներին, կը նայեմ տանը : Յարմար եղայ, կը մնամ, եթէ ոչ՝ զուք ազատ էք, ինչպէս եւ ես :

Ռուբէնը մի տեսակ ամաչեց, զգալով, որ ինքն այդ բոպէին ամէնից չատ մտա – հոգուած էր հենց այդ վախճանի հոգ – սով : Նա համաձայնեց որ կինը միւս օր գայ իր մօտ : Հարեւան կնիկը նշաններով հասկացրեց ռուս կնոջը որ իրերը բերի :

Ռուս կինը վեր կացաւ : Նա կանդնած իսկ՝ օրօրուեց իր ոտքերի վրայ : Սաս – տիկ կապ էր :

Ցետոյ թեթեւ գտեսութիւն ասաց եւ մեղմաժպիտ նայեց երեխաներին :

Դա նուրբ, խոր ժպիտ էր մի մարդու, որ պրոֆեսիան կարծես ինչ որ չերմ, ներքին բան է, որ մեռնակ բարի մարդն է ունենում իրրեւ տաղանդ մարդկային սէրը :

Երբ նա չրջուեց, այսինքն պտտուեց իր մի ոտքի առանցքի չուրջը եւ դուրս քայ – լեց օրօրուելով, Ռուբէնը նկատեց նրա սարսափելի խեղանդամ կոնքերը, ծուռ ոտները : Այդ չնչմութիւնն ու խանգա – զատանքը, որ մի փոքր առաջ զզացել էր նա, սուզուեց ուրիշ մի հորձանքի մէջ : Ինչ որ մի զառնութիւն զզաց Ռուբէնը, արդեօ՞ք դէպի այդ կաղ կինը, թէ՞ դէպի իր վիճակը : Մի յուսահատ, տեղահան զառնութիւն : Եւ ձեռը զայրալի թափ տուեց :

— Թող, մէկն անիծեմ հոպէս կեանքի ... միեւնոյն է ...

Ռուբէնը թափ տուեց ձեռն իր սեփա – կան կեանքի վրայ, արհամարհանքով անձնազոհ եղաւ, մտաւ մի ինքնամոռաց վիճակ : Դա ծխի պէս զառն էր, այրող, բայց զուր էր նրան : Կարծես վրէժ էր լուծում իրենից : Նաեւ կնոջից : Եւ ամէն – քից : Կարծես արդարութիւն էր վերա – կանգնում — ինչ որ մեծ արդարութիւն :

Յառվեց իր կեանքի ուրախութիւնից եւ իրեն տուեց հանրային ուրախութեանն ու երջանկութեանը : Սկսեց թաղուել զործի մէջ, նեղել իրեն, չարչարել : Դա եւս ո – գելից խմիչքի պէս այրող էր ու ընդար – մացնող : Դժբաղդութիւնը զառաւ նրա մը – տերիմ զզացումը : Ոչ ոքի չէր պատ – մում իր կեանքի մասին : Արտաքուստ չէր ուզում կասկածել տալ, որ իր մէջ յուզ – ւում է մի զազանի վէպ :

×

Սոֆիա Պետրովնան — կաղ կինը — ե – կաւ մտաւ Ռուբէնի ընտանիքն ու եղաւ չատ ծանրակչիռ եւ լուրջ :

Ռուբէնը չէր ապրում հետը : Սա պարզ էր : Նա իր զործին էր ամբողջ օրը : Կի – նը խնամում էր երեխաներին եւ Ռուբէ – նին : Սոֆիա Պետրովնան չատ կարեւոր ու հիմնաւոր զրեց իր զործը : Եւ չատ խորքից : Սրբեց, պլպլացրեց առնը, դուռը, երեխաներին նախչեց խնճորներն պէս, միջակին՝ համբերատար զատա – զրութեամբ՝ կապալով տարաւ տուեց մանկապարտէզ եւ կարգեց խիստ կանոն – ներ կենցաղին : Իրեն հասկանալի եւ իր մէջ արդարացրած ինչ որ ճշդրիտ ու խիստ բարոյախոսութիւն ունէր, որով վարուում էր : Եթէ մի բան պէտք է՝ պէտք է, ուրեմն— վերջացաւ : Ուրիմն և – րեխաները ուղիղ ժամը ութին քնում են, վեր են կենում ութին : Սա օրէնք էր :

Լաց լինել չէր կարելի : Կարելի էր ա – մէն բան խնդրել եւ նայած թէ խնդրածն ինչ էր՝ ստանալ : Բայց այնքան չափա – զանցութիւն մը, որ չհիւանդանար :

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԷՄԻՐՃԵԱՆ

(8 Շար.)

ԿՈՅՐԸ

Ա. ՀԱՅՈՐ

ԳՈՒԴԱԶՎՈՂԸ

Իբ.

Դիպչ տեսան, շատ տեսան էն նույն, երբ վիճի ծովի պես, երբ էլ քամի, ինչ ասես, չի մնում էնտեղ, ամեն ինչ ետ է գալիս, ինչպես որ գնացել է, ու ես էլ գիտեմ, որ ես էլ կգամ, ինչպես որ գնացել եմ, ինչ ասես, չի մնում էնտեղ, ամեն ինչ ետ է գալիս, ինչպես որ գնացել է, ու ես էլ գիտեմ, որ ես էլ կգամ, ինչպես որ գնացել եմ։ Ես ամեն օր էնտեղ եմ գնում, ամեն օր

Արտաքին նախարարը Նախարարաց Խորհուրդին ներկայացուց հրատապ հարցերու մասին պատրաստած իր տեղեկագիրը, ուր մասնաւոր տեղ մը պրաւած է Պերլինի հարցը. նախարարը ծանրացաւ նաեւ Ժընեւի երկու ժողովներուն մասին:

Քանի որ Մ. Իւրվիլ նախարարներուն ուշադրութիւնը հրաւիրեց «փոխանակութեան ազատ գօտի»ի խնդրին շուրջ: Տեղեկատուութեան նախարար Սուսթել դիտել տուաւ թէ Ֆրանսա մաս չի կրնար կազմել Հասարակաց Շուկայի վեց երկիրներուն եւ Եւրոպայի Տնտեսական Կազմակերպութեան տասնմէկ երկիրներուն միջեւ ստեղծուելիք փոխանակութեան ազատ գօտիին:

Այսուհանդերձ, կարելի չէ ըսել թէ լուծում մը պիտի չգտնուի 17 երկիրները գոհացնելու համար: Ֆրանսական կառավարութիւնը ներկայիս կ'աշխատի լուծում մը գտնել այս հարցին:

Օրակարգի վրայ կը գտնուէր նաեւ Ալժերիոյ ընարութիւնը: Ինչպէս ծանօթ է, Ալժերիոյ ընարապետքերին համար ներկայացած կարգ մը ցանկեր մերժուեցան, նկատելով որ անոնց մէջ կան մարդիկ՝ որոնք ընարելի ըլլալու պայմանները չէին ամբողջացներ: Նախարարաց Խորհուրդը որոշում մը տուաւ մերժուած ցանկերու համար.— Այն անդամները, որոնք ընարուելու իրաւունք ունին եւ կը գտնուին ապօրէն ցանկերու մէջ, կրնան դարձեալ ներկայանալ ուրիշ գործակիցներով կամ՝ գործակցելով ուրիշներու: Այս որոշումին պաշտօնական բնագիրը պիտի հրատարակուի «Ալժէի պաշտօնաթերթ»ին մէջ, ուր միաժամանակ մանրամասնութիւններ պիտի տրուին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅի «Փրաւտա»ն ուշ էջ յատկացուցած է Սրուչչեւի եօթնամեայ ծրագրին, որ զլխաւորաբար տնտեսական հարցեր կը չօշափէ: Խորհրդային վարչապետը զարձեալ կը ծանրանայ «արտաղրութեան մէջ՝ քաղքենիները վերապահութեան» խնդրին վրայ: Ծրագրին մէջ նախատեսուած է տրուիլ ծանր արդիւնաբերութեան եւ պիտական փնտռտուքներու: Քաղաքական ճակատի վրայ՝ ինչպէս գրած էինք, առաջին անդամ ըլլալով մտածել կուղղին կը դատապարտուի իբրեւ «անջատողական» եւ «հակակուսակցական»:

ԱՇԽԱՐհի վրայ գտնուող Հրեաներու թիւը կը հասնի 11·900·000 հոգիի, որոնց 14 առ հարիւրը՝ Իսրայէլի մէջ. 75 տոկոսի առաջ Հրեաներու 0·3 առ հարիւրը միայն կ'ապրէին Պաղեստինի մէջ:

ՓԱՐԻԶի մէջ առաջին անգամ ըլլալով տեղի ունեցաւ յետ մահու ամուսնութիւն մը. Օր. Մոնիք կէնկէնօ ամուսնացաւ կիլը Նէթուրի հետ, սպաննուած՝ երկու տարի առաջ, Ալժերիոյ մէջ. քաղաքապետ Տիւտիւք ըսաւ.— Զեղ կը միացնեմ սուտերի մը հետ եւ Օր. կէնկէնօ դարձաւ Այրի Տիկին Լը Նէթուր:

ՏԻՐՈՒՆի.— ԱՐՍԷՆ ԳՐԱՍԻԼՆԻՔեԱՆ

Ցաւով կ'իմանանք թէ Հանդստեան Տան մէջ մեռած է Արսէն Գրասիլնիքեան, որ կ'աշխատակցէր Յառաջի մտնաւորապէս թարգմանութիւններով:

Յուղարկաւորութիւնը այս երկուշաբթի ժամը 13·45ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկերուհի Արաքսի Թէնէքէճեանի եւ իր պարապաներուն, ողբացեալ Պ. Հայկ Թէնէքէճեանի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի երեք հազար ֆր. կը նուիրէ Կապոյտ Խաչի կայանի չէնքին:

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը Նոյեմբեր 21ին, երե կոյեան ժամը 20·30ին, ընկերուհի Հանրիկ Պետրոսեանի բնակարանը: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՑՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ, Քառեր սրահը, ճիշդ ժամը 9ին:

Պիտի խօսի Պ. ՋԷՅԹՈՒՆՑԵԱՆ:

Մուտքը ազատ է:

ՇՈՒՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Տէսթրէի մասնաճիւղը իր նորհակալութեամբ ստացած է Այրի Տիկ. Ովաննա Պօտուրեանէ երկու հազար ֆրանք փոխան ծաղկեպսակի՝ Պ. վար – դան Զուլլէրեանի զառն մահուան առթիւ:

Նոյն տխուր առթիւ ղպրոցին կը նուիրէ նաեւ հազար ֆրանք:

×

Այրի Տիկին Վարսենիկ Զուլլէրեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Շահֆեան, իրենց խորին նորհակալութիւնը կը յայտնէն ամէն անոնց, որոնք մասնակցեցան իրենց սուգին՝

ԱՍԱՏՈՒՐ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆի

մահուան եւ յուղարկաւորութեան առթիւ:

1 Շրմէն տը Սէն Քլու, Մրտօճ:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԿԱՂԱՆԴի ԾԱՌը

Դեկտեմբեր 21ին:

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ԼԻՍԷ ՔՈՆՏՈՐՍԷի ՄԷՋ, ՋՐի

Դասընթացք հայերէնի եւ այլ ճիւղերու: Աւօսիասիօն փիոթէֆիք, ճանչցուած իբրեւ ապզօգուտ ձեռնարկ, իր ուսուցման ծրագրին մէջ տեղ կուտայ հայերէնի պատուանդուութեան: Կ'ուսուցուին՝ լեզու, գրականութիւն, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն: Դասախօս նշանակուած է գրագէտ՝ Թ. ԳԱՌՆիԿ որ կը սանձնէ նաեւ մանուկներ դասը, բացի հայերէնի ճիւղէն, իսալերէնի եւ գերմաներէնի:

Հայերէնի դասընթացքը սկսած է Հոկտեմբեր 15էն եւ կը շարունակուի ամէն Շորեքշաբթի եւ ուրբաթ ժամը (19 – 21):

Արձանագրութեան միանուագ ծախք սակայն 700 ֆրանք, որ իրաւունք կուտայ հետեւելու դասաւանդուած միւս ճիւղերուն, գանազան օտար լեզուներ, գիտութիւն, փիլիսոփայութիւն, ընկերային նիւթեր եւն.: Փափաքողներուն ծրագիրը ձրի կը տրուի:

Դիմել՝

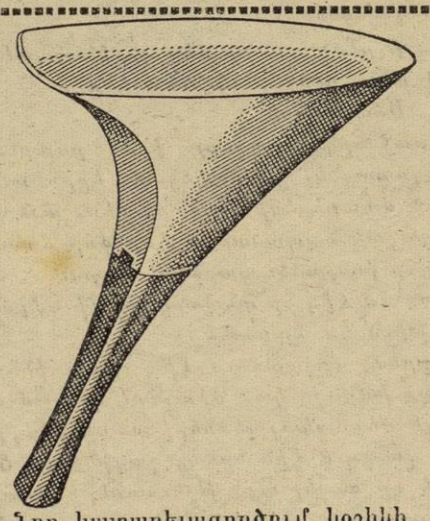
Association Philotechnique

47, Rue Saint André des Arts

(Մէթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէօն):

Հինգշաբթի եւ Շաբաթ 14 – 16, երեքշաբթի 18·20, հետաքրքրական Տանիօն 48·28, 44·14: Հայերէնի, իսալերէնի, գերմաներէնի դասերուն համար դիմել՝ Թ. Գառնիկեան, 8 բիս Նորթ Տամ տը Լոռէթ՝

Որբունիի ճաշարանը, կամ՝ նոյն հասցէին, Օր. Զ. Սրապեանի, Շաբաթ եւ Ուրբաթ, ժամը 4 – 6:

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ

Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է ձեւընկալի (մաթիէռ փլաստիք) եւ ալիւմինիումի միացուածով չինել անբեկանելի (էնեֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ:

Դիմել՝

VANPLAST

(ՎԱՆՊԼԱՍ)

7, RUE GODOT DE MAUROY

Téléphone : OPEra 01-08

Առաւօտներ հեռաձայնել՝ ITA 16-36

» 33-37

Imprimé sur les presses du journal HARATCH

17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՇԱԽԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐը ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲի ԵՐԵՄՆԱՄԵԱԿը

Նոյեմբեր 23ին

Կիրակի օր ժամը 1·30ին հայ ղպրոցի սրահը:

Կը նախագահէ ընկ. ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

Կը խօսի ընկ. ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱՒՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Ճաշին համար արձանագրուիլ ընկեր Կիւլեանի մօտ 13 բիս տը Վիրօֆլէյ, Շաւիլ (Ս. է Ուազ):

Ճաշակին 600 ֆրանք:

Նոյն առաւօտուն Շաւիլի Նորաշէն և – կեղեցին մէջ հոգեհանդստեան պաշտօն կը կատարուի «Արդութեան» խումբի մահացած ընկերուհիներ Զաւօ Շանթի, Պերճուհի Բարսեղեանի, ընկերներ Բժ. Տէր Դաւթեանի, Լեւոն Շանթի, Հրանտ Աթաճեանի եւ Յովսէփ Դպիրեանի անմոռաց յիշատակին:

Կը խնդրուի անոնց յիշատակը յարգել՝ նեղէն եւ ընտանեկան պարագաներէն նեղուկայ պտնուիլ սոյն արարողութեան:

Եկեղեցիին եւ սրահին հասցէն.— 4 Բիս տէ Թրուա Շանթիէ:

Փոն տը Սէվրէն 171 թիւ օթօպիւսը, իջնել Շաւիլ, փիւ Սան Վէն կայարանը:

×

ԽՆԶՈՑԲ ԻՍԻի ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹիի

Նոյ. 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Արմէնեան սրահը:

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼի ՄԷՋ

Նոյեմբեր 30ին:

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆի Հ. Ց. Դ. «Ազատ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 20·30ին, ծանօթ հաստատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉի Կեդր. վարչութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի չորրորդ մասնաճիւղերը բացմանդամ ներկայ գտնուելու միջմասնաճիւղային ժողովին, այս երկուշաբթի ժամը 16ին, Ռիժոնի վերնայարկը, մեթրօ Քատէ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԱՑՑ ՓԷՐ ԼԱ ՇԷԶի ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ

Հ. Ց. Դ. Պէվրիւի «Ռոստոմ» խումբը յարդանքի այց մը կատարած է այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, փէռ Լա Շէզի գերեզմանը հանդչող մեր մեծ ընկերներու Ա. Ահարոնեանի, Ե. Միսաքեանի, Անդրանիկի, Ռուբէնի, Խաչատիկեանի, ինչպէս նաեւ ազգային գործիչ Գ. Օտեանի եւ Տիգրան Բէգզատեանի յիշատակներուն:

Սիրով կը հրաւիրենք մեր չրջանի հայրենակիցները եւ ընկերները իրենց յարգանքի տուրքը կատարելու:

Ժամադրավայր կամպէթայի դրան առջեւ:

ՄԱՐՍԻԼ.— Ազգ. – Որբ. Միութիւնս ընդհակալութեամբ ստացած է Պ. Ցոր փափազանէ երկու հազար հինդ հարիւր ֆրանք փոխան ծաղկեպսակի (Նիզզէն), ողբացեալ Տիկին Սրբուհի Պան – տիգեանի դառնադէտ մահուան առթիւ:

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

Մեկնումի պատճառով կարասիներ՝ ննջասենեակ, ճաշասրահ եւ հիւրանոց:

Հեռաձայնել՝ ԹՐԻՒՏԻՆ 79–15 կամ դիմել «Ցառաջ»ին:

COLIS pour L'U.R.S.S. Licence Officielle

SICOMEX

20, Rue Royale, Paris 8e

Métro : Madeleine Tél. : OPE. 67-77

Համաձայն ինքնուրիսքի հետ ստորագրած պայմանագրին մէնէն կարճ ժամանակամիջոցին ԾՐԱՐՆԵՐ ԿԸ ՑԱՆՁՆԷ Ի. ՄԻՈՒԹԻՒՆ:

Առաջնակարգ ապրանքներ, թէքսթիլ, հագուստ, ներքնազգեստ մատչելի գիներով, տաք հագուստներ, չալ փերճնեան բուրդէ, նայլըն գուլպայ եւ ամէն տեսակ ապրանք:

Ցանախորդներուն տրամադրութեան տակ են, մեր գրասենեակին մէջ:

Բոլոր ծախքերը (մաքս – ապահովագրութիւն եւն.), ծրարներուն գիներուն մէջ հաշուուած են, ստացողը ոչ մէկ վճարում կ'ընէ, ծրարներու յանձնումը ապահովուած է եւ ստացողին կողմէ ստորագրուած:

Ստացուելիքը կը գրկուի ուղղին: Բաց է ժամը 9էն 12, եւ 14էն 18·30

Envoi Gratuit de Renseignements et Catalogue

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԿՐԱՆՏ ՕԹԵլի շէեղ սրահներուն մէջ

կիրակի, 23 Նոյեմբեր, ժամը 15էն կէս գիշեր

ԱՆՏՌԷ ԷՔԵԱՆ հանրածանօթ նուագախումբով

Հայկական սիրուն աթոռաքոհոններով

Մուտք 600 ֆր. ֆարտով ուսանողներուն կէս գին

ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ Passy 64-90

ՏՕՆԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

Ամապարեցէք ձեր նուէրները դրկել Ի. Միութեան ձեր ազգականներուն:

MORY et Cie

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Միայն իրաւունք ունի ծրարներ դրկելու Ի. Միութիւն:

Բան չենք ծախեր եւ մեր յաճախորդներուն չենք առիթներ որ մեր տան կողմէ պատրաստուած ծրարներ դրկեն:

Մենք միայն կը դրկենք ինչ որ դուք կ'առնէք ձեր ուզած խանութէն: Ստացողը ոչ մէկ բան չի վճարեր: Միայն նոր ապրանքներ կարելի է դրկել:

Ծրարները ապահովագրուած են եւ դրկուը ստացագիր մը կը ստանայ ստորագրած, ստացողին կողմէ:

Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին՝ հեռաձայնով՝ NOR. 40 72 & 50 83

10, Rue St-Quentin, Service C, Paris 10

MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD

ԿԸ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ԹԵՐԹԻՍ ԿՈՂՔ ՆԵՐԿԱՑԱՆԱԼ

ՀԱՅԱԾ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
18
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
18 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8346 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4147

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

Ընտրական պայքարի վերջին չաբաթն է :

Քաղաքական կուսակցութիւնները ի – բենց գերապոյնը կը փորձեն՝ ընտրողնե – րու քուէները ապահովելու համար : Բա – նաւոր եւ գրաւոր քարոզութիւնները տեղի կ'ունենան արդիական բոլոր միջոցներով :

Կառավարութիւնը կը դիւրացնէ կու – սակցութեանց գործը՝ կարգով անոնց տը – րամադրութեան տակ դնելով ձայնաս – փիւռն ու հեռատեսիլը :

Թերթերը՝ կուսակցական թէ անկախ՝ լայն բացած են իրենց էջերը՝ թեկնածու – ներու յօդուածները հրատարակելու հա – մար :

Ձանազան կազմակերպութեանց մեծա – գիր ծանուցումները կողք կողքի տեղ գրաւած են պաշտօնաթուղթերու առջեւ եւ պատերուն վրայ :

Թեկնածուները ընտրական հաւաքոյթ – ներ կը սարքեն թաղային զպրոցներու կամ թաղապետական սրահներու մէջ :

Ընտրական նոր օրէնքին համաձայն, իւրաքանչիւր չբլանակի համար մէկ թեկնածու կը ներկայացնեն կուսակցու – թիւնները, մէկ մասը առանձին, ուրիշներ միացեալ ուժերով :

Ցառաջիկայ կիրակի օրուան առաջին քուէարկութեան պիտի ընտրուին անոնք, որ ձայներու բացարձակ մեծամասնու – թիւնը պիտի ստանան :

Երկրորդ քուէարկութեան առեն, որ տեղի պիտի ունենայ առաջինէն մէկ չաբաթ վերջ, պարզ մեծամասնութիւնը բաւական պիտի ըլլայ ընտրուելու հա – մար :

Ընդհանուր տպաւորութիւնն ա՛յն է, որ երեսփոխանական ներկայ ընտրութեանց առթիւ որոշ յոյնածութիւն մը եւ հետա – քրքրութեան պակաս նկատելի է ժողո – վուրդին մօտ :

Սեպտեմբեր 28ի հանրաքուէն չարժման մէջ դրած էր քաղաքական կազմակերպու – թեանց հետ միաժամանակ չէզոք դան – դուածները, որոնք նոր Սահմանադրու – թեան ի նպաստ քուէարկելով, կ'ուզէին որ վերջապէս բան մը փոխուէր Ֆրանսա – յի խորհրդարանական դրութեան մէջ : Բոլորն ալ պղտած էին գահլիճներու յա – րատեւ փոփոխութենէն եւ նախարարա – կան տաղնապներէն, որոնք կը վնասէին այս երկրի վարկին՝ մանաւանդ արտա – սահմանի մէջ :

Զօրավար Տը Կոլ չախչախիչ յաղթա – նակ մը ապահովեց՝ քուէներու հարիւրին ութսուներ չահելով ի նպաստ իր առա – ջարկած Սահմանադրութեան :

« Այո »ի եւ « ոչ »ի համեմատութեան ա՛յսքան մեծ տարբերութիւնը բացորոշ կերպով ցոյց տուաւ թէ ի՛նչ կ'ուզէ Ֆը – րանսայի ժողովուրդը :

Կառավարական կայունութիւն ամէն բանէ առաջ : Ցետոյ նաեւ յստակ քա – ղաքականութիւն՝ ներքին եւ արտաքին ճակատներու վրայ :

Վարչապետը հաւատարիմ մնալով ժո – ղովրդավարական սկզբունքներուն եւ հանրապետական վարչաձեւին՝ փարա – տեց ծայրայեղ ձախակողմեաններու վա – խերը :

Այն փաստը թէ ընկերվարական կու – սակցութիւնը ամէնէն զօրաւոր տարրը կը կազմէ Զօր. Տը Կոլի գահլիճին՝ մեծա – գոյն երաշխիքն է, որ Ֆրանսա երբեք պիտի չձեղի իր ժողովրդավար – սահմա – նադրական սկզբունքներէն :

Նախորդ ընտրութեանց առեն (2 Յուն – ուար 1956) 28 կազմակերպութիւններ հր – րապարակ լլած էին եւ թեկնածուներ ներկայացուցած : Ասոնցմէ 18ը միայն ճանչցուած էին իրրեւ « ազգային խմբակ – ցութիւն եւ կուսակցութիւն » : Այս ան – գամ ընդամէնը 12 կազմակերպութիւններ իրրեւ այդ ճանչցուած են՝ առնուազն և –

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԵՐԼԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՄԸ ԶԱՐԺԵՐ ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԷ ԽՐՈՒՇՉԵԻ

•

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ինչպէս գրած էինք, Վարչապետ Ատե – նաուըը Մոսկուայի իր գնացքին միջոցով նամակ մը յանձնեց խորհրդային կառա – վարութեան՝ առաջարկելով որ գերման. հարցին շուրջ Ժնեւի ժողով մը գու – մարուի եւ խաղաղութեան դաշինքը կնք – քուի : Այս ձեւով Արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը կը փորձէ անելքն դուրս հանել գերմանական հարցը, որ « Մեծ »երու ժողովին ձախողութենէն ի վեր անորոշութեան մատնուած էր :

Յարդ ոչ մէկ փոփոխութիւն՝ գլխք – նոյ մէջեւ : Արեւմտեանները միշտ կը պահանջեն որ ազատ ընտրութիւններով Գերմանիա վերամիանայ, այնուհետեւ ելոր երկիրներու հետ խաղաղութեան դաշինք մը կնքելու համար : Մոսկուա կը պնդէ թէ վերամիացումը պէտք է կա – տարուի երկու Գերմանիաներու միջեւ ըն – լալիք խորհրդակցութիւններով :

Այս առթիւ Խրուշչեւ յայտարարեց թէ Պերլին պատերազմ մը չարժեր : Միւս կողմէ, Դաշնակցային Հանրապետութեան մէջ տակաւին կը խօսուի ելմտական նա – խարար Շէֆըրի բանակցութիւններուն չուրջ (1956) :

Մամուլի ասուլիս մը տալով, Վարչա – պետ Ատենաուըր յայտարարեց թէ Շէ – ֆըր բանակցութիւններու սկսաւ Միւլլերի հետ, որուն անձնական բարեկամն էր : Ելմտական նախարար Վարչապետին լուր տուած է, բայց Ատենաուըր խորհուրդ տուած էր որ նման քայլեր չառնէ :— « Ժողովրդավարութիւնները ոչ մէկ արդիւնք տուին, ինչպէս կը մտածէի » աւելցուց Ատենաուըր :

Մոսկուայի մէջ Ա. Միութեան վարչա – պետը յայտնեց հաք թէ Պերլինի համար պատերազմ պիտի չընէ Արեւմուտքի հետ, սնդրադառնալ Միացեալ Նահանգներու Արտաքին նախարար Տըլլըսի ծանրակչիռ խօսքերուն, աւելցնելով թէ դիւանագի – տական ճամբով պիտի կարգադրէ Պերլի – նի հարցը : Արդարեւ, Տըլլըս ըսած էր, թէ Ամերիկա պիտի ընդդիմանայ Պեր – լինի ներկայ վիճակը փոխելու որեւէ փորձի, նոյնիսկ՝ զէնքի ուժով, եթէ հարկ ըլլայ : Խրուշչեւ խորհուրդ տուաւ Տըլլըսի, որ աւելի « հանդարտ » խօսի :

Խրուշչեւ յայտարարեց նաեւ որ մօտ ա – տենն վերջնական առաջարկներ պիտի ը – նէ Արեւմտեաններուն՝ Գերմանիոյ հար – ցը լուծելու համար : Կը կարծուի թէ խորհրդային Վարչապետը իր սովորական « ծրագիրը »ներէն տարբեր բան մը պիտի ըսէ, վերջապէս հրաժարելով այն դատա – փարէն թէ գերմանական խնդիրը երկու Գերմանիաներու միջեւ պէտք է լուծուի :

× Կիրակի օր երեսփոխանական ընտ – րութիւններ տեղի ունեցան Արեւելեան Գերմանիոյ մէջ : 12 միլիոն հոգի քուէ – արկելու տարիք ունէր : Զորս հարիւր թեկնածուներ նշանակուած էին, ներկ – այացուած՝ մէկ ցանկով : Աւելորդ է ըսել (Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

բեսուն նահանգի մէջ թեկնածուներ ներ – կայացուցած ըլլալով :

Կիրակի օրուան քուէարկութիւնը երե – ւան պիտի հանէ կուսակցութեանց իրա – կան ուժը : Իւրաքանչիւր քաղաքացի մէկ հոգիի ձայն պիտի տայ : Այնպէս որ ան – կախ իր քաղաքական համոզումներէն թեկնածուին անձը նոյնքան կարեւորու – թիւն պիտի ունենայ :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԺԱՆԹԻՒՆ տաղնապը կը չարունակ – ուի եւ փոխ նախագահ Կոմէդ տակաւին պաշտօնապէս չէ հրաժարած, հակառակ անոր՝ որ արտաքսուեցաւ նաեւ կուսակ – ցութենէն : Նախագահ Ֆրոնխի յայտնեց թէ փոխ – նախագահը դատաստան չէ : Հարց է սակայն, թէ Կոմէդի հրաժարու – ժով տաղնապը պիտի լուծուի՞ , քանի որ մէւս կոմէդ քարիւղի բանուորները միշտ կը սպառնան գործադուլ ընել, եթէ Ֆրոնխի իր քաղաքականութիւն չփո – խէ :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ մերժեցին ընդունիլ խորհրդային ծրագիրը՝ ջրածին փորձերու ընդհատման համար. Մոսկուա կ'առաջարկէ փորձերը դադրեցնել առանց հսկողութեան, մինչ Ամերիկա կը պնդէ թէ առանց միջազգային հսկողութեան կարելի չէ յայտարարել թէ հիւլէական փորձերը դադրած են :

ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ « Սրճատէյ Նիւտ » թերթը կը գրէ թէ Ա. Միութեան նախկին վար – չապետ Մալենկով սպաննուած է հար – կադրութեան մը ընթացքին, որովհետեւ մերժած է առանձնել վկայի դերը՝ մաք – րագործութիւններ ընելու համար պատրաս – տութեան մէջ եղող մեծ դատավարու – թեան մը մէջ : Խրուշչեւ արդիւնած է հր – րապարակել անոր մահուան լուրը : Մա – լենկով սպաննուած է Ցատախտանի մէջ պնդապետ Լէպ Խոխլքի ձեռքով :

ՆԱՍՐ վերին – եգիպտոսի մէջ կատա – րած իր չրջագայութեան վերադարձաւ Գա – հիրէ, ուր կը յայտարարուի թէ ասիկա Նախագահին առաջին չրջագայութիւնն էր, կատարուած՝ քարոզչական նպատակով, զօրացնելու համար երկրին միակ կու – սակցութիւնը՝ Ազգային Միութիւն. ինչ – պէս ծանօթ է, քանի մը ամիսէն Սուրիա – կան Միացեալ Հանրապետութեան մէջ պիտի բացուի ընտրապայքարը՝ Խորհր – դարանի վերանորոգման համար :

ՎԵՆԵԶՈՒԵԼԱՅի մէջ ձերբակալուե – ցան հինգ սպաներ, որոնք կը փորձէին պետական հարուածով մը տապալել տա – ժամեայ կառավարութիւնը : Միւս կողմէ դեր – ծովակալ Լատորպալ հրաժարե – ցաւ կառավարական խմբակի նախագահի իր պաշտօնէն, Դեկտեմբեր եօթի նախա – գահական ընտրութիւններուն մասնակ – ցելու համար :

ՑՈՐԴԱՆԱՆի Խորհրդարանը առաջար – կեց որ կառավարութիւնը բողոքագիր մը ներկայացնէ Արաբական Լիկային՝ Հիւ – սէյն Թագաւորի դէմ սուրիական օդա – նաւերու գործած յարձակման համար :

ԱԻՍՏՐԻՈՑ ոստիկանութիւնը երեւան հանած է լրտեսական ցանց մը, որուն մէջ մատ ունին խորհրդային եւ ամերի – կացի դիւանագէտներ, կը յայտնէ « Ար – պէյթըր Ցայթունկ » օրաթերթը :

ԱԼԺԻԷՆ հասած պաշտօնական լուրերու համաձայն, այս տարի Ալժերիոյ զպրոց – ներուն մէջ կան 416·000 մահմետական աշակերտներ եւ 132 հազար՝ ոչ մահմե – տական : Անցեալ տարի՝ 334·000 մահ – մետական կար եւ 133 հազար ոչ մահմե – տական : Ինչպէս կը տեսնուի, այս տարի մօտ հարիւր հազար մահմետական աշա – կերտներ աւելցած են զպրոցներուն մէջ :

ԴԱՆԻՈՑ համալսնաւոր կուսակցութիւ – նը իր չարքէրն արտաքսեց Ազքէլ Լար – սընը, որ 1932էն ի վեր նախագահ էր. կը դատապարտուի իրրեւ « Թիթոյեական » . Կեդրոնական Կոմիտէն պահանջեց որ ան հրաժարի նաեւ երեսփոխանի իր պաշտօ – նէն, բայց Լարսըն մերժեց, յայտարա – րելով թէ խորհրդարանին մէջ պիտի մը – նայ իրրեւ անկախ երեսփոխան :

ԹԱՑԲՐՆ ՓԱՒԻՐ, ամերիկացի նշանա – ւոր դերասանը յանկարծամահ եղաւ առ – ջի օր Մարտիի մէջ, երբ Ֆիլմ մը կը նկարէնէր : Թայբրն Փաուր 44 տարեկան էր, եւ իր երրորդ կինը զաւակ մը կը սպասէ :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹ ԵԱՆ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ կը հեռաձայնեն թէ Դաշ – նակցութեան օրուան տօնակատարութիւ – նը տեղի ունեցած է չատ խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ : Ներկայ եղած են. կասթօն Տէֆէռ եւ ժան Մաս որոնք խօսք առած են, ինչպէս նաեւ ընկերներ Ց. Պապիկեան եւ Եղիազարեան :

ՄԱԿԱՐԻՈՍ ԵՒ ԱՒԵՐՕՖ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

Ցունաստանի Արտաքին նախարար Աւե – րօֆ եւ Մակարիոս Արք. Նիւ Եորք հա – սան, ուր պիտի մասնակցին ՄԱԿի Ընդ – հանուր Ժողովին մէջ Կիպրոսի չուրջ բացուելիք վիճաբանութիւններուն :

Աթէնքէն մեկնելէ առաջ Մակարիոս Արք. յայտարարեց թէ ՄԱԿի անդամնե – րուն օժանդակութիւնը պիտի խնդրէ՝ Կիպրոսի դատին համար, մասնաւորապէս չէչտելով :— « Կիպրոսի ժողովուրդին ան – կախութիւնը պիտի պահանջենք, միաժա – մանակ՝ կղզիին թուրք փոքրամասնու – թեան համար ապահովութեան լուրջ մի – ջոցներ ձեռք առնելով » : Արք. ը դատա – պարտեց Անգլիան, որ խրտմատ մը բա – ցած է Թուրքերու եւ Յոյներու միջեւ :

Յոյն ազգայնականներու ներկայա – յուցիչը վճռապէս մերժեց կղզիին բա – ժանման տեսակէտը՝ յայտարարելով թէ անկարելի է այդ ձեւով լուծում մը գտ – նել :— « Կիպրոսի մէջ ոչ մէկ չբլան կայ, ուր Թուրքերը մեծամասնութիւն կը կազ – մեն » :

Նիւ Եորքի մէջ Մակարիոսի հարց տր – ուեցաւ թէ ինչո՞ւ արդեօք չի հանդիսա – նար ահաբեկիչներու գործունէութեան : Արք. ը պատասխանեց թէ էոքայի ան – դամները ահաբեկիչ չի կրնար կոչել, ո – րովհետեւ հայրենասէրներ են անոնք :— « Ան որ կեանքը կը զոհէ իր երկրին ա – զատութեան համար՝ ահաբեկիչ չէ, այլ՝ հայրենասէր մը : Ոչ ոք կը սիրէ այս ոգ – բերգութիւնը, ոչ ոք կը սիրէ սպեան հե – ղեղները » :

Աբտաքին նախարար Աւերօֆ իր կար – ծին չէչտեց թէ Կիպրոսի անկախութիւ – նը պէտք է ճանչցուի : Նիւ Եորքի մէջ, լրագրողներու հարցումներուն պատաս – խանելով, ըսաւ :— Աչխարհի բոլոր ժո – ղովուրդներուն կ'ըսենք. կա՛մ հիմա պի – տի տաք կղզիին անկախութիւնը եւ կամ պիտի ճանչնաք զայն՝ աւելի ուշ » :

Միւս կողմէ, Կիպրոսի կառավարիչ Ֆութ կոչ մը ըրաւ ժողովուրդին, որ կա – տաղի միջոցներու չդիմէ, աւելցնելով թէ կղզին տնտեսական տաղնապի մը մէջ կը գտնուի :

Զերբակալութիւնները կը չարունակ – ուին, մասնաւորապէս կղզիին հիւսիսա – յին չրջանին մէջ, ուր բռլմաթիւ Յոյ – ներ ձերբակալուեցան վերջին քանի մը օ – րերու ընթացքին :

Միւս կողմէ Անգլոյ համամյնաւոր կուսակցութիւնը խոտօրէն կը դատապար – տէ Կիպրոսի յոյն ազգայնականներու ա – հաբեկչական գործունէութիւնը, միաժա – մանակ պահանջելով որ անկախութիւն տրուի կղզիին : Անգլիացի համամյնաւոր – ները այն տեսակէտը ունին, որ Կիպրոսի ժողովուրդը իր անկախութիւնը պէտք է ունենայ, պայմանաւ որ ապահովութեան լուրջ միջոցներ ձեռք առնուին թուրք փոքրամասնութեան համար : Այս կու – սակցութիւնը կը պահանջէ նաեւ, որ բրիտանական ուժերը անմիջապէս պար – պուին Կիպրոսէն : Աչխատաւորականներու պարագլուխը՝ Կէյթքըլ դատապարտեց Լոնտոնի կառավարութեան Կիպրական քաղաքականութիւնը :

ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

Նախ քան Հայաստանի Հանրապետութեան ստեղծումը, Կովկասի հայ յեղափոխական չարժումին պինուորական ա–ռաջնակարգ դէմքը Նիկոլ Դուման: Անոր հրամանին տակ զործած են Եփրեմ, Աղբանիկ, Ռուբէն, Դրօ եւ բազմաթիւ այլ հայդուկներ:

Ռուբէն առաջին անգամ Նիկոլ Դուման–նի խումբին մէջ է, որ 1904ին փոքձեց Տաճկահայաստան անցնիլ: Իսկ Դրօ խո–սակցութեան առեն Նիկոլի մասին միշտ կ'ըսէր «իմ մեծ ուսուցիչը»:

Նիկոլ Դուման հիւանդ էր եւ 1914ի պատերազմին սկիզբները անձնասպան ե–ղաւ. չտեսաւ իր զինակից ընկերներուն հրաշագործութիւնը՝ անկախ եւ միա–ասրը Հայաստանի կազմութիւնը:

Մեր հին ընկերներու յուշերուն մէջ քիչ քան գրուած է Նիկոլ Դումանի մասին, եթէ բացառութիւն նկատենք Դրօյի կարճ յուշերը «Վէմ» պարբերականին մէջ:

Տրապիզոնցի Արմենակ Արապեան կը բնակէր Իպրահիմ փաշա փողոց, «Ճու–ասրեր»ի կից չէնքին մէջ: Արմենակ մե–քենավարը եղած է «Բորժոմ» նաւի, որ կ'երթեւեկէր Պաթումի եւ Մէյերկրակա–նի միջեւ: Արմենակ եւ կինը՝ Զապէլ ե–ղած են բարեկամները Նիկոլ Դումանի, որ զարմանումի համար եկած էր Հե–լուան ու հոն մնացած տարիէն աւելի (1909 Յունուարէն մինչեւ 1910 Մարտ):

Արմենակ Արապեանի կինը աւելի կա–նաչ մեռաւ, իսկ վերջին պատերազմի տարիներուն մեռաւ նոյնպէս Արմենակը: Զաւակներ չունէին: Արմենակին մտերիմ բարեկամն էր նկարիչ Վահրամ Մանաւ–եան, որ անոր մահէն ետք բերաւ եւ «Ճուասրեր»ի խմբագրութեան յանձ–նեց Նիկոլ Դումանի քանեւէորս նամակ–ները, զրուած ընդհանրապէս տիկին Զա–պէլին, նաեւ ամուսինին, Հելուանէն, ա–պա Կ. Պոլսէն, Տրապիզոնէն, Էրզրումէն, Սալմաստէն, Թաւրիզէն, Վանէն եւ կըր–կէն Կ. Պոլսէն:

Այս նամակներուն մէջ կան տեղեկու–թիւններ Նիկոլի ճամբորդութեանց մա–սին, նոյնպէս սրամիտ դիտողութիւն–ներ: Ջմռռանք յիշելու, թէ զարթաղ–ցի Նիկոլ Դուման, պինուորական, յեղա–փոխական ասպարէզը մտնելէ առաջ, ու–սուցիչ եղած է Հիւս. Կովկաս եւ Թաւրիզ ու դիւրընթեռնելի դիր մը ունի:

1909ին ցարական կառավարութեան կողմէ կը սկսի մեծ հալածանք Դաշնակ–ցութեան դէմ. կը կատարուին բազմաթիւ ձերբակալութիւններ: Այդ տարին է, որ Նիկոլ Դուման կ'ապաստանի արտասահ–ման, հաւանաբար «Բորժոմ» նաւով:

Նիկոլի առաջին նամակը, 3 Յունուար, (Ն. տ.) 1909, զրուած է Հելուանէն, ուղղուած է «Զապէլ»ին, որպէսզի Աղեք–սանդրիայէն այցելութեան երթայ Հել–ուան: Բ. նամակը, 15/28 Հոկտեմբեր, 1909, «Ցարդելի Տիկին Զապէլ»ին, յայտ–նելով՝ որ «մինչեւ այժմ դեռ ոչինչ չեմ արել. վաղը պիտի սկսիմ բժշկութեանս. — զուցէ նոր հիւանդութիւնից»:

1 Նոյեմբեր 1909ին կը զրէ Արմենա–կին, թէ պիտի չկարողանայ ընդունիլ ի–րենց հրաւէրը՝ երթալու Աղեքսանդրիա. «արդէն սկսել եմ ընդունել վանաներ», «երեւի այդ տեսակցութիւնը կը յետա–ձգուի մինչեւ զարուն՝ Պոլսում»:

8 Նոյեմբեր (Ն. տ.) 1909ին կը զրէ նոյն հասցէին.

«Արմենակի նամակից իմացայ, որ ձեր օպերասիոնը արդէն կատարել են: Շատ լաւ եղաւ, որ առանց օպերասիոնի չդնացիք Աղեքսանդրիայից:

«Երբ որ կատարելապէս առողջանաք եւ բժիշկն ասի, որ հասել էք կատարեալ ա–ռողջ մարդու դրութեան, դրեցէք ինձ, որ ձեզ եւ ձեր մայրիկին հիւր հրաւիրեմ Հելուան»:

Արդարեւ, տիկին Զապէլ եւս զործո–ղութենէն ետք Հելուան կ'երթայ՝ լոգանք առնելու համար ջերմուկները: Կպզդուր–ուելէ ետք կը վերադառնայ Պոլիս, ամու–սինին հետ: Նիկոլը վեց Փետրուար 1910–ին կը զրէ Արմենակին, թէ ուրախ է, որ Զապէլի առողջութիւնը լաւ է եւ կ'աւել–ցընէ. «Զապէլին ասա, որ ճանապարհին իրան պահպանի ցրտից, որ Հելուանի պարզեւած հինդ քիլօն չկորցնի: ... Իմ բեվմատիզմի ցաւերը համարեա անցել են: Ցոյս ունիմ մինչեւ Պոլիս դալս 102 քիլօ դառնամ, այն էլ առանց դլխարկի»:

Կ'ենթադրենք, թէ կատակ է 102 քիլօն. Նիկոլը միշտ նիհար է եղած: Նոյն նա–մակին մէջ կ'ըսէ. «Այսուհետեւ ամէն ան–դամ երբ Բորժոմը (նաւը) Աղեքսանդրիա դայ՝ իմաց տուր ինձ, ո՞վ դիտէ, դուցէ խելքիս փչեց, որ հեռանամ Հելուանից»:

8 Մարտ 1910ին Հելուանէն Կ. Պոլիս զրուած նամակին մէջ, այս անդամ ուղ–ղուած «սիրելի բարեկամներու», զարձ–եալ կը հարցնէ «Բորժոմ» նաւի ժամա–նումի թուականը, իսկ իր մասին կը յայտնէ. «Վերջին չաբաթը ինձ զդում եմ չատ լաւ: Սկսել եմ արեւի վանաներ եւ հէնց զրանով էլ զուցէ պէտք է բացատ–րել իմ առողջութեան փոփոխումը դէպի լաւը:

«Միայն ձանձրոյթը սպանիչ է: Ու–զում եմ փախչեմ, բայց վախենում եմ ցրտերից: ... Բժիշկից լ միջի այլոց հարցրէք, թէ ո՞րքան նպաստաւոր է Մեծ Կղզին օդը բեվմատիզմի համար եւ հետեւանքը հաղորդեցէք ինձ:

«Երեւի հարսանիքը արդէն արել էք. չնորհաւոր լինի եւ բախտաւոր»:

Նիկոլ Դուման կը հեռանայ Հելուանէն, կ'երթայ Պոլիս եւ 1910ին կը մեկնի Փո–փիհակ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան կողմէ կը մասնակցի Ընկերվարական կուսակ–ցութեանց համագումարին:

1911 Մարտին դարձեալ Պոլիս է կարճ ժամանակով, իսկ Մայիսին կը մեկնի Ի–րան, Տրապիզոնի ճամբով. «Ինձ կան–չում են չտապով եւ ես էլ չտապում եմ գնալ, որ առաջարկած պաշտօնը ձեռքիցս բաց չթողնեմ: Երկու տարուայ պարա–պութիւնը ինձ թէ ձանձրացրել է եւ թէ մաշել զրպաններս»:

Կը հասնի Էրզրում. այս մասին կը զրէ. «Անակը երկիր է, անձրեւի ու դետերի ջրերի առատութեան պատճառով զաղա–րած է երթեւեկութիւնը — ոչ քարաւան կայ Վան գացող, ոչ էլ մի ընկերք Փայ–տունով գնացող, իսկ մենակ Փայտունն արժէ մինչեւ Վան 14 լիրա, երկու ոսկի էլ ճանապարհի ծախս, ուրեմն ընդամէնը 16 ոսկի, որ մի հոզու համար չատ է...:

«Պարապութիւնից ինձ տուել եմ որ–որդութեան, բայց չափազանցրած կեր–պով. որսի համար մի պիչեր մնացել եմ բաց երկնքի տակ, ցրտի առաջ անպատս–պար եւ մրսել ու հիւանդացել եմ: Ինձ մխիթարում եմ նրանով, որ խրել եմ 23 ոսկ եւ չորս բազ»: (Դուման նչանաւոր որսորդ էր):

Գ. ԼԱՋԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

"ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ"

Յառաջ «զուարճալիք» կոչած էր ինչ որ Պատրիկ Սէլեան զրած էր «Ֆրանսա–հայ զրականութիւն» խորագրով, Նիւ–Եորքի ախտաներուն մասին ամբարած մանապիտական հմտութենէն ետք՝ վը–կայութիւն մը տալու համար իր նոր հե–տաքրքրութիւններուն մասին:

Դասակարդ մը մարդիկ կան, ինչպէս Պատրիկ Սէլեան, որոնք իրենց տպիտու–թիւնը ծածկելու համար, դիտեն թէ ա–մէնէն դիւրին ձեւն է հայհոյել Հ. Յ. Դաշնակցութեան, իրենց տէրերուն հաշ–ւոյն: Բայց կարելի է ծածկել տպիտու–թիւնը, չի ծածկուիր ... պոչը: Որքան ալ պոչ ու տպիտութիւն չտեսնելու տրա–մադրութիւն ունենան «յառաջդիմական–ները», կամաւոր կոյր ձեւանալու տրա–մադրութիւն չունին «յետադիմական–ները»:

Աւելորդ թուի թերեւս մեր ընթերցող–ներուն համար զրադիլ մեր նախկին ախո–ռաչէտին ... զրականապիտութեամբ ու պոչաւոր սխալներով, եթէ այս աւելորդ արարածը չելլէը ու չզրէր, ոճրադործա–կան թշնամութեամբ մը՝ Հայը Հայուն դէմ լեցնող, թէ «Դաշնակցականները Մանուչեանի պլուխը պահանջած են իրենց Հիթլերական ախերէն», այսպէս կարծել տալով նաեւ թէ Մանուչեանը սպանուած է Դաշնակցականներուն պահանջով:

Զենք դիտեր թէ մարդկային ի՞նչ զղ–դացում, կամ քաղաքակրթական ի՞նչ ի–ձեալ կը զրդէ Ռուսերը, որ կը քալալե–րեն, տարիներէ ի վե՛ր ու տակաւին, կարդ մը ինկած – անասնացած Հայեր, անոնց զրել տալու համար այս աստիճան աւելորդ տողեր, սուտեր, զրդռիչ յե–

րան, Տրապիզոնի ճամբով. «Ինձ կան–չում են չտապով եւ ես էլ չտապում եմ գնալ, որ առաջարկած պաշտօնը ձեռքիցս բաց չթողնեմ: Երկու տարուայ պարա–պութիւնը ինձ թէ ձանձրացրել է եւ թէ մաշել զրպաններս»:

Կը հասնի Էրզրում. այս մասին կը զրէ. «Անակը երկիր է, անձրեւի ու դետերի ջրերի առատութեան պատճառով զաղա–րած է երթեւեկութիւնը — ոչ քարաւան կայ Վան գացող, ոչ էլ մի ընկերք Փայ–տունով գնացող, իսկ մենակ Փայտունն արժէ մինչեւ Վան 14 լիրա, երկու ոսկի էլ ճանապարհի ծախս, ուրեմն ընդամէնը 16 ոսկի, որ մի հոզու համար չատ է...:

«Պարապութիւնից ինձ տուել եմ որ–որդութեան, բայց չափազանցրած կեր–պով. որսի համար մի պիչեր մնացել եմ բաց երկնքի տակ, ցրտի առաջ անպատս–պար եւ մրսել ու հիւանդացել եմ: Ինձ մխիթարում եմ նրանով, որ խրել եմ 23 ոսկ եւ չորս բազ»: (Դուման նչանաւոր որսորդ էր):

Գ. ԼԱՋԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

բիւրանքներ: Կուսակցական ու զազափա–րական հակառակութիւնը չի՛ կրնար, այն ալ յեղափոխութենէն աւելի քան չորս տասնեակ տարիներ ետքը, տարօրինակ այս աստիճան՝ զարշանք պատճառելով ա–մէն պարկեշտ մարդու:

Փարիզի մէջ չկայ Հայ մը, որ ելլէ եւ յայտարարէ թէ Դաշնակցականները, ամ–բողջ Ֆրանսայի մէջ, պատճառ զարձան Հայու մը մահուան՝ պատերազմի ըն–թացքին: Ընդհակառակն պիտի լսեն, ե–թէ չլսեն՝ քարերը պիտի աղաղակեն, թէ Դաշնակցականները օգնեցին նոյնիսկ իրենց հակառակորդներուն՝ օրուան դէմ–ուարութիւններուն մէջ:

Բայց թէ Պատրիկ Սէլեանի նման ա–նանուկ թշնամութեամբ լեցուած մարդիկ, Պատրիկ Սէլեանի նման փոր մը հացի համար հայասպանութիւնը հրա–հրող մարդիկ, Պատրիկ Սէլեանի նման հակազաշնակցականութիւնը արհեստ ը–րած մարդիկ լ'ինչ զոհեր լսած են Հայու–թենէն՝ պատերազմի ընթացքին, մարդ մնա՞ց որ չդիտնայ:

Կը հասկնանք ախոռապէտին միտքը: Պիտի ապրի՛, չէ՞, բայց ինչո՞վ,— իր պոչո՞վ: Ուրիշ ի՞նչ ունի ծախելիք:

— Թշնամութի՛ւն, ատելութի՛ւն:

Բաւակա՞ն է: Հարկ է ցոյց տալ թէ որքան դիտէ հաչել, դիտէ նոյնքան մըն ալ ուրիշ բաներ:

Ու կը զրէ թէ Փարիզի մէջ կազմուեր է Զ. Ռ. Միութիւն մը 1920ին: Արդ, 1920–ին, որբերը դեռ նոր կը համախմբուէին Պոլսոյ մէջ՝ ազատագրուելով թրքական տուներէն եւ արաբական անապատներէն: Նոյն այդ որբերն էին, որ երկու տարի ետքը պիտի փոխադրուէին Ցունաստան, խնամուելու համար ամերիկեան «որբա–նոցներու» մէջ, ուրկէ հետզհետէ դուրս պիտի հանուէին երեք տարի ետքը իրրեւ «չափահաս որբ», որու տրուած հեգնա–կան խմաստը, զառնութեան արտայայ–տութիւնը պահել ուզեցին անոնք որ Զա–փահաս Որբերու Միութիւն կոչեցին ի–րենց կազմակերպութիւնը Ֆրանսայի մէջ՝ աւելի եւս ետքը: Այդ Միութիւնը ունէր իր պաշտօնաթերթը, որ կը կոչ–ուէր Երկունք, եւ ոչ թէ Մեծք, ինչպէս կը զրէ տխմարապոյն Պատրիկ Սէլեան: Երկունք պարբերաթերթը տուաւ երկու վաւերական զրագէտ, Արամայիս Սրապ–եան (այժմ բժիշկ) եւ Փայլակ Մինքայէլ–եան (այժմ մեռած՝ թոքախտաւոր): Եր–կունքը չէր որ տուաւ Վազգէն Շուչան–եանը եւ Շահան Շահնուրը,—անոնք ան–զամ չէին եւ չեն եղած Որբերու Միու–թեան:

Շահան Շահնուր ծանօթ էր արդէն իր վէպով, Նահանջը, հրատարակուած՝ «Ցառաջ»ի մէջ իրրեւ թերթօն: Վազգէն Շուչանեան ծանօթ էր արդէն իր պատ–մուածքներով, հրատարակուած՝ «Ցա–ռաջ»ի մէջ:

ՅԱԻԱԾ ՍԷՐ

Ժլատ, ագահ չէր, բայց խնայող էր: Երբ տունը լաւ կարգի ընկաւ, սկսեց ե–բեխաներին զրաղեցնել: Սկսեց հէքեաթ–ներ պատմել: Ցետոյ սկսեց նաեւ երգել: Երդում էր չատ մեղմ ու համաւոր: Ախ–պէս՝ աղուէսն ասաց զայլին — ու եր–զում էր թէ ինչ ասաց զայլին աղուէսը: Թուխս հանած հաւի պէս էր՝ ճաերը չորս բոլորը: Միշտ զդուչացնում էր, ամէն բոպէ կանչում, ուղղում:

Լաւ եղանակներին երեխաներին մա–քուր հագցրած տանում էր զբօսնելու, երբեմն զէպի բլրի խաղուղին, մաքուր օդ չնչելու, տեսարաններ դիտելու: Երբեմն էլ տանում էր չուկայ:

— Թող կեանքն էլ տեսնեն, — բա–ցատրում էր Ռուբէնին Սոֆիա Պետրով–նան:

Ռուբէնին մի փոքր զարմացնում էր թէ ինչո՞ւ էր այդ ցաւագար կողը վճռում կատարել իր փիղիքականից վեր զործեր, մանաւանդ որ ոչ ոք չէր պահանջում: Դա Սոֆիա Պետրովնայի կենցաղի խստա–կանոն, իւրայատուկ հասկացողութիւնն էր: կարծես այդ ամէնը իր համարէր ,ոչ՝ երեխաների: Նա էլ իր ներքին ինչ որ աչխարհն ունէր, որտեղից այդպիսի տա–րօրինակ բաներ էին զրսեւորւում:

Ռուբէնն անտարբեր ու համաձայն լը–սում էր Սոֆիա Պետրովնայի բացատրու–թիւնները, եւ ոչինչ չէր ասում: Նրա հա–մար դա ուրիշի զործ էր:

Բայց վերջերս նա կտրուեց իր ընկերա–կան չրջանից: Կտրուեց այն մտքով որ զբաղւում էր միայն խումբի զործով աչ–խատանքի ժամերին: Դրանից զուրս կապ չէր պահպանում ընկերների հետ: Նրանք իրենց կենսուրախ կենցաղով ճնշում էին իրեն, ինքն էլ չէր ուզում թունաւորել նրանց, իր զժբախտութեամբ: Գործը վերջացնելուն պէս զալիս էր տուն եւ նս–տում ժամերով: Ծխում էր մտազբաղ: Սոֆիա Պետրովնան նկատել էր որ նա չի սիրում խօսել, ինքն էլ չէր խօսում: Դրա փոխարէն երեխաների հետ կաղ «ֆօր» հետ խօսում, աղմկում: Դա սկսեց հանդստացնել Ռուբէնին: Վեր–ջերս ինքն էլ սկսեց մասնակցել նրանց զբօսանքներին, Սոֆիա Պետրովնային օգ–նելու համար: Շատ էր նեղւում սա երե–քին զբօսանք տանելիս:

Մի օր էլ ճանապարհ ընկան դէպի փո–ղոցն ի վեր, բլուրը: Մայթի վրայով մի տեսակ ճգնեց այդ ընտանիքի չարանը, տեսարանի պէս: Առջեւում իր փոքրիկին զրկած զնում էր Ռուբէնը, մտախոհ ու լուռ, նրանից մի փոքր հեռու քայլում էր Լուսիկը՝ աչքը խանութների ցուցափեղ–կերին: Ամէնից վերջը Պետիկն ձեռից բռնած՝ ընդընդում էր բաղէ պէս Սոֆիա Պետրովնան, չատ լուրջ եւ կարեւոր դէմ–քով, իր զործի մեծ զիտակցութեամբ:

Գնում է Ռուբէնը, լրջեւ համակեր–պուած, անձնուրաց մի մարդ, որին անի–րաւել են, լքել, եւ որը հպարտօրէն կը–րում էր իր լուծը: Նա միայն մի տենչ ու–նէր— չպատահել ծանօթներին, ընկերնե–րի, ցոյց տալ իր զեղեցիկ վիչտը եւ ա–զեղ ընտանիքը: Երբեմն արագ քայլերով չատ առաջ ընկած՝ կանդնում էր, որ Սո–ֆիա Պետրովնան հասնի: Եւ սրտնեղում էր.

— Չը՞, զալի՞ս ես:

— Զալիս եմ,— հանդարտ ու բարի աչքերով նայում էր Ռուբէնին կաղ կինը եւ հեւում:

Զալիս էր, բայց որքան դանդաղ, ինչ–պէս հանդիսատ:

Ռուբէնը մտքում նեղանում էր նրա այդ հանդստութիւնից եւ կազութիւնից: Նա հասկանում էր նաեւ մասամբ ինչո՞ւ հա–մար: Սոֆիա Պետրովնան չատ էր զոհ իր կեանքից: Գոհ էր, որովհետեւ իր վրայ զրած պարտականութիւնը կատա–րում էր սրբութեամբ:

Ռուբէնի երեխաներին խնամում, կը–թում էր անձնուիրաբար, ոչ ոք չէր կա–րող կշտամբել նրան որեւէ թերութեան համար: Բայց Ռուբէնն զդում էր այդ կաղ կնոջ հանդստութեան նաեւ ներքին աղբիւրը: Սոֆիա Պետրովնան միանգա–մայն բաւարարուած էր իր կեանքի այս ելքով: Նա ապահով էր: Եւ իրօք, Սոֆիա Պետրովնան չա ուժբախտ էր ապրել: Կազութիւնը նրան ընդմիշտ զրկել էր ա–ւելի բարձր երջանկութիւնից՝ սիրուց եւ փայփայանքից: Աւելին: Կազութիւնը նը–րան դուրս էր զցել նաեւ իր հարազատ քաղքենիական ընտանիքից: Ծնողները մեռել էին վաղուց, եղբայրները չէին օգնում, եւ ինքը Ռոստովի կիսակիրթ կնիկ ընկել էր կեանքի երախը, սեփա–կան ուժերով պայքարելու ստիպումով: Դա մի տարած — տրորած էակ էր, որ կեանքի ալիքների մէջ տարուբերւում էր զիւրաբեկ խոտի նման: Վերջերս էլ ընկնելով երեւան, ծառայել էր մի երկու տեղ, բայց փիղիքապէս ուժերների մրց–ման չդիմանալով անզործ, աստիճ կա–րիքի մէջ էր, երբ Ռուբէնի զժբախտու–թիւնը վրայ հասաւ նրան փրկելու:

Արդ, փրկուած էր նա եւ խղդուելուց նոր ազատուածի մոլեդնութեամբ ամուր բռնել էր ափի օղերն ու քարերը: Նա հիմի չատ ու չատ թանգ էր զնահատում իր այս վիճակը եւ ճիգ էր անում պահել ձեռքում այս առիթը, վերջապէս ապրե–լու... Եւ ահա ապրում էր այնպիսի ու–ժով, ծարաւով... Միաժամանակ զի–տակցում էր իր զերի նչանակութիւնը — նա պէտք է մարդկանց, նա զրաւում է մի այնպիսի պոստ, որ ուրիշը չի կարող, չի կամենում:

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԻՄԻՐՃԵԱՆ

(9 Շար.)

Վազգէն Շուշանեանի առաջին գործն է Գարնաճայիկ, երկրորդը Ամրան գիշեր – ներ, հրատարակութիւն «Ցուսաբեր»ի : Իսկ Պատրիկ Սէլեան կոչուած խիկա – րը կը զրէ թէ Շուշանեանի գործն է ... Գարնան գիշերներ, իրար խառնելով եր – կու գործ :

Այս երկու գրողները երեւցած են եա – քէն Մեհիլ մէջ, որ պարբերականն էր Փարիզի հայ գրողներուն : Իսկ Մխաք Մանուչեան եւ Սեմա տակաւին ընդուն – ուած չէին «Մենք»ի չարքերուն մէջ, իր – բեւ դեռ չատ սկսնակ :

Սխալ է նոյնպէս Սեմայի հրատարակած պարբերականին անունը :

«Մենք »էն առաջ, իրբեւ գրական խմբ – րակ, ծանօթ էր Յարդգողը, ուր երեւցան Լաս, որու առաջին գրուածքները հրա – տարակուած են գարձեալ Յառաջի մէջ : Վերջապէս Յառաջի մէջ երեւցած են այն բազմաթիւ անունները, զորս կը թուէ Պատրիկ Սէլեան իր չորցած յիշողու – թեամբ :

Իր չվերցած բաներուն մասին գրող Պատրիկ Սէլեանի համար չէ, այլ բոլոր հետաքրքիրներուն համար, աւելցնենք թէ Վազգէն Շուշանեան կանուխէն փորձած է աշխատակցիլ Հայաստանի թերթերուն՝ գրելով արեւելահայերէն եւ ստորագրե – լով Վարոս Զաքարեան : Իսկ Հ. Ց. Դաշ – նակցութեան չարքերէն հեռացուելէ ետք՝ Ցուվհ. Թրակացի ծածկանունով աշխա – տակցած է Հայրենիքի : Այդ շրջանին , ինչ որ կը մտածէր Հայաստան աշխարհը Վազգէն Շուշանեանի մասին, ճիշդ հա – կառակն էր այսօրուան կարծիքին : Բայց այս բաներուն մասին՝ ի՞նչ հարկ ուղ – ղումներ կատարելու, Պատրիկ Սէլեանի չոր գլուխը կը հասկնա՞յ որեւէ չափակ բան :

Մարդը վճռած է գրել սուտ ու սխալ : Ատոր համար է, որ կը գրէ.

« Երբ 30ական թուականներին կազ – մակերպւում է Ֆրանսիայից զանգուածա – յին ներգաղթ, Շուշանեանն արձանագր – ւում է հայրենադարձելու համար : Դա – ժան հիւանդութիւնը, սակայն, նրան պա – մում է անկողնին՝ թոյլ չտալով նրան ի – րականացնել իր կեանքի ամենափայփա – յած երազը » :

Ո՛չ, սխալագիր Պատրիկ Սէլեան պէտք է գիտնայ թէ Վազգէն Շուշանեան ար – ձանագրուեցաւ Հայաստան երթալու հա – մարաւելի ուչ :Վիզան արուեցաւ, թերթով հրաւէր եղաւ, չունաց : Իսկ մեռաւ ոչ թէ 1930ին, այլ պատերազմի ընթացքին :

1930ին Շուշանեան Հ. Ց. Դաշնակցու – թեան գործիչ էր, կատարի գործիչ :

Պատրիկ Սէլեան առաջին անգամ բե – րան բացաւ՝ տիմար խօսք մը ըսելու հա – մար (ախոռին պատմութիւնը) : Ահա նո – րէն բարբառեցաւ, հաստատելու համար իր տիմարութիւնը : Ատո՞ր համար է որ նշանակուած է խմբագիր Սովետական Հայաստան պարբերականին :

Բարիվայելում :

ԱՐԱԶ

ՊԵՐԼԻՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

Պերլինի հին համալսարանը, որ 1809ին հիմնուած է Վիլհէլմ Ֆոն Հումպոլտի կողմէ, կը դանուի արեւելեան Պերլինի չրջանին մէջ, այսինքն արեւմտեան Պեր – լինը սահմանուած էր տեւել պայմաններու բերումով՝ հիմնելու իր «ազատ համա – լսարանը » 1948 Նոյեմբեր 4ին :

Հակառակ չարք մը դժուարութիւննե – րու, 1200 աշակերտով սկսուած համա – լսարանը տասը տարի ետքը կը ներկայա – նայ գիտական բարձր դիրքի մը վրայ , սեփական չէնքերով, եւ ունի ներկայիս 11·000 ուսանող : Այս թիւին մէջ կը մտ – նեն երեք հազար արեւելեան պերլինցի եւ արեւելեան գաւառացի ուսանողները , ո – րոնք սիրով ընդունուած են այստեղ եւ երկու հարիւր մարքի ամսական օժանդա – կութիւն մը կը վայելեն՝ ինչպէս միւս չունեւոր ուսանողները : Օտարականնե – րու թիւը 460 է, որոնց մէջ մեծ թիւ մը կը կազմեն Պարսիկները եւ Արաբները :

Գերման դաշնակցային հանրապետու – թեան նախագահը Փրոֆ. Թէոտոր Հոյս յատկապէս տասնամեակի հանդէսին հա – մար եկած էր Պերլին եւ Նոյեմբեր չորսի հանդէսին մէջ խօսեցաւ հակիրճ, բայց իմաստալից ճառ մը : Մեծ սրահը, որ 1200 հոգիի համար չինուած է, լեցուն էր հրաւիրեալներով : Իսկ միւս սրահներուն մէջ տեղ բռնած էին 2500է աւելի ուսա – նողներ, որոնք կը լսէին ճառերը ձայ – նարձակի միջոցով կամ կը հետեւէին հանդէսին հեռատեսիլի դիտումով :

Թէոտոր Հոյս ըսաւ. « Մտաւոր անձ – նութեան մը ծնունդն է այս համալսա – րանը եւ այդ կացութիւնը կը տեւէ դեռ արեւելեան գօտիին մէջ : Փառատոխս մըն է որ արեւելեան Պերլինի հին համալսա – րանը Հումպոլտ անունը կը կրէ, ուր մտքի եւ հետազօտութեան անկախութիւ – նը աստիճանապրկուած է : Նոյնն է Եէնա – յի համալսարանին պարագան, որ Շիլլէ – րի անունը կը կրէ ...» : Ցեասյ յայտա – րարեց թէ իր Ամերիկա այցելութեան ա – տեն Ֆորտի հիմնարկութիւնը մէկ միլիոն մարք արամադրեց իրեն, իր անունը կրող երկու նոր (ուսուցչական աթոռ) բաժանմունք հաստատելու :

Համալսարանի տնօրէն Փրոֆ. Կէրհարդ Շէնքէ տեղեկագրութենէն կ'իմանանք գարձեալ թէ Ֆորտ հիմնարկութիւնը եր – կու միլիոն մարքով չինել տուած է հա – մալսարանին չէնքը եւ ուրիշ ամերիկեան եւ գերմանական հիմնարկութիւններ կ'օ – ժանդակեն չէնքերու չինութեանց եւ պիտոյքին լրացման :

« Բենիամին Ֆրանքլին» հիմնարկու – թիւնը նոր քլինիքի մը չինութիւնը խոս – տացած է : Փրոֆ. Շէնք անդրադառնալով յառաջամարտիկ ուսանողութեան, որ տասը տարի առաջ արձանագրուեցաւ եւ յաջող չրջան մը բոլորելով պիտոյ – թեան եւ հետազօտութեան պարագման

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ՆԿԱՐՆԵՐՈՒՈՒ ՑՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԸ

—o—

ԼՈՆՏՈՆ, (Յառաջ).— Տպաւորութիւնը նկարիչին գործերը ցուցադրուած էին արդէն Փարիզի, Հռոմի, Վենետիկի, Մի – լանոյի եւ Նիւ Եորքի մէջ : Այս անգամ Ս. Խաչատուրեանի հնգկական նկարները ցուցադրուեցան Լոնտոնի մէջ :

Հնդկաստանի, Փաքիստանի եւ Սէյլանի մշակութային միութիւններու հովանա – ւորութեամբ եւ Լոնտոնի հնդիկ դեսպա – նուհի փանախիի նախագահութեամբ , Զորեքշաբթի, Նոյեմբեր հինգ, կէսօրէ ետք ցուցահանդէսին բացումը կատար – ուեցաւ Քոմընուէլթի Ինսթիթիւթի սրահ – ներուն մէջ : Ներկայ էին հազարաւոր ար – ուեստասէրներ :

Դեսպանուհին մօտ կէս ժամ խօսեցաւ , բացատրելով իւրաքանչիւր նկարի խոր – հուրդն ու պատմական նշանակութիւնը , հիանալով հայ նկարիչին տպաւորին վր – րայ : Յարգելի դեսպանուհիին խօսքերը ծափահարութիւններով ողջունուեցան :

Հանդուցեալ նկարիչին այրին՝ Տիկին Խաչատուրեան, յուզուած, հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնները յայտնեց Հնդ – կաստանի կառավարութեան բարոյական թէ նիւթական օժանդակութեան համար :

Ցուցահանդէսը բաց է մինչեւ ամսոյս վերջը :

Յ. Կ. ՉԱԼԸԳԵԱՆ

Նուիրուեցաւ, շնորհակալութեան խօսք ուղղեց եւ ըսաւ . «Անոնք ակադեմական աիտղոսին՝ «կոմմիլտոնէ» (այսինքն ու – սումնակից, – ուսմունքի համար միաս – նարար պայքարող) նոր փայլ մը տուին , բուն բառին իմաստով» :

Բեմին ճակատը զարդարուած էր խորհ – րդանշան նշանաբանով, Ճշմարտութիւն , Արդարութիւն, Ազատութիւն : Իսկ բեմին վրայ տեղ գրաւած էր 190 փրոֆէսէօր – ներու եւ դասախօսներու փաղանգը :

Խօսեցան նաեւ հիմնադիր փրոֆէսէօր Ռիդլոր, Հարաւարդիտական համալը – արանի տնօրէնը՝ փրոֆ. Քինհանս , Սորպոնի համալսարանի նախկին տնօրէն եւ վերմանագէտ փրոֆ. Պուչէ եւ ուսա – նողութեան ներկայացուցիչը :

Մասենադարանի ճոխացման ջանքերը կը չարունակուին եւ այս առթիւ յոյսեր կը տածուին վերստին Պերլին բերելու նախկին պետական մասենադարանի մօտ երեք միլիոն գրքերը, որոնք արեւմտեան Գերմանիա տարուած էին եւ տեղի անձ – նութեան պատճառով մեծ մասով մար – պուրկի մէջ պահուած կը մնան : Համա – լսարանի տնօրէնին յայտարարութեանց նայելով, գրքերու տեղաւորման եւ կեդ – րոնական մասենադարանի մը նախա – պատրաստութիւնները կատարուած են եւ գրքերը կրնան այլեւս Պերլին փոխա – դրուիլ :

Պ. ՖՐՈՒՆՃԵԱՆ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՆՈՒՊԱՐ ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆԻ ՑՈՒՂԱՐԿԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մագսուտեանի մահը մեծ ցաւ պատ – ճառեց կիպրահայ գաղութին եւ օտար համայնքներուն : Նիկոսիա հրատարակ – ուող յունարէն եւ անգլերէն գրեթէ բո – լոր թերթերը գուժեցին այս ցաւալի մա – հը : Ցուղարկաւորութեան յաջորդ օրն ալ հրատարակեցին հանդուցեալին նկա – րը՝ ներքոգրութիւններ հիւսելով :

Հոկտեմբեր 22ին կիպրոսի ռատիոկա – յանը ձայնասփռեց Ն. Մագսուտեանի յուղարկաւորութեան տարած էր բուլղա – րական պատմութիւնը, ընդհանուր ազ – գայ եւ քրիստոնեայ եկեղեցիներու պատ – մութիւնը :

Փառաշուք յուղարկաւորութիւն մը տե – ղի ունեցաւ Նիկոսիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցին մէջ : Ցուղարկաւորութեան ներկայ եղան թեմական եւ վարչական ժողովներու ամբողջական կազմը, Նիկո – սիոյ զանազան հայկական կազմակեր – պութեանց անդամները, Մելգոնեան կըր – թական հաստատութեան ուսուցչական կազմը, Ազգային Մելիքեան վարժարանի ուսուցիչները եւ բազմաթիւ Հայեր ու օտարներ :

Ներկայ էին յունական թերթերու խմ – բագիրներ, մանաւանդ Նիկոսիա հրատա – րակուող անգլերէն թերթի «Սայփրըս Մէյլ»ի խմբագրատեսը, որ կը ճանչնայ հանդուցեալը, իրբեւ պատմագէտ, բա – նասէր ու հրապարակագիր : Ցուղարկա – ւորութեան սիտուր արարողութենէն նա – խադահեց Կիպրոսի հայ համայնքի առաջ – նորդական փոխանորդ Տ. Խորէն Աւագ քահանայ Գուլիկեան, որ դամբանական մը խօսեցաւ, վեր առնելով Նուպար Մագսուտեանի եկեղեցասիրութիւնը եւ իր հրատարակած օգտակար յօդուածները :

Կղզիին աւագ դատաւորը եւ այլ բար – ձրաստիճան պաշտօնատարներ մխիթա – րական նամակներ ղրկեցին հանդուցեա – լին եղբօրը՝ Պ. Զաւէն Մագսուտեանին, դովելով ու դնահատելով հանդուցեալին արժանիքները :

Նուպար Մագսուտեան ծնած է Կիպ – րոս, Նիկոսիա քաղաքը 1898ին : Իր ու – սումը սկսած է Նիկոսիոյ ազգային վարժարանին, լատինաց եւ անգլիական վարժարանին մէջ : Մասնաւոր դասըն – թացքներու հետեւած է օտար լեզուներ սորվելու համար : Հայերէնէ զատ՝ հը – մուտ էր անգլերէնի եւ յունարէնի : Ցօդ – ուածներ գրած է այդ լեզուներով :

Ցարգա՛նք իր յիշատակին :

Բ.

ԶՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՁԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (297)

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԻԲ.

ԳՈՒՇԱԿՈՂԸ

— Ես ամուսին ունեմ, — ծիծաղելով պատասխանեց քրդուհին : — Բայց սի – րուղներ դա չատ ունի, հոգեմ դրա դլու – խը :

Վերջին խօսքերի հետ նա ձեռքով ըն – փեց իր ընկերուհիներից մէկի դլխին , որ դեռ ամուսնացած չէր :

— Իսկ ուրիշի սէրը երբեք չե՞ս զոդա – նամ :

— Գոդանում եմ, երբ ամուսինս ինձ ծեծում է :

— Քանի՞ անգամ ունէք :

— Հինդ հարիւր :

— Հինդ հարիւր անգամ ունէք եւ դու այդպէս չալակով ցա՞խ ես կրում :

— Ի՞նչ անեմ, եթէ չկրեմ, ամուսինս ինձ դուրս կ'անէ եւ մի ուրիշին կը բերէ : Մենք անցանք :

— Մեթէ՞ Քրդուհիները այդպէս թե – թեւ բարք ու վարքի տէր են, — հարցրի երիտասարդից :

— Չէ կարելի ասել բոլոր ցեղերի հա – մար : Բայց այդ ցեղը ինչ որ բօշաների խառնուրդ է : Ընդհանրապէս խօսելով , օրիորդը աւելի ազատ է Քրդերի մէջ , քան թէ ամուսնացած կինը, որ տէր ունի եւ մէկի սեփականութիւնն է համարւում :

Հեռուից Արտոս լերան ստորոտում , սեւ բծերի նման երեւում էին մի խումբ վրաններ : Արեւի երեկոյեան ճառագայթ – ները թափել էին այդ վրանների վրայ չէկ – ծիրանեզոյն լոյս : Ինձ թւում էր , որ հրդեհի մէջ այրւում էին նրանք : Երբ արեւը մտաւ, երբ հետզհետէ պատեց խաւարը, ամէն ինչ կորաւ, եւ դեղեցիկ երեւոյթը ընկղմուեցաւ անվերջ մթու – թեան մէջ : Այժմ այնտեղից նշմարւում էին կրակի նշոյլներ, որոնք փարոսի նը – ման ձգում էին մեղ դէպի իրանց կողմը :

Ասլանը ինձ պատմեց, որ անտեղ բը – նակւում է Քրդերի մի նշանաւոր չէյխ , որ մեծ ազդեցութիւն ունի բոլոր ցեղերի վրայ, որին համարեա պաշտում են, եւ մարդարէի հետասար յարգանք են մա – տուցանում : Բոլոր Քրդերը նրա դլխովն են երդւում . «չէյխի դլուխը վկայ» — դա ամենամեծ երդումն է նրանց մէջ : Այն օ – րը, որ նա բաղանիք է մտնում, բաղանի – քի ջուրը Քրդերը բաժանում են իրանց մէջ, եւ սրսկում մօրուքների վրայ , որ – պէս օրհնած ջուր : Ամուլ կանայք նրա ոտքերի հետքերից փոշին հաւաքում են եւ ինչ որ կախարդական արարողութիւն – ներ են կատարում, որ զաւակ ունենան :

— Բայց նա չափազանց մոլեռանդ է եւ քրիստոնեաների թշնամի, — աւելա – ցրեց Ասլանը : — Նրաատելութիւնը դէպ ի քրիստոնեաները այն աստիճանի է հասնում, որ իր վրանից դուրս դալու ժամանակ, երբ կամենում է մի տեղ դը – նալ, դէմքը քօղարկում է, որ «գաւուր – ները» նրա սրբազան երեսը չտեսնեն : Որ – քան վանքեր է քանդել տուել՝ որքան Հա – յոց դիւղօրայք է այրել . քրիստոնեանե – րին ոչնչացնելը՝ — նրա ամենասիրելի բաղձանքն է :

— Այստեղ ի՞նչ է չինում :

— Պարսից հետ ինչ որ ընդհարումներ է ունեցել, այդ պատճառով հեռացել է սահմանից, եկել է այստեղ :

— Որպիսի՞ ընդհարումներ :

— Մի քանի ամիս առաջ նա մի արշա – ւանք կատարեց դէպի Ուրմիոյ լճակի հա – րաւ – արեւմտեան կողմերը եւ ասպա – տակեց մի քանի գաւառներ :

— Մեթէ՞ այդքան ուժ ունի :

— Մի օրուայ մէջ կարող է տասն կամ քսան հազար ձիաւորներ դէնքի կոչել :

— Նրա իսկական բնակութեան տեղը ո՞րտեղ է :

— Ջաբ դետի հովիտը, որ այլ անունով կոչւում է Նէհրի, գնում է Ազբակից եւ Ջուլամերկից փոքր ինչ հեռու : Այն – տեղ ընդարձակ կալուածքներ եւ չատ դիւղեր ունի . բաւական հարուստ մարդ է :

— Երեւի , այդ հարստութիւնը բոլորը յափշտակութեամբ է դիզել :

— Անտարակոյս :

— Եւ դու գնում ես մի այդպիսի չա – բագործի մօ՞տ :

— Ես նրա մօտ չեմ գնում, ես մի ու – րիշին պէտք է տեսնեմ :

— Դու չէյխի հետ ծանօ՞թ ես :

— Ծանօթ եմ, բայց եթէ այժմ եւրո – պական հագուստով տեսնելու լինի ինձ , երեւի, չի ճանաչի :

Գիչերից բաւական անցել էր, երբ հա – սանք չէյխի վրաններին : Ձարոյկները մարել էին եւ ամբողջ բանակի վրայ տի – րում էր մթին խաւար : Վրանների չրջա – կայքում հաւաքուած ձիանների երամակ – ները, ուչխարների հանպրտոնները, կո – վերի ու եղների նախիրները ցոյց էին տալիս, որ այդ բանակը ուրիշ ոչինչ չէր, եթէ ոչ, խաչնարածների մի ընդարձակ լչեւան, որը, հարկաւորած ժամանակ, կարող էր եւ պատերազմական բանակի փոխուել : Բոլոր դիրքերի վրայ հսկում էին զինուած դիչերապահներ : Մուտք գործելու հնար չկար :

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

թէ «յաղթանակը», «ջախջախիչ» էր : Արեւելեան Դեմոկրատիայ ծանօթ ղեկավարները «ընտրութիւն»ներուն ներկայացած էին իբրեւ արհեստաւոր : Այսպէս՝ կու – սակցութեան ընդհանուր քարտուղար Իւլպրիխտ արձանագրուած էր իբրեւ « առաղձոտ » իսկ վարչապետ Գրոթվոլ նախընտրած էր, «պրաւար» ըլլալ :

Պաշտօնական լուրերու համաձայն պերման ժողովուրդը «խանդավառութեամբ » դիմած է քուէատուփ՝ վերանորոգելու համար խորհրդարանը :

× Երեսփոխանական «ընտրութիւններ » եղան նաեւ Հունգարիոյ մէջ, նոյն ձեւով : 338 թեկնածուներ ներկայացած էին ... 338 աթոռներու համար : Անշուշտ բոլորն ալ «ընտրուած » են «միաձայնութեամբ » :

ՆՇՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Զ. Քէնաէրեան (Պոստօ), Տէր եւ Տիկին Ա. Արզումանեան (Մարսէյլ) – չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, հեռագրով եւ նամակով չնորհաւորած են իրենց զաւակներուն՝ Յովսէփ Ա. Արզումանեանի եւ Մարի Զ. Քէնաէրեանի (երկուքն ալ Նոր Սերնդական) ամուսնութիւնը :

×

Կըընոպլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութիւնը ի նպաստ իր մարզիկներուն չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները.— Պ. Հայկ Սէրէնկիւլեան հինգ հազար , ամն հինգ հազար, Պ. Պ. Պարոյր Մխոճեան, Սարգիս Քիւրտճեան, փոքրիկն Պետիկ Քիւրտճեան երկու հազարական, Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդէն հազար, Սէն Շամոնի Նոր Սերունդէն երկու հազար, Պ. Մխոճ Մխոյէ երկու հազար, Պ. Փոնոի հինգ հազար , Մարսէյլի Նոր Սերունդէն հազար, Պ.Պ. Սոզեան , Սարգիս Կիւմիւշեան, Պետրոս Մանուկեան, Սալաւան Սալաւանեան , Յակոբիկ Թորոսեան, Ժիրայր Փիլաւճեան եւ Կարապետ Մարանճեան հազարական ֆրանք, Պ. Նազար Մարտիրոսեան երկու հազար, Փոքրիկն Մեսրոբիկ Քիւրտճեան հազար, Օր. Մաքրուհի Իւլպիչ հազար : Տիկին Վարդանուշ Օնապաշեան հազար , Տիկին Վարդուհի Ինճեան երկու հազար :

×

Վիէն.— Տէր եւ Տիկին Ց. Մալոյեան եւ զաւակները զղածուած չնորհակալութիւններ կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ կամ զրաւոր մասնակցեցան ի – րենց մեծ վշաին, իրենց դժբաղդին, մօր եւ մեծ մայրիկին՝ Տիկին Հռիփսիմէ Քէլակոբեանի (Շաս) անակնկալ մահուան առթիւ : Եւ այս տխուր առիթով հազար ֆրանք կը նուիրեն Մշակոյթի տան :

×

Լիոնի եկեղեցւոյն Տիկնանց Միութիւնը չնորհակալութեամբ ստացաւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան :

Թարարէն Տիկին Սիրարփի Փալան – ճեան հազար ֆրանք , Պ. Կարապետ Ա. – նանիկեան հինգ հարիւր, Պ. Գ. Աբրա – համեան Մարսէյլ իր մեռած մօրը յիշատակին հազար ֆրանք, Տիկին Վերժին Զաֆրանճեան հազար ֆրանք :

Լիոնաբնակ Օր. Մաղէն Սապաթիչեան որ այս տարի փայլուն կերպով աւարտած է Լիոնի Ֆաքիւլթէն եւ ղեկտանէրէն լեզուին մասնագիտութիւնը ստացած է : Այժմ Մօնաօ լէ Մինի զոլճին ղեկտանէրէն փրօֆիսէօր նշանակուած է կառա – վարութեան կողմէ : Օր. Մաղէն Սապաթիչեանի մայրը որ ամէն առթիւ եկեղեցւոյ չինութեան համար լայնօրէն տուած է իր կարողութեան սահմանին մէջ ան – չուշտ : Իր զաւակն ալ Օր. Մաղէն մօրը բարի օրինակին հետեւելով իր առաջին վաստակէն կը բերէ երկու հազար ֆրանք եկեղեցւոյ չինութեան զործին : Մաղթենք որ մեր բոլոր երիտասարդները հետեւին այս բարի օրինակին :

ԴԻՒԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Եկեղեցիին վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ ողբացեալ Մկրտիչ Թիւթիւլեանի մահուան քառասունքին եւ ողբացեալ Յարութիւն Սահիսանեանի մահուան տա – րելիցին առիթով Պ. Գրիգոր Թիւթիւլեանէ չնորհակալութեամբ ստացած է հազար ֆրանք, նուէր հայերէնի դասակնթացքին :

× *Կիրուվականէն Գէորգ Ց. Յովհան* – նէսեան կը փնտռէ Յակոբ եւ Գրիգոր Անտոնեան : Դիմել եկեղեցի :

Տէր եւ Տիկին Փիլիպոս Եսայեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Սէմէր – ճեան եւ զաւակը , Պ. Փասքալ Եսայեան, *Տէր եւ Տիկին Օննիկ Բալուեան եւ զա* – *ւակները, Տէր եւ Տիկին Սահակ Թօփ* – *ալեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Արթիւր Գասպարեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Գէորգեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Քիւրճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սահակ Քիւրճեան եւ զաւակնե* – *րը, Տէր եւ Տիկին Սողոմոն Բալուեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մխոաք Ար* – *թինեան, Տէր եւ Տիկին Ժապ Ժամկոչ* – *եան, ինչպէս նաեւ Ժամկոչեան, Փիլեան, Էլիպինեան, Պէնլեան ընտանիքները սրտի իսոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց զաւ* – *կին, եղբօր, մօրեղբօր եւ պղպկանին՝*

ՓԻԼԻՐ ԷՍԱՅԵԱՆԻ

(Սէօլէզցի, Իսիի Նոր Սերուինդէն)

դառնապէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ Նո – *եմբեր 1ին, 22 տարեկանին, Ալժերիոյ* ճակատը : Երիտասարդը ստացած էր պին – *ուտրական չքանչան եւ պին. արժան* – *եաց խաչ :*

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Հինգշաբթի ժամը 15ին : Հաւաքուիլ իր բնակարանը՝ 167 րիւ տը լ'Էկալիթէ , Իսի, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Իսիի դերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Յակոբեան , Տէր եւ Տիկին Գասպար Խմիրեան եւ զա – *ւակները, Տէր եւ Տիկին Վարդանեան եւ զաւակը, Պ. Մանուկ Յակոբեան եւ Օր. Մարգրիտ Յակոբեան, ինչպէս եւ ընտա* – *նեկան բոլոր պարագաները խորունկ կըս* – *կիծով կը ծանուցանեն իրենց հօր եւ մեծ հօր՝*

ՍԱՐԳԻՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

մահը, 15 Նոյեմբերին, Փիթիէի հիւան – *դանոցին մէջ, 64 տարեկանին :*

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – *ուի այսօր երեքշաբթի, 18 Նոյեմբեր ժա* – *մը 15·45ին Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին եւ մարմինը պիտի ամփոփուի տեղւոյն դերեզմանատունը :*

Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

Տան հասցէն.— 1պիս , Րիւ տը Լիզպօն Ալֆորվիլ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Անահիտ Սահակեան (վա – *լանս), Տէր եւ Տիկին Ս. Սահակեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Դ. Դայեան (Վալանս), Տէր եւ Տիկին Գ. Սինապեան (Վալանս), Այրի Տիկին Լ. Սահիսանեան (Վալանս) չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, պրաւար կամ ծաղկեպսակով յաւակցեցան իրենց սիսուհւոյն, եղբօր, հօր, անեղբօր եւ քե* – *ռայրին ՅՈՎՍԷՓ ՍԱՀԱԿԵԱՆԻ մահուան առթիւ :*

× *Այս առթիւ կը նուիրեն երեք հազար ֆրանք Մշակոյթի Տան Շ. Մխոաքեան սրահին, հազար ֆր. տեղւոյս Նոր Սե* – *րունդին, հազար ֆր. տեղւոյս Ֆ. Կ.Ա* – *չի մասնաճիւղին :*

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

ՓՈԽԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԻ

Պ. Շնորհք Մխոայէլեան (Փուաթիէէն) հազար ֆրանք եւս կը նուիրէ Հայ Կար – միր Խաչի անուէր հիւանդներու Փոնտին, փոխան հոգեհանդիսաի, աքսորի մէջ մե – ռած քոյրը եւ սիսուհւոյն, Փարանձեմ եւ Տիգրան Պօյաճեանի եւ իրենց զաւկին կա – րապետի, ինչպէս նաեւ Նիւեորքարնակ Պ. Թաղուոր Յակոբեանի ծնողաց յիշատա – կին :

Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգա – փոխութեան կայանի ընդարձակման ի նը – պաստ կը նուիրեն .— Թոմմասեան եղ – բայրներ հինգ հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Վարդանեան երկու հազար ,Տէր եւ Տիկին Մուրատեան, Բամպուքճեան եղ – բայրներ, Պ. Պ. Ակոնեան հազարա – կան, Ուշաքլեան հինգ հարիւր ֆր. :

Հայ Կարմիր Խաչի Անտէր հիւանդնե – րու փոնտին կը նուիրեն .—

Պ. Պ. Մէրճիմէքեան, Եղկիւլեան ,Փի – լիպոսեան, Պօյաճեան հազարական ֆր., Տէր եւ Տիկին Խաչիկեան հազար ֆր. Պ. Պ. Թապիպեան, Թօքաթլեան, Մալեան, Համբարձումեան եւ Մէրտինեան 500ա – կան ֆրանք :

ՇԱԽԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԸ

Նոյեմբեր 23ին

Կիրակի օր ժամը 1·30ին հայ պղորոցի սրահը :

Կը նախագահէ ընկ. ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

Կը խօսի ընկ. ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱՒՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական ճախ բաժին :

Ճաշին համար արձանագրուիլ ընկերը կիւլեանի մօտ 13 րիւ տը Վիրօֆ – *լէյ, Շաւիլ (Ս. Է Ուազ) :*

Ճաշագին 600 ֆրանք :

Նոյն առաւօտուն Շաւիլի նորաշէն և – *կեղեցիին մէջ հոգեհանդստեան պաշտօն կը կատարուի «Արղութեան» խումբի մահացած ընկերուհիները Զաւօ Շանքի , Պերճուհի Բարսեղեանի , ընկերները Բժ. Տէր Գալուեանի, Լեւոն Շանքի, Հրանտ Աբահեանի եւ Յովսէփ Դպիրեանի անմո* – *ռաց յիշատակին :*

Կը խնդրուի անոնց յիշատակը յարգող – *ներէն եւ ընտանեկան պարագաներէն ներ* – *կայ գտնուիլ սոյն արարողութեան :*

Եկեղեցիին եւ սրահին հասցէն.— 4 Րիւ տէ Թրուա Շանքիէ :

Փոն տը Սէվրէն 171 թիւ օթօպիւսը , իջնել Շաւիլ, Փիւի Սան Վէն կայարանը :

×

ՀՆԱՁԱՅՔ ԻՍԻԻ ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Նոյ. 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Խրմեան սրահը :

Մանրամասնութիւնները յայտնի :

×

ՍՈՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 30ին :

Մանրամասնութիւնները յայտնի :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆԻ Հ. Ց. Դ. «Ա – *ծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբ* – *թի իրիկուն ժամը 20·30ին, ծանօթ հա* – *ւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :*

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Ակնունի են – *թակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ, սովորական հաւա* – *քատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ըն* – *կերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէին ներ* – *կայացուցիչը :*

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Վ Ա Ր Թ Ա Ր Ա Ն Ի

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՒԸ

Դեկտեմբեր 21ին :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարտ 28 եւ 29

Լիան (28) , Մարսէյլ (29)

Փառատօն, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի :

ՍԻՆԷՄԱ ԲՕՔՍԻ

65պիս, Րիւ տը Ռոշըշուար

Կը ներկայացուի

Հայկական ժապաւէն մը (*ռուսախօս*)

ՍԻՐՏԸ ԵՐԳՈՒՄ Է

Այս երեքշաբթի՝ ժամը 20·45ին :

Մուտք 300 ֆրանք :

ՑՐԱՆՄԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ, Քառեի սրահը, ճիշդ ժամը 9ին :

Պիտի խօսի Պ. ԶԻՑՈՒՆՅԵԱՆ :

Մուտքը ազատ է :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՔԸ

ԿՐԱՆՑ ՕԹԵԼԻ շէեղ սրահներուն մէջ

Կիրակի, 23 Նոյեմբեր, ժամը 17էն կէս գիշեր

ԱՆՏՈՒԷՆ ԷՔԵԱՆ հաճրածաճօք նուագախումբով

Հայկական սիրուն աթոռաքոհներով

Մուտք 600 ֆր· բարտով ուսանողներուն կէս գին

ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ **Passy 64-90**

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Փարիզի եւ շրջանի հինգշաբթի եւ կի – *րակի օրուան բոլոր դպրոցները բացուած են, ուսուցչութիւնը բարկացած է նոր եւ թարմ ուժերէ :*

Կրթ. կեդր. Ցանճնաժողովը սկսած է իր պարբերական այցելութիւնները եւ կը կատարէ իր հսկողութիւնը : Նկատի ու – *նենալ հետեւեալ հասցէները սրահներու որոնց չերմութիւնը եւ կանոնաւորու* – *թիւնը ապահովուած է :*

Պլէվիլ – Լիլ. — 48 Րիւ տէ Սօլի – *քէր Փարիզ (19) :*

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆ.— 24 Րիւ Հայկ Դպիրեան, Պանեէօ (Սէն) :

ԱՖՈՐՎԻԼ.— Ֆրանսական վարժարանի սրահը :

ԱՌՆՈՒՎԻԼ ԼԷ ԿՈՆԷՍ.— 31 – 33, Րիւ տիւ Փառճ, Առնուվիլ լէ Կոնէս :

ՇԱԻԻԼ.— 4 Րիւ տէ Թրուա Շամքիէ, Շաւիլ (Սէն է Ուազ) :

ԺԱՆԹԻՅԻ.— 22 Րիւ Վիքթոր Հիւկօ, Ժանթիյի (Սէն) :

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ – ԱՆԻԷՌ.—4 Րիւ Մա – րի – Լոռ, Պուա Քոլոմպ (Սէն) :

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Հայոց եկեղե – ցին, 15 Րիւ ժան Կուժօն (Փարիզ) :

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Հայոց եկեղեցին, 15 Րիւ ժան Կուժօն :

Կը խնդրուի ծնողներէն որ անպայման իրենց զաւակները զրկեն այս դասըն – թացքներուն որպէսզի կարենան զաս – րանները մաս կազմել եւ օգտուիլ սըր – ուած դիւրութիւններէն :

ԴԻՒԱՆ ԿՐԹ· ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ

Mathématiques, Physique, Chimie

COURS PARTICULIERS

PROFESSEUR EXPERIMENTÉ

VARTKÈS YÉRAMIAN

Licencié es-Sciences

12, Boulevard de L'Hôpital, Paris 5e

ՆՈՒԻՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ

1. L'ASCENTION - LA FÊTE DU SORT
2. L'ÉPOPÉE POPULAIRE ARMÉNIENNE

Միասին 950 ֆրանք

contre remboursement

Հասցէ.—

TCHITOUY, 13 Rue Caumartin, Paris

ՆՈՐ ՍԱԼ ՄԸ

ՇԱՓՔ ՊԷՆԿԵԱՆ

Կ'երգէ :—

1) *Ուռին*, 2) *Սասունա սար*, 3) *Արե* – *ւելեան պար (նուագ)*, 4) *Զայն տուր ո՛վ ծովակ)*, 5) *Պար թիւ* 6)*Նուագ Տէր Գոն* – *եակէն)*, 6) *Ձմեռն անցաւ*, 7) *Մանուչա* – *կը*, 8) *Օրօր*, 9)*Պէթուար պղջիկ* , , 10) *Էսպիզ ան լա մաժէօռ (նուագ)*, 11) *Արշ* – *եօք պիտե՞ս դու*, 12) *Պար թիւ 1 (նուագ Տէր-Գոնեակէն)*, 12) *Բարի լուսի եւ էյ ջան*, 14) *Սարի եղնիկ (ընկերակցու* – *թեամբ նուագախումբի, դեկավարութիւն Ա.Ի. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑԻ*

Տեւողութիւն 44 վայրկեան, գինն է 2800 ֆրանք, երգարանով միասին :

Դիմել՝ Օր. Շաքէ Պէնկեանի :

29, Rue Pourtour, Meudon (S. et O.)

Pour tous vos Travaux d'Appartements

ADRESSEZ-VOUS

au jeune Artisan Peintre

ARMENAK VARTANIAN

42, Rue des Jeuneurs — Paris - 2e

Devenez son Client :

Vous ne le regretterez pas !

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ՆՈԵՄԲԵՐ
MERCREDI
19 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8347 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4148

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՅՍՏԱԿ ԾՐԱԳԻՐ

Կիրակի օրուան ընտրութեանց նախա – պատրաստական աշխատանքները լրացած են գրեթէ :

Ընտրելու իրաւունք ունեցող քաղա – քացիները չարթուն սիրտը իրենց հզօր քաղաքապետարանէն ստացան թեկնածու – ներու ամրողջական ցանկին հետ՝ անոնց քաղաքական ծրագրին ամփոփումը պա – րունակող թռուցիկները :

Ժողովրդավարական սկզբունքները կը յարգուին լրիւ կերպով :

Ընտրողները հնարաւորութիւն ունին քննելու իւրաքանչիւր թեկնածուի անձ – նական արժանիքին հետ նաեւ անոր ներ – կայացուցած ծրագիրը՝ օրուան հրատապ խնդիրներուն՝ ընկերային եւ քաղաքական հարցերու մասին :

Ամէն մէկ ընտրական հզօրանակի համար կը ներկայանան առնուազն տասը թեկնա – ծուներ : Այնպէս որ առաջին քուէարկու – թեան առեն շատ քիչեր միայն պիտի կը – նան հաւիլ քուէներու կէսէն մէկ աւելին :

Բոլոր կազմակերպութիւններն ալ վըճ – ռած են փորձել իրենց բախտը, չտեսր պիտանալով հանդերձ որ պիտի չյաջողին :

Երկրորդ քուէարկութեան առեն է, որ պայքարը աւելի սուր հանդամանք պիտի ստանայ զանազան հոսանքներու միջեւ :

Այդերը եւ ձախերը հակընդդէմ ըլլա – կացութիւններ պիտի կազմեն՝ զորս – փարական գեներ միայ իրենց հետ որոշ մօտիկութիւն ունեցող կազմակերպու – թեանց հետ, հակառակորդ թեկնածուին ընտրութիւնը ջուրը ձգելու համար :

Կազմերը այժմէն իսկ բանակցութիւն – ներ կը կատարեն երկրորդ ընտրութեան առեն իրենց բոնելիք դիրքին մասին : Ան – շուշտ առաջին քուէարկութեան առեն ա – ռաւելագոյն ձայն ստացող թեկնածուները աւելի նպաստաւոր կացութեան մէջ պիտի գտնուին : Պակաս քուէ առնողները երբ վստահ ըլլան, որ պիտի չկրնան ընտրը – ուիլ, պիտի քաշեն իրենց թեկնածուները՝ ի նպաստ իրենց զազափարին մօտիկ ընտրելիի մը : Երկրորդին՝ յարաբերա – կան մեծամասնութիւնը՝ բաւական է ընտրուելու համար :

Ընկերվարականները ներկայիս ծայրա – յեղ ձախակողմին եւ աջերուն միջեւ կը ներկայացնեն աշխատաւոր եւ միջակ դա – սակարգի մեծամասնութեան դազափա – րականը :

1936 «ժողովրդական ճակատ»ի կա – ռավարութիւնը հիմը դրած էր ընկերա – յին օրէնքներու, որոնք մեծապէս բար – ւոքեցին գործաւոր դասակարգի եւ ամ – սականաւոր պաշտօնեաներու վիճակը, բարձրացնելով անոնց ապրուստի մակար – դակը :

Առանց արիւնահեղութեան, խաղաղ միջոցներով, խորհրդարանին կազմէ քուէարկուած օրէնքներու շնորհիւ, ըն – կերվարական կառավարութիւնը յաջողե – ցաւ իրագործել ընկերվարութեան գլխա – ւոր սկզբունքները :

Ցեղապաերազմեան չրջանին, զանազան կառավարութեանց մէջ Աչխատանքի նա – խարարութիւնը սառնճնելով, ընկերվա – րական նախարարներ յաջողեցան ասոր – ճան մը աւելի իրաւունքներ ձեռք բերել աշխատաւորներուն համար :

Խորհրդարանական վերջին ընտրու – թիւնները աւելի եւս ամրապնդեցին ըն – կերվարական կուսակցութեան դիրքը երկրին եւ կառավարութեան մէջ, զայն դարձնելով կացութեան իրաւարարը :

Շնորհիւ իր յարաճուն հմայքին, տա – րակոյս չկայ, որ այս անգամ եւս կարե – ւոր յաջողութիւններ պիտի արձանագրէ անիկա :

Մանաւանդ որ չատ յստակ է իր ծրա – գիրը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՐՈՒԱԾ ՍՈՒՏԱՆԻ ՄԷՋ

•

ՁՕՐ. ԱՊՈՒՏ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԼՈՒԽ ԿԱՆՉՆԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԼՈՒԾՈՒԱԾ

Երկուշաբթի կէսօրուան մօտ Խարթու – մի ձայնափիւռը յանկարծ յայտարարեց թէ բանակը պետական հարուած ըրած է Սուտանի մէջ եւ զօր. Ապուտ Իշխանու – թեան վերջ տրուած :

Կէս վիշերէն ետք հրապարակները ու բա – նակը զրաւած են մայրաքաղաքինկեղրոն – ները եւ Զօր. Ապուտ կառավարական պալատ հաստատուած՝ առանց դժուա – րութեան : Առաջին առիթով արդիլուեցան քաղաքական կուսակցութիւնները, ցոյցե – րը եւ հրապարակային ժողովները : Գը – րաքննութիւն հաստատուեցաւ մամուլին եւ ճայնափիւռին վրայ :

Այս ձեւով, առանց արիւն թափելու տապալեցաւ Ապտալլա Խալիլի կառավա – րութիւնը :

Ինչպէս ծանօթ է, վերջերս լուրջ տա – րակարծութիւն մը ծագած էր Սուտանի եւ Եգիպտոսի միջեւ՝ Նեղոսի ջուրերուն օգտագործման համար : Առանց Սուտանի հաւանութեան, Նասր չի կրնար իրակա – նացնել Ասուանի ամբարտակին կառու – ցումը : Գահիրէի երեսփոխանները ու ճայնափիւ – ռը սկսած էին յարձակում գործել վար – չապետ Խալիլի վրայ, որ կը պատրաս – տուէր Գահիրէ երթալ, երկու երկիրնե – րու միջեւ ծագած տարակարծութիւնները հարթելու նպատակով :

Պետական հարուածին լուրը մեծ խան – գաւառութիւն առեղծեց Գահիրէի մէջ, իսկ Զօր. Ապուտ առաջին յայտարարու – թեամբ մը չէշտեց թէ Սուտան պիտի բա – րելաւէ իր յարաբերութիւնները՝ Արաբա – կան Միացեալ Հանրապետութեան հետ, լուծելով առկախ մնացած կարգ մը հար – ցեր :

Այսուհանդերձ, կարելի չէ ըսել թէ պետական հարուածը կազմակերպուած է Նախագահ Նասրի կողմնակից տարրերու մասնակցութեամբ :

Զօր. Ապուտ, 58 տարեկան, վարչա – պետ Խալիլի մաերիմ բարեկամն էր եւ տասցած՝ անգլիական զօրանոցու – թիւն : Ծանօթ էր իրրեւ արեւմտեան : Հետեւաբար՝ դժուար թէ մտածէ եղիպ – տական քաղաքականութիւն մը որդեգ – րելու մասին :

Թերթերը երեք հաւանականութիւններ կը թուեն՝ որոնք պետական հարուածին պատճառը կրնան ըլլալ :

Նախ՝ Վարչապետ Խալիլ կը պատրաս – տուէր Գահիրէ մեկնիլ : Զօր. Ապուտ ար – դիլք եղած է իր բարեկամին ճամբոր – դութեան, մտածելով թէ Նասրի ճնշում – ներուն ներքեւ դիջումներ կրնայ ընել ան :

Յետոյ՝ եթէ պետական հարուածը Նասրի կողմնակիցները կազմակերպէին, պիտի սպասէին որ Խալիլ Գահիրէ եր – թար :

Վերջապէս, երրորդ հաւանականութիւ – նը այն է, թէ Զօր. Ապուտ կառավարու – թիւնը տապալած է բոլորէն անկախ, ինչ որ կապ չի կրնար ունենալ Արեւմուտքի կամ Արաբական Միացեալ Հանրապետու – թեան հետ :

Սուտանի բանակը ունի ութ հազար դինուոր : Պետական հարուածով ներքին տագնապ մը կը սկսի : Եթէ քաղաքական կամ կրօնական տարակարծութիւն մը ծագի, դժուար թէ բանակը կարենայ կա – ցութեան տէր մնալ :

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

ԱՐԻԻՆԱԼԻ ՄԻԶԱԴԷՊԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՂԵՐԷ ՆԵՐՍ

ԵՐԿՈՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ ՁՕՀ՝ ՈՃԲԱԳՈՐԾ ԳՆԴԱԿՆԵՐՈՒ

Պէյրութի վերջին թղթաբերէն ցաւով կը լսենք որ նոր ռեիրներ կը գործուին, Հնչակ – համայնավար Հայերու կողմէ : Այս առթիւ «Այգ» եւ «Արդակ» կը հրա – տարակեն հետեւեալ մանրամասնութիւն – ները ։—

«ԱՅԳ», Նոյեմբեր 13։— Զանազան մի – ջադէպեր պատահած են երեքշաբթի ի – րիկուն հայկական թաղերէ ներս : Երե – կոյեան ժամը վեցին, անհատներ կը կե – ցընեն Հաճըն թաղէն անցնող սերվիսի կառքերը, կ'իջեցնեն ճամբորդները, զորս կը խոչտանգեն կամ կ'առեւանգեն :

Մինաս Օփուրեան անունով խանութ – պան մը իր կնոջ հետ ոճրափորձի կ'են – թարկուի Պուրճ – Համմուտի մէջ : Ժամը եօթին կը փոխադրուին հիւանդանոց : Ժիրայր Սրիմեան, Հաճըն Թաղէն, ուրկէ վերջերս հարկադրուած էր հեռանալ եւ բնակութիւն հաստատել Պուրճ – Համ – մուտի մէջ, վար կ'առնուի ինքնաչարժ մը, եւ մահացու կերպով կը վիրաւորուի : Փոխադրուելով հիւանդանոց, հոգին կ'ա – ւանդէ երկու առաւօտ :

Նման յարձակում մը կը գործուի Հ.Մ. Ը.Մ.Ի Գայլիկներու պետ Ասեփս Պա – պիկեանի դէմ, նոյն թաղին մէջ :

Զորս այլ վիրաւորներ կը յիշատակ – ուին նոյն երեկոյ, Պուրճ Համմուտի մէջ :

Այդ միջադէպերուն վրայ, իշխանու – թիւնները կը փութացնեն ապահովու – թեան ջոկատներ, որոնք երեքշաբթի իրի – կուընէ ի վեր կը հսկեն կամուրջին վրայ, խուզարկելով քաղաք ուղղուող բոլոր կառքերը :

ԱԶԴԱԿ, 15 Նոյեմբեր։— Հինգշաբթի 36 ժամ տեւող հոգեվարքէ մը ետք, հա – պին աւանդեց նաեւ հնչակ – համայնա – վար ոճրագործներու երեքշաբթի օրուան երկրորդ զոհը՝ Աւետիս Պապիկեան :

Ժիրայրի եւ Աւետիսի այսքան վայրագ եւ խժդուժ սպանութիւնը խոր զայրոյթ եւ վրդովմունք առաջ բերաւ ժողովրդական բոլոր շրջանակներու մէջ :

Այս առթիւ «Լ'Օրիան» իր Ուրբաթ առ – աւօտեան թիւին մէջ կը գրէ ։—

« Կայութիւնը լարուած կը մնայ Նահ – ջի եւ Պուրճ – Համմուտի մէջ հնչակ կու – սակցութեան անդամներուն կողմէ պէյ – րութի փողոցին մէջ օթօպուսի մը վրայ երեք օր առաջ կատարուած յարձակման մը հե – տեւանքով : Ինչպէս գիտէք, երկու ճամ – բորդներ, Ժիրայր Սրիմեան եւ Աւետիս Պապիկեան սպաննուած էին եւ բազմա – թիւ այլ անձեր վիրաւորուած :

« Երէկ գաշնակ կուսակցութիւնը դոր – ծադուլ հռչակեց եւ որոշեց ցոյցեր կազ – մակերպել բողոքելու համար այս նախա – յարձակման դէմ :

« Ներքին նախարարը լուրը իմանալով դնաց Պուրճ–Համմուտ եւ անձնապէս մի – ջամտեց կուսակցութեան վարիչներուն մօտ, որպէս զի չգործադրեն գործադուլ – ի որոշումը :

« Ազահովութեան կարեւոր ուժեր կը պտնուին այդ վայրերուն մէջ՝ պատրաստ ամէն հաւանականութեան առջեւ :

« Մինչ, օթօպուսին վրայ յարձակող – ները տենդագին կը փնտռուին » :

ՀՐԱՅԱՆԱԶՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄՍԼԻԹՊԻի ՄԷՋ

Մսլիթպիի մէջ, Սուրխանիներու թա – ղը երէկ կրկին հրայանաձգութիւններ լսուեցան : Ազահովութեան ուժերը ան – միջապէս պաշարեցին չրջանը : Երբ անոնք հասան, հրայանաձգութիւնը չանկարծ դադրեցաւ : Կասկածելիները ձերբակալ – ուեցան :

× Պուրճի հրապարակին վրայ անցա – նօթներ փորձեցին առեւանգել Շաքար Նահասը, Ազգութիւնի Լատքանին եւ Արէֆ Գուսոսին, որոնք կը գտնուէին սե – նեկամ Ռոքսիի առջեւ : Ոստիկանական չո – կատ մը անակնկալի բերաւ առեւանգիչ – ները, որոնք փախան :

Պ. ԼՏՏԻի ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ներքին նախարար Պ. Լոտէ երէկ յայ – տարարեց թէ ներքին ապահովութեան, ելեմտաքի եւ տնտեսութեան վերաբեր – եալ առաջին հրամանագիրները պիտի հը – րատարակուին չուտով : Նախարարը ըսաւ նաեւ թէ հրամանագիրները կրնան պաշ – տօնական գտնել միայն բոլոր նախա – րարներու հաւանութեամբ :

× Ինչպէս գրած էինք, Ազգային Ազա – տական կուսակցութեան 7 երեսփոխանն ե – րը եւ Պ. Զաուբը չէին մասնակցած լիա – զօրութիւններու քուէարկութեան : Կու – սակցութեան բանբերներէն մէկը երէկ ը – սաւ թէ քաչուած են անոր համար որ Պ. Պ.Ռէյմոն եւ Փիէռ Լոտէ նախ հաւանու – թիւն յայտնելէ ետք, ի նպաստ չեն քուէ – արկած Պ. Հրաուիի բանաձեւին, որ կը նախատեսէր լիազօրութիւններու շնոր – հումը իւրաքանչիւր նախարարի :

ՕՄԱՐ ՊՐՆ ԽԱԹԱՊ փոդոցին մէջ առ – ջի օր անծանօթներ գաշունահարեցին ոս – տիկան Պէչիր Հաճը, որ երէկ մեռաւ :

× «Փարի – Փրէս» կը գրէ թէ Կիրակի օր պինամարտ մը եղած է Պէյրութի մէջ, որուն հետեւանքով երեք հոգի սպան – նուած եւ տասը ուրիշներ վիրաւորուած են : Բանակը անմիջապէս միջամտած է եւ կարգը վերահաստատած :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Ի մն 200·000 Ֆրանք

„ՆՈՐԱՅԻ ԴԱՇՏԱՑՈՒ ԳԾՈՎ“
(ԱՍՏՂԱԽԱՉԻՑ ՎՆՋԱՏՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՀԱՄԱՐ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

— Ես իմ կրծքին չեմ սեղմում, ոչ ոքի չեմ խնայում, ոչ մեկի չեմ ներում, — ասում էր նա ինքն իրեն, — ես ոչ ոքի չեմ ներում, որ ինձ ստրկացնել է ուզում,

ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

9/22 Յուլիս 1911, Սալմաստ. «Հաղար ու մի նեղութիւններով եւ ճանապարհին մի քանի անդամ հիւանդանալով՝ վերջապէս հասայ Սալմաստ: Այստեղից մինչեւ Թաւրիզ մնում է երեք օր, բայց քիչ կը հանգստանամ՝ յետոյ կ'երթամ: Անատոլուն կամ ուրիշ խօսքով՝ Տաճկա – Հայաստան ճանապարհորդելը մի կատարեալ տանջանք է: Մերկ սարեր, մերկ քարեր, չարունակ «ինչ – եօխուշ» ժայռեր, չոր, ցամաք, սաստիկ ցուրտ կամ այրող տաք եւ այդ բոլորից յետոյ հրտում են՝ «Հայաստան, երկիր դրախտավայր»: Եթէ այդ երկը դրողը ձեռքս ընկնէր, ական – չիցը կը բանէի եւ կը պատառնէի Անատոլուն, որ իր աչքերով տեսնէր ու ինձ ասէր, թէ ի՞նչն է դրախտի նման: Այս նամակս կարճ եմ կարելու, որովհետեւ յոգնած ու ջարդուած եմ»:

Նիկոլ Դուման Դաշնակցութեան կոմիտէ հրաւիրուած է Իրան, կոմիտակերպելու ինքնապաշտպանութիւն՝ միապետական Շահին դէմ: Երեք Օդոստոս 1911ին Թաւրիզն կը դրէ իր հանդիպած դժուարութիւնների մասին, թէ գործը կազմակերպուած չէ եւ նոր արդելքներ պիտի ծագին, Վան գտնուած ատեն հիւպատոսը (ռուսական) հետաքրքրուած է իր անձով, եւ կովկասէն հեռագրած են Թաւրիզ, թէ Դուման Տաճկաստանէն անցած է Իրան. «Թէեւ ես եկել եմ պարզապէս պաշտօնի համար, բայց քանի որ նախկին Շահի Պարսկաստան մտնելու խնդիրը կայ մէջտեղ, երեւի իմ գալը կապում են այդ հարցի հետ եւ դրա համար էլ լուրջ ուշադրութեան արժանացնում են ինձ»:

Նամակներուն մէջ զուսպ է Դուման, պիտնալով որ անոնք կրնան կարդացուիլ:

11/24 Օդոստոս 1911 Թաւակիր նամակին մէջ, ճամբու դժուարութիւնները դարձեալ յիշատակելէ ետք, կ'աւելցնէ, «Ու այսքան չարաչարանքից յետոյ, դոնէ պատրաստ լինէր ինձ խոստացուած գործը եւ ես իսկոյն պաշտօնի անցած: Անպիտանները, ինչպէս յաւուկ է Հայկին, միայն ժպտումներ են արել չարունակ, ճառեր խօսել ու լսել, պատրաստել ու տպագրել թղթերը եւ պատուիրել զանազան ապրանքների նմոյշներ (գնքերու մասին պիտի ըլլայ ակնարկութիւնը. Գ. Լ.): Այդ բոլորից յետոյ՝ հիմնադիրները այժմ ուզում են այդ գործը միայնին մի ուրիշ արդէն պատրաստ գործի»:

Ամիս մը ետք, կռիւներ կը սկսին Թաւրիզի մէջ, ուրկէ կը դրէ 6/19 Սեպտեմբեր 1911ին.

« Վեց օր է Թաւրիզը պաշարուած է միապետականներից եւ մենք ամէն օր Քրիսկոցի մէջ ենք: Երեւի դեռ երկար կը տեւի եւ տեսնենք ի վերջոյ ո՞վ դուրս կը գայ յաղթական: Ես այժմ կռիւները լինում են շատ հաճելի կերպով: Ցերեկները կռւում են, զիշերները երկու կողմն էլ քաչում հանդստանալու եւ քնելու: Այս ձեւը շատ յարմար է հիւանդի համար: Մինչեւ հիմա մեր զոհերի թիւն է երկու ... ձի: Հերթը մարդկանց էլ կը հասնի, ի հարկէ, բայց ե՞րբ, ո՞րքան եւ ովքե՞ր — Աստուած գիտէ: Ժամանակը հիմա սուղ է եւ ոտ այժմ բաւականացէք այսքանով »:

Եւկու չաբաթ ետք, քան Սեպտեմբերին կը գրէ . «...Թաւրիզը դեռ պաշարուած է, ճանապարհները էլ վտանգաւոր եւ, ի լրումն ամենայնի, ինքս էլ արդէն ախտղոտուր խան: Անցեալ օրը պաշտօնապէս չնորհակալութեան նամակ բանտայ Անջոմանից ծիծաղելի վերնագրով: Եթէ այդ վերնագիրը թարգմանենք հայերէն, դուրս կը գայ այսպէս . « Շահի պարծանք Ղարա – Բարա խան «Քրիստոնիա»: Այս տիտղոսի երկրորդ աստիճանը, կարծեմ, պէտք է լինի «Տէրութեան (պետութեան) պարծանք »:

« Տեսնում ես, Պարսկաստանում ամէն բան հնարաւոր է եւ հէյա: Վերջին երեք չաբթուայ ընդհարումների ժամանակ սահմանադրական ալամներից սպան – նուած են ու վիրաւորուած մօտ 25 հոգի, իսկ մահմետական հայերի կողմից սպան – նուած է երկու ... ձի: Երեւի պատճառը այն է, որ Հայերը լաւ կազմակերպուած են եւ դրա համար էլ միապետական ա – ջանները չուտ են երես դարձնում նրան – ցից: Այն էլ ասեմ, որ Հայերն ամէնքը ձիաւոր են եւ ապրում են քաղաքի կենտրոնում ու քաղաքի որ ծայրումն էլ կռիւ է ծագում՝ իսկոյն հասնում են »:

1911ի վերջերս Նիկոլ Դումանը Պարսկաստանէն կը հեռանայ եւ կը մնայ Վան մինչեւ 1912 Օդոստոս, մօտաւորապէս ութ ամիս: Ցունիս քսանին կը գրէ Տիկ. Զապէլին.«Ես այստեղ ակամայ վտճառական եմ. առեւտուրս ոչ մի օգուտ չունի, դրա համար էլ մտադիր եմ փախչել Պոլիս : Ես ինքս էլ չփախչեմ Պոլիս, երեւի կառավարութիւնը ինձ զօռով կը բերի Պոլիս : Երկու ամիս է վալին ու վուլիս մուտերը զահլէս տանում են, թէ Պոլսից կառավարութիւնը պահանջում է, որ ես ու ինձ հետ եկած ընկերներս գնանք Պոլիս: Ես էլ հակառակուել եմ եւ միշտ առում եմ, թէ ոչ ոք իրաւունք չունի իմ տեղից ինձ չարժելու, հետեւապէս, ես չեմ գնայ իմ կամքով. եթէ կառավարութիւնը ուզում է՝ թող ինձ Պոլիս տանի զօռով, ոստիկանների միջոցով: Այս կռիւը հեռագիրներով ու նամակներով դեռ ենք Պոլիս, ներքին գործոց նախարարին: Ուրեմն կամ ձեռք կը քաչեն ինձանից եւ ես — ճանճրացած այստեղից — աչուները կը դամ Պոլիս իմ կամքով, կամ թէ մօտ ժամանակներս ինձ Պոլիս կ'ուղարկէ կառավարութիւնը զօռով »: Իր հասցէի մասին կը գրէ. « Նոյն հասցէով .— այսինքն Վան, Իշխան, յանձնել Դումանին . Նիկոլ չգրես, որովհետեւ ուրիշ մի հատ Նիկոլ էլ կայ »:

11 Յուլիս 1912, Վան. Նախապէս գրած էր, թէ չուտով Պոլիս պիտի երթար. « Գուչակութիւնս արդէն կատարուում է : Այս քանի օրը գնում եմ Ալբամար՝ մի քանի օր ծովում լողանալու: Այնտեղից կը վերադառնամ Վան եւ Օդոստոսի բերդերին կը ճանապարհուեմ դէպի Պոլիս: Երեւի տեղ կը հասնեմ Սեպտեմբերին »:

Դուման վերադարձաւ Պոլիս եւ՝ նոյն տարին մնաց հոն: Առողջութիւնը քայքայուած էր, եւ կեղծ անցագրով վերադարձաւ Կովկաս: Թոքախտ կը տառապէր եւ տիպտուեցաւ հիւանդանոց մտնել: Ռուս ոստիկանութիւնը հետքը գտնելով, 1914 Մայիսին Դուման կը նետէ Մետեխի բանտը :

Աւելի ետք կարելի կ'ըլլայ երաշխաւորութեամբ վճռք ազատել եւ դրկել հան – քային ջուրերը : Իր վիճակը կը վատթարանայ, միւս կողմէն սկսած էր համաչ – խարհային առաջին պատերազմը եւ կամաւորական չարժումը. Դուման ապրուած էր, որ պիտի չկարողանայ ճակատ երթալ եւ անձնասպանութիւն կը փորձէ . դնդակը անցած էր թոքերէն, առանց վընասելու սրտին: Կը մեռնի 1914 Սեպտեմբեր 23ին Բաքուի մէջ, բայց կը թաղուի Թիֆլիս, Խոջեվանքի գերեզմանատունը , Յաւարեանի կողքին :

Գ. ԼԱՉԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱ – ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԺԱՂԱՒԻՆՆԵՐՈՒ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ռուսեւամերիկեան մշակութային յարաբերութիւններու մարզին մէջ, 1958–59 ուսումնչրջանին համար որոշուած է չարժանկարի ժապաւէններ փոխանակել եւ այս ուղղութեամբ Հոկտեմբերին սոսրագրուած համաձայնութեամբ մը՝ Միացեալ Նահանգները տասը ֆիլմ պիտի տան Խ. Միութեան, փոխարէնն ստանալով խորհրդային վեց արտադրութիւններ :

Ամերիկեան չարժանկարի արտադրութեան ընկերակցութեան նախագահ Ճոնսթըն, որ Մոսկուայի մէջ բանակցութիւններ վարած եւ համաձայնագիրը սոսրագրած էր, Խ. Միութեան Մչակոյթի փոխնախարար Սուբինի հետ մամուլի ասուլիս մը տուաւ, ինչպէս կը դրէ էքիւտ Նովիէթիֆ, յայտարարելով թէ պաշտօնական ձեւակերպութիւնները եղած են եւ չարժանկարի մարզին մէջ երկու երկիրներու գործակցութիւնը չուտով կը սկսի :

Խորհրդային վեց ժապաւէններու կարգին, ամերիկեան պատասխանատու վրայ պիտի ներկայացուին հետեւեալները .—

« Երբ արագիլները կ'անցնին», «Ապուշը», «Կարապներու լիճը» եւ «Հարիւրապետին աղջիկը»:

Ամերիկեան տասը ժապաւէններու կարգին Խ. Միութեան մէջ պիտի ներկայացուին «Հռոմէական արձակուրդը», «Մեծն Գարուզօ», «Լիլի», «Մարթի», « Մեր մարդն ու ծովը» եւ «Օքլահոմա»:

Նիկոլ չգրես, որովհետեւ ուրիշ մի հատ Նիկոլ էլ կայ »:

11 Յուլիս 1912, Վան. Նախապէս գրած էր, թէ չուտով Պոլիս պիտի երթար. « Գուչակութիւնս արդէն կատարուում է : Այս քանի օրը գնում եմ Ալբամար՝ մի քանի օր ծովում լողանալու: Այնտեղից կը վերադառնամ Վան եւ Օդոստոսի բերդերին կը ճանապարհուեմ դէպի Պոլիս: Երեւի տեղ կը հասնեմ Սեպտեմբերին »:

Դուման վերադարձաւ Պոլիս եւ՝ նոյն տարին մնաց հոն: Առողջութիւնը քայքայուած էր, եւ կեղծ անցագրով վերադարձաւ Կովկաս: Թոքախտ կը տառապէր եւ տիպտուեցաւ հիւանդանոց մտնել: Ռուս ոստիկանութիւնը հետքը գտնելով, 1914 Մայիսին Դուման կը նետէ Մետեխի բանտը :

Աւելի ետք կարելի կ'ըլլայ երաշխաւորութեամբ վճռք ազատել եւ դրկել հան – քային ջուրերը : Իր վիճակը կը վատթարանայ, միւս կողմէն սկսած էր համաչ – խարհային առաջին պատերազմը եւ կամաւորական չարժումը. Դուման ապրուած էր, որ պիտի չկարողանայ ճակատ երթալ եւ անձնասպանութիւն կը փորձէ . դնդակը անցած էր թոքերէն, առանց վընասելու սրտին: Կը մեռնի 1914 Սեպտեմբեր 23ին Բաքուի մէջ, բայց կը թաղուի Թիֆլիս, Խոջեվանքի գերեզմանատունը , Յաւարեանի կողքին :

Գ. ԼԱՉԵԱՆ

ԹՐՓԱՊԱՏՈՒՄ

ՓՈՐԻ ՅԱՒ ...

—o—

ՆՄՐ.— Հայերը մղձաւանջ դարձած են Թուրքերուն համար. այս մարդիկը ամէն տեղ թրքական հետ կը փնտռեն եւ կը հանդիպին... Հայերու : «Ախպարա»յի մէջ կը կարդանք .—

Ուսանողներու սիքէն կը մտնեմ: Կը յառաջանամ, դիմացս կը տեսնեմ երի – տասարդներ, ահաւասիկ նշաձեւ աչքերով չինացի մը, ահա բարձրահասակ հիւսիսի երիտասարդ մը, Թուխ դէմքը բարակ մօրուքով մը չրջանակուած հնդիկ մը, ա – հաւասիկ կարճահասակ , Թաւ յօնքերով հայ երիտասարդ մը ...

Այստեղ ամէն մարդ ուսանողական տուն մը ունի: Փարիզի քաղաքապետութիւնը հոգը նուիրեր է աշխարհի երիտասարդութեան: Ամէն ազգ իր չէնքը կը չինէ :

Սա չէնքը յայտնի է Թէ Հոլանտացի ուսանողներուն կը պատկանի. միւսը՝ Անգլիացիներուն, սա տոլարի յաղթանակը Ամերիկացիներուն է. սա չէնքը Յոյներուն կը պատկանի ...

Յոյները 1931ին չիներ են այս ուսանողական տունը, կը նշանակէ Թէ 27 տարուան կեանք ունի :

Կանգ կ'առնեմ ուրիշ դրան մը առջեւ, եւ կը կարդամ ցուցատախտակը՝ ՄԷՋՕՆ ԱՐՄԷՆԻԷՆ:

Ուրեմն աշխարհի երիտասարդներու Թաղին մէջ Հայերն ալ տուն մը ունին...

Գիտէ՞ք Թէ ով կառուցանել տուեր է զայն: Ցարդելի միլիոնատէրները, խնդրեմ փակեցէք ձեր աչքերը, · խցեցէք ձեր ա – կանջները, Թերեւս ձեր դէմքը կարմրի երբ լսէք Թէ այս չէնքը Հայ մեծատունները չինել տուած են ...

Հիմա կը տեսնեմ Թէ ձեր աչքերը սարսափով բացուած կը հետեւիք այս տողերուն... Մեր տունը կը հարցնէք, Թրքական տունը կը փնտռէք, այնպէս չէ՞ :

Մենք որ , հարիւր տարիէ աւելի է որ, իբր Թէ Ֆրանսական մշակոյթին մէջն ենք..

Ո՛չ, չկայ, ազգերու այս Թաղին մէջ , մէկ սենեակով Թրքական դիւպերաթոյն մը անգամ չկայ ...

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԲԺԻՇԿ , բժշկական եւ առողջապահական ամսաթերթ, 1958 Ցունիս (Թիւ 12), Ցուլիս (Թիւ մէկ), Օդոստոս (Թիւ երկու), Սեպտեմբեր (Թիւ երեք): Հասցէ՝ Պուաթ – Փօսթալ 4176, Պէյրութ (Լիբանան):

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

Իբ.

ԳՈՒՇԱԿՈՂԸ

Շները լաւ վարդների նման թռչում էին մեր ձիաների դլխի վրայ: Նրանց ձայնից մօտեցան մեզ մի քանի զիշերապահներ, հարցնելով.

— Ովքե՞ր էք, ի՞նչ էք կամենում :

— « Գուչակողի» մօտ ենք գնում , — պատասխանեց մեր առաջնորդներից մէկը :

« — Գուչակողը » ահա այնտեղ է կեցնում : — Նա ցոյց տուեց մի առանձնացած վրան, որի մէջ դեռ լոյս էր երեւում, եւ որը բաւական հեռու էր բանակից :

« Գուչակողը» այնքան անհրաժեշտ մարդ էր, որ զիշեր ու ցերեկ այցելուներ մէշտ անպակաս էին լինում նրա վրանից, այդ պատճառով , մեր տարաժամ այցե – լութիւնը չզարմացրեց զիշերապահներին: Այաւարի միջից նրանք չնկատեցին, Թէ մենք ինչ տեսակ մարդիկ ենք :

Մենք դասանք «գուչակողին » միայնակ իր վրանում . Նա դեռ չէր քնած, լապտերի առջեւ նստած, գիրք էր կարդում: Երբ լսեց մեր ձիանների ոռնաձայնը , գիրքը ցած դրեց եւ դուրս եկաւ :

— Բարի՞ լինի , — հարցրեց նա :

— Ամենակարողի ողորմութեամբ բարի է, — ասաց Աալանը. – ձեր գուշա – կութիւնները լսելու ենք եկել :

Նա կանգնած էր վրանի մուտքի առջեւ, եւ լապտերից դուրս ցոլացած լոյսի մէջ՝ նկարւում էր որպէս մի սպիտակ արձան: Զիւնի պէս ճերմակ մազերը թափուել էին ուսերի վրայ եւ, միախառնուելով նոյնպէս ճերմակ մօրուքի հետ, կազմում էին մի սպիտակ չրջանակ, որի խաւութեան մէջից դուրս էր նայում նրա տղու դէմքը: Երեսի կաշին, երեւի, մշտական պահեցողութիւնից, դեղնել, դալկացել, մազազաթի գոյն էր ստացել : Նրա հագուստը բաղկացած էր մէկ կտորից միայն. դա մի սպիտակ չալիկ էր, որ Հայոց ժամի չալիկների նման իջնում էր մինչեւ նրա բոբիկ ոտները :

Ինքը լոյսի կողմում կանգնած լինելով, իսկ մենք խաւարի կողմում, ամենեւին ճանաչել չկարողացաւ, Թէ մենք ինչ երկրի մարդիկ ենք, կամ ինչ ազգից. եւ այդ պէտք էլ չէր նրան գիտենալ, նրա վրանի մուտքը բոլորի համար բաց էր :

— Համեցէք, ցած իջէք, — ասաց նա ճգնաւորի ձայնով ,— բայց ձեր ձիանների հոգսը ինքներդ պէտք է տանէք ես այստեղ բոլորովին միայնակ եմ, ոչ ոք չունեմ :

Մեր առջնորդները ամէն պատրաստութիւններ ունէին իրանց հետ: Երբ ցած իջանք, իսկոյն խուրջիններից հանեցին երկաթեայ բիւռվները կղպեցին բանալիներով, յետոյ նոյնպէս երկաթեայ երկար մեխերը ցցելով գետնի մէջ, նրանց դլխին ամրացրած օղակներից կապեցին ձիաներից երասանակները, որ վրանի մօտից հեռու չզնան: Ես եւ Աալանը մտանք վրանը, իսկ երկու երիտասարդները մնացին դրսում , որ ձիաներին հոգ տանեն :

Հէնց առաջին անդամից այդ վրանը իմ վրայ այն տպաւորութիւնը գործեց, կարծես Թէ , ճգնաւորի խուց լինէր, կամ մի դալանդէրի (դէրվիշի) տաղաւար , որ ժամանակաւոր կերպով կազմում է մի մեծատան դրան մօտ, նրանից իր պահանջը ստանալու համար :

Արեւելքում այդ սովորութիւնը այնքան յատկանիշ կողմեր ունի, որ աւելորդ չեմ համարում փակագծի մէջ դնել նրա համառօտ նկարագրութիւնը: Դէրվիշը իր տաղաւարը կազմում է մեծատան դլխաւոր մուտքի հանդէպ, եւ հանդիստ կերպով սկսում է ապրել այնտեղ: Նա իր տաղաւարի չուրջը զարի է ցանում, որը արդէն նշան է, որ մինչեւ զարին չբուսնի, չաճի եւ չհասունանայ, նա չի հեռանայ իր բռնած տեղից : Ամէն առաւօտ, ամէն երեկոյ, կէս դիշերին, փչում է նա իր եղջերա – փողը, նրա անախորժ ձայնով մեծատանը անհանգստացնելու համար : Իսկ երբ մեծատունը տանից դուրս է դալիս, նա ըկրսում է պարապուներ երդել : Երկրի մէջ ընդունուած սովորութեամբ՝ մեծատունը իրաւունք չունի այդ արտօնաւոր մուրացկանին իր դռնից քշելու: Եթէ վիրաւորէ նրան, բոլոր դէրվիշները կը հաւաքուեն եւ մեծ խայտառակութիւն կը սարքեն: Կը չրջապատեն ժլատի տունը , կը սկսեն իրանց եղջերափողերը փչել . բազմութիւնը կը հաւաքուի, իսկ նրանք կը չարունակեն իրանց խառնաճաղն նուագածութիւնը : Մեծատունը մէկ դէրվիշի փոխարէն կ'ունենայ մի քանի տասնեակներ, եւ ստիպուած կը լինի բոլորին բանականութիւն տալ :

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

Ուշագրաւ է նաեւ բանակին հրապա – րակած պաշտօնական մէկ դեկոյցը, որուն համաձայն ոչ մէկ ձերբակալութիւն եղած է : Կառավարութեան անդամները պարզապէս արձակուած են իրենց պաշտօններէն :

Ամէն պարագայի մէջ տակաւին անո – րոշ է այս պետական հարուածին «դոյ – նը» : Ճիշդ է որ նոր վարչապետ Ապուա ծանօթ է իբրեւ բարեկամ արեւմտեան ճակատին, բայց կը կարծուի նաեւ թէ չարժումը նասրեան է : Անկախ այսպիսի նախապարագրութիւնը ոչ մէկ պաշտօնական յայտարարութիւն բրաւ, բայց միւս կող – մէ կը կարծուի նաեւ թէ զօրավար Իպ – րահիմ Ապուտի պետական հարուածը ա – ռաջքը առաւ քաղաքական բնոյթ կրող պետական հարուածի մը՝ զոր Գահիրէի մէջ կը պատրաստէին Խալիլի ընդդիմա – դիրները : Անգլիական շրջանակները կը մտածեն նաեւ թէ հակառակ երեւոյթին պետական հարուածը ի նպաստ Նասրին է :

× Վերջին պահուն փարիզի ճայնաս – փիւռը կը հաղորդէ թէ Նախագահ Նասր չնորհաւորած է Սուտանի նոր կառավա – րութիւնը, հեռագիր մը ղրկելով Զօր· Ա – պուտի :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ Հիւսէյն թագաւորը մա – մուլի ասուլիս մը տալով յայտարարեց թէ կառավարութեան առաջարկած է եա առնել Արաբական Միացեալ Հանրապե – տութեան դէմ կատարուած բողոքը՝ ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդին մօտ : Այնուհետեւ, պատասխանելով լրագրող – ներու կարգ մը հարցումներուն, թագա – ւորը ըսաւ.— Բրիտանական ուժերը Յոր – դանան կանչելու անհրաժեշտութիւնը չկայ առ այժմ : Ամման զինուորական ոչ մէկ դաշինք կնքած է Միացեալ Նահանգ – ներու հետ : Որեւէ օտար օժանդակու – թիւն՝ որ Յորդանանի ներքին անդորրութիւնը խնդրոյ առարկայ չի դարձներ, պիտի ընդունուի :

ԺՔՆԵԻի միջազգային կարմիր Խաչի կոմիտէն 29 նամակներ ստացած է Ալժե – րիոյ Ազատագր· ճակատին կողմէ բան – տարկուած ֆրանսացի 14 զինուորներէ · նամակները փոխանցուած են ղերինեու – ծնողքներուն : Նամակները Ժընեւ յանձ – նուած էին «Ալժերիոյ կարմիր Խաչ»ի ներկայացուցիչին կողմէ :

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՈՒԺԻ ընդհանուր հրա – մանատար Զօր· Նորմէյա յայտարարեց թէ ներկայիս հիւլէական եւ ջրածին ի – րենց ուժը չատ լաւ կազմակերպուած է , աւելցնելով թէ հարկ չկայ Շափի մէջ փոփոխութիւններ ընելու, քանի որ այս կազմակերպութիւնը ութ տարիէ ի վեր կը գործէ կատարեալ յաջողութեամբ : Միւս կողմէ, որոշուած է Ատլանտեան արուեստական արբանեակ մը արձակել , բայց այս ծրագիրը իրականացնելու հա – մար հարկ է սպասել մինչեւ 1960 :

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Իգ· Պապը 23 նոր կար – մինալներ նշանակեց , 75ի բարձրացնե – լով կարմինալներու ընդհ· թիւը : Ա – նօթ է որ վաթճանեալ քահանայապետին օրով կարդինալներու բարձրագոյն թիւը 70 էր եւ Պիոս ԺԲ· երբեք չէր ուզած ամբողջացնել այդ ցանկը : Այս ասոիճանի բարձրացումը սոացողներուն կարգին կան երկու Ֆրանսայի , երկու Ամերիկա – ցի , մէկ Սպանացի , մէկ Մեքսիքացի , մէկ Անգլիացի , մէկ Գերմանացի եւն· : Նոյն ժամանակ Պապը արտաքին գործա – վարի պաշտօնը տուաւ Գերապայծառ Թառոնին որ միսս – գործավար էր ցարդ , անոր ալ տալով կարմինալի ասոիճան : Իտալացի նոր կարդինալներու (13) կար – գէն յիշենք Միլանոյի արքեպիսկոպոսը՝ Մոնթինի : Օծումը՝ Դեկտ· 15ին :

ԱԼԺԵՐԻՈՑ «առժամեայ կառավարու – թեան տեղեկատուութեան » նախարար եագիա յայտարարեց թէ իրենք կը մտա – ծեն ուղղակի բանակցութիւններ վարել Ֆրանսայի հետ, հետեւաբար՝ Թունուզի եւ Մարոքի միջնորդութեան հարկ չկայ :

ԺՔՆԵԻի միջազգային ժողովին մէջ Ա· Միութիւնը առաջարկեց որ այսուհետեւ արգիլուի օդանաւերուն՝ ջրածին կամ հիւլէական ռումբ փոխադրել մէկ շրջա – նէն միւսը : Արեւմտեանները կը մտածեն թէ այս առաջարկը քաղաքական բնոյթ կը կրէ :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Արտաքին փոխ նախարար Ժոքս Ուշինկերը մեկնեցաւ, ուր խոր – հրդակցութիւններ պիտի ունենայ ամե – րիկեան արտաքին նախարարութեան պաշտօնեաներուն հետ :

ԳԱՀԻՐԷի մէջ խորհրդային պատուի – րակութեան նախարար Փաւէլ Նիքիթին խորհրդակցութիւն մը ունեցած է Նախա – գահ Նասրի հետ՝ Ասուանի ամբարտակին չինութեան համար ռուսական օժանդա – կութեան եղանակներուն շուրջ :

ՓԱՐԻԶի մէջ սկսաւ Ֆրանքֆուրեման ժողով մը՝ Սարրի շուրջ :

Տէր եւ Տիկին Փիլիպոս Եսայեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Սէմէր – ճեան եւ զաւակը , Պ· Փասքալ Եսայեան, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Բալուեան եւ զա – ւակները, Տէր եւ Տիկին Սահփան Թօփ – սաքալեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Արթիւր Գասպարեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Գէորգեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Քիւֆճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սահփան Քիւֆճեան եւ զաւակնե – րը, Տէր եւ Տիկին Սողոմոն Բալուեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Միհրաք Ար – թինեան, Տէր եւ Տիկին Ժապ Ժամկոչ – եան, Յովհ· Թօփսաղալեան (Աւստրիա) եւ Սերովբէ Եսայեան (Պոռսա), Այրի Տիկին Թօփսաղալեան Մ· եւ զաւակը (Հայաստան), Զարուհի Ռումէլեան, Այ – րի Տիկին Եսայեան (Հայաստան), ինչ – պէս նաեւ Ժամկոչեան , Փիլեան , Էլիպինեան, Պէնլեան ընտանիքները սրտի խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց զա – կին, եղբօր, մօրեղբօր եւ աղգականին՝

ՓԻԼՐ ԵՍԱՅԵԱՆի

(Սէօլէզցի, Իսիի Նոր Սերունդէն)

դառնապէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ Նո – յեմբեր 1ին, 22 տարեկանին, Ալժերիոյ ճակատը: Երիտասարդը ստացած էր զին – ուորական չքանչան եւ զին· արժան – եաց խաչ :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Հինգշաբթի ժամը 15ին: Հաւաքուիլ իր բնակարանը՝ 167 բիւ տը լ'Էկալիթէ , Իսի, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Իսիի գերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Էլլէն Բիւզանդ Քիւթիւք – եան եւ զաւակը, Սարգիս Քիւթիւքեան ընտանիքը կը ծանուցանեն թէ հոգեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Ալֆորվիլի Ս· Գողգոթա – Պետրոս եկեղեցիին մէջ· իրենց ամուսնոյն , հօր եւ եղբօր՝

ՏՕՔԹ· ՅՈՎՀ· ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ, ինչպէս նաեւ իրենց զաւկին, քրոջ եւ եղբօրորդի – կան՝ ԱՆԱՀԻՏԻ

յիշատակին :

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշա – տակը յարգողները :

× *Այս առթիւ փոխան հոգեճաշի իր այրին՝ Էլլէն Բիւզանդ կը նուիրէ ·— 3000 ֆրանք Մշակոյթի Տան, երեք հա – զար ֆր· «Յառաջ»ին, երկու հազար ֆր· կապ· Խաչի օդափոխութեան կայանին , եւ երկու հազար ֆր· կապ· Խաչի Ալֆոր – վիլի մասնաճիւղին իր կարօտեալներուն համար :*

ԹԻՑԱՍԵՂԱՆ Ի ՊԱՏԻՒ

Պ· ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆի

Հայ Գրողներու Ընկերակցութիւնը կա – մակերպած է թէյասեղան մը , ի պատիւ Պ· Յ· Տէր – Յակոբեանի , որ տեղի պի – տի ունենայ այս Շաբաթ երեկոյեան , ժամը վեցին , Գ· Ազէմեանի ճաշարանը , Հայաստանէն իր վերադարձին առթիւ : Զրոյց՝ Հայաստանի արդի վիճակին մա – սին :

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

ՓՈԽԱՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԻ

Այրի Տիկին Աննիկ Մինէճեան կը նուի – րէ երեք հազար ֆրանք Հայ Կարմիր Խա – չի Անտէր հիւանդներու Ֆոնտին, փոխան հոգեհանգիստի, իր ամուսնոյն՝ ողբաց – եալ Խմբանի մահուան քառասունքին առ – թիւ :

ՀԱՅԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ

Լիբանահայ ուսանող մը տրամադրելի ժամեր ունի հայերէնի մասնաւոր դասե – րու համար : Դիմել Հայ Ուս· տունը , 57 Պուլվ· Ժուրտան , Յարութիւն Թորոս – եանի :

ՇԱԽԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՄՆԱՄԵԱԿԸ

Նոյեմբեր 23ին

Կիրակի օր ժամը 1·30ին հայ ղպրոցի սրահը :

Կը նախագահէ ընկ· ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

Կը խօսի ընկ· ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱԽՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Ճաշին համար արձանագրուիլ ընկեր Կիւլեանի մօտ 13 բիւ տը Վիրօֆ – լէյ, Շաւիլ (Ս· է Ուազ) :

Ճաշավճարը 600 ֆրանք :

Նոյն առաւօտուն Շաւիլի նորաշէն և – կեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի «Արղութեան» խումբի մահացած ընկերուհիներ Զաւօ Շանթի , Պերճուհի Բարսեղեանի , ընկերներ Բժ· Տէր Դաւթեանի , Լեւոն Շանթի , Հրաչ Աթանեանի եւ Յովսէփ Դպիրեանի անմո – ռաց յիշատակին :

Կը խնդրուի անոնց յիշատակը յարգող – ներէն եւ ընտանեկան պարագաներէն ներ – կայ գտնուիլ սոյն արարողութեան :

Եկեղեցիին եւ սրահին հասցէն ·— 4 Բիւ տէ Թրուա Շանթիէ :

Փոն տը Սէվրէն 171 թիւ օթօպիւսը , իջնել Շաւիլ, փիւի Սան Վէն կայարանը :

×

ԽՆԶՈՑԻ ԻՍԻի ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Նոյ· 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Արմէնեան սրահը :

Մանրամասնութիւնները յայտնի :

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 30ին :

Մանրամասնութիւնները յայտնի :

×

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Դաշ – նակցութեան Տան մէջ :

Կը խօսի Ընկ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

×

ՓՈՆ ՏԷ ՇԷՐԻԻԻի ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Ջաքր Պիւիսօն Փրթի Շալէ, ընկ· Պա – պիկեանի սրահը :

Կը նախագահէ՝ Ընկ· ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔ – ՄԷՆԵԱՆ :

Կը խօսի Ընկ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին :

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ· Ց· Դ· Ակնունի են – թակոմիտէի ընդհ· անդամական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ , սովորական հաւա – քատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ըն – կերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· կոմիտէին ներ – կայացուցիչը :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՒԸ

Դեկտեմբեր 21ին :

Մանրամասնութիւնները յայտնուելով :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼԻՄՈՆԻ ՄԷՋ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին , Երզ Թաղապետական սրահին մէջ, Բիւ տը Սէզ, նախաձեռնութեամբ Հայ Երիտ· Մշակութային Միութեան եւ Հովանաւո – րութեամբ երեք յարանուանութեանց պե – տերուն : Կը խօսի Փրոֆ· Գ· Խայիկեան (Մարսէյլէն) որ պիտի տայ նաեւ իր տը – պաւորութիւնները Հայաստանէն :

ՁՐԱՆՍԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ, Քառէյ սրահը, ճիշդ ժամը 9ին :

Պիտի խօսի Պ· ՋԻՋՊՈՒՆՅԵԱՆ :

Մուտքը ազատ է :

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Հայ կնոջ մը համար կահաւորուած սենեակ մը, խոհանոցի գիւրութեամբ , ընտանիքի մը մօտ : Հեռաձայնել առա – ւօտները.—

INV. 39-09

×

Կահաւորուած անկախ սենեակ մը խո – հանոցի գիւրութեամբ , ուսանողի մը հա – մար : Դիմել.— Մանուկեան , 57 Պուլվ· Ժուրտան կամ հեռաձայնել

POINCARE 32-85

×

Կը փնտռուի Թաղէոսեան Աչտա Օհա – նի , Հայաստանի Հոկտեմբերեան շրջանի Քալապարխ գիւղացի , որ մասնակցած է Բ· համաշխարհային պատերազմին , զեր – մանական ճակատին վրայ :

Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղե – կացնել Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ դիւա – նատունը , 15 Բիւ ժան Կուժօն , Փարիզ :

Արտասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԿՐԱՆՑ ՕԹԵԼի շքեղ սրահներուն մէջ

Կիրակի, 23 Նոյեմբեր, ժամը 17էն կէս գիշեր

ԱՆՏՌԷ ԷՔԵԱՆ հանրածանօթ նուագախումբով

Հայկական սիրուն աթոռաքսիոններով

Մուտք 600 ֆր· բարտով ուսանողներուն կէս գին

ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ Passy 64-90

Mathématiques, Physique, Chimie
COURS PARTICULIERS
PROFESSEUR EXPERIMENTÉ
VARTKÈS YÉRAMIAN
Licencié es-Sciences
12, Boulevard de L'Hôpital, Paris 5e

ԶՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Նախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան ,
յարկաբաժինը կամ խանութը :
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

OCEANIA
ՕԴԱՆԱՒԻ, ՇՈՓԵՆԱՒԻ ԵՒ ԵՐԿԱ – ԹՈՒՂիի ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ
Վիլլայի եւ անցագրի բոլոր ձեւա – կերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու ,Քա – նատա , Թուրքիա , Լիբանան :
Ամէն մանրամասնութիւն եւ տեղի վերապահում՝ ՓԱՐԻԶ–ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՐԵՒԱՆ օդանաւային ճամբորդու – թեան համար :
Մանրամասնութեանց համար դրել՝
Պ· ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ
M. LEVON BARONIAN
38, RUE DE LA RÉPUBLIQUE
MARSEILLE - TÉL· COL. 53-13, 42-58
Bureau à Paris :
4, RUE CASTELLANE
Tel. : ANJ. 16-33 & 75-90

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
— 17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e) —

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
20
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
JEUDI
20 NOVEMBRE
1 9 5 8

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8348 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4149

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՈՒՐ Կ'ՈՒԶԵՆ ՀԱՍՆԻԼ

Լիբանանի խռովայոյզ վիճակը վերջ գտած էր այն օրը, երբ ապստամբներու պետ Բաչիր Քարամէ եւ փաղանգաւոր – ներու վարիչ Փիէր Ճէմայէլ համաձայ – նած էին ազգային միութեան կառավա – րութիւն մը կազմել :

Զօրս նախարարները, երկուքը խլամ , երկուքը քրիստոնեայ ձեռք առին երկրին իշխանութիւնը՝ նպատակ ունենալով ա – մէնէն առաջ վերահաստատել խաղաղու – թիւնը՝ վերջ տալով եղբայրասպան կռի – ւիներուն, որոնք վեց ամսուան ընթաց – քին չուրջ տասը հազար զոհեր արժած էին փոքրիկ Լիբանանի :

Խաղաղութեան համար առաջին պայ – մանն էր հանդարտեցնել կիրքերը եւ մի – ասնականութիւն ստեղծել երկրին զանա – զան տարրերուն մէջեւ :

Ապստամբական չարժումը քաղաքական հանդամանք ունէր առաւելապէս : Կրօնքը ո՛չ մէկ դեր կը կատարէր : Փաստ՝ այն իրողութիւնը, որ Մարոնիներու պատ – բիարք Մէուչի արքեպիս., հանրապե – տութեան նախկին նախագահ Պշարա Էլ Խուրի եւ Լեռնալիբանանի քանի մը քրիս – տոնեայ յայտնի առաստապետներ հակա – ռակ էին Քամիլ Շամունի, որուն դէմ ուղղուած էր չարժումը իր սկզբնական օրերուն :

Բարերախտութիւն մըն էր անշուշտ այս պարագան : Այլապէս եթէ քաղաքական – կան կռիւը կրօնական բնոյթ առնար , անդարմանելի ադէտի մը պիտի ենթար – կուէր Լիբանան, աշխարհի ամէնէն խա – ղաղ եւ ազատ երկիրը :

Հայերը ո՛չ մէկ պատճառ ունէին մի – ջամուխ ըլլալու այդ չարժումին, որ զուտ ներքին հանդամանք կը ներկայա – ցնէր : Հիւրընկալ երկրին մէջ մեր հայրե – նակիցները նուիրուած են խաղաղ ու չի – նարար աշխատանքի : Կը վայելեն Լիբա – նանի պետական իշխանութեանց պաշտ – պանութիւնն ու հովանաւորութիւնը եւ կ'օժանդակեն երկրի վերելքին :

Դժբախտաբար մութ տարրեր որոմ ներմանեցին Հայութեան մէջ եւ յաջող – ցան եղբայրը եղբօր դէմ հանել :

Համայնավար – յառաջդիմական–ռամ – կավար թերթեր իրենց առելատա զրու – թիւններով կիրքերը հրահրեցին :

Նոյն հոսանքին պատկանող բախտա – խնդիրներ տիրող խառնակ կացութենէն օգտուելով, ապստամբներու պաշտի ճայնասփիւռը չհապաղեցին՝ առնձար – ձակ ընթացք տալով իրենց հակապաշ – նակեցական մոլուցքին :

Մէծի Տանն Կիլիկիոյ արժանընտիր կա – թողիկոս Վեհ. Զարեհ Ա.ի եւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ օր ցերեկով, ամէ – նէն աննեղելի ապտակ ցեխարձակումները կատարեցին :

Քաջալերուած անպատիժ մնալէն, խօս – քէն գործի անցնելով, այդ նոյն «յառաջ – դիմական» եւ իրենք իրենց «Հայաստա – նասէր» պիտակը առած անոպայ մարդիկ առանց խղճահարութեան գնդակ պարպե – ցին անմեղ երիտասարդներու վրայ, ո – րոնց մեղքն էր Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամ կամ դաշնակցական ըլլալը :

Հայանուն դարանակալ ոճրագործներ եղբօր արիւն թափեցին Պէյրութի ար – ուարձաններուն մէջ եւ մութ փողոցներու անկիւնը :

Ու երբ զոհերը ինքնապաշտպանութեան դիմեցին, սկսան հրապարակը ազմկել : « Յառաջդիմական » թերթեր իրենց յե – րեւրածով , սուտ զրութիւններով ուղե – ցին չիոթութիւն առաջ բերել հանրային կարծիքին մէջ, ոճրագործները իրբեւ զոհ ներկայացնելով :

Բողոքի հրապարակային հաւաքոյթներ կազմակերպեցին մինչեւ Պուլկարիոյ հա – յկական քաղաքները՝ պարզապէս նպատակ ունենալով վարկաբեկել Դաշնակցութիւնը

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽԱՂԱՂ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՆՈՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՈՉ ՄԻԿ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Խարթումի ձայնասփիւռը հաղորդեց թէ կազմուած է Սուտանի յեղափոխական կառավարութիւն՝ Զօր. Ապուտի գլխա – ւորութեամբ : 12 անդամ ունի, եօթը պինուորական եւ հինգ քաղաքացի :

Զօր. Վահաբ նշանակուած է Ներքին նախարար, իսկ Ահմէտ Հուսէյն՝ Արտաքին :

Զօր. Ապուտ հռչակուեցաւ նաեւ գին – եալ ուժերու գերագոյն հրամանատար , բացարձակ լիազօրութիւն ստանալով :

Կացութիւնը խաղաղ է երկրին բոլոր շրջաններուն մէջ : Բանակը, որ պետական հարուածին օրը գրաւած էր մայրաքա – ղաքին գլխաւոր կեդրոնները, գօրանոց քաշուեցաւ. միայն զրահատուներու եւ դեսպանատուներու առջեւ գինուորներ կը մնան : Քաղաքական կուսակցութիւններու գեկավարներ ցարդ արգելափակուած էին իրենց բնակարաններուն մէջ, բայց այ – սուհետեւ ազատ են : Ոչ մէկ ձերբա – կալութիւն եղած է :

Բանակի Գերագոյն Խորհուրդի անդամ – ները չարունակ ժողովներ կը գումարեն, հրատապ հարցերը քննելով եւ անհրա – ժեշտ որոշումները տալով : Թերթերու խմբագրատուներն ու մամուլի գործա – կալութիւնները վերակազմուեցան :

Ինչպէս գրած էինք, Նախագահ Նասր չնորհաւորական հեռագիր մը գրկեց Զօր. Ապուտի : Արաբական Միացեալ Հանրապետութիւնը պաշտօնապէս ճանչ – ցաւ Խարթումի նոր կառավարութիւնը : Գահերէց ձայնասփիւռը չարունակ կը խօ – սի Սուտանի դէպքերուն մասին՝ «յե – ղափոխութիւն» կոչելով պետական հար – ուածը, իսկ Զօր. Ապուտը՝ Սուտանի յե – ղափոխութեան դեկավար :

Աւելի քան երկուքուկէս միլիոն քառ. քիլոմեթր տարածութիւն եւ 10 միլիոն բնակչութիւն ունեցող հսկայ այս հոգա – մասը մեծապէս կը հետաքրքրէ արեւմա – եան իշխանութիւնները . եթէ Ապուտ Նասրի հետ համաձայնի եւ երկու եր – կիրները միանան՝ իսլամական տիրապե – տութեան դուռները կը բացուին Ափրի – կէի մէջ : Այսուհանդերձ, չատ քիչ հաւա – նականութիւններ կան, որ Ապուտ են – թարկուի Նասրի հրահանգներուն :

Ուշադրութեան գաղափարին ներքին առ այժմ կը դրուչանան Խարթումի պետական հարուածին մասին կարծիք յայտնելէ :

Ինչ որ հաւանական է, կարգ մը չբր – ջանակներ կը մտածեն թէ Ապուտ ոչ մէկ կապ ունի Նասրի հետ, ընդհակառակն՝ այս չարժումը առնձած է նախկին վար – չապետ Խալիլի գործակցութեամբ, Գա – հիրէի եւ Սուտանի մէջ պատրաստուող «Նասրեան յեղափոխութիւն»ը ճգմելու ա – ռաջադրութեամբ :

Պէտք չէ մոռնալ նաեւ, որ Խալիլի կա – ռավարութիւնը տապալեցաւ այն պա – հուն՝ երբ կ'ընդունէր ամերիկեան տնտե – սական օժանդակութիւն մը, հակառակ Նասրի կողմնակիցներու ընդդիմութեան :

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

յաչս հայութեան :

Ոճրագործները չեն հանդարտած դեռ :

Վկայ՝ վերջին երկու զոհերը — Ժի – րայր Արիմեան եւ Աւետիս Պապիկեան , որոնք օր ցերեկով սպաննուած են մար – դի ձեւով :

Դաշնակցութեան երդուեալ հակառա – կորդները ո՞ր կ'ուզեն հասնիլ վերջա – պէս :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

Օր ը Օրէն

ՈՒՐԻ՞Շ ՅԱՆՑԱՆՔ ՈՒՆԻՆՔ

— Կարծեմ, շատ անմիաբան ժողովուրդ էք··· Ճի՞շդ է···

— Ցիսուն առ հարիւրը ճիշդ է:

— Եւ ձեր անմիաբանութեան երեսէն է որ այս վիճակին հասեր էք··· Ճի՞շդ է :

— Իննըսուն առ հարիւր անիշդ է ···

— Ըսել կ'ուզես որ ձեր դժբախտու – թեանց պատճառները ուրի՞շ տեղ փնտր – ռելու ենք ···

— Այո՛ ···

— Այսինքն ո՞ւր ···

— Եւրոպայի դիւանատուներուն եւ միջազգային խորհրդաժողովներու ատե – նագրութեանց մէջ :

— Եզոբոսեան լեզու կը գործածես ···

— Չեզմէ սորված ենք··· Դուք ալ, վաթսուն տարի, մեզի հետ եզոբոսեան լեզուով խօսեցաք ···

— Թիւրիմացութեան մէջ ես ··· Մենք ձեզի հետ խօսեցանք անգլերէն, ֆրանսե – րէն, ռուսերէն եւ թուրքերէն··· Այս լե – զուները շատ պարզ լեզուներ են···· Փիչ մը խելք ունենաս կը հասկնաս թէ դիմա – գինդ ի՛նչ բան կ'ուզէ ···

— Սխալ··· Եթէ հետդ խօսողը ֆիչ մը վարպետ ըլլայ, այսինքն խորամանկ ադ – ուէս, իր լեզուն անանկ մը կը շարադրէ եւ նախադասութիւնները անանկ մը կը կազմէ որ դիմացինը Սողոմոն Իմաստու – ցըն ալ ըլլայ, մէջէն չի կրնար ելլել :

— Ըսէ տեսնեմ, սա մեր բսածներէն ո՞րը չհասկցար··· Թարգմանեմ ֆեգի համար ···

— Ո՛ր մէկը յիշեմ, առտուանց կանուխ ··· Արդիւնքը մէջտեղն է :

— Խուսափողական պատասխան կու տաս : Մենք մեր մտքէն անցածը «շիտկէ շիտակ» բսած ենք ձեզի··· Դուք չէք հասկցեր եւ ելեր էք դուք ձեզի հարս – փեսայ եղեր էք··· Մե՞նք ինչ յանցանք ունէինք ··· Երբ ուրիշ ազգեր մեր ը – սածները կը հասկնան եւ միայն դուք չէք հասկնար, կը նշանակէ որ ֆիչ մը — ներողութիւն — անխելք էք ··· Սա րսէ նայիմ ,մենք ձեզի ե՞րբ սուտ խօսեցանք: Ե՞րբ բան մը խոստացանք եւ մեր խոս – տումը չկատարեցինք ···

— Ժամանակ շահած կ'ըլլանք եթէ, դո՛ւն ինծի ըսես թէ ե՞րբ բան մը խոս – տացած մեզի ու երբ ձեր խոստումը կատ – արեցինք ··· Զկատարուած խոստումներուն շարքը սկսիմ, օրը իրիկուն կ'ըլլայ :

— Լա՛ւ ··· Առեն մը ուտելիք, հագ – նելիք չունէիք, օգնութեան հասանք ··· Շիտա՞կ եմ ···

— Շիտակ ես··· Ապերախտ չենք ու կը յիշենք մեզի տրուած փշրանքները ···

— Բարեւորոգո՞ւմ էր, ի՞նչ էր, ա – տանկ բաներ մը կ'ուզէիք··· Նստանք բողոքագիր մը գրեցինք Սուլթանին ··· Ֆիչ մնացեր էր, որ ձեր երեսէն , անոր հետ գէշ մարդ ըլլայինք··· Շիտա՞կ եմ, գրեցի՞նք թէ չգրեցինք ···

— Շիտակ ես, գրեցինք··· Շա՛տ ապ – րիք ···

— Վերջէն, ելաք ձեր հողերը ետ պա – հանջեցիք եւ անկախութիւն ուզեցիք ··· Մենք ալ, ձեր *խաթէրը* չկոտրելու եւ ձեզի աղէկութիւն մը ըրած ըլլալու հա – մար, ելանք ուրէն *փաստիչահին* հետ գէշ մարդ եղանք եւ ձեզի հող ալ տուինք , անկախութիւն ալ ··· Տուի՞նք, շիտա՞կ եմ ···

—Շիտակ ես ··· Բայց այդ «տրուած»– ները Սեւռի պալատէն՝ Սեւրի ջուրերուն մէջ գլորեցան ···

— Ատիկա մեր գիտնալիք բանը չէ ··· Մենք մեր խօսքը յարգեցի՞նք , այո՛··· Թող ֆիչ մը արագ շարժէիք··· Դուն իմ բսածիս հաւատա՛, սիրելիս, անմիաբան էք: Ատոր համար է որ տեղ մը չէք հա – սեր եւ հասնելիք ալ չունիք ··· Ուրիշ – ները յանցաւոր մի բռնէք, ամօթ է ···

— Ո՛չ անմիաբան ենք, ո՛չ ալ անխելք ··· Ուրիշ յանցանք մը ունինք ···

— Ի՞նչ ···

— Աղուէսներու լեզուն սորված չենք եւ դիւանագիտութեան էերականութիւնը սերտած չենք ···

— Սորվէիք, սերտէիք, ձեր ձեռքէն բռնո՞ղ կար ···

— Ձեր «ազնուագարմ ճէնթլմէն»ը շո՞ւնչ առնել տուաւ որ ···

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀՈԳԵՐԸ

Ընտրապայքարը անդադրին կը չարու – նակուի երկրին բոլոր շրջաններուն մէջ : Կուսակցութիւններն ու կուսակցական պարագլուխները կը պարզեն իրենց ծրա – գիրները, թէեւ կը կարծուի թէ քուէար – կողներու թիւը համեմատաբար քիչ պի – տի ըլլայ այս անգամ :

Կուսակցական պարագլուխներու յայ – տարարութիւններուն մէջ ուշադրութիւն գրաւած է Մենդէս Ֆրանսի խօսքը — եթէ առաջին ընտրաշրջանին չյաջողիմ՝ երկրորդին պիտի ընդունիմ համայնավար ձայները : Յայտարարութիւն մը, որ ինք – նին կը ճշդէ արդէն արմատական դեկա – վարին ընտրական քաղաքականութիւնը :

Միւս կողմէ , Ալժերիոյ մէջ երեքշաբ – թի իրիկուն կը վերջանար արձանագրու – թեանց պայմանաժամը՝ որ տրուած էր «ոչ – ընտրելի» ցանկերու մէջ գտնուող « ընտրելի » թեկնածուներուն : Այս ձեւով հինգ նոր ցանկեր եւս արձանագրուած է – ին մինչեւ կէսօր , ընդհանուր թիւը բար – ձրացնելով 48ի : Կը սպասուէր որ մինչեւ իրիկուն երկու ցանկեր եւս աւելնան :

Ընտրապայքարը պաշտօնապէս սկսած է . ժողովները տեղի կ'ունենան կէսօրէ ետք, նկատելով որ լուսարձակի գրութիւ – նը թոյլ չի տար որ դիշերները հաւա – քոյթներ ըլլան, Ալժերիոյ մէջ : .

Պարզ է թէ Ազատագր. ճակատը կ'աչ – խատի ամէն գնով հակազդել ընտրու – թիւններուն, Մայր Երկրի թէ Ալժերիոյ մէջ : Վերջին մէկ չարթնան ընթացքին ազգայնականները բաղմաթիւ յարձա – կումներ գործեցին Մայր Երկրին մէջ , ութ հոգի սպաննելով եւ ութ ուրիշներ ծանրօրէն վիրաւորելով : Ոստիկանու – թիւնը յաջողեցաւ ձերբակալել 115 պա – տասխանատուներ, գնդացիր մը, տար – ճանաչներ եւ ռազմանիւթ գրաւուեցան : 8744 հոգի հարցաքննուած են :

Ներքին եւ տնտեսական մարզին մէջ կառավարութիւնը գրաւած է ապտա փո – խանակութեան գօտիի հարցով : Վարչա – պետը ժողով մը գումարեց երկրագոր – ծական, առեւտրական, տնտեսական եւ արտաքին նախարարներուն հետ՝ ապտա փոխանակութեան չուրջ : Կարգ մը մաս – նագէտներ կը մասնակցին ժողովին աչ – խատանքներուն :

Անգլիոյ Վարչապետ Մաքմիլլընի Զօր. Տը Կոլի գրկած նամակը քննուեցաւ : Լոնտոն կը փափաքի որ Եւրոպայի տնտե – սական գործակցութիւնը չուտով իրա – կանանայ :

Ֆրանսա կը մերժէ մասնակցիլ ապտա փոխանակութեան գօտիին այնպէս՝ ինչ – պէս բանաձեւուած է Անգլիացիներու կողմէ : Հարցը պիտի քննուի տակաւին, Լոնտոնի հետ բանակցութիւններու սկսե – լէ առաջ : Բայ աստի, Փարիզ կը փափա – քի սերտ գործակցութիւն ունենալ «վեց» երկիրներու հետ (Հասարակաց Շուկայ) :

× Համալսարանի պետական բաժնի ու – սանողները երեքշաբթի կէսօրին դասա – դուլ հռչակեցին, բողոքելու համար դա – սարաններու եւ աշխատարաններու ան – բաւարարութեան դէմ : Դասախօսները միացած են ուսանողներուն :

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԽՐՈՒՇՉԵՒԻ ՀԵՏ

ՆՄԲ.— Անցեալները գրած էինք թէ Նիւ Եորք Հերալտի խմբագիրներէն Ուոլթըր Լիփման ճամբորդութիւն մը կատարած է դէպի Խ· Միութիւն, որուն ընթացքին տեսակցութիւն մըն ալ ունեցած է Խրուշչեւի հետ (տես *Յառաջ* Նոյ· 11)։ Ստորեւ՝ ամերիկացի լրագրողին գլխաւոր տպաւորութիւնները այդ տեսակցութենէն եւ իր ճամբորդութենէն ։

Հոկտեմբերի երկրորդ կիսուն, կինս եւ ես ճամբորդութեան մը ձեռնարկեցինք դէպի Խ· Միութիւն։ Ուշադրութիւնի խոր հրդային դեսպանատան հետ նախապէս համաձայնութիւն ստացուցած էինք, որ մեր ճարտրդութեան հիւխաւոր նպատակը պիտի ըլլար Մ· Նահանգներու վերաբերմամբ խորհրդային արտաքին քաղաքականութեան ճանաչման փորձը ։ Այդ պատճառով ալ մեր ամբողջ ժամանակը անցուցինք Մոսկուայի մէջ, ուր առիթն ունեցայ Խրուշչեւի եւ խորհրդային այլ պաշտօնական անձնաւորութեանց ու թերթերու խմբագիրներու հետ տեսակցելու ։

Մոսկուա գտնուած մեր առաջին շաբաթուան ընթացքին որոշ չէր պիտեր թէ պիտի կարենա՞մ Խրուշչեւին հետ խօսակցութիւն մը ունենալ· սակայն՝ Մոսկուայէն բացակայ էր· վերջը՝ պրպտած էր նախագահ Նասրի ներկայացուցչին՝ մտածել Ամէրի հետ բանակցութիւններ վարելով· իսկ քիչ առեն վերջն ալ պիտի ընդունէր Կոմուլքան ու լեհական պատուիրակութիւնը ։

Սակայն այնպէս պատահեցաւ որ Խրուշչեւ, իր զբաղումներուն մէջ, ազատ օր մը ունեցաւ· եւ այդ օրն է, որ ինծի լուր տրուեցաւ թէ կրնամ տեսակցիլ Խ· Միութեան վարչապետին հետ ։

Տեսակցութեան ներկայ էին Խրուշչեւէն զատ՝ իր թարգմանը, Պ· Թրոյնովսքի, օտար երկիրներու հետ մշակոյթային կապի պետական կոմիտէին նախագահը՝ Եաւրի Ժուկով (որ կապ չունի նոյն անունը կրող մատէմալին հետ), կինս եւ ես։

Մեր խօսակցութիւնը պաշտօնապէս նոթագրող մէկը չկար թէեւ, բայց Պ·Ժուկով, կինս, եւ երբեմն ալ՝ թարգմանն ու ես նոթեր կ'առնէինք ։

Տեսակցութեան վերջաւորութեան հարց տուի Խրուշչեւի, թէ ինչ ձեւով կրնայի օգտագործել մեր խօսակցութիւնը, որը-ուած ըլլալով որ պաշտօնական արձանագրութիւն չէր պահուած ։ Պատասխանեց, որ ուզած ձեւովս կրնամ ներկայացնել բուածները, պայմանաւ որ որեւէ վնաս չհասցնեն ռուսեւամերիկեան յարաբերութիւններուն ։ Հարցը քանի որ իմ խղճմտութեանս ձգուած է, առանց չափազանցութեան պիտի տամ Խրուշչեւի բառերը, ներկայացնելով իր խօսքերուն ընդհանուր իմաստը· չափերուներու մէջ պիտի տամ միայն այն նախադասութիւնները, որոնք քովս արձանագրած էի իրենց արտաբեր-ուած պահուն ։

Ուրեմն սկիզբի քաղաքավարական խօսքերէն վերջ, Խրուշչեւ յայտնեց թէ պատրաստ էր պատասխանելու իրեն ներկայացուցած հարցումներուս ։

Սկսայ՝ այն հաստատումը ընելով թէ 1955ին Ժընեւի մէջ տեղի ունեցած գեկավարներու ժողովէն ի վեր ռուսեւամերիկեան յարաբերութիւնները չատ աւելի վատթարացած են։ Խրուշչեւ չընդունեցաւ այս հաստատումս· յարաբերութիւնները աւելի չվատթարացան, ըսաւ· այլ՝ արդէն գէշ էին· ու այժմ՝ չեն բարելաւուած ։ Ամբողջ հարցը այն է, որ յարաբերութիւնները այսպէ՞ս պիտի մնան, թէ՝ պիտի բարելաւուին կամ աւելի վատթարանան ։

Ձիշդ ըսի, որ Ժընեւի խորհրդաժողովին առեն ամէն ոք մեծ յոյս ունէր թէ բարելաւում մը պիտի արձանագրուի ։

Այո, ըսաւ Խրուշչեւ բայց Ամերմուռքի մէջ այդ յոյսերը սխալ հիմք մը ունէին· Տըլլըս եւ Զըրչիլ («այդ ծեր ապուհաը՝ Զըրչիլ») յուսացած էին որ Սթալինի մահէն վերջ Խորհրդային ներքին քաղաքականութիւնը փոփոխութիւններ պիտի կրէ եւ մեր երկիրը «ընկերվարական լրացուցիչ ծաղրածուները» ամբողջովին քաղաքականութենէն պիտի հրաժարի ։ Երբ տեսան թէ Սթալինի յաջորդները հաւատարմարար պիտի չհետեւին համայնավար վարչակարգին՝ ու ընդհակառակն՝ կ'ուզեն մեղմացնել յարաբերութիւնները եւ բնականոն դոյավիճակը պահել, այն ժամանակ արեւմտեան դեկավարները վերագարձան պաղ պատերազմի իրենց ոգիմավարութեան ։ Ցուսացին մեզ պարտութեան մատնել, բայց մենք երբե՛ք պիտի չհեղինք ընկերվարութեան ուղիին· երբե՛ք ։

Առաջին առիթէն օգտուելով հարց տրուի Խրուշչեւի, թէ ի՞նչ կը հասկնայ «բնականոն դոյավիճակ» ըսելով ։ Հարցին պատասխանը ստացայ հետեւեալ՝ ամբողջ խօսակցութեան ընթացքին։ Խրուշչեւ համոզուած է ամէնէն առաջ, որ այս դոյավիճակը պահելու համար պէտք է ուժով սահմանային որեւէ փոփոխութիւն պէտք չէ տեղի ունենայ ։ Զինաւոանի եւ Վիլիք Նամի մէջ կատարուած սահմանային փոփոխութիւնները, ըստ Խրուշչեւի, «քաղաքային» են, հետեւաբար՝ քաղաքացիական ու ներքին հարցեր են, որոնք պէտք չէ միջազգային հարցեր նկատուին ։ Ինչ կը վերաբերի երկու Գերմանիանե-րուն եւ երկու Քորէաներուն, սահմանային փոփոխութիւնները (այսինքն երկու մասերուն միացումը) պէտք է կատարուին միայն՝ «փոխադարձ համաձայնութեամբ» ։

Ըստ Խրուշչեւի, Զինաւոանի, Ասիոյ, Ափրիկէի եւ աշխարհի այլ մասերուն մէջ այժմ տեղի ունեցող ընկերային եւ տնտեսական յեղափոխութիւնը «բնականոն դոյավիճակ»ին մաս կը կազմէ· այս յեղափոխութեան արդիւնք հանդիսանալու փորձ մը համապատասխան է «բնականոն դոյավիճակը» անհատապարակելու ։

Ինչ կը վերաբերի ռազմական ուժերու հաւասարակշռման, Խրուշչեւ համոզուած է թէ Խ· Միութիւնը իր արտաքին պաշտպանութիւնը ապահոված է մէջ – երկրային հրթիռներով, որոնց չնորհիւ ապահով կը զգայ Գերմանիոյ, Թուրքիոյ եւ Իրանի սահմաններուն կողմը ։ Ասոնց ընթացքին ոչ մէկ ակնարկութիւն ըրաւ միջնորդային հրթիռներու ։ Բայց իր համոզումն այն է, որ իրերու ներկայ կացութեան մէջ եթէ պատերազմ մը ծագի, Մ· Նահանգներն ու Խ· Միութիւնը հաւասար ուժեր կը ներկայացնեն, հետեւաբար մէկը չի կրնար պարտութեան մատնել միւսը ։

Մէկ հարցէն միւսին անցնելով հարց տուի թէ ինքը համաձա՞յն է որ երկու Գերմանիաները փոխադարձ հաւակցողութեան դան ։ Առանց տատամսելու պատասխան տուաւ եւ աւելցուց թէ լաւագոյնը այն կ'ըլլար որ զրաւման բանակները Գերմանիայէն հեռանային՝ այդ ձեւի բանակցութիւններ չսկսած ։

Բայց իմ ապաւորութիւնս այն եղաւ, որ հարցումս լաւ չհասկցաւ եւ համոզուած եմ որ եթէ Արեւմտեան պետութիւնները ազատ բանակցութիւններ առաջարկեն երկու Գերմանիաներու միջեւ, խորհրդային կառավարութիւնը պիտի հակառակի առոր, Խրուշչեւ միշտ կը յիշեցնէր Փոցտամի համաձայնութեան այն կէտը, թէ Գերմանիա այնպիսի վիճակի մը մէջ պէտք է պահուի, որ այլեւս երբեք չվտանգէ աշխարհի խաղաղութիւնը· այս առնչութեամբ Մ· Նահանգները ամբաստանեց, այն բանին համար, որ Գերմանիան կը զինեն ու կ'ուռճակոխեն Փոցտամի համաձայնութիւնը, մխիթարանակ վստանդելով իրենց ապահովութիւնը ։ «Ի՞նչ վտանգ կայ այս բանին մէջ», հարցուցի ։ Խրուշչեւ պատասխանեց, որ նոր պատերազմի մը պարագային, Գերմանիա դաբձեալ կրնայ Արեւելքի կողմը բռնել փոխանակ՝ Արեւմուտքի ։ Ինչո՞ւ ։ Որովհետեւ եթէ Արեւմտեան Գերմանիա Արեւելքի դէմ պատերազմի մէջ մտնէ, չուտով կը քայքայուի խորհրդային հրթիռներու տարափին առակ· մինչդեռ եթէ Արեւմուտքի դէմ պատնայ խորհրդային աջակցութեամբ, միայն Գերմանացիները չատ աւելի զօրաւոր ուժ մը պիտի ներկայացնեն քան թէ Անգլիան, Ֆրանսան ու Սպանիան միացած ։

Այս առթիւ Խրուշչեւ հաստատեց թէ ներկայ միջազգային կացութիւնը յար եւ նման է երկրորդ աշխարհամարտին նախորդող տարիներուն ։ Արեւմուտքի մէջ չատ կը խօսուի Միւնիխի մասին· կը խորհին որ Չեխոսլովաքիան Հիթլերի զոհ տրուեցաւ, որպէսզի այս վերջինը հրա-ժարի պատերազմէն ։ Բայց իրականութեան մէջ, աւելցուց Խրուշչեւ բուռն հաճոզումով, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ պահպանողականները Չեխոսլովաքիան Հիթլերի տուին, որպէսզի այս վերջինը ռուսիոյ վրայ յարձակի, որովհետեւ Չեխոսլովաքիան «նետի մը պէս մխուած էր Ռուսիոյ սրտին մէջ»։ Բայց Միւնիխէն վերջ, չարունակեց Խրուշչեւ, Սթալին անդրադարձաւ թէ ինչ մեծ վտանգ կը սպառնայ Խ· Միութեան ։ Հիթլեր, ճարպիկօրէն կը խորհէր որ եթէ Ռուսիա չէզոք մնայ, կրնայ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի հաշիւը մաքրելէ վերջ, Ռուսիոյ ալ զօրծը կարզադրել ։ Բայց Սթալին աւելի ճարպիկ դուրս եկաւ· նախ Հիթլերը տարկաւցուց՝ քաջալերելով որ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի դէմ պատերազմ հռչակէ, ապա կռիւի մտաւ Հիթլերի դէմ ։

Խրուշչեւի եզրակացութիւնը այն է, որ այժմ 1939էն չատ աւելի հաւանական է ռուսեւգերման դաշինք մը, որուած ըլլալով որ Խ· Միութեան դէմ գերմանացի-ներ յարձակում մը «անձնասպանութեան» համազօր է ։

ՋՐՈՑՑ ԱԼԻԽԱՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

ՆՄԲ.— Ալիխանեան եղբայրներուն անուններն, Աբրահամ եւ Արտեմ, ծանօթ են հիմա ամբողջ աշխարհի մէջ։ Երկու մեծ գիտնականներ, որոնք Արագած լեռան վրայ ուսումնասիրութիւններ կը կատարեն տարիներէ ի վեր, տիեզերական ճառագայթներու մասին ։

Վերջերս, Արտեմ Ալիխանեան, այցելութեան մը առթիւ, կը գտնուէր Պուէրթօ Ռիք, ուր հետեւեալ զրոյցը կ'ունենայ Նոր Կեանք թերթի մէկ աշխատակիցին հետ ։ Կուտանք հիմնական մասերը ։

Արտեմ Ալիխանեան, չէկ մտերով՝ խոհուն պիտնական մը, անդամ Հայաստանի Գիտութեանց Ակադեմիային եւ անօրէն բնաճիտութեան Ուսումնարանին, յայտնեց թէ ։—

— 1945ին սկսեալ, Հայաստանի մէջ հաստատ բնագիտ – պիտնականներու սեռ – բունդ մը, որու կարկառուն ներկայացուցիչներն են Գր· Զարիբեան, Միքայէլ Տէր – Միքայէլեան, Վաղարշակ Զրբաշեան, Անդրանիկ Ամատունի, Արմէն Մքրտիմեան, Նորայր Քոչարեան, Համլետ Բաղալեան, Ֆ· Յարութիւնեան ։ Ասոնց կողքին նաեւ արտասահմանէն հասած պիտնականներ, ինչպէս Համլետ Վարդապետեան, Ֆրանսայէն, որ Ֆրէդերիք Ժոլիօ – Քիւրիի աշխատակիցն է ։ Իր մահէն երեք օր առաջ, Ժոլիօ – Քիւրի մտերիմ նամակով մը Ալիխանեանին կը յանձնարարէր Համլետ Վարդապետեանը, իրրեւ ապագայ խոստացող պիտնական ։

ժարի պատերազմէն ։ Բայց իրականութեան մէջ, աւելցուց Խրուշչեւ բուռն հաճոզումով, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ պահպանողականները Չեխոսլովաքիան Հիթլերի տուին, որպէսզի այս վերջինը Ռուսիոյ վրայ յարձակի, որովհետեւ Չեխոսլովաքիան «նետի մը պէս մխուած էր Ռուսիոյ սրտին մէջ»։ Բայց Միւնիխէն վերջ, չարունակեց Խրուշչեւ, Սթալին անդրադարձաւ թէ ինչ մեծ վտանգ կը սպառնայ Խ· Միութեան ։ Հիթլեր, ճարպիկօրէն կը խորհէր որ եթէ Ռուսիա չէզոք մնայ, կրնայ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի հաշիւը մաքրելէ վերջ, Ռուսիոյ ալ զօրծը կարզադրել ։ Բայց Սթալին աւելի ճարպիկ դուրս եկաւ· նախ Հիթլերը տարկաւցուց՝ քաջալերելով որ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի դէմ պատերազմ հռչակէ, ապա կռիւի մտաւ Հիթլերի դէմ ։

Խրուշչեւի եզրակացութիւնը այն է, որ այժմ 1939էն չատ աւելի հաւանական է ռուսեւգերման դաշինք մը, որուած ըլլալով որ Խ· Միութեան դէմ գերմանացի-ներ յարձակում մը «անձնասպանութեան» համազօր է ։

ՅԱՒԱԾ ՍԻՐ

Նա սեւասաթ աչքերը պսպղացրեց ու դուրս եկաւ բաղէ պէս օրօրուելով ։ Ու կանդնելով պատշգամում, երեւի մկաններն ուռեցրեց ու ըմբիշի պէս յարձակուեց իր նման միւսի վրայ ։

— Ըմ, կնկայ հերն եմ անիծել ։

Իսկ ներսում Ռուբէնը յամառում էր ։ Նրա թեւերից քաշեցին, դուրս բերին ։

Ռուբէնն ակամայ դուռը կողպեց, բանալին դրեց նշանոցի տեղն ու գնաց ։

— Ախր ո՞ւր եք, տանում է ։

— Զիկում քեզ, գնա — բոթեցին կո – պիտ բառնցքներով ու հոհոալով դուրս եկան բակից ։

— Հիմի բանը երեխէքն են, — չարունակեց Սերոբը, դու պիտի աշխատես լաւ երեխէք տաս պետութեան ։ Երեխեքանցդ գործն էլ դրսում ես, էլ ի՞նչ ես ուզում, անաչէն ։ Թքիր գնա՛ ···

×

Սակայն տանը ծագկում էր խաղաղ ուրախութիւնը, չէր նայում ոչ Ռուբէնի վիճակին, ոչ նրա գառնութեան ։

Սոֆիա Պետրովնան հիմնարկի պէս տարբել էր տունը եւ նրա կենցաղը ։ Երեխաներն այնպէս էին կապուել նրա հետ, որ չէին ուզում յիշել իրենց մօրը, բացի Լուսիկից, որ թէեւ չէր խօսում, բայց սրտում կրում էր այդ վիշտը ։ Սոֆիա Պետրովնան Լուսիկի հետ միասին տանը գործերը վերջացնելով՝ երեխաների հետ դուրս էր գալիս տան բակը եւ նստելով պատշգամի սանդուխին, տսեղնապործում էր եւ հետն էլ մասնակցում երեխաների խաղերին ։ Խաղերն առնչում էր կնքը ։ Բակի առուն կապել էր տալիս երեխաներին եւ հիդրոյական էր խաղացնում ։ Կանչում էր բակի միւս երեխաներին ։ Սրանք էլ էին մասնակցում «երկրի չի – նարարութեան» — ինչպէս կոչում էր խաղը Սոֆիա Պետրովնան ։ Երեխաներն արդէն իրենք չարունակում էին տեղծագործել ։ Երբեմն կռւում էին, երբեմն երդում, տօն կատարում ։ Հանդիսաւոր երթն կազմում էր բակում ։ Տանեցիները դուրս էին գալիս պատշգամը դիտելու «բանուորների» տօնակատարումը ։

«Հիդրոկայանին» հետեւում էր որեւէ «գործարանի» կառուցում ։ Սոֆիա Պետրովնան տալիս էր պլանը, երեխաները կառուցում էին ։ Ցետոյ նա պարզեւատրում էր երեխաներին, տալով ամէնքին կէս – կէս չաքարեղէն ։

Բանն այն էր որ ինքը եւս սիրում էր այդ խաղերը, դրանց մէջ իրականանում էր նաեւ իր երազը՝ տպրել կենդանի կեանքով, մասնակցել շինարարութեան, իբր թէ ինքն էլ ամէնքի պէս «նորմալ» մարդ է, պիտանի է եւ գոյութիւն ունի ։

Նրա կեանքը թռնուորւում էր մի բանով միայն ։ Լուրեր էին բերում, որ Աստղիկը լսելով նրա մուտքը «իրենց» տուն՝ արուել է իր/վրայ եւ պիտի գայ պատմի տալու անկոչ հիւրին ։ Սոֆիա Պետրովնան սաստիկ վախենում էր նրանից ։ Նրա վախը հիմք ունէր ։ Դա պատահեց այն րոպէին, երբ Սոֆիա Պետրովնան խաղում էր երեխաների հետ ։ Աստղիկը բակից նեղս ընկաւ ու վազեց դէպի նա ։ Սոֆիա Պետրովնան փոքրիկին դրկած մի կերպ իրեն գցեց հարեւան կնկայ սենեակը ։ Երեխաները ճչացին, բայց կուզ եկան մօր առաջ ։ Աստղիկը զրկեց Պետիկին եւ ըսկըսեց վայրենի համբոյրներով սեղմել նրան իր կրծքին՝ հետն էլ հեւ ի հեւ հարցնել ·

— Մոռացե՞լ ես մամայիդ, հա՞, մոռացե՞լ ես ···

Երեխան լաց լինելով կպաւ նրան կրծքին, իսկ Լուսիկը մռայլ ու լացու կամած յենուեց պատին ։

Աստղիկը սկսեց բարձրաձայն հայհոյել Սոֆիա Պետրովնային, որը դողում էր վախից ։ Հարեւան կնիկը դուռը կողպելով դուրս եկաւ նրա առաջ ։

— Ի՞նչ ես ուզում խեղճ կնկանից ···

— Դուրս գայ, թող դուրս գայ, հոգին հանեմ, — ճչաց կատաղած մայրն ու յարձակուեց կողպած դրան վրայ, սկսեց թակել ։

Երեխաները վախեցան ։

— Մամային սպանում են, մամա – յին ···

Սա աւելի կատաղեցրեց վիրաւորուած մօրը ։ Նա սպառնաց որ պէտք է սպանի «կաղին», ներս նայեց պատուհանից, բռունցքով սպառնաց եւ յետոյ գնաց ։

Դուռը բացուեց եւ Սոֆիա Պետրովնան դուրս եկաւ ։

Երեխաները ուրախ – ուրախ վազեցին կպան նրա փէշերին ։

Ռուբէնը լսացաւ դէպքը, բայց ձայն չհանեց ։

Մի անգամ Ռուբէնը փողոցով գնում էր ։ Ճանկարծ անցորդների մէջ նկատեց Լուսիկին, որ իր առջեւից գնում էր դպրոց ։ Նա իր բարակ մատներով խնամքով բռնել էր Թանաքամանը եւ նիհար ուսերը ծռել, որով երեւում էր այն ճիղը, որ նա պործում էր ղղոյչ քայլելու ։ Աղջիկը կոկիկ հագուած էր եւ ձախ թեւքի տակ պիրքը սեղմած՝ նա ամբողջովին գաւել էր ուշադրութիւն, խնամք եւ ուրախութիւն, որ դպրոց է գնում ։ Մաքուր էին նրա մազերը, դէնաը, կօշիկները, հայեացքը ։

Ռուբէնն ուրախացաւ եւ մօտենալով աղջկան՝ ձեռքը դրեց նրա ուսին ։

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԻՄԻՐՃԵԱՆ

(11 Շար·)

ԿՈՅԲԸ

Ֆ. ՀԱՏԱՐ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Միսթ Ջոնսոնի ասած վոլոսատ գլուխը դուրս էր ցցվում ծղոտե ծածկոցի տակից և ինչ-որ կերպ ինքնաբերաբար ուղղորդում էր ինձ դեպի ինքը, ես էլ ենթարկվեցի անդիմադրելի ձգողության ուժին և ոտքի կանգնեցի։

Մեր տան ծառը, իրոք և, ինչպես էի կարծել, մեծ էր և ամուր, բայց ես ոչ մի ճյուղ չէի տեսնում, որ կարողանար ինձ պահել։ Ես նայեցի ներքև, ապա վերև, ապա նորից ներքև։ Ես ոչ մի ելք չէի տեսնում։ Ես ոչ մի ելք չէի տեսնում։ Ես ոչ մի ելք չէի տեսնում

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՀԱՄԷՏ Ե· աւանդական իր ճառը խօսեցաւ՝ պահակալութեան 31րդ տարեդարձին եւ աքսորէ վերադարձին երրորդ տարեդարձին առիթով: Մարոքի թագաւորը յայտարարեց թէ օտար ուժերը պէտք է հեռանան իր երկրէն: Գա – հակալութեան 37րդ տարեդարձին առի – թով Մոհամէտ Ե· չնորհաւորական նա – մակ մը ուղարկեց Նախագահ Քոթիէ :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ «Փրաւտա»ն խիստ խմբագրական մը դրած է, ուր կը յայտա – րարուի թէ «Արեւմտեան երկիրներու դեկավարները կը սխալին, եթէ կը մտածեն թէ Պերլինի մասին Ֆ· Միւութեան պատրաստած ծրագիրը կախում ունի իրենց համաձայնութենէն »:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Արտաքին նախարար Տըլլըս յայտարարեց թէ Ֆ· Միւութեան հետ համաձայնելու հաւանականութիւնները աւելցած են եւ Ուաշինկթըն միշտ կողմնակից է օդտակար դաշինքներ կնքելու դաղափարին, այսուհանդերձ, աւելցուցած, մենք պէտք է պայքարինք համաչափ ուիրապետութեան դէմ, որովհետեւ այդ վարչակարգը կը կաշկանդէ մարդոց ազատութիւնը :

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ «Նիուզվիք»ը կը գրէ թէ ֆրանսական հիւլէական ռումբը պոյու – թիւն ունի արդէն, բայց անոր ուժը «նախնական » է, այսինքն՝ 1945ին Ամե – րիկայի կողմէ Հիրոշիմայի վրայ որ – ձակուած ռումբին համապօր եւ մօտ մէկ թոն աւելի ծանր անկէ :

ԻՐԱՔ պոյճոթի կ'ենթարկէ ֆրանսական ապրանքները· արդարեւ, պաշտօնական չրջաբերականով մը կառավարութիւնը կը թելադրէ առեւտրականներուն՝ որ ֆրանսական ապրանք չներածեն եւ համաձայնագիրներ չկնքեն ֆրանսական ընկերութիւններու հետ :

ՄԱԿի մէջ Աորհրդային կառավարութիւնը նոր առաջարկ մը ըրաւ՝ մթնոլորտին օդտագործման համար, այս առիթով Լոճ յայտարարեց թէ «առաջարկը նշան մըն է, որ Ֆ· Միւութիւնը պատրաստ է այս մարդին մէջ խաղալ դոր – ծակցութեան համաձայնագիր մը կնքելու համար »:

ԿԻՊՐՈՍի մէջ նոր ցոյցեր եղան եւ ոստիկանութիւնը բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարեց· Կիպրոսի Յոյները բողոքեցին որ բրիտանական իշխանութիւնները պիրենք գործէ պրկեցին :

ԼԻԲԱՆԱՆի կառավարութիւնը ՄԱԿի իր ներկայացուցիչներուն հրահանգած է որ եթէ առնեն Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան դէմ տրուած բողոքագիրը : Ինչպէս ծանօթ է, անցեալ Մայիսին Սամի Սոլհի կառավարութիւնը բողոքած էր Ապահով· Խորհուրդին՝ Գահիրէի դէմ :

ԴԱՄԱՍԿՈՍէն հասած կիսապաշտօնական լուրերու համաձայն, համայնավարները փորձած են պետական հարուած մը ընել Սուրիոյ մէջ, բայց ձախողած : Բազմաթիւ մաքրագործումներ կը ապատուին :

ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՅի մէջ նոր ընկերվարական – կաններ ձերբակալուած են, Մատրիտէն վերջ· իսկ այլ չրջաններու մէջ բազմաթիւ կասկածելիներ հարցաքննուած : Ձերբակալուողներուն մէջ կը դտնուին Համալսարանի դասախօս մը եւ նախկին նախարար մը: Ընկերվարական կուսակցութիւնը արդիլուած է Սպանիոյ մէջ :

ՅՈՐԴԱՆԱՆի Վարչապետ Ռիֆայ պաշտօնապէս յայտարարեց թէ Ամմանի կառավարութիւնը Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան դէմ տուած բողոքները եւ առած է Ապահովութեան Խորհուրդէն: Մէկ ժամ եաք, մամուլի ասուլիս մը տալով, Հիւսէյն թագաւոր հաստատեց իր Վարչապետին յայտարարութիւնը, չեչտելով թէ այդ քայլը առած են, որովհետեւ միշտ կը մտածեն եղբայրական գործակցութիւն ունենալ արաբական երկիրներու հետ :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ արձակեցին միջերկրային Աթլաս հրթիռ մը, որուն բոցերը հինգ քիլոմեթր հեռուէն տեսա – նելի էին Ջլորիտայի մէջ: Հրթիռին ա – բաղութիւնը ժամանակ 24·000 քիլո – մեթր է, ծանրութիւնը՝ հարիւր թոն :

ԹՈՒՐԲԻՈՁ ֆրանսական նախկին դեսպանը՝ Ժան – Փոլ Կարնիէ Աքչէհիրի պատուհակալ քաղաքացիի կոչում ստացած է Թրքական կառավարութեան կողմէ, Նասրէտտին Հոճայի գործերը թարգմանելով Թուրքիոյ սահմաններէն դուրս Թուրք մը ծանօթացուցած ըլլալուն համար ...:

ՇԱԽԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՄՆԱՄԵԱԿԸ

Նոյեմբեր 23ին

Կիրակի օր ժամը 1·30ին հայ պղծոցի սրահը :

Կը նախագահէ ընկ· ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

Կը խօսի ընկ· ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱԽՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Ընդհանուր համար արձանագրուիլ ընկեր Կիւլանի մօտ 13 բիս տը Վիրօֆլէյ, Շաւիլ (Ս· Է Ուազ):

Ճաշկերոյթին 600 ֆրանք:

Նոյն առաւօտուն Շաւիլի նորաշէն է – կեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի «Արդութեան» խումբի մահացած ընկերուհիներ Զաւօ Շանթի, Պերճուհի Բարսեղեանի, ընկերներ Բժ· Տէր Դաւթեանի, Լեւոն Շանթի, Հրանտ Աբաճեանի եւ Յովսէփ Դպիրեանի անմոռաց յիշատակին :

Կը խնդրուի անոնց յիշատակը յարգողներէն եւ ընտանեկան պարագաններէն ներկայ գտնուիլ սոյն արարողութեան :

Եկեղեցիին եւ սրահին հասցէն.— 4 Բիս տէ Թրուա Շանթիէ:

Փոն տը Սէվրէն 171 թիւ օթօպիւսը, իջնել Շաւիլ, Փիւ Սան վէն կայարանը :

×

ԽՆԶՈՑՔ ԻՍԻ ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Նոյ· 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Արիմեան սրահը :

Մանրամասնութիւնները յայտնի :

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 30ին :

Մանրամասնութիւնները յայտնի :

×

ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Դաշնակցութեան Տան մէջ :

Կը խօսի Ընկ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻի ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Քաթր Պիւիսօն Փըթի Շալէ, ընկ· Պա – պիկեանի սրահը :

Կը նախագահէ՝ Ընկ· ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔ–ՄԷՆԵԱՆ:

Կը խօսի Ընկ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Լոնտոնէն Պ· Դարաեան հինգ հազար ֆրանք կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարգաւաճման, իր այցելութեան առիթ: Իսկ Օ – պոնէն Պ· Ժամկոչեան հազար ֆրանք :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· «Փոթո – րիկ» խումբի, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Բիս Պէօ: Կը խօսի՝ ընկեր Աչոտ Խահակեան: Նիւթ՝ «Նոյեմբերեան ղէպքերը »:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Էլլէն Բիւզանդ Քիւթիւք – եան եւ զաւակը, Սարպիս Քիւթիւքեան ընտանիքը կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Ալֆորվիլլի Ս· Պօլոս – Պետրոս եկեղեցիին մէջ· իրենց ամուսնոյն, հօր եւ եղբօր՝

ՏՕԲԲ· ՅՈՎՀ· ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆի

մահուան քառասունքին առիթ, ինչպէս նաեւ իրենց զաւկին, քրոջ եւ եղբօրորդի – կան՝ ԱՆԱՀԻՏԻ

յիշատակին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ և ՊԱՇՏՕՆ

Տէր եւ Տիկին Սահակ Քիլէրճեան եւ իրենց զաւակները իրենց հօրեղբօրորդիին՝ ԳԵՐԱՊԱՏԻՒ ՂԵՒՈՆԴ Վ· ՔԻԼԷՐՃԵԱՆի կսկծալի մահուան քառասունքին առիթ, այս կիրակի, ժամը տասին, Հոգեհան – գստեան պատարագ ու պաշտօն կատարել կուտան Լիանի Հայ Կաթողիկէ եկեղեցին, 78, Ռապլէ փողոց: Յիշատակը յարգող – ները կը հրաւիրուին :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԸ

Դեկտեմբեր 21ին :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ԴԱՇԱԿՑՕՒԹԻՒՆ ԼԻՄՈՆԻ ՄԷՋ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Երդ Թագաւորական սրահին մէջ, Բիւ տը Սէզ, նախաձեռնութեամբ Հայ Երիտ· Մշակութային Միութեան եւ Հովանաւորութեամբ երէք յարանուանութեանց պատերուն: Կը խօսի Փրոֆ· Գ· Խայիկեան (Մարսէյլէն) որ պիտի տայ նաեւ իր տպաւորութիւնները Հայաստանէն:

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ· Յ· Դ· Ակնունի են – թակոմիտէի ընդհ· անդամական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ, սովորական հատ – փառելին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· կոմիտէին ներկայացուցիչը :

ՀԱՄԱՅԱՐՔ· Հայր· Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը, այս կիրակի առաւօտ, ժամը 9ին: 7 Պուլվ· ս'Ալթէն, Պար տը Կլոպի սրահը :

Օրակարգ տեղւոյն վրայ: Կը խնդրուի վարչութենէն որ իր բոլոր անդամներով ներկայ ըլլայ այս կարեւոր ժողովին :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿՐԱՆՑ ՕԹԵԼի շէեղ սրահներուն մէջ

Կիրակի, 23 Նոյեմբեր, ժամը 17էն կէս գիշեր
ԱՆՏՌԷ ԷՔԵԱՆ հանրածանօթ նուագախումբով
Հայկական սիրուն աթոռաքոհներով

Մուտք 600 ֆր· բարտով ուսանող ներուն կէս գին

ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ **Passy 64-90**

ԹԼՅԱՍԵՂԱՆ Ի ՊԱՏԻՒ
Պ· ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Հայ Գրողներու Ընկերակցութիւնը կազմակերպած է թէյասեղան մը, ի պատիւ Պ· Յ· Տէր – Յակոբեանի, որ տեղի պիտի ունենայ այս Շաբաթ երեկոյեան, ժամը վեցին, Գ· Ամէմեանի ճաշարանը, Հայաստանէն իր վերադարձին առիթով: Զրոյց՝ Հայաստանի արդի վիճակին մասին :

ԼԻՍԷ ՔՈՆՏՈՐՍԷի ՄԷՋ, ԶՐի

Դասընթացք հայերէնի եւ այլ ճիւղերու: Ասօսիասիօն փիոթէքնիք, ճանչցուած իբրեւ արդիօդուտ ձեռնարկ, իր ուսուցման ծրագրին մէջ տեղ կուտայ հայերէնի դասաւանդութեան: Կ'ուսուցանուին՝ լեզու, գրականութիւն, պատմութիւն, աշխար – հագրութիւն: Դասախօս նշանակուած է պրոֆէսոր՝ Թ· ԳԱՌՆԻԿ որ կը սահմանէ նաեւ մասնաւոր դասեր, բացի հայերէ – նի ճիւղէն, իտալերէնի եւ գերմաներէնի:

Հայերէնի դասընթացքը սկսած է Հոկտեմբեր 15էն եւ կը չարունակուի՝ ամէն չորեքչաբթի եւ ուրբաթ ժամը (19 – 21):

Արձանագրութեան միանուագ ծախք տարեկան 700 ֆրանք, որ իրաւունք կուտայ հետեւելու դասաւանդուած միւս ճիւղերուն, զանազան օտար լեզուներ, գիտութիւն, փիլիսոփայութիւն, ընկերային նիւթեր եւն.: Փոխադրողներուն ծրագիրը ձրի կը տրուի :

Դիմել՝

Association Philotechnique
47, Rue Saint André des Arts
(Մէթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէօն):

Հինգշաբթի եւ Շաբաթ 14 – 16, երեքշաբթի 18·20, հեռաձայն Տանիօն 48·28, 44·14: Հայերէնի, իտալերէնի, գերմաներէնի դասերուն համար դիմել՝ Թ· Գառնիկեան, 8 բիս Նորթ Տամ տը Լոռէթ՝

Որբունիի ճաշարանը, կամ՝ նոյն հասցէին, Օր· Զ· Սրապեանի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ, ժամը 4 – 6 :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Հայաստանի կոտայքի չրջանին Բաղ գիւղէն Յովակ Մնացականեան կը փնտռէ իր եղբայրները Վարդան Շահումեան, Արտաշէս Շահումեան, Աբրահամ Շահումեան: Տեղեկացնել Յակոբ Մկրտիչեանի, 3 Բիս Մարէշալ Ժօֆրը, էֆս աճ Փրօվանս, (Պուշ տիւ Ռօն) Ֆրանս :

×

Հայկուհի Էքմէքճեան, հօրը անունը Կարապետ, մօրը՝ Մարիամ, կեսարիա ծնած: 1922ին Իզմիրէն Ֆրանսա անցած է: Իզմէ լուր առնուած է մինչեւ 1938 : Տեղեկացնել եղբօրը Անդրանիկ Էքմէքճեանի, (Գալաթա) Տիկին Մանոյեանի միջոցով, 76 Աւընիւ Փասթէօր լէ Լիւս, (Սէն):

ՀԱՑԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ԻՍԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Ընծայման տօնին առիթ, երեկոյեան ժամը վեցին պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Յովհ· Վ· Փարթամեան, Սէն Պրիւնոյի մատրան մէջ (148 Բիս տը լ'Ընկալիթէ):

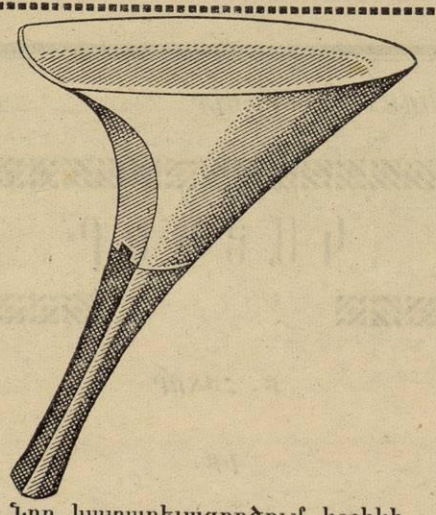
ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռուի Թադէոսեան Աչոտ Օհանի, Հայաստանի Հոկտեմբերեան չրջանի Քալաջարխ գիւղացի, որ մասնակցած է Բ· Համաշխարհային պատերազմին, զօրմանական ճակատին վրայ :

Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ դիւանատունը, 15 Բիս ժան Կուժօն, Փարիզ :

Արտասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել :

PENSION DE FAMILLE
AVEC CONFORT
M. O. AVAKIANTZ
52, Grand'rue
Moncerf (S. et M.)
Tél.: 57
pour retraités, convalescents, repos
téléphonner SUF . 82-59
aux heures de repas

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ
Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է ձեւընկալի (մաքիէռ փլաստիճ) *եւ ալիւմինիումի միացու – մով չինել անբեկանելի* (ենիֆասապլը) *եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ :*
Դիմել՝
VANPLAST
(ՎԱՆԼԵԱՆ)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-08
Առաւօտներն հեռաձայնել՝ ITA 16-36
» 33-3?

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
21
ՆՈԵՄԲԵՐ
VENDREDI
21 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8349 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4150

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԿԸ ՇԻՆԵ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՔԱՆԴԵՆ

Քիչ անգին կը հրատարակենք Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի «Հայրապետութիւն»ը «Մայր Աթոռում դումարուած եպիսկոպոսական խորհրդակցական ժողով»ի մասին :

Առաջին տեղեկութիւն աչքի կը զարնէ այն պարագան, որ խորհրդակցական բնոյթ ստուած է այս հաւաքոյթին : Շատ հասկընալի է ասիկա : «Եպիսկոպոսական ժողով»ը օրինական հանդամանք մը չունի – նալով, չէր կրնար վճռական եւ պարտադիր որոշումներ տալ :

Ուրեմն դումարուած ժողովը անպաշտօն ըլլալով, իր քննութեան առած « մի չարք հրատապ եւ այժմէական հարցեր»ու մասին ընդունած «համապատասխան որոշումներ»ը «բարեյոյս» բազձանքներէ անդին չեն կրնար անցնիլ :

Ժողովին մասնակցող եպիսկոպոսներէն վեցը խորհրդային երկիրներու բնակիչ են (երեքը Գեր. Հոգ. Խորհուրդէն, մէկը Ճեմարանի վերատեսուչ, մէկը Մայր Աթոռի միաբան, վեցերորդն ալ Վրաստանի Թեմի առաջնորդ) : Զարմանալի է, որ Հայաստանի, Ադրբէջանի եւ Հիւսիսային Կովկասի Թեմերը եպիսկոպոս առաջնորդներ չունին (իսկ եթէ ունին, ժողովին չեն մասնակցած) :

Մնացեալ ութ եպիսկոպոսներէն երկուքը Կիլիկեան Աթոռի միաբանութենէն արտաքսուածներ են (Խաղ արք. եւ Շահէ Եպս.) : Երկուքը Հիւս. Ամերիկան, մէկը Եւրոպան, մէկը Եգիպտոսը, մէկը Իրաքը եւ ութերորդն ալ «հեռաւոր Արեւելք»ը կը ներկայացնեն :

Ուրեմն ժողովին կը բացակայէին կարգ մը Էջմիածնական Թեմական եպիսկոպոսներ, ինչպէս նաեւ Պոլսոյ եւ Երուսաղէմի պատրիարքութեանց ներկայացուցիչները : Գահերէցի ժողովը այս տեսակէտէն ուելի «պատկառելի» էր :

Վեց նիստի մէջ խորհրդակցական ժողովը քննած է «Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցւոյ ներկայ կացութեան եւ գործակցութեան մասին» եւ «համապատասխան որոշումներ» տուած է :

Առնչ մէջ ամէնէն կարեւորն է «Ազգային – եկեղեցական Սահմանադրութեան նախագիծ»ը, որ բոլոր Թեմերուն պիտի ղրկուի « ի պիտութիւն եւ ի քննարկում» : Լսելէ ետք պատասխանելու պիտի ղրկուին նաեւ նոր առաջարկները, Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը պիտի կազմէ վերջնական նախագիծը, որ պիտի ներկայացուի 1960ին գումարուելիք Ազգային Եկեղեցական սրբազնական ժողովին կողմէ :

Ազգային նոր Սահմանադրութիւն մը ունենալու անհրաժեշտութիւնը քանիցս չեշտած էր Վեհ. Վազգէն Ա. զէպի ար – տասահման կատարած իր ճամբորդութեան ընթացքին :

Ըստ իր համոզման, պայմանները լրացուն ունենալէ զատ է ո՛չ միայն Պոլոժենիան, այլ նաեւ՝ Ազգային Սահմանադրութիւնը : Մէկը յարին, միւսը Սուլթանին կողմէ տրուած Հայութեան երկու հաստատուածներուն : Այժմ, որ ո՛չ յար կայ եւ ոչ ալ սուլթան՝ այս երկու ազգային հիմնական օրէնքներն ալ պէտք է թարգուին ընդմիշտ, կը տրամաբանէր :

Պոլոժենիային մասին երկու կարծիք չկայ : Անիկա պարտադրուած է արեւելահայերուն՝ ցարական բռնակալ իշխանութեան կողմէ : Անոր դէմ պայքարած են հայութեան բոլոր հոսանքները՝ նախիներն ցարական վարչաձեւին ամենադաժան օրերուն :

Գալով Ազգային Սահմանադրութեան, անիկա բոլորովին կը տարբերի ռուսական Պոլոժենիայէն : Անոր հեղինակները Ցարանայի 1848ի յեղափոխութեան ակնարկներ եւ 1789ի մեծ յեղափոխութեան ժողովրդավարական – ազատականներով ազդուրուած՝ հայ ժողովուրդին տուին այնպիսի Սահմանադրութիւն մը, որ նոյնիսկ այսօր — գրեթէ մէկ դար վերջ — կրնայ նախանձ չարժել բազմաթիւ յառաջադէմ, ժողովրդավար երկիրներու :

Ազգային Սահմանադրութիւնը ցարդ ի գործու է ո՛չ միայն Թուրքիոյ մէջ, ուր ծնաւ, այլ արտասահմանի էջմիածնական բոլոր Թեմերուն մէջ :

Վեհ. Վազգէն Ա. իր արտայայտած մտքերով պարզապէս ջուր կը լեցնէր թրքական ջաղացքին : Ազգային Սահմանադրութեան ուրացումը կրնար առիթ տալ Անգարայի կառավարութեան՝ միանգամ ընդ միշտ թաղելու փոքրամասնութեանց իրաւունքները, որոնք պաշտօնապէս ճանչցուած են 1923 Յուլիս 24ի Լօզանի դաշնագրով :

Սիփիւռքի Հայութիւնը անհամբեր կը սպասէ մեր ղեկավարներու պատրաստած նոր Սահմանադրութեան նախագիծին՝ տեսնելու համար որ կը չինե՞ն թէ կը քանդեն :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԳԵՐՄԱՆԻԱ Կ'ԵՐԹԱՅ

ՏԸ ԿՈԼ – ԱՏԸՆԱՒՈՒԲԸ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26ԻՆ

Կառավարական շրջանակները պաշտօնապէս յայտարարեցին Զորեքշաբթի իրիկուն թէ վարչապետը Նոյեմբեր 26ին Գերմանիա կ'երթայ նոր տեսակցութիւն մը ունենալու համար վարչապետ Ատենաուերի հետ : Տը Կոլին պիտի ընկերանայ էմտական նախարար Փինէ :

Որքան որ այս տեսակցութիւնը տեսակ մը փոխ – այցելութեան բնոյթ կրէ, նոր անակնկալ մը եղաւ քաղաքական շրջանակներուն :

Պատճառը յստակ է, Գերմանիա եւ Ֆրանսա կ'ուզեն խօսիլ Եւրոպայի մասին եւ անշուշտ ապատ փոխանակութեան հարցին շուրջ, որ շարք մը տարակարծութիւններ առեղծեց արդէն Անգլիայ հետ : Անակնկալ՝ նաեւ երբ նկատենք որ իշխանութեան գլուխ գալէն ասդին զօբաւարին առաջին ճամբորդութիւնն է՝ արտասահման : Այս տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ Հասարակաց Շուկայի վերաբերեալ հանդիպումէն ճիշդ առաջ : Երկու վարչապետները պիտի խօսին ան – շուշտ Պերլինի մասին : Տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ատենաուերի անձնական քնակավայրը՝ Պատ Տիւրխայմ :

Այս այցելութեան լուրը որ առաջար – կուած է Ֆրանսայի կողմէ բաւական յուզում յառաջ բերաւ նաեւ անգլիական շրջանակներու մէջ : Արդարեւ Լոնտոն կը մտածէ թէ այս ձեւով Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ անհամակցողութիւնը կը մեծնայ փոխանակ մեղմանալու : Միւս կողմէ Անգլիա որ կը յուսար թէ Եւրոպայի վերաբերեալ (Գերմանիա, Ֆրանսա, Իտալիա, Պենլիւքս) յարաբերութիւնները չատ աւերա չեն, նոր առիթ մը կ'ունենայ տեսնելու թէ ընդհակառակն ցամաքային Եւրոպան կենդանի եւ համբերչես է :

× Վարչապետ Ատենաուերը խօսք առնելով Քրիստոնեայ Ժողովրդավար Միութեան մէկ ժողովին ըսաւ.— Եւրոպան չի կրնար պիտակել Ռուսերուն, եթէ Ամերիկացիները պատրաստ չեն պաշտպանելու անոր ապատութիւնը » : Վարչապետը չէշտեց անգամ մը եւս իր կառավարութեան սերտ գործակցութիւնը Ատլանտեան Ուխտէն ներս եւ աւելցուց .— առանց առողջ եւ ուժեղ Ֆրանսայի մը չի կրնար Եւրոպա գոյութիւն ունենալ, այս իսկ պատճառով ուժով եւ առողջ Ֆրանսական պետութիւն մը, մեզի պաշնակից, անհրաժեշտ է մեզի :

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Կիրակի օրուան մեր խմբագրականով ւրթագրիք եղած էինք «Եպիսկոպոսական Պատգամ»ի մը, զոր վերջերս էջմիածնի մէջ հաւաքուած կարգ մը եպիսկոպոսներ ուղղած էին «հայ եկեղեցւոյ բոլոր հաւատացեալներուն եւ եկեղեցականներուն» :

Այս մասին «Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդ»ը խմբագրութեան ղրկած է 12 Նոյեմբեր թուակիր հետեւեալ «Հաղորդագրութիւնը՝ հրապարակման նպատակով» :

(Կարդալ այսօրուան խմբագրականը) :

1958 Թուականի Հոկտեմբեր ամսի 16–23ին Մայր Աթոռում, Վեհ. Հայրապետի բարձր նախագահութեան տակ եւ հանդիսաւոր իրազրութեան մէջ, գումարուեց Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ եպիսկոպոսական խորհրդակցական ժողով :

Վեհափառ Հայրապետի բարեբաստիկ ծննդեան յիսնամեակի եւ պահակալութեան Գ. տարեդարձի առթիւ հանդիսութիւնների առթիւ Մայր Աթոռում գումարուած Եպիսկոպոսական Խորհրդակցական Ժողովը քննութեան առաւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ յետագայ կազմակերպման եւ գործակցման հետ կապուած մի չարք հրատապ եւ այժմէական հարցեր եւ ընդունեց համապատասխան որոշումներ :

Մայր Աթոռում գումարուած Եպիսկոպոսական Խորհրդակցական Ժողովը ունեցաւ հետեւեալ նիստերը :

Եպիսկոպոսական խորհրդակց. ժողովին մասնակցում էին 14 բարձրաստիճան հոգեւորականներ, որոնց թուում .

1. Կիլիկեան Աթոռի Կաթ. Տեղ. Ամենապատիւ Տ. Խաղ Արք. Ալպալաճեան : 2. Եպիսկոպոսի թեմի առաջնորդ Մամբրէ Արք. Սիրունեան : 3. Հիւսիսային Ամերիկայի Հայոց Արեւելեան Թեմի առաջնորդ Մամբրէ Արք. Գալֆայեան : 4. Մայր Աթոռի միաբան Վահան Արք. Կոստանեան : 5. Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի առնապետ եւ Մայր Տաճարի լուսարարապետ Սահակ Արք. Տէր Յովհաննիսեան : 6. Հոգեւոր Ճեմարանի վերատեսուչ Հայկազուն Եպս. Արրահամեան : 7. Եւրոպայի Հայոց Հայրապետ. պատուիրակ եւ Ֆրանսայի առաջնորդ Սերովբէ Եպիս. Մանուկեան : 8. Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի անդամ Վարդան Եպիսկ. Տէր Սահակեան : 9. Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի անդամ Եղիկ Եպս. Ազնաւուրեան : 10. Դամասկոսի Թեմի առաջնորդ Շահուրչ Եպս. Գույումճեան : 11. Հեռաւոր Արեւելքի Հայրապետական պատուիրակ Առատիկ Եպս. Ղազարեան : 12. Քալիֆոր – նիայի Հայոց առաջնորդ Բարկէն Եպս. Վարժապետեան : 13. Վրաստանի Թեմի առաջնորդ Գեր. Կոմիտաս Եպիսկ. Տէր Ստեփանեան : 14. Իրաքի Թեմի առաջնորդ Զղօն Եպս. Տէր Յակոբեան :

Ժողովի առաջին նիստում կարմուեց եւ միաձայն հաստատուեց հետեւեալ օրակարգը .

1. Վեհափառ Հայրապետի եռամեայ պատրաստութեան ղեկուցագրի ընթերցում : 2. Ազգային – եկեղեցական սահմանադրութեան նախագծի քննարկում : 3. Ազգային – եկեղեցական ժողովի գումարում : 4. Կիլիկեան Աթոռի տաղնապ 5. Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքական Աթոռի կացութիւն եւ եղիչէ Եպս. Տէր Ղեւոնեանի հարց : 6. Հայ եւ Քոյր եկեղեցիների յարաբերութեան խնդիր : 7. Հայ եկեղեցու նոր սրբերի սրբացման կանոնների ուսումնասիրութիւն եւ հաստատում : 8. Աստուածաչունչի աշխարհարար թարգմանութեան եւ տպագրութեան խնդիր : 9. Հայ եկեղեցական երաժշտութեան հրատարակութեան խնդիր : 10. Մաշտոցի վերնայում (պատկ, մկրտութիւն, թաղում) :

Եպիսկոպոսական ժողովը ձեռնհաս կերպով քննութեան առաւ օրակարգի բոլոր խնդիրները եւ ընդունեց համապատասխան որոշումներ :

Եպիսկոպոսական ժողովը իր Գ. Դ. եւ Ե. յաջորդական նիստերի ընթացքում հանդամանօրէն եւ յօդուած առ յօդուած քննարկեց Ազգային – եկեղեցական սահմանադրութեան ներկայացուած նախագիծը : Մի չարք փոփոխութիւններից եւ լրացումներից յետոյ վերաբերդուած նախագիծը ներկայացուեց Վեհ. Հայրապետին :

Ազգային – եկեղեցական Սահմանադրութեան այն վերանայուած նախագիծը, Վեհ. Հայրապետի բարեհաճ կարգադրութեամբ, կը յղուի մեր նուիրապետական բոլոր Աթոռներին եւ Թեմերին ի գիտութիւն եւ ի քննարկում, որից յետոյ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը, ի նկատի առնելով եղած նոր առաջարկութիւնները եւ գիտողութիւնները, կը կարմի Սահմանադրութեան վերջնական նախագիծ՝ այն ներկայացնելու համար ի հաստատումն Ազգային եկեղեցական սրբազնական ժողովին, որը գումարուելու է 1960 Թուականին :

Մայր Աթոռում գումարուած Եպիսկոպոսական Խորհրդակց. ժողովը, Հոկտեմբերի 23ին, իր Զ. եւ վերջին նիստում, ապահովով օրակարգի բոլոր հարցերը, միաձայն ընդունեց հետեւեալ հաղորդագրութիւնը.—

« Մենք, Հայաստանեայց Առաք. Եկեղեցւոյ ներկայ եպիսկոպոսներս, Նորին Ս. Օծութիւն Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Սրբազնագոյն Կաթողիկոսին ծննդեան յիսնամեայ յոբելեանի եւ պահակալութեան Գ. տարեդարձի առթիւ հաւաքուելով Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին, որտեղից չնորհաւորեցինք մեր Վեհ. Հայրապետը, մասնակցեցանք կատարուած փառաւոր հանդիսութեանց եւ յայտնեցինք մեր լաւագոյն բարեմաղթութիւնները Նորին Ս. Օծութիւն Վեհ. Հայրապետի արեւշատութեան, առողջութեան եւ գործոց յաջողութեան համար : Մենք բոլորս մեծ ուրախութեամբ տեղեկացանք, ականատես եղանք եւ հաստատեցինք հետեւեալ իրողութիւնները :

Մայր Աթոռը ունի հին սերունդի կղերին հասակ առած երիտասարդ, պատրաստուած եւ նուիրուած միաբանութիւն, որ նշանն է անոր կենսունակութեան եւ գրաւականը ապագայ բարգաւաճման :

Մայր Աթոռի միաբանութիւնը վառ կը պահէ Ս. Լուսաւորչի կանթեղը ամենօրեայ պաշտամունքով, խորհրդաստարութիւններով եւ բանին կենսագործութեամբ, ի Ս. Էջմիածին եւ նրբին թեմերու մէջ :

(Շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏԻՐՈՒՆԻ — ՀԱՅՐ ԼՈՒԻ ՄԱՐԻԷՆ

Մոր ցաւով կը տեղեկանանք Հայր Լուի Մարիէնի մահը որ տեղի ունեցած է չորեքշաբթի առաւօտ, Լէ Ֆոնքէնի դպրեվանքին մէջ (Շանթիլի) : 83 տարեկան էր եւ չուրջ երեք տարի է անկողնոյ կը ծառայէր : Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր՝ Ուրբաթ ժամը 10-15ին Լէ Ֆոնթէնէն :

Հանգուցեալ վարդապետը հմուտ պրոթառաղէտ, երկար տարիներ հայերէնի ուսուցիչ եղած է Ենսթիթիւ Կաթոլիկի մէջ :

Ֆրանսերէնի թարգմանած է Եղնիկը՝ որուն երկրորդ տպագրութիւնը լոյս կը տեսնէ չուտով :

Առանձին պիտի անդրադառնանք իր կեանքին :

(Շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆՆԵՐԸ

Գաղանիք չէ որ Խորհրդային Միութիւնը ամէնուրեք կը յատկանի գաղթական երուելեան դէմ պայքարող ախոյեան մը ներկայանալ եւ ամէն առիթ կ'օգտագործէ բարձրաղաղակ հռչակելու թէ անվեհեր եւ վճռակամ բարեկամն ու պաշտպանն է ճնշուած եւ անտէրունչ ժողովուրդներուն :

Մանաւանդ այս վերջին տարիներն, յայտնի թէ ծածուկ խրախուսանքն ու աջակցութիւնը չնորհէց վերածնունդի ձգտումներով յղի մահմետական աշխարհին խլրտումներուն եւ խմորումներուն :

Խորհրդային Միութեան այս դիրքը սակայն, որուն դրդապատճառները բացատրութեան չեն կարօտիր, արտածումի ապրանք է միայն, որովհետեւ Խորհրդային Միութիւնն ալ իր կարգին գաղթական երուելեան ունի, որուն դէմ պայքարելու համար Խորհրդային Միութեան հսկայ դանդուածի մը՝ որուն մասին ոչ միայն ժլատ է պարբերական տեղեկագրութիւններու մէջ, այլ նաեւ կը ջանայ անհաղորդ պահել այդ դանդուածը այլուր կատարուող ճիգերուն ու փորձերուն, վարակիչ օրինակէն ծնունդ առնելիք մտահոգութիւններէն զերծ մնալու հեռանկարով :

Դէպի Խորհրդային Միութիւն կատարած իր ճամբորդութեան ընթացքին, Գիկպաշի, կամալ Նասրի տուած այցը նաեւ Թաշկենտ՝ խորհրդային մահմետականները փաղաքշելու համար թելադրը ուած էր պարզապէս եւ բան չի փոխեր հարցին հիմնական տուեալներէն :

Ներկայիս մօտաւորապէս երեսուն մի լիոնի կը հասնի Խորհրդային Միութեան մէջ հաստատուած մահմետականներուն թիւը, Կովկասէն եւ Անդրկովկասէն մինչեւ կեդրոնական Ասիա եւ նոյնիսկ բուն Ռուսաստանի մէջ՝ առաւելապէս Վոլկայի շրջանը համախմբուած :

Անուններով՝ Թաթարները, Թրղըզնեները, Ուզպէկները, Պաշկիրները, Թիւրքմէնները, Դաճիկները, եւն. : Ամէնքն ալ մահմետականութեամբ կրօնակից իրարու եւ ամէնքն ալ ցեղականօրէն առանց կապի Ռուսերուն հետ :

Խորհրդային սահմանադրութեան տրամադրին համաձայն, երբ մահմետական հանրապետութեան մեծամասնութիւնը կը կազմեն, «Դաշնակցային Հանրապետութիւններ » հաստատուած են :

Այս հիման վրայ՝ հինգ հանրապետութիւններ կան կեդրոնական Ասիոյ մէջ :

Ուզպէկիստան — Տարածութիւն՝ 400 հազար քառակուսի քիլոմեթր, բնակչութիւն՝ եօթը միլիոն երեք հարիւր հազար, որուն վեց միլիոն երեք հարիւր հազարը մահմետական :

Ղազախիստան — Տարածութիւն՝ երկու միլիոն 700 հազար քառ. քիլոմեթր, բնակչութիւն ութ միլիոն հինգ հարիւր հազար, որուն ճիշդ կէսը մահմետական :

Գրղըզիստան — Տարածութիւն՝ երկու հարիւր հազար քառ. քիլ., բնակչութիւն՝ մէկ միլիոն 900 հազար, որուն մէկ միլիոն 500 հազարը մահմետական :

Թաճիկիստան — Տարածութիւն՝ մէկ միլիոն հինգ հարիւր հազար քառ. քիլ. բնակչութիւն՝ մէկ միլիոն 800 հազար, որուն հարիւր հազարը միայն մահմետականներ չեն :

Թիւրքմէնիստան — Տարածութիւն՝ 500 հազար քառ. քիլ. , բնակչութիւն՝ մէկ միլիոն 400 հազար, որուն մէկ միլիոն 280 հազարը մահմետական :

Կովկասի մէջ՝ Ազրպէյճան, մեղի դրկից ու դրացի, որուն հետ մեր ունեցած պատմական կապերը, Պաքուի Հայոց ռեւոլիւսիոն դիրքը, կրթական վաստակը եւ մեր մշակոյթին բերած մեծ նպաստը, մեր պատմական ընդհարումներն եւ դիմադրութիւնները Թաթարներուն հետ՝ ծանօթ են ամէնուս :

Ազրպէյճանի, կամ եթէ կ'ուզէք Ատրպէյճանի տարածութիւնն է 85 հազար քառ. քիլ. (Ե. Հայաստանի երեք անգամ քիչ պակաս). բնակչութիւն՝ երեք միլիոն 400 հազար որուն երեք միլիոնը մահմետական :

Միւս բոլոր վայրերուն մէջ մահմետականները «ինքնավար հանրապետութիւններ» կամ «ինքնավար շրջաններ» կը կազմեն, աղօտ եւ առաձգական ինքնավարութեամբ մը :

Մահմետական դաշնակցային եւ ինքնավար հանրապետութիւններու ընդհանուր տարածութեան մասին գաղափար մը տրուած ըլլալու համար չեշտենք որ մօտաւորապէս կը համապատասխանէ Ֆրանսայի տարածութեան տասն անգամին :

Այս մահմետական հանրապետութիւնները իրենց հողերուն մէջ կը պարփակեն Խորհրդ. Միութեան հարստութիւններուն վերջերէն մի քանին :

Վերջին պատերազմէն առաջ, ռուսական քարիւղի արտադրութեան 40 առ հարիւրը Պաքուի շրջանը (Ազրպէյճան) կուտար : Հսկայ տարածութեամբ Գազախստանը բնական կազի անսպառ պահեստ մը ունի իր ծոցին մէջ : Ամբողջ Խորհ. Միութեան պղինձի, կապարի, երկաթի, գինկի, քրոմի, պոքսիթի (ալիւմինիումի նախանիւթ) հարստութեան կէսը հան է պարձակ : Բառականացայի իր ածխահանքերը քանակով Խորհրդ. Միութեան երրորդն են, Տոնպասի եւ Քուզնեցկի ածուխներէն վերջ, Դարձեալ Գազախստանի արօտավայրերը պիտի կարենային կերակրել ամբողջ Եւրոպայի ապառպարկան պահանջները բաւարարելու չափ թիւով ոչխարներու հօտեր :

Ուզպէկիստան տարեկան մէկ միլիոն թոն բամպակ կ'արտադրէ, այսինքն այնքան որքան մնացեալ ամբողջ Խորհ. Միութիւնը :

Դեռ կարելի է երկար թուել այս անպատ հարստութեանց չարքը :

Մահմետական հանրապետութեանց քաղաքական եւ վարչական կազմակերպութիւնն ալ, իր ընդհանուր դիծերուն մէջ, յար եւ նման է Միութեան բազկացուցիչ միւս հանրապետութիւններուն վարչութիւններն են պարզապէս, իւրաքանչիւրն իր մասնաղիտական մարզին մէջ :

Անշուշտ խորհրդային սահմանադրութիւնը, չատ մը « չնորհներու » կարգին, իւրաքանչիւր հանրապետութեան կը չնորհէ նաեւ իր մայրաքաղաքը, իր ազգային ուրոյն դրօշակը, իր սեփական պինուորական կազմակերպութիւնն ունենալու, օտար պետութեանց հետ դիւանագիտական ուղղակի կապեր հաստատելու իրաւունքը :

Իրականին մէջ սակայն, մայրաքաղաքէ մը եւ կարմիր դրօշակին վրայ հանրապետութիւնը յատկանշող պինանշանէ մը զատ, ոչ մէկ հանրապետութիւն, մահմետական ըլլայ կամ ոչ, ինքնիշխան եւ անկախ քաղաքականութիւն կրնայ վարել :

Հանրապետութեան հողին վրայ հաստատած բանակը, իր սպայակոյտով, իր պինուորական կրթութեամբ, իրեն սահմանուած դերով, միայն ու միայն կախում ունի կարմիր բանակի վերին հրամանատարութենէն : Հանրապետութեան իշխանութիւնը որեւէ հեղինակութիւն կամ հակակշիռ չունի անոր վրայ :

Խորհրդային սահմանադրութիւնը, միշտ նոյն վեհանձնութեամբ, իւրաքանչիւր հանրապետութեան կը չնորհէ գործածել «ուղած ատենը Խորհրդ. Միութենէն ներկայութիւնը : Սա ներս մտաւ մըտայլ ատենրի պէս եւ հանգրսեց ուրախութիւնը : Կաղը կանգնեց, սառեց, երեխաները դուրս գնացին :

— Ուրիշ բան չզիտէ՞ը,— նկատեց Ռուբէնը կոշտ ու սառը :

Կաղը զարմացաւ .

— Ի՞նչ եմ անում որ ...

— Դա ի՞նչ պար է :

— Երեխաների համար պարեցի — ի՞նչ եղաւ, ուրախացան :

Ռուբէնը սրտնեղեց .

— Լաւ, լաւ, սեղանը գցիր :

Կաղը վիրաւորուած նայեց նրան :

— Սեղանը կը գցեմ, բայց դու ինչո՞ւ չես թողնում երեխաներին զբաղեցնեմ :

— Լաւ, ասացինք, բաւական է, — զոռաց Ռուբէնը, — պարելուց առաջ կաղ ոտներիդ նայիր :

Կաղը չանթահար նայեց Ռուբէնին եւ նրա մանկական պարզ աչքերի մէջ ցայտեցին արցունքները : Նա ընդվզալով գնաց միւս սենեակը եւ ընկնելով անկողնի բարձերին՝ գլուխը թաղեց մէջը :

Երեխաները վախեցած նայեցին հօրն ու փախան կնոջ մօտ, ծուարեցին վախեցած ճագարի պէս : Բնազդաբար բռնեցին նրա փէշից, կարծես երկիւղ կրելով, որ նա կարող է հեռանալ իրենց տանից :

Ռուբէնը նստեց մի պահ, ծխեց, եւ յետոյ մտնելով միւս սենեակը, կանգնեց մէջտեղը .

— Ցետո՞յ , չա՞տ պիտի սպասեմ : Կինը ձայն չհանեց :

— Թու, — արեց Ռուբէնը եւ չարժում զործեց դուրս գալու տանից :

Ցանկարծ յետ դարձաւ .

— Ի՞նչ է , կարծում ես նորութի՞ւն ասացի, ինչի՞ ես վիրաւորւում :

Կինը ձայն չհանեց : Երեխաներն էլ նրան հետեւելով լռեցին ու սկսեցին յանդիմանական հայեացքով նայել կոպիտ հօրը :

Ռուբէնը դուրս գնաց : Կինը վեր նայեց : Երեխաները պինդ կպան Սոֆիա Գեւորգիևային եւ սարսափած նայեցին նրան, պատրաստ՝ ճչալու : Կինը հակասական նրանց եւ այն չարժումը, որ պատրաստուել էր անել, սառեց նրա մէջ : Նա հանդարտ վեր կացաւ, երեխաներին կանչեց սեղանի մօտ, թէյ տուեց, եւ հրամայեց չուռաւ քամել եւ լուացուել : Երեխաները սրբութեամբ կատարեցին հրամանը : Կինը գտաւ էր նրանց ամենաթանգ բանը, որ սպրսափում էին կորցնելուց :

Կէս ժամ անց՝ նրանք պատկած էին անկողիններում : Լուսիկը չէր քնած, հսկում էր, իսկ Գեւոիկը սկսեց թնկթնկալ :

— Դու ի՞նչ ես անում, — հարցրեց Սոֆիա Գեւորգիևան :

Երեխան հեկեկաց :

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԷՄԻՐՃԵԱՆ

(12 Շար.)

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԽՐՈՒՇՃԵԻԻ ՀԵՏ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ուղիքը Լիբմանի թղթակցութեան Բ. մասը յատկացուած է ռուսեւամերիկեան փոխ – յարաբերութեանց հարցին :

Մոսկուայի մէջ պաշտօնական անձնաւորութիւններու հետ ունեցած բոլոր խօսակցութիւններու ընթացքին, հարց կուտային ինձ, թէ ի՞նչ կարելի է ընել ռուսեւամերիկեան յարաբերութիւնները բարելաւելու համար : Այս հարցին, պատասխանը բաւականին դժուար է . բայց իմ կարծիքով, ներկայ դէշ յարաբերութիւններուն դլխաւոր պատճառը իրարու հանդէպ զոյութիւն ունեցող անվստահութիւնն է . երկու կողմերն ալ կը կարծեն թէ դիմացինը յարձակման կը պատրաստուի : Մոսկուայի եւ Փէքինի դիկաւարները չեն հաւատար մեղի, երբ կ'ըսենք թէ Արեւմտեան Գերմանիան ու Թուրքիան կը պինենք պարզապէս ինքնապաշտպանութեան հեռանկարներով, ուրկէհետեւ մենք ալ կը խորհինք թէ համապատասխան պինուորական յարձակում մը կրնան կատարել :

Ռուսերն ալ, իրենց հերթին, համոզուած են թէ ուշ կամ կանուխ իրենց ազդեցութեան զօտիին տակ պիտի առնեն ամբողջ Ասիան ու Ափրիկէն ոչ թէ պատերազմով, այլ խուսափելով պատերազմէ մը, որ իրենց անտեսութիւնը պիտի փլչեցնէ : Ու չեն կրնար ըմբռնել, թէ մենք ի՞նչպէս կրնանք խորհիլ ինքնապաշտպանութեան մասին, երբ իրենք համոզուած են թէ պատերազմ չեն ուզեր : Ինքնապաշտպանութեան նպատակով կատարուած մեր դինուորական պատրաստութիւնները կեղծիք կը նկատեն. կը կարծեն որ մենք պատերազմ կ'ուզենք . հետեւաբար, որպէսզի արդիլեն պատերազմը, կը ձգտին մեզմէ ալ աւելի զօրաւոր ըլլալ, որպէսզի մենք չհամարձակինք պատերազմ մը սկսելու :

Սակայն մենք ալ, մեր կողմէ համոզուած ենք, որ Ռուսերն ու Չինացիները ռազմական իրենց զերակշռութիւնը պիտի օգտագործեն Ասիոյ ու Ափրիկէի մէջ գերիշխանութիւն ձեռք ձգելու դործին համար :

Մինչեւ որ այս փոխադարձ անվստահութեան հոգեբանութիւնը չփոխուի, ոչ մի լուրջ բան չի կրնար կատարուիլ : Ամէն մի կողմ պիտի շարունակէ զինուորական ուժ կուտակել միւս կողմին դէմ, ինչպէս որ կ'ընեն հիմա : Ամէն մի կողմ պիտի շարունակէ ուրիշ ազգերու հետ դաշինքներ կնքել, ինչպէս որ կ'ընեն հիմա : Ամէն մի կողմ պիտի շարունակէ ուրիշ ազգերու հետ դաշինքներ կնքել, ինչպէս որ կ'ընեն հիմա : Ամէն մի կողմ պիտի շարունակէ ուրիշ ազգերու հետ դաշինքներ կնքել, ինչպէս որ կ'ընեն հիմա :

Ռուսերն ալ, իրենց հերթին, համոզուած են թէ ուշ կամ կանուխ իրենց ազդեցութեան զօտիին տակ պիտի առնեն ամբողջ Ասիան ու Ափրիկէն ոչ թէ պատերազմով, այլ խուսափելով պատերազմէ մը, որ իրենց տնտեսութիւնը պիտի փլչեցնէ : Ու չեն կրնար ըմբռնել, թէ մենք ի՞նչպէս կրնանք խորհիլ ինքնապաշտպանութեան մասին, երբ իրենք համոզուած են թէ պատերազմ չեն ուզեր : Ինքնապաշտպանութեան նպատակով կատարուած մեր դինուորական պատրաստութիւնները կեղծիք կը նկատեն. կը կարծեն որ մենք պատերազմ կ'ուզենք . հետեւաբար, որպէսզի արդիլեն պատերազմը, կը ձգտին մեզմէ ալ աւելի զօրաւոր ըլլալ, որպէսզի մենք չհամարձակինք պատերազմ մը սկսելու :

Սակայն մենք ալ, մեր կողմէ համոզուած ենք, որ Ռուսերն ու Չինացիները ռազմական իրենց զերակշռութիւնը պիտի օգտագործեն Ասիոյ ու Ափրիկէի մէջ գերիշխանութիւն ձեռք ձգելու դործին համար :

Մինչեւ որ այս փոխադարձ անվստահութեան հոգեբանութիւնը չփոխուի, ոչ մի լուրջ բան չի կրնար կատարուիլ : Ամէն մի կողմ պիտի շարունակէ զինուորական ուժ կուտակել միւս կողմին դէմ, ինչպէս որ կ'ընեն հիմա : Ամէն մի կողմ պիտի շարունակէ ուրիշ ազգերու հետ դաշինքներ կնքել, ինչպէս որ կ'ընեն հիմա : Ամէն մի կողմ պիտի շարունակէ ուրիշ ազգերու հետ դաշինքներ կնքել, ինչպէս որ կ'ընեն հիմա :

Ռուսերն ալ, իրենց հերթին, համոզուած են թէ ուշ կամ կանուխ իրենց ազդեցութեան զօտիին տակ պիտի առնեն ամբողջ Ասիան ու Ափրիկէն ոչ թէ պատերազմով, այլ խուսափելով պատերազմէ մը, որ իրենց տնտեսութիւնը պիտի փլչեցնէ : Ու չեն կրնար ըմբռնել, թէ մենք ի՞նչպէս կրնանք խորհիլ ինքնապաշտպանութեան մասին, երբ իրենք համոզուած են թէ պատերազմ չեն ուզեր : Ինքնապաշտպանութեան նպատակով կատարուած մեր դինուորական պատրաստութիւնները կեղծիք կը նկատեն. կը կարծեն որ մենք պատերազմ կ'ուզենք . հետեւաբար, որպէսզի արդիլեն պատերազմը, կը ձգտին մեզմէ ալ աւելի զօրաւոր ըլլալ, որպէսզի մենք չհամարձակինք պատերազմ մը սկսելու :

Սակայն մենք ալ, մեր կողմէ համոզուած ենք, որ Ռուսերն ու Չինացիները ռազմական իրենց զերակշռութիւնը պիտի օգտագործեն Ասիոյ ու Ափրիկէի մէջ գերիշխանութիւն ձեռք ձգելու դործին համար :

Մինչեւ որ այս փոխադարձ անվստահութեան հոգեբանութիւնը չփոխուի, ոչ մի լուրջ բան չի կրնար կատարուիլ : Ամէն մի կողմ պիտի շարունակէ զինուորական ուժ կուտակել միւս կողմին դէմ, ինչպէս որ կ'ընեն հիմա : Ամէն մի կողմ պիտի շարունակէ ուրիշ ազգերու հետ դաշինքներ կնքել, ինչպէս որ կ'ընեն հիմա : Ամէն մի կողմ պիտի շարունակէ ուրիշ ազգերու հետ դաշինքներ կնքել, ինչպէս որ կ'ընեն հիմա :

ԿՈՂՄՆՈՐՈՇՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1992 թվականի հոկտեմբերի 27-ի թիվ 555 որոշման 2-րդ կետի 2-րդ ենթակետը՝

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը որոշում է.

1. Հաստատել աշխատավորության պայմանների մասին հետևյալ կանոնները՝ համաձայն հավելվածի:

2. Ուժը կորցրած ճանաչել Հայկական ԽՍՀ Նախարարների խորհրդի 1990 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 450 որոշումը:

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Վ. ՊԱՊՈՅԱՆ

Երևան, 1992 թվականի նոյեմբերի 3

ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Աշխատավորության պայմանների մասին կանոնները (այսուհետև՝ կանոններ) սահմանում են աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման ընդհանուր սկզբունքները, աշխատանքի ընդունման, աշխատանքային պայմանագրի կնքման, փոփոխման և լուծման կարգը, աշխատանքի և հանգստի ժամանակը, աշխատանքի վարձատրության, աշխատանքի պաշտպանության, աշխատանքային կարգապահության, նյութական պատասխանատվության, աշխատանքային վեճերի քննության կարգը, ինչպես նաև աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հետ կապված այլ հարցեր:

2. Կանոնները տարածվում են Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գտնվող բոլոր ձեռնարկությունների, հիմնարկների, կազմակերպությունների (անկախ սեփականության ձևերից), ինչպես նաև ֆիզիկական անձանց վրա, որոնք վարձու աշխատանքի հիման վրա աշխատանքային հարաբերությունների մեջ են մտնում գործատուների հետ:

3. Կանոնները կիրառվում են այն դեպքերում, երբ աշխատանքային հարաբերությունները կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերում կամ կողմերի կնքած պայմանագրերում պարունակվող պայմանները համապատասխանում են կանոնների պահանջներին:

4. Կանոնները չեն տարածվում զինվորական ծառայության, ինչպես նաև ոստիկանության, ազգային անվտանգության ծառայության, դատախազության, դատական համակարգի, հրշեջ-փրկարարական ծառայության, ներքին գործերի մարմինների, քրեակատարողական հիմնարկների, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության ընտրական, հանրաքվեական հանձնաժողովների անդամների և աշխատակազմերի աշխատանքային հարաբերությունների վրա:

5. Կանոնները կարող են փոփոխվել կամ լրացվել միայն կողմերի համաձայնությամբ:

II. ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

6. Աշխատանքային հարաբերությունները կարգավորվում են հետևյալ սկզբունքների հիման վրա՝

ա) աշխատանքի ազատ ընտրություն և աշխատանքի հարկադրական արգելք.

բ) աշխատանքի ազատ վարձատրություն.

գ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման և աշխատանքի պաշտպանության հարցերում կողմերի հավասարություն.

դ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի համագործակցություն և փոխադարձ պատասխանատվություն.

ե) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

զ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

է) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ը) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

թ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ժ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ի) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

լ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

խ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ծ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

կ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

հ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ձ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ղ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ճ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

մ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

յ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ն) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

շ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ո) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

չ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

պ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ջ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ռ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ս) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

վ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

տ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ր) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ց) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ւ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

փ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ք) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

և) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

օ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ֆ) աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման հարցերում կողմերի ազատ որոշում և պայմանագրային կարգավորման ազատություն.

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Լիբանանը երբեք միաք չունի «Ալժե – բիոյ կառավարութիւնը» ճանչնալու յայտարարեց Փիէր Ձէմայէլ Պէյրութի «Ալ Ամալ» թերթին, որ պաշտօնաթերթը – ըն է Փալանկպատրներուն: Քրիստոնեայ նախարարը յայտարարեց նաեւ թէ Լիբա – նանը՝ արաբական լիկայի միակ երկիրն է որ երեսուն հազար հոգի ունի անդրծով – եան Ֆրանսայի մէջ, որոնց ունեցածը 400 միլիոն ոսկիի կը բարձրանայ: Ան պայ – մաններու մէջ ի՞նչու մեր հայրենակից – ները պէտք կացութեան մը մէջ դնենք ա – ռանց որ Ալժերիան ալ նուազագոյն չափ մը ունենայ ատկէ :

Իսրայէլի ՀԱՐԱՑԻԼԻ անդլիական օդանաւային կայարանին կինը, սպաննուած պոմպակոծ սուրիական սահմանին մօտ: Իսրայէլի կառավարութիւնը այս առթիւ կը յայտ – նէ թէ Սուրիացիները են որ սահմանը անցնելով սպաննած են Տիկին Տորընը : Քննութիւն մը բացուած է :

ՊԱՂՏԱՏԻ ձայնասփիւռը յայտարարեց թէ պինուորական տեսանը մահուան դա – տապարտեց Իրաքի նախկին վարչապետը՝ Ահմէտ Մուխթար Պապան: Ուրիշ նախ – կին վարչապետ մը՝ Սեվիա ցկեանս տա – ժանակիը աշխատանքի դատապարտուե – ցաւ :

ՍՈՒՄԹԵԼ՝ տեղեկատուութեան նախա – րարը բողոքագիր – նամակ մը ղրկած է ամերիկեան «Թայմ» պարբերաթերթին որ վերջերս վարկաբեկիչ տողերով արտա – յայտուած էր Ֆրանսացի նախարարին նկատմամբ :

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԵՊԻՍԿ. ԺՈՂՈՎԸ

(Շար. Ա. էջէն)

Ս. Էջմիածնի Հոգեւոր Ճեմարանը , որ կը բազկանայ երեք դասարանական եւ երեք լսարանական բաժիններէ , օժտուած բարձրարակ ուսուցչական կազմով , լրիւ կը կատարէ իր կոչումը, քառասուն ու – սանողներու եւ տասը սարկաւագներու Ջամբելով կրօնական, ազգային առողջ դաստիարակութիւն եւ զանոնք պատրաս – տելով հոգեւոր կոչման :

Տպարանի չինքը, վերանորոգուած վի – ճակով, արդէն իսկ ընդունած է կարեւո – րագոյն մասը տպագրական արդիական կազմածներու, նուէրը Հիւսիսային Ամե – րիկայի թեմի, որոնք պիտի սատարեն Ս. Էջմիածնի մշակութային եւ հոգեւոր ա – ռաքելութեան ծաղկման եւ ծաւալման :

Շինարարական կեանքի ամէնէն կար – կառուն ապացոյցն է Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի վերանորոգումը ամրողջապէս : Նմանապէս վերաշինուած են Ս. Հռիփսի – մէի եւ Բջնիի Ս. Աստուածածին եկեղե – ցիները :

Գոհունակութեամբ կը նշենք, որ շինա – րարական այս ծրագիրը պիտի տարած – ուի հօթնամեայ շրջանի մը վրայ, պիտի ընդգրկէ Հայաստանի եւ ղրացի երկիր – ներու հայ եկեղեցիները ու կարեւորա – գոյն արքաւարները :

Բոլոր թեմերը բարւոք եւ կանոնաւոր յարաբերութեան մէջ են Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հետ :

Սառարգիսեան եպիսկոպոսները, սա – կայն, ցաւով անդրադարձանք Անթիլիա – սի հերձուածին, որ Հայաստանեայց Ս. եւ Առաքելական եկեղեցւոյ ծոցին մէջ բացուած աննախընթացօրէն տխուր պատկերը մը կը պարզէ, ընդդէմ անոր միութեան եւ բարգաւաճման :

Մենք յոյժ գնահատելի կը գտնենք Ա. – ծենայն Հայոց Վեհ. Հայրապետի Հա – յաստանեայց Եկեղեցւոյ մէջ անկաւտամ – ներու առաջքը առնելու համար ցոյց տը – ւած նախանձախնդրութիւնը եւ կատա – րած հաշտարար ջանքերը :

Հաղորդ ենք Նորին Ս. Օծութեան յու – զումներուն եւ վրդովմունքին՝ ի մասին Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան չրջանակէն ներս յառաջ եկած տագնապին եւ Ս. Էջ – միածնի արտասահմանեան կարգ մը թե – մերուն Անթիլիասի կողմէ յափշտակման համար կատարուած հակականոնական գործերուն :

Մեր սրտագին ապօթքն է եւ կոչը, որ Հայ Եկեղեցւոյ բովանդակ պաշտօնէու – թիւնը, թեմական մարմինները եւ ամ – բողջ ժողովուրդը անխտիր, իրենց հա – ւատարմութեամբ եւ սիրալիր գործակ – ցութեամբ նեցուկ կանգնին Նորին Ս. Օծութեան՝ մեր Ս. Եկեղեցիէն ներս մի – ութիւն եւ համերաշխութիւն վերահաս – տատելու համար թափած անխոնջ ջանքե – րուն :

Եւ որովհետեւ Հայ Եկեղեցին եւ ժո – ղովուրդը կը կատօփին խաղաղ մթնոլոր – տի եւ չինարար աշխատանքի, մեր ջեր – մագին ապօթքն է եւ միահամուռ բաղ – ձանքը, որ մեր Ս. Եկեղեցին եւ ժողո – վուրդը ապրին սիրով, համերաշխ եւ հո – գեւոր չինարարութեան մէջ» :

(Ստորագր. 14 Եպիսկոպոսներէ)

ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԸ

Նոյեմբեր 23ին

Կիրակի օր ժամը 1·30ին հայ դպրոցի սրահը :

Կը նախագահէ ընկ. ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

Կը խօսի ընկ. ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱԻՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Ձաշին համար արձանագրուիլ ընկերը Կիւլեանի մօտ 13 բիւ տը Վիլոֆ – լէյ, Շաւիլ (Ս. Է Ուազ):

Ճաշավճարը 600 ֆրանք:

Նոյն առաւօտուն Շաւիլի նորաշէն եւ – կեղեցիին մէջ հոգեհանդստեան պաշտօն կը կատարուի «Արդութեան» խումբի մահացած ընկերուհիներ Զաւօ Շանթի , Պերճուհի Բարսեղեանի, ընկերներ Բժ. Տէր Դաւթեանի, Լեւոն Շանթի, Հրանտ Աթաեեանի եւ Յովսէփ Դպիրեանի անմո – ռաց յիշատակին :

Կը խնդրուի անոնց յիշատակը յարգող – ներէն եւ ընտանեկան պարագաններէն ներ – կայ գտնուիլ սոյն արարողութեան :

Եկեղեցիին եւ սրահին հացէն.— 4 Րիւ տէ Թրուա Շանթիէ:

Փոն տը Սէվրէն 171 թիւ օթօպիւսը , իջնել Շաւիլ, Փիւ Սան Վէն կայարանը :

×

ԽՆԶՈՑՔ ԻՍԻԻ ՄԻՋ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նոյ. 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Խրիմեան սրահը :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԻՋ

Նոյեմբեր 30ին :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

ՏԷՍԻՆԻ ՄԻՋ

29 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Դաշ – նակցութեան Տան մէջ :

Կը խօսի Ընկ. ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻԻ ՄԻՋ

30 Նոյ. կը. կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Քաթր Պիւիսօն Փըթի Շալէ, ընկ. Պա – պիկեանի սրահը :

Կը նախագահէ՝ Ընկ. ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔ – ՄԷՆԵԱՆ:

Կը խօսի Ընկ. ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին :

ՇՐԵՂ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԳԻՐԵՐՈՒ ԳԻՒՏԻՆ ԱՌԹԻԻ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին , Երզ Թաղապետական սրահին մէջ, Րիւ սը Սէզ, նախաձեռնութեամբ Հայ Երիտ. Մշակութային Միութեան եւ Հովանաւո – րութեամբ երեք յարանուանութեանց պե – տերուն :

Կը նախագահէ Պ. ԳԱՍՊԱՐ ՊԱՂՏԱ – ՍԱՐԵԱՆ: Կը խօսի Պ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ եւ Փրօֆ. ԽԱՉԻԿԵԱՆ որ պիտի տայ նաեւ իր տպաւորութիւնները Հայաստանէն :

Կը հրաւիրուի հայ պաղութը անխտիր :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի Եկեղեցւոյն Ցանձնախումբս կը ծանուցանէ Լիոնահայոց ի պիտութիւն թէ Փրէֆէքթիւրի մասնաւոր արտօնու – թեամբ կազմակերպած է մեծ վիճակա – հանութիւն մը՝ նպատ ունենալով կառք մը 4 ձի, հեռատեսիլի եւ ձայնասփիւռի պարծիքներ : Մասնակցութիւն եր – կու հարիւր ֆրանք միայն, տոմ – սերը հրապարակ ելած են արդէն եւ ըս – պառելու մօտ է, ի՛արժէ չդրկուիլ բախ – տաւորուելու կարելիութենէն, նաեւ չի – նուելու պարծին ուղղակի սատարած ըլ – լալու անփոխարինելի հոգեկան հաճոյ – քէն, վիճակահանութիւնը կը կատարուի Ապր. Տան հանդիսասրահին մէջ, թուա – կանը պիտի յայտարարուի մամուլով : Հաւանարար տարեդլխէն առաջ :

ՇԻՆ. ՅԱՆՁՆ. ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԸ

Դեկտեմբեր 21ին:
Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Փոթո – րիկ» խումբի, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Րիւ Պլէօ: Կը խօսի՝ ընկեր Աշոտ Իսահակեան: Նիւթ՝ «Նոյեմբերեան պէպքերը »:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷյԼ.— Հ. Յ. Դ. Ակնունի են – թակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ, սովորական հաւա – քատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէին ներկայացիչը :

ՀԱՄԱՅԱՐՔ. Հայր. Մխիթեան Մար – սէյլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը, այս կիրակի առաւօտ, ժամը 9ին: Ի Պուլվ. ա'Ալթէն, Պար տը Կլոպի սրահը :

Օրակարգ տեղւոյն վրայ: Կը խնդրուի վարչութենէն որ իր բոլոր անդամներով ներկայ ըլլայ այս կարեւոր ժողովին :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿՐԱՆՑ ՕԹԵԼԻ շէեղ սրահներուն մէջ

Կիրակի, 23 Նոյեմբեր, ժամը 17էն կէս գիշեր
ԱՆՏՌԷ ԷՔԵԱՆ հանրածանօթ նուագախումբով
Հայկական սիրուն աթոռաքոքոնէներով

Մուտք 600 ֆր. ֆարտով ուսանող ներուն կէս գին

ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ **Passy 64-90**

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Էլէն Բիւզանդ Քիւթիւք – Եան եւ զաւակը, Սարգիս Քիւթիւքեան ընտանիքը կը ծանուցանեն թէ հոգեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս – Պետրոս եկեղեցիին մէջ. իրենց ամուսնոյն , հօր եւ եղբօր՝

ՏՕՔԹ. ՅՈՎՀ. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, ինչպէս նաեւ իրենց զաւկին, քրոջ եւ եղբօրազ – ջկան՝ ԱՆԱՀԻՏԻ

յիշատակին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԵԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ և ՊԱՇՏՕՆ

Տէր եւ Տիկին Սահակ Քիլէրճեան եւ ի – րենց զաւակները իրենց հօրեղբօրորդիին՝ ԳԵՐԱՊԱՏԻՒ ՂԵՒՈՆԴ Վ. ՔԻԼԷՐՃԵԱՆԻ կսկծալի մահուան քառասունքին առթիւ, այս կիրակի, ժամը տասին, հոգեհան – գստեան պատարագ ու պաշտօն կատարել կուսան Լիոնի Հայ Կաթողիկէ եկեղեցին, 78, Թապլէ փողոց: Ցիշատակը յարգող – ները կը հրաւիրուին :

ԹՂԹԱՍԵՂԱՆ Ի ՊԱՏԻՒ
Պ. ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Հայ Գրողներու Ընկերակցութիւնը կա – տակերպած է թէյասեղան մը, ի պատիւ Պ. Յ. Տէր – Յակոբեանի, որ տեղի պի – տի ունենայ այս Շաբաթ երեկոյեան , ժամը վեցին, Գ. Ահէմեանի ճաշարանը , Հայաստանէն իր վերադարձին առթիւ: Զրոյց՝ Հայաստանի արդի վիճակին մա – սին :

ՀԱՅԱՇԽԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ԻՍԻԻ ՄԻՋ

Այս կիրակի Ընծայման տօնին առթիւ, երեկոյեան ժամը վեցին պիտի պատարա – գէ եւ քարոզէ Յովհ. Վ. Փարթամեան , Սէն Պրիւնոյի մատրան մէջ (148 Րիւ տը լ'Էկալիբէ):

ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ Է

Ֆրանսահայ Թանգարանի ընկ.-թեան վարչութիւնը կը հաղորդէ թէ Նոյեմբեր երկուքին Թանգարանը վերաբացուած է , նոր ցուցադրութիւնով :

Ձմեռուան եղանակի այցելութեան ժա – մերն են՝ ամէն կիրակի օրերը ժամը 13էն 16: Մուտքը ձրի է :

Հասցէ.— 59 Աւընիւ Ֆօշ, Փարիզ (8):
Մեթրօ Փորթ Տօֆին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 22ին, Շաբաթ իրիկուն 0 կլիպ:

Մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով :

×

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տա – րեկան պարահանդէսը 28 Դեկտեմբերին , կիրակի Լիւթէտիայի մեծ սրահին մէջ , սրահին նուագախումբով :

×

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտեմ – բեր քառանին , Սալոն Սէլանտիաի մէջ :

ՆՈՒԻՐԵՑ�էՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ

1. L'ASCENTION - LA FÊTE DU SORT
2. L'ÉPOPÉE POPULAIRE ARMÉNIENNE

Միասին 950 ֆրանք

contre remboursement

Հասցէ.—

TCHITOUNY, 13 Rue Caumartin Paris

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՁՐԻ ՑԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՀԻՒՍՈՒԱԾԵՂԷՆԻ ԳՈՐԾԱՏԷՐԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Համաձայն չարք մը պրոյեկներու ԻԹԱԼՊԱ. մեքենաներու գործարանը կը փակ – ուի յառաջիկային :

Ներկայիս կրնանք հերքել այս լուրը որուն չարամիտ ընոյթը ունի մէկ նպատակ՝ վնասել ԻԹԱԼՊԱ. սարքաւորումին օրէ օր զարգացող յառաջդիմու – թեան :

Այս՝ թէեւ արդէք չէ որ մեր վաճառանիշը աւելի հռչակ ստանայ :

Գործատէրերու մօտ դանուող մեր մեքենաներու թիւը կը փաստէ արդէն անոր որակը :

NALTA

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
22
ՆՈԵՄԲԵՐ
SAMEDI
22 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8350 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4151

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԴԱՏԸ

Էջմիածնի մէջ խորհրդակցական ժողով դումարող մեր սանձնեչորս վերաչնորհ – ները «ցաւով» անդրադարձեր են «Անթիլիասի հերձուածին, որ Հայոց սուրբ եւ առաքելական եկեղեցւոյ ծոցին մէջ բացուած աննախընթացօրէն տխուր պատկեր մը կը պարզէ» եղեր «ընդդէմ անոր միութեան եւ բարգաւաճման» :

Իրենց Պատգամին մէջ , որուն բնագիրը լոյս տեսաւ Պոլսահայ թերթի մը մէջ եւ որուն արձագանգ եղած էինք (Յառաջ, 16 Նոյեմբեր) , խորհրդակցականի մեր արդարանները կը խօսէին «Անթիլիասի պատակտման հարց»ի մասին :

Այժմ , Գերապոյն Հոգեւոր Տեր – ները կոչէ , խմբագրութեանս ղրկուած «Հայրապետութեան» մէջ պատակտումը դարձեր է հերձուած , ինչ որ աւելի ծանրակչիռ հանգամանք կ'ենթադրէ :

Ի՞նչ ըսել կ'ուզեն մեր վերաչնորհ – ները՝ պատակտում կամ հերձուած վերաղրկելով Անթիլիասին : (Նկատելի է , որ կը զգուշանան Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւն ըսելէ , երբ հարցը կը վերաբերի Վեհ. Ջարեհ Ա.ի) : Նպատակ կը հետապնդէ Ամենայն Հայոց Հայրապետ Վազգէն Ա. Պալճեան՝ թէեւ եւ թէ – կունք կանդնելով իսկական հերձուածողներուն եւ անկախ համայնիք կազմող պատակիչներուն , որոնց պարագլուխն է Խոր աբեքեպիս. :

Ի՞նչ յեղին մտքով Էջմիածին հրաւիրած է այս վերջինը , որուն անունը կը վայլէ «Եպիսկոպոսական Ժողով»ին մասնակցողներուն դլուխը՝ հետեւեալ մակդրութեամբ՝

« Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսա – կան տեղապահ ամենապատիւ Տ. Խոր արքեպիսկոպոս Ալճապահեան » :

Ի՞նչ հանգամանքով այդ Ժողովին մասնակցած է Անկախ Համայնիքային – րու միւս պատակիչը՝ Շատրճ եպս. Գույումճեան , որուն «Թամասկոսի Հայոց առաջնորդ»ի անտրոսը կատաղ Գերապոյն Հոգեւոր Խորհուրդը , մինչ արար աչ – խարհ կիսէ , որ անիկա պաշտօնազրկ եղած է 1956 Փետրուարէն ի վեր :

Էջմիածնի պահակելը եւ իրեն մեղսա – կից սանձնեչորս եպիսկոպոսները — ո – րոնց չարքին նաեւ Եւրոպայի Հայոց Հայրապետական պատուիրակը — չատ լաւ կիտեն թէ ո՞վ է Մեծի Տանն Կիլի – կիոյ Աթոռին օրինաւորապէս — բան Ազգային Սահմանադրութեան եւ Կանո – նագրի — ընտրեալ կաթողիկոսը : Գիտեն նաեւ նոյն Աթոռի Տեղապահին անունը :

Սակայն կիրքն ու քաղաքական նկա – տումները կամաւոր կոյր են դարձուցած դիրենք :

Օրինաւոր ընտրութենէն երեսուներեք ամիս ետքն ալ Ամենայն Հայոց Հայրա – պետն ու իր արբանեակ եպիսկոպոսները կը յամառին չճանչնալ արժանապատիւ Վեհ. Ջարեհ Ա. Կաթողիկոսն ու Կիլիկ – եան Աթոռին քաջակորով տեղապահ Ա – մեն. Տրէն Արք. Բարոյեանը :

Ու կը յանդգնին հերձուածող կոչել պատնիք : Անոնց հետ նաեւ՝ ամբողջ մի – աբանութիւնը , որ այսօր զօրացած մաս – նորական երիտասարդ եպիսկոպոսներով ու վարդապետներով՝ բարձր ու ան – խախտ կը պահէ Շնորհալիի աթոռին հմայքը :

Կիլիկեան Աթոռին դիրքը աւելի քան երբեք ամուր է այսօր :

Լիբանանի , Սուրիոյ եւ Կիպրոսի իր թեմերէն զատ , անոր հովանիին տակ մը – ած են Հիւսիսային Ամերիկայի ազգա – յին թեմը , Թեհրանի , Արտպատականի եւ Յունաստանի կարեւոր թեմերը :

Վեհ. Վազգէն Ա. եւ իր վերաչնորհնե – րը շատ լաւ կիտեն թէ «Անթիլիաս»ը չէ , ոչ ալ Աթոռ , ոչ ալ Կաթողիկոսութիւն , ոչ ալ Կաթողիկոսական Ժողով , ոչ ալ Կաթողիկոսական Տեղապահ :

Ինչո՞ւ ուրեմն կ'ուզեն զիրենք ներկայացնել իբրեւ հերձուածողներ :

*Ինչո՞ւ կ'ուզեն զիրենք ներկայացնել իբրեւ հերձուածողներ , երբ իրենք կը հաւատան թէ Անթիլիասի Կաթողիկոսը եւ Եպիսկոպոսական Ժողովը անկախ համայնիքի մը կեդրոնական իշխանութիւնն են , որ ինքնագլուխ կերպով կը կառավարուի իր ներքին գործերուն մէջ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆՆԵՐԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Մահմետական հանրապետութիւննե – րու էութիւնը ընդհանուր գիծերով սահ – մանելէ վերջ, չահեկան է անդրադառնալ թէ իրականին մէջ ի՞նչպէս կ'ապ – րին խորհրդ. մահմետական դաւանած – ները եւ թէ ռուսական ազդեցութիւնը ի՞նչ ձեւով ու չափով թափանցած է այդ հանրապետութիւններէն ներս :

Վերջերս դիրք մը հրատարակուեցաւ Փարիզի մէջ, «Խորհրդային Մահմետա – կանները » որուն հեղինակը Վենսան Մոնթէյ ծանօթ է մահմետական հարցերու իր մասնագիտութեամբ : Տա – րիներ չարունակ, Մարոքէն մինչեւ Փի – լիպեան կղզիները, տեղւոյն վրայ իսկ ու – սումնասիրած է մահմետական աշխարհը յուզող հարցերը : 1949էն ի վեր յաջողած է քանիցս ճամբորդել նաեւ Խորհրդ. Մահմետական Հանրապետութիւնները : Այդ ճամբորդութիւններուն եւ տեղւոյն վրայ կատարած իր քննութեանց պտուղն է յիշեալ հատորը՝ որուն կը պարտիմ ա – ռաւելապէս առաջեւ տուած տեղեկու – թիւնները :

Դէպի կեդր. Ասիա ռուսական ազդե – ցութիւնը տարածելու դարաւոր ծրագիրը ոչինչով փոխուած է համայնավարներու օրով, միայն թէ այժմ կը գործադրուի աւելի կազմակերպեալ եւ դրական, հե – տեւաբար աւելի արդիւնաւոր ձեւով : Ռուսական ազդեցութենէն աւելի իրական ռուսացումի ծրագիր մըն է՝ որ ի գործ կը դրուի քաղաքական թէ անտեսական կամ մտաւորական բոլոր մարզերուն մէջ :

Մահմետական հանրապետութեան մը դերագոյն խորհուրդին նախագահը մահ – մետական մըն է միշտ, բայց հարկադրա – բար փոխ նախագահը ռուս մըն է դրեթէ միշտ : Նախարարները, կամ եթէ կ'ու – զէք գործավարները ինչպէս կ'ըսէին ա – ռաջ, մեծամասնութեամբ մահմետա – կաններ են : Բայց պէտք է նկատել որ ե – թէ անուանապէս իշխանութիւնը տեղ – ի մահմետականներուն ձեռքն ըլլալ կը թուի, կարեւոր պաշտօնները միշտ եւ ա – մէն տեղ Ռուսերուն ձեռքն են : Այսպէս , եթէ վարչապետը մահմետական մըն է միշտ, իր կողքին ունի փոխ վարչապետ մը, անպայման ռուս, որ իրական վար – չապետն է եւ անուանական վարչապետին կը մնայ փոխին որոշումները վաւերա – ցընել :

Ներքին նախարարը, մահմետական մըն է շատ յաճախ, բայց այդ նախարարու – թիւնը որեւէ իշխանութիւն եւ հեղինա – կութիւն չունի քաղաքական ապահովու – թեան վրայ, երկրին իրական ուժին – նութեան պետը՝ Ռուս մըն է միշտ :

Դարձեալ, ազգային պաշտպանութեան մարզին մէջ, երկրին բանակին ապահո – վուն չափազանց մեծամասնութիւնը Ռու – սեր են : Վերջին պատերազմին, ամբողջ կարմիր բանակին մէջ ոչ մէկ մահմետա – կան զօրավար եւ վեց միլիոն երիք հարիւր հազար մահմետական ունեցող Ուզպէկիստանի միակ մահմետական զո – րապետը 1951ին հանգստեան կոչուեցաւ :

Ինչպէս ամբողջ Խորհրդային Միու – թեան, բնականաբար նաեւ մահմետական հանրապետութիւններուն մէջ իշխանու – թեան իրական ուժը համայնավար կու – սակցութիւնն է : Բայց հոս եւս ականատես է ռուսացման ծրագրին նուաճումները :

Մահմետական հանրապետութեան կու – սակցութիւններուն մէջ, Ռուսերուն եւ տեղացիներուն համեմատութիւնը յիսուն առ հարիւր է ընդհանրապէս , մինչ բնակ – չութեանց մէջ, լաւագոյն պարագային ոչ մահմետականներու համեմատութիւնը քսան առ հարիւրը չանցնիր : Կեդրոնական կոմիտէներուն մէջ դարձեալ համեմա – տութիւնը կէս առ կէս է :

Հանրապետութեան մը կուսակցութեան քարտուղարութեան մէջ, որ բուն վարիչ հեղինակութիւնն է երկրին, առաջին քարտուղարը մահմետական մըն է՝ որ ա – ռաւելապէս կուսակցական քարոզչու – թեամբ կը զբաղի, մինչդեռ երկրորդ քարտուղարը ռուս մըն է միշտ, մասնա – գրապէս պաշտօն ունենալով հսկելու եւ քննելու երկրին կուսակցական եւ քաղա – քական ամբողջ մեքենան :

Տեղացիներուն անուններն անդամ ռու – սացումէ վարակուած են մեծաւ մասամբ : Այսպէս՝ Մուհամէտը եղած է Մուհամէ – տով, Ապտուլլահը դարձած է Ապտուլ – լայեւ , եւայլն : –

Ռուսերէնը ներխուժած եւ գրաւած է նախակրթական թէ երկրորդական վար – ժարանները : Համալսարաններուն աշա – կերտելու թեկնածու ուսանողներուն մուտքը արտօնելու համար կը պահան – ջուի ըստ բաւականին խորացած ծանօ – թութիւն ռուսերէն լեզուի :

Իսկ ընդհակառակն, քանի մը տաս – նեակ տարիներէ ի վեր մահմետական այդ հանրապետութիւններուն մէջ բնակու – թիւն հաստատած Ռուսերը բացարձակա – պէս անտեղեակ եւ անծանօթ են երկրին ազգային բարբառին, աննշան բացառու – թեամբ :

Ռուսացումէ այս ծրագրին դործադրու – թիւնը սակայն, թէեւ անկարմակերպ այլ որոշ ընդդիմութեան մը կը հանդիպի մահմետական հանրապետութիւններու ա – ռաւել կամ նուազ զարդացած դասակար – գին մէկ մասին կողմէ , որովհետեւ ի վերջոյ զոյութիւն ունի այդ դասակար – գը՝ որ ոչ միայն համայնավար չէ, այլ մեծաւ մասամբ կապուած կը մնայ իր ազգային աւանդութեանց : Ինչպէս ամ – բողջ Միութեան մէջ, Մահմետական Հանրապետութեանց մէջ ալ քանիցս «մաք – րապօծումներ» կատարուած են արմա – տախիլ ընելու համար «ազգայնական պա – պաճարները եւ յետադիմական մնացորդ – ները» : Բայց բոլոր մահմետական հան – րապետութիւններուն մէջ ալ մտաւորա – կանութեան մէկ մասը կը պահակի իր ազգային իրաւունքներուն եւ ներկայի տխուր կացութեան, ուրիկ կը ծնի այդ դանդուածները արտաքին աշխարհի մէջ պատահող մահմետական խլրտումներուն անհաղորդ պահելու Մոսկուայի մտահո – գութիւնը :

Այդ է պատճառը դարձեալ որ Մոսկուա մինչեւ այժմ կը չարունակէ անկարող նկատել մահմետական ժողովուրդները, նոյնիսկ համայնավար կուսակցութեան դեկավարութեամբ, առանձինն վարելու իրենց ազգային եւ քաղաքական կեանքը եւ Ռուսերուն կամ երեմն ալ Ուկրանա – յիներուն վերապահած է այն պիւռոներն ու պաշտօնները որոնց ձեռքերուն մէջ կը կեդրոնանայ Մահմետական Հանրա – պետութեանց իրական իշխանութիւնը :

Բայց հարկ է խոստովանիլ որ ընդհա – նուր առմամբ մահմետական դանդուածը կրաւորական եւ անտարբեր դիրք մը ունի եւ համակերպած է իր ներկայ կացու – թեան : –

Հասարակ եւ ծանր աշխատանքները բնականաբար այդ դանդուածին վերա – պահուած են միշտ, մինչ Ռուսերը առ հասարակ տեղաւորուած են պետական պաշտօններու կամ կարեւոր հաստատու – թեանց եւ ձեռնարկներու մէջ, ինչպէս՝ հանրային չինութեանց, փոխադրու – թեանց, զրամատուներու եւ զանազան ճարտարարուեստներու մէջ : Գրեթէ միշտ

ՍՈՒՏԱՆ, ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ԴՈՒՌԸ

« Ճիշդ պիտի չհնայեմ՝ յարաբերու – թիւները բարելաւելու համար Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան հետ... » :

Սուտանի պետական հարուածին կաղ – ամկերպիչն ու դեկավարը չէր կրնար չյիշել Եգիպտոսի անունը՝ իր առաջին յայտարարութեան մէջ : Այսուհանդերձ , ղօրավար Ապուտի դիրքը կարելի չէ բը – նորոշել տակաւին :

Պէտք է չհետեւ սակայն, որ Սուտանի Հանրապետութեան քաղաքականութիւնը մեծապէս կը չահարկուի Ֆրանսան :

Հակայական տարածութիւն մը ունի Սուտան (արաբերէն՝ Սեւերու երկիր) հետեւեալ՝ Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Պել – ժիոյ, Շուէյտի, Նորվեկիոյ, Դանիոյ, Իտ – ալիոյ, Սպանիոյ եւ Փորթուկալի մի – ացեալ տարածութեան : Միայն Ֆրանսա – կան Ափրիկէին հետ ունի 2500 քիլոմէթր սահմանադիծ, ուրկէ կ'անցնին ափրիկ – եան կարաւանները՝ մէջքէ երթալու հա – մար : Այս Հանրապետութեան սահմանա – կից են Լիպիա, Եթովպիա, Քենիա (բրի – տանական), Ուկանտա, Քոնկօ Պելժ եւ Եգիպտոս :

Նասըր քաղաքականութեան հիմնա – կան մեկնակէտերէն մէկը կը ներկայա – ցընէ ան, ուրկէ պիտի սկսի Ափրիկէի տիրապետութեան խնդամական չարժումը :

Սուտանի եւ Եգիպտոսի տարակարծու – թիւնները նոր չեն ծագած : 1954 Ապրիլ 18ին Եգիպտոսի Յեղափոխական Խոր – հուրդը կը պահանջէր նախագահ Նէկիպի հրաժարականը :

Ծնած սուտանցի մօրմէ եւ Սուտանի մէջ մեծ ժողովրդականութիւն վայելող Եգիպտական Հանրապետութեան առաջին նախագահը չատ լաւ յարաբերութիւններ ունէր Հարաւի իր «եղբայրներուն» հետ , որոնց անկախութեան կողմնակից էր : Բայց, Սուտանի անկախութիւնը մեծ խո – չընդոտ մը կը ներկայացնէր Նէգոսի հո – վիտին միացման ծրագրին, որուն դրօշա – կիրն էր Կամալ Նասը : Երբ Նէկիպ չնո – ւազրկուեցաւ՝ Նասը եւ իր ընկերները չկրցան արդելք հանդիսանալ Սուտանի անկախութեան, որ արուեցաւ 1956 Յուն – ուար մէկին : Աւելին՝ կազմուեցաւ ա – րեւմտեան կառավարութիւն մը, Ապտալ – լա Խալիլի գլխաւորութեամբ : Այդ թը – ւականէն սկսեալ Նասըի կը մնար երկու լուծում.— Փորձել եգիպտասի միացնել երիտասարդ պետութիւնը, կամ՝ թէ – կունք կանգնել նոր կառավարութեան մը կազմութեան, որ պիտի պահանջէր Սու – տան — Եգիպտոս միութիւնը :

Նասըի համար էական է ունենալ Սու – տանի հիւսիսային չրջանին մէջ դանուող Ուատի – Հալֆա հողամասը, Սուտանի ամբարտակին կառուցման համար : Այդ էր պատճառը, որ անցեալ Փետրուարին եգիպտական բանակը մտաւ Սուտան , բայց ուժի առջեւ չխոնարհող Խալիլի ցոյց տուած զօրաւոր դիրքին պատճառով ետ քաչուեցաւ, երբ Խարթումի կառա – վարութիւնը բողոքագիր մը ներկայացու – ցած էր Մ.Ազ. Ապահովութեան Խորհուր – դին :

Սուտանի ամբարտակին կառուցման օ – ժանդակելու Խրուչչեւի վերջին որոշումը դարձեալ սեղանի վրայ կը բերէր Սու – տանի հարցը : Առանց Ուատի – Հալֆայի կարելի չէր սկսիլ Սուտանի չինութիւնը : Մոսկուայի տուած չորս հարիւր միլիոն ռուբլիները, միւս կողմէ , անուղղակիօ – րէն Նասրը կը դնէին արագ չարժելու պարտաւորութեան ներքեւ :

Վարչապետ Խալիլի համար հարցը մատնուած էր անելի : Սուտանի չինու – թեամբ Սուտան խեղդամահ պիտի ըլլար, բայց Ուատի – Հալֆան պահելով ... պի – տի տապալէր իր կառավարութիւնը : Կա – ցութիւնը յուսահատական ըլլալով, Խա – լիլ յայտարարեց թէ երկու ամբարտակ – ներ պիտի չինէ , որոնց իրականացումը անարժէք պիտի դարձնէր Սուտանը :

Նեղոսի ջուրերու բաժանման յաւերե – նական հարցը ծագեցաւ կրկին : 1929էն ի վեր մասնաւոր համաձայնագիր մը այս դետի ջուրերուն 94 առ հարիւրը օգտա – գործելու իրաւունքը կուտար Եգիպտոսի , Սուտանին ձգելով՝ երկու միլիառ խորա – նարդ մեթր ջուր՝ Եգիպտոսի յիսուն մի – լիառին դիմաց : Սուտանի չինութիւնը պատճառ մը եղաւ որ Եգիպտոս աւելի ծանրանայ Նեղոսի ջուրերուն վրայ : Խարթումի կառավարութիւնը նախ հա – մաձայն էր Ուատի – Հալֆան Եգիպտոսին ձգելու գաղափարին, պայմանաւ որ դետի ջուրերուն օգտագործման 1929ի համա – ձայնագիրը բարեփոխման ենթարկուի : Նասր միշտ ընդդիմացաւ այս առաջար – կին :

Այս պայմաններուն առջեւ Սուտան ո – րոշեց երկու ամբարտակները չինել Նե – ղոսի վրայ : Եգիպտացիները ահազանգի մատնուեցան, քանի որ մասնագէտները հաստատեցին թէ այդ պարագային անխուսա – պիտի ըլլար ամբարտակ մը չինել Սուտա – նի վրայ :

Կենաց ու մահու պայքարը սկսած էր Նասրի համար, որ անմիջապէս Գահիրէ հրաւիրեց Սուտանի դլխաւոր երեք կու – սակցութիւններէն երկուքին պարագլուխ – ները :

— Հիւանդանոց են տարել ...

Զորուման է պատահել ,— ասաց հարե – ւան կնիկը, որը միչեւ այդ չէր խօսել :

Ռուբէնը վազեց հիւանդանոց , երե – խաներն ճիչն ականջներուն մէջ :

Երբ մտաւ դիւրանը, սեղանի վրայ հանդիսաւոր պառկած էր ցաւագար կի – նը : Նա չէր փոխուել, մի փոքր միայն լցուել էր — չուտ էին հանել ջրից : Վե – հօրէն հանդիստ էր նա եւ դէմքին մի քըն – քուչ կուսական ժպիտ ունէր, մանկական այն թարմութեամբ, որ միչտ բնորոչ էր այդ բարի հանելուկային էակին : Դա այն կոտրած ժպիտն էր, որով վերջին անդամ երեխաների չրջանում պարեց : Որսած թոչունիպատած աչքերը կիսափակ նայում էին ոչ օդի, եւ նայում՝ անկէ – տամբ, ինչպէս որ նայել պիտէր նա :

×

Խեղդուածին թաղեցին պարզ եւ լար – ուած լուութեամբ : Դադարի յետեւից գը – նում էին Ռուբէնը : Տարեւան կնիկը եւ Լուսիկը : Ցետեւից չարժւում էին Ռու – բէնի ընկերները եւ խաղաղ հայեացքնե – րով պատահական մարդիկ որոնք ինչ որ անհասկանալի համակրանք են տածում դէպի մեռնողները :

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԷՄԻՐՃԵԱՆ

(13 Շար.)

ՅԱՒԱԾ ՍԷՐ

Լուսիկը վեր կացաւ եւ մօտենալով նրա անկողնին, կամաց փսփսաց .

— Մի լար, թէ չէ՝ մաման կը գնայ :

— Երեխան զսպեց իրեն եւ սկսեց ճիչ գործել որ զսպի իրան, բայց չէր կարո – ղանում : Գլուխը թաքցրեց անկողնի տակ եւ սկսեց գառնապին եւ անձայն հեկեկալ :

Լուսիկը երկար չէր քնում եւ թաքուն հսկում էր : Սոֆիա Պետրովնան նկատեց այդ եւ սառը կարղալրեց .

— Ինչ՞ը :

Վախեցած աղջիկը բարակ վիզը երկա – րացրեց դէպի նա եւ վախով ու պատա – ռանքով հարցրեց .

— Մամա, չե՞ս գնա :

— Ոչ, — եղաւ պատասխանը : Ձայնը հնչեց Սոֆիա Պետրովնայի հրամայական եւ հեղինակաւոր չեչտով : Լուսիկն հաս – կացաւ ու հանդստացաւ :

Երեխաները քնեցին :

Դէպքը պատահեց հետեւեալ օրն իսկ :

Ռուբէնը գործի էր գնացել : Սովորա – կան մոայլ տրամադրութեամբ չարում էր պատը, կիսաձայն կարղադրելով օգնա – կաններին, որ քար ու չաղաթ տան : Ցի – չեց նախընթաց երեկոյի դէպքը եւ բար – կացաւ Սոֆիա Պետրովնայի վրայ, որ չի հասկանում իրան : Չէ՞ որ նա դժբախտ է, զոհ է մի դարաւ ընկած կնոջ, որը ե – րեք երեխայի հոգսը դցելով իր ընկերը, լքել, գնացել է : Վերջապէս մի՞թէ իր հոգսը հերիք չէ, որ աւելին եւս գնում են վրան : Կշտամբեց մտքում, կինը հաշ – ուի չի առնում այդ բանը :

— Էհ, — չընչաց բարձր եւ քարը սեղ – մեց պատի չաղախի վրայ, սեղմեց դառ – նօրէն, իրրեւ իր տաժանելի ճակատագրի վրայ սեղմէր տանջուած ձեռքերով :

— Վարպետ, լսո՞ւմ ես, քեզ են կան – չում, — արթնացրեց նրան աչակերտը :

— Ո՞վ է, ի՞նչ է, վրայ ընկաւ Ռու – բէնը :

— Ներքեւից են կանչում, այ էն պա – ռաւը :

Ռուբէնը ցած նայեց : Հարեւան կինն էր : Նրա դէմքը ժպտուն թուաց : Ռու – բէնը վար իջաւ : Երբ մօտեցաւ կնոջը , սա խնամքով դլխի չալը ուղղեց եւ մօտ դալով արաղ՝ փսփսաց .

— Գնանք տուն, Սոֆին խեղդուել է ... Կարծես վախուց էին ասել այդ բանը , այնքան խորը խոցեց նրան այդ լուրը :

Մինչ բանուորները կը խմբուէին, հարցուփորձ կ'անէին, Ռուբէնը վազեց տուն :

Բակի կենդանիները խոր նայեցին նրան եւ ճանապարհ տուին որ ներս մտնի : Սեն – եակում երեխաները լաց էին լինում բարձրաձայն :

— Ո՞ւր է, ի՞նչ է, — վրայ ընկաւ Ռու – բէնը :

— Հիւանդանոց են տարել ...

Զորուման է պատահել ,— ասաց հարե – ւան կնիկը, որը միչեւ այդ չէր խօսել :

Ռուբէնը վազեց հիւանդանոց , երե – խաների ճիչն ականջների մէջ :

Երբ մտաւ դիւրանը, սեղանի վրայ հանդիսաւոր պառկած էր ցաւագար կի – նը : Նա չէր փոխուել, մի փոքր միայն լցուել էր — չուտ էին հանել ջրից : Վե – հօրէն հանդիստ էր նա եւ դէմքին մի քըն – քուչ կուսական ժպիտ ունէր, մանկական այն թարմութեամբ, որ միչտ բնորոչ էր այդ բարի հանելուկային էակին : Դա այն կոտրած ժպիտն էր, որով վերջին անդամ երեխաների չրջանում պարեց : Որսած թոչունիպատած աչքերը կիսափակ նայում էին ոչ օդի, եւ նայում՝ անկէ – տամբ, ինչպէս որ նայել պիտէր նա :

×

Խեղդուածին թաղեցին պարզ եւ լար – ուած լուութեամբ : Դադարի յետեւից դը – նում էին Ռուբէնը : Տարեւան կնիկը եւ Լուսիկը : Ցետեւից չարժւում էին Ռու – բէնի ընկերները եւ խաղաղ հայեացքնե – րով պատահական մարդիկ որոնք ինչ որ անհասկանալի համակրանք են տածում դէպի մեռնողները :

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԷՄԻՐՃԵԱՆ

(13 Շար.)

նները, — Ապտէլ Ռահման՝ ժողովրդական Դեմոկրատներու ղեկավարը եւ Ազհարի՝ նախկին վարչապետ եւ Մութիւն կու – սակցութեան ղեկավար :

56 տարեկան, Ազհարի միչա պահան – ջած է երկու երկիրներու միութիւնը : Գալով Ռահմանի՝ Նասրի հանդէպ իր ու – նեցած համակրանքը չէ պահած երբէք :

Նասր այս երկուքէն պահանջեց որ տա – պալէն Խալիլի կառավարութիւնը, եւ նոր պահլճ մը կազմուի՝ Ազհարի ղեկաւարու – թեամբ : Բայց, ըստ երեւոյթին այս ծրա – գիրը տարակարծութեանց տեղի տուած է եւ երկու նախարարները Գահիրէ վերա – դարձան՝ իրարմէ տարբեր քաղաքակա – նութեան մասին մտածելով : Այս պայ – մաններուն առջեւ, Նասր երկուքէն ալ հրաժարելով Գահիրէ հրաւիրեց Ապտալ – լա Խալիլը, «ազգային հարցեր»ու չուրջ խորհրդակցելու համար :

Եթէ ճիշդ է, որ Զօր. Ապտա «Նէդոսի ազրարային միութիւն » պիտի յանձնէ Նաս – րի, ուրեմն Ափրիկէի, եւ մասնաւորապէս Եթովպիոյ դաշնները կը բացուին Գահի – րէի առջեւ : Եթովպիա իր արտաքին քա – ղաքականութիւնը կը վարէ՝ թելադրուած իսլամական գօտիի մը մէջ մնալու սար – սափէն : Այս ճակատի վրայ Հայլէ Սէլա – սիէ թագաւորի քրիստոնեայ վարչակար – գը երբեք ամուր չէ եղած քաղաքական եւ էմոտական պատճառներով :

Երկրին անտեսութիւնը չատ խեղճ երկ – րագործութեան մը վրայ հիմնուած է մէկ կողմէ, իսկ միւս կողմէ Եթովպիա բաժ – նուած է երկու մասի՝ կրօնական կռիւ – ներու հետեւանքով : Բնակչութեան աւելի քան կէսը մահմետական է :

Սրգ, Սուտանի «նասրականացումէ » պիտի վտանգէ Եթովպիոյ գոյութիւնը , որմէ եաք Սոմալիա հասուն պտուղի մը պէս պիտի իյնայ չրջագծին մէջ :

Սոմալիա նախապէս կը պատկանէր Ի – տալիոյ, բայց այսօր կը գտնուի Մ.Ա.Կի հովանաւորութեան ներքեւ եւ 1960ին պի – տի տիրանայ իր անկախութեան : Եկեղե – ցական ազդեցութիւնը ակնբախ է այս երկրին մէջ : Բոլոր ուսուցիչներն ու բա – ժիշկները ծագումով եգիպտացի են եւ Նասրի հաւատարիմ մարդիկ : Սոմալիի ուսանողներուն երեք չորրորդը կրթաթո – չակներ կը ստանան՝ իրենց ուսումը և – գիպտական համալսարաններու մէջ չա – րունակելու համար : Հետեւաբար, Արա – բականամիացեալ Հանրապետութիւնը չատ գիւրութեամբ կրնայ հարստանալ նոր նահանգով մը :

Կարգ մը չրջանակներու կարծիքով Արուչչեւի եւ Նասրի միջեւ համաձայնու – թիւն մը գոյացած է : Կորհրդային վար – վապետր իրեն վերապահած է Միջին Ա – րեւելքը, Նասրի թելադրելով որ գրաւի միայն Ափրիկէով :

Եթէ ճիշդ է այս համաձայնութեան լուրը՝ անկասկած Սուտան պիտի մտնէ արաբական չրջադիծին մէջ եւ երկուքու – կէս միլիոն քառ. քիլոմեթր տարածու –

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

ՄԻԼԱՆՕ, (Յառաջ).— Նոյեմբեր 12ին, Հայկական Տան մէջ ընդունելութիւն մը տրքուած էր ի պատիւ Հայաստանէն վերադարձող մեր երեք հայրենակիցներուն : Հոդաբարձութեան առենադպիրը , Պ. Արիս Շալճեան յուզուած չեչտով բա – րի գալուստի խօսք ուղղեց պատգամա – ւորներուն, ապա, Պ. երուանդ Հիւսիս – եան զրաւոր երկարաչունչ բանախօսու – թեամբ մը նկարագրեց իր մեկնումը Փա – րիզէն մինչեւ Երեւան : Նախընթաց թո – ղթակցութեամբ մը ընդգծած ըլլալով մեկնման, ժամանման եւ հիւրամեծարու – թեան մանրամասնութիւնները՝ կ'անցնինք նիւթին : Մոսկուա՝ կ'այցելեն երկրապա – ծական ցուցադրութիւնը. հայկական տաղաւարը ղեկեցիկ է եւ ճոխ, երեւանէն միշտ նոր հասնող թարմ պատուհերու դանապեղ տարբերակներով : Երեք օր յետոյ՝ մեկնում դէպի Հայաստան– օդա – չուն եւ ապատաւորները Հայեր են. նախ կը հասնին Ալարքով, ապա Ռոստով եւ Սոխում, հուսկ՝ Երեւան : Երեւանէն կը – բած տպաւորութիւնները խանդավառ են. օփերան, թատրոնն ու պարի եւ համերգի խումբերը կրնան մրցիլ եւրոպա – կան արուեստի համանման կառոյներու եւ պարախումբերու հետ. երգչուհիներն ու պարուհիները արտակարգ կերպով դե – պեցիկ են, նազելի եւ ճկուն : Ամերիկա տեղի ունեցած ժողովրդական հանդանա – կութիւն մը — չուրջ 157·000 տոլար—կը յանձնուի Հայրապետին, յօդուտ Ս. Էջ – միածնի տպարանին ամրողջական կազ – մին : Հանդիսութիւնները կը յաջորդեն հանդիսութեանց. ի միջի այլոց խօսք կ'ունենն Գերագոյն Խորհուրդի անդամ ուսուցչապետ Աբրահամ Ղարիպեան եւ Ս. Էջմիածնայ մօտ կրօնական գործերու խորհրդական Սարգիս Գասպարեան : Վարչապետ Քոչունեան մեծ ակնա – ծանք կը տածէ Վեհափառ Հայրա – պետին անձին հանդէպ, որուն վերջերս պետութիւնը նուիրած է ղեղեցիկ չէնք մը մեր մայրաքաղաքին մէջ. ցարդ Ամե – նայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. կը հարկադրուէր իջեւանիլ պանդոկ իր երե – ւան այցելութեանց առիթով : Հանդիսու – թեան մը ընթացքին կը բանախօսէ ու – սուցչապետ Աբրահամ Ղարիպեան, հայ լեզուի ծագման եւ անոր կատարած դե – րին մասին : Ուսուցչապետը, միանգամայն գործակից քառասուն մասնագէտներու , որոնց թիւը յաջորդաբար պիտի հասնի

թիւն եւ տասը միլիոն բնակչութիւն ունե – ցող հսկայ այս հողամասը Նասրի սահ – մանը պիտի երկարէ մինչեւ Ֆրանսական Ափրիկէ :

Թ. Ա. Թ.

վաթսունի՝ ի մէջ ունի կազմել երեսուն հաստատուր հատորներ, անոնց մէջ ամ – փոփելով աւելի քան երեք հարիւր հազար հայ լեզուի բառեր : Աչխատութիւն մը՝ որ զարմանք եւ հիացում կը պատճառէ Ռուսիոյ եւ չրջակայ Հանրապետութեանց արուեստի եւ մչակութային մարմիններ – րուն :

Գեղարդը երեւանէն քառասուն քիլո – մեթր հեռու, քարայրի մէջ կեանք ստա – ցած եկեղեցի մըն է, երկու հազար մեթր բարձրութեան վրայ : Նկատի առած իր աքանչելի դիրքը, կը մտածուի վանքին քառասուն սենեակները յատկացնել ուխ – տաւորներու, ինչպէս նաեւ վայր՝ կազ – դուրման եւ օդափոխութեան : Սեւանայ լիճը նոյնպէս կը գտնուի երկու հազար մեթր բարձրութեան վրայ, երկայնքը՝ 70 քիլոմեթր, լայնքը 35 : Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Խորվիրապը իջնելու համար քառասուն սանդխամատ ընելու է :

Պատգամաւորները իրենց այցելու – թեանց ընթացքին առիթը կ'ունենան տե – սակցելու եւ խօսակցելու հայ գեղջուկին հետ. անոնք կ'արտայայտուին պարզ եւ անսեթեւեթ լեզուով, համակ սիրա եւ հոգի . յուզիչ է անոնց հիւրասիրութիւ – նը. հայրենի հողն է որ կը խօսի հայ դիւցազնին արիւնին մէջէն. ու հոս է մեր ցեղին յաւերենականութեան գաղտնիքը :

Երեւանը վարդագոյն տուֆ քարէ ամ – րոցով մը է կարծէք, իր բոլոր եւ – րանգաւորումներով : Աբչալոյսին եւ վեր – ջալոյսին քարաչէն մեր մայրաքաղաքը առասպելական վարդաստանի մը տպա – ւորութիւնը կը գործէ այցելուին :

Կ'այցելեն Երեւանի համալսարանը. անօրէնն է՝ Գ. Ս. Դաւիթեան, որ ներ – կայ տարուբա Յունուար 25, 26, 27ի օ – րերուն Փերենցկի մէջ դասախօսեց «Մը – չակութային աւանդական կապերը ընդ մէջ Հայաստանի եւ Իտալիոյ» նիւթին չուրջ : Ուսուցչապետը կը հաւատայ որ մչտական աչակերտութեան թիւն է 3500, դիչերային 1500, 370 ուսուցչապետներ , 125 փորձառական դիտութեանց գործա – տեղիներ. բարձրագոյն ուսումնարանի պաչտօնեաներուն թիւն է 270· կայ մեծ – կակ թիւ մը թոչակաւոր ուսանողներու : Համալսարանը ունի 11 ճիւղ , որոնք ի – րենց կարգին ստորաբաժանուած են 56 ճիւղերու : Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունին 1400 դպրոցներ, 15 համալսարան , ընդամէնը երեք հարիւր հազար աչա – կերտներով, որոնց 24·000ը համալսարա – նական : Բարձրագոյն ուսումնարանը ծը – նունդ առած է 1920ին :

Ապա խօսք առաւ նկարիչ Գրիգոր Շիլիեան, որ առաւելապէս ծանրացաւ Մատենադարանի եւ ձեռագրատան պա – րունակութեանց չուրջ : Բարձրօրէն դրո – ւատեց հայ քանդակագործութիւնը, ճարտարապետութիւնն ու նկարչութիւ – նը. Հայ արձանագործներէն եւ նկարիչ – ներէն չատեր, բաւ, միջազգային չափա – նիչով արժէքներ են. հիացումով արտա –

ՊԶՏԻԿ «ԽՈՒՄԲ»Ը

Իր անունին արժանի Հ. Ց. Դ. «Ար – զութեան » խումբն էր, որ ուխտի գացեր էր Շաւիլի անտառէն քիչ հեռու Իչխան Արզութեանցի զերեզմանին, ինչպէս ամէն տարի ուխտի կ'երթանք Խտասարի սր – չաւանքի տարեգարձին , իր եւ իր նման հերոսներուն յիչատակը վերակոչելու ...

«Պզտիկ խումբ» մը ըսինք բայց մեծ իր գործերով, լրիկ մնջիկ աչխատութեամբ եւ մասնակցելով իր յաւուրց գործերէն գատ, ամէն ձեռնարկի, ազգային, եկեղե – ցական թէ զբօսանքի :

Երեսուն տարիէ ի վեր չատ ենք կարեր այս ճամբան : Խումբին անխոնջ ղեկա – վարը Վարդուհին չատ անգամ դիչերը ցե – րեկին խառնած ման կուգայ դռնէ դուռ, խանութէ խանութ, բան մը ընելու, բան մը բսելու, բան մը աւելցնելու այդ ան – ուան չուրջ : Մէկ ոտքը Շաւիլէն Փարիզ , մեր «Մչակ բանուոր»ն է ան :

Միչա հիներն են, որոնք կարծես յոգ – նած չեն դեռ եւ քան տարեկանի աչ – խոյժով կ'երթան կուգան, օրինակ տալով երիտասարդութեան :

«Խումբ»ը աչխատեր եւ հոգացեր է նա – եւ նոր սերունդը գործերով, անոնց դի – չերային դասերով եւ դասախօսութեամբ գոնէ չաբաթը մէկ երեկոյ, որպէս զի մայրենի լեզուն չմոռնան , ճանչնան մեծ մարդիկը եւ խրատ առնեն քաջերէն, հե – րոսներէն :

« Արզութեան»ը գործեց լրիկ մնջիկ, ձեռք ձեռքի :

« Խումբը » ունեցած է իր մէջ Խտա – սարի հերոսին Արզութեանէ գատ, Շանթ, Վրացեանը, Սասունին եւ Բժիչկ Յ. Տէր Դաւթեանը, որոնք ժամանակին հիւր էին այդ քաղաքին եւ իրենց ներկայութեամբ քաջալեր եղան գաղութին :

Հիմա՝ չկան անոնք, ոմանք ընդ միչտ, ոմանք ալ այլուր փոխադրուած : Բայց կենդանի կամ ոչ, անոնց յիչատակը կայ միչտ մեր մէջ :

Փոքրիկ «խումբ»ը կը գործէ ներչքն – չուած միչտ իր մեծ հիմնադիրներուն ո – գիով, հետեւելով միչտ անոնց գաղափա – րական առաջնորդներուն իր տուած հե – րոսներուն, բաղուկի եւ զրչի վարպետ – ներուն, անոնց գծած ճամբուն, միչտ վառ հաւատքով ու յոյսերով եւ վաղուան արչալոյսին հետանկարով մնալով միչտ աջակից եւ օգնական իր մայր կուսակցու – թեան :

Մ.Ն – Մ.Ք

յայտուեցաւ նկարիչ Մարտիրոս Սարեա – ն արուեստին նկատմամբ : Երեւանը , բաւ, կառուցուած է հայկական դասա – կան ճարտարապետութեան տուեանքերուն վրայ, որուն վրայ աւելցուած է արդիա – կան հանճարի չունչ մը : Ցուզման եւ դնա – հատանքի խօսքեր ունեցաւ հանճարեղ Թորամանեանի հասցէին :

Ամէնէն վերջ Բժ. երուանդ Արզուման – եան վեր հանեց Հայուն աչխատելու յա – տուկ կամքն ու ստեղծագործելու տենդը : Հայաստանի մէջ, ըսաւ, Հայը կերտած է արիւնով եւ քրտինքով : Այո, մենք եւս կը հաւատանք ասոր, որովհետեւ այդ ա – րիւնն ու քրտինքը գաղերու տուրքն է պատմութեան աղաղակը ու մինչեւ որ ըն – ծայաքերուն այդ տուրքն ու բարձրանայ այդ աղաղակը՝ ապահովուած է Հայուն անմահութիւնը ոչ միայն Հայաստանի մէջ՝ այլ ամբիւռս աչխարհի :

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

Յ. Գ.— Ընդունելութեան աւարտման , Հրանդ եւ Վազգէն Բամպակեան եղբայր – ները լուսարձակով ցուցադրեցին Միլա – նոյի մեր «Քառասուն Մանկանց» եկեղե – ցին Դռնբացէքի եւ Ս. Օծման իրենց պատրաստած չարժանկարի ժապաւէնը. իսկապէս խնամեալ աչխատանք մը :

Ա. Ս.

հետի մէջ, Սալմաստում մեծ հռչակ էին ստացել նրանք : Նրանց մասին ես լսել էի չատ եւ չատ զարմանալի պատմութիւն – ներ ...

Իմ տարակուսանքները մասամբ փա – րատուեցան : Ճանապարհին դալու ժա – մանակ, ինձ երկար տանջում էր այն միտքը, որ ես մի ժամանակ պէտք է տե – սած լինէի Մուրադին. նրա դէմքը ինձ ծանօթ էր երեւում : Իմ յիչողութիւնը չկարեց ինձ. այժմ դիտէի, թէ որտեղ էի տեսել :

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

Իբ.

ԳՈՒՇԱԿՈՂԸ

Մենք մոռացել էինք, որ բացի մեր չահերից, կան աւելի սուրբ, աւելի ան – բռնաբարելի չահեր — հասարակութեան չահերը : Մենք կատարում էինք մեր պարտականութիւնը զէպի մեր անձը մի – այն, այն եւս ոչ օրինաւոր ճանապարհով : Մենք մոռացել էինք, որ աւելի մեծ պար – տականութիւններ ունենք զէպի մեր ապ – րդը, զէպի մեր հայրենիքը եւ, վերջա – պէս, զէպի մարդկութիւնը : Փոխանակ ապրի, հայրենիքի, մարդկութեան լաւ անդամ լինելու, մենք դարձել էինք նը – բանց ուժից, ապականիչ ցեղը : Մեր գոր – ծերի համեմատ մենք ժառանգեցինք «խաչագող» անունը : Դա մի ամօթալի ա – նուն է : Գող, — եւ սրբութեան գող : Այո, մենք գողանում էինք ինչ որ մարդ – կանց համար սուրբ էր, ինչ որ նրանց

չամար թանգագին էր : Մենք գողանում էինք նրանց կեանքը, նրանց կայքը, նը – րանց պատիւը : Ոչինչ չէր գոհացնում մեր ագահութիւնը : Ոչինչով չէր խայթ – ւում մեր խիղճը : Ամէն չարիք յաջողւում էր մեզ, — եւ այդ աւելի խրախուսում էր մեր անբարոյական ձգտումները :— Իսկ այժմ, հասաւ ժամանակը՝ մերկանալ հին մարդը եւ, իբրեւ նոր մարդ, նոր հոգւով եւ նոր եռանդով գործել՝ զէպի ազնիւը եւ զէպի լաւը : Մեր բոլոր ըն – դունակութիւնները, որ գարգացած էին միայն չարիք գործելու համար, թող այ – սուհետեւ գործ գրուին զէպի հասարա – կաց բարին ...

Ծերունին դրկեց նրա գլուխը, ճակատը համբուրեց :

Այդ բոլորը խօսում էր Ջորեպանի ծա – ռան, որին ես անկիրթ , անպարզացած մարդու տեղ էի դնում : Այդ ի՞նչ խաղ էր, այդ ի՞նչ հանելուկ էր : Նա վեր կա – ցաւ, Աւլանը ինձ ՝եւս աչքով արաւ , որ հետեւեմ : Մենք դուրս եկանք տաղաւա – րից, Աւլանը եւ Ծերունին մնացին այն – տեղ : Թէ ի՞նչ խօսեցին եւ ի՞նչ խորհե – ցին,— ես չգիտեմ, միայն նրանց խօսակ – ցութիւնը երկար, չատ երկար տեւեց :

Մենք բաւական հեռու էինք նստած, ձիանների մօտ, եւ ոչինչ չէինք լսում : Ցետոյ նրանք ցած թողեցին տաղաւարի մուտքի վարագոյրը, ես կարծեցի, որ քնեցին : Բայց լապտերը մինչեւ լոյս վառւում էր :

Զով գիչերը մոռանալ տուեց մեզ ցե – րեկուայ տօթից կրած տանջանքը : Ծովի կողմից փչում էր մեղմ քամի եւ բերում էր իր հետ ծաղկաւէտ Արտօսի սքանչելի անուչհոտութիւնը : Երկինքը ամպամած էր, ոչ մի աստղ չէր երեւում : Երբեմն մաղում էին անձրեւի խոչոր կաթիլներ : Հայկայ բերդի կողմում փայլատակում էր. լսելի էին լինում որոտման խուլ ձայ – ներ : Ինձ թւում էր, որ Հայոց եւ բարե – լացող հսկաները պատերազմում էին այն – տեղ եւ իրանց ահագին լախտերով խոր – տակում էին լեռները :

Մուրադ եւ իր ընկերը զրաւած էին ձիաներով. ծածկում էին նրանց չուլե – րով, զղուչանալով, մի դուչէ յորդ անձ – րեւ գալու լինի եւ ձիաներին թրջէ : Ես պատկած էի խոտերի վրայ, նայում էի անթափանցիկ խաւարի մէջ : Մուրն էր , մութ, ոչինչ չէր երեւում : Ամէն ինչ ընկղմուած էր մթութեան մէջ, որպէս այդ երկրի մթին ապագան ....

Իմ աչքերի առջեւն էր մի պատկեր մի – այն՝ — ալեւոր «դուչակողը »: Իմ դըլ – խում, մոգյլ առեղծուածների նման , պտրտում էին այդ խորհրդաւոր ծերու – նու խօսքերը : Այդ խօսքերը առանձին բացատրութեան էին կարօտ, ես անկարող էի լուծել : Բայց ես այժմ դիտէի երկու անուններ, որոնք չատ բան էին պար – զում : — Մուրադ եւ քաւոր Պետրոս , — երկուսն էլ երեւելի խաչապողներ էին : Որպէս երկու հերոսներ այդ մթին ար –

Մի՛ ՂՐԿԷՔ

Անգամ մը եւս ջերմապէս կը խնդրենք որ Ծառաջի ՉԷՔ ՓՈՍԹԱԼԻՆ թիւով ՉՂՐԿԷՔ զանազան գումարներ (նուիրատուութիւն, ուրիշ թերթերու բաժնեգիրներ եւայլն)։

Ծառաջի թիւը օրինաւոր կերպով կապրելի է օգտագործել մի միայն Ծառաջին բաժնեգիրներուն, ծանուցումներուն, գործակալութեան փոխարժէքին վճարման համար։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

× Մշակոյթի Տան ՉԷՔ – Փոսթալի թիւն է՝

Maison de la Culture Arménienne
51 Rue M. Le Prince C. C P. PARIS : 5460 - 11

Ցաւի յայտարարութիւնը, որուն համաձայն «Բապելի չրջանին մէջ կարեւոր արդիւնքներ ձեռք ձգած է բանակը· դրաւուած փաստաթուղթերը թոյլ կուտան որ ճշդիւ գաղափար մը կազմենք իր բռնութիւններու կազմակերպութեան վրայ »։

Զօր· Մասիւի դեկավարութեամբ սկսած այս գործողութիւնները պիտի չաբունակուին Սուէտայի հովիտին մէջ ։

Բազմաթիւ բախումներ եղած են նոյնպէս Օրանի մէջ։ Մէչէրիայի չրջանին մէջ պատահած բախումի մը ընթացքին տասնըմէկ ֆելլահներ սպաննուեցան եւ ուրիշ մը դերի ինկաւ։ Սիտի Պէլ Ապէսի եւ Մասկարայի մէջ ութ ապստամբներ պինաթաի եղան, որոնց կարգին՝ Ալ – Ժերիոյ Ազատագր· Ճակատի պարագլուխները· եւ մանաւանդ՝ ձիւլալի անունով մարդ մը, որ ամբաստանուած է բազմաթիւ ոճիրներ գործած լլլալու յանցանքով ։

× *Պատերազմական նախարարութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ չոթաթաթերթի մը հրատարակած այն լուրը՝ որուն համաձայն Զօր· Մասիւ մասնակցած է փերլուէթեան կոմիտէի մը ժողովին· նախարարութիւնը կ'աւելցնէ թէ Հոկտեմբեր 13էն ի վեր Զօր· Մասիւ ոչ քաղաքացիի դիտաոով եւ ոչ ալ պինուորական համազգեստով նման ժողովի մը գացած է ։*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԲՈՒԼԳԱՆԻՆ անդամ մը եւս չարք մը յարձակումներու կ'ենթարկուի «Փրաւտա»յի կողմէ ։ Միւս կողմէ ձայնասփիւռը կը հաղորդէ թէ ծանրօրէն հիւանդ է ինչ որ պատճառ եղած է որ իր «նոր պաչտօն»ը չկարենայ սառանձնել կովկասի մէջ ։

ՍՈՒՏԱՆի նոր գահլիճը իր առաջին նիստը գումարեց առջի առաւտ ։ Մինչ նոր կառավարութիւնը կ'ուզէ ապացուցանել իր չէզոքութիւնը, եգիպտական թերթ մը կը գրէ թէ«Սուտանի պետական հարուածը հակա – արեւմտեան եւ հակա – կայսերապաչտական է »։

« ՏՊԱՒՈՐԱՊԱՇՏ»ՆԵՐՈՒ գործերու կարեւոր վաճառում մը եղաւ Նիւ – Եորքի մէջ։ Ծանօթ է որ վերջերս նման վաճառման մը ընթացքին Լոնտոնի մէջ 916 միլիոնի ծախուած էին երեք «մանէ» , երկու «Սէզանն», մէկ «Վանկոկ» եւ մէկ «Ռընուար», Նիւ Եորքի մէջ « կապոյտ չրջանէն» Փիքասոյի մէկ գործը (մայրը եւ զաւակը) արժէց 64 միլիոն ։

ՍՊԱՆԻՈՑ մէջ ոստիկանութիւնը կը չարունակէ ձերբակալել ընկերվարական կուսակցութեան դեկավարներն ու անդամները։ Մարթիէն, Պարսէլոնայէն եւ Սէն Սէպասթիէնէ եռք խուզարկութիւն – ներ եղած են նաեւ Պիլպաոյի մէջ։ Կարգ մը չրջանակներու կարծիքը այն է թէ այս ձեւով կառավարութիւնը կը տկարացնէ

ՇԱԽԻԼԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԵՒ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԸ

Նոյեմբեր 23ին

Կիրակի օր ժամը 1·30ին հայ դպրոցի սրահը ։

Կը նախագահէ ընկ· ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

Կը խօսի ընկ· ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱԻՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին ։

Ընդհանուր համար արձանագրուիլ ընկերը կիւլեանի մօտ 13 բիւ տը Վիրօֆլէյ, Շաւիլ (Ս· Է Ուազ)։

Ճաշկերոյթին 600 ֆրանք։

Նոյն առաւօտուն Շաւիլի նորաչէն եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի «Արդութեան» խումբի մահացած ընկերուհիները Զաւօ Շանթի, Պերճուհի Բարսեղեանի, ընկերներ Բժ· Տէր Դաւթեանի, Լեւոն Շանթի, Հրանտ Աբահեանի եւ Յովսէփ Դպիրեանի անմոռաց յիչատակին ։

Կը խնդրուի անոնց յիչատակը յարգողներէն եւ ընտանեկան պարագաներէն ներկայ գտնուիլ սոյն արարողութեան ։

Եկեղեցիին եւ սրահին հասցէն ։— 4 Բիւ տէ Թրուա Շանթիէ։

Փոն տը Սէվրէն 171 թիւ օթօպիւսը, իջնել Շաւիլ, Փեւի Սան Վէն կայարանը ։

×

ԽՆԶՈՑՔ ԻՍԻ ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նոյ· 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Երիմեան սրահը ։

Մանրամասնութիւնները յայտնուած ։

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 30ին ։

Մանրամասնութիւնները յայտնուած ։

×

ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ

29 Նոյ· Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Դաշնակցութեան Տան մէջ ։

Կը խօսի Ընկ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ ։

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ

30 Նոյ· կիր· կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Քաթր Պիւիսօն Փրթի Շալէ, ընկ· Պաղիկեանի սրահը ։

Կը նախագահէ՝ Ընկ· ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔՄԷՆԵԱՆ ։

Կը խօսի Ընկ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ ։

Գեղարուեստական բաժին ։

ձախ թեւը՝ պահաժառանգին հետ հաս – կացողութեան մը գալու համար ։

Ֆ· ՄԻՒՒԹԵՆԷՆ 68·000 Լեհեր վերա – դարձած են իրենց հայրենիքը, 1958ի առաջին ինը ամիսներու ընթացքին ։ 25·000 Լեհեր, դարձեալ Ֆ· Միւլթենէն Լեհաս – տան վերադարձած էին 1956ին, իսկ 120 հազար՝ անցեալ տարի ։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ բանակը 71 հազար հոգի պիտի արձակէ 1959 Յունիս 30ին, այս ձեւով զինուորներու թիւը Իչխնելով 2·525·000ի ։

ԲՈՒՊԱՅի ըմբոստներու ձայնասփիւռը կը հաղորդէ թէ բանակին հետ բախում մը ունեցած են, որու ընթացքին յիսուն զինուորներ սպաննուած են ։

ԲՕՐ· ՏՐ ԿՈԼ կոչ մը ըրաւ որ Ֆրանսացիները ձեռնպահ չմնան կիրակի օր, որպէս զի նոր խորհրդարանը ճշդիւ պատկերը ըլլայ ժողովուրդին ։

ԻՎՐԻԻ (Փարիզ) մէջ Տամուա հատատուածեան երեք մթերանոցները կրակ ա – ռին ։ Քանի մը հարիւր միլիոնի վնաս կայ ։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· «Փոթորիկ» խումբի, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Բիւ Պլէօ ։ Կը խօսի՝ ընկեր Աչոտ Իսահակեան ։ Նիւթ՝ «Նոյեմբերեան դէպքերը »։

ՀԱՅԱՅԱՀԱՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Ընծայման ծօնին առթիւ, Երեկոյեան ժամը վեցին պիտի պատարագի եւ քարոզ Յովհ· Վ· Փարթամեան, Սէն Պրիւնոյի մատրան մէջ (148 Բիւ տը լ'Էկալիբէ) ։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ· Ց· Դ· Ակնունի են – թակոմիտէի ընդհ· անդամական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ, սովորական հատա – քատեղին ։ Կարեւոր օրակարգ ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է ։ Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· կոմիտէին ներ – կայացուցիչը ։

ՀԱՄԱՒԱՐԲ· Հայր· Միութեան Մարաէյլի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը, այս կիրակի առաւօտ, ժամը 9ին ։ 7 Պուլվ· ա'Ալճէն, Պար տը Կլոպի սրահը ։

Օրակարգ տեղւոյն վրայ ։ Կը խնդրուի վարչութենէն որ իր բոլոր անդամներով ներկայ ըլլայ այս կարեւոր ժողովին ։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿՐԱՆՑ ՕԹԷԼի շէեղ սրահներուն մէջ

Կիրակի, 23 Նոյեմբեր, ժամը 17էն կէս գիշեր
ԱՆՏՈՒՆԻ ԷՔԵԱՆ հանրածանօթ նուագախումբով
Հայկական սիրուն աթոռաքոհոններով

Մուտք 600 ֆր· Բարտով ուսանող ներուն կէս գին

ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ Passy 64-90

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Յարութիւն Քիւրէղեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի եղած են հետեւեալ նուէրները ։—

Մանասէ, Անոնա եւ Վարդան Քիւրէղեանէ երեք հազար ֆրանք «Ցառաջ»ին, երեք հազար ֆր· «Հայ–Բոյժ»ին, երեք հազար Մաշկոյթի Տան, Պ· Պ· Սարգիս Քիւրէղեանէ երկու հազար Մշակոյթի Տան, Մանուկ Ալպաքարեանէ երկու հազար ֆր· Մշակոյթի Տան ։ Հայաբական Ֆրանք կը նուիրեն Մշակոյթի Տան՝ Պ·Պ· Աւետիս Սէմէրճեան, Հայկ Սէմէրճեան, Գէորգ Եօթնեղբայրեան, Եփրեմ Կուտուգեան, Յովհ· Կուտուգեան, Մարգար Գուլումճեան, Սիմոն Գալուստեան ։ Զաքամեան հազար ֆր· Ալգուսախնամին ։ Ծառուկեան հինգ հարիւր ֆր· Ալգուսախնամին ։ (Տառնալ «Ցառաջ»էն) ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Էլլէն Բիւզանդ Քիւթիւք – եան եւ զաւակը, Սարգիս Քիւթիւքեան ընտանիքը կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաչտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս – Պեսրոս եկեղեցիին մէջ· իրենց ամուսնոյն, հօր եւ եղբօր՝

ՏՕՔԹ· ՅՈՎՀ· ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, ինչպէս նաեւ իրենց զաւկին, քրոջ եւ եղբօրզոյ – կան՝ ԱՆԱՀԻՏԻ

յիչատակին ։

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ

Կը սառանձնէ փոքաառու ուսուցիչ մը ։ Դիմել «Ցառաջ»ի ։

LE CLUB — DANCING
51, Rue Grignan - Marseille
Tél. 33-27-66
ՍՐԱՀՆԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՐՍՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

OCEANIA

ՕԴԱՆԱՒԻ, ՇՈՓԵՆԱՒԻ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՊԻԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ձեւակերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Ֆիճիական, Թուրքիա, Լիբանան ։

Ամէն մանրամասնութիւն եւ տեղի վերապահում՝ ՓԱՐԻԶ–ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՐԵՒԱՆ օդանաւային ճամբորդութեան համար ։

Մանրամասնութեանց համար դրել՝

Պ· ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ
M. LEVON BARONIAN
38, RUE DE LA RÉPUBLIQUE
MARSEILLE, - TÉL· COL. 53-13, 42-58
Bureau à Paris :
4, RUE CASTELLANE
Tel. ; ANJ. 16-33 & 75-90

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը ։
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԹՐԻՔՕ ՀԻՍՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ԺՕԺ 12 ԵՒ 14

Machine à tricoter Rectiligne avec transfert de maille
Livrable de suite en jauge 12 et 14 ITALBA

SOCIÉTÉ NALTA
G. NALBANDIAN
22, RUE DE LA SABLIÈRE
PARIS 14 SUF. 96-80

Remailleuse Circulaire à 1 fil ITALBA

Succès à la Foire de Paris ITALBA

sa publicité par sa qualité

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

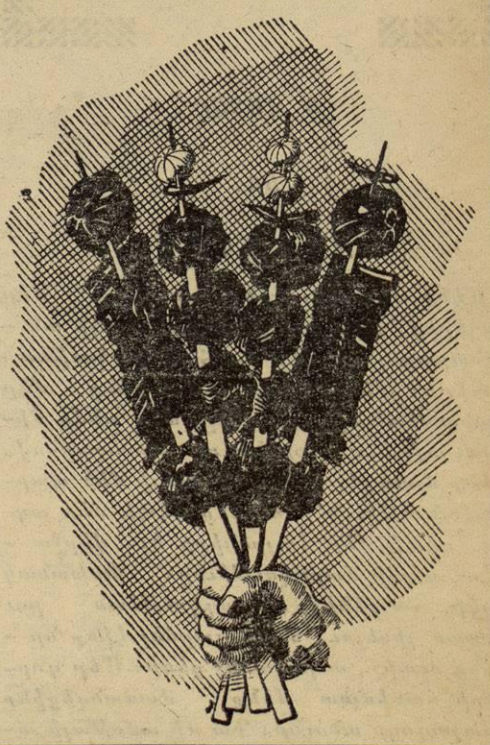
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաշլիք», «քարսքի»

Bar Américain

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
23
ՆՈԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
23 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8351 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4152

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՈՐՊԷՍ ԵՆ "ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂ"ՆԵՐԸ

Ո՛չ սիրտ ունէինք, ո՛չ ալ տրամադրութիւն՝ օրուան այս ժամուն անդրադառնալու Էջմիածին – Անթիլիաս վէճին, որ ստեղծուեցաւ Խորհրդային Իշխանութեանց դրդումով եւ ցարդ կը քաջալերուի անոնց հլու համակատարներուն կողմէ :

Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդն է սակայն, որ այս անգամ իր «Հաղորդագրութիւն»ով (Յառաջ, 21 Նոյեմբեր) վերստին կ'արծարծէ զայն՝ պղտորելով բարեմիտ մարդոց մտքերը :

Եկեղեցական խորհրդակցական ժողովը հոկտեմբեր 16 – 23 ամբողջ մէկ շաբաթ վրայեր է զանազան հարցերով, որոնց շարքին նաեւ կարեւոր տեղ մըն է յատկացուցեր այս ցաւոտ խնդրին :

Ի՞նչ է ըրեր սակայն :

Պարզապէս «անդրադարձեր է Անթիլիասի հերձուածին» :

Հաղորդագրութիւնը լուռ է այն մասին թէ մեր ղեկավարները ի՞նչ «համապատասխան որոշումներ » են տուեր այս առթիւ : Կ'ըսէ միայն թէ անոնք « հաղորդ » են դարձեր «Ն. Ս. Օծութեան յուզումներուն եւ վրդովմունքին » :

Ինչո՞ւ սակայն այս յապաղած յուզումներն ու վրդովմունքը՝ Վեհ. Զարեհ Ա.ի ընտրութենէն երեսուներեք ամիս վերջ :

Ըստ «Հաղորդագրութեան»՝ անոր համար, որ Էջմիածնի արտասահմանեան կարգ մը թեմերը «յաւիշտակելու հակառակ կանոնական փորձեր » կատարեր է Անթիլիաս ...

Ամբողջ ցաւը այսեղ է :

Աւազակախումբ չկայ Անթիլիասի մէջ՝ « յաւիշտակութիւն»ներ կատարելու համար : Իրականութիւնն այն է, որ արտասահմանեան թեմերը ինքնաբերաբար կը մտնեն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանի հովանիին ներքեւ, ամբողջելով անոր դիրքը Սիփրոքի Հայութեան մէջ :

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վեհ. Վազգէն Ա. 1956 Փետրուարին Անթիլիասի մէջ փոքրամասնութեան կողմը բռնելով եւ Պիզատոսի պէս ձեռքերը լուալով՝ ընտրութենէն քանի մը ժամ առաջ հեռագրաւ Լիբանանէն եւ չունէն առաւ Գահիրէ, ուր ղումարեց «Եպիսկոպոսական ժողով » մը :

Կը յուսար չնորհել ղեկավարներուն իրեն ենթարկել Մեծի Տանն Կիլիկիոյ արժանընտիր կաթողիկոսը : Չյաջողեցաւ :

Եպիսկոպոսն դէպի Եւրոպա մեկնելով, պաշտօն յանձնեց Երուսաղէմի պատրիարքական տեղապահ Եղիշէ արք. Տէրտէրեանի, որ լուծումի եղանակ մը գտնէ :

Տեղեակ չենք այս եկեղեցականին այդ ուղղութեամբ կատարած ձեռնարկներուն :

Գիտենք միայն թէ անիկա էր, որ իր օրինաւոր տէրերուն վերադարձուց Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանէն խորհրդաւոր կերպով զողցուած սուրբ մասունքները (մէջէն ըլլալով Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Ձեռքը) :

Վեհ. Վազգէն Ա. չուզեց լսել սրտցաւ, չէզոք եւ հայրենասէր մարդոց անձնական եւ հրապարակային կոչերը եւ Էջմիածին վերադարձաւ՝ առանց կարգադրելու Լիբանան – Սուրիոյ մէջ առաջ եկած «երկփեղկումի»ը, որուն դիմաւոր պատասխանատուն էր :

Ո՛չ միայն չկարգադրեց, այլ քաջալերեց — եւ ցարդ կը քաջալերէ — հակառակ դաշնակցական մղուցքին անձնատուր համամտութեամբ – հնչակեան – ռամկավար խայտարդէտ խառնիճաղանճը :

Մինչեւ այսօր տակաւին կը յամառի « Կիլիկեան Աթոռի կաթողիկոսական Տեղապահ» ճանչնալ Խազ արք.ը, որ վտարուած է Կիլիկեան միաբանութենէն եւ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻՆՉԵՒ ԾՆՈՒՆԴ

ՌՈՒՍԵՐԸ ԿԸ ՄԵԿՆԻՆ ՊԵՐԼԻՆԷՆ

ԿՐՈՄԻՒՔՕ ԻՐ ՄՕՏ ՀՐԱՒԻՐԵՑ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ

Պոնի խորհրդային դեսպանը վարչապետ Ադենաուերի հետ տեսակցելէ ետք, ինտենեղիոյ դեսպանատան մէջ տրուած ընդունելութեան մը ընթացքին հրապարակ պարզեց ռուսական ծրագիրը :— Պերլինը պիտի վերադարձնենք Գերմանացիներուն : Որքա՜ն չուտ՝ այնքան լաւ : Կը կարծեմ թէ Պերլինի բնակիչները Ծննդեան պիտի կարենան տօնել խաղաղութեան մէջ : Այդէն ինչ պատրաստ է Մոսկուայի մէջ՝ դիւանագիտական գործակալութիւնները պիտի վերադարձնենք Արեւելեան Գերմանիոյ իշխանութիւններուն :

Այս ուղղութեամբ Արեւելեան Պերլինի մէջ ռուսեղերման յանձնախումբ մը ժողով մը գումարեց «1957ի դաշնագրին 12րդ յօդուածին գործադրութեան եւ կարգ մը այլ հարցերու չուրջ համաձայնութիւն գոյացնելով » : Ցիշեալ գաղտնաժողովը կը վերաբերի Արեւելեան Գերմանիոյ մէջ գտնուող խորհրդային բանակին :

Կիսապաշտօնական շրջանակներու համաձայն խորհրդային զինուորներու դէմ տանիքները քանի մը օրէ ի վեր սկսած են մեկնիլ քաղաքէն : Ոչ-զինուորական պաշտօնեաները արձակուրդի կը մեկնին, բայց իրենց տեղերը գրաւող չկայ : Այս երեւոյթը կը բացատրուի անով՝ որ Ռուսերը սկսած են պարպել Գերմանիան, իրենց պաշտօնները ձգելով դերման բանակին :

Այսուհանդերձ, Պերլինի գոյավիճակին սպառնացող վտանգը չէ մեղմացած : Թէեւ Խրուշչեւի վերջին յայտարարութիւն – ները իրականութիւն կը սկսին դառնալ, բայց Պերլինի պաշարումը կրնայ կատարուիլ Արեւելեան կառավարութեան կողմէ, կղզիացնելով Արեւմտեան Պերլինի բնակիչները :

Միացեալ Նահանգները, Անգլիա եւ Ֆրանսա պատրաստ են դիմադրելու

կազմած «անկախ համայնք» :

Եթէ հերթուած մը կայ, հերթուածող – ները Խազ Աբգ.ն ու քանի մը ուրիշ արտաքսուած միաբաններն են եւ «անկախ համայնքային»ները :

Հերթուածը «Անթիլիաս»էն դուրս պէտք է փնտռել :

Եպիսկոպոսական ժողովն ու Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը իրենց վհատահաս նախադասով ի զուր կը փորձեն ճշմարտութիւնը խեղդել եւ հանրային կարծիքը մոլորեցնել :

Կարելի չէ խափանել ճշմարտութիւնը, ինչպէս՝ արեւին լոյսը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎՐԻՊԱԿ.— Շաբաթ օրուան խմբագրականին չորրորդ հատուածին մէջտեղի տողին մէջ «Նպատակ կը հետապնդէ Ս. – մենայն Հայոց Հայրապետ »ը կարդա՛լ ինչ նպատակ կը հետապնդէ ... :

ՆՈՐ ՋՈՒՇԵՐ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

ՄՄՌ.— Ցաւով կը տեղեկանանք որ Հայերու մէջ միջադէպերը կը շարունակուին նոր զոհեր խլելով երիտասարդնե – րու կամ տարէցներու մէջ : Կիրակի եւ Զորեքշաբթի նոր դէպքեր պատահած էին, ինչպէս գրած էր հաւեւ տեղական մամուլը, բայց մանրամասնութիւններ կը պակսէին :

Ստորեւ կը հրատարակենք *Ազդակի* եւ *Ազդակի* լուրերը այս մասին :—

«ԱՅԳ», Նոյեմբեր 18.— Հայկական կոտորածը կը շարունակուի ...

Մինչ մայրաքաղաքի բոլոր թաղամասերը որոշ հանդարտեցում մը արձանագրած են, հայկական թաղերու մէջ, հաւանեալ յարձակումները, անհատական յարձակումները, ռումբերու պայթումները մը – տահոպիչ բնոյթ կը ստանան :

Այսպէս, Շաբաթ գիշեր, Սկյֆի փողոցին մէջ, Յարութիւն Առաքելեան եւ Ֆրանսուա Շաֆիլեան յարձակումի կ'են – թարկուին՝ դնդացիրներով զինեալ ան – ծանօթներու կողմէ :

Այս միջադէպին վրայ, ընդհանուր ձգտում մը ծայր կուտայ :

Կիրակի երեկոյ, ժամը հինգին, ուժանակ մը կը նետուի Նահրի կամուրջին վրայ գտնուող Թաթուլեանի արճառանչն ներս :

Մինչ սրճարանի յաճախորդները խուճապի մատնուած, դուրս կը փութային, զնդացիրի տեղատարափ մը կը գիմաւորէր զանոնք : Կան չորս ծանր եւ տասը թեթեւ վիրաւորներ : Վիրաւորեալներէն կը յիշուին հետեւեալ Հայերը :

Յարութիւն Վարժապետեան, Կարապետ Ձէրճէրեան, Գարեգին Օտապաշեան, Յակոբ Ալթունեան, Արշար Գրիգորեան (ո – րոնք Օթել Տիլօ խնամուեցան եւ տուն

նոր պաշարում մը : Ամերիկա յայտարա – րեց արդէն, թէ օդային կամուրջ մը պիտի հաստատէ Արեւմտեան Գերմանիա – յէն՝ Պերլին՝ ձախողութեան մատնելով համայնավարներու պատրաստած ծրա – գիրը :

Պերլինի պաշարումը իրականութիւն դարձնելով Խ. Միութիւնը մէկ նպատակ կը հետապնդէ միայն.— Առիթ ստեղծել որ Արեւմուտքի կառավարութիւնը խոր – հրդակի համաձայնութիւն Գերմանացիներ – ուն հետ, այդ ձեւով՝ կամայ թէ ակամայ ճանչնալով Արեւելեան չրջանի կառավարութեան գոյութիւնը :

× *Եւրոպական մամուլը կը շարունակէ մեծ տեղ յատկացնել Տը Կոլ – Ադենաուերի տեսակցութեան, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի : Շրջան – ինդ գրոյցներու համաձայն՝ հաւանական կը թուի որ այս խորհրդակցութիւններու մասնակցէ նաեւ վարչապետ Մաքմիլըն . այդ պարագային՝ Եւրոպայի «Մեծ»երու ժողով մըն է որ տեղի պիտի ունենայ : Բայց Անգլիոյ Արտաքին նախարարութիւ – նը կարճ կապեց այս գրոյցները, յայտարարելով թէ «Վարչապետ Մաքմիլըն չափանց զբաղած է յառաջիկայ չորեքշաբթի եւ չի կրնար Լոնտոնէն հեռանալ » :*

ԿԻՊՐՈՍԻ ՀԱՐՑԸ

ՄԱԿԱՐԻՈՍ.— «ԱՄԵՐԻԿԱ ԿՐ ՔԱՋԱԼԵ – ՐԻ ՁԻՍ՝ ՈՐ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆ ՊԱՀԱՆՋԵՄ »

ՄԱԿի հելլէն պատուիրակութեան ըրած – նելիք ղէրքը յստակ է այլեւս .— Վճռապէս պիտի մերժէ Անգլիոյ առաջարկած ծրագիրը, պահանջելով որ անկախութիւն արուի Կիպրոսի :

Տաք վիճաբանութիւններ կը նախա –

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

դարձան), Յակոբ Սարաֆեան, Պետրոս Գրիգորեան, Յովհաննէս Յովհաննէս – եան, Տիգրան Գալայճեան եւ Վարդգէս Ձէօմէկեան (որոնք հիւանդանոց կը մնան, վերջին երեքը ծանր) :

Երկուշաբթի առաւօտ, կրկին հրապա – նակագումարներ եւ զոհեր :

Տիրող անիշխանութենէն օգտուելով, անուղղայներ կը շարունակեն իրենց վայ – րադութիւնները , իսկ խեղճ ժողովուրդը ահ ու սարսափի մատնուած, չի գի – տեր թէ ի՞նչ ընէ : Ո՞ր ճամբան պէտք է ընտրել դրծի երթալու եւ ապահով տուն վերադառնալու համար, քանի որ յաճախ պատահարար միջադէպերու վայրերէն անցնող անմեղներն ալ զոհ կ'երթան եր – կուառեք արձակուած գնդակներուն :

Բանակը Կիրակի իրիկուընէ ի վեր կատարեալ միջոցներ ձեռք առած է, կարգն ու կանոնը վերահաստատելու համար : Բա – նակային չոկաններ մեկուսացուցած են Հաճըն թաղը եւ դրաւած՝ բոլոր անկիւն – ները :

ՀՆԶԱԿ – ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ՈՃԻՐ ՄԸ ԵՒՍ ԳՈՐԾԵՑԻՆ

ԱԶԴԱԿ, Նոյեմբեր 20.— Հակառակ իշխանութիւններու ձեռք առած խիստ միջոցներուն, հնչակ – համայնավար խըմբավարներ կը շարունակեն ոճրաբոյր մթնոլորտի մէջ պահել Նահրի հայկական շրջանները :

Երէկ՝ երեքշաբթի կէս օրին, անոնք վատաբար սպաննեցին 65 տարեկան հայ իանութեան մը՝ ընկեր Սիմոն Յակոբ – եանը : Զոհս ոճրագործները, հաւանաբար զուրս գալով Հաճնոյ իրենց որջէն, ինք – նաշարժով մը կանգ կ'առնեն Ալէն Միշել թաղին մէջ գտնուող ընկեր Սիմոն Յա – կոբեանի խանութին առջեւ եւ ծխախոտ գնելու պատրուակով կը կրակեն տարա – բախտ ընկերոջ վրայ, որ գլխէն ստացած երեք գնդակներով տեղն ու տեղը կը սպաննուի :

Այս գարշելի ոճիրը գայթակղութիւն առեղծեց հայկական շրջանակներու մէջ : Ընկեր Յակոբեան բոլորէն ներում հայցած էր անձ մըն էր, որ գոհ կ'երթայ անոգոյ տարբերու դաւին :

ՊԱՇԱՐՈՒՄ ԵՒ ԽՈՒՉԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մինչ կոմիէ, բանակը կը շարունակէ պաշարման տակ պահել Հաճըն թաղը , ուր երէկ եւս խուզարկութիւններ կատարուեցան ոստիկաններու օժանդակութեամբ : Գրաւուեցան մեծ քանակութեամբ զէնքեր եւ ռազմանիւթ : Ուղարկութիւններ եղան նաեւ Պուրճ – Համուտի շրջաններուն մէջ :

Բանակային զրահապատներ գրաւած են Նահրի գանգատն կէտերուն վրայ եւ շրջանը գացող կամ անկէ եկող ինքնաշարժներն ու անձերը մանրազնին կերպով կը խուզարկուին : Հակառակ այս միջոցներուն, սակայն, երէկ խռովարարները ռումբ նետեցին Քարմ էլ Զէյթունի թաղին մէջ : Պայթումը նիւթական վնասներ պատճառեց : Այս միջադէպերէն ետք, ապահովութեան միջոցները զօրացուեցան : Նէրքին նախարարութիւնը զգալով հրահանգ տուաւ ապահովութեան ուժերուն մեկուսացնելու որեւէ թաղ, ուր խռովութիւններ կը պատահին եւ խուզարկել կասկածելի բնակիչներն ու տուները :

Ապահովութեան ուժերը պիտի կրակեն ոեւէ զինեալ անձի վրայ, որ չենթարկուելու պղտարարութեանց կամ կը փորձէ փախչիլ :

ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՀՈՒՆ Պէյրութէն հեռագրով կը տեղեկանանք թէ կացութիւնը հանդարտած է եւ երկու օր ԷՀայերու մէջ եւս բախտումները վերջ գտած են : Այս ուղղութեամբ վարչապետը անձամբ միջամտութիւն կատարած է, ինչպէս նաեւ կարգ մը ուրիշ պաշտօնական անձնաւորութիւններ :

ՕՐՄԱՆԵԱՆ եւ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԺԶ.

Զմեռնամուտին, այղինեռու եւ արտերու մէջ կը գտնէք պուտղի տեսակներ, արհամարհուած ու լքուած, որոնց գնահատան անուններ կուտայ հայ գիւղացին: Ձեն ճաիր այդ պտուղները եւ չեն համնար երբեք, ոչ թէ այն պատճառով որ պակաս է արեգակին ջերմութիւնը, — գոլ եղանակն ալ ունի նման պտուղներ, տհաս մնալու դատապարտուած, — այլ որովհետեւ կասած է բնախօսական ժամացոյցը: Կլոյթի մը կայ բնութեան մէջ, տեղերական կլոյթի մը, նման կենդանութեան, որ, օրինակ, կը համնցնէ պտուղի մը վազահաս եւ վեր ջահաս տեսակները տարբեր տարբեր եղանակներու մէջ՝ անկախ արեւին ջերմութենէն, ըստ տեսակին բնախօսական ժամացոյցին:

Մարդիկ, բնախօսական ժամանակին պարզեւէն զատ, աստուածային խորհուրդ թեամբ մը կը վայելեն մտային ժամանակին չնորհքը՝ եթէ բախտաւոր են: Այդ չնորհքն է որ կը կոչուի մտային տարիք (աժ մանթալ): Ցաճախ կը հանդիպիք անհատներու, որոնց մտքին ժամացոյցը եա է մնացած մէկ դար, իրենք թէեւ քսան տարեկան՝ ըստ բնախօսութեան: Կը նմանին այղիներու տհաս ու լքուած պըտուղներուն, ձմեռնամուտի թշուառութեանց ենթակայ, որովհետեւ ժամանակին հետ համընթաց քալելու անընդունակ:

Մեր պատմութեան մէջ, ինչպէս բոլոր ժողովուրդներու պատմութեան մէջ, անձ կամ դէպք ուրիշ բան չէ, բայց եթէ զարթար կամ գաղափարի զարգացում:

Գաղափար մըն է, օրինակ, Օրմանեանը: Բայց այդ գաղափարը կը մնայ այնպէս, առանց աճելու, առանց զարգանալու, առանց դոյդն փոփոխութիւն կրելու, ինչպէս աւելի քան կէս դար առաջ:

Օրմանեան գաղափարը, ոմանց մտքի դաշտին մէջ, այն աշնանավերջ դդումն է, որ կը մնայ արտին մէջ, ուր կը դեղնի, կը թոռմի, կը փտի՝ առանց երբեք հասունալու եւ անունդի արժէք ստանալու:

Այս թշուառութեան մէջ մեղքի բաժին մը ունին ոչ միայն կուտակները՝ մտային տարիքով, թերաճ կամ աճումը կասած, անընդունակ՝ գաղափարները վերաղնահատելու ըստ ժամանակին, այլ եւ Օրմանեան՝ ինքը: Արտակարգ աշխատութեամբ մը օժտուած՝ անիկա չյղացաւ երբեք, ստեղծելու համար Օրմանեան — միքը, գայն փաթթելով մերթ չփոթութեան մը մէջ, որ իր անձին կուտայ յեղափոխականի եւ պահպանողականի կրկնակ դերեր, մերթ կախարդանքի մը մէջ, որ իր անձին կուտայ «պանդուսուխ» մը դերը՝ Ապահիւ Համիտ անդամալուծելու աստիճան ամենակարող: Այսպէս է որ տարածուած է այն առասպելը թէ Օրմանեանի երեւումով վերջ գտած են հայկական ջարդերը: Եւ նման բազմաթիւ գրոյցներ, որոնք կը յիշեցնեն աշխատասէր դդումները, դեղնած ու փըտած, ինչպէս կը տեսնուին, ձմեռնամուտին, արտերու մէջ ապրին անդին: Ոչ ոք փորձած է մաքրել արտը, նեռել փուտ-թիւնները եւ մշակել նոր տունկեր:

Կարելի՞ է նման փորձ՝ երբ կասած է մտային ժամանակը: Մեռած՝ վերամշակութեան, վերաղնահատութեան, վերաքննութեան ոգին:

Ի՞նչ ընդարձակ չուկայ ... անպէտ ու հին ժամացոյց ծախելու:

Օրմանեան, աշխատունակութեան նոյն տենդով, մշակած է իր համբաւը՝ ծապիկ մշակելու ձեւով, գլորոցականներէն, անոնց բաշխուած չաքարեղէններով, մինչեւ՝ էֆէնտիները, անոնց համար մուրացած բիւրպէներով. իսկ գահընկէց-ցութենէն եաքը՝ պաշտպանողականներով ու ներքողականներով, զորս ստորագրած են Չէրքէզեան, Գարեգին եպիս. Ցովսէփեան եւ ուրիշներ, պարզապէս արեւելահայերէնի վերածելով իրենց անձնանօթ գործերու եւ դէպքերու տեղեկագրութիւնները՝ Պոլսէն գրկուած:

Ի՞նչ հարկ մատնանշելու կովկասի այս մեղսակցութիւնը: Նուազ մեղադրելի չէ «ֆնոնիչ Ցանձնաժողով» կոչուած մարմնոյն խայտաճամուկ ու խառուտիկ փիկիւռաններուն աշխատանքը՝ Պոլսոյ մէջ: Մարդ կ'ամչնայ՝ կարդալով ասոնց տեղեկագիրը, մինչ հարցում մը կը ևկէ ընդդէմ գործողին միտքը.— Բոլոր ասոնք մեր ընտրանի՞ն կը կազմէին, մեր գեկավարները՞ն էին երէկ, մասնորակո՞ն կը կոչուէին ասոնք որ ոչ խորհրդածել գիտեն, ոչ քննել ու դատել:

Օրինակ, ծիծաղելի՛ է ինչ որ կը գրէ այս յանձնաժողովը Աղթամարի դէպքին մասին: Թուրքերը կը ոմբակոծեն վանքը, կը կործանեն եկեղեցին, սպանութիւն ու թալան՝ վանի մէջ (*): Եւ այս առթիւ՝ մեղադրանքներ՝ Օրմանեանի «անտարբերութեան» մասին: Եւ ահա մեղադրեալը կը հաստատէ թէ թագրիր է տուած, թէ անտարբեր չէ՛ր, բայց ի՞նչ թագրիր: Իսկ եթէ ճշմարիտ է թագրիրը եւ տկար, քարտուղարն է գրած, էֆէնտիմ: Ցետոյ, եթէ Օրմանեան չէ գայած հեռուները, պատճառն այն է որ վախցեր է թէ «տակէն մերոնք կ'ելլեն»: Առաջին անպա՞տճառ է որ կը փորձէ մեղքեր վերապրելընդհանրապէս յեղափոխականներուն, մանաւանդ Դաշնակցականներուն, միշտ ջնջելով պարծիլ... Փրօ Արմենիայի աշխատակցութեամբ, իբրեւ անգերազանց ցելի «լարախաղաց» իր բառով, կամ «պատեհապաշտ» Արփիարեանի բառով:

Եւ այս ամէնը՝ կառչած մնալու համար պատրիարքական աթոռին:

Եւ որպէսզի պահէ այդ աթոռը, պալատին այս փերտնա կրաթաճ եկեղեցիէ եկեղեցի կը վազէ ամէն չաբաթ, դոհանական աղօթքներ կարդալու համար սուլթանին եւ մեղքանք արեւշատութեան՝ օտար հիւրերու ներկայութեան: Այնքան որ, օր մը, Թահսին փաշա կը հարցնէ Օրմանեանի թէ ի՛նչ անօրինակ երեւեւկ է այս:— «Ես, կը պատասխանէ Օրմանեան, ստիպուած եմ հանդիսաւ ծախել, եկեղեցիէ եկեղեցի վազել, դէպի սուլթանական գահը հաւատարմութիւն քարոզելու համար ժողովուրդիս, եւ թոյլ չտալու որ խռովարար յեղափոխականներ մուտ գործեն ժողովուրդիս մէջ եւ պղտորեն անոր հաւատարմական զգացումները»:

Ու տարիներո՛վ, ամէն կիրակի, ժողովուրդը գոհաբանական աղօթք լսեց իր եկեղեցիներուն մէջ: Ժամարար եպիսկոպոսն ու քահանան հետեւեցան պատրիարքին՝ վախնալով որ «կասկածելի» կը համարուին: Եւ այս գոհաբանական աղօթքը անդադար ժամուորը, սուլթանին ուղղուած հաւատարմական զգացումներու արտայայտութեան վարժութեամբ պարպեց ազգային զգացումները ժողովուրդին հոգիին մէջէն: Թուրքը կը ջարդէ, իսկ Հայը գոհաբանութիւն կը կարդայ: Հոգեկան պոռնկութեան նայէ՛ք:

(*) Թուրք կառավարութիւնը թնդանօթներով կրակ կը բանայ Աղթամարի վանքին վրայ, կը կործանին Դագիկ թագաւորին կանգնած եկեղեցւոյն գմբէթը եւ կամարները: Տեղւոյն վրայ կը պատրաստուի կառավարական տեղեկագիր մը, որ կ'ըսէ թէ «հայ յեղափոխականներ Աղթամարի վանքը մտնելով կողոպտած եւ եկեղեցին կործանած են», յետոյ կը կանչուի ծերունի Յովսէփ եպիսկոպոսը, հրամայելով ստորագրել: Ծերունին կը մերժէ՝ հակառակ բոլոր սպառնալիքներուն. «Ես արդէն կեանքս ապրած եմ եւ աւարտած, այսուհետեւ միայն մահուան կը սպասեմ, չեմ կրնար ներման մօրուքս աղտոտել սուտ վկայութեամբ մը՝ յանդիմանօքները կործանեցին»: Այս անգամ կառավարութիւնը դիմեց Օրմանեանի՝ խարդախ ձեւով մը. «Ժամանակ մը ի վեր ներքին գաւառներու հայ վանքերուն մէջ յեղափոխականներ կը պահուըտին, վանահայրերու թոյլտուութեամբ, եւ եկեղեցիները բանդելու նման վնասակար ձեռնարկներու մէջ կը գտնուին: Որպէս զի այդ տեսակ վնասակար արարքներու առաջքը առնուի, կը ծանուցանենք ձեզի որ ազդու հրամաններ տամ վանահայրերուն, յեղափոխականներու ապաստանա-բան չտալու հրահանգով, ապա թէ ոչ կայսերական կառավարութիւնը պիտի ստիպուի զօրք բնակեցնել բոլոր հայ վանքերուն մէջ»:

Օրմանեան այնման բաջ չկրցաւ ըլլալ, որման ծերունի վանահայրը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

«Սովետական Հայաստան» թերթը իր Հոկտեմբեր 19ի թիւին մէջ, «բարձրագոյն վարժարանական եւ գրական-քաղաքական հաստատութեան համար» խորագրով ընդարձակ յօդուած մը ունէր, զոր արտատպած էր նաեւ «Գրական Թերթը (Հոկտեմբեր 22, թիւ 39):

Ինչպէս ծանօթ է, քանի մը տարին անգամ մը Հայաստանի գրողներու համագումարը կը գումարուի, ուր կը ծեծուին գրականութեան եւ արուեստներու հետ առնչութիւն ունեցող բոլոր խնդիրները, բոլոր գրական եւ բացատական երեւոյթները: Առանձ մը ի վեր արդէն «գրական թերթ»ը մանաւանդ յօդուածներ լոյս կ'ընծայէ, որոնք աւելի շատ քննադատութիւններ են բոլոր գրողներուն համար:

Ուշադրութիւնս գրաւեցին քանի մը տեսակէտներ, որոնք գրականութեան եւ արուեստի հարցերը իբր թէ լուսաբանելու պիտի ծառայէին, եւ սակայն ընդհակառակն համամիտաւոր կուսակցութեան տեսակէտները պարտադրելու կը ծառայեն:

Ինչ որ երէկ գրողներն ու արուեստագէտները պատօնուած էին իրենց ստեղծագործութիւններուն համար նիւթեր ընտրել, այսօր յանգանք կը նկատուի նոյն բանը եւ ամէնէն բուռն քննադատութիւններու առիթ կը դառնայ:

Հարուածներն ուղղուած են մանաւանդ ազգայնական — հայրենասիրական բանաստեղծութիւններ եւ վէպեր գրող արուեստագէտներուն:

Ահա թէ ի՞նչ կը կարդանք «Գրական Թերթին» արտատպած յօդուածին մէջ.—

«Մթէ՞ մեր գրաքննադատութիւնը նորմալ է համարում այն, որ միայն վերջին մէկ — երկու տարում գրուած բանաստեղծութիւնների մէջ հարիւրաւոր անգամ, շատ յաճախ միեւնոյն ձեւով կրկնուում են աշխարհագրական այնպիսի անուններ, ինչպիսիք են՝ Մասիսը, Ա-նին, Սիփանը, Արագածին, Վանը եւն.»:

«Սովետական Հայաստան»ի խմբագիրը (յօդուածն անստորագիր ըլլալուն համար կ'ենթադրենք որ խմբագիրն է գրողը), աւելի առաջ կը տանի իր ծանր դիտողութիւնները.— «ճի՞շդ է արդեօք, որ մեր շատ արձակագիրներ, թո-դած ժամանակակից, իրենց առաւել ծանօթ թեմաները, գրաղուած են համաշխարհային առաջին պատերազմի տարիներին տեղի ունեցած հայկական կոտորածների մասին հաստատուր վէպեր յօրինելով: Իհարկէ, մենք չենք ուզում ասել, որ առ հասարակ չի կարելի այդ թեմաներով գրել կամ Մասիսը, Անին, Արագածին ու Վանը երգել: Հայ ո՞ր բանաստեղծը չի երգել այդ անունները: Նեռկացուց սկսած: Մեր խօսքը վերաբերում է այն բանին, որ չի կարելի այդքան միակողմանիօրէն հրապուրուել այդ անուններով, չի կարելի այդ թեման չաբաշահել եւ զարձնել այն մեր բանաստեղծութեան լեյտմոտիվը: Մինչդեռ հենց գրան են ձգտում մեր շատ բանաստեղծները»:

Մենք պիտի հարցնէինք թէ, ըլլայ բանաստեղծութիւն, ըլլայ վէպ, արուեստի գործե՞ր են թէ ոչ: Հեղինակները ի՞նչ չափով յաջողած են իրենց ստեղծագործութեան մէջ: Ի՞նչ կարեւորութիւն ունի առհասարակ նիւթը, որ յաւիտենական է եւ ամէն դարաշրջանի, հազարամեակնէ-րէ ի վեր նոյն նիւթը օգտագործած են արուեստագէտները, առաւել կամ նուազ յաջողութեամբ:

Օրինակ մը տալու համար, ըսենք թէ Ֆրանց Վէրֆէլի «Մուսա Լերան Քառասուն Օրերը», այն նիւթը կը խտացնէ, ինչ որ «Սովետական Հայաստան» եւ «Գրական Թերթ»ը միակողմանի կը նկատեն: «Մուսա Լերան Քառասուն Օրերն» ալ, երկու հատորով «հատասփոր վէպ» մըն է, բայց գլուխ գործոց մըն է նոյն նիւթը վէպի նիւթ ընող երկերուն քով:

Ցիշուած ընդարձակ գրութեան մէջ ծանր մեղադրանք ուղղուած է նաեւ բանաստեղծուհի Արշալոյս Մարգարեանին, որ «Գրական Թերթ»ին մէջ «Ծառատունկ» վերնագրով բանաստեղծութեան մը մէջ երգած է.—

«Կռունկը» երգելով ձայնով իր թաւիշի՝
Ծառ է տնկում հայրս պարտիզում իմ փոքրիկ,
Հող է լցնում տղաս բահով իր խաղալիկ,
Թաղում արմատները այնպէս ուշիմ:

Բռնած իր յուշերի կածանը դէպի վաղ՝
Հայրս երգում է մեղմ, ու լսում եմ հազիւ,
Թուում է, թէ մեր հին պատմութիւնն է ահա
Երգի փոխուած իջնում մէջ պարտէզին:

Մերթ մրմունջ է դառնում, արցունք է դառնում մերթ,
«Կռունկ, մեր աշխարհէն խաբրիկ մը չունի՞ս»:
Լուռ ճանդուում է հոգիս ամէն այդ տողի հետ,
Մրմունջներից այդ ջերմ, ճնճոյշ ու հեզ»:

Այս անմեղ, շատ պարզ ու բնական տողերուն համար «Սովետական Հայաստան» թերթը կը խորհրդածէ.— «Ի՞նչ է սա, կարուածութիւն կեանքի՞ց, թէ մոլեռանդ հաւատացեալների աղօթք: Այս «մրմունջները» ոչ մի առնչութիւն չունին կոմունիզմ կառուցող սովետական մարդու խոհերի եւ ապրումների հետ, դրանք միայն կարող են պղտորել նրա ազնիւ զգացմունքների աշխարհը: Եւ դեռ հասկանալի է, երբ սովետական բանաստեղծը կտրւում է արդիականութեան հրատապ թեմաներից, նրա գուարթ ձայնը փոխւում է ողբի, որը եւ կարող է բացասական ազդեցութիւն թողնել անփորձ ընթերցողի վրայ, չեղել նրա ուշադրութիւնը կոմունիստական չինարարութեան գործնական խնդիրներից»:

Այսպէս ուրեմն ամէն բան կաղապարով է, անհատական նախաձեռնութիւն, զգացումներու հարազատութիւն, գրականութեան մէջ անկաշկանդ ստեղծագործութիւն գոյութիւն չունին մեր հայրենիքին մէջ.— «Մեր բանաստեղծներից մի քանին էլ թողած մեր երեւանը՝ իր հիասքանչ ճարտարապետական կոթողներով, Լենինականն ու Կիրովականը, մեր միւս քաղաքները, անճանաչելիօրէն վերակերտուած գիւղերն ու աւանները, կոմունիզմ կառուցող մարդկանց անձնուրաց աշխատանքն ու սխրագործութիւնները, կառչել են մամռոտ խաչքարերից, կոր-

---

Դեռ աւելին, — Օրմանեան իր հոչակաւոր քրքիջով եւ հի — հի — հիներով կը լեցնէ խնջոյքի սրահները, ուր, ինչպէս կը նկարագրէ Զօպանեանի Անահիտը (1899, Ցուլիս — Օգոստոս), թէեւ կ'առնչ որկրամոլութիւնը ... կնամոլութեան հետ, մինչ անդին արիւնաքամ կը սպառի Հայութիւնը զաւառին մէջ: Արդ, մեղա՞ւը է զաւառացին, որ մէկ դիրքի փոփոխութեամբ՝ Օսմանեան կ'անուանէ Օրմանեանը, որ կը խոստովանի թէ «բնութեամբ՝ սիրող է զուարթութեան», չմոռնալով աւելցնել թէ մէկ դիրքի փոփոխութեամբ միայն զուարթութիւնը կը տարբերի զուարճութենէն, ու վկայութիւն կուտայ թէ «ազգին վիճակով տարակուսած անձեր հրաժարեցա՞ն միթէ հանդէսներէն եւ հացկերոյթներէն, թատրոններէն եւ ակումբներէն, չբաժ՝ համոյքներէն եւ խնէչութիւններէն»:

Թող ինք չբսէ, բայց պատմութիւնը կը վկայէ թէ զէթին եաղը տոլմաներով, էնկինար պաստրնեռով, իմամ պայըլդներով բեռնաւոր սեղաններու չուրջ ի՞նչ սարդանաբարեան խնջոյքներ կատարուեցան 12 տարի:

Այս մթնոլորտին մէջ, ձեզ կը զարմացնէ՞, երբ 1903 Ցունուար վեցին, երկուշաբթի, ձիւնոտ օր մը, առտուն կանուխ, պատարագի միջոցին, տարճանակ մը կը պայթի եկեղեցիին մէջ: Օրմանեան վիրաւորուած է: Մահափորձին հեղինակը՝ երիտասարդ մը, Խաչիկ Ցակոբեան, Դաշնակցական:

Ձեզ կը զարմացնէ՞, երբ, աւելի ուշ, ուրիշ երիտասարդ մը, տարճանակ մը կը դնէ եւ կը պատրաստուի սպաննել Օրմանեանը:

Այդ երիտասարդը՝ նոյնպէս Դաշնակցական:

Այդ Դաշնակցականը... Շաւարշ Մարաքեան, ինչպէս կը պատմէ իր Ցուշերուն մէջ (տես Օրեր եւ Ժամեր, էջ 335):

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱՑԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅՑԵՐԸ

ՂԱԶԱՐՈՍՅԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ղազարոսյանի շուրջը հավաքվել էին ուրախ երեխաները։ Նրանք ինչ-որ բան էին պահանջում նրանից։ Ղազարոսյանը ժպտում էր, ձեռքերը տարածում, ասում էր, որ ոչինչ չունի, ոչինչ չի կարող անել։ Երեխաները չէին հավատում, ծիծաղում էին, ձեռքերը տարածում դեպի նրան, ինչ-որ բան էին խնդրում։

Ղազարոսյանը ծիծաղում էր, ձեռքերը տարածում, ասում էր, որ ոչինչ չունի։

Երեխաները

տեսուին այս առթիւ : Յոյները հաւաս – ուիքներ պիտի տան նաեւ կղզիին թուրք փոքրամասնութեան ապահովութեան հա– մար : Եթէ ընդունուի Յոյներուն առաջար– կը՝ ժողով մը տեղի պիտի ունենայ , ճշդելու համար անկախութեան պայման– ները :

Սփաքի ծրագիրն ալ այդ է արդէն : Աթէնքի կառավարական շրջանակները համոզուած են թէ ՄԱԿի մէջ յայտնա– կը իրենք պիտի ապահովեն, այնուհետեւ ժողով մը գումարելու համար· վիճաբա– նութիւնները, ըստ իրենց, պիտի հիմ – նուին անկախութեան սկզբունքին վրայ :

Համայնավար երկիրներու կողմէ ցըց– ուելիք խոչընդոտի մը պարագային՝ Յոյ– ները կը մտածեն թէ Մակարիոս Աբք· պիտի կարենայ հարթել գայն, քանի որ իր յարաբերութիւնները լաւ են Արեւել– եան երկիրներու հետ :

Ուշագրաւ է սակայն Մակարիոսի յայ– տարարութիւնը՝ «Նիւ Եորք Թայմզ»ի, ո– րուն համաձայն Ամերիկա թիկունք կը կանգնի իրեն.— « Ի վիճակի եմ ըսելու որ Միացեալ Նահանգներու Արտաքին Նա– խարարութիւնը կը քաջալերէ զիս՝ ան – կախութիւն պահանջելու համար : Ան – չուչա հրապարակաւ չեն յայտարարեր ա– սիկա՝ դգուշանալով Թուրքերու որդե – դրելիք դիրքէն : Այսուհանդերձ, աւել – ցուցած է ան, Անգլիացիները աւելի մը– րամադիր են անկախութիւն տալու՝ որ – քան Թուրքերը դէմ են այդ ծրագրին » :

Արտաքին նախարարութիւնը մերժեց որ եւ է բացատրութիւն տալ Մակարիոս Աբք· այս յայտարարութեանց շուրջ :

Միւս կողմէ, մահափորձերը կը շա – րունակուին Կիպրոսի մէջ : Անցի օր ոստի– կան մը սպաննուեցաւ եւ երկու ուրիշներ վիրաւորուեցան Փաքոսի մօտերը :

× Ինչպէս գրած էինք , վերջերս Անգ– լիացիները սպաննեցին Էոֆայի գլխաւոր պարագլուխներէն մէկը՝ Մաթսոս· այս առիթով Ֆամակուստայի մէջ, ուր ուսա– նած էր Մաթսոս, ի նշան սուգի հելլենա– կան գաղրոցները փակուեցան : Յունական թերթերը Մաթսոսը կը նմանցնեն հերոս Լեոնիտասի, որ կռուեցաւ Թերմոպիլէի մէջ : Մաթսոս գաղտնի թաղուած է բան– ակ մը գերեզմանատան մէջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՏԱՆի կառավարութիւնը իր գիրքը ճշդեց եւ դիւանագիտական շրջանակները այսօր կը յայտարարեն թէ գօր· Ապուտ պետական հարուածը կազմակերպած էր վարչապետ Խալիլի հետ համակարծիք՝ նասերեան չարժումներու առաջքն առնե – լու համար : Ներքին նախարարը՝ Զօր· վահագ յայտարարեց թէ «Սուտան մատ– նաչափ մը անգամ չի գոհեր իր անկա – խութենէն՝ ոեւէ մէկուն եւ այս նպա – տակին համար , եթէ հարկ ըլլայ, պատ– րաստ ենք գոհելու մեր կեանքերը » : Ան– եւս պարզ է , թէ Խարթումի յեղափո – խութիւնը Գահիրէի մէջ չէր պատրաս – տուած :

ՖՈՐՊԱՅի հանքերէն մէկուն մէջ՝ պայ– թում մը պատահեցաւ, որուն պատճառ – ները չեն ճշդուած տակաւին : 11 հոգի մեռան եւ 22 ուրիշներ վիրաւորուեցան :

ՊՐԱԶԻԼԻՈՑ Սանթա Քաթարինա քա – ղաքին մէջ ապրուստի սղութեան դէմ ե– ղած ցոյց մը փոխուեցաւ խառնակու – թեանց, ժողովուրդը յարձակում գործեց վաճառատուներու վրայ եւ ապրանքները յափշտակեց· ոստիկանութիւնը միջամը – տեց, մէկ հոգի սպաննուեցաւ, տասնեակ մը վիրաւորներ կան :

Տէր եւ Տիկին Նորայր Պէզիրճեան , Օր· Ազաւնի Ղազարոսեան , Օր· Սրբուհի Ղազարոսեան , Տէր եւ Տիկին Նուպար Սիմոնեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Գասպարեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ծնունդ Սեպեթճեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ բոլոր ազգականները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, քրոջ եւ ազգականին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿ· ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆի

մահը : Յուղարկաւորութիւնը կը կատար– ուի այս Երկուշաբթի ժամը 13·30ին Ալ – ֆորվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս Եկեղեցին , ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի իր ընտանեկան դամբարանը ամփոփուելու :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Մամուղեան եւ Շահպազեան թոռնիկներէն չորս հազար ֆրանք իրենց մեծ մօր Տիկին Խօժէնի Շահպազեանի մահուան առթիւ :

Նոյն առիթով Տիկին Լ· Պէտիկեանէ եւս հազար ֆրանք փոխան ծաղկեպսակի :

× Շնորհակալութեամբ ստացած է Նա– եւ Պ· Գրիգոր Թուրէյլեանէ եւ Պ· Գարե– գին Քէնտէրեանէ հազարական ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի ողբացեալ Մկրտիչ Թուրէյլեանի մահուան առթիւ :

×

ԿԱՊ· ԽԱՉի Պոմոնի մասնաճիւղի վար– չութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Նազար Իշխանեանէ եւ իքս Ան Փրոմանէն Տէր եւ Տիկին Յակոբ Սարգիսեանէ հազարական ֆրանք Պոմո– նի ղպրոցին, փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Մարիամ Մանուկեանի (Թուլուզ) մահ– ուան առիթով : Վարչութիւնս իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ սոյն մահ– ուան առիթ :

×

Լիոնի եկեղեցաշէն Տիկնանց Միու – թիւնը շնորհակալութեամբ ստացաւ հե – տեւեալ նուէրները ի նպաստ Լիոնի եկե– ղեցւոյ շինութեան :

Այրի Տիկին Բերուզ Այվազեան իր ա – մուսնոյն հանդուցեալ Թաղեր Այվազեա– նի մահուան տարելիցին առթիւ երկու հազար ֆրանք :

Նոյն առթիւ հանդուցեալ Այվազեանի քոյրը այրի Տիկին Մարի Պզտիկեանէ հազար ֆրանք : Կրտսեր Շարմանէն (Տու) Յ· Ա· կը նուիրէ տասը հազար ֆրանք Օր· Ա· Փափազեանի եւ Պ· Ս· Տիւմէ – ճեանի ամուսնութեան առթիւ .— Տիկին Թէրզեան նոր սրահին բացման առթիւ տասը հազար ֆրանք : Սէն Մորիսէն Պ· Գամպէրեան հազար ֆրանք : Խոպի մը առթիւ հաւաքուած 1200 ֆրանք :

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ

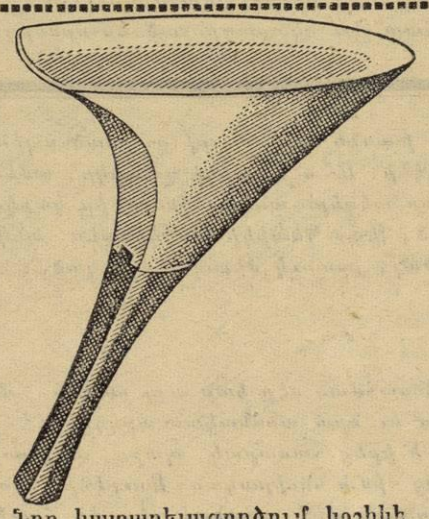
Կը ստանձնէ փորձառու ուսուցիչ մը : Դիմել «Ծառայ»ի :

Ծառայ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ
ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ
Թիւ 8 – 9

240 էջ, ճոխ լուսանդակութեամբ եւ նկարազարդ :

1200 ֆրանք : Դիմել Պ· Բիւզանդ Թո – փալեանի, 46 Րիւ Ռիշէ, Փարիզ (9) :

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ
Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է ձեւընկալի (մաթիէռ փլաստիֆ) *եւ պլիւմիթիոմի միացու – մով չինել անբեկանելի* (էնֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն *բարձրութեամբ* :

Դիմել՝

VANPLAST
(ՎԱՆԼԵԱՆ)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-08
Առաւօտներն հեռաձայնել՝ ITA 16-36
» 33-3?

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· «Փոթո– րիկ» խումբի, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Րիւ Պլէօ : Կը խօսի՝ ընկեր Աշոտ Իսահակեան : Նիւթ՝ «Նոյեմբերեան ղէպքերը » :

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ· ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Ե· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՍԵՊՏԿՄԲԵՐ–ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, թիւ 201–202, էջ 48 :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ .— *Երաժշտութիւն եւ հոգեվերլուծում* (ՄՄԲ·) .— *Նուչ կե– րաւ թունաւորուեցաւ* (ՏՕՔԹ· ԿՈՎԼԷ) .— *Զինորսութիւն եւ բժշկութիւն* (ՏՕՔԹ· ԱՇՃԵԱՆ) .— *Հոլթոնի հիւանդութիւն* (ՏՈՔԹ· ՄԻՆԵՐՎԱ) .— *Խմելիք ջուրի պահանջը* (ՏՈՔԹ· ԱՐՇԱԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ) .. *Անգիմազրելի քունը* (ՏՈՔԹ· ԳԱ– ԼՈՒՍՏԵԱՆ) .—*Սեղանի Սպասները* (ՏՔԹ· ՊԼՕՆՏԷԼ) .— *Հայաստանի բնութիւնը* (Ս· ՅԱԿՈԲԵԱՆ) .— *Դաշտանի անկանո – նաւթիւն* (ՓՐՈՖ· ԼԱՖՕՆ) .— *Բժշկ· ըր – չագրեր* (Յ· ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ) .— *Ցղի կինեթուն ճամբորդութիւնը* (ՏՈՔԹ· ԱԼ– ԹՈՒՆԵԱՆ) .— *Կեբակուբ եփելու ձեւեր* (Ա· ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ) .— *Սիրտը բաբախում է* (ՏՈՔԹ· Հ· ԳԷՈՐԳԵԱՆ) .— *Մայրեր որ կաթ չեն ուղեր տալ* (ՏՈՔԹ· ՔԼԱ– ՐԻՍ) .— *Քալեցէք, փա՛ռք ոտքերուն* (ՏՈՔԹ· ՆԱԻԱՍԱՐԴ) .— *Աչքի առողջա– պահութիւն* (Ք·) .— *Ի՞նչպէս օդնել խեղ– դուողին* (ԽԱՉՈՒՀԻ) :

Բաժանորդագրութեան պայմանները· —
Տարեկան 1·200 ֆրանք
արտասահման 1·500 ֆրանք :

Դիմել Շ· Նարդունիի Յառաջի հասցէով :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԽՆԶՈՑՔ ԻՍԻ ՄԼՋ
ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒՄԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նոյ· 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Խրիմեան սրահը :

Մանրամասնութիւնները յայտրդով :

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼի ՄԼՋ

Նոյեմբեր 30ին :

Մանրամասնութիւնները յայտրդով :

×

ՏԷՍԻՆի ՄԼՋ

29 Նոյ· Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Դաշ– նակցութեան Տան մէջ :

Կը խօսի Ընկ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻԻի ՄԼՋ

30 Նոյ· Կիր· կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Քաթր Պիւիսօն Փըթի Շալէ, ընկ· Պա – պիկեանի սրահը :

Կը նախագահէ՝ Ընկ· ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔ– ՄԷՆԵԱՆ :

Կը խօսի Ընկ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին :

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Երեւանէն Պերճուհի Փունարճեան կը փնտռէ իր քոյրը Արմենուհի Օհաննէս – եան (Շապին Գարահիսարի Էնտէրէս դիւղէն), հօր անունն է Յարութիւն Տէր– ոէրեան, մօրը Արուսեակ, Պոլիսէն Պեր– ճուհին երեւան գացած է, իսկ Արմենու– հին Արժանթին, տասը տարի է որ իրար– մէ լուր չունին : Կը խնդրուի իր հասցէն ղիացողներէն իմացնել Վահան Հիւսեա – նին, 16 Րիւ Նաւնէէ Տէսիր (Իզէր), Ֆը– րանս :

Կը խնդրուի Պուէնոս Այրէսի «Արմե – նիա» թերթէն արտատպել :

ՏՕՆԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

Աճապարեցէք ձեր նուէրները ղրկել Խ· Միութեան ձեր ազգականներուն :

MORY et Cie
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Միայն իրաւունք ունի ծրարները ղրկելու Խ· Միութեան :
Բան չենք ծախեր եւ մեր յաձախորդներուն չենք տուիլը որ մեր տան կողմէ պատրաստուած ծրարները ղրկեն :
Մենք միայն կը ղրկենք ինչ որ դուք կ'տանէք ձեր ուղած խանութէն : Ատ – ցողը ոչ մէկ բան չի վճարեր : Միայն նոր ապրանքներ կարելի է ղրկել :
Ծրարները ապահովագրուած են եւ ղրկողը ստացագիր մը կը ստանայ ատ – րագրուած , ստացողին կողմէ :
Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին՝ հեռաձայնով՝ NOR. 40 72 & 50 83

10, Rue St-Quentin, Service C, Paris 10
MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD
ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ԹԵՐԹԻՍ ԿՈՂՄԷ ՆԵՐԿԱՅԱՆԱԼ

ԱԻՓԱՆ - ԿՕՄԻՏԱՍ
ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
AMBASSADEURSի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
Կիրակի , Դեկտեմբեր 7, ժամը 16ին
Orchestre typique cubain RUDDY CASTELL
Սեղանները ապահովել CEN· 28-34 *Մուտք 500 ֆրանք*

COLIS pour L'U.R.S.S. Licence Officielle

SICOMEX
20, Rue Royale, Paris 8e
Métro : Madeleine Tél. : OPE. 67-77

Համաձայն ինքնուրիսքի հետ ստորա – գրած պայմանագրին մէնէն կարճ ժա – մանակամիջոցին ԾՐԱՐՆԵՐ ԿՐ ՅԱՆՁՆԷ Խ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Առաջնակարգ ապրանքներ , թէքսթիլ , հագուստ, ներքնազգեստ մաշիկի պի– ներով, տաք հագուստներ, չալ փերչինեան բուրդէ, նայլըն գուլպայ եւ ամէն տեսակ ապրանք :

Յաձախորդներուն տրամադրութեան տակ են , մեր գրասենեակին մէջ :

Բոլոր ծախքերը (մաքս – ապահովագրութիւն եւն·), ծրարներուն գիներուն մէջ հաշուուած են , ստացողը ոչ մէկ վճարում կ'ընէ, ծրարներու յանձնումը ապահովուած է եւ ստացողին կողմէ ստորագրուած :

Ստացագիրը կը գրկուի ուղղին : Բաց է ժամը 9էն 12, եւ 14էն 18·30

Envoi Gratuit de Renseignements et Catalogue

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
25
ՆՈԵՄԲԵՐ
MARDI
25 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8352 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4153

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԱՐԵԻԵԼՔԻ ԵՒ ԱՐԵԻՄՈՒՏՔԻ ՄԻՋԵՒ

Արեւելք – Արեւմուտք մրցակցութեան մէջ առաջնակարգ դեր կը խաղայ Գերմանիա – մանիա ո՛չ միայն իր աշխարհագրական դիրքով, բնակչութեան որակով ու քանակով եւ բնական հարստութիւններով, այլ իր ճարտարարուեստով, նիւթական ու ռազմական կարելիութիւններով, ո – րոնց ապացոյցը տուաւ համաշխարհային երկու պատերազմներու ընթացքին :

Գերմանիան անվնաս դարձնելու եւ դայն նոր աշխարհամարտի մը փորձու – թեան չմղելու մտահոգութիւնն էր, որ դաշնակիցները մղեց մշտական հսկողու – թեան տակ պահել զայն :

Խորհրդային Միութիւնը չարաչար դոր – ծածեց դաշնակիցներու հաւաքական յայ – տնակը : Մխացեալ Նահանգները, Անգ – լիա եւ Ֆրանսա կատարեալ անկախու – թիւն չնորհեցին արեւմտեան Գերմանիոյ, — որ դարձաւ դաշնակցային Հանրապե – ութիւն մը — եւ զոհացան պարզապէս զանազան չրջաններու մէջ դինուորական ուժեր պահելով — որոնց ներկայութիւնը երբեք զգալի չէ երկրին մէջ :

Շնորհիւ այս վարչաձեւին, Արեւմտեան Գերմանիա տասներեք տարիէ ի վեր լծ – ուած է չինարար աշխատանքի, չատ ա – չատ եւ յարատեւ ճիգերով մեծ մասամբ զր – ահած է վերջին պատերազմին բացած ահաւոր վէրքերը, զարգացուցած է ճար – տարարուեստը եւ բարձրացուցած ժողո – վուրդին ապրուստի մակարդակը :

Գերմանական մարքը այսօր ամէնէն հաստատուն դրամներէն մէկը է, տոլա – րին ու զուիցերիական ֆրանքին հաւա – սար : Ո՛չ միայն պետական եւ արեւմտեան հաւատարակչռուած է, այլ Գանձը ա՛ն – քան հարստացած է, որ արդէն տարիներէ ի վեր փոխատուութիւններ կ՛ընէ օտար երկիրներու :

Գերման ճարտարարուեստական ու ա – ռեւտրական տուները իրենց ապրանքները արտածելու համար նորանոր չուկաներ կը փնտռեն, — ու կը գտնեն մանաւանդ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ :

Մէկ խօսքով, արեւմտեան Գերմանիան յարաճուն վերելքի մէջ է :

Նոյնը չէ պարագան արեւելեան Գերմա – նիոյ համար :

Խորհրդային Միութիւնը՝ միւս դաշնա – կիցներու հակառակն ըլլալով, ո՛չ միայն չպարպեց վերջին պատերազմին ընթաց – քին հաւաքական ճիգերու չնորհիւ իր դրաւած հողամասերը, այլ տուն – տեղ եղաւ այնտեղ :

Լեհաստանը, Ռումանիան, Պուլկա – րիան, Հունգարիան, Չեխոսլովաքիան, Ալպանիան եւ Արեւելեան Գերմանիան զարձուց «արբանեակ», «երկաթեայ վա – րագոյր»ով մը բաժնելով զանոնք արեւ – մտեան ազատ աշխարհէն :

Գերմանիոյ պարագան բոլորովին տա – բբերնակ եւ աննախընթաց երեւոյթ մըն է :

Եւրոպայի մէջ պատերազմը վերջ գտաւ 1945 Մայիս 8ին՝ հիթլերական Գերմա – նիոյ «առանց պայմանի» անձնատուու – թեամբ : Սակայն ցարդ հաչտութիւն չէ կնքուած պատերազմիկ այդ ղլխաւոր երկրին մէջ :

Գերմանիոյ երկու մասերուն միացումն ալ չէ իրականացած՝ Մոսկուայի չկա – մութեան պատճառաւ :

Իսկ Պերլինի «քաղաքական» վար – չաձեւը չորս դաշնակիցներու միջեւ տե – ւական վէճի առարկայ է :

Մոսկուա «Ջլամարտ»ի իր քաղաքակա – նութեան մէջ մեծապէս կը չահագործէ Պերլինը, որուն հետ ցամաքէն ու օդէն հաղորդակցելու համար Ֆրանսա, Անգ – լիա եւ Ամերիկա պարտաւոր են անցնիլ « խորհրդային օդտի»էն :

Խրուչչեւի վերջին «չանթաժ»ն է Պեր – լինի «խորհրդային օդտի»ին պարպումը : Նպատակն է տակնուվրայ երեք դաշնակիցնե – րը, որ ճանչնան Արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը :

Այս ապառնալիքը մխակողմանի կերպով խախտում մըն է Զորսերու կնքած համա – ձայնութեան :

Տեղի պիտի տա՞ն արեւմտեան դաշնա – կիցները : Տարակուսելի է :

Զօրավար Տը Կոլի արտաքին քաղաքա – կանութեան ղլխաւոր կէտերէն մէկն ալ Գերմանիոյ հետ յարաբերութեանց սեր – տացումն է :

Իր հանդիպումը վարչապետ Մաընա – ուրրի հետ, որ տեղի պիտի ունենայ վա – ղը՝ Պատ – Քրոյցնախի մէջ, կոչուած է աւելի եւս ամրապնդելու եւրոպական այս երկու մեծ պետութեանց բարեկամու – թիւնը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՄԱՍԸ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆԻ ՄՆԱՑ

ՄԵՆՏԷՍ – ՖՐԱՆՍ ԵՒ ԼԱՆԻԷԼ ՊԱՐՏՈՒԵՑԱՆ

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ԿԸ ՆԱՀԱՆՋԵՆ

Կիրակի օր տեղի ունեցած երեսփոխա – նական ընտրութեանց արդիւնքը կը հա – մապատասխանէ նախատեսութեանց : Ոչ մէկ անակնկալ : Համայնավարները կը չարունակեն նահանջի ճամբան, մինչ Հանրապետական Միութիւնը նոր յաջո – ղութիւններ կ՛ապահովէ : Հանրաքուէին «այո» քուէարկողները, ըստ երեւոյթին, պիտի ապահովեն նաեւ վերջնական յաղ – թանակը :

Արձանագրուած էին 6·610·615 հոգի, որոնց մօտ 75 առ հարիւրը քուէարկեցին : 1·602·266 հոգի նախընտրեցին ձեռնպահ մնալ (մօտ 25 առ հարիւր) : Թէեւ կիրա – կի կէսօրին կը կարծուէր թէ ձեռնպահնե – րու թիւը համեմատաբար չատ աւելի մեծ պիտի ըլլար այս անգամ, բայց կէսօրէ հետք Ֆրանսայինները զիմեցին քուէա – տուի՝ դանդաղ, առանց կիրքի, սակայն պիտակցութեամբ :

Ամէնէն ուչադրաւ երեւոյթը այն է, որ թեկնածուներու չախչախիչ մեծամաս – նութիւնը համեմատականի մնաց : Մանա – ւանդ՝ Փարիզի մէջ (Սէն), ուր միայն մէկ հոգի ընտրուեցաւ, Ֆերնան Կրընիլ, նախկին երեսփոխան եւ համայնավար թեկնածու Սէն Տրնիի մէջ : 54 հոգի հա – մեմատականի մնացին :

Ընդհանուր առմամբ պատկերը նոյնն է, բովանդակ Ֆրանսայի մէջ : Արդարեւ 465 աթոռի համար ընտրուեցան 41 երես – փոխաններ, իսկ համեմատականի մնա – ցին 424 թեկնածուներ :

Ընտրուողներուն մէջ կը գտնուին հե – տեւեալ անճնաւորութիւնները .— Տեղե – կատուութեան նախարար Սուսթել (Հան – րապ. Միութիւն), նախարար Ֆիմլէն (Ժող. Շարժում), նախկին վարչապետ – ներ Անթուան Փինէ (Անկախ) եւ Ռոպէր Շուման, Սահարայի նախարար Մաքս Լը – ժէօն, նախարար Ժակինօ, Փլեւէն, Պիւ – րոն, Թրիպուլէ եւն. :

Պարտուեցան երկու նախկին վարչա – պետներ՝ Մենդէս – Ֆրանս, ինչպէս կը նախատեսուէր եւ Ժոլէֆ Լանիէլ :

Լուրջ դժուարութեան մատնուած են համայնավար պարագլուխ Ժակ Տիւքլո, ինչպէս նաեւ նախկին վարչապետներ, Պուրժէս – Մոնուրի, Էտկար Ֆոր, Տա – լատիէ : Միթերան եւ Թէթժէն կը գտնուին այս վերջիններու կացութեան մէջ :

Նախկին վարչապետ եւ ընկերվարական պարագլուխ կի Մոլէ համեմատականի մնաց Փա որ Քալէի մէջ, բայց 17·524 ձայնով կը պտնուի յաղթականի վրայ :

Ընկերվարականները (856·949 քուէ), համայնավարներու 17,57 առ հարիւրին դէմ : Այնուհետեւ կուգան՝ Հանրապե – տական Միութիւնը 15,14 առ հարիւր, Անկախները՝ 13,42 առ հարիւր, Ժողո – վրդական Շարժում՝ 12,62, Արմատա – կան ընկերվարական՝ 2,18, Փուժատա – կանները չախչախիչ պարտութիւն մը կը – րեցին տանալով միայն 40·737 ձայն, այսինքն՝ ընդհանուր քուէարկողներու 0·80 առ հարիւրը : Ձայներու 21,14 առ հարիւրը ցրուած է զանազան անհատնի – րու եւ խմբակցութեանց :

Ընդհանուր ամփոփում մը ընելով, տե – սական մամուլը մասնաւորապէս կը չեշ – տէ Մենդէս – Ֆրանսի պարտութիւնը, Փուժատականներու զրեթէ ոչնչացումը, աջի եւ կեդրոնի չաղթանակը, համայ – նավարներու տաղնապը :

Կիսապաչտօնական յայտարարութեամբ մը ընկերվարական պարագլուխ կի Մոլէ լսու թ. ընտրութեանց պատկերը ցոյց կուտայ թէ ապագայ Խորհրդարանին մէջ աջ – կեդրոնի ներկայացուցիչները մե – ծամասնութիւն մը պիտի կազմեն, այդ պարագային՝ Ընկերվարականները ընդ – դիմադիր պիտի ըլլան, բայց չինարար ընդդիմադրութիւն մը պիտի ներկայացը – նեն :

Համայնավարները, որ Հանրաքուէին ի վեր իրենց արձանագրած պարտութիւնը չկրցան մեղմացնել, 1956ի ձայներուն վրայ աւելի քան մէկ միլիոն քուէ կորսն – ուցած են : Այս առիթով Տեղեկատուու – թեան նախարար Սուսթել յայտարարեց թէ Հանրապետական Միութիւնը ամէն տեղ չաղթանակը կը տանի, մինչ համայ – նավարները կը պարտուին. այս արդիւն – քը ցոյց կուտայ թէ Ե. Հանրապետու – թիւնը սկսած է : Նախկին վարչապետ Փլեւէն, որ ընտրուեցաւ, յայտարարեց թէ Ֆրանսա կ՛ուզէ պահել Հանրապետու – թիւնն ու ապաութիւնը եւ վստահութիւն կը յայտնէ Զօր. Տը Կոլի՝ Ալժերիոյ մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատելու հա – մար :

Ներքին նախարար Փելըթիէ չէշտը կը դնէ համայնավարներու պարտութեան վրայ, յայտարարելով թէ Զօր. Տը Կո – լի ազդեցութիւնը ակնբախ կը դառնայ քուէարկութեանց արդիւնքով :

Համայնավարներու պաչտօնաթերթը՝ « Իւմանիթէ» ըստ երեւոյթին անդրա – դարձած է իրենց պարտութեան եւ խո – րտրին մէջ կը չեչտէ .— «Ցեւատագիմական եւ ֆաչական յառաջացում ...» :

———o———

ՊՈՒՐԿԻՊԱ ԲԱՆՏԱՐԿԵՑ

ԵԳԻՊՏԱՑԻ ՍՊԱՆԵՐ

———o———

Թունուզի Հանրապետութեան նախա – գահ Հապիպ Պուրկիպ Ասոշիէյթըտ Փրէ – սի թղթակիցին յայտարարեց թէ «Ֆրան – սա Արեւմտեանները կ՛առաջնորդէ դէպի անկում, չամաւորէն չարունակելով Ալ – ժերիոյ պատերազմը, եւ այս մարդին մէջ որոշ պատասխանատուութիւն մը ունին Միացեալ Նահանգները » :

Պուրկիպայի համաձայն Ֆրանսացի – ները ուչ կամ կանուխ պիտի մեկնին Ալ – ժերիայէն, քանի որ «պատերազմը չեն կրնար չահիլ » :

Նախագահը մտահոգ է նաեւ Թունուզի ապառնացող վտանգէն. ա՛յս էր ղլխաւոր միտքը՝ Կապէսի մէջ արտասանած իր ճառին, ուր յայտարարեց թէ եգիպտացի սպաներ Թունուզի մէջ ձերբակալուած եւ բանտ առաջնորդուած են .— « Մեր երկրին ապառնացող վտանգները միչտ պոյութիւն ունին, ահա՛ թէ ինչու եւ – րաքանչիւր Թունուզցի ինքզինքը կամա – ւոր պէտք է նկատէ եւ ահազանդի մէջ, պատրաստ ամէն վայրկեան պաչտպանե – լու իր երկրին ապահովութիւնը, որով – հետեւ, չեշտեց ան, եգիպտոս քարոզիչ – ներ դրկած էր Թունուզ՝ նախագահը ապաններու եւ ներկայ վարչակարգը տա –

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ՀԱՅԿ. ԹԱՂԵՐԸ ՀԱՆԴԱՐՏԱԾ

ՎԵՐՋԻՆ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐՈՒ ԶՈՀԵՐԸ՝ ԱԲՐԱՀԱՄ ՄԵԼԻՔԵԱՆ, ՄԿՐՏԻՉ ԿԷՕ – ՏԷՐԵԱՆ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵԱՂՃԵԱՆ

Պէյրութի վերջին թղթաթերէն (Ուր – բաթ եւ Շաբաթ, Նոյեմբեր 21 եւ 22) կը բաղեմ հետեւեալ մանրամասնութիւն – ները վերջին միջադէպերու մասին : Պէյ – րութի մեր թղթակիցին առաձին յօդ – ուածը կը հրատարակեմ մեր վաղուան թիւով :

ԱԶԴԱԿ, Նոյեմբեր 21.— Շաբաթ մը առաջ հայկական թաղերու մէջ սկսած յուզալի միջադէպերը չարունակուեցան և – րէկ ալ, նոր զոհեր խլելով : Ընկեր Սիմոն Յակոբեանի տարբղի սպառնութիւնէն եաք, գործուեցան այլ սպառնութիւններ, որոնց զոհ գացին երեք Հայեր՝ Աբրահամ Մե – լիքեան, Մկրտիչ Կէօտէրեան եւ Յարու – թիւն Եաղճեան : Կան նաեւ վիրաւորներ : Ուժմբ մը արկածախնդիրներ կ՛ուզեն չա – րունակ դրդռութեան մէջ պահել հայկա – կան թաղերը, որոնք առեն մը ի վեր կորսնցուցած են իրենց հանդիստը : Կարդ մը թերթեր, դժբախտաբար, կրակի վրայ իւղ կը սրսկեն եւ կը քաջալերեն բախտա – խնդիրներու յօտ բնազդը, առանց ան – դրադառնալու հետեւանքներուն :

Ներքին նախարար Պ. Խտաէ երէկ հան – դարութեան կոչ մը ուղղեց հայկական կուսակցութեանց վարիչներուն, որպէս զի չտիպուի ապահովութեան աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առնել : Ներքին նա – խարարութիւնը երէկ իրիկուն հրատարա – կեց զեկոյց մը այս ուղղութեամբ :

ԱԶԴԱԿ, (Նոյեմբեր 22).— Բարեբախ – տաբար երէկ՝ հինգչաբթի օր որեւէ դէպք չպատահեցաւ հայկական թաղերու մէջ : Ներքին նախարարութեան կրկնակի ազ – դարարութիւնները, ինչպէս նաեւ ժողո – վուրդին մէջ առաջ եկած խոր զժգոհու – թիւնը պատճառ գործան կիրքերու հան – դարտեցման :

Ապահովութեան ուժերը երէկ չարու – նակեցին իրենց խուզարկութիւնները ար – դիւնած զէնքեր գրաւելու եւ խռովարա – ները ձերբակալելու համար : Բանակը և – րէկ պաչարեց Զարչապուզ թաղը, ուր ապատանած են Նահրի վերջին զէպք – րուն պատասխանատուները, կը գրէ «Լ'Օրիան» :

Ներքին նախարար Պ. Րէյմոն Խտաէ և – րէկ ընդունեցաւ Պուրճ – Համուտի քա – ղաքապետութեան նախագահ Հայր Պօղոս Արիսը : Հայր Արիս հաւաստիք տուաւ Պ. Խտաէի թէ հայ համայնքին անդամները չեն ուզեր որ խռովութիւններ ծագին եւ կը փափաքին հանդարտութեան վերա – հաստատումը, պայմանաւ որ կառավա – րութիւնը անհրաժեչտ միջոցներ ձեռք առնէ. ապահովութիւնը երաչխաւորելու եւ խռովարարները չատ խստիւ պատժե – լու համար :

Ներքին նախարար Պ. Րէյմոն Խտաէ ե – րէկ ընդունեցաւ Պուրճ – Համուտի քա – ղաքապետութեան նախագահ Հայր Պօղոս Արիսը : Հայր Արիս հաւաստիք տուաւ Պ. Խտաէի թէ հայ համայնքին անդամները չեն ուզեր որ խռովութիւններ ծագին եւ կը փափաքին հանդարտութեան վերա – հաստատումը, պայմանաւ որ կառավա – րութիւնը անհրաժեչտ միջոցներ ձեռք առնէ. ապահովութիւնը երաչխաւորելու եւ խռովարարները չատ խստիւ պատժե – լու համար :

Նախագահը մտահոգ է նաեւ Թունուզի ապառնացող վտանգէն. ա՛յս էր ղլխաւոր միտքը՝ Կապէսի մէջ արտասանած իր ճառին, ուր յայտարարեց թէ եգիպտացի սպաներ Թունուզի մէջ ձերբակալուած եւ բանտ առաջնորդուած են .— « Մեր երկրին ապառնացող վտանգները միչտ պոյութիւն ունին, ահա՛ թէ ինչու եւ – րաքանչիւր Թունուզցի ինքզինքը կամա – ւոր պէտք է նկատէ եւ ահազանդի մէջ, պատրաստ ամէն վայրկեան պաչտպանե – լու իր երկրին ապահովութիւնը, որով – հետեւ, չեշտեց ան, եգիպտոս քարոզիչ – ներ դրկած էր Թունուզ՝ նախագահը ապաններու եւ ներկայ վարչակարգը տա –

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ՄԵԹԵԱԼ ԾՈՎՈՒ ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐԸ

Ի· ԴԱՐԵՐՈՒ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԳԻՒՏԵՐԷՆ ՄԷԿԸ ...

1947ի գարունին, պետեւին հովիւ մը այծ մը հետապնդելով քարայր մը մտաւ եւ գտաւ բազմաթիւ ղլանիկներ մագաղաթներու, որոնք կը պատկանէին էսե – նական համայնքին։ Մասնագէտներ, հնա– խօս թէ պատմաբան, ուսումնասիրելեն այդ գրութիւնները Քրիստոնէութեան եւ Էսենականներու վարդապետութեան մի – ջեւ հանդիսութիւններ գտնելու յոյսով ։ Վերջին գործի մը՝ «Էսենականներ եւ Քրիստոնէութիւնը » յառաջաբանին մէջ Սորպոնի ուսուցիչ Տիւփոն Սոմեր կը յի– շէ տասնամեակի մը ընթացքին հրատա– րակուած 1538 հատորներ, մեծ ու փոքր, առանց հաշուելու բազմաթիւ յօդուածնե– րը։ « Բանասէրներ, պատմաբաններ, աստուածաբաններ, ամբողջ աշխարհի մէջ, կ'աշխատին տենդագին»։ Մագա – գաթներու գիւտը կը նկատուի բանասէր– ներու կողմէ քանիերորդ գարու մեծա – գոյն գիւտերէն մէկը ։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՓԱՍՏԵՐ ՈՒ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

Մարդեղութիւնը ժխտող, Քրիստոսի պատմականութիւնը հաստատող բանա – սէրներ, մասնաւոր զոհունակութեամբ ողջունեցին այդ գիւտը, որ կը նպաստէր իրենց կանխակալ տեսակէտներուն ։

Մագաղաթները կը պարունակեն հին Կտակարանի գրքերէն ոմանք, Տաղեր (4 գլանիկներ) եւ « Լոյսի Զաւակներուն պատերազմը Խաւարի Զաւակներուն դէմ»։

Էսենականներու մասին խօսած են հր – եայ պատմական Յովսեփոս, հրեայ ի – մաստասէր Փիլոն, լատին բնապատում Պլինիոս Երէց։ Վեսպասիանոս կայսրը 68ին զսպեց հրէական ապստամբութիւն մը՝ կոտորելով եւ գերելով։ Էսենեաններ կոտորուեցան, գերի տարուեցան եւ քա – րայրներու մէջ թողուցին իրենց սրբազան գրութիւնները, որոնք հաւանաբար ծա – նօթ էին հիներուն։ Որովհետեւ կը յիշէ Երիքովի մօտ գտնուած մագաղաթները ։ Մագաղաթներու բովանդակութիւնը նմա– նութիւններ ունի հրեայ աղանդի մը ա – րարքերէն գրուած ձեռագիրներուն հետ ։ Բանասէրները համաձայն են նմանու – թեանց։ Անհամաձայնութիւնը կը ծագի գրութեանց թուականի չուրջ ։

«ԸՆՏՐԵԱԼ ԾՈՂՈՎՈՒՐԴ»Ը

Էսէնականները կը վարէին անապատա– կան կեանք մը, կը պահէին նախնի հա – ւատք մը, բարոյական բարձր ըմբռնում– ներ ունէին, կը ճանչնային միակ Աստ – ուած մը, որուն բացարձակ հպատակու– թիւն կը յայտնէին եւ պատրաստ էին զոհուելու, չարչարուելու Աստուծոյ փառքին համար։ Կը հաւատային, թէ Աս– տուծոյ ընտրեալներն էին եւ անապատ քաշուելով, համայնքային կեանք վարե – լով, միանարար պատրաստուելու էին Վերջին Դատաստանին՝ Եսայի մարգա – րէին յանձնարարութեան համաձայն. « Ճամբայ բացէք Տիրոջը անապատին մէջ »։

Անապատականները մասնաւոր արարո– ղութեամբ անդամներ կ'ընդունէին, խս– տացող նզովքի ենթակայ էին օրէնքէն, կարգապահութեան կանոններէն չեղում կատարողները ։

Միայն պատմական չրջանակի մէջ մնա– լով Պոսթընի առաջին եկեղեցիին հովի – ւը, Տ· Հաուլեթ, նմանութիւններու մօտ սարբերութիւններ ալ կը գտնէ Քրիստո– նէութեան եւ Էսէնեաններու վարդապե – տութեան միջեւ (էջ 188էն 198)։

ՅԻՍՈՒՍԻ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ

Մագաղաթներ եւ ուսումնասիրութիւն– ներ նորութիւն մը չեն բերեր ։ Հայոց անդամ քննուած, վիճաբանութեան դրր– ուած հարց մը կը ներկայացնեն՝ ընդու – նելով հանդերձ, թէ վիճելի է եւ համա – ձայնութեան դեռեւ մը կարելի չէ գըտ – նել։ Եկեղեցականներ պատմական – քն – նադատական կալուածի մէջ մնալով իսկ՝ քննած են քրիստոնէութեան ծագու– մը, Քրիստոսի կեանքը։ Վերջին գործ մը, «Յիսուս – Քրիստոսի կեանքը » հե – ղինակութեամբ Հոմի Համալսարանի ուսուցիչ Յովսէփ Ռիչիոզդի վարդապե – տին, ջերմ գնահատութեան արժանացած է հրեայ պատմաբան Ժիլ Իսահակի կող– մէ, Մալչի պատմութեան ընթացքը չա– րունակուին։ « Հեղինակին բազմակող – մանի համառութիւնը, նիւթին խորապէս ծանօթութիւնը, առարկայականութեան իր ճիղը, չափի, չափաւորութեան մտա – հոգութիւնը անժխտելի են եւ բարձրօրէն գովելի »։

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄՆԵՐ

Մագաղաթներու քննիչները կը վերա – դառնան նախորդ գարու պատմաբաններու տեսութեան ։ Խուսարա Շիւրէ «Լէ Կրան դինիսիէ» գործով (էջ 469էն 549) կը ներ– կայացնէր էսենեաններու կեանքը, Յի – սուսի աշակերտութիւնը, առաքեալներու հասարակաց ընթրիքը, աւելցնելով, որ հրեայ անապատականներու կենցաղը նը – ման էր բիւզաքորեաններու կենցաղին ։ Առանց ծանօթ ըլլալու մագաղաթներուն։ Շիւրէ կը գրէր, ինչ որ կը կրկնեն անա– պատի մէկ անկիւնէն գտնուած ղլանիկնե– րը ուսումնասիրողները ։

Շիւրէի հետեւողութեամբ Մուշեղ Սե – րոբեան, տակաւին եկեղեցական, գրած է « Դրուագները», (1904ին)։ Նպատակ– ին վերնագրով ղլուխը վերցուած է Ռը – նանի «կեանք Յիսուսի»էն եւ Շիւրէէն, (էջ 101)։ « Գալիլիացին ճանչցաւ նշանը հին ընծայացուներուն, ընտանի՝ եգիպ – տոսի եւ պահուած՝ եսէնեաններու կող – մէ։ Աչխարհի մանկութեան տասն Յարե– թի որդիները պաշտած էին իրը նչանը երկրային եւ երկնային կրակին, իրը նը– շանը կեանքին ու իր բոլոր հաճոյքնե – րուն, սիրոյ եւ իր բոլոր հրաչալիքնե – րուն... ։ Ահա կեանքի եւ Անմահութեան մոզական նչանը։ Մարդիկ զանի ունէին երբեմն ու կորսնցուցին։ Կ'ուզե՞ս զանի նորէն իրենց տալ։ — Կ'ուզեմ։ Այն ա – տեն, տես ահա քու ճակատագիրդ»։ (էջ 120)։

ՅԻՍՈՒՍ Ի՛ՆՔ ԵՒՍ ԷՍԵՆԵԱՆ ՄԸՆ ԷՐ ...

Հին հաւատքը, պահուած էսենեաննե – րու կողմէ միայն մասնաւորներու հա – մար, Քրիստոս հանրութեան սեփակա – նութիւն դարձուց։ Ինքն ալ էսենական մըն էր, ներուս մը, ինչպէս Քրիշնա, Բիւդդհոր, Պղատոն, կենդպղով, սպի – տակագղեստ միջոց։ Երբեմն չակերտա – ւոր, երբեմն առանց չակերտի, վարդա – պետը ղրկականութիւն ըրած է չիւրքական ոճով ։ Ջնջած է այն տողերը, որոնք բա– ցորոշ կերպով մատչելի չէին հայ հաւա– տացեալներուն, ինչպէս նաեւ կրօնական ժողովի մը պատկառելի անդամներուն, որոնք ապահովաբար կարդացած էին «ե– րեք սեղանները» Պղատոնի, Լուտերի եւ Քրիստոսի, ամբողջապէս Շիւրէի հետե – ւողութեամբ։ Լուռ կը մնայ մարդկու – թեան խորհուրդի մասին, Աւետա – րանէն կը ներկայացնէ Քրիստոսի Յա – րութիւնը։ Հոս կը հետեւայ Ռընանէն, Շիւրէէն։ Քանի մը տարի վերջ հրապա – րակով պիտի ժխտէր Հոդեգալուստը ։ Յայտնի է, թէ կը ջանայ հաչտեցնել Ա – ւետարան ու չիւրքականութիւն ։ Շիւրէ ալ կը հետեւի Աւետարանին, Քրիստոսի երեւումը Մագթադինէի եւ առաքեալնե – րուն եւ յետոյ կ'աւելցնէ· «Եգիպտացի – ներ, պարսիկներ, Յիսուսէ առաջ եւ յե– տոյ Իսրայէլի մէջ, յարութիւնը երկու կերպով կը հասկցուէր, նիւթական եւ արտաքոյ, միւսը ոգեկան եւ աստուա – ծագիտական ։ Առաջինը ժողովրդական դաղափար մըն է որդեգրուած եկեղեցիէն կնոջթիկեաններու զսպումէն եաք, երկ – րորդը ներուներու խորունկ գաղափարն է»։ (Շիւրէ, էջ 540)։

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ...

Սերոբեան մինչեւ հոս հասած եւ կանգ առած է, համոզումը պահելով, օր մըն ալ դիմաց թօթափելու եւ ռուսոյական « խոստովանանք»ը դրելու համար, թէ՝ առաջին օրէն հաւատացեալ մը չէր ։

Բանասէրները դեռ պեղումներ պիտի կա– տարեն։ Աւ այժմ լուծելու են թէ ինչու Աւետարանիչներ եւ առաքեալներ լուռ – թիւն կը պահեն էսենականներու մասին եւ մագաղաթներուն մէջ ալ բառ մը չկայ Քրիստոսի մասին ։

ՅՈՐԻՆ ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ

ՀԱՑԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պատմական եւ Բանասիրական Գիտու – թիւններու Ընկերութեան չրջանակին մէջ, որուն կեդրոնատեղին կը գտնուի Պուքրէշ, կը գործէ յիշեալ ընկերութեան Արեւելեան ուսումնասիրութեանց բաժի – նը։ Սոյն բաժինը, որուն նպատակն է ա – րեւելեան հնդեւրոպական լեզուներուն պատկանող ժողովուրդներու (Ասիոյ եւ արարական երկիրներու ժողովուրդները) լեզուի, գրականութեան, արուեստի եւ ընկերային – անտեսական պայմաններու զարգացման ուսումնասիրութիւնը, իր գործունէութիւնը կը տանի 15 բաժիննե– րով, որոնցմէ նչենք՝ Արեւելեան հնդեւ– րոպական լեզուներու ենթաբաժինը, զոր կը ղեկավարէ յայտնի հայագէտ, համա – լսարանի դասախօս Վլատ Պընըկեանու, Հայ արդի գրականութեան եւ լեզուի են– թաբաժինը, Հնդկաբանութեան ենթա – բաժինը, Մայրագոյն Արեւելքի մշակոյթի եւ լեզուներու ենթաբաժինը, Արեւելեան փիլիսոփայութեան ենթաբաժինը, Արա – բական արդի գրականութեան եւ լեզուներու են – թաբաժինը ։

Արեւելեան ուսումնասիրութեանց բաժ– նի չրջանակին մէջ հայագիտութեան հե– ռանգործութիւնները տեղի կ'ունենան եր – կու ուղղութեամբ. հայ դասական լեզուն եւ հայ արդիական լեզուն ։

Հայագիտական հետազօտութիւնները եւ ուսումնասիրութիւնները կը կայանան գլխաւորապէս հետեւեալ աչխատանքնե – րուն մէջ. Ա) Հայ լեզուի քերականու – թեան եւ դասագիրքերու խմբագրութիւ – նը, Բ) Բառարաններու եւ հատընտիրնե– րու խմբագրութիւնը, Գ) Ռումանիոյ գր– րադարաններուն մէջ գտնուող հայկական հին ձեռագրերու եւ փաստաթուղթերու հետազօտութիւնը (Հաստատուած է, որ պոյութիւն ունին երեսուն հազար պատ – մական փաստաթուղթեր, որոնք պիտի հետազօտուին), Դ) Ռումանիոյ գանազան չրջաններուն մէջ, տեղւոյն վրայ ուսում– նասիրութիւնը այն ազդեցութեանց, զոր կրած է հայ լեզուն տարիներու ընթաց – քին եւայլն ։ Այստեղ պէտք է նչենք, որ այս ուսումնասիրութիւններուն եւ հետա– զօտութիւններուն տուրնթեր, Արեւելեան ուսումնասիրութեանց բաժինը կ'առա – ջադրէ նաեւ ժողովրդականացնել կա – տարուած հետազօտութիւնները։ Իրակա – նացնելու համար բաժնի հայագիտու – թեան հարուստ գործունէութեան վերա – բերեալ ծրագրին կէտերը, կը կազմա – կերպուին տարեկան դիտական նստաչըր– ջաններ, որոնց ընթացքին կը ներկայաց– ուին գանազան հաղորդագրութիւններ, կը հրատարակուին յօդուածները թէ՛ բաժնի սեփական ամսագրի մէջ եւ թէ երկրի ու արտասահմանի գանազան հանդէսներուն

Սակայն մեր տեսակցութիւնը չուտով վերածուեցաւ երկուքուկէս ժամնոց զր – լուխ – զլխի երկար խօսակցութեան մը՝ այժմեական բոլոր հարցերուն շուրջ։ Նըս– տած էինք կրեմլինի նախկին արքայական պալատին մէջ գտնուող Խրուչչեւի ան – պատճէն, երկար, նեղ դրասենեակին մէջ, որուն պատերէն մեղ կը դիտէին Մարքսի եւ Լենինի դիմանկարները։

Խրուչչեւ կարճահասակ, թիկնեղ, ճաղատ գլուխով մարդ մըն է 64 տարե – կան։ Իր ձեւերը՝ պարզ են ու զուարթ· դիւրաւ կը խնդայ եւ իր խնդուքը փո – խանցիկ է· իսկ իր մեղմ ձայնին մէջ հր– նազանդութիւն պարտադրող ժխտելի չէչտ մը կայ։ Ցողնած երեսոյթ մը ու – նէր, որ կրնար դէպի փէքին կատարած չորս օրուան իր ճամբորդութեան հե – տեւանքը ըլլալ· ճամբորդութիւն, որուն ընթացքին տեսակցութիւններ ունեցած էր Մաօ Ցէ Թունկի եւ Զինացի համակ – նաւոր այլ դեկավարներու հետ ։ Եւ քա– նի կը յառաջանար մեր խօսակցութիւնը, այնքան աւելի կը խորանար Եւրոպայի եւ խորհրդային պաչտօնական անձերու հետ նախապէս ունեցած խօսակցութիւններէն ստացած այն համոզումս, որ այսօրուան խորհրդային քաղաքականութեան, մտա– հոգութիւններուն եւ մտածելակերպին մէջ չատ մեծ է համայնավար Զինաստանի ունեցած կչիռը։

(1 Շար·)

Ա. ՍՊԻՎՔՆՍՔՆԻ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մ· Նահանգներու նախագահական նախկին թեկնածուներէն Ատլայ Սթիվքն– սըն, որ անցեալ Օգոստոսին երկար ճամ– բորդութիւն մը կատարած էր Խ· Միու – թենէն ներս, գրի առած է իր տպաւորու– թիւնները, որոնք կը հրատարակուին «Նիւ Եորք Հերալտ»ի մէջ։ Նկատի ու – նենալով հեղինակին անձնաւորութիւնը եւ գրածներուն չահեկանութիւնը, թարգ – մանաբար կը ներկայացնենք զանոնք մեր ընթերցողներուն ։

Ա· ԽՐՈՒՇՉԵՒԻ ՀԵՏ ՈՒՆԵՑԱԾ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՍ

Ֆինլանտիոյ ծոցէն մինչեւ Սիպերիա, կեդրոնական Ասիա, մինչեւ Զինական սահմանագլուխը, այն ինչ որ տեսայ Խ· Միութեան ընդմէջէն 7000 մղոն ընդար – կող ճամբորդութեանս ընթացքին, կա – րելի է խորհրդանչել հետեւեալ ձեւով — «մարդկային աչխատանք »։

Այցելեցի ընդարձակ ագարակներ ու հսկայական գործարաններ, տեսակցու – թիւններ ունեցայ պետական պաչտօնա – կան անձնաւորութիւններու հետ, պատե– ցայ դիտական կեդրոնները, գլխորցներ, համալսարանները, էլեկտրական կայան – ները, ծանօթացայ գինաչինութեան ծրա – գիրներու, խօսեցայ ամէն աստիճանի ու արհեստի մարդոց հետ ։

Վերադարձիս, այս բոլորէն հետս կը բերեմ ընդարձակ, հարուստ, բայց իր կարելիութիւններուն չափով չչահագործ – ծուած երկրի մը տպաւորութիւնը, որ օրն ի բուն կ'աչխատի մէկ նպատակի իրա – գործման համար — զարգանալ, բարձրա– նալ, Ամերիկայի ձեռքէն աչխարհի ա – ռաջնութիւնը խլելու համար ։

Երկրին ամբողջ կազմակերպութիւնը — դաստիարակչական, դիտական, ճարտա– րարուեստական, երկրամչակութեան եւ վարչական մարդերուն մէջ — անդադրում աչխատանքով կը միտի ձեռք ձգել յաւել– եալ արտադրութիւն, կեանքի աւելի լաւ պայմաններ, ընկերային ապահովութիւն, ուժ, եւ միջազգային ազդեցութիւն ։ Հանիլ, հաւատարիլ, մրցիլ եւ դլեխ անց– նիլ Մ· Նահանդները։ Ահա այս է երգե– րու, ճառերու եւ Խ· Միութեան մէջ ա – մէն տեղ ներկայ միջոցնակ քարոզչու – թեան յանկերգը ։

Սակայն մէկ մարդի մէջ գոնէ անմըր– ցելի են — հիւրասիրութեան մէջ, որ ինքնարուխ է եւ գերծ՝ քարոզչութեան ազդեցութենէն ։ Խ· Միութեան ընդմէջէն կատարած ճամբորդութեանս ընթացքին, մինչ Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանա – տունը ամբոխին կողմէ կը քարկոծուէր, մինչ պաչտօնական մամուլն ու ձայնաս– փիւռը կը փողահարէին «ժողովուրդին դայրոյթը» Մերձ· Արեւելքի մէջ ամե – րիկեան «յարձակումի»ին մասին, միեւ – նոյն « ժողովուրդը » դիս ամէն կողմ կ'ողջունէր միեւնոյն սրտբաց, բարեկա – մական ու յաճախ յուղիչ ոգեւորու – թեամբ ։

Այս յօդուածաչարքին մէջ կ'ուզեմ գրի առնել այս ընդարձակ եւ խորհրդաւոր երկրէն ունեցած տպաւորութիւններուս մէկ մասը։ Սակայն ամէն բանէ առաջ կ'ուզեմ ծանրանալ անմիջական հետա – քրքրութիւն ներկայացնող հարցի մը վը– րայ — Նիքիթա Խրուչչեւի հետ աչխատա– կի ընդհանուր կացութեան մասին ունե – ցած մէկ խօսակցութեանս վրայ ։

Խրուչչեւի դէպի Փէքին կատարած դաշնի ճամբորդութեան յաջորդ օրն էր· նախայեղափոխական չրջանէն մնա – ցած չքեղ չէնքի մը մէջ ճաչի նստած էի ներկայ Արտաքին նախարարին եւ իր գործակիցներէն մէկ քանիին հետ, երբ անսպասելի կերպով յայտնեցին ինծի, թէ քանի մը վայրկեան վերջ Խրուչչեւ իմ այցելութեանս կը սպասէր։ Տեսակցու – թեան ընթացքին կ'ուզէի չնորհակալու – թիւններս յայտնել այն բացառիկ ընդու– նելութեան համար, որուն արժանացած էի ամէն կողմ, քաղաքներուն թէ գիւղե– րուն, պաչտօնական դրասենեակներուն թէ գործարաններուն մէջ ։

Սակայն մեր տեսակցութիւնը չուտով վերածուեցաւ երկուքուկէս ժամնոց զր – լուխ – զլխի երկար խօսակցութեան մը՝ այժմեական բոլոր հարցերուն շուրջ։ Նըս– տած էինք կրեմլինի նախկին արքայական պալատին մէջ գտնուող Խրուչչեւի ան – պատճէն, երկար, նեղ դրասենեակին մէջ, որուն պատերէն մեղ կը դիտէին Մարքսի եւ Լենինի դիմանկարները։

Խրուչչեւ կարճահասակ, թիկնեղ, ճաղատ գլուխով մարդ մըն է 64 տարե – կան։ Իր ձեւերը՝ պարզ են ու զուարթ· դիւրաւ կը խնդայ եւ իր խնդուքը փո – խանցիկ է· իսկ իր մեղմ ձայնին մէջ հր– նազանդութիւն պարտադրող ժխտելի չէչտ մը կայ։ Ցողնած երեսոյթ մը ու – նէր, որ կրնար դէպի Փէքին կատարած չորս օրուան իր ճամբորդութեան հե – տեւանքը ըլլալ· ճամբորդութիւն, որուն ընթացքին տեսակցութիւններ ունեցած էր Մաօ Ցէ Թունկի եւ Զինացի համակ – նաւոր այլ դեկավարներու հետ ։ Եւ քա– նի կը յառաջանար մեր խօսակցութիւնը, այնքան աւելի կը խորանար Եւրոպայի եւ խորհրդային պաչտօնական անձերու հետ նախապէս ունեցած խօսակցութիւններէն ստացած այն համոզումս, որ այսօրուան խորհրդային քաղաքականութեան, մտա– հոգութիւններուն եւ մտածելակերպին մէջ չատ մեծ է համայնավար Զինաստանի ունեցած կչիռը։

(1 Շար·)

ԿՅԱՆՔԻՑ

Բ.

ՀՈՒՇԵՐ

ՊԱՏԿԱՌՆԵՐ

Ցիշո՞ւմ ես, ընկեր, մեր ժողովները, մեր ելույթները, մեր ոգևորությունը, երբ մենք հավաքվում էինք մեր ընկերոջ՝ Ավետիսի տանը, որ հիվանդ էր, ու նա մեզ կարդում էր իր պատկերները։ Ինչպե՞ս չես հիշում, որ ես ամեն անգամ ասում էի քեզ, որ ինձ համար ամենից հետաքրքրականը նրա հիվանդությունն էր, որ նա ինքն էր ասում, թե ինքը ոչ թե հիվանդ է, այլ ուղղակի ուզում է մեռնել։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչպես է մարդը մեռնում, որ ինքն էլ գիտենա, թե երբ է մեռնելու։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչպես է մարդը մեռնում, որ ինքն էլ գիտենա, թե երբ է մեռնելու։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչպես է մարդը մեռնում, որ ինքն էլ գիտենա, թե երբ է մեռնելու։

պալելու համար, որոնք երեւան էլան. իսկ այսօր՝ Գահիրէ կը ղրկէ իր բանա – կին սպանները, որպէսզի այդ ղործը կա – տարեն: Բայց, չնորհիւ մեր ոստիկանու – թեան, յաջողեցանք ձերբակալել Թունե – պի մէջ խռովութիւններ ստեղծելու առա – քելութեամբ եկած եղիպտացի բարձրաս – տիճան դինուորականները, որոնք իրենց նպատակին համար կ'աշխատէին օգտա – ղործել Ալժերիայի տարագիրները, դէնք տալով անոնց: Եղիպտացի յիշեալ սպա – նները այսօր կը գտնուին մեր բանտերուն մէջ »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ « Նոյէ Տէօչլանա» թերթը կը ղրէ թէ Պերլինը նոր ջեմոյ մը եղաւ, ժամանակն է որ ըր – բաման բանակները հեռանան եւ խաղա – ղութիւնը վերահաստատուի Պերլինի մէջ: Միւս կողմէ, Արեւմտեանները կը սպա – սեն որ Մոսկուա յանձնէ իր խոստացած «կարեւոր փաստաթուղթ»ը՝ Գերմանիոյ կացութեան չուրջ:

Մակի դէտերը, որ ցարդ կը գտնուէին Պէյրութ, սկսան մեկնիլ, մօտ վեց հա – րիւր դէտերուն երեսունը մեկնեցան, իսկ միւսները պիտի հեռանան յաջորդաբար, փոքր խումբերով:

Կիպրոսի Ցոյները ընդհանուր ղործա – դուլի սկսան երկուշաբթի օր՝ Մակի Ընդհ. ժողովին առջեւ բացուող վիճաբա – նութեանց ազդելու նպատակով:

Լիզպոնացի մէջ ձերբակալուեցան չորս ձախակողմեանները, որոնք վերջերս փոր – թուկալ հրաւիրած էին անգլիացի աչ – խատաւորական՝ Պեւանը:

Սոիսայի կառավարութիւնը պաշտօ – նապէս ճանչցուեցաւ Միացեալ Նահանգ – ներու կողմէ: Ջօր. Ապուտ կը գտնուի լուրջ դժուարութեան մէջ, նկատելով որ բանակը ակար է եւ Նասրի կողմնակից – ները զօրաւոր հոսանք մը կը ներկայա – ցնեն:

Մոսկուայի «Իզվեստիա» թերթը կը ղրէ թէ խորհրդային դիտունները չուտով պիտի մեկնին Լուսին. այս ուղղու – թեամբ լուրջ աշխատանքներ սկսած են:

Լեհաստանի ուսանողներու չրջանակին մէջ կատարուած քննութենէ մը երեւան եկաւ որ անոնց 66 առ հարիւրը հաւա – տացեալ են, իսկ 1,8 առ հարիւրը՝ հա – մոզուած համայնավար: Ուսանողներուն 70 առ հարիւրը կողմնակից են որ ընկեր – վարութիւնը յաղթանակէ՝ աշխարհի մէջ:

Մակի տարագիրներու բաժնի նախա – գահը յայտարարեց թէ ներկայիս քսան միլիոն տարագիրներ կան աշխարհի մէջ, որոնց 1·160·000ը Եւրոպայի մէջ, մէկ միլիոն՝ Եւրոպայէ դուրս, 140·000 Թու – նուզի եւ Մարոքի մէջ, 9 – 10 հազար Զի – նաստանի մէջ եւն.:

Ս. Միութենէն 17 ուսնասողներ ան – ցեալ տասցան Միացեալ Նահանգներու համալսարաններուն մէջ չարունակելու համար իրենց ուսումը. միւս կողմէ ամե – րիկացի քսան ուսանողներ կը հետեւին Մոսկուայի եւ Լենինկրատի համալսա – րաններու դասընթացքներուն:

Սոլրիւացի պինուորներ Հուլէի մէջ կրակ բացին Իսրայէլացիներու վրայ, կը հաղորդէ Իսրայէլեան բանակի բանբերը, աւելցնելով թէ զոհ չկայ Հրեաներու կողմէ: Սուրիացիները կը յայտնեն թէ Իսրայէլացիները յարձակում զործած ու եռ մղուած են:

Ալբի Տիկին Բոլէթ Պարտաքճեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Պարտաքճեան եւ զա – ւակը Ժան Քլոտ, Տէր եւ Տիկին Կարա – պետ Պարտաքճեան եւ զաւակները (Հա – լէպ), Տիկին Սանդուխտ Պարտաքճեան (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Ամենակ Կիւլէսէրեան (Ամերիկա) կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, եղբօր, հօրեղբօր, քրոջորդւոյն

ՍԱՄՈՒԷԼ ՊԱՐՏԱՔՃԵԱՆԻ

մահը, ((Շաբաթ 22 Նոյեմբերին) իր ըն – նակարանը 7 Բիւ Մուլէն տէ Փրէ, փա – րիզ (13):

Մարմինը պիտի փոխադրուի 25 Նո – յեմբեր, այսօր երեքշաբթի, Մարսէյլ եւ յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի հոն, Ջորեքշաբթի առաւ. ժամը 10ին, Էկլիզ Սէն Փիէրի մէջ:

Կը խնդրուի ներկայս իքր մահազդ նը – կատել:

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

Պ. Տիգրան Թաթոյեան եւ զաւակնե – րը, Այվազեան, Ճառայեան ընտանիքնե – րը ցաւով կը ծանուցանեն իրենց կնոջ, մօր եւ աղզականին՝

ՎԱՋԻԱՆՈՒՇ ԹԱԹՈՑԵԱՆԻ

(Ծնեալ Սամուէլեան)

մահը, որ տեղի ունեցաւ Թիմոնի հիւան – դանոցը Նոյեմբեր 23ին, 53 տարեկանին: Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այ – սօր՝ երեքշաբթի ժամը 15·30ին. Փրա – տոյլ Մայր եկեղեցին:

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իրրեւ այդ նկատել:

ՑԱՌԱՉ.— Մեր ցաւակցութիւնները:

Ալբի Տիկին Վերժին Մարկոսեան եւ զաւակները՝ Տէր եւ Տիկին Ժաք Մար – կոսեան, Տէր եւ Տիկին Նիկողոս Մար – կոսեան, Աշոտ եւ Ալտա Ղարիպեան եւ ընտանիքը, Տէր եւ Տիկին Թիւլէր եւ Ցա – րութիւն Հիսլեան ընտանիքները, Ալբի Տիկին Փեփրոն Հիսլեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Աստուածատուրեան եւ զա – ւակները կը ծանուցանեն իրենց ամուս – նոյն՝ հօր եւ աղզականին՝

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆԻ

մահը:

Յուղարկաւորութիւնը այսօր երեքշար – թի, ժամը 3·30ին: Հաւաքուիլ իր բնա – կարանը:

3 Բիւ Ֆրագոնար (Իսի):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Քիւրքեան, Մերիկեան, Սիմոնեան, Ճանալեան եւ Կուսուզեան ընտանիքնե – րը, կուզան իրենց խորին շնորհակալու – թիւնները յայտնելու բոլոր բարեկամնե – րուն որ մասնակցեցան իրենց սուգին:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԸ

Դեկտեմբեր 21ին:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՍԵՊՏԿՄԲԵՐ-ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, թիւ 201–202, էջ 48:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Երաժշտութիւն եւ հոգեվերլուծում (ԽՄԲ.).— Նուչ կե – րաւ թունաւորուեցաւ (ՏՕՔԹ. ԿՈՒԼԻ).— Զինորսութիւն եւ բժշկութիւն (ՏՕՔԹ. ԱՇՃԵԱՆ).— Հորթոնի հիւանդութիւն (ՏՈՔԹ. ՄԻՆԵՐՎԱ).— Խմելիք ջուրի պահանջը (ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ).— Անդիմադրելի քունը (ՏՈՔԹ. ԳԱ – ԼՈՒՍՏԵԱՆ).—Սեղանի Սպասները (ՏՔԹ. ՊԼՕՆՏԻԼ).— Հայաստանի բնութիւնը (Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ).— Դաշտանի անկանո – նութիւն (ՓՐՈՖ. ԼԱՖՕՆ).— Բժշկ. գր – չպերը (Ց. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ).— Ցղի կիներուն ճամբորդութիւնը (ՏՈՔԹ. Ա.Լ – ԹՈՒՆԵԱՆ).— Կերակուր եփելու ձեւեր (Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ).— Սիրտը բարախում է (ՏՈՔԹ. Հ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ).— Մայրեր որ կաթ չեն ուզեր տալ (ՏՈՔԹ. ՔԼԱ – ՐԻՍ).— Քալեցէք, վա՛ռք ոտքերուն (ՏՈՔԹ. ՆԱԻԱՍԱՐԴ).— Աչքի առողջա – պահութիւն (Ք.).— Ի՞նչպէս օղնել խեղ – դուղին (ԽԱՋՈՒՀԻ):

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան 1·200 ֆրանք արտասահման 1·500 ֆրանք:

Դիմել Շ. Նարդունիի Ցառաչի հասցէով:

PENSION DE FAMILLE
AVEC CONFORT
M. O. AVAKIANTZ
52, Grand'rue
Moncerf (S. et M.)
Tél.: 57
pour retraités, convalescents, repos
téléphonner SUF. 82-59
aux heures de repas

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԽՆԴՈՑՔ ԻՍԻԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նոյ. 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Խրիմեան սրահը:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 30ին:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

×

ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ

29 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Դաշ – նակցութեան Տան մէջ:

Կը խօսի Ընկ. ԽԱՋԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԻՐԻՒԻԻ ՄԷՋ

30 Նոյ. կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Քաթր Պիւիսօն Փըթի Շալէ, ընկ. Պա – պիկեանի սրահը:

Կը նախագահէ՝ Ընկ. ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔ – ՄԷՆԵԱՆ:

Կը խօսի Ընկ. ԽԱՋԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ այս Ջորեքշաբթի, ժամը 21ին Գաֆէ Քատէի սրահը:

Պիտի խօսի ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԼԹԵԱՆ:

Նիւթ՝ «Հայաստանի մէջ վերջերս հրա – տարակուած Վահրամ Փափազեանի երկ – հատոր յուշագրութիւնը»:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտեմ – բեր քսանին, Սալոն Սփլանտիտի մէջ:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի մարմիններուն ներկա – յացուցիչները, այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Մշակոյթի Տան սրահին մէջ, 17 Բիւ Պլէօ, մէթրօ Քատէ:

ՄԱՐՍԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Պոմոնի Զա – տարեան ենթակոմիտէն ընդհ. անդամա – կան ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկեր – ները այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորա – կան հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Անհրաժեշտ ներկայութիւն:

ԿԱՊՈՒՏԱՆ ԽԱՋԻ Պոմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնս ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս երկու – շաբթի օրը, ժամը 3·30ին Սահակ Մես – րոպ դպրոց սրահին մէջ: Շատ կարեւոր հարցերու չուրջ խորհրդակցելու համար: Բոլոր անդամուհիներուն ներկայութիւնը խիստ կարեւոր է:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երեւանէն Պերճուհի Փունարճեան կը փնտռէ իր քոյրը Արմենուհի Օհաննէս – եան (Շապին Գարահիսարի էնտէրէս գիւղէն), հօր անունն է Յարութիւն Տէր – ակրեան, մօրը Արուսեակ, Պոլիսէն Պեր – ճուհին երեւան գացած է, իսկ Արմենու – հին Աւժանթին, տասը տարի է որ իրար – մէ լուր չունին: Կը խնդրուի իր հասցէն դիտցողներէն իմացնել Վահան Հիւսեա – նին, 16 Բիւ Նաւսէէ Տէսին (Իզէր), Ֆը – րանս:

Կը խնդրուի Պուէնոս Այրէսի «Արմե – նիա» թերթէն արտատպել:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Հայագիտական եւ արեւելագիտական գրքեր

Եւրոպական եւ արեւելեան լեզուներով —

Ձոխ մրերբ հայերէն գրքերու Հայաստանեան հին եւ նոր հրատարակութիւններ

— Կը գնէ եւ կը փոխանակէ հայերէն գրքեր —

LIBRAIRIE H. SAMUELIAN

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris 6e

51 Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e)

ՆԱ_ՀԻ_ԹԱ

ՀՐՈՒՇԱԿԸ, որ կը պատրաստուի շուշմայով (*սուսամ*) եւ շաբարով, առաջնակարգ սնունդ մըն է, կազդուրիչ՝ շնորհիւ շուշմային, որ Արեւելքի մէջ ծանօթ է նաեւ հինէն ի վեր, իր հրաշալի բուժական յատկութիւններով, իր երիտասարդացնող տարրերով, քարմութիւն պարգեւող բաղադրութեամբ:

Այսօր Արեւմուտքի մէջ եւս բժշկական հեղինակութիւններ կը հաստատեն մանաւանդ պէս էական այս սննդանիւթին արժէքը:

BOSPHORE
2, Rue Louis Astoin - Marseillle

ԱՐՏԱԴՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՀԻԻՍՈՒԱԾԵՂԷՆԻ ԳՈՐԾԱՏԷՐԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Համաձայն չարք մը զրոյցներու ԻԹԱԼՊԱ մեքենաներու զործարանը կը փակ – ուի յառաջիկային:

Ներկայիս կրնանք հերքել այս լուրը որուն չարամիտ բնոյթը ունի մէկ նպատակ՝ վնասել ԻԹԱԼՊԱ. սարքաւորումին օրէ օր զարգացող յառաջդիմու – թեան:

Այս՝ թէեւ արդելք չէ որ մեր վաճառանիշը աւելի հռչակ ստանայ:

Գործատէրերու մօտ գտնուող մեր մեքենաներու թիւը կը փաստէ արդէն անոր որակը:

NALTA

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ՆՈԵՄԲԵՐ
MERCREDI
26 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8353 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4154

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՎԷՁ «ՄԻԱՑԵԱԼ ՇՈՒԿԱՅ»Ի ՇՈՒՐՋ

Եւրոպական վեց երկիրներ, — Ֆրանսա, արեւմտեան Գերմանիա, Իտալիա, Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ (վերջին երեքը ծանօթ՝ Պենէլիւքս անունով), 1957 Մարտ 25ին Հռոմի մէջ ստորագրեցին Համաձայնագիր մը, որ կը կոչուի Միացեալ կամ Հաւաքական Շուկայ (Մարշէ Քոմէօն):

Դաշնագիրը յղացուած էր 1955ին Մեսինայի մէջ՝ յիշեալ վեց պետութեանց խորհրդաժողովին կողմէ: Պելժիոյ այն ատենուան արտաքին նախարար Սփաք (Ներկայիս ընդհ. քարտուղար Ատլանտեան կազմակերպութեան) մէկուկէս տարուան աշխատանքէ վերջ, յաջողած էր պատրաստել կողմերուն ընդունելի ծրագիր մը:

Այդ համաձայնագիրը, որ կը բաղկանայ 248 յօդուածներէ, գործադրութեան պիտի դրուի յառաջիկայ Յունուար 1ին:

Նոյն օրը նոյն վայրին մէջ վեց երկիրները ստորագրած էին նաեւ «Եւրատոմ»ի դաշնագիրը՝ 224 յօդուածներով եւ յաւելուածներով:

«Միացեալ Շուկայ»ի ծրագրին հակառակ էր Մեծն Բրիտանիա առաջին օրէն սկսեալ:

«Եւրոպայի Տնտեսական Գործակցութեան Կազմակերպութեան» 17 անդամներէն 11ը դուրս կը մնան «Միացեալ Շուկայ»էն:

Գրեթէ երկու տարիէ ի վեր բանակցութիւնները կը կատարուէին՝ «Փոխանակութեան Ազատ Գօտի» մը ստեղծելու համար վեց երկիրներու տահմաններէն դուրս:

Անգլիան է, որ ամէնէն աւելի չահագրգռուած էր այս Գօտիով:

Դաշնագիր պետութեանց գաղթավայրերն ալ յարած ըլլալով «Միացեալ Շուկայ»ի համաձայնագրին, Ֆրանսայի եւ Պելժիոյ գաղթավայրերը մրցումի պիտի ելլէին բրիտանական գաղթավայրերուն հետ՝ աւելի նպաստաւոր պայմաններով առեւտուր ընելու համար Եւրոպայի հետ, օգտուելով դեղչեալ մաքսատուրքէն:

Բանակցութիւնները ո՛չ միայն արդիւնքի մը չհանգեցան, այլ վերջերս բուռն վիճաբանութիւններէ ետք ընդհատուեցան: Անգլիական պահանջները անընդունելի կը նկատուէին Ֆրանսայի կողմէ:

«Փոխանակութեան Ազատ Գօտի» մը ստեղծելով, Անգլիացիք կ՛ուզէին, որ իրենց գաղթավայրերն ալ օգտուին դեղչեալ մաքսատուրքէն եւ այլ առաւելութիւններէ, առանց մասնակցելու «Միացեալ Շուկայ»ի պարտաւորութեանց:

Գերման կառավարութիւնը համաձայն է Ֆրանսայի հետ: Սակայն վերման ղեկավարները ու առեւտրականները կ՛ուզեն յարել անգլիական տեսակէտին, իրենց գործառնութեանց չջլանակը ընդարձակելու համար: Տնտեսական նախարար Էրհարտ եւս կողմնակից է իրենց:

Զօրավար Տը Կոլլ եւ Գերմանիոյ վարչապետ Ատենաուերի խոսակցութեանց դլխաւոր նիւթերէն մէկն ալ այս փշոտ հարցն է:

Ֆրանսայի վարչապետին հիմնական ծրագիրն է ամրապնդել բարեկամական կապերը Գերմանիոյ հետ: Այդ պատճառով ալ իշխանութեան դլուխ գալէն ի վեր դէպի օտար երկիրներ իր ճամբորդութիւնը առաջին անգամ Գերմանիայէն է, որ կը սկսի: Անցեալ Սեպտեմբեր 14ին Ատենաուերը այցելած էր զօրավարին՝ Քոլոմպէ լէ Տէօ ղ'Էկլիզի իր բնակարանին մէջ:

Ֆրանսայի վարչապետին ճամբորդութիւնը քաղաքավարական փոխ – այցելութեան մը սահմաններէն դուրս ելլելով՝ քաղաքական կարեւոր հանդրամանք մը կը առանայ:

Ֆրանսա եւ Գերմանիա կարեւոր ուժ մը կը կազմեն Եւրոպայի մէջ:

Երկու երկիրներու միջեւ միացեալ ձագատ մը նախագիծը պիտի ըլլայ «Եւրոպայի Միացեալ Նահանգներ»ուն, որուն կը ձգտին բոլոր անոնք, որ տեւական խաղաղութիւն կը բաղձան աշխարհի:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

ՊՈՒՐԺԷՍ ՄՈՆՈՒՐԻ, ԼԸ ԹՐՈՒՔԷՐ ԵՒ ԹԷԹԺԷՆ ԿԸ ՔԱՇՈՒԻՆ

ՀԱՄԱՑՆԱԿԱՐՆԵՐԸ 1·650·000 ՁԱՅՆ ԿՈՐՍՆՑՈՒՑԻՆ

Երէկ տասած էինք ընտրութիւններու արդիւնքը՝ 6·610·615 քուէարկողներու վրայ, նկատելով որ տակաւին վերջնական ճշդում մը չէր եղած:

Այսուհանդերձ, ընդհանուր համեմատութիւնը դրեթէ չէ փոխուած. արձանագրուած էին 27·236·491 հոգի, որոնց 77,1 առ հարիւրը քուէարկեց, իսկ 22·9 առ հարիւրը ձեռնպահ մնաց:

Ներքին նախարարութիւնը հրատարակած է պաշտօնական տեղեկագիր մը, առաջին ընտրաշրջանի վերջնական արդիւնքներով: Այսպէս, Համայնավարները ստացած են ձայներու 18·9 առ հարիւրը, այսինքն՝ 3·882·204 քուէ: Առաջին աթոռով միայն մէկ համայնավար ընտրուեցաւ: Ինչպէս կը տեսնուի, Թորէզի եւ Տիւքլոյի կուսակցութիւնը զգալի նահանջ կանջ մը կ՛արձանագրէ: Կիրակիէն ի վեր թերթերն ու ձայնասփիւռը կը չեշտեն Համայնավարներու պարտութիւնը, յայտնելով թէ Ֆրանսա դէպի աջ կը յարի: Արդարեւ, 1956էն ի վեր համայնավար կուսակցութիւնը կորսնցուցած է 1·650·000 ձայն, ինչ որ բաւական ուշադրաւ է, երբ նկատի առնենք թէ միայն երկու տարուան ժամանակամիջոց մը կայ երկու ընտրութիւններուն միջեւ:

Նոր Հանրապետութեան Միութեան (կուկան) յառաջխմութիւնը զգալի է, արդարեւ, այս կուսակցութիւնը ստացած է ձայներու 17·6 առ հարիւրը, մինչ Ընկերվարականները կայուն վիճակի մը մէջ կը գտնուին, ապահովելով քուէներու 15·5 առ հարիւրը: Ներքին նախարարութիւնը կը յայտարարէ թէ Անկախները ստացած են ձայներու 13·7 առ հարիւրը, բայց կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն պաշտօնական դիտողով մը կը բողոքէ եւ «ձգտումնաւոր» կ՛որակէ նախարարութեան տուած թիւը, քանի որ Անկախները 250 թեկնածու ներկայացուցած էին՝ 465 չէջանններու համար, մինչ միւս կուսակցութիւնները ամէն կողմ կը մասնակցէ – էն ընտրութեան, հետեւաբար՝ արուած թիւը միայն 250 չէջաններու համար է, ինչ որ կը պարզէ թէ այս կուսակցութեան համակիրները աւելի շատ են: Այս կուսակցութիւններէն ետք յաջորդաբար կուգան՝ Ժողովրդ. Շարժում, 9·1 առ հարիւր, Ձախ Կեդրոն՝ 3·5, Արմատական եւ Արմատական – Ընկերվարական՝ 4·8, Քրիստոնեայ դեմոկրատները՝ 2·5, զանազան ձախերը՝ 1·4, զանազան չափաւորականները՝ 6·2, իսկ ծայրայեղ աջերը ստացած են ձայներու 3·3 առ հարիւրը:

433 թեկնածուներ համեմատականի մրցած են, որոնք ընտրապայքարը պիտի տանին Նոյեմբեր 30ին: Պէտք է չեշտել տակաւին, որ երեք կարեւոր անձնաւորութիւններ՝ Պուրժէս Մոնուրի, Թէթժէն եւ Լը Թրոքէր համեմատականի մնալով ընտրապայքարէն քաշուեցան: Միւս կողմէ Մենդէս Ֆրանսի հակառակորդ թեկնածուն՝ Մոնթանը երեսփոխան ընտրուած է 42 տարեկան, փաստաբան մը, վեց զաւկի հայր, որ 26 տարիէ ի վեր չպարտուած Մենդէս – Ֆրանսը պարտութեան մատնեց:

Մինչեւ Նոյեմբեր 30, համեմատականի մնացած լաւ դրութեան մէջ պտնուող թեկնածուները աշխատանք կը տանին, որ իրենց համակարծիք թեկնածուները ընտրապայքարէն քաշուին՝ ձայները համախմբելու համար:

Արտասահմանի մէջ մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասուէր երեսփոխանական ընտրութիւններու արդիւնքին: Ուշադրութեան մէջ անակնկալի եկած են Նոր Հանրապետութեան Միութեան յաղթանակն: Ամերիկեան մամուլը կը չեշտէ թէ Ֆրանսա դէպի աջ կը յարի, մինչ «Նիւթ» թերթը կը գրէ — Տը Կոլի ուժերը կը յաղթեն. Ֆրանսական ընտրութիւնը համայնավարները կը ճզմէ:

Լոնտոնի մէջ կը մտածեն թէ այս ընտրութիւններէն ետք կառավարութիւնը աւելի կայուն պիտի ըլլայ:

Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ երեսփոխանական ընտրութիւններու արդիւնքը Զօր. Տը Կոլի յաղթանակը կը նկատեն, չչեշտելով թէ Սահմանադրութեան բարեփոխման ընդդիմացած կուսակցութիւնները հոգ կը կորսնցնեն:

Մոսկուայի ձայնասփիւռը ոչ մէկ մեկնաբանութիւն տուաւ եւ պոհացաւ կարդալով միայն «Իւմանիթէ»ի խմբագրականը:

× «Օսար» կը նախատեսէ թէ Նոր Ապ. Ժողովին մէջ համայնավարները պիտի ունենան մօտ 24 երեսփոխան, Ընկերվարականները՝ 74, Նոր Հանրապետութեան Միութիւնը՝ 140, Անկախները՝ 109, Ժողովրդ. Շարժում՝ 57, Արմատականները՝ 41, զանազան՝ 20:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Կինէի եւ Ղանայի միութեան հարցը մեծապէս կը հետաքրքրէ քաղաքական շրջանակները, արդարեւ Սքու Թուրէ եւ Ն'Քրումա կը մտածեն այդ ձեւով Ափրիկէի Միացեալ Նահանգներու հիմը դնել: Միւս կողմէ Ֆրանսական Սուտանը հանրապետութիւն հռչակեց եւ յարեցաւ Հասարակապետութեան:

ՍՈՒՏԱՆի նախկին վարչապետ Մալիլ յայտարարեց թէ եթէ բանակը իշխանութեան դլուխ չդար՝ երկիրը պիտի մատնուէր Լիբանանի ողբերդական կացութեան, ակնարկելով թէ պատրաստ է դադարեցնելու Զօր. Ապուտի հետ:

ԿԻՊՐՈՍի մէջ ընդհանուր գործադուլի հրահանգը գործադրուեցաւ Յոյներու կողմէ. երկուշաբթի օր ցոյց մը եղաւ, ի նպաստ անկախութեան. ցուցարարները կը պոռային «Կեցցէ՛ Էոֆան», «Անկախ Մաքարիոսի ծրագիրը», «Մենք անկախութիւն կ'ուզենք» եւն.: Ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ բախում ունեցաւ ցուցարարներուն հետ. քանի մը վիրաւորներ կան: Այս միջադէպէն ետք լուսարձակի դրութիւն հաստատուեցաւ կղզիին մէջ:

ՊԵԼԺԻՈՑ ելեկտրական եւ կապի բանուորներու գործադուլը վերջացաւ, բանթողներու եւ իշխանութեանց միջեւ համաձայնութիւն գոյացած ըլլալով:

ՅԱՆԱՍԱՅի նախարար Անթէ Մալրօ, որ Պարսկաստան կը գտնուի ներկայիս, պինդ բանակցութիւններ ունեցաւ պետական եւ քաղաքական պետավարներու հետ խորհրդակցելէ ետք ճաշեց Շահին հետ:

ՅԻՈՇԻՆԿԹՆի կիսապաշտօնական շրջանակներուն համաձայն՝ Նասր կը մտադիր է ամերիկեան օժանդակութիւն մը ապահովել Ասուանի ամբարտակին շինութեան համար:

ԱՐԻՒՆՈՏ ՏԱՍՆՕՐԵԱԿ ՄԸ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՀԱՅԱԲՆԱԿ ԹԱՂԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Յառաջ»ի)

ՊԷՅՐՈՒԹ, 21 Նոյեմբեր.— Նոյեմբեր 11ին Յառաջի մէջ հրատարակուած թղթակցութեամբ կ'ըսէի ի միջի այլոց, թէ ըմբոստութեան չրջանին հայանուն կարմիրներու դրգռութեանց հետեւանքով կազմուած «հայկական ճակատը երկուաեռ ստեղծեց սուր լարուածութիւն մը, որ, հոգ չէ թէ քիչ մը նուազած ուժգնութեամբ, կը չարունակուի դժբախտաբար մինչեւ այսօր»:

Ահա՛, այդ «նուազած ուժգնութիւնը» մէկ անդամէն ստակացաւ ճիշդ այն օրը, երբ կը հրատարակուէր այդ թղթակցութիւնը: Արդարեւ, Նոյեմբեր 11ի երեքշաբթի օրուան երեկոյեան, այդ մեւնոյն կարմիր – կուսակիները տուին ազդանշանը ոճիրներու նոր չարքի մը, որ, յետագայ օրերուն եւ մինչեւ այսօր, զայրոյթի, ընդվզումի եւ անձկութեան ալիք մը յառաջացուց Պէյրութի հայկական բոլոր չրջանակներուն մէջ: Ու խլեց բազմաթիւ զոհեր:

«Ազդակ»էն իմացած կ'ըլլաք, որ այդ իրիկուն, կարմիր մարդասպանները վայրագօրէն սպաննեցին մեր համակիրներէն 29ամեայ Փիրայր Արմէնեանը, միակ մանչ զաւակը Հաճընցի վաստակաւոր ուսուցիչ Միհրան Արմէնեանի, եւ մեր ընկերներէն՝ սկաուտական չարքերու մէջ՝ Գայլիկներու մարզիչ 28ամեայ Աւետիս Պալիկեանը: Ողբացեալ Փիրայրը, որ ճեմարանաւարտ երիտասարդ մըն էր եւ առեղնապետ Բ. Կանաչեանի «Գուսան» երգչախումբին եւ որ 8 – 10 օրէն պիտի մեկնէր Ամերիկա, հետապնդուած է այդ իրիկուն օթօպուսի մը մէջ, որ, բազմաթիւ ուրիշ ճամբորդներու հետ, Պէյրութ կեդրոնէն կը սուրար դէպի Պուրճ Համուտի հայկական թաղամասը: Երբ օթօպուսը կը հասնի Նոր Հաճընի բոլշեւիկեան թաղը, հանրակառքի դիմի վրայ իսկ կ'ենթարկուի ոճրագործներու յարձակման: Մեղմ Փիրայրը եւ անոր հետ ոչ բացեալ Աւետիսը կ'իյնան ոճրագործներուն ձեռքը, մինչ այլ ճամբորդներ կը յաջողին վար ցատկել եւ փախիլ: Մարդասպանները կը քաշկռտեն երկուքն ալ 20 – 25 քայլ, ընդհանուր մթութեան մէջ, — ի պատրաստութիւն իրենց ոճրին, անոնք փչրած էին թաղին բոլոր ելեկտրականի լամբերը — եւ պատի մը առջեւ կանգնելով կը բանեն զնդացիրի կրակի: Քանի մը տասնեակ փամփուշտներ կը ծակծկեն մարմիններուն երկու դժբախտ երիտասարդներուն, որոնք արիւնլուայ կը փռուին գետին, քանի մը ժամ եւաքը հիւանդանոցին մէջ իրենց չունչը փչելու համար:

Աւելորդ է ըսել, թէ անխուսափելի էր հակազարձութիւնը այս քամահելի մարդասպանութեանց: Զորս օր եաքը, մայս 15ին, խումբ մը գինեալ անծանօթ – ներ անակնկալի կը բերեն մարդասպաններու պարապլուխները վառահամբառ փողոցի մը մէջ եւ կը կրակեն անոնց վրայ: Այս յարձակման հետեւանքով ծանրօրէն կը վիրաւորուի եւ երկու օր եաքը հիւանդանոցին մէջ կը մեռնի պարագլուխներէն Արթին անունով մէկը, իսկ ուրիշներ կը վիրաւորուին աւելի թեթեւ օրէն:

Յաջորդ օրը, կիրակի, երեկոյեան, գինեալ անծանօթ մըն ալ ռումբ մը կը նետէ Նահրի գետեզերքը պտնուող եւ հայանուն համայնավարներու կողմէ յաճախուած սրճարանի մը մէջ: Կը վիրաւորուին տասը հոգի, որոնցմէ մէկն ալ կը մեռնի երկու օր անց:

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՐԿՈՒ ՈՒՇԱԳՐԱՒ ԳԻՐՔԵՐ

Առաջինը՝ «Անտոյի Կամուրջն» է, Հունգարական վերջին Յեղափոխութեան կեանքէն, երկրորդը՝ ճորճ Մարթինկեանի ծանօթ վէրքն է, «Երդն Ամերիկայի», հայերէնը, երկուքն ալ հետաքրքրական իրենց բովանդակութեամբ, չունչով ու ոգիով եւ այդ պատճառով ալ՝ արժանի մասնաւոր ուշադրութեան։

«Անտոյի Կամուրջը», զոր իբր թեր-թօն հրատարակեցինք, ձէյմս Ա. Միչնըրի գործն է, հայերէնի թարգմանուած Ե. Քամառի կողմէ, որ պիտցած է պահել հեղինակին լեզուին աչխոյժը եւ վրքին չունչն ու ոգին։ Այժմ հատորի վերած-ուած հրատարակուած է «Հայրենիք»ի կողմէն։

Հունգարական վերջին Յեղափոխութեան պատկերն է ան, պատմութիւնը եւ պատկերը, հարազատ, օրը օրին գրի առնուած ու կազմուած, զարմանալի կենդանութեամբ, կրնանք ըսել՝ գնդացիր-ներու կրակին տակ։

Գրական քմայքի մը արդիւնքը չէ ան. հեղինակը՝ ծանօթ գրող եւ լրագրող, եր-բազներու եռեւէ չէ եղած, ոչ ալ իր երե-ւակայութեան թեւ տուած, այլ պատմած է, առարկայականօրէն, ինչ որ տեսած է իր իսկ աչքերով եւ ինչ որ լսած է անձ-նապէս, Յեղափոխութեան վարիչներուն, խնարհ գործիչներուն եւ գործաւորնե-րուն կողմէ, տառապողներուն, կռուող-ներուն եւ խուճապահար փախստականնե-րուն շրթունքներէն։

Ընթերցողը կ'առնէ այն տպաւորութիւ-նը, թէ քիչ մը անդին, տեղ մը, բլուրի մը կողին կամ չէնքի մը չուրջը կամ մէջը, կը կռուին մարդիկ. կը պոռան, կը հայհոյեն, կը սրտապնդեն, կը մեռնին ու կը հերոսանան։

Խորհրդանշական հերոսներ, այս գոր-ծին մէջ, ինչպէս գրական ստեղծագոր-ծութեանց մէջ, բազմութիւնը, գործա-ւոր, ուսանող, մտաւորական, այր, կին, պատանի ու երիտասարդ, մէկ խօսքով ժողովուրդը։ Եւ ժողովուրդէն մարդիկ, կին կամ այր, աղջիկ թէ տղայ, որոնք կը կռուին, կը պայքարին, կը յաղթեն կամ կը պարտուին, կը խոյանան, կը փախ-չին. կրակին տակն են ու կը կրակեն, մահուան գրկին մէջ են ու կը կռուին մահուան դէմ, միշտ կեանքին ու ապա-տութեան համար։

Բոլորը գժգոհ են, վրդովուած. կը բո-զոքեն ու կը մարտնչին, յանուն ազատու-թեան. կը պայքարին համաձայնաւոր բերա-խչանութեանց դէմ, կը տառապին ու կը զոհուին ազատութեան համար։

Այս գիրքը Յեղափոխութեան մը պատ-մութիւնն է, բայց կրնայ պատմութիւնը նկատուիլ ժողովրդական յեղափոխու-թիւններու, պոռթկումներու, երբ սար-կացած ժողովուրդ մը կը նախընտրէ մա-հը, քան իրեն չնորհուած, պարտադրը-ուած ախտուր ու նեմ կեանք մը։

Ցուսահատութեան մատնուած ժողո-վուրդ մըն է հունգար ժողովուրդը, որ երկու տարի առաջ, ծառացաւ խորհր-դային կարգերուն ու բռնութեան դէմ եւ ճղմուեցաւ ռուսական հրասայլերու տակ, պնդացիրներուն կրակին բռնուեցաւ վայ-րագօրէն, կռուեցաւ դարձեալ, յոյս ու-նենալով որ դուրսէն, արտաստմանէն օգնութեան պիտի հասնէին իրեն, բայց մնաց անօգնական։ Հաւատաց դաշտա-րակներու եւ խոստումներու, բայց մնաց մինակ եւ չարունակեց կռուիլ, մինչեւ իր վերջին չունչը։

Աւա Փալ, մէկը կռուողներէն, որ աչք ու ականջ կորած, օդնութիւն կը սպասէ դուրսէն, ձայնասփիւռի հեռարձակումնե-րու ունկնդրելով, այն յոյսը ունի թէ «շուտով Պուտափեշթը պիտի ողողէին անկարգելաւոր զինուորներով, որոնց պի-տի հետեւէին արշաւող բանակները հրա-սայլերով»։

Որքան նման մեր ճակատագրին, մենք ալ միշտ մինակ, միշտ յուսալից եւ յու-սախաբ չեղա՞նք, երբ ոչ հրասայլեր, ոչ ալ բանակներ չարժման մէջ դրուեցան, հակառակ խոստումներու ...

Եւ այս քար անտարբերութեան ու լռ-քումին մէջ, ահա նաեւ համայնավարնե-րու վայրագութիւնները, — ձերբակա-լութիւն, աքսոր, տաժանակիր աչխա-տանք, մինչեւ մահ, եւ ասոնց հետ նաեւ դաւը.

«Ռուսերը քոյլ տուին, որ մաս մը ախորեալներէն փախուստ տան, որպէս զի վայրագ պատիժին լուրը աճապղել տարածուի ամբողջ Հունգարիոյ մէջ։ Բազմաթիւ հունգարներու համար ճակ-ընտրելի էր մահը, քան Սիպերիա աք-սորութիւը»։

Հարիւրաւոր դրուագներ կան դուրսի եւ ներսի աչխարհէն, որոնք կը պատմեն հերոսական ժողովուրդի մը անատելի վիչտը ու կը պանծացնեն անոր չքնդ պայքարը։ Կարելի չէ տալ հոս դիրքը, պէտք է կարդալ, հաղորդուելու համար հունգար ժողովուրդի ոգիովն ու յեղա-փոխական կրակովը։

Շնորհակալ պէտք է ըլլալ Քամառին, որ իր գեղեցիկ ընտրութեամբ ու թարգ-մանութեամբ, հունգար ժողովուրդին գլուցազնական չունչը կը բերէ մեր ժո-ղովուրդին, այնքան հարազատութեամբ։

×

Երկրորդ գիրքը՝ ճորճ Մարթինկեանի «Երդն Ամերիկայի» գործն է, որ ծանօթ է մեր ընթերցողներուն, եւ որ բազմա-թիւ լեզուներու թարգմանուելով, միջազ-գային հետաքրքրութիւն ստեղծեց։

Կեանքի մը պատմութիւնը միչտ ալ հե-տաքրքրական է, երբ կը տրուի ան ան-կեղծութեամբ, յուզումով եւ պատմելու չնորհով։

Մարթինկեանի գործին մէջ կան այս բո-լորը։

Գրքին հեղինակը կը պատմէ իր կեան-քը, պատանութենէն մինչեւ մեր օրերը, կեանքի գլխաւոր չրջանակ ունենալով Պո-լիսը, Կովկասը, Հայաստանը, Ցունաս-տանը եւ վերջապէս Ամերիկան, որուն փառքին ու ազատութեան սրտաբուխ է-ջեր նուիրած է ան։

Պարզ յուչագրութիւն մը չէ այս գոր-ծը, այլ կեանքի մը պատմութիւնը, ո-րուն մէջ խտացած կը գտնենք նաեւ հայ ժողովուրդին կեանքէն, տառապանքներէն ու յաղթութիւններէն բազմաթիւ դրո-ւագներ։

Ցուչագրութեան հետ, կը տրուի մեկի պատմութիւնը յուղիչ դէպքերու եւ դէմ-քերու եւ անոնց հետ, նաեւ, բնութեան տեսարաններու նկարագրութիւնը, մաս-նաւորապէս Պոլիսէն ու դեղեցիկ Սկիւ-տարէն, որոնք կարօտով կ'ոգեկոչուին։

Ինչ որ սակայն ամէնէն աւելի հետա-քրքրական կը դարձնէ գիրքը, հայ ու պանդուխտ պատանիի մը կեանքն է, ա-նոր թափառումները, անոր երազները, տառապանքները, յամառ աչխատանքը եւ կամքի ուժը, որ ի վերջոյ, լծակը կը դարձնէ իր վերելքին։ Քարէ քար կը պարնուի, երկիրէ երկիր կը նետուի, ճիշդ իր ժողովուրդին նման ու Ամերի-կայի մէջ, երկարատեւ չարչարանքներէ ետք, խնարհ աչխատանքներու լծուելէ յետոյ, կը բարձրանայ վեր։ Այս հայ պատանին՝ Մարթինկեան է, որ վէպի մը հերոսը չէ, բայց կը դառնայ վիպական, իր կեանքով ու գործով, բազմակողմանի ծառայութեամբ իր ժողովուրդին ու Ա-մերիկայի, որուն տուած լայն ազատու-թենէն ու պատեհութենէն պիտցած է օգ-տուիլ ան, չնորհիւ իր ձիրքերուն եւ ազ-գային ու անհատական առաքինութիննե-րուն։

Միջազգային գործած երկու գիրքեր, որոնք թեէ բոլորովին տարբեր իրենց բովանդակութեամբ, բայց նման են ի-րենց ոգիով։ Երկուքն ալ Ազատութեան երգը կ'երգեն. մէկը՝ Ազատութեան կը ձգտի, կարօտով ու արիւնով. միւսը, Մարթինկեանի գիրքը, իրականացած Ա-զատութիւնը կ'երգէ, որուն բարիքները վայելած է եւ կ'ուզէ որ բոլորը վայելեն։

Պիտի ուզէինք, որ մեր ժողովուրդը կարդար այս երկու գիրքերն ալ։

Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

ՄԱՌԵՇԱԼ ՄՈՆԹԿԸՄԲՐԻԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

●

Վերջերս Լոնտոնի մէջ լոյս տեսան Մառեչալ Մոնթկոմբրիի յուչերը եւ մեծ փոթորիկ յարուցին ոչ միայն Անգլիոյ, այլեւ ամբողջ աչխարհի մէջ։ Գլխաւոր պատճառը այն է, որ էլ Ալամէյնի յաղ-թականը իր դրքով կը փորձէ տառեր ձը-պել վարիչին վրայ դրեթէ բոլոր այն դին-ուորական դեկավարներուն, որոնք ա-ռաչնակարգ դեր խաղացին Համաչխարհա-յին երկրորդ պատերազմի ընթացքին։

Մառեչալ Մոնթկոմբրի ոչ ոքի կը խնա-յէ,— սկսելով զօրավար Այզընհաուըրէն եւ հասնելով մինչեւ ամէնէն աննչան վաչտապետը։

Իր կարծիքով՝ դաչնակից սպայակոյ-տերու պատրաստած ծրագիրները մեծ մասամբ անգործադրելի եւ սխրագներու գործ էին։ Զօրավարներէն չատեր անբա-ւարար էին եւ համակուած՝ պարտուղղա-կանութեամբ ու յոռետեսութեամբ, մաս-նաւորաբար պատերազմի առաջին տարի-ներուն։

Իր յուչերուն մէջ Մառեչալը կը գրէ, թէ երբ եգիպտոս հասաւ, ճակատը գրե-թէ սկսած էր քայքայուիլ, եւ զօրավար Օքինլէք — որուն պիտի յաջորդէր — դաչնակից ուժերուն արդէն հրամայած էր դէպի Պաղեստին նահանջել, երբ Ռոմէլ նոր յարձակում մը եւս գործէր Նեղոսի ճակատին դէմ։

Մոնթկոմբրիի առաջին գործը եղաւ, ուեթերոր զօրաբանակի հրամանատարու-թիւնը պաչտօնապէս առնձնելէ առաջ իսկ, չեղեալ նկատել նահանջի հրամանը, ինչ որ անհերելի անհնազանդութիւն նը-կատուեցաւ։ Մառեչալ Մոնթկոմբրի կ'ա-ւելցնէ, թէ էլ Ալամէյնի ճակատամարտի յատակագիծը ինք պատրաստած էր եւ ոչ թէ Ալեքսանտր, որ այն ատեն Միջին Ա-րեւելքի գաչնակից ուժերուն գլուխը կը դանուէր։

Մառեչալը կ'ըսէ, թէ Սիկիլիա ներ-խուժումի յատակագիծն ալ անգործա-դրելի էր եւ գործնական որեւէ արժէք չունէր։ Հարկ եղաւ որ ինք բարեփոխէ զայն մինչեւ ամենայատին մանրամաս-նութիւնները։

Մառեչալ Մոնթկոմբրի, իր յուչերուն մէջ զօրավար Այզընհաուըրի մասին ալ չատ լաւ չի խօսիր։ Կ'ըսէ, թէ ռազմա-դաչտի փորձառութիւն չունէր, թէ երբեք կռուող զօրասիւն մը չվարեց եւ թէ Նոր-մանտիոյ ցամաքահանումի ընթացքին գործադրած գործելակերպով ուչացուց դաչնակից ուժերու յառաջխաղացքը, ինչ որ գուր տեղը մօտաւորապէս ութ ամիսով երկարաձգեց պատերազմը։

ՈՐՈ՞ՇՑ ԿԸ ՀԱՒՆԻ

Մառեչալ Մոնթկոմբրի իր յուչերուն մէջ կը գովէ միայն Սըր Ուինսթըն Չըր-չիլը եւ մարեչալ Ալանպրուքը, որ պատե-րազմի ընթացքին կայտերական ընդհ. սպայակոյտի պետն էր։

Մասնաւոր խստութեամբ կը յարձակի Պ. Էթլիի 1945ի Աչխատաւորական կա-ռավարութեան վրայ եւ Միացեալ Նա-հանգներուն դէմ, զոր պատասխանատու կը նկատէ Բրիտանական Կայսրութեան անկումին եւ արտաստմանի մէջ անդ-

Ա. ՍԹԻՎԸՆՍՐՆԻ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

—o—

Առաջին անգամ մեր այդ տեսակցու-թեան ընթացքին էր, որ Որուչչեւ ար-տայայտուեցաւ վեց ժամ վերջը նախա-գահ Այզընհաուըրի ուղարկուելիք այն նամակին մասին, որուն մէջ Խ. Միու-թեան վարչապետը կը մերժէր ՄԱԿի Ա-պահովութեան Խորհուրդի սահմաններուն մէջ դեկավարներու ժողովի մը գաղա-փարը՝ Մերձ. Արեւելքի կացութիւնը քն-նելու համար։ Արդ, Որուչչեւ նախապէս համաձայն էր այս ձեւի ժողովի մը գու-մարման։ Ինչո՞ւ չանկարծ միտքը փո-խեց։

«Ի՞նչպէս կ'ուզէք որ նոյն սեղանին չուրջը ժողովի նատիմ քաղաքական այդ դիակին, Զանկ Քայ Չէքի հետ։ Ոչ չեմ ուզեր», կ'առարկէր Որուչչեւ։

Պարզ էր, որ դէպի Փէքին կատարած ճամբորդութիւնն ու համայնավար Չի-նաստանի ընդդիմութիւնն էր Որուչչեւի յեղաշրջման պատճառը, Փէքինի դեկա-վարները համաձայն չէին որ Որուչչեւ մասնակցի ժողովի մը, ուր Չինաստանը ներկայացուած պիտի ըլլար Ֆորմոզայի կառավարութեան կողմէ։

Միւս կողմէ, Որուչչեւ համոզուած ըլ-լալու էր նաեւ, որ Ապահովութեան Խոր-հուրդին մէջ ձայներու մեծամասնութիւն պիտի չկրնայ գոյացնել Միջին Արեւելքի մէջ ամերիկեան եւ անգլիական «յարձա-կում»ը գաղափարեալու համար. այդ պատճառով ալ կը նախընտրէր հարցը ներկայացնել ՄԱԿի ընդհանուր ժողովին քննութեան, քանի որ կարելի չէր եղած համաձայնութիւն գոյացնել Մեծերու ժո-ղովի մը գումարման չուրջ։

Իմ կարծիքով, Լիբանանի եւ Ցորդա-նանի մէջ արեւմտեան միջամտութիւնը որոշ չափով զոհունակութիւն պատճա-ռած ըլլալու է Որուչչեւի, որովհետեւ այդ միջամտութիւնը համաչխարհային ուչադրութեան կեդրոնը կը հեռացնէր Ա-րեւելեան Եւրոպայէն։ Արդարեւ, քանի մը չաբաթ առաջ էր միայն, որ Հունգա-րիոյ նախկին վարչապետին, Իմրէ Նա-ճիի, մահապատիժը գործադրուած էր եւ տեղի տուած՝ նորանոր քննադատու-թեանց։ Այժմ, Ռուսերուն փոխարէն Ա-մերիկացիները էին, որ ատիպուած էին ինքնաըդարացումներ գտնելու, եւ Որուչ-չեւ ամբաստանեալի դերէն ամբաստանո-ղի դերին մէջ կը մտնէր՝ ստեղծուած կա-ցութիւնը առաւելագոյն չափով չահա-գործելու մտադրութեամբ։

Միջին Արեւելքի վերաբերեալ հարցե-րուն չուրջ մեր ունեցած խօսակցութեան ընթացքին Որուչչեւ չատ մտահոգուած կը թուէր հանրային կարծիքով. «Անչուչտ, կ'ըսէր, եթէ երկիր մը պատերազմ ընել կ'ուզէ, այն ատեն կրնայ արհամարհել հանր. կարծիքը։ Բայց եթէ պատերազմ չուզեր, պարտաւոր է նկատի ունենալ զայն»։ Եւ կ'եղրակացնէր թէ Ամերիկա-կիները արաբական ղգացումները զրգռած էին՝ Լիբանանի մէջ ցամաքահանում կա-տարելով։

Երբ առարկեցի թէ խաղաղութիւնը կը պահպանուի այն ատեն, երբ բոլոր եր-կիրները ապահովուած ըլլան արտաքին միջամտութեանց դէմ, թէ Լիբանանի մէջ ցամաքահանում կատարած էինք ոչ թէ արաբական հանրային կարծիքը զոհացը-նելու, այլ իր իսկ խնդրանքին վրայ ա-րաբական երկրի մը անկախութիւնը պաչտպանելու համար, Որուչչեւ պա-տասխանեց թէ չատ «պարմացած» ու «չը-ւարած» էր եւ թէ «հանրային կարծիքը պէտք է յարգուի»։ Ու երպղոտ չեչտով մը աւելցուց. «Որքան հեռու ենք իրար-մէ. կանղնած ենք տրամադծօրէն հակա-ռակ երկու բեւեռներու վրայ»։

Ականջներուս չէի հաւատար. որեւէ ֆննադատութեան չհանդուրժող խորհր-դային բռնատիրութեան վարչապետը դաս տալու ելած էր ինձի ժողովրդապետու-թեան եւ հանրային կարծիքի պերակչռու-թեան մասին ...

Բայց կարծեմ Որուչչեւի ըսածները բաւական յատկանչական էին, որովհե-տեւ Խ. Միութեան արդի դեկավարները իրենց արտաքին քաղաքականութեան հա-մար, գոնէ մասամբ, կը նախընտրեն հա-մոզելով սիրաչահիլ, քան թէ միայն դա-ւադրելով, ինչպէս կ'ըլլար Սթալինի օ-րով։

Խօսակցութիւնը չատ մը ուրիչ հարցե-րու չուրջ ալ դարձաւ, ինչպէս օրինակ Մ. Նահանգներու եւ Խ. Միութեան մի-ջեւ առեւտրական կապերու զօրացում, աղքատ երկիրներու համար տնտեսական օժանդակութիւն, արուեստական արբան-եակները, արեւմտեան երկիրներու մտա-հոգութիւն՝ Խ. Միութեան հետապնդած նպատակներուն մասին, եւայլն։ Բայց միչտ ալ Որուչչեւ կը վերադառնար մի-եւնոյն հարցին. «ի՞նչ ձեւով կրնանք բա-րելաւել մեր յարաբերութիւնները»։

Մէկ ընդհանուր հարցի չուրջ անվեր-ապահ համաձայնութեան մը հասանք. մեծ պետութիւնները պէտք չէ միջամտեն ըլ-լան փոքր երկիրներու ներքին գործերուն։ Բայց այսուհետ ալ, վախնամ, բոլորովին հակոտնեայ բեւեռներու վրայ կը գտ-նուէինք «միջամտելու ըլլալու» պաղտիա-րին սահմանումին մէջ։

(2 Շար.)

ԿՅՈՒՆՔԻՑ

Ֆ. ՀԱՍԱՐ

ԲԱ.

ՅՈՒՂԱԿՈՒՐԸ

— Ոչ մի ձայն չեմ լսում, այլ միայն իմ սեփական սրտիս թրթիռները ականջներումս :

— Ես, — պատասխանեց նա, — ոչինչ չեմ լսում, բայց տեսնում եմ, որ դու ինձ հետ ես խոսում :

— Ինչո՞ւ համար :

— Ես, որպեսզի ասեմ քեզ, որ ես քեզ չեմ սիրում :

— Ինչո՞ւ համար :

— Ինչո՞ւ համար, — կրկնեց նա, — որովհետև ես ուրիշ մեկին եմ սիրում :

— Ուրիշ մեկին, — կրկնեց նա, — ուրիշ մեկին, որովհետև ուրիշ մեկին ես սիրում, ուրիշ մեկին ես տալիս քո սիրտը, ուրիշ մեկին ես տալիս քո հոգին, ուրիշ մեկին ես տալիս քո մարմինը, ուրիշ մեկին ես տալիս քո կյանքը, ուրիշ մեկին ես տալիս քո ամբողջ էությունը, ուրիշ մեկին ես տալիս քո ամբողջ գոյությունը, ուրիշ մեկին ես տալիս քո ամբողջ կեցությունը, ուրիշ մեկին ես տալիս քո ամբողջ ներկան, ուրիշ մեկին ես տալիս քո ամբողջ ապագան, ուրիշ մեկին ես տալիս քո ամբողջ անցյալը, ուրիշ մեկին ես տալիս քո ամբողջ հավիտենականությունը, ուրիշ մեկին ես տալիս քո ամբողջ անսահմանությունը, ուրիշ մեկին ես տալիս քո ամբողջ ինքնություն

Օր մը առքը, ամսոյս 17ին, ղինուորա – կան ուժերու կողմէ կը պաշարուին Նոր Հաճըն եւ Խալվէ Պետէի թաղերը, ուր կը կատարուին խուզարկութիւնները: Այս միջոցները ձեռք կ'առնուին նաեւ Պուրճ Համուսի մէջ, Նոյ· 19ին:

Կարմիր մարզասպանները, սակայն, չարունակեցին իրենց ոճիրները: Ամսոյս 18ին եւ 19ին, անոնք զնդակահար սպան – նեցին երկու հոգի, իրենց խանութներուն մէջ, — Բնիկ Խարբերդ – Դատեմցի ըն – կեր Սիմոն Յակոբեանը եւ մեր համա – կիրներէն Յարութիւն Եաղճեանը: Փոխա – դարձութիւնը եղաւ նոյնքան սաստիկ եւ Պուրճ Համուսի չրջանին մէջ, իրենց ոճրագործ ընկերներու արարքներուն հե – տեւանքները կրեցին երեք համայնավար – ներ, որոնց երկուքը մեռան տեղն ու տե – ղը:

Գիտնալով հանդերձ, որ փոխադարձու – թիւնը միշտ պիտի ըլլայ ուժեղ ու ան – միջական, բոլշեւիզմի կողմէ դրամով վարձուած ափ մը մարզասպանները կը չարունակեն իրենց ոճիրները սանձակո – տոր լրութեամբ մը, տակնուվրայ բե – րելով մայրաքաղաքի կարգ մը չրջաննե – րուն անդորրութիւնը:

Ներքին նախարարութիւնը, առջի պի – չեր, արարելէնով, հայերէնով եւ ֆրան – սերէնով պէյրութի բատիկայանէն ձայ – նասփռեց ազդարարութիւն մը, պահան – ջելով վերջ տալ այս ոճիրներուն եւ չէ – տը դնելով Նոր Հաճընի վրայ, յայտա – րարեց, թէ հակառակ պարագային խըս – տագոյն միջոցներ ձեռք պիտի առնուին յանցագործներու եւ զանոնք պատասխան թաղերու դէմ:

Այս թաղերու որոշ կէտեր կը դանուին պինուրական հսկողութեան տակ, բայց ասիկա երբեք արգելք մը չեղաւ մինչեւ այսօր, որ մարզասպանութեանց պարա – պլուխները ազատ – համարձակ եւ ինք – նաչարժ մէջ բաղմած չրջին ոչ միայն իրենց թաղերուն, այլեւ մայրաքաղաքի կեդրոնական փողոցներուն մէջ:

Կացութիւնը կը հանդարտի եւ ստեղ – ծուած ծանր տագնապը կը փարատի այն ատեն միայն, երբ իշխանութեանց թաթը անխնայ իջնէ չարագործներուն վրայ, որոնք անձանօթ չեն իրենց: Այլապէս պէտք է սպասել աւելի ծանրակչիռ դէպ – քերու:

Երէկուան օրը հանդարտ անցաւ, բայց մարդ չի կրնար նախատեսել, թէ ինչե՛ր կրնան պատահիլ, մինչեւ այս տողերուն հրատարակութիւնը:

Մանաւանդ որ Պէյրութի հակադաշ – նակցական թերթերու կարծիքն, երեւանի բատիկայանն ալ, երկու պիչեր է, այս վերջին չորս օրերու ընթացքին, իւղ կը լեցնէ կրակին վրայ: Բոլշեւիզմին ծախ – ուած թերթերուն ընթացքը սովորական բան է, բայց երեւանինը կը պէտ կ'անցնի դահճութեան ամէն չափ ու սահման:

Երեւակայեցէք, որ այս վերջին տաս – նօրեակի արիւնոտ անցքերը, բան երե – ւանի հաստատումին, զոհեր են ... ամե – րիկեան իմպերիալիզմին եւ այս վերջինի գործիք ... Նախագահ Շամունին, որուն հրահանգնե՛րն են որ կը գործադրեն ... « Դաշնակ – ֆաշիստական բանտաններ»ը, ան ալ պատրաստելու համար ամերիկ – եան նոր ... ցամաքահանո՛ւմ մը Լիբա – նանի մէջ ...

Ճիշդ այսպէս բարբառեցաւ Երեւանի ձայնասփիւռին խօսնակը, երէկ պիչեր (Նոյեմբեր քսան) ժամը 9·45ին: Եւ յայտնեց, թէ Պէյրութի «հատուցդիմա – կանները» վճռա՛ծ են ձախողեցնել «Դաշ – նակ – ֆաշիստական բանտաններ» այս գաւեր: Եւ, ինչո՞ւ չէ, վստահօրէն, նաեւ ապագայ ... ամերիկեան ցամաքա – հանո՛ւմը ...

Կրնայիք երբեւ զուարճալիք խմանալ այս «յայտնութիւնները», եթէ անոնց բուն նպատակը կրակին վրայ իւղ թափել եւ մարզասպանները առաւել եւս գրգռել եղած չրլլար:

Եւ, եթէ այս եղած չրլլար անոնց բուն նպատակը, երեւանցիները պարտաւոր – ուած պիտի ըլլային յայտարարել, թէ Պէյրութի հայկական թաղերուն մէջ այս նոր տագնապը ծայր առաւ Փիթայր Մը – բիմեանի եւ Աւետիս Պապիկեանի սպա – նութիւններով, որո՛նց մէջ գոնէ ... Ամե – րիկացիներն ու Նախագահ Շամունը գեր մը չէին կրնար ունեցած ըլլալ ...

ԹՂԹԱԿՑ

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՄԻ՛ ՂՐԿԷՔ

Անգամ մը եւս չերմապէս կը խնդրենք որ Ցառաջի Չիք ՓՈՍՓՈՒԼԻՆ թիւով ՉՂՐ – ԿԷՔ զանազան գումարներ (նուիրատուու – թիւն, ուրիշ թերթերու բաժնեգիններ եւայլն):

Ցառաջի թիւը օրինաւոր կերպով կա – րելի է օգտագործել մի միայն Ցառաջին բաժնեգիններուն, ծանուցումներուն, գործակալութեան փոխարժէքին վճարման համար:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

× Մշակոյթի Տան Շէֆ – Փօսթալի թիւն է՝

Maison de la Culture Arménienne
51 Rue M. Le Prince C.C P. PARIS: 5460-11

ՆՈՒԻՐ

Այրի Տիկ· Գասպարեան (Պլան Մէնի – լէն) իր ամուսնոյն Սեդրակ Գասպարեա – նի մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ Մշակոյթի Տան կը նուիրէ երեք հազար ֆրանք եւ երկու հազար «Ցառաջ»ի բար – գաւաճման, փոխան Հոգեհանգիստի:

(Առանձ «Ցառաջ»էն):

×

Պօտոյէն Պ· Ս· Գոնեալեան հազար ֆրանք «Ցառաջ»ին, 500 ֆր· « Հայ – Բոյ – ժ»ին եւ երկու հազար ֆրանք ալ Ֆ· Կ· Խաչի Օգափոխութեան կայանին կը նը – ւիրէ փոխան ծաղկեպսակի Զաքար Քէն – ճէրեանի մահուան առթիւ:

(Առանձ «Ցառաջ»էն):

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ· Կ· Խաչի Կեդր· վարչութիւնը իր բոլոր մասնաճիւղերով ցաւակ – ցութիւններ կը յայտնէ Շաւարչ Նարդու – նեի իր եղբօր (Պոլիս) մահուան տխուր առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի հինգ հա – զար ֆրանք կը նուիրէ Մշակոյթի Տան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս·Յով – հաննէս – Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ համա – ձայն իր զաւակներուն եւ թոռներուն փա – փաքին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի՝

ԵՐՈՒԱՆԴ ԳԱԶԱԶԵԱՆԻ

յիշատակին, իր մահուան Բ· տարեդար – ձին առթիւ: Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

×

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԿԵՍԱՐԻՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Այս կիրակի, հոգեհանգստեան պաշ – տօն պիտի կատարուի, Փարիզի Ս· Յով – հաննէս – Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, կե – սարիոյ եւ չրջանի 1895ի դէպքին եւ 1915ի տեղահանութեան զոհերու եւ կախաղան բարձրացող 53 հայրենակիցներու, ինչ – պէս նաեւ բարմահատակ Առաջնորդ Տէր Տրդատ Աբբ· Պալեանի եւ նահատակ Մոսրով եպիսկ· Պէհրիկեանի յիշատա – կին: Կը հրաւիրուին կեսարիոյ եւ չրջա – նի մեր բոլոր հայրենակիցները:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Եկեղեցիին վարչութիւնը կը յանդ – գանէ թէ՝ պղպեղ Իսքենէէր Թոքաթ – լեանի մահուան առիթով փոխան ծաղկե – պսակի Պ· Պ· Գէորգ Սարգիսեանէ եւ Կի – րակոս Մինասեանէ չնորհակալութեամբ ստացած է հազարական ֆրանք:

× *Փլովտիվէն (Պուլկարիա) Տիկին Շողակաթ Յակոբ Թորոսեան կը փնտռէ Մարսիլիա գտնուող Վարդուհի եւ Հռիփ – սիմէ Ելքոմանեաններն (Հօրենական մա – կանուն), Ծնած Պանտրմա: Դիմել եկե – ղեցի:*

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

Սէնժէո մեֆենաներ, թանտեմ, *մէկ օ – թօմաթիֆ պուբօնէօզ* ֆուփ – փիլով 71–30, (*տարի 1958*) եւ Փօզպուբօն օ – թօմաթիֆ 2 եւ 4 ծակի համար, Շեսի 175:

Սէնժէո *մէքենայ, պուբօնէօզ առանց քուփ – փիլի*, Շասի 71 – 30:

× Սիւրժըթէօզ Իւնիոն սփեսիալ, նոր մօտել, մօթէօր Քոնթինիւ:

× *Սիւրժըթէօզ Իւնիոն սփեսիալ հին մօտէլ:*

Dalian 72, AVE· VICTOR HUGO
MIC 40-46 CLAMART - SEINE

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԽՆԶՈՑՔ ԻՍԻԻ ՄԷՋ
ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՒԹԻՒ

Նոյ· 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Խրիմեան սրահը:
Կը նախագահէ՝ ԸՆԿ· ԿԱՐՊԻՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Կը խօսի ԸՆԿ· ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
Ներկայ կ'ըլլայ ԸՆԿ· Կ· ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակ – ցին·— Տիկին Շահէ Գալայճեան, Օր·Օր· Շահէ Պէնկեան, Շահէ Յովհաննէսեան, եւ Պ· Զօհրապ Մուրատեան:
Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ
Նոյեմբեր 30ին:
Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

×

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ
29 Նոյ· Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Դաշ – նակցութեան Տան մէջ:
Կը խօսի ԸՆԿ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ
30 Նոյ· կիր· կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Քաթր Պիւիսօն Փըթի Շալէ, ընկ· Պա – պիկեանի սրահը:
Կը նախագահէ՝ ԸՆԿ· ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔ – ՄԷՆԵԱՆ:
Կը խօսի ԸՆԿ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:
Գեղարուեստական բաժին:

Salle Debussy
252, Fbg. St. Honoré
ԿԻՐԱԿԻ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 7
ժամը 21ին
RECITAL
ՄԱՈՒՒԻՍ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ
(ՄԵԾԾՕ – ՍՕՓՐԱՆՕ)

ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւոր Ս· պատարագ, տեղւոյս Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ 5րդ տարելիցին առթիւ: Այս կիրակի առա – ւօտեան ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզ Հայրապետական Պատուիրակ Գերաչնորհ Տէր Սեբովբէ եպիս· Մանուկ – եան:

Նաեւ այս առթիւ Վաղանսի ամբակած – ման ընկե· զոհերուն եւ զոպութիս Ազ – գային եւ եկեղեցւոյ զոհաբերուած բոլոր նոյնցելոց, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի:

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը:
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Երջ· կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ չրջանի մարմիններուն ներկա – յացուցիչները, այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Մշակոյթի Տան սրահին մէջ, 17 Րիւ Պլէօ, մէթրօ Փատէ:

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· Պոմոնի Զա – տարեան ենթակոմիտէն ընդհ· անդամա – կան ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկեր – ները այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորա – կան հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Անհրաժեշտ ներկայութիւն:

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Ազբիւր Սեբոր – Մ· Եօթնեղբայրեան ՝ խումբի ընկերա – կան ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Պոմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնս ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս Երկու – շաբթի օրը, ժամը 3·30ին Սահակ Մես – րոպ գպրոց սրահին մէջ: Շատ կարեւոր հարցերու շուրջ խորհրդակցելու համար: Բոլոր անդամուհիներուն ներկայութիւնը խիստ կարեւոր է:

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը չորսին, Քաֆէ Լը Րէժանի մէջ: Նիւթ՝ 28 Դեկտեմբեր 1958ի պարահան – դէսը: Բոլորին եւ մասնաւորաբար յանձ – նախումբին ներկայութիւնը խիստ ան – հրաժեշտ է: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՓՐԱՆՍԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ այս Շաբթի, ժամը 21ին Գաֆէ Քաաէի սրահը:

Պիտի խօսի ԱՐՏԱՇԵՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ:

Նիւթ՝ «Հայաստանի մէջ վերջերս հրա – տարակուած Վահրամ Փափազեանի երկ – հատոր յուշագրութիւնը»:

OCEANIA
ՕԴԱՆԱԻԻ, ՇՈԳԵՆԱԻԻ ԵՒ ԵՐԿԱ – ԹՈՒՂԻԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիղայի եւ անցաղրի բոլոր ճեա – կերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Քա – նատա, Թուրքիա, Լիբանան:

Ամէն մանրամասնութիւն եւ տեղի վերապահում՝ ՓԱՐԻԶ–ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՐԵՒԱՆ օդանաւային ճամբորդու – թեան համար:

Մանրամասնութեանց համար դրել՝
Պ· ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ
M. LEVON BARONIAN
38, RUE DE LA RÉPUBLIQUE
MARSEILLE - TÉL· COL. 53-13, 42-58
Bureau à Paris :
4, RUE CASTELLANE
Tel. : ANJ. 16-33 & 75-90

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ
ԵՐԳԱՀԱՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
AMBASSADEURSի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
Կիրակի, Դեկտեմբեր 7, ժամը 16ին
Orchestre typique cubain RUDDY CASTELL
Սեղանները ապահովել CEN· 28-34 *Մուտք 500 ֆրանք*

ԹՐԻՔՕ ՀԻՒՍՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ԺՕԺ 12 ԵՒ 14

Machine à tricoter Rectiligne avec transfert de maille ITALBA
Livrable de suite en jauge 12 et 14

SOCIÉTÉ NALTA
G. NALBANDIAN
22, RUE DE LA SABLIÈRE
PARIS 14 SUF. 96-80

Remailleuse Circulaire à 1 fil ITALBA

Succès à la Foire de Paris 1958 ITALBA

sa publicité par sa qualité

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
27
ՆՈԵՄԲԵՐ
JEUDI
27 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8354 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4155

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԿՈՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Մինչ քաղաքական կազմակերպութիւնները տենդոտ պտրճունէութեան լծուած են՝ կիրակի օրուան վերջնական ընտրութեանց համար խմբակցութիւններ կազմելով, Ջօրճպոմբ Տը Կոլ Գերմանիոյ մէջ կարեւոր խօսակցութիւններ կ'ունենայ Քոնրատ Ատենաուըրի հետ :

Երկու երկիրներու վարչապետներուն այս հանդիպումը կ'ըսուած է պատճառ մը կազմելու Ֆրանսայի քաղաքականութեան մէջ :

Սահմանակից երկու մեծ երկիրները հասարակաց բազմաթիւ չահեր ունին : Սակայն առաջ անտեսական վեճի վրայ : Գերմանիոյ ածուխն ու պողպատը անհրաժեշտ են Ֆրանսայի համար :

Վերջին տարիներու փորձը ցոյց տուաւ թէ ճարտարարուեստի համար առաջնահարգ կարեւորութիւն ունեցող նիւթերու հաւաքական չահագործումն ու օգտագործումը որքան կենսական են արեւմտեան Եւրոպայի ժողովուրդներուն համար :

Տնտեսական, նիւթական չահերը հիմնական արժէք կը ներկայացնեն որքան մարդոց, նոյնքան եւ ուելի՝ նաեւ պետութեանց համար : Նիւթական չահերն են — ուելի քան պատմութիւնը — որ ուելի յաճախ պատճառ դարձած են ազգերու միջեւ պատերազմներու :

Ներկայ դարուս, երբ ճարտարարուեստը իր զարգացման վերջագոյն աստիճանին հասած է, չկայ երկիր մը, որ անտեսական մասնակի մասնակցութիւն չունենայ վարչապետին «Եւրոպական» քաղաքականութեան մասին : Կը կարծէին, որ նոր կառավարութիւնը պիտի հակառակի Համաձայնագրի զործադրութեան, մանաւանդ Գերմանիոյ հետ զործակցութեան :

Այդ տարակոյսները չուտով փարատեցան : Ատենաուըր անցեալ Սեպտեմբերին անձամբ հաստատեց, որ սխալ էին զօրավարին վերագրուած ծրագիրները :

Այսօրուան երկրորդ հանդիպումը երկու վարչապետներուն միջեւ՝ աստիճան մը ուելի պիտի ամրապնդէ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ զործակցութիւնը ո՛չ միայն տնտեսական, այլ նաեւ քաղաքական ճակատի վրայ :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱՊԱՅՔԱՐԸ

ԱՆՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻՋԵՒ

ԸՆՏՐՈՒԹԵՆԷՆ ՔԱՇՈՒԵՑԱՆ ՆԱԵՒ՝ ՓՈՒԺՍՏ, ՏԱԼՍՏԻԼ, ՔՈՐՆԻԼԻՈՆ – ՄՈԼԻՆԻԷ

Ինչպէս գրած էինք՝ ազգային կուսակցութիւնները համաձայնութեան պիտի գային մինչեւ կիրակի, համաձայնաւոր ուանդին առաջքն առնելու համար, բայց կարգ մը համաձայնաւարներ ... քաչուե – ցան ընտրութիւններէն՝ ի նպաստ «ոչ»ի կողմնակիցներու : Մինչդեռ, ազգային կուսակցութիւնները կը յամառին պահել իրենց թեկնածուները, ինչ որ կրնայ նպաստել միայն համաձայնաւարներու յաղթութեան : Թէեւ Անկախները յայտարա – րեցին թէ փարիզի մէջ իրենց թեկնա – ծուները կը քաչեն, համաձայնաւարները պարտութեան մատնելու համար, բայց այս օրինակին չհետեւեցան բոլոր կու – սակցութիւնները : Տեղական մամուլը մատնոզութեամբ դիտել կուտայ թէ հա – մաձայնաւարներ կրնան ընտրուիլ ազգային միութեան չդոյութեան հետեւանքով :

Քուբզըլմուա – Քոլոմպի մէջ Անկախ թեկնածու Պարաչէն կը պանուի ցանկին գլուխը, որուն կը յաջորդէ համաձայնաւար թեկնածուն՝ 82 ձայնի տարբերութեամբ : Նոր Հանրապետութեան Միութիւնը կը պանուի երրորդ կարգի վրայ՝ 415 ձայնի տարբերութեամբ : Հարցը հոն է թէ կը – նան թեկնածուն զարձնել արձանագրուե – ցու՝ փոխանակ հետանալու, ի նպաստ Անկախներուն, պարագայ մը որ պիտի նպաստէ միայն համաձայնաւարներու յա – ջողութեան :

Ընդհակառակն, Սօ – Քլամարի չրջա – նին մէջ, ուր համաձայնաւարները առաջին կարգի վրայ կուգան, Անկախ թեկնածու Ժորժ Ռիոն քաչուեցաւ ի նպաստ Նոր Հանրապետութեան Միութեան, ինչ որ պարտութեան կրնայ մատնել համաձայնա – վար թեկնածուն :

Հիւսիսային չրջանին մէջ գլխաւոր ե – րկու ուժերը Ընկերվարականներն ու Հա – մաձայնաւարները են : 23 թեկնածուներուն 18ը կը պահեն ընկերվարականները, հա – մաձայնաւարներու դէմ :

Իսկ Սէնի չրջանին մէջ, ուր համեմա – տականի մնաց Աչխատանքի նախարար Փոլ Պաքօն, Նոր Հանրապետութեան Մի – ութիւնը յայտարարեց թէ կը կանգնի նախարարին կողքին, կոչ ընելով ժողո – վուրդին՝ որ Պաքօն քուէարկէ, ապա – յին միութիւնը ստեղծելու համար :

Նախկին երեսփոխաններէն քաչուեցան Քորնիլիոն – Մոլինիէ ինչպէս նա – եւ՝ Տալատիէ, Աւինեոնի քաղաքա – պետ, նախկին վարչապետ եւ Արմատա – կաններու պատուակալ նախագահ :

Ուչադրաւ է նաեւ այն պարագան, որ փուժատականներն ալ քաչուեցան ընտ – րութիւններէն : Մինչ կը կարծուէր թէ այս չարժումին նախագահը՝ Փիէր Փու – ժատ, պիտի պահէր իր թեկնածութիւնը, բայց երեքչաբթի օր յայտարարեց թէ ընտրութեանց չի մասնակցիր : Փուժա – տական բոլոր թեկնածուները հետեւեցան իրենց նախագահին օրինակին :

Կուսակցութիւններու անհամաձայնու – թեան անդրադառնալով Ֆիկառօ դիտել կուտայ թէ 1956էն ի վեր աւելի քան մէկ ու կէս միլիոն հոգի ձերրազատուած են Մոսկուայի ազդեցութենէն, արդ, երբ համաձայնաւար կուսակցութիւնը այսքան ծանր հարուած մը կրած է, ինչպէ՞ս կարելի է յայս ներչնչել անոր, իրարու միջեւ ստեղծուած անհամաձայնութիւն – ներով :

ՏԸ ԿՈԼ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

1945էն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով Ջօր. Տը Կոլ պնայ Գերմանիա, Պատ – հրոյցնաիի մէջ վարչապետ Ատենաուը – րի հետ տեսակցելու համար : Երկրորդ հանդիպում՝ երկու վարչապետներու մի – ջեւ (առաջինը՝ Ռոլոմպէ – Լէ Տէօ գ'Էկ – լիզի մէջ) :

Օրակարգի գլխաւոր հարցերն են՝ եւ – րոպա, Ատլանտեան Ուխտը եւ ապատ փո – խանակութեան գօտին : Ինչպէս ծանօթ է, վերջերս անհամաձայնութիւն մը ծագե – յաւ եւրոպական երկիրներու միջեւ, Անգ – լիոյ գլած պայմաններուն պատճառով, ինչ որ վերջնականապէս ձախողութեան կրնայ մատնել Համագործակցութեան Շուկայի ծրագիրը :

Երկու երկիրները ներկայիս կը փոր – ձեն լուծում մը գտնել այս բարդ հար – ցին, որմէ կախում ունի Եւրոպայի տնտ – եսութիւնը :

Կը մնայ պերլինի խնդիրը, այս մասին որուելիք որոշումները տակաւին յայտնի չեն, բայց Վարչապետ Տը Կոլի յայտա – րարութիւնները՝ քաղաքին ներկայ դրու – թիւնը պահպանման համար, մեծապէս դնահատուած են պերման մամուլին եւ հանրային կարծիքին կողմէ : Այս ուղ – ղութեամբ Տը Կոլի տալիք հաւաստիքնե – րը, ապահովաբար աւելի պիտի զօրա – դնեն երկու երկիրներու միանակնու – թիւնն ու գործակցութիւնը :

× *Լոնտոնի մէջ Ամերիկայի փոխ նա – խագահ Նիքսըն յայտարարեց թէ Միաց – եալ Նահանգներու կառավարութիւնը ո – րոշած է պերլին մնալ՝ այնքան ատեն որ կարդադրութիւն մը չէ եղած եւ պերմա – նական հարցը չէ լուծուած այնպէս՝ ինչպէս կ'ուզեն Գերմանացիները : Փոխ նախագահը վստահութիւն յայտնեց որ այս մարդին մէջ Անգլիա պիտի մնայ Ա – մերիկայի կողքին :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՈՐԿԻ ՁԱՒՈՒԻՊԻՆ, խորհրդային ծա – նօթ դիւանագէտը մեռաւ առջի օր 58 տարեկանին : Լուրը հաղորդուեցաւ դուր – ծակալութեան կողմէ, որ 43 բառնոց դե – կոյցի մը մէջ ըսաւ թէ Ձաուպին մե – ռած է «լուրջ հիւանդութենէ մը ետք» : Քաղաքական իր ասպարէզը սկսած է 1917ին եւ մեծ դեր խաղացած է արտա – քին քաղաքականութեան մէջ : Դեսպան ե – ղած է Ամերիկա, Անգլիա, Քանատա :

ԱՄԵՐԿԱՅԻ երկիրներու Կազմակեր – պութեան անտեսական յանձնախումբին առջեւ խօսք առնելով Պրազիլիոյ ներկա – յացուցիչ Շմիթ յայտարարեց թէ առեւ – տրական մարդի մէջ Պրազիլիա պիտի ըս – ուխպւի դառնալ Ա. Միութեան եւ հա – մայնաւար Ձինաստանի կողմէ՝ եթէ Մի – ացեալ Նահանգները երկար ժամանակի համար անտեսական օժանդակութիւն մը չընեն լատին Ամերիկայի :

ՍՈՒՏԱՆԻ վինուարական բարձրադոյն առեանը չնչեց փաչայի, պէյի եւ էֆէն – տիի տիտղոսները :

ՄԱՐՈՒԻ մէջ կառավարական տադնապ մը ծայր տուաւ՝ վարչապետ եւ Արտա – քին նախարար Պալֆուրէյի հրաժարու – մով : Կը կարծուի թէ Մոհամէտ Ե. պիտի ընդունի այս հրաժարականը, ինչ որ կը նչանակէ թէ կառավարութիւնը կը տա – պալի : Կիսապաչտօնական աղբիւրներու համաձայն Խրիքլալի պարագլուխ Ալալ էլ ֆասի պիտի կազմէ նոր դահլիճը :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Արտաքին նախարար Ֆոն Պրենթանօ Պերլինի պոյա – վիճակին չուրջ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Պոնի խորհրդային, ամերիկեան, անգլիական, Ֆրանսական եւ իտալական դեսպաններուն հետ : Այս ուղղութեամբ հրապարակուած զեկոյց մը կը յայտնէ թէ Ֆոն Պրենթանօ վճռական ձեւով պար – զած է պերմանական տեսակէտը :

ՄԱԿ Ընդհանուր Ժողովի քաղաքական յանձնախումբը սկսած է քննել կիպրոսի հարցը. Յունաստանի Արտաքին նախա – րար Աւերօֆ կզգին անկախութիւնը պա – հանջեց ծանր յարձակումներ գործելով Անգլիոյ եւ Թուրքիոյ աչխարհակալական ձգտումներուն դէմ : Անգլիոյ կողմէ Նո – պըլ պատասխանեց թէ առ այժմ անկա – րելի է կիպրոսի անկախութիւն տալ :

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ մէջ տասնըմէկերորդ ան – գամ ըլլալով Ամերիկայի եւ Համայնա – վար Ձինաստանի ներկայացուցիչները հանդիպում մը ունեցան՝ Ցորմոզայի հանդիպում մը ունեցան՝ Ցորմոզայի խնդրին չուրջ խորհրդակցելու համար, բայց իրարմէ բաժնուեցան առանց հա – մաձայնելու. յաջորդ հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 12ին :

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Օր ը Օրէն

ՈՂՔԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԹԷ ՋԱՒԵՇՏ

Պոլսոյ թերթերը նկարագրած էին է – սեանն վարժարանի հանդիսասրահին մէջ կատարուած յիշատակի հանդէս մը, նը – ւիրուած թուրք բանաստեղծ Եահեա Քե – մալի : Նախաձեռնողները էսեանն լիսէի վերջին դասարանի աչակերտուհիները, իսկ գլխաւոր բանախօսը թուրք ձայնաս – փիւռի խօսնակներէն մէկը :

Հայ պատանուհիներ (իրենց նոր ա – նուններով Գուլթու, Պալ, Էրմէն, Քաջ Եայլն) պանծացուցած են թուրք բա – նաստեղծին արժանիքները եւ արտասա – նած անոր զանազան կտորները միշտ թուրքերէն :

Իբրեւ նախկին էսեանցի մտքով ետ գացի մինչեւ 1910 – 13 եւ փակ աչքերով տեսայ շարանը այն մեծերուն, *մեր մե – ծերուն*, գրագէտ, բանաստեղծ, ուսու – ցիչ, որոնք այդ սրահին պատերը կը թե – դացնէին իրենց պերնախօսս եռառերով. գրական դասախօսութիւններով ու փայ – լուն տաղանդով :

Լիսէին այս օրուան Հայուհիները չեն տեսած եւ լսած զանոնք : Թերեւս նոյն – իսկ չեն գիտեր թէ ի՛նչ եղած է անոնց հակատագիրը Այաշի եւ Զանդրրրի ճո – րերուն մէջ : Բայց այդ աղջնակներն իսկ մեր մչակոյթին հիւթովը սնած, Հայու արիւնը կը կրեն իրենց երակներուն մէջ, եւ գիտեն բնազդաբար յարգել այն որ *դեղեցիկին* պաշտամունքը ունի : Անոնց համար եահեա Քեմալ, Մէհմէտ Էմին թէ Թէֆիք–Ֆիքրէթ, ամէն բանէ առաջ գրա – գետներ են : Ռիշատ Նուրիի *ճախարիկը* մեր ահաւոր սպանդէն վերջ ալ Հայ մը թարգմանեց հայերէնի : Այսպէս է հայ ժողովուրդը : Իսկ իրե՞նք : Գրագէտ, բանաստեղծ, չըսենք մտաւորական կամ դիւանագէտ, եղա՞ւ մէկը որ զոնէ յիշեր «պատահածը», պարսաւանքի խօսք մը ունենար, չենք ըսեր յարգանքի, զղջումի կամ ցաւի արտայայտութիւն մը :

— Շատ միամիտ ես, պիտի ըսէր հա – գար տամ ու պաղ տեսած մեր հայ – րենակից իմաստունը : Ան տասը մատներուն պէս կը ճանչնայ Թուրքը, հինը թէ նորը, գրագէտը, բանաստեղծը կամ բարեմիտ գիւղացին, նոյն իսկ Ֆու սեղանէդ կշտացած դրացիդ :

Եթէ խօսեցնես զինքը, պիտի ըսէ ան – կասկած.

— Ժամանակին մեր հայրերն ալ որպէս հաւատարիմ հպատակ, թուրք երաժշ – տութիւնը, թուրք թատրոնը, թուրք ճարտարապետութիւնը ծաղկեցուցած են : Մեր Զօհրապները, մեր Նորատունկեան – ները, մեր Ոսկան Մարտիկեաններ ... «Ղազեզները» թէ Տատեաններ իմ ովսա – նըն ծառայեցին թուրք հայրենիքին ... «վարձատրութիւնը» չէ ուշացած 96էն մինչեւ 1914 – 15 : «Թող զկանայս եւ զմանկտիս» :

ՆՈՃԻ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՅԺՄԷՈՒԹԻՒՆ

ՍԵՒԻՆ ԿԱՆԽԱՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՆՋ ԿԱՄ ԱՂՋԻԿ ԸՍՏ ԿԱՄՄՍ

ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԻՆ ԳԻՒՏԸ

Ա.

Շնորհիւ գիտութեանց եւ արուեստից անընդհատ նուաճումներուն, նախատե – սելի է որ դարս չվերջացած՝ վերջ պիտի դնեն աւանդական իմաստութեամբ բը – նութեան վերապրուած հրաշքներն ու դաղտնիքները :

Օր չ'անցնիր որ պատրանքի անհապրդ գիտութիւնը իր անհերքելի ճշմարտու – թիւնը չպարտադրէ մարդկային մտքի եւ գիտելիքներու բոլոր մարզերուն մէջ :

Դարուս հսկայաքայլ յառաջդիմութեան հիմնական աղդակը, անտարակոյս, աչ – խարհի գիտնականներուն անկեղծ եւ օրի – նակելի գործակցութիւնն է : Մարդկային մտքի գիտական Միջազդայինին շնորհիւ, գիտութիւնն ալ՝ արուեստին պէս, հայրե – նիք չունի այսօր : Եւ յառաջդէմ մարդ – կութիւնը անվերապահ կերպով գնահա – տել, փառաւորել եւ վարձատրել պիտի իր բարօրութեան նուիրեալ ուէչ ազդի գիտ – նականը, առանց քաղաքական յետին մտ – քի կամ խորութեան. վկայ՝ ի մէջ այ – լոց, Նոպէլեան մրցանակներու լայնամիտ յատկացումները :

Գիտութեանց եւ արուեստից տեսական ու գործնական արդի նուաճումներուն առջեւ, անհետանալու վրայ է անցեալի աշխարհը իր չատ մը անհիմն երեւոյթնե – րով : Հեռուհեռէ կը չքանան դարաւոր հէքեաթները, առասպելները եւ անիմա – նալի վարդապետութիւնները, որոնք խափանած էին գիտութեան գերազօր յայտնութիւնը :

Կատարելութեան նախօրեակին հասած մարդկային գիտութեան համար, ա՛լ չկայ բնութեան խորհուրդ մը որ այսօր կամ վաղը մարդս չմեկնէ, հրաշք մը որ չբացատրէ, գաղտնիք մը որ չդանէ :

Մինչեւ երէկ, բնութեան ամէնէն խոր – հրդաւոր հրաշքներէն եւ գաղտնիքներէն մէկը կը համարուէր գործարանաւոր էակներուն եւ կենդանիներուն ծննդագործ – ման եղանակին գիտական մեկնութիւնը :

Ինչո՞ւ մանչ կամ աղջիկ, արու կամ էգ :

Հասատատ գիտնալով թէ բնութեան մէջ ամէն երեւոյթ որոշ օրէնքի մը ենթակայ է, կարելի չէր ընդունիլ որ սեռին ծնն – դական կազմութիւնը, բացառաբար, բախտին գործն ըլլար : Իրապէս, փորձը փաստեց թէ օրէնքը հաստատող բացա – ռութիւն մը չէր այդ մէկը :

Տեսական եւ փորձական նուրբ եւ եր – կար աշխատանքներէ ետք, ի վերջոյ գի – տութիւնը յաջողեցաւ այդ առեղծուածն ալ լուծելու եւ սահմանելու սեռակազմու – թեան ճշդիւտ օրէնքը :

Այսուհետեւ կարելի պիտի ըլլայ կան – խաւ ընտրել ծնանելիքին սեռը. մանչ կամ աղջիկ՝ արու կամ էգ ըստ կամս :

Կենդանական եւ բուսական մարդերուն լաւագոյն կերպով չհասպօրծումի մը կա – րելիութիւնները անմիջական են, աննա – խընթաց եւ բացայայտ : Մանաւանդ կենդանաբուծութիւնը առաւելապէս պի – տի օգտուի այդ միջոցէն :

Մարդկութեան համար, կեանքն առ – նուած իր անհատական, ընտանեկան, հա – սարական եւ ընկերային ընթացքին բոլոր ձեւերուն մէջ, կատարուած գիւտը կըր – նայ աներեւակայելի յեղաշրջումի մը դա – րագլուխը բանալ :

Ցամենայն դէպս, որոշ իմաստով մը, նոր գիւտը իր ժամուն կը հասնի :

Բազդատմամբ՝ կինը այրէն երկարակ – եաց ըլլալուն եւ պատերազմներու առա – ւելապէս այրասպան պատճառով ալ, մարդահամարները կը հաստատեն որ ա – տենչ մը ի վեր՝ ելէկ ոչ միշտ, բազմա – թիւ երկիրներու մէջ կիները միլիոններով աւելի են այրերէն, եւ կը նախատեսուի որ այդ անհաւասարութիւնը պիտի չեչ – տուի ապագային :

Այնքան աստն որ աշխարհի բնակչու – թիւնը պարզ ու նախնական կեանք մը կ'ապրէր բնական միջոցներով, պայման – ներով եւ պահանջներով, այրերուն քա – նակով նուազ ըլլալը գործնական անպա – տեհութիւն մը չէր պատճառած : Ճար – տարարուեստին բազմակողմանի զարգա – ցումը եւ մեքենական դարուս նորընթաց կեանքը, յանկարծական պահանջը ստեղ – ծեցին աշխատաւոր այրերու առաւելա – գոյն բազմութեան մը : Եւ այժմ, այրե – րու թիւով նուազ ըլլալը ոչ միայն վր – նասակար կը նկատուի ապագայի յա – ռաջդիմութեանց համար, այլեւ գիտաւոր պատճառը ընտանեկան, ընկերային, աշ – խատանքի եւ մինչեւ իսկ քաղաքական կարգ մը բարդութեանց :

Ընկերային ծանր մտահոգութիւն մըն էր արդէն ժողովուրդներու անհաչիւ բազմացումը : Նոյնքան եւ դուցէ աւելի մտահոգիչ կը նկատուէր, եթէ երբեք այդ անկանոն բազմացումին դուգընթաց՝ կիներուն յաւելումը չեչտուէր, ի հոյակ ծնունդներու սեռը կանխորոշող ապահով միջոցի մը :

Այդ ապահով միջոցն է որ այսօր գի – տութիւնը ի սպաս կը դնէ մարդկու – թեան :

Գիտութիւնը ճշդած ու ծանօթ կը ա – դէն ծննդագործութեան կենսաբանական բոլոր մանրամասնութեանց : Գիտէր թէ յղացումը, ծննդական սաղմին կազմու – թիւնը, արդիւնքն կը իդական ձուիկին (օվիւլ) եւ առնական սերմնակենդանին (սպերմատոզոյիտ) միաւորումին : Գիտէր նաեւ, որոշապէս, սաղմին պատահարար մէկ կամ միւս սեռին պատկանելուն բնա – կան պատճառը. ասիկա ըստ կամս կա – րենալ գործադրելու միջոցն էր որ կը փնտռէր ու գտաւ այժմ :

Ամէն կենդանի նիւթի կազմական տար – րը բջիջն է : Մարդկային մարմնակազմի ամէն բջիջի կորիղին մէջ 48 մանրացու – ցական ցպիկներ կան՝ որոնք ծննդատարը (քրոմոզոմ) կը կոչուին : Բոլոր բջիջնե – բէն, միայն ձուիկը եւ սերմնակենդանը 24ական ցպիկ կը պարունակեն. սերնդա – գործելու համար անոնց միաւորումէն ծնող սաղմը, իր կարգին, 48 ծննդատարը կ'ունենայ ըստ բջիջներու կազմութեան ընդհանուր օրէնքին :

Ցարդ, յանդուգն փոքր մասնիկները տեսնող էլեկտրոնական մանրադիտակն անդամ չէ կրցած թափանցել եւ ճշդել ծննդատարբերուն ներքին կազմը : Անուղ – ղակի կերպով ծանօթ սակայն որ անոնց մէջ կայ մօտ երեսուն հազար ծին (ժէն), որոնք պահպանիչներն ու փոխանցիչներն են ժառանգական յատկանիշներուն : Ա – խարհի առաջին օրէն այդ ծինները միշտ նոյն ձեւով կը փոխանցուին՝ ծնողէ որ – դի, այնպէս որ մեր այսօրուան մարմնա – կազմին բջիջներուն մէջ կան ու կը մնան, առաջին մարդէն սկսեալ իրարու յաջոր – դող բոլոր հին սերունդներու ծիներէն մաս մը : Ահա թէ ինչո՛ւ կը տեսնուին եւ ի՛նչպէս կը բացատրուին, ստէպ սե – րունդներով հեռու ժառանգական նշան – ներու յետզարձը :

Սաղմը կազմուածին պէս եւ անոր մէջ, վերջնական կերպով կը բնորոշուին ծնա – նելիքին սեռն ու բոլոր ժառանգական յատկանիշները, գանդրահեր կամ ոչ՝ մինչեւ իսկ աչքերուն գոյնը : Ցղութենէն ետք եւ անոր ընթացքին անկարելի է որեւէ միջոցով նուազագոյն փոփոխութիւնն անդամ կատարել պալիք արարածին կազմութեան վրայ : Հակա – ռակին հաւատալը իննամեայ պատրանք մըն է միայն, որուն յաջորդող հիաս – թափումը միշտ ալ անուշ է անշուշտ՝ ի տես օրօրանին :

Կ. Մ. ԱԼԻՄԵՇԱՀ

(Բ. մասը յաջորդով)

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

30 ՀԱԶԱՐ ԹՈՒՐՔ ԶԻՆՈՒՈՐ ԹՈՒԼՈՆԻ ՄԷՋ

(Քաղուած՝ «Քառերդուր տը Լ'Իսթուար»ի Յուլիսի թիւէն)

Ֆրանսուա Ա., «յոյժ քրիստոնեայ Փը – րանսայի թագաւորը», որ նոյնքան ալ զործնական մէկն էր, չէր վարանած Իս – լամաց Սուլթան Սիւլէյման Բ.ի դիմելու, անկէ խնդրելու համար ծովային եւ յա – մաքային մեծ ուժի մը օգնութիւնը, զէմ զնելուհամար իր վազեմի մրցակիցը եղող Շարլ – Քէն (Կարոլոս Հինգերորդ) կայ – սեր չարունակական յարձակումներուն :

Գոլոյ Ֆրանսական դեսպանը, հակա – ռակ բազմաթիւ ընդդիմութեանց եւ զըժ – ուարութեանց, յաջողած էր վերջապէս՝ յառաջիկայ գարնան համար պատերազ – մական հարիւր թուրք նաւու եւ մեծ բա – նակի մը օգնութեան խոստումը ապահո – վել :

1543 Մարտին՝ թուրք նաւատորմիղը Գոլետն ճամբայ կ'ելլէր ծովակալ Պար – պերուս Հայրէտտին «Գափտան փաչայի» հրամանատարութեան տակ(*) :

Այս նաւատորմիղը, ըստ թրքական սո – վորութեան, իր ճամբուն վրայ կանուղղ իտալական ծովեզերեայ քաղաքներուն մէջ աւարառութիւններ, քանդումները, չարագործութիւններ ընելէ եւ ահ ու սարսափ սփռելէ ետք, նոյն տարուոյ Յու – լիսին կը հասնէր Մարսիլիա, ուր՝ մեծ պատիւներով կ'ընդունուէր Ֆրանսուա Ա.ի ներկայացուցիչ Անկէնի կոմսին կող – մէ :

Պարպերուս Հայրէտտին երկար չմնաց սակայն Մարսիլիոյ նաւահանգիստը : Հոն գտնուող Ֆրանսական նաւատորմին հետ միասին եւ զործակցաբար՝ գնաց յարձա – կիլ Նիս քաղաքին վրայ : Այն տեն Նիս քաղաքը եւ չրջակայքը կը պատկանին Սավոյացի դուքսերուն՝ որոնք գինակիցն էին Շառլ – Քէն կայսեր :

Քանի մը օրուան պաշարումէ վերջ՝ Նիս քաղաքը յարձակմամբ կը գրաւուէր Թուրքերուն կողմէ եւ ամբողջովին թա – լանի մը տրուէր : Սակայն Թուրքերը չկրցան գրաւել քաղաքին ամրացեալ դղ – եակը, — որ ծանօթ է այսօր «Լը Շաթօ» անունով բլրակին բարձունքը, — ուր ա – պաստանած էին Նիսի պաշտպան ուժե – րուն մնացորդները :

(*) «Պարպերուս» երկու եղբայրները հաւատուրաց կղզեցի Յոյնի մը զաւակնե – րըն էին : Մին՝ Առուճ(?), ասպատակ ծովահէն մըն էր՝ որ միջոց մը Ալժերիան գրաւեց եւ երկար տեն հոն տիրապե – տեց : Երկրորդը՝ Հայրէտտին, թուրք ծառայութեան մէջ մտաւ ու եղաւ Գափ – տան փաչա : Երկուքն ալ շիկամօրուս, եւրոպացիէ գիրեցիէ մականուած են «Պարպերուս» :

Ա. ՍԹԻՎՐՆՍՐՆԻ

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

—o—

Յայտնեցի թէ Արեւմուտքի մէջ Ա. Մի – ութեան դէմ գոյութիւն ունեցող անվս – տահութեան գլխաւոր պատճառներէն մէ – կը արբանեակ երկիրներու մէջ գործա – դրուած խորհրդային քաղաքականու – թիւնն է. պահ մը ընդունուած այն գա – ղափարը, թէ «դէպի սոցիալիզմ տանող չատ ճամբաներ կան», այժմ դարձեալ ժխտուած է Սթալինի օրով եղածին նը – ման : Շարունակելով փաստարկութիւննե – րըս, աւելցուցի թէ մենք, Ամերիկայի մէջ այնպէս կը խորհինք որ իւրաքանչիւր ազդ իրաւունք ունի իր ուզած ու ընտրած ուղղին հետեւելու. եւ երբ կը տեսնենք թէ համայնավար աշխարհէն ներս մարդ – կային այս իրաւունքը կ'ոտնակոխուի, մտահոգութեան կը մատնուինք :

Ասոր վրայ, Խրուշչեւի արտայայտու – թիւնը խտացաւ. գարմանք յայտնեց որ գաղափարաբանական հարցերով կը հե – տաքրքրուիմ «քանի որ դրամատիրական աշխարհը անկարելի կը նկատէ համայնա – վար ընկերութեան մը կառուցումը » : Բայց չուտով աւելցուց. «Ուրիշ երկիր – ներու ներքին գործերուն միջամուխ ըլ – լալու արդեօք. այս օրէնքը թուղթի վրայ գրենք եւ վաւերացնենք դեկավարներու ժողովի մը մէջ : Ժողովուրդները իրենք է որ պէտք է կարգադրեն իրենց ներքին խնդիրները » :

Երբ հարց տուի թէ Հունգարիոյ մէջ խորհրդային գինեալ միջամտութեան ու վերջերս Եուկոսլաւիոյ դեկավարին, Թի – թոյի դէմ սկսած խաչակրութեան ժամա – նակ Խ. Միութիւնը վերոյիշեալ այդ սկզբունքի՞ն կը հետեւէր միթէ. Խրուշ – չեւ չպատասխանեց : Փոխարէնը, ըստ համայնավար ռազմագիտութեան, անմի – ջապէս յարձակողականի անցնելով, Մ. Նահանգները ամբաստանելու սկսաւ Լի – բանան, Յորդանան, Կուաթէմալայի եւ նոյնիսկ Քուպայի մէջ ունեցած իր գոր – ծունէութեան համար :

« Յաւելին այն է, որ Ամերիկացիները իրենց քիթը կը խթեն հոն ուր պէտք չէ խոթեն», դժգոհեցաւ : «Վատահ եմ որ ո՛չ Քաստր, եւ ո՛չ ալ Թիթօ այս հար – ցերը արձարծելու արտօնութիւն չեն տը – ւած Պարոն Սթիվընսընի : Եթէ այս մա – սին գրկի ընկեր Թիթոյին (եւ մտանաւո – րար չէշտեց «ընկեր» բառը), վստահ եմ թէ խորապէս պիտի ընդվզէր. ընկեր Քաստր՝ առաւել եւս. որովհետեւ ասոնք ներքին խնդիրներ են» :

Գալով Հունգարիոյ, Խրուշչեւ յայտնեց թէ կը ծրագրէ ամառնային իր արձա – կուրդները անցընել Հունգարիոյ արդի վարչապետին, Քատարի հետ, եւ անոր պիտի յայտնէ Հունգարիոյ հանդէպ ցոյց տուած իմ «բարեհաճ հետաքրքրութիւ – նս» : Ապա, մտածումներուն թելը չարու – նակելով, աւելցուց. «Եկէք միասին եր – թանք, խօսինք Հունգարիոյ ժողովուր – դին, իւրաքանչիւրս անոր ներկայացնենք մեր տեսակէտները եւ տեսնենք թէ ժո – ղովուրդը մեզմէ որո՞ն տեսակէտը պի – տի որդեգրէ » :

Ես ալ պատասխանեցի. «Հունգարական այն կառավարութիւնը, որուն կ'ակնար – կէի այլեւս իր ձայնը լսելի չի կրնար դարձնել դժբախտաբար» : Այստեղ ալ վերջ դուաւ Հունգարիոյ մասին սկսած մեր խօսակցութիւնը :

Համայնավար պլոճի նիւթին չուրջ սկը – սած խօսակցութիւնն ալ կարճ կապեց անհամբեր չէշտով մը. «լաւագոյն է չարձարձել միայն մեր եւ օտար համայ – նավար կուսակցութիւններուն վերաբե – րող ներքին խնդիրները : Մենք ալ, Թի – թօն ալ համայնավարներ ենք եւ այս կամ այն ձեւով կը կարգադրենք մեր տարա – կարծութիւնները : Ներքին հարց մըն է եւ յամենայն դէպս չէք կրնար որեւէ օգտա – կարութիւն ունենալ անոր լուծման մէջ : Աւելի լաւ կ'ըլլայ որ խօսինք այն հար – ցին չուրջ թէ ինչ ձեւով կրնանք բարե – փոխել մեր եւ Մ. Նահանգներու յարաբե – րութիւնները» :

Խրուշչեւ որոշապէս հասկցնել կ'ուղէր որ համայնավար աշխարհէն ներս տեղի ունեցածները ընտանեկան ներքին խնդիր – ներ են, որոնք պէտք չէ հետաքրքրեն օտարականները. 1956ին Հունգարիոյ մէջ կատարուածը երկրին ներքին հարցերուն միջամուխ ըլլալ չէր, եւ Եուկոսլաւիան Մոսկուայի տեսակէտները ենթարկել ուղելը ուրիշ երկրի մը ներքին գործերուն խառնուիլ չի նշանակեր : Միւս կողմէ, ոակայն, Խրուշչեւ որոշապէս հասկցուց, որ ազատ աշխարհին մէջ անցած դար – ձածները ուղղակի կապ ունին Մ. Միու – թեան հետ եւ կը հետաքրքրեն զայն ...

Ուրեմն, ըստ Խրուշչեւի, կացութիւնը հետեւեալն է. համայնավար աշխարհէն ներս տեղի ունեցած անցուգարձերուն մենք խառնուելու իրաւունք չունինք. բայց « դրամատիրական» աշխարհին մէջ տեղի ունեցած բոլոր անցուգարձերուն Մ. Միութիւնը օրինական իրաւունք ունի խառնուելու :

Ապահովութեան համար Մ. Նահանգ – ներու ձեռք առած միջոցները մեծապէս կը մտահոգեն Խրուշչեւը : Այդէն կողմէ չրջապատուած ենք ռազմական ձեր կա – կայաններով : Մերձաւոր եւ Միջին Արե – ւելքի մէջ խորհրդային բանակներ չկան, բայց Ամերիկացիները ռազմական կայան – ներ ունին Անգլիոյ, Թուրքիոյ, Յունաս – տանի մէջ. ռազմական կայան չունեցած տեղերնին կա՞յ որ :

(3 Շար.)

Հոն է որ հերոսացաւ Քաթըրին – Սէ – կիւբան անուն մանկամարզուհին՝ 1543 Օգոստոս 15ի օրը :

Թուրք պինուսը մը յանդուգն էր ամբոյին արտաքին պատնէշին վրայ Թրքական դրօշ մը անկել : Քաթըրին կայսրի մէկ հարուածով գետին տապալեց այդ դրօշը եւ սակայն ինքն ալ տեղն ի տեղը նահատակուեցաւ : Քաթըրին Սկկիւբանի այս ազգասիրական գիւցազնութիւնը յայսօր կը ոգնուի Նիսի մէջ եւ իր անունով պողոտայ մըն ալ մկրտուած է :

Այս մինչդէպը յարձակող Թուրքերուն փախուստին պատճառ դարձաւ : Մանաւանդ՝ որ Սաւոյայի դուքսին բանակները Նիսի օգնութեան կը փութային եւ Թուրքերուն կացութիւնը կը վտանգուար :

Ամապարեցին ուրեմն իրենց նաւերը վերազատնալ եւ բաց ծով ելլել : Այն ատեն է որ վերահասու եղան թէ իրենց նաւերը, ամխաներէ ի վեր նաւարկած ու կռուած բլլալով, մեծ նորոգութեան կը կարօտէին, եւ նոյն ատեն իրենց կը պակսէր ամէն մթերք ու պաշար : Որով Պարպերուս Խայրէտտին կ'որոշէր Պոլիս վերադառնալ, ինչ որ կը հապրդէր պինա – կից Ֆրանսացիներուն :

Ֆրանսացիք պակաս, որ տակաւին պէտք ունէին Թրքական ուժերուն, առա – ջարկեցին Պարպերուսի իր նաւերը Թուլոն երթալ եւ հոն կատարել պէտք եղած նորոգութիւնները :

Այս իմաստով հրամանագիր մը ղրկեց Ֆրանսուա Ա. Թուլոնի կառավարիչ Պաոն ալ Կրիլիանի՝ պատուիրելով աջակցութիւն ընծայել Թուրքերուն եւ անոնց բնակութիւնը դիւրացնելու համար՝ տեղացիներէն մաս մը հեռացնել քաղաքէն, եւ այս վերջիններուն տուները յատկացնել Թուրքերուն : Այս կարգադրութիւնը կը տեղեկացուէր նաեւ Անկիւրիի, ուր կը գտնուէին այդ միջոցին Անկլէնի Կոմսը եւ Պարպերուս Խայրէտտին ծովակալը :

Թուլոնի բնակիչներուն տեղահանութիւնը սկսաւ Սէն – Միշէլ թաղամասէն պարհուրանքի եւ ոսպագին պայմաններու մէջ, եւ սակայն կարելի եղաւ գտնոնք դէպ ալկի տեղաւորել ամբամասկս քաղքին չբնակայ վայրերը :

Հետաքրքրութենէ աւելի՝ յատկութիւն օրերուն վախն է որ Թուլոնցիք կը սպասէին Թուրքերուն գալուստին, որոնց 30·000 դինուորէ բաղկացած բանակը, երկու հարիւր առագաստանաւերով, — որոնցմէ 110ը մարտանաւ — , Թուլոնի նաւահանգիստը մտաւ 1543 Սեպտեմբեր 29ի օրը :

Թուրք սպայակոյտը գրաւեց ամէնէն գեղեցիկ տուները : Զինուորները տեղաւորուեցան արուարձանները եւ մօտակայ ագարակներուն մէջ : Բազաքին կեդրոնը բնդարձակ եւ չքեղ բանակատեղի մը մէկ հաստատուեցաւ ընկ. Հրամանատար Պարպերուս Խայրէտտինը՝ չբնապատուած դեր – ծովակալներէ, փաշաներէ, աղա – ներէ եւ ուրիշ ատիճանաւորներէ, որոնք բոլորը սկսան տիրականներու յատուկ ցոփութեան կեանք մը վարել : Կիները չէին պակսէր իրենց անառակութեան եւ հաճոյքին համար, որովհետեւ Թուրքերը նախապէս իտալականծովեզերեայքաղաքներուն մէջ բազմաթիւ առեւանգումներ բրած եւ իրենց հետ բերած էին :

Այսու հանդերձ, հակառակ, սկզբնական խուճապին, մասնաւոր ծանր դէպքեր չպատահեցան զրաւման ուժերուն եւ ժողովուրդին միջեւ եւ ոչ ալ տեղւոյն վրայ առեւանգումներ, որովհետեւ Անկլէնի դուքսը եւ Թուլոնի իշխանութիւնները բաւականաչափ ոստիկանական ուժ մը կազմակերպած էին կարգ ու կանոնը պահպանելու եւ արգիլելու համար ամէն չարագործութիւն եւ թալան Թուրքերուն կողմէ :

Երբ այսպէս կ'անցնէր ձմեռը Թուլոնի մէջ՝ Ֆրանսուա Ա. սակայն մտահոգ էր, տեղեկացած ըլլալով որ Պարպերուս Խայրէտտինի եւ թշնամի ծովակալ Տօրիայի դործակալներուն մէջ կարգ մը կասկածելի ու զաղտնի յարաբերութիւններ տեղի կ'ունենային, մէւս կողմէ, Թուրքերուն երկարաձեւ ներկայութիւնը Թուլոնի մէջ, մեծ ծախքերու պատճառ կ'ըլլար եւ ծանր կը կշռէր Ֆրանսական դանձին :

Որով՝ երբ Ֆրանսացիք իմացան որ Թուրքերը կը պատրաստուէին Թուլոնէն մեկնելու, Ֆրանսուա Ա. չատ ուրախ եղաւ, եւ Պարպերուսի վերադարձուց պերի վարուած բոլոր Իսլամները : Անկլէնի կոմսն ալ, իր կողմանէ, չատ մը արժէքաւոր նուէրներ բրաւ Թուրքերուն :

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Հ· Յ· Դ· ՕՐԸ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ, (Յառաջ).— Այս տարի ալ բացառիկ չուքով եւ մեծ խանդավառութեամբ տօնուեցաւ Հ· Յ· Դաշնակցութեան Օրը Կրընոպլի մէջ, նախաձեռնութեամբ Դաշնակցութեան Եօթնեղբայրեան կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ՝ Նոր Սերունդին :

Նոյ· 16, կիր· օր հանդիսականները ժամանակէ առաջ լեցուած էին Բիւ ժէլի սրահը : Բեմին վրայ Ֆրանսականին հետ կը ծածանէր մեր պաշտելի տարազիր եռագոյնը, իսկ կեդրոնը զետեղուած էր Հ· Յ· Դաշնակցութեան արիւնապոյն պինա – նչանը՝ չրջապատուած Քրիստափորի, Ռոստոմի, Զաւարեանի, Դրոյի եւ Անդրանիկի նկարներով :

Հանդէսը բացուեցաւ «Մշակ բանուր»ով՝ Նոր Սերունդի երկսեռ երգչախումբին կողմէ, պեկավարութեամբ՝ ընկեր Վ· Բաբախեանի : Օրուան նախագահ ընկեր Նշան Պետրոսեան (Էքս լէ Պէնէն), բացատրելէ վերջ օրուան իմաստը, ըսաւ· — 68 տարի առաջ, ոխտանեան ուժ մը որպէս հրաբուխ դուրս կը ժայթքէր յանկարծ սարսուռեան լուծին տակ թմրած հայ ժողովուրդի ծոցէն եւ ըմբոստութեան դրօշը բարձր պարզած կը սլանար Հայոց աշխարհի մէկ լեռներէն միւսը, ազատութեան հրավառ բոցը արծարծելով անկիւնէ անկիւն, սրտէ սիրտ :

Դաշնակցութիւնը վահանի նմանցնելէ վերջ, ընկեր Պետրոսեան չէջտեց,— Այս կազմակերպութիւնն է որ իր ուսերուն վրայ առած է Հայը Հայ պահելու դժուարին գործը :

Գեղարուեստական բաժինը ճոխ էր : Արտասանեցին եւ երգեցին տեղական կարող ուժերէն, օրիորդներ եւ ընկերներ՝ Ս· Սիսլեան, Ս· Ալիքեան, Խաչօ Անտոնեան, Ե· Մատաչեան եւ Վ· Բաբախեան :

Նոր Սերունդի եւ դպրոցի երկսեռ երգչախումբը յաջորդաբար երգեց ազգային եւ յեղափոխական երեք երգերը :

Օրուան իմաստին համապատասխան երգախառն կենդանի պատկեր մը ներկայացուեցաւ, արժանանալով բուռն ծափերու : Գեղարուեստական այս բաժինը կը պարունակ Տիկին Ա· Սիսլեանի :

Բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բանախօս ընկեր Երուանդ Ճանկէօզեան (Փարիզ – պէն), որուն ճառը Դաշնակցութեան գործունէութեան պատկերն էր : Ընկեր բանախօսը մանրամասնօրէն իր խօսքը պատրաստելով իր խօսքը պատրաստելով իր խօսքը պատրաստելով

ԾՆՈՒՆԴ

Տէր եւ Տիկին Վազգէն Սէրէնկիւլեան ուրախութեամբ կը ծանուցանեն՝ իրենց անդրանիկ զաւկին՝

ՍԵԴԱՅԻ

ծնունդը :

Փարիզ, 26 Նոյեմբեր, 1958

ԺԸՆԵՒԻ ջրածին փուչերու ընդհատ – ման ժողովին մէջ Անգլիա հարցարան մը ներկայացուց : Այս ժողովը, ինչպէս նաեւ անակնկալ յարձակումներու դէմ համա – ձայնութիւն մը գոյացնելու համար խըմ – բուած մասնագէտները ոչ մէկ եզրակա – յութեան հասած են ցարդ : Երկու ժո – ղովներն ալ կը շարունակուին առանց օ – րակարգի եւ գժուար թէ համաձայնու – թիւն մը գոյանայ սրեւէ ձեւով :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ համայնա – վար պարագլուխ Իւլպրիխթ յայտարարեց թէ Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ամերիկա այլ – եւս զորձ չունին Պերլինի մէջ եւ ոչ մէկ իրաւունք՝ զերմանական նախկին մայ – րաքաղաքը զրաւման տակ պահելու հա – մար : Իւլպրիխթ աւելցուց թէ զերմանա – կան խնդիրը պիտի լուծուի երկու Գեր – մանիաներու միջեւ եւ այս ուղղութեամբ խորհրդային առաջարկը պիտի կատարուի չաբթուս վերջը :

ՂԱՆԱՑԻ մէջ կը յայտարարուի թէ աշ – խատանքներ սկսած են՝ 1970ին արուես – տական արբանեակ մը արձակելու հա – մար, այս ձեւով Ղանա ափրիկեան առա – ջին երկիրը պիտի ըլլայ որ արուեստա – կան արբանեակ մը պիտի արձակէ :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ Արտաքին նախարար Տը – լըս Դեկտեմբեր 12ին Փարիզ պիտի գայ Աթլանտեան Ուխտի ժողովին նախապա – հելու համար :

ՊԻՐՄԱՆԻԱ ճանչցաւ կինէն՝ իբրեւ պերիչեան պետութիւն :

ԼԻԲԱՆԱՆ գանուող ՄԱԿի զէտերը զեկ – տեմբեր 10էն առաջ պարպուած պիտի ըլ – լան երկրէն : Դէտերը փոքր խումբերով կը չարունակեն մեկնիլ Գէյրութէն :

ՖԵՄԻՆԱ զրական մրցանակը արուեցաւ Տիկին Մալէ – Ժորխոէ : Գրպիհուհին 29 տարեկան է, երեք անգամ ամուսնա – ցած եւ հինգ վէպերու հեղինակ :

ԱԻՍՏՐԻՈՑ յառաջիկայ ընտրութիւն – ները տեղի պիտի ունենան 1959ի աշնան : Նոր Ազգ. Ժողովի իրաւասութեան չրջա – նը պիտի ըլլայ հինգ տարի, որուընչ Վի – էննայի կառավարութիւնը :

ՊԵԼԺԻՈՑ խորհրդարանը 85ի դէմ 121 ձայնով եւ երկու ձեռնպահութեամբ վա – տահութիւն յայտնեց կառավարութեան :

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՖՐԱՆՍԱՑԻ մէջ երկրա – չարժ մը պատահեցաւ՝ 4–5 երկվայրկեան տեւողութեամբ . նիւթական ահչան վը – նասներ կան :

ԱՆԳԼԻՈՑ նորք քազաքին մէջ Օսթէն կառք մը (1938) ծախուեցաւ մէկ ֆրան – քի. ծախողը յայտարարեց .— Կառքը դնելու տեղ չունէի, բայց ան լաւ վիճակի մէջ կը զտնուի ...:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի 1958ի մեծ մրցանակը արուեցաւ Մարսէլ Քառնէի՝ իր պատ – րաստած «Լէ Թրիչէօր» ժապաւէնին հա – մար :

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ մէջ կը զտնուին եր – կու օրինակներ Կիւթեմպէրկի տպած Ա – լեսարանէն. ինչպէս ծանօթ է, տպա – զրական տառերու գիւտէն հազ Կիւթէն – պէրկ տպեց Ալեսարանը՝ 15րդ զարուն, որմէ 47 օրինակ գոյութիւն ունի այսօր : Այս հատորներէն իւրաքանչիւրին գինը 200.000—500.000 տոլար է (84 – 210 մի – լիոն ֆրանք) :

ՄԻ՛ ՂՐԿԷՔ

Անգամ մը եւս ջերմապէս կը խնդրենք որ *Ցառաջի* ՁԷՌ ՓՈՍԹԱԼԻՆ թիւով ՁՂՐ – ԿԷՔ զանազան գումարներ (նուիրատուու – թիւն, ուրիշ թերթերու բաժնեգիրներ եւայլն) :

Ցառաջի թիւը օրինաւոր կերպով կա – րելի է օգտագործել մի միայն *Ցառաջի* բաժնեգիրներուն, ծանուցումներուն, գործակալութեան փոխարժէքին վճարման համար :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

× Մշակոյթի Տան Շէֆ – Փօսթալի թիւն է՝

Maison de la Culture Arménienne
51 Rue M. Le Prince C. C P. PARIS : 5460 - 11

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի վարանոի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Գուրգէն Ասարոնեանի իր մօրը մահուան առթիւ :

×

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Հ. Ց. Դ. «Անուշ» ևնթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւն – ները կը յայտնէ ընկեր Վ. Արիմեանի եւ իր պարագաներուն, իր հօրեղբօր զաւկին Ժիրայր Արիմեանի ողբերգական մահ – ուան առթիւ, որ իր երիտասարդ տարի – քին զոհ դնաց եղերաբաստան ճամբորդի պեղակի, Լիբանանի մէջ :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Ֆ. Կ. Խաչի Կեղր. վարչութիւնը չնոր – հակալութեամբ ստացած է Օգտպ. կա – յանի չէնքին ի նպաստ Տիկին Սիլվի Նը – չանեանէ հազար ֆրանք, փոխան ծաղկե – պահկի Հայկ Թէնէքէճեանի (Ալֆորվիլ) մահուան առթիւ :

×

Փորթ ս'Իթալիի Ֆ. Կ. Խաչի մասնա – ճիւղը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Յակոբեանի, Տիկին Երանեանի եւ ընտանեկան պարագան – րուն, Պ. Սարգիս Յակոբեանի տխուր մահուան առթիւ :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Մոնոյեան հազար ֆրանք կը նուիրեն Կապոյտ Խաչի Փորթ ս'Ի – թալիի մասնաճիւղի Պ. Սարգիս Յակոբ – եանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկե – պահկի :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԷԼ.— Հ. Ց. Դաշ – նակցութեան Վարդան ևնթակոմիտէն իր կազմութեան 30րդ տարելիցին առթիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կու – տայ այս կիրակի Առնուվիլի Հայոց եկե – ղեցին :

Շրջանի հետեւեալ մահացած ընկերնե – րու յիշատակին .—

Բ. Գուրբուեանի, Յ. եւ Վ. Ճիհանեան – ներու, Օ. Աւետիսեանի, Վ. Թորիկեա – նի, Մ. Ճիհանիշահեանի, Յ. Մէրտինեա – նի, Գ. Մովսէսեանի, եւ՝

Գէորգ Կաուվարեճցի :

Յիշատակը յարգողները կը հրաւիրուին :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Պ. Ժան, Վարդկէս եւ Աւետիս Պահատուրեաններ, Այրի Տիկին Ռ. Թէլ – լալեան, Այրի Տիկին Տրտատեան, Այրի Տիկին Ա. Պահատուրեան եւ բոլոր ըն – տանեկան պարագաները իրենց խորին շը – նորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր ա – նոնց որոնք ցաւակցութիւն, յայտնեցին իրենց ողբացեալ մօր, մեծ մօր եւ պապա – կանին ՄԱՐԻԱՄ ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆի մահ – ուան առիթով :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԿԵՍԱՐԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Այս կիրակի, հոգեհանգստեան պաշ – տօն պիտի կատարուի, Փարիզի Ս. Յով – հաննէս – Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, կէ – սարիոյ եւ շրջանի 1895ի զէպքին եւ 1915ի տեղահանութեան զոհերու եւ կախաղան բարձրացող 53 հայրենակիցներու, ինչ – պէս նաեւ բազմավաստակ Առաջնորդ Տէր Տրդատ Արք. Պալեանի եւ նահատակ Յոսրով եպիսկ. Պեհրիկեանի յիշատա – կին : Կը հրաւիրուին կեսարիոյ եւ շրջա – նի մեր բոլոր հայրենակիցները :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտեմ – բեր քսանին, Սալոն Սիվրանտիի մէջ :

LE CLUB — DANCING
51, Rue Grignan - Marseille
Tél. 33-27-66
ՍՐԱՀՆԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՐՍՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԽՆԴՈՑՔ ԻՍԻ ՄԷՋ
ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒՄԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նոյ. 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Արիմեան սրահը :

Կը նախագահէ՝ ընկ. ԿԱՐՊԻՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Կը խօսի ընկ. ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Կ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակ – ցին.— Տիկին Շաֆէ Գալայճեան, Օր. Օր. Շաֆէ Պէնկեան, Շաֆէ Յովհաննիսեան, եւ Պ. Զօհրապ Մուրատեան :

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 7ին :

×

ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ

29 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Դաշ – նակցութեան Տան մէջ :

Կը խօսի ընկ. ԽԱԶԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԻՐԻԻԻ ՄԷՋ

30 Նոյ. կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Քաթր Պիւիսօն Փըթի Շալէ, ընկ. Պա – պիկեանի սրահը :

Կը նախագահէ՝ ընկ. ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔ – ՄԷՆԵԱՆ :

Կը խօսի ընկ. ԽԱԶԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի «Մանուկներու Օր»ը Յան – ուար ուղին, Սոսկէթ Սալոնի սրա – հին մէջ : Մանրամասնութիւնները յա – ջորդով :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի մարմիններուն ներկա – յացուցիչները, այս Շաբաթ, ժամը 20.30ին, Մշակոյթի Տան սրահին մէջ, 17 Րիւ Պլէօ, մէթրօ Բաստէ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պօմոնի Զա – րեան ևնթակոմիտէն ընդհ. անդամա – կան ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկեր – ները այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորա – կան հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Անհրաժեշտ ներկայութիւն :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ազգիւր Սերոբ – Մ. Եօթնեղբայրեան ՝ խումբի ընկերա – կան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Հ. Ց. Դ. «Անուշ» ևնթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Շա – բաթ երեկոյ ընկեր Այտատիրեանի բնա – կարանը : Բոլոր ընկերներու ներկայու – թիւնը անհրաժեշտ է : Ձգտապահ ըլլալ :

ԿԱՊՈՑՑ ԽԱԶԻ Պօմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնս ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս երկու – շաբթի օրը, ժամը 3.30ին Սահակ Մես – րոպ գպրոց սրահին մէջ : Շատ կարեւոր հարցերու շուրջ խորհրդակցելու համար : Բոլոր անդամուհիներուն ներկայութիւնը խիստ կարեւոր է :

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը չորսին, Քաֆէ Լը Րէժանի մէջ : Նիւթ՝ 28 Դեկտեմբեր 1958ի պարահան – դէսը : Բոլորին եւ մասնաւորաբար յանձ – նախմբին ներկայութիւնը խիստ ան – հրաժեշտ է : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄԱՐՋԱԿԱՆԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՇԱԲԱԹ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՒՑՍ
ՍԱԼ ՎՕԼԹԷՐԻ ՄԷՋ, Րիւ Վոլթէր

Orchestre de Tango Typique Vartivanian
Avec la formation Noire Les Mamboseros
GRAND CONCOURS DE HULA-HULA
ATRACTIONS

Պիւֆէ — Մուտք 400 ֆրանք

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

—o—

Սէնթ Անթուանի Ս. Թաղէոս եկեղեց. – անուան ծնողամբարձութեան առթիւ :

Սէն Անթուանի Ս. Թաղէոս եկեղեց. Թաղ. Խորհուրդս կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի Թաղիս Ս. Թաղէոս եկեղեց. ան – ուան ծնողամբարձութեան առիթով, պիտի մատուցուի Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն Թեմիս նախ – կին Առաջնորդ Երջանկայիշատակ Տէր Գրիգորիս եպիսկ. Պալաքեանի հոգւոյն եւ եկեղեց. կնքամօր Օր. Նունիկ Տէր Ղեւոնդեանի, ինչպէս նաեւ համայն թա – ղիս եւ չրջակայից բոլոր նուիրատուներ – րու, հանդուցեալոց հոգւոյն :

Երկեցողութիւնները պիտի կատարուին կոմիտասեան եղանակով Թաղիս դպրաց դասու անդամներու կողմէ ընկերակցու – թեամբ երգեհոնի : Ղեկավարութեամբ Օր. Սիլվան Պօյաճեանի :

Յ. Գ.— Թաղիս Ս. եկեղեցւոյ խորհր – դարանի մէջ ամէն հինգշաբթի առաւօտ – ները մայրենի լեզուի համար դասեաւան – դութիւններ տեղի կունենան, ուսուցչու – թեամբ ԹՐԱԳՈՇԻ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

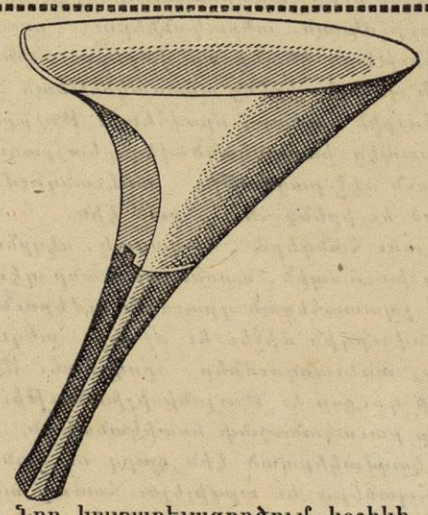
Երեւանէն Պերճուհի Փունարճեան կը փնտռէ իր քոյրը Արմենուհի Օհաննէս – եան (Շապին Գարահիսարի Ինակէյս գիւղէն), հօր անունն է Յարութիւն Տէր – ակբեան, մօրը Արուսեակ, Պոլիսէն Պեր – հուհին երեւան զացած է, իսկ Արմենու – հին Արժանթին, տասը տարի է որ իրար – մէ լուր չունին : Կը խնդրուի իր հասցէն դիտցողներէն իմացնել Վահան Հիւսեա – նին, 16 Րիւ Նանսէն Տէսին (Իզէր), Ֆր – անս :

Կը խնդրուի Պուէնոս Այրէսի «Արմե – նիա» թերթէն արտատպել :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւոր Ս. պատարագ, տեղւոյս Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ 5րդ տարելիցին առթիւ : Այս կիրակի առա – ւօտեան ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Հայրապետական Պատուիրակ Գերաչնորհ Տէր Սերովբէ եպիս. Մանուկ – եան :

Նաեւ այս առթիւ Վաղանսի ռմբակոծ – ման ընդհ. զոհերուն եւ պատերազմի զոհերուն Ազ – գային եւ եկեղեցւոյ զոհարերուող բոլոր ննջեցեալոց, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի :

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ *Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է ձեւընկալի* (մաթիէռ փլաստիք) եւ ալիւմինիումի միացու – *մով չինել անբեկանելի* (էնֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն *բարձրութեամբ* :

Դիմել՝

VANPLAST
(ՎԱՆԼԵԱՆ)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-08
Առաւօտներն հեռաձայնել՝ ITA 16-36
» 33-3?

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
28
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
VENDREDI
28 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8355 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4156

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱԶ ԹԵՔՈՒՄ

Նոյեմբեր 23ի ընտրութիւնները ցոյց տուին, որ Ֆրանսայի հանրային կարծիքը կը թեքի դէպի ազ :

Այս ձգտումին առաջին արտայայտութիւնը տեսնուած էր Սեպտեմբեր 28ի հանրաքուէին առեն : Նոր Սահմանադրութիւնը վաւերացնելով, քուէարկող ներու հարիւրին ութսունը բացորոշ կերպով կ'ուզէր վերջապէս բան մը փոխուած տեսնել Ֆրանսայի ներքին կարգուսարքին մէջ : «Ոչ»ի կողմնակիցները, — որոնց դլուխը կը գտնուէր Համայնավար կուսակցութիւնը, — չարաչար պարտութիւն մը կրեցին :

Կիրակի օրուան ընտրութեանց մէջ համայնավարներու կորուստը աւելի եւս չէ չափուեցաւ :

Համաշխարհային երկրորդ պատերազմէն վերջ էր, որ փայլած էր համայնավար կուսակցութեան աստղը : Սորվերջ դային Միութիւնը կը գտնուէր յաղթական դաշնակիցներու չարքին մէջ :

Հակառակ այն իրողութեան, որ Ֆրանսայի համայնավարները 1939 Սեպտեմբերէն մինչեւ 1941 Յունիս 22 բազմաթիւ փաստեր տուած էին իրենց դերմանասիրութեան, մէկ օրէն միւսը դարձան հիթլերի դէմ, երբ անիկա յարձակեցաւ իր դաշնակից Սորվերջային Միութեան վրայ :

Մօրիս Թորէզի կուսակցութիւնը մեծ ճարպիկութեամբ չհաղորդեց դաշնակցութիւնները ո՛չ միայն մէկ մերձաւոր բարձրացնելով իր անդամներուն թիւը, այլ հինդ միլիոն քուէ ապահովելով ընտրութեանց մէջ :

Մինչ 1936ին՝ «Ժողովրդական ճակատ»ի փայլուն օրերուն՝ համայնավարները 1·502·000 քուէ չհաւաքած էին եւ 72ի բաժանուած իրենց երեսփոխաններու թիւը՝ 1932ի 12ին փոխարէն, 1945ի ընտրութեանց մէջ 5·024·000 քուէարկուներ 152 աթոռ ապահովեցին համայնավար ներուն՝ Ազդային Ժողովին մէջ :

1946ի Յունիսին համանամարները չհեցան 5·199·000 քուէ եւ 176 երեսփոխան : Իսկ նոյն տարուան Նոյեմբերին 5·489·0000 ձայն եւ 176 աթոռ, ընդհանուր քուէներու հարիւրին 28·5ը :

Տասներկու տարի վերջ, Նոյեմբեր 23ի ընտրութեանց մէջ 3·882·000 քուէ միայն չհեղով, համեմատութիւնը իջած է հարիւրին 18·9ի : 1956ին 145 երեսփոխան ունէին համայնավարները : Կիրակի օր ուան ընտրութիւններէն վերջ ղդալիօրէն պիտի զեղչուի այս թիւը :

Զօր· Տը Կոլի անձը եւ վեց ամիսէ ի վեր ներքին եւ արտաքին ճակատներուն վրայ անոր հետապնդած քաղաքականութիւնը մեծապէս ապդած են հանրային կարծիքին վրայ, որ մասնաւորապէս յաղնած է այլեւս Ալժերիոյ պատերազմէն եւ բանաւոր լուծումի մը կը սպասէ :

Մեծամասնութեամբ աջակողմեան տարբերէ բազկացած երեսփոխանական ժողովի մը ամէնէն զբաղած պիտի ըլլայ մնայուն կառավարութիւն մը ապահովել Ֆրանսայի :

Ընկերվարական կուսակցութիւնը ցարդ աջակցած ըլլալով Զօրավար Տը Կոլի եւ «այո» պատասխանելով հանրաքուէին, պիտի օժանդակէ նորակազմ կառավարութեան, պայմանաւ որ «ազատական» լուծում մը տրուի Ալժերիոյ խնդրին :

Հակառակ պարագային պիտի անդնի իր ընդդիմադիրի հին դիրքին :

Ֆրանսայի ընտրութիւնները մեծ հետաքրքրութիւն առեղծած են նաեւ օտար երկիրներու մէջ :

Աչքերդ անձկութեամբ կը սպասէ կիրակի օրուան ընտրութեանց արդիւնքին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԸ ԿՈԼ - ԱՏԸՆԱՈՒԷՐ ԳԼՈՒԽ ԳԼԽԻ

ԶՕՐԱՎԱՐԸ ՓԱՐԻԶ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Զօր· Տը Կոլ եւ վարչապետ Քոնրատ Ատընաուէր սիրալիր տեսակցութիւն մը ունեցան Զորեքշաբթի օր Պատ Քրէօզ – նախի մէջ, աւելի քան չորս ժամ խօսելով Եւրոպան չահադրդռող չարք մը նիւթե – րու շուրջ :

Զօր· Տը Կոլի կ'ընկերանային արտաքին նախարար Քուվ տը Միւրվիլ եւ ելմատ – կան նախարար Անթուան Փինէ :

Երկու վարչապետներու դլխաւոր մտահոդութիւնն էր սերտացնել վեցերու համագործակցութեան Եւրոպատ – կան Կազմակերպութիւնը (Օ–է–Սէ–է) :

Անշուշտ այս ուղղութեամբ Տը Կոլ եւ Ատընաուէր որեւէ որոշում չեն տուած եւ չէին ալ կրնար տալ : Որոշումներու իրա – տունքը կը մնայ Վեցերու ժողովին որ տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 3ին Պրիւսէլի մէջ, բայց չահեկան է որ այդ ժողովին Գերմանիա եւ Ֆրանսա նոյն թելադրանքները ընեն :

Ճաշի՝ ընթացքին վարչապետ Ատեն – աուէր իր դոհունակութիւնը կը յայտնէր որ երբ կառքով կ'անցնէին Պատ – Քրէօզ – նախի փողոցներէն ժողովուրդը խան – դաւոտ ընդունելութիւն մը բրաւ Տը Կո – լին եւ Ատընաուէր կ'աւելցնէ .— Թէեւ դուք ըսիք որ այդ ծափահարութիւնները ինձի վերապահուած էին, բայց կարծեմ իրականին մէջ ժողովուրդը ուրախ էր մեր երկուքը կողք կողքի տեսնելով :

Այս խիստ սիրալիր խօսակցութեան ընթացքին Զօր· Տը Կոլ իր կարգին չէշտեց թէ Ֆրանսայի ժողովուրդը եւ դէրման ժողովուրդը պատմութեան նոյն հոսան – քով տարուած են : Ես ուրախ եմ հան – դիպելու պետական մեծ մարդու մը, մեծ Եւրոպացիի մը եւ մեծ Գերմանացիի մը Ֆրանքֆուրտերման այս հանդիպումը մաս – նաւոր նշանակութիւն մը ունի բանդակ աշխարհի համար : Աւելի լաւ ժամանակ չկար ապացուցանելու համար որ Ֆը – րանքֆուրտերման համագործակցութիւնը այլեւս չատ բնական բան մըն է :

Իրիկուան պաշտօնական զնդեցյ մը կը հրատարակուէր, մինչ երկու արտաքին նախարարները՝ Քուվ տը Միւրվիլ եւ Ժոն Պրէնթանօ մամուլի ասուլիս մը կու տային :

Զնդեցյը կը ճշդէր թէ Ատընաուէրը եւ Տը Կոլ Պատ – Քրէօզնախի մէջ չարու – նակեցին այն խօսակցութիւնները զոր ունած էին Սեպտեմբեր 14ին Քոլոմպէ լէ Տէօ գ'Էգլիզի մէջ : Երկու վարչապետնե – րուն խօսակցութիւնները առիթ տուին որ բարեկամական ձեւով քննուին չարք մը հարցեր որ երկու երկիրներուն հետաքր – քան չահերուն կը վերաբերին : Քննուած է նաեւ միջազդային կացութիւնը վերջին երկու չարաթներուն ընթացքին :

Մամուլի ասուլիսի ընթացքին Ֆրանսա – յի արտաքին նախարարը չէշտեց թէ խո – սակցութեան գլխաւոր նիւթը եղած է անտեսական կացութիւնը : Գալով Պերլի – նի հարցին, Քուվ տը Միւրվիլ բաւ – որ կացութիւնը ցարդ անորոշ է, սակայն պարզ է որ երկու երկիրները կը վաւա – րին որ Պերլին պահէ իր ներկայ գոյավի – ճակը :

Ժոն Պրէնթանօ, իր կարգին չէշտեց թէ այս հանդիպումը նոր հանդրուան մըն է Ֆրանքֆուրտերման համագործակցութեան եւ գոյը կուտայ երկու երկիրներու հա – սարակաց կամքը՝ յաղթահարելու բոլոր դժուարութիւնները, մանաւանդ անտեսա – կան յարաբերութեանց մէջ :

ԿՐՈՄԻՔՈՅԻ ԳԱՂՏՆԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՊԵՐԼԻՆ

ԱՏԸՆԱՈՒԷՐԸ ՊԵՐԼԻ՞Ն ԿՏԵՐԹԱՑ

Արեւելեան Գերմանիոյ մամուլի զոր – ծակալութիւնը կը հաղորդէ թէ «վեր – ջերս» Մ· Միւնթեան Արտաքին նախարար Կրոմիքօ Արեւելեան Պերլին կը գտնուէր, ուր խորհրդակցութիւններ ունեցաւ հա – մայնավար դեկավարներու հետ : Կրոմիքօ երկու երկիրները հետաքրքրող հրատապ հարցերու շուրջ խօսակցութիւններ ունե – ցաւ, կ'աւելցնէ զործակալութիւնը :

Այս լուրը անակնկալ մը եղաւ Արեւ – մտեաններու համար : Արդարեւ, ոչ ոք լուր ունէր գալոնի այս այցելութենէն : Համայնավարները ժլատ են նաեւ լրա – տուութեան տեսակէտէն : Մամուլի զոր – ծակալութիւնը լուրը հաղորդելով չըսեր թէ Կրոմիքօ ե՞րբ գացած է Պերլին, որ – քա՞ն մնացած է այնտեղ եւ ի՞նչ նիւթի շուրջ խօսած է Իւլպրիխթի եւ Կրոթեվոլի հետ : Սորվերջային դեսպանատան բանբե – րը հարցապնդուելով այս խնդրին շուրջ, յայտարարեց թէ Կրոմիքօ մեկնած է ար – դէն· բանբերը չուզեց ճշդել խորհրդային նախարարին մեկնած թուականը :

Որքան ալ գաղտնի ըլլան ուսուցչերը – ման այս հանդիպումին ընթացքին քըն – նուած հարցերը, ոչ ոք կրնայ կասկածիլ թէ կարեւոր ու հրատապ խնդիրներ են ա – նոնք, — դիտել կուտայ տեղական մա – մուլը : Երկու երկիրներու ներկայացու – ցիչները անշուշտ խօսած են Մոսկուայի իրաւասութիւնները՝ Պերլինի վրայ՝ փանքովի կառավարութեան յանձնելու եւ պանակներուն եւ պայմաններուն շուրջ :

Անատյդ կացութիւն մը կը տիրէ Պեր – լինի մէջ, ուր Արեւելքն ու Արեւմուտքը կը ճակատին իրենց տղեցութիւնը գօրա – դնելու նպատակով : Մրուչչեւի Նոյեմբեր 10ին արտասանած ճառէն ետք զրամա – տուներու արժէթուղթերը անկում մը կրած էին, բայց ներկայիս սկսած են բարձրանալ իրենց նախկին արժէքին : Ոչ ոք պիտի թէ «վերջերս» Կրոմիքոյի կա – տարած այցելութենէն ետք ի՛նչ անակըն – կալներ պիտի պատահին :

Միւս կողմէ Միացեալ Նահանդներու Արտաքին նախարար Տրլըս Ուոչինկթընի մէջ մամուլի ասուլիս մը տուաւ, անդամ մը եւս ճշդելով թէ Արեւմուտքը վճռած է պահպանել Պերլինի ներկայ գոյավիճա – կը : Ամերիկայի դիւանադէտը «Մոսկուա – յի գործակալները» կոչեց «Արեւելեան Գերմանիոյ հսկիչները» որոնց հետ խոր – հրդակցութիւններ չեն կրնար ունենալ Արեւմուտքի նախարարները :

Ռուսեւամերիկեան պայքարին բնոյթը յատակ է այլեւս Գերմանիոյ նախկին մայրաքաղաքին հետ : Մոսկուայի կ'աչ – խատի որ Փանքովի կառավարութիւնը ճանչցուի Արեւմուտքի կողմէ : Ուոչինկ – թըն ճիզ չի խնայեր, նոյնիսկ օդանաւա – յին կամուրջ մը հաստատելու գնով, զոյդ տալու համար որ Արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը (Փանքով) ապօրինի է, հետեւաբար՝ չի կրնար բանակցիլ Ատըն – աուէրի կառավարութեան հետ :

Բայց, Տըլըսի յայտարարութիւնները դժկամակութեամբ ընդունած են Պոնի մէջ, ուր Գերմանացիները ամէն գնով կ'ուզեն իրականացնել իրենց երկրին վե – րամիացումը :

Արեւմտեան Գերմանիոյ Ֆրանսայի, Անգլիայի եւ Ամերիկայի հրամանատար – ները ժողով մը գումարեցին· կը կար – ծուի թէ դաշնակիցները վերջնական – պէս ճշդած են իրենց գալոնի ծրադիրը՝ զայն հակադրելու համար Սորվերջային Միութեան առնելիք քայլերուն :

Արդարեւ, պաշտօնական չրջանակները յայտարարեցին թէ Փարիզ, Լոնտոն եւ Ուոչինկթըն բոլոր հարցերու շուրջ հիմ – նական համաձայնութիւն մը կնքած են ,

ԿԱՐԴԻՆԱԼ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

ՊԱՊԻՆ ՓՈԽԱՆՁՆ ՆՈՒԻՐԱԿ

Վաթիկանէն կը հաղորդուի որ Պապը փոխանձն նուիրակ (legatus a latere) նշանակած է Կարդինալ Ագաջանեանը, Փիլիպպեան կղզիներու մայրաքաղաքին՝ Մանիլայի մայր Տաճարին օծման արա – րողութեանց եւ Ծայրագոյն Արեւելքի եպիսկոպոսական ժողովին համար, որոնք տեղի պիտի ունենան Դեկտեմբերի առա – ջին կիսուն :

Փոխանձն Նուիրակը կը մարմնացնէ Պապին իշխանութիւնը եւ անձը միանա – րար, իբր այդ՝ իր այցելած երկիրներուն մէջ անոր կ'ընծայուին այն բոլոր պետա – կան արտակարդ պատիւները, որոնք վե – րապահուած են Քահանայապետին :

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԱՆԴՈՐՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐԱՇԱՍՏԱՏՈՒԱԾ

ՀԱՅԿ· ԹԱՂԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

ՄՄԲ·.— Ինչպէս գրած էինք անդորրու – թիւնը վերահաստատուած է Պէյրութի հայկական թաղերուն մէջ : Այս առթիւ Ազդակ կը հրատարակէ հետեւեալ ման – րամասնութիւնները՝ (Նոյեմբեր 25) ·—

Հայկական թաղերուն մէջ պատահած միջադէպերուն առթիւ Ներքին նախարար Պ· Խամէի կոչէն վերջ, որ տուած էինք արդէն , դրաւի բարելաւում մը արդէն նկատելի է կացութեան մէջ : Ներքին ապահովութեան խորհուր – դը դինուորական չատ խիստ միջոցներ ձեռք առած է արդէն դէպքերու կրկնումը արդիլելու համար :

Միւս կողմէ, ազդային իշխանութիւն – ները աշխատանքներ կը տանին կարդա – դրութիւններ ընելու համար, որպէսդի վերջ գտնեն Հայութեան անունին արատ բերող ցաւալի դէպքերը : Սրցայտ ազդա – յիններ կը բերեն իրենց բոլորանուէր դործակցութիւնը : Այս ուղղութեամբ կա – տարուած աշխատանքները դրական ար – դիւնքներ տուած են :

Ուրախ ենք յայտնելու որ երկու օրէ ի վեր հանդարտ են հայկական թաղերը եւ որեւէ ախուր միջադէպ տեղի չէ ունե – ցած :

Լիբանանի Հայոց Առաջնորդ Խորէն Արքեպիսկոպոս արտագին կոչ մը ուղ – դած է Հայ ժողովուրդին որ հրատա – րակուած է Ազդակի նոյն թիւին մէջ : Խորէն Արք· իր կոչը կը վերջացնէ հե – տեւեալ ձեւով ·—

... Հետեւաբար, պարտք կը նկատեմ , Հայրարար, եւ վերջին անդամ մը եւս կոչ ուղղել քեզի, սիրելի Հայ ժողովուրդ, որ վճռարար վերջ տաս տեղւոյտա եւ եղ – բայրասպան ամէն գործողութեան ու վերա – դառնաս խաղաղ ու չինարար աշխատան – քի : Հայութեան անունն ու վարկը բարձր պահել՝ մեղմէ ամէն մէկուն գերագոյն պարտականութիւնն է :

Կը հաւատամ , որ ողջմտութիւնը եւ կեանքի քրիստոնէական ըմբռնումը պիտի յաղթանակեն ի վերջոյ, եւ սիրոյ ու եղ – բայրութեան ընդհանուր մթնոլորտի մը մէջ՝ պիտի կարենանք չարունակել մեր խաղաղ ու բեղմնաւոր կեանքը, հիւրըն – կալ այս ափերուն վրայ :

որ փոփոխութեան պիտի չենթարկուի :

× Գերմանիոյ Քրիստոնեայ – Դեմոկ – րատ կուսակցութեան բանբերներէն մէկը յայտարարեց թէ վարչապետ Ատընաուէր Դեկտեմբեր հինդին պիտի երթայ Արեւ – մտեան Պերլին : Վարչապետը այնտեղ

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՑԺՄԷՈՒԹԻՒՆ

ՍԵՒԻՆ ԿԱՆԽԱՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՆՉ ԿԱՄ ԱՂՋԻԿ ԸՍՏ ԿԱՄՍՈ

ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԻՆ ԳԻՏԸՐ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ինչո՞ւ մանչ կամ աղջիկ՝ արու կամ էգ :

Բջիջներու պարունակած 48 ծննդա – տարրերուն մէջէն երկու հատը միայն սեռին բնորոշիչներն են : Զուգիկն մէջի երկուքը իրարու չատ ու նման, «Կ» ծնունդատարրերը են : Սերմնակենդանին մէջի երկուքը մինչդեռ, իրարմէ բոլորովին տարբեր են. ասոնցմէ մէկն ալ «Կ» մըն է ձուիկինին նման, իսկ միւսը , աւելի փոքր , «Հ» ծննդատարրն է :

Բացորոշ է ուրեմն որ էգին տրամադրած ծննդատարրը, անփոփոխ կերպով, միշտ «Կ» մըն է. մինչդեռ արուն կրնայ պարբերաբար կամ «Կ» կամ «Հ» մը տալ :

Եթէ սաղմին կազմութեան համար մասնաւորուող ծննդատարրերը , երկուստեք, «Կ» – «Կ» են՝ ծնանելիքը էգ մըն է : Այն պարագային երբ «Կ» եւ «Հ» մը միանան՝ նորածինը արու կ'ըլլայ :

Ասկէ կը հետեւցուի որ սերմին մէջ կան «Կ» սերմնակենդանիներ, որոնք աղջկանց ծնունդ կուտան եւ «Հ»եր, որոնք մանչերը կը ծնանին :

Սկզբունքը գտնելէ եւ ստուգելէ ետք , անհրաժեշտ էր գտնել եւ անոր գործադրութեան փորձական մէկոցը : Ինչպէ՞ս իրարմէ բաժնել արուներու «Կ» եւ «Հ» սերմնակենդանիները կամ ինչպէ՞ս չէզոքացնել անոնց մէկ կամ միւս տեսակը, որպէս զի կարելի ըլլայ կանխաւ որոշել ծնանելիքին սեռը :

Ասոր համար կատարուած դիմաւոր փորձերը տասնեակ տարիներ տեւեցին : Ամէնէն առաջ փորձուեցաւ քիմիական ճունաւոր նիւթերու գործածութեամբ փճացնել երկու ծննդատարրերէն մէկը՝ աղջիկ ծնանելու համար, հակառակը՝ արու ունենալու համար : Այս տեսակէտին ալ փորձական արդիւնքները բացատական եղան : Ուրիշ կենսարաններ, Շուէյտացի Փըր Էրիք Լինտալը մասնաւորապէս, ի զուր փորձեցին «Կ» եւ «Հ» սերմնակենդանները իրարմէ բաժնել՝ կեդրոնախոյս բաժանումի գործադրութեամբ :

Ի վերջոյ, ամէնէն գործական, գործնականն եւ իրական լուծումը գտնողները եղան՝ խորհրդային երկու կենսարաններ. բժշկուհի Տիկին Շերէօտէր եւ իր աշխատակիցը Գ. Գոլցով : Իրենց կը պարտինք «Կ» եւ «Հ» սերմնակենդանիները իրարմէ զատելու գործադրութիւնը՝ ելեկտրոֆորէզ (էլէֆտրոֆորէզ) գործական ու պարզ միջոցով :

Ռուս գիտնականները իրենց առաջին փորձերը կատարած էին 1932ին : Առնական սեռային բջիջներու կախոյթ (սիւս – փաճսիոն) մը կամ մածան լուծոյթը (սոլիւսիոն ֆոլլոյիտալ) ելեկտրական հոսանքին ազդեցութեան ենթարկելով, տեսան որ սերմնակենդանները՝ մաս մը դրական բեւեռին, մաս մը մխոտականին կը խուժեն. իսկ անորոշ մաս մըն ալ կը չափուի կէտին մնալ կախոյթին կեդրոնը : Քննական փորձերը հաստատեցին որ նկատուած երեւոյթը ուրիշ բան չէր եթէ ոչ զործադրութիւնը «Կ» եւ «Հ» սերմնակենդանիներուն փնտուուած բաժանումին :

Այնուհետեւ, կախոյթին իւրաքանչիւր բաժինով, էգ ճագարներու արուեստական բեղնաւորումը կատարելով, հաստատուեցաւ որ դրական բեւեռին կպած սերմնակենդանները միմիայն էգերու ծնունդ կուտային և ժխտականինները, մեծագոյն համեմատութեամբ, արուներու : Իսկ երբոր բաժնինպատկանող սերմնակենդանները, յիսուն առ հարիւր համեմատութեամբ, հաւասարապէս էգ եւ արու ձագեր կուտան :

Իր դիւտին աննախընթաց արդիւնքէն քաջալերուած, Տիկ. Շերէօտէրը յետագային կատարելագործեց անոր գործադրութիւնը. եւ յաջողած է այսօր, 80 առ հարիւր ապահովութեամբ, կանխաւ ընտրելու ճագարի ձագերուն սեռը :

Տարիներով վերապահ եւ քննադատի դիրք բռնելէ ետք, Անգլիացի եւ Ամերիկացի գիտնականներ վերջերս փորձեցին իրենց ուսս արուեստակցին դիւտը եւ անձամբ ալ հաստատեցին բացատիկ եղելութիւնը :

Այժմ, ամէն ազգի գիտնականներու կողմէ, Շերէօտէրի գործութեամբ փորձեր կը կատարուին, ճագարէն ետք ուրիշ ընտանի կենդանիներու վրայ եւ, յատկապէս, մարդուս սեռային բջիջներուն վրայ :

Գործութեան միակ անպատեհութիւնը , այդ ալ յարաբերական եւ հաւանաբար ի վերջոյ լուծելի, բեղնաւորումին պարտադրաբար արուեստական ըլլալն է : Բայց արդէն, ուրիշ կարգի պատճառներով, առենէ մը ի վեր գործադրութեան մէջ է արուեստական սերմնաւորումը՝ անասնց մեղանչերու եկեղեցական եւ ընկերային հաստատեալ բարոյականին դէմ :

Հպարտ եւ լաւատես է դիտութիւնը իր գործածած նոր միջոցին համար, որ ոչ միայն ծնողականութեան ցանկութիւնը պիտի գոհացնէ, այլ նաեւ պիտի նպաստէ մարդկութեան ընդհանուր առողջութեան :

Ուրիշ կենդանիներու վրայ կատարուած փորձերը ցոյց տուին որ ծնելիքին սեռը կանխաւ որոշելու գործադրութիւնը ոչ միայն ազդեցիկ է, այլ նաեւ անվնաս : Ասոնք կը խոստանան որ մարդուն վրայ ալ նոյնպէս անվնաս պիտի ըլլայ :

Ուրեմն, ամէն ծնողք, որ կ'ուզէ որ իր ընտանիքին մէջ աղջիկ մը ծնանի, պիտի կարենայ ասոր յաջողցնել, ինչպէս որ ամէն ծնողք, որ կ'ուզէ որ իր ընտանիքին մէջ տղայ մը ծնանի, պիտի կարենայ ասոր յաջողցնել :

Ասոնք ամէնքն ալ ուրախալի լուրեր են : Բայց ասոնց հետ միասին կան նաեւ ուրիշ լուրեր, որոնք ոչ այնքան ուրախալի են :

Ասոնցմէ առաջինը այն է որ ծնելիքին սեռը կանխաւ որոշելու գործադրութիւնը , որուն օրինակով կ'ուզեն առաջնորդուիլ երկու երկիրները : Այս յայտարարութիւնը նոր պետութեան մը ծրագիրներուն նախաքայլը չէ՞ արդեօք, դիտել կուտայ տեղական մամուլը, մտածելով թէ Սքու Թուրէ եւ Ն'Քրումա պիտի փորձեն իրենց իշխանութիւնը տարածել բովանդակ Աֆրիկէի վրայ : Մինչդեռ յիշեալ յայտարարութիւնը կը ճշդէ թէ այս համաձայնագիրը նպատակ չունի փոխելու Կինէի եւ Ղանայի յարաբերութիւնները՝ անգլիական եւ Ֆրանսական հասարակապետութեանց հետ :

Տարօրինակ է այս յայտարարութիւնը, երբ գիտենք թէ Ֆրանսական Կինէն «ոչ» պատասխանեց հանրաքուէին, բաժնուելով Ֆրանսական հասարակապետութենէն....:

Բայց արեւմտեան Աֆրիկէի մէջ ոհած այս չարժումէն բան մը հասկնալու համար, անհրաժեշտ է անդրկ մը նետել դէպի ետ, երբ բրիտանական Գոթ տ'Օրը անկախութիւն ստացաւ և Հասարակապետութեան անդամ եղաւ Ղանա անունով : Անոնն մը, որ չատ բան կը նշանակէ արդէն, որովհետեւ «Ղանա» Աֆրիկէի հին թագաւորութիւնն էր, որ էր – ժէ դարերուն , ամբողջ հսպար ատրի ընդդիմացաւ դէպի Հարաւ արարական արշաւանքին եւ դէպի Սեւ Աֆրիկէ յառաջացող Իսլամական տիրապետութեան դէմ :

Ն'Քրումա նպատակ մը ունէր անշուշտ, երբ երկու տարի առաջ այդ անունով նոր ազգի մը ծնունդ կուտար Գոթ տ'Օրի մէջ, միացնելով նաեւ Նախկին Թոկօն : Պէտք է ըսել սակայն, որ Տոքթ. Ն'Քրումա իր այս գործին մէջ լայն օժանդակութիւնը վայելեց Անգլիոյ, միաժամանակ մտնելով սթերլինի չրջապիծին մէջ (զոն սթերլին) :

Այնուհետեւ Ղանա սկսաւ ի նպաստ իրեն չարժումներ ստեղծել զրացի երկիրներու մէջ, մասնաւորապէս Ֆրանսական Թոկոյի մէջ, որ անկասկած պիտի միանայ Ղանայի՝ երբ 1960ին ստանայ իր անկախութիւնը :

Արդ, Ղանա եւ Կինէ միանալով ոչ միայն նոյն դինանշանը պիտի ունենան , այլեւ պիտի ներդաշնակեն իրենց արտաքին քաղաքականութիւնը, իրենց բանակը, տնտեսական քաղաքականութիւնը եւ պիտի պատրաստեն հատարակաց տահմանադրութիւն մը : Հետեւաբար, յարաբերութիւնները նոյնքան սերտ պիտի ըլլան, որքան Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ կապերը :

Այս լուրը մեծ խանդավառութիւն բերեց Գահիրէի մէջ, ուր Նախագահ Նասր կը մտածէ թէ Աֆրիկեան դաշնակցութիւնը կազմուելով կրնայ արդելքել « զրական չեզոքութիւն»ը :

Հետաքրքրական է նաեւ այն պարագան՝ որ լուրը խանդավառութիւն ստեղծեց... Ուշինկթընի մէջ :

Նիւ Եորք Թայմզ կը զրէ թէ «Կինէ եւ Ղանայի միութեան զեկավարը կը պնդէ որ համագործակցութիւնը պիտի չսահմանափակուի միայն տնտեսական ոլորտին մէջ, այլ նաեւ պիտի ընդգրկէ քաղաքական եւ պաշտպանական ոլորտները : Ասոնք ամէնքն ալ ուրախալի լուրեր են : Բայց ասոնց հետ միասին կան նաեւ ուրիշ լուրեր, որոնք ոչ այնքան ուրախալի են :

Ասոնցմէ առաջինը այն է որ ծնելիքին սեռը կանխաւ որոշելու գործադրութիւնը , որուն օրինակով կ'ուզեն առաջնորդուիլ երկու երկիրները : Այս յայտարարութիւնը նոր պետութեան մը ծրագիրներուն նախաքայլը չէ՞ արդեօք, դիտել կուտայ տեղական մամուլը, մտածելով թէ Սքու Թուրէ եւ Ն'Քրումա պիտի փորձեն իրենց իշխանութիւնը տարածել բովանդակ Աֆրիկէի վրայ : Մինչդեռ յիշեալ յայտարարութիւնը կը ճշդէ թէ այս համաձայնագիրը նպատակ չունի փոխելու Կինէի եւ Ղանայի յարաբերութիւնները՝ անգլիական եւ Ֆրանսական հասարակապետութեանց հետ :

Տարօրինակ է այս յայտարարութիւնը, երբ գիտենք թէ Ֆրանսական Կինէն «ոչ» պատասխանեց հանրաքուէին, բաժնուելով Ֆրանսական հասարակապետութենէն....:

Բայց արեւմտեան Աֆրիկէի մէջ ոհած այս չարժումէն բան մը հասկնալու համար, անհրաժեշտ է անդրկ մը նետել դէպի ետ, երբ բրիտանական Գոթ տ'Օրը անկախութիւն ստացաւ և Հասարակապետութեան անդամ եղաւ Ղանա անունով : Անոնն մը, որ չատ բան կը նշանակէ արդէն, որովհետեւ «Ղանա» Աֆրիկէի հին թագաւորութիւնն էր, որ էր – ժէ դարերուն , ամբողջ հսպար ատրի ընդդիմացաւ դէպի Հարաւ արարական արշաւանքին եւ դէպի Սեւ Աֆրիկէ յառաջացող Իսլամական տիրապետութեան դէմ :

Ն'Քրումա նպատակ մը ունէր անշուշտ, երբ երկու տարի առաջ այդ անունով նոր ազգի մը ծնունդ կուտար Գոթ տ'Օրի մէջ, միացնելով նաեւ Նախկին Թոկօն : Պէտք է ըսել սակայն, որ Տոքթ. Ն'Քրումա իր այս գործին մէջ լայն օժանդակութիւնը վայելեց Անգլիոյ, միաժամանակ մտնելով սթերլինի չրջապիծին մէջ (զոն սթերլին) :

Այնուհետեւ Ղանա սկսաւ ի նպաստ իրեն չարժումներ ստեղծել զրացի երկիրներու մէջ, մասնաւորապէս Ֆրանսական Թոկոյի մէջ, որ անկասկած պիտի միանայ Ղանայի՝ երբ 1960ին ստանայ իր անկախութիւնը :

Արդ, Ղանա եւ Կինէ միանալով ոչ միայն նոյն դինանշանը պիտի ունենան , այլեւ պիտի ներդաշնակեն իրենց արտաքին քաղաքականութիւնը, իրենց բանակը, տնտեսական քաղաքականութիւնը եւ պիտի պատրաստեն հատարակաց տահմանադրութիւն մը : Հետեւաբար, յարաբերութիւնները նոյնքան սերտ պիտի ըլլան, որքան Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ կապերը :

Այս լուրը մեծ խանդավառութիւն բերեց Գահիրէի մէջ, ուր Նախագահ Նասր կը մտածէ թէ Աֆրիկեան դաշնակցութիւնը կազմուելով կրնայ արդելքել « զրական չեզոքութիւն»ը :

Հետաքրքրական է նաեւ այն պարագան՝ որ լուրը խանդավառութիւն ստեղծեց... Ուշինկթընի մէջ :

Նիւ Եորք Թայմզ կը զրէ թէ «Կինէ եւ Ղանայի միութեան զեկավարը կը պնդէ որ համագործակցութիւնը պիտի չսահմանափակուի միայն տնտեսական ոլորտին մէջ, այլ նաեւ պիտի ընդգրկէ քաղաքական եւ պաշտպանական ոլորտները : Ասոնք ամէնքն ալ ուրախալի լուրեր են : Բայց ասոնց հետ միասին կան նաեւ ուրիշ լուրեր, որոնք ոչ այնքան ուրախալի են :

Ասոնցմէ առաջինը այն է որ ծնելիքին սեռը կանխաւ որոշելու գործադրութիւնը , որուն օրինակով կ'ուզեն առաջնորդուիլ երկու երկիրները : Այս յայտարարութիւնը նոր պետութեան մը ծրագիրներուն նախաքայլը չէ՞ արդեօք, դիտել կուտայ տեղական մամուլը, մտածելով թէ Սքու Թուրէ եւ Ն'Քրումա պիտի փորձեն իրենց իշխանութիւնը տարածել բովանդակ Աֆրիկէի վրայ : Մինչդեռ յիշեալ յայտարարութիւնը կը ճշդէ թէ այս համաձայնագիրը նպատակ չունի փոխելու Կինէի եւ Ղանայի յարաբերութիւնները՝ անգլիական եւ Ֆրանսական հասարակապետութեանց հետ :

Տարօրինակ է այս յայտարարութիւնը, երբ գիտենք թէ Ֆրանսական Կինէն «ոչ» պատասխանեց հանրաքուէին, բաժնուելով Ֆրանսական հասարակապետութենէն....:

Բայց արեւմտեան Աֆրիկէի մէջ ոհած այս չարժումէն բան մը հասկնալու համար, անհրաժեշտ է անդրկ մը նետել դէպի ետ, երբ բրիտանական Գոթ տ'Օրը անկախութիւն ստացաւ և Հասարակապետութեան անդամ եղաւ Ղանա անունով : Անոնն մը, որ չատ բան կը նշանակէ արդէն, որովհետեւ «Ղանա» Աֆրիկէի հին թագաւորութիւնն էր, որ էր – ժէ դարերուն , ամբողջ հսպար ատրի ընդդիմացաւ դէպի Հարաւ արարական արշաւանքին եւ դէպի Սեւ Աֆրիկէ յառաջացող Իսլամական տիրապետութեան դէմ :

Ն'Քրումա նպատակ մը ունէր անշուշտ, երբ երկու տարի առաջ այդ անունով նոր ազգի մը ծնունդ կուտար Գոթ տ'Օրի մէջ, միացնելով նաեւ Նախկին Թոկօն : Պէտք է ըսել սակայն, որ Տոքթ. Ն'Քրումա իր այս գործին մէջ լայն օժանդակութիւնը վայելեց Անգլիոյ, միաժամանակ մտնելով սթերլինի չրջապիծին մէջ (զոն սթերլին) :

Այնուհետեւ Ղանա սկսաւ ի նպաստ իրեն չարժումներ ստեղծել զրացի երկիրներու մէջ, մասնաւորապէս Ֆրանսական Թոկոյի մէջ, որ անկասկած պիտի միանայ Ղանայի՝ երբ 1960ին ստանայ իր անկախութիւնը :

Արդ, Ղանա եւ Կինէ միանալով ոչ միայն նոյն դինանշանը պիտի ունենան , այլեւ պիտի ներդաշնակեն իրենց արտաքին քաղաքականութիւնը, իրենց բանակը, տնտեսական քաղաքականութիւնը եւ պիտի պատրաստեն հատարակաց տահմանադրութիւն մը : Հետեւաբար, յարաբերութիւնները նոյնքան սերտ պիտի ըլլան, որքան Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ կապերը :

Այս լուրը մեծ խանդավառութիւն բերեց Գահիրէի մէջ, ուր Նախագահ Նասր կը մտածէ թէ Աֆրիկեան դաշնակցութիւնը կազմուելով կրնայ արդելքել « զրական չեզոքութիւն»ը :

Հետաքրքրական է նաեւ այն պարագան՝ որ լուրը խանդավառութիւն ստեղծեց... Ուշինկթընի մէջ :

Նիւ Եորք Թայմզ կը զրէ թէ «Կինէ եւ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԿԻՆԷ - ՂԱՆԱ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՒ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ինչպէս զրած էինք, Կինէի եւ Ղանայի միութեան հարցը մեծ հետաքրքրութիւն առեղծեց քաղաքական չրջանակներուն մօտ : Փարիզի պաշտօնական չրջանակներ – րը վերապահութեամբ լսեցին երկու վարչապետներ՝ Սքու Թուրէի եւ Ն'Քրումայի յայտարարութիւնները, մինչ Լոն – տոնի մէջ անակնկալի եկան : Այսուհանդերձ անդլիացի դիւանագէտներուն կարծիքով հիմնական կարեւորութիւն մը կը ներկայացնէ այս հարցը՝ Աֆրիկէի համար :

Ամէնէն ուշադրաւ պարագան այն է թակայն, որ տնտեսագէտ ոչ փայլուն Ղանան անմիջապէս համաձայնեցաւ տասը միլիոն սովի տալ Կինէի, միաժամանակ խոստանալով վարչական եւ մասնագիտական հարկ եղած օժանդակութիւնը՝ նոր պետութեան հզօրացման համար :

Ղանայի վարչապետը՝ Ն'Քրումա կը մտածէ ընդարձակ տարածութեան մը վրայ հիմնել ափրիկեան դաշնակցութիւն մը, Ղանայի, Նիկերիոյ, Կամպիոյ, Սիերա Լէոնի , Կինէի եւ այլ երկիրներու մասնակցութեամբ :

Ֆրանսայի պաշտօնական չրջանակներու վերապահութիւնը արդելք մը չեղաւ սակայն ,որ փարիզեան կարեւոր թերթերը լուրջ մտահոգութեան մը մասնուին : Մնդրոյ առարկայ կը դառնայ Ն'Քրումայի համակրանքը՝ Անգլիոյ հանդէպ եւ դործակցութիւնը՝ բրիտանական իշխանութեան հետ :

Տակաւին երկու երկիրներու միութիւնը պաշտօնական բնոյթ չի կրեր, բայց Աքրայի մէջ Սքու Թուրէ եւ Ն'Քրումա յայտարարութիւն մը տորդրեցին, ուր կ'ըսուի .— Մեր երկիրներու Ազգ. ժո – ղովներու վաւերացման սպասելով, կ'ո – րոշենք Ղանայի եւ Կինէի միութեամբ ստեղծել Արեւմտեան Աֆրիկէի միացեալ Նահանգներու կորիզը ... :

այսօրուան պէս դիւտին մարդկութեան օգտակար հետեւանքներուն համար : Լաւ մրմռնուած եւ գործադրուած, ընկերային եւ բնականկան յաւելեալ խաղաղութեան մը առաջնորդը կրնայ ըլլալ՝ սեռին ա – պատ եւ կանխաւ ընտրութեան կարելիութիւնը : Եթէ ընդհակառակն՝ մարդոց չար ոգին նոր կռուախնճոյղ մը վերածէ այդ բարի կարելիութիւնը, մեղքը դիտութեան չէ :

Գիտութիւնը՝ մարդկային բնութեան պէս , իր հետ կը բերէ միշտ չարն ու բարին միասին : Պատճառ չկայ սակայն որ Գիտութիւնը Աստուծմէ նուազ վստահի մարդուս բանականութեան վրայ :

Կ. Մ. ԱԼԻՄՇԱՀ

Ա. ՍԹԻՎԸՆՍՐՆԻ
ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

—o—

Դուք, Ամերիկացիներդ, զոհ պիտի մնայիք եթէ մենք ալ զայինք ու Մեքսիկայի կամ ձեզի մօտիկ այլ երկրի մը մէջ ռազմական կայաններ հաստատէինք » :

Տըլըսի քաղաքականութիւնը , ըստ Խրուչչեւի, «յետադիմական» քաղաքականութիւն է. «չէք կրնար մեզ մեր երկրին քշել. այս պայմաններու մէջ ոչ մի – այն անկարելի է բարեկամութիւն հաստատել, այլ նաեւ անկարելի է լաւ յարաբերութիւններ պահել » :

Խրուչչեւին պատասխանեցի այն ինչ որ ինքը արդէն շատ լաւ գիտէ. ռազմական մեր կայաններուն գոյութեան պատճառը խորհրդային յետ . պատերազմեան մեծ փառասիրութիւններն են : Ցիչեցուցի թէ պատերազմէն վերջ, որուն ընթացքին որպէս դաշնակիցներ կռուեցանք Հիթլերի դէմ, միամտօրէն կը կարծէինք թէ մեր զործակցութիւնը պիտի չարունակուի. դրեթէ ամբողջովին ապաղինուեցանք , առաջարկեցինք հիւլէական գաղտնիքները ամբողջ աշխարհին յայտնել, հեռացանք Փիլիպպեաններէն, մեծ թափով աշխատեցանք չինարար ու զրական զործունէութիւն ունեցող Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւն մը ստեղծել :

Բայց մեզ յուսախաբութեան մատնող դէպքերու չարան մը ծայր տուաւ — խորհրդային ճնշում՝ Յունաստանի եւ Թուրքիոյ վրայ, համաչնաւոր պետական հարուած՝ Չեխոսլովաքիոյ մէջ, Գերմանիոյ բաժանում, Պալթիկ Ծովէն մինչեւ Սեւ Ծով՝ Արեւելեան Եւրոպայի տարկայում խորհրդային թաթին տակ, Քորէայի պատերազմ, Եղիպտոսի դէնք զրկել , եւն. :

Մեր քաղաքականութիւնը ծաւալման կամ յարձակողական քաղաքականութիւն եղած չէր, այլ պարզապէս ձգտած էր պաշտպանելու մեր ապահովութիւնն ու բոլոր ազգերու իրաւունքը՝ ազատօրէն եւ առանց կաշկանդումի ընտրելու համար իրենց բռնելիք ուղին :

Ու եզրակացուցի՝ «Պարոն վարչապետ, մեր երկու երկիրներուն միջեւ պէտք չէ որեւէ անհամաձայնութիւն ըլլայ. երկուքըս ալ բաւականաչափ ընդարձակ երկիրներ եւ բնական հարստութիւններ ունինք : Մեր անհամաձայնութիւնները արտաքին աշխարհէն կուգան : Կրնայ ըլլալ որ մենք, Ամերիկացիներս սխալներ գործած ըլլանք. բայց վստահ եմ որ իմ բոլոր ազգակիցներս ալ կ'ուզեն մեզ իրարմէ բաժնող անհամաձայնութիւններուն լուծում մը գտնել » :

« Կը հաւատամ այդ իրողութեան » ըսաւ Խրուչչեւ եւ իմ հասցէիս ալ գնաց հատուկեան արտայայտութիւն մը ունեցաւ. « Ձեր ճառերը կարդացած եմ. ձեր կարդ մը արտայայտութիւնները սխալ են եւ նոյնիսկ չափազանցական, բայց ընդհանուր առմամբ կը ձգտին մեր երկիրներուն յարաբերութիւնները բարելաւելու. մեծապէս կը գնահատենք այդ » :

Ապա անկեղծօրէն եւ մտերմաբար հաստատեց, թէ աշխարհը անհեպիտալիտրէն զէպի համաչնաւորութիւն կ'ընթանայ :

« Պէտք է ըմբռնէք, պ. Սթիվընսըն, որ այնպիսի չրջանի մը մէջ կ'ապրինք ուր ընկերային սիստեմի մը տեղի տալու վրայ է ուրիշ սիստեմի մը : Երբ 18րդ դարուն դուք ձեր հանրապետական սիստեմը հաստատեցիք, Անգլիացիները զոհ չմնացին : Այժմ ալ, ժողովուրդները կ'ուզեն ընկերային նոր սիստեմի մը մէջ ապրիլ և անհրաժեշտ է որ ընդունիք այդ իրողութիւնը եւ համակերպիք անոր : Այս փոփոխութիւնը տեղի պէտք է ունենայ առանց արտաքին միջամտութեան. եթէ այս սկզբունքը (չմիջամտելու) ընդունուէր, մի – ջազգային փոխ – յարաբերութեանց կլիման մեծապէս կը բարելաւուէր : Բայց դուք դարձեալ կը չարունակէք ոտնձգական դեր խաղալ Միջին Արեւելքի մէջ » :

Ուրեմն, անշամ մը եւս կրկնեմ, Խ. Միութեան դեկավարը կը պնդէ որ համակարգային աշխարհին մէջ տեղ ունեցած դէպքերը մեղի չեն վերաբերիր ,բայց ոչ – համաչնաւոր աշխարհը պէտք չէ միջամտէ երբ իր «ընկերային նոր սիստեմը» կը չահագործէ կարդ մը երկիրներ – րու ազգայնական զարթօնքն ու ընկերային խմորումները եւ կ'ուզէ զանոնք տարածել երկիրէ երկիր :

Գուցէ սխալ հասկցայ իր ըսել ուզածը. կը մտածեմ որ այդպէս ըլլայ, որովհետեւ յիշեալ հարցին այս ձեւի մերձեցումը չատ քիչ յոյս կը ներշնչէ լաւագոյն փոխ – յարաբերութեանց եւ չարաճուն փոխադարձ վստահութեան համար, որոնք անհրաժեշտ են խաղաղութեան պահպանման , ապահովութեան զղացումին ու ապագին – ման յաջողութեան համար :

Միւս կողմէ, բանաձեները արդէն սխալ են : Արեւելեան Եւրոպայի փոքր երկիրներուն ժողովուրդները համաչնաւորութիւնը կամովին չընտրեցին . կարմիր բանակին կողմէ պարտադրուեցաւ իրենց : Ձեխերը չէին ուզեր այդ վարչաձեւին տակ ապրիլ : 1948ին կազմակերպուած համաչնաւոր պետական հարուածի մը զոհն են, եւ այդ հակառակութեան ու վախի մթնոլորտը որոշապէս զգալի է այնտեղ՝ նոյնիսկ այժմ, տասը տարի վերջ :

(4 Շար.)

ՄՈՆԹԿԸՄԲՐԻԻ ՆՄԱՆԱԿԸ

Բ. Աչխարհամարտին ընթացքին, զո – րավար Մոնթկոմբրի (այժմ՝ Լորա Մոնթ – կոմբրի), նմանակ մը ունէր: Այս վեր – ջինին դերը հետեւեալն էր. Գերմանացի – ներուն հաւատացնել, որ Ֆրանսայի վը – բայ յամաքահանումէն անմիջապէս առաջ զո – րավար Մոնթկոմբրի հիւսիսային Ափրի – կէի մէջ տեսնուի, Գերմանացիները պիտի խարուին եւ իրենց բանակներուն մէկ կարեւոր մասը Ֆրանսայի հարաւային կողմը փոխադրեն, այս ձեւով Նորման – տիոյ իրենց բանակները տկարացնելով:

Պատերազմէն վերջը երեւան եկաւ, որ այս խորամանկութիւնը յաջողութեամբ գործադրած էր. արդարեւ, ծանր հրատա – կներու ամբողջ գունդ մը Ֆրանսայի հիւ –

Ղանա կը միանան մէկ հանրապետութիւն կազմելու համար եւ կը հրաւիրեն արեւ – մտեան Ափրիկէի միւս երկիրները՝ որ ի – րենց միանան»: Ընդհանուր առմամբ ա – մերիկեան մամուլը կը յիշէ Միացեալ Նահանգներու հակա – աշխարհակալական զգացումները, անակնկալ այս լուրին առջեւ իր զոհունակութիւնը չծածկելով:

Անկախ այս բոլորէն, կը կարծուի թէ երկու երկիրներու միութիւնը մեծ դժ – ուարութիւններու պիտի բախի: Ինչպէս Ղանա, նոյնպէս Կինէ կազմուած է ցե – ղախումբերէ, որոնք ոչ մէկ կապ ունին իրարու հետ: Վերջերս տակաւին անջա – տողական շարժում մը սկսած էր Ֆու – թա – Ճալոնի լեռներուն մէջ, ուր քանի մը ցեղախումբեր կ'ուզէին Սենեկալի մի – անալ՝ Ֆրանսական հաստարակապետու – թեան մաս կազմելու նպատակով: Միւս կողմէ, եթէ Կինէ դրացի է Լիպերիոյ,— որ հաւանաբար մաս կազմէ նոր միու – թեան,— պէտք չէ մոռնալ սակայն, որ ան բաժնուած է Ղանայէն՝ Ֆրանսական Փոթ տ'Իվուարով:

Ի՞նչ պիտի ընէ Կինէ: Հարցումը կը տրուի դրեթէ բոլոր շրջանակներուն մէջ: Ամբողջութեամբ պիտի միանա՞յ Ղանա – յի, որուն հետ յարաբերութեան ճամբայ չունի բացի ծովէն: Անգլիական Հասա – րակապետութե՞ան մաս պիտի կազմէ, սթեռլինի շրջապտին մէջ մտնելու հա – մար, եթէ Ղանան ալ պիտի բաժնէ անկէ, միանաբար Ֆրանքոփոիլիկեան Հասա – րակապետութեան մէջ մտնելու համար:

Ամէն պարագայի մէջ, երկու երկիրնե – րու միութեան ծրագիրը միջպետային հետաքրքրական բանակցութիւններու դուռ պիտի բանայ. խօսակցութիւններ՝ որոնց պիտի մասնակցին անկասկած Լոն – տոն եւ Փարիզ:

Թ. Ա. Թ.

սխալն հարաւը փոխադրուելու հրահանգ ստացած էր այն վայրկեանին, երբ Գեր – մանական սպայակոյտը լուր առած էր թէ Մոնթկոմբրի Հիւսիսային Ափրիկէ կը գտնուի:

Իրականութեան մէջ, սակայն, գործա – վարը Անգլիացին չարժած չէր: Հիւսի – սային Ափրիկէի մէջ ինքզինքը ցուցադրող անձը պարզապէս Մոնթկոմբրիի չաո նը – մանող ... դերասան մըն էր:

Գլիֆթոն ձէյմս երկրորդական դերեր խաղացող դերասան մըն էր պատերազմէն առաջ: Երբ, Միջերկրականի դաշնակից ոյժերուն ընդհանուր հրամանատարին հետ ունենալիք իր գործառնական նամանու – թիւնը յայտնուեցաւ անգլիական դինուո – րական զգոնի սպասարկութեան, Գր – լիֆթոն ձէյմսի պարտականութիւն տրը – ուեցաւ ուսումնասիրել Մոնթկոմբրիի չարժուձեւերը, ձայնը, նայուածքը, վար – ուելակերպը: Ասոր ձէյմսի հպցուցին ոյժամարի համազգեստ եւ ամբողջ չորս ամիս այս երկրորդական դերասանը իր կեանքին մեծագոյն դերը խաղաց դին – ուորական կայաններու մէջ քննական ա – ցելութիւններ կատարելով: Անգլիական զգոնի սպասարկութիւնը ձեռքի տակէ «գաղտնի» լուրեր կը տարածէր՝ «գործա – վար Մոնթկոմբրիի» այցելելիք շրջաննե – րուն անուններուն չուրջ: Անգամ մը, նոյնիսկ, ձիպրալթարի մէջ «Մոնթկոմբ – րի» տեսակցութիւն մըն ալ ունեցաւ «Սպանացի» երկու պարոններու հետ, ո – րոնք իրականութեան մէջ գերման լրը – տեսներ էին: «Մոնթկոմբրի», խօսակցու – թեան ընթացքին յայտնեց «պատահա – բար», որ չուտով Հիւսիսային Ափրիկէ պիտի մեկնի: Գերմանացիները դերասա – նին նմանութենէն խարուեցան եւ ինչպէս վերը ըսինք, խաղի եկան:

Այս բոլորը վստահաբար ոչ ոք պիտի չիմանար, որովհետեւ դերասան ձէյմս, Մոնթկոմբրիի դերը խաղալը չանձն ա – ռած ժամանակ, թուղթ մը ստորագրած էր, որուն մէջ կը խոստանար մինչեւ մա – հը լուռ մնալ այս մասին: Հակառակ պա – րագային, Զինուորական Աւեանի առջեւ պիտի դատուէր ու բանտարկութեան դա – տապարտուէր:

Դերասանը կը խորհէր իր պատնիքը իրեն հետ գերեզման տանիլ, բայց զօրա – վար Այզընհաուերի նաւային կցորդը, գնդապետ Հարբի Պուչըը, որ այս բոլո – րէն տեղեակ էր, պատերազմէն վերջ դիրք մը հրատարակեց. «Երեք տարի Այզըն – հաուերի հետ». այդ դրքին մէջ Պուչըը կը յիշէր դերասանձէյմսի խաղացած դե – րը:

Ատոր վրայ, ձէյմս դիմում կատարեց դինուորական իշխանութիւններուն եւ խնդրեց որ դինքը արձակեն իր խոստու – մէն, քանի որ դպտնիքը այլեւս մէջտեղ եկած էր: Արտօնութիւն ստացաւ եւ դերը մըն ալ դրեց այս մասին:

Այժմ, որ Մոնթկոմբրիի պատերազմա – կան յուշերը հանրութեան սեփականու – թիւնը դարձած են, չար լեզուները կ'ը –

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ Հալթերի Դաշնակցութեան կողմէ կազմակերպուած ախոյեանական մրցումներուն Շիչլիի հայկական խումբի մարզիկները չհաձ են հինգ առաջնու – թիւն եւ ախոյեան հռչակուած՝ 25 կէտե – բով: Արդիւնքները՝ Ամադաղ ծանրու – թիւն՝ Նուպար Եըլպզեան (երկու հա – րիւր քլկ.), Փեստուր՝ Միսաք Քափեան (215 քլկ.), Թէթէւ՝ Նչան Նչանեան (235 քլկ.), Միջին ծանր. Պերճ Օքութեան (262 քլկ.), Ծանր՝ Պետրոս Փափազեան (265 քլկ.):

Ա֊ԷՆԲԻ մէջ մեծ չուքով ծնուած է Հ. Մ. Ը. Մ.ի հիմնադրութեան քառաս – նամեակը՝ նախագահութեամբ Թեմական Առաջնորդ Սահակ Եպսկ.ի եւ հովանա – ւորութեամբ Ազդ. կեդր. վարչութեան: Ներկայացուիչներ ղրկած են հելլէն մարզական միութիւնները: Հանդէսը բա – կըսած է Հ. Մ. Ը. Մ.ը խորհրդանշող կենդանի պատկերով մը, որմէ ետք Պատ – րիկ Սարգիսեան բացման խօսքով ամփոփ պատմականը ըրած է մարզական այս մեծ կազմակերպութեան, որուն հիմնադրու – թեան մանրամասնութիւնները պարունա – կող յուշարձէն դրութիւն մը կարդացած է Վարուժան Սարաֆեան (հելլէն հիւրե – րուն համար): Գործադրուած է գեղար – ուեստական ճոխ յայտագիր մը, որմէ ետք գնահատանքի մեդալներ արուած են վեթերան մարզիկներու եւ յիշատակի մեդալներ հելլէն մարզական միութեանց ներկայացուցիչներուն: Ուղերձ մը կար – դացած է նաեւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի պատուա – կալ նախագահ Գ. Ցարէթեան:

ան են թէ նախկին զօրավարը որեւէ մէկ ա – ւանէ աւելի պէտք ունի իր նմանակին օգ – նութեան: Արդարեւ, իր յուշերուն մէջ Մոնթկոմբրի չատ խիստ կերպով կ'ար – տայայտուի զաշնակից զինուորական պե – տերուն մասին: Բազմաթիւ զօրավարներ եւ գնդապետներ խիստ քննադատութեան ենթարկուած են իր գրչին տակ: Մոնթ – կոմբրիի բարեկամները կ'ուզեն որ դե – րասան ձէյմս դարձեալ գործի կանչուի: Մանաւանդ որ նոյնիսկ պատերազմէն վերջ, 1946ին, ձէյմս անգամ մը եւս խաղացած է Մոնթկոմբրիի դերը, հետեւ – եալ պայմաններուն մէջ:

Ամիսներ առաջ որոշուած էր, որ Մոնթ – կոմբրի ներկայ պիտի ըլլայ պատանեկան հանդէսի մը. բայց վերջին պահուն ար – գելք մը եղաւ, ու չկրցաւ երթալ: Պա – տերազմական նախարարութիւնը անգամ մը եւս դիմեց ձէյմսի, որ դարձեալ որ – պէս Մոնթկոմբրի ծպտուի:

Հանդէսը յաջողութեամբ աւարտեցաւ. ներկաները խելայեղ ծափահարեցին «հե – րոս»ը. ներկաներուն մէջ կը գտնուէր նա – եւ ֆէնթի դքսուհին, որ բոլորին նման նմանութենէն խարուելով, կը ծափահա – րէր ...

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՄԵՐ ՄԱՄՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԾՐՈՒԹԵԱՆՑ

Վիէն, 24 Նոյեմբեր (Յառաջ).— Գա – դութիս Ֆրանսահպատակ Հայերն ալ մասնակցեցան երեսփոխանական ընտրու – թեանց: Այս անգամ ընդ առաջ երթալով իր հայ բարեկամներու թեկնածու կը ներկայանար նախկին եւ – րեսփոխան Լիւսիէն Հիւսէլ, ընկերվա – րական, որուն ծառայութիւնները գա – դութիս Հայերուն՝ չեն մոռցուած բնաւ:

Աչխատանքի իրաւունքէ զրկուած բազ – մաթիւ զաղթական Հայեր իր ջանքերուն չնորհիւ փրկուած էին անել կացութե – նէ մը:

Մեր հայրենակիցները կ'իրակի օր ի – րենց քուէն տուին Պ. Հիւսէլի, որ ստա – ցաւ 9289 ձայն եւ համեմատականի մնաց անկախներու թեկնածուին հետ:

Կը յուսանք որ երկրորդ քուէարկու – թեան պիտի յաջողի ընտրուիլ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՅ ԽՄԲԱՎԱՐ ՄԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ՄԷՋ

Գրիգոր Գրիգորով պատանեկան տարի – քին մեծ եռանդով մասնակցած է զպրոցի երգչախումբին եւ 1940 – 41 տարինե – րուն՝ տակաւին զպրոցական աչակերտ Թրոկովիցկի մէջ, առաջին անգամ ըլ – լալով դեկավարած է զպրոցի երգչա – խումբը: Յաջորդ տարիներուն, Սոֆիա փոխադրուելով, իր ուսումը չարունակած է դեղագործական համալսարանին մէջ միաժամանակ մասնակցելով մայրաքա – զքի Օփերայի երգչախումբին:

1944ին եռք ան միաժամանակ դեկա – վարած է «Երեւան» միութեան երգչա – խումբը, կին դեղագործներու երգչա – խումբը եւ աչխատաւորական հիւանդա – նոցի երգչախումբը:

1948ին Գրիգոր Գրիգորով մտած է աչ – խատանքային յարկի գլխաւոր վարչու – թեան երգի եւ պարի խումբին մէջ իբր պարզ անդամ, յետոյ զարձած է փոխ խմբավար, իսկ 1949ին՝ ստանձնած է խմբավարի պաշտօնը. իր դեկավարու – թեան տակ երգչախումբը ձեռք ձգած է փայլուն յաջողութիւններ: Երգչախումբի յայտագրին մէջ պուլկարական, ռուսա – կան եւ այլ երգերու կարգին՝ տեղ կը գրաւեն նաեւ հայկական ժողովրդական երգեր: Միջպետային փառատօներու մէջ այս խումբը արժանացած է բազմաթիւ մրցանակներու, իսկ խմբավարը՝ չքա – նչանի եւ գնահատանքի:

«Ն. Կ.»

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱՆԵՑԵՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԻԲ.

ԳՈՒՇԱԿՈՂԸ

Այդ միջոցին մօտեցաւ մեզ Մուրատի մեւս ընկերը, որը գնացել էր հեռաւոր դէղերից ձիաների համար խոտ բերելու: Ես խնդրեցի Մուրատից, որ ծանօթացնէ իր ընկերի հետ:

— Դուք, կարծեմ, ծանօթ էք, — ասաց նա խորհրդաւոր ձայնով: — Դուք մի անգամ տեսել էք նրան արնաքաղ մինարէթում ... Ցիչո՞ւմ էք:

— Ցիչում եմ: — Եւ ձեզ... սեվլույրի կս:

— Այո, եւ ինձ ... խոստովանեցաւ նա: — Ես եւ նա միասին էինք ... —

— Նրան կոչում են Ջալլադ, այդպէս չէ՞:

— Այդպէս է:

Այժմ մեր մէջ ոչինչ տարակուսանք չէր մնաց. մենք ճանաչում էինք միմեանց. մենք հին ընկերներ եւ բարեկամներ էինք:

Տարաւորից լսելի եղաւ Ասլանի ձայնը, որ պատուիրեց ձիաները պատրաստել: Առաւօտը դեռ նոր էր բացւում, երբ ճանապարհը ընկանք: Ալեւոր «պուչակովը» տուեց մեզ իր օրհնութիւնը եւ բարեմաղթեց «յաջողութիւն»: Այդ բարեմաղթութիւնը լսում էի ամէն անգամ, երբ բաժանւում էինք մեր բարեկամներից: Շէյխի բանակում դեռ քնած էին ոչինչ չարժում չէր երեւում: Միայն անքուն դիչերապահները հեռուից ձայն էին տալիս միմեանց:

ԻԳ.

ՈՍՏԱՆ

— Այսուհետեւ երկիւղալի տեղերով պէտք է անցնենք,— դիմեց Մուրատը, խորհուրդ տալով, որ մեր դէնքերը պատրաստ պահենք:

Նա առաջ ընկաւ, իսկ նրա ընկերը, Ջալլադը, գալիս էր մեր հետից: Ես ու Ասլանը պատսպարուած էինք երկուսի մէջտեղում: Լսելով Մուրատի խօսքերը, ես իսկոյն յիշեցի նապաստակին. չէ՞, որ պէտք է մի բան պատահի, մտածում էի ես, եւ անպատճառ վատ բան:

Ճանապարհը սարսափելի էր: Անցնում էինք Արտօսի ոլորտապտոյտ ձորերով, նեղ փապարներով եւ մթին կիրճերով: Մարդ կարող էր բոլորովին կորչել, ան – հետանալ այդ խորին անդունդների մէջ: Բայց մեր առաջնորդին այնքան ծանօթ էին բոլոր անցքերը, բոլոր չաւիղները, որքան ծանօթ էին նրան իր ձեռքի հինգ մատները: Արտօսը եւ կապուտ — կողը, իրանց ոլոր – մոլոր չղթաներով հիւսուե – լով միմեանց հետ, կազմում են Ռչտուն – եաց գաւառի լեռնային ցանցը: Այդ հրա – կայական ցանցը մի մեծ ծուղակ է, որ, կարծես, այդ քմահաճ լեռները պատրաս – տել են մարդիկ որսալու համար: Մենք խարխափում էինք այդ ծուղակի մէջ:

Երբեմն հանդիպում էին մթին անտառ – ներ: Երբեմն հանդիպում էին ուղեւորնե – րի, խումբեր, որ գնում էին մերձակայ արօտատեղիները, իրանց անասունների մօտ: Նայելով այդ անտառներին, նայե – լով այդ մարդիկներին, ինձ թւում էր, որ այդ վայրենի, լեռնային երկրում ա – մէն ինչ նոյնպէս խոշոր էր, նոյնպէս խիստ էր, որպէս չքնաղակազմ բնութիւնը: Վաղեմի դիւցազունների փոխարէն՝ ապ – րում էր մի խոշոր ժողովուրդ: Վաղեմի հսկայ անտառների փոխարէն՝ ամեհի ծառատունկ: Բայց անցեալ փառքն ու մեծութիւնը մաչել, տրորել էր ժամա – նակը... Միայն իր վեհութեան մէջ մը – նացել էր անխորտակելի Արտօսը:

Անհամբերութիւնը խեղդում էր ինձ, մտածում էի, ե՞րբ պէտք է դուրս գանք այդ մթին վիհերից ու վիրապներից: Գոնէ լոյս լինէր: Հորիզոնը ամէն կողմից փակուած էր բարձր լեռներով: Հեռուն չէր երեւում: Նայում էի դէպի երկինք, ձիւնազոյն ամպերը լողում էին օդի մէջ: Նրանց մի կողմը ոսկու գոյն էր ստացել: Երեւի, արեւը ծագել էր: Բայց մեր գտ – նուած ձորերի մէջ դեռ տիրում էր դի – չերային խաւարը: Բոլորովին պայծառ օրերում անգամ՝ այդ ձորերի մէջ լոյսը պակաս է լինում: Իսկ այն դիչեր անձ – րեւ էր եկել եւ վաղորդեան մառախուղը լցրել էր ձորերը:

Զարադուչակ նապաստակի հանդիպու – մը այս անգամ եւս մնաց առանց որ եւ իցէ չար հետեւանքի: Մենք անցանք բո – լոր վտանգաւոր տեղերը առանց փոր – ձանքի, միայն աստիճ ջարդուած, նա – տիկ յոդնած: Բայց իմ յոդնածութիւնը բոլորովին փարատուեցաւ, երբ բարձրա – ցանք մի սարաւանդի վրայ, երբ կրկին մեր առջեւ բացուեցաւ կապուտակ ծովը եւ երբ Ասլանը, ձեռքը մեկնելով դէպի մի հին քաղաքի աւերակները, ասաց.

— Ահա Ոստանը:

Ոստան, այդ անունը ծանօթ էր ինձ ե – րեխայութիւնից: Գրքերի մէջ նրա մա – սին ոչինչ չէի կարդացել:

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

պիտի խորհրդակցի Պերլինի քաղաքապետ Պրանտի հետ եւ պիտի խօսի ընտրական մթթինկի մը մէջ :

× Անգլիոյ վարչապետը Մաքմիլլըն նամակ մը ղրկեց Խրուշչեւի, յայտնելով թէ երեք Արեւմտեանները վճռած են մնալ Արեւմտեան Պերլինի մէջ՝ առանց ճանչնալու Արեւել. Գերմանիոյ համայնավար վարչակարգը : Այս լուրը յայտարարուեցաւ Անգլիական խորհրդարանին մէջ՝ Արտաքին փոխ նախարար Օր – մսպի – կորի կողմէ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՏԱՆի նախկին վարչապետ Խալիլ խոստովանեցաւ վերջապէս թէ ինք մասնակցած էր Պեւտական հարուածի պատրաստութեան :— «Մտածել Ապուտի պատրաստած պեւտական հարուածէն լուր ունէի» բաւ ան, աւելցնելով թէ «կատարեալ յաջողութիւն մը եղաւ ան եւ մտածելը վրկեց Սուտանը՝ որ կրնար լինալ օտարներու տիրապետութեան տակ» : Այս ծրագրին մշակումը սկսած է երեք ամիս առաջ :

ԿՈՒՊԱՅի մէջ քաղաքացիական պատերազմը սկսած է լուրջ բնոյթ առնել . ըմբոստները կը պաշարեն Սանթիակո քաղաքը՝ մեկուսացնելով գայն երկրին միւս շրջաններէն, յայտարարելց ապըստամբներու ձայնասփիւռը, աւելցնելով թէ Սանթիակո տանող բոլոր ճամբաները կը գտնուին իրենց հսկողութեան ներքեւ :

ՍՊԱՆԻՈՑ ընկերվարականներու շրջանակին մէջ կատարուող ձերբակալութիւններու դէմ բողոքի ցոյցեր եղան Պրիւսէլի մէջ, ուր հինգ հարիւր ուսանողներ սպանական դեսպանատան առջեւ հաւաքուելով պոռացին .— «Վերջ տուէք ձեր բռնակալութիւններուն եւ յարգեցէք մարդկային իրաւունքները » : Ոստիկանութիւնը զսպած է ուսանողները, որոնք ցրուած են Ֆրանքոյի դէմ բացադանչութիւններ արձակելով : Անգլիոյ մէջ Աչխատաւոր բանականները բանաձեւ մը քուէարկեցին՝ դատապարտելով Սպանիոյ մէջ կատարուող ձերբակալութիւնները :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ Ազգ. ժողովը քուէարկեց 1959ի պիւտճէն, որուն յիսուն առ հարիւրը պիտի յատկացուի պինուորական ծախքերու : Միւս կողմէ Յունիսի մէջ ձերբակալուած քանի մը Եուկոսլաւներ, որոնք Մ. Միութեան համակիրներ էին , ազատ արձակուեցան :

ԱՐԺԱՆԹինի նախկին նախագահ Փերոն Ֆրանսական մամուլի դատնակալութեան ներկայացուցիչին յայտարարեց թէ իր երկիրը ընտրութիւն մը պէտք է ընէ քաղաքացիական պատերազմի եւ խաղաղութեան մէջեւ . «խաղաղութիւնը վերահաստատելու կարող զօրաւոր կառավարութիւն մը միայն կրնայ կարզը պահել Արժանթինի մէջ», բաւ ան, աւելցնելով .— « Ամէն պարագայի մէջ պիտի վերադառնամ իր երկիրս՝ իմաստութեան կամ բռնութեան ճամբով : »

ԹՈՒՐՔ հրամանատար Սամէտ Քուչճու Զինուորական Առեանի կողմէ երկու տարուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ եւ բանակէն արտաքսուեցաւ՝ յեղափոխական չարժումներ առեղծելու ամբաստանութեամբ : Ութ այլ զինուորականներ որ ձերբակալուած էին նոյն ամբաստանութեամբ, ազատ արձակուեցան :

ԽԱՐԹՈՒՄի կառավարութիւնը որոշեց հրապարակէն վերցնել մտաչալ Քիչէներն եւ Զօր. Կորտոնի արձանները եւ դնել Թանգարանի մը մէջ : Զօր. Կորտոն Սուտանի նախկին կառավարիչն էր որ 1885ին կռնատեր ընթացքին սպաննուեցաւ . մտաչալ Քիչէներ անգլեւեգիպտական ուժերու հրամանատարն էր 1898ի կռիւներու ընթացքին :

ԱՆԳԼԻՈՑ քաղաքական շրջանակներուն մէջ մտահոգութիւն մը կայ Սկովլոյ մէկ կղզիին շուրջ, որ ծախու եւած է. Աչխատաւորական երեսփոխան մը հարց տուաւ թէ ի՞նչ պիտի ընեն, եթէ այս կղզին գնուի ... խորհրդային բանակին կողմէ :

Galerie Jouvène
39, Rue Paradis, Marseille
ԺԵՐԱՆԵԱՆի
Վերջին գործերը Նոյեմբեր 28էն Դեկտեմբեր 13 :

ՀՈԳԵՀԱՆԳիՍՏ

Տիկին Ա. Սէմէրճեան եւ զաւակը Ա. – րամ կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցին հոգեհանգիստ պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ա – մուսնոյն եւ հօր՝ ՅԱԿՈԲ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆի (Ֆէպիւս) մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ, ինչպէս նաեւ իրենց հօր եւ մեծ հօր՝ ՍԵՐՈՎԲԷ ՊԱՀՏիՄԱՐԵԱՆի եւ հա – մայն Սէմէրճեան ու Պահտիմարեան ըն – տանիքներու ննջեցեալներուն յիշատա – կին :

Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յար – դողները :

Այս առթիւ Տիկին Ա. Սէմէրճեան եր – կու հատոր ֆրանք կը նուիրէ «Հայ – բոյժ»ին : Ստանալ «Յառաջ»էն :

×

ԱՌՆՈՒՎիԼ – ՍԱՐՍԷԼ.— Հ. Յ. Դաշ – նակցութեան Վարդան Եհմակեանի վարչութեան 30րդ տարելիցին առթիւ , հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կու – տայ այս կիրակի Առնուվիլի Հայոց եկե – ղեցին :

Երջանի հետեւեալ մահացած ընկերնե – րու յիշատակին .—

Բ.Գումրուեանի, Յ. եւ վ. Ձիհանեան – ներու, Օ. Աւետիսեանի, վ. Թորիկեա – նի, Մ. Ձիհանշահեանի, Յ. Մէրտինեա – նի, Գ. Մովսէսեանի, եւ՝

Գէորգ Կաւվարեցի :

Յիշատակը յարգողները կը հրաւիրուին :

ՆԿԱՏի ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տա – րեկան պարահանդէսը 28 Դեկտեմբերին , կիրակի Լիթէսխայի մեծ սրահին մէջ , սրահին նուագախումբով :

ՀՈԳԵՀԱՆԳիՍՏ ԿԵՍԱՐիՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆի ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅիՇԱՏԱԿին

Այս կիրակի, հոգեհանգստեան պաշ – տօն պիտի կատարուի, Փարիզի Ս. Յով – հաննէս – Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, կե – սարիոյ եւ շրջանի1893ի ղէպքին եւ 1915ի տեղահանութեան զոհերու եւ կախաղան բարձրացող 53 հայրենակիցներու, ինչ – պէս նաեւ բազմամատակ Առաջնորդ Տէր Տրդատ Արք. Պալեանի եւ նահատակ Մոսթով եպիսկ. Պետրիկեանի յիշատա – կին : Կը հրաւիրուին Կեսարիոյ եւ շրջա – նի մեր բոլոր հայրենակիցները :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹիՒՆ

Սէնթ Անթուանի Ս. Թադէոս եկեղեց. անուան ծօնամխրութեան առթիւ :

—o—

Սէն Անթուանի Ս. Թադէոս եկեղեց. Թաղ. Խորհուրդս կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի Թաղիս Ս. Թադէոս եկեղեց. ան – ուան ծօնամխրութեան առթիւ, պիտի մատուցուի Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն Թեմիս նախ – կին Առաջնորդ Երջանկայիշատակ Տէր Գրիգորիս եպիսկ. Պալաքեանի հոգւոյն եւ եկեղեց. կնքամօր Օր. Նունիկ Տէր Ղեւոնդեանի, ինչպէս նաեւ համայն Թա – դիս եւ շրջակայից բոլոր նուիրատուն – րու, հանդուցեալց հոգւոյն :

Երդեցողութիւնները պիտի կատարուին Կոմիտասեան եղանակով Թաղիս դպրաց դասու անդամներու կողմէ ընկերակցու – թեամբ երդեհոնի : Ղեկավարութեամբ Օր. Սիւզան Պօյաճեանի :

ՆՈՐ ՍԱԼ ՄԸ ՇԱՓԷ ՊԷՆԿԵԱՆ

Կ'երդէ .—

1) Ուռին, 2) Սասունա սար, 3) Արե – ւելեան պար (նուագ), 4) Ձայն տուր ո՛վ ծամակ), 5) Պար Թիւ 6)Նուագ Տէր Գոն – եակէն), 6) Ձմեռն անցաւ, 7) Մանուչա – կը, 8) Օրօր, 9)Պէթուոր ազջիկ, , 10) Էպէվ ան լա մաժէօռ (նուագ), 11) Արդ – եօք պիտե՞ս դու, 12) Պար Թիւ 1 (նուագ Տէր–Գոնեակէն), 12) Բարի լուսի եւ էյ ջան, 14) Սարի եղնիկ (ընկերակցու – թեամբ նուագախումբի, ղեկավարութիւն

ԱՒ. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑի

Տեւողութիւն 44 վայրկեան, գինն է 2800 ֆրանք, երգարանով միասին :

Դիմել՝ Օր. Շաքէ Պէնկեանի :

29, Rue Pourtour, Meudon (S. et O.)

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
—— 17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e) ——

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄՆԴՈՑՔ ԻՍԻի ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒՈՒՆ ԱՌԹիւ

Նոյ. 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Մրիմեան սրահը :

Կը նախագահէ՝ Ընկ. ԿԱՐՊիՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակ – ցին .— Տիկին Շաֆէ Գալայճեան, Օր. Օր. Շաֆէ Պէնկեան, Շաֆէ Յովհաննէսեան , եւ Պ. Զօհրապ Մուրատեան :

×

ԱՌՆՈՒՎիԼի ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 7ին :

×

ՏԷՍինի ՄԷՋ

29 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Դաշ – նակցութեան Տան մէջ :

Կը խօսի Ընկ. ԽԱԶիԿ ՄԿՐՏիՉԵԱՆ :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԼՐիՒիի ՄԷՋ

30 Նոյ. կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Քաթր Պիւիսօն Փըթի Շալէ, ըսկ. Պա – պիկեանի սրահը :

Կը նախագահէ՝ Ընկ. ՍՏԵՓԱՆ ԹիւրքՄԷՆԵԱՆ :

Կը խօսի Ընկ. ԽԱԶիԿ ՄԿՐՏիՉԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին :

ՆԿԱՏի ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի «Մանուկներու Օր»ը Յուն – ուար ութին , Սոսիէթէ Սավանթի սրա – հին մէջ : Մանրամասնութիւնները յա – ջորդով :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐիԶ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի մարմիններուն ներկա – յացուցիչները , այս Շաբաթ , ժամը 20.30ին, Մշակոյթի Տան սրահին մէջ , 17 Բիւ Պլէօ, մէթրօ Ռատէ :

ՄԱՐՍԷՅ.— Հ. Յ. Դ. Պօմոնի Զա – ւարեան ենթակոմիտէն ընդհ. անդամա – կան ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկեր – ները այս Շաբաթ , ժամը 21ին, սովորա – կան հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Անհրաժեշտ ներկայութիւն :

ՓԱՐիԶ.— Հ. Յ. Դ. Ազրիւր Սէրոբ – Մ. Եօթնեվրայեան , խումբի ընկերա – կան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ , ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՍԷՆԹ ԷԹիԷՆ.— Հ. Յ. Դ. «Անուշ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Շա – բաթ երեկոյ ընկեր Այտապիրեանի բնա – կարանը : Բոլոր ընկերներու ներկայու – թիւնը անհրաժեշտ է : Ձգտապահ ըլլալ :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶի Պօմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնս ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս երկու – շաբթի օրը , ժամը 3.30ին Սահակ Մես – րոպ զպրոց սրահին մէջ : Շատ կարեւոր հարցերու շուրջ խորհրդակցելու համար : Բոլոր անդամուհիներուն ներկայութիւնը խիստ կարեւոր է :

Ֆ. Կ. ԽԱԶի Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը չորսին, Քաֆէ Լը Րէժանի մէջ : Նիւթ՝ 28 Դեկտեմբեր 1958ի պարահան – դէսը : Բոլորին եւ մասնաւորաբար յանձ – նախումբին ներկայութիւնը խիստ ան – հրաժեշտ է : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԱԼՖՈՐՎիԼիի ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆի
ՏԱՐեՑԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ
ՇԱԲԱԹ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ
ՍԱԼ ՎՕԼԹԷՐի ՄԷՋ, Բիւ Վօլթէր
Orchestre de Tango Typique Vartivanian
Avec la formation Noire Les Mamboseros
GRAND CONCOURS DE HULA-HULA
ATTRACTIONS
Պիւֆէ Մուտք 400 ֆրանք

ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՒԱՆՍի ՄԷՋ

—o—

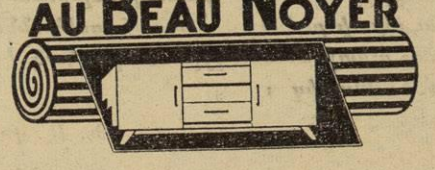
Հանդիսաւոր Ս. պատարագ, տեղւոյս Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ 3րդ տարելիցին առթիւ : Այս կիրակի առա – ւօտեան ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Հայրապետական Պատուիրակ Գեղանիոտ Տէր Սերովբէ եպիս. Մանուկ – եան :

Նաեւ այս առթիւ Վաւանի ամբակոծ – ման ընդհ. զոհերուն եւ զոհուածին Ազ – գային եւ եկեղեցւոյ զոհաբերուող բոլոր նոյնեցելոց , հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի :

PENSION DE FAMILLE
AVEC CONFORT
M. O. AVAKIANTZ
52, Grand'rue
Moncerf (S. et M.)
Tél.: 57
pour retraités, convalescents, repos
téléphonner SUF . 82-59
aux heures de repas

ՆԿԱՏի ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտեմ – բեր քսանին , Սալոն Սիլանտիտի մէջ :

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹիՒՆՆԵՐ
ԶՐի ՅԱՆՁՆԵԼի ՖՐԱՆՍԱՅի
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ
185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

ՀԻՒՍՈՒԱԾԵՂԷՆի ԳՈՐԾԱՏԷՐԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Համաձայն չարք մը պրոյցներու ԻԹԱԼՊԱ մեքենաներու գործարանը կը փակ – ուի յառաջիկային :
Ներկայիս կրնանք հերքել այս լուրը որուն չարամիտ բնոյթը ունի մէկ նպատակ՝ վնասել ԻԹԱԼՊԱ սարքաւորումին օրէ օր զարգացող յառաջդիմու – թեան :
Այս՝ թէեւ արդելք չէ որ մեր վաճառանիշը աւելի հռչակ առնայ :
Գործատէրերու մօտ գտնուող մեր մեքենաներու թիւը կը փաստէ արդէն անոր որակը :
NALTA

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ: Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
29
ՆՈԵՄԲԵՐ
SAMEDI
29 NOVEMBRE
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8356 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4157

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՇՈՒՐՋ

Վերջին թղթարկով ստացուած պոլսական թերթերը միահամուռ ահազանգ կը հնչեցնեն :

Բոլորն ալ իրենց առաջին էջին վրայ եօթը սիւնակնոց մեծատառ խորագիրնեւ – րով կը յայտնեն թէ ամենօրեայ ապրուստի համար անհրաժեշտ նիւթերու վրայ անհաւատալի յաւելումներ կատարուած են :

Ու կը հասկնանն թէ դեռ «ծայրն ենք ծրարոյ» : Ուրիշ առարկաներու գիներ ալ չատով պիտի բարձրանան :

Ամէնէն առաջ յաւելում կրած են մենաշորհի ենթակայ նիւթերը , — ծխախոտ, թէյ, ապխ, ոդելից ըմպելի :

1950էն՝ այսինքն դեմոկրատ կուսակցութեան իշխանութեան գլուխ գալէն ի վեր վեցերորդ յաւելումն է որ կը կատարուի առանց վրայ :

Պիտի բարձրանան նոյնպէս հացին, բրնձին, շաքարին, երկաթի, թղթատարի եւ երթեւեկի գինները :

Մեծ իրարանցում առաջ եկած է պոլսոյ հրապարակին վրայ՝ նոր գիներու ծանուցումէն անմիջապէս վերջ : Ժողովուրդը ապրուստի խոշոր խուժած է նպարեղէնի խանութները՝ յուսալով գնումներ կատարել նախկին գիներով : Սակայն խանութպանները, որոնք արդէն երկար ատենէ ի վեր ապրանք չէին կրնար ճարել, փակած են իրենց վաճառատուները :

Մենաշնորհի նիւթերու յաւելումը պատճառ դարձած է, որ բարձրանան նաեւ պատուղէն սկսեալ մինչեւ ձուկ ամէն տեսակ աննպղէնի գիները :

Այս յաւելումներէն ազդուած են նաեւ ճաշարաններն ու սրճարանները, որոնք բարձրացուցած են իրենց սակերը : Գրեթէ կրկնապատկուած են ամէն կարգի քաղցրեղէններու գիները , — Հէլուայէն մինչեւ մուհալլէպի ...

Ոսկիական մը Անատոլուհիսարի բարձունքէն վար նետուելով անձնասպան եղեր է «ապրելու իրաւունք չունինք այլեւս» լսելով :

Գաւառի մէջ ալ ժողովուրդը իրար անցեր է : Տիարպէքիրի մէջ սկսեր են հատով սիկարէթ ծախել : Սեբաստիոյ մէջ մարդիկ երդուրնցեր են օրի չխմել՝ մինչեւ որ գիները չկեղչուին ...

Ոսկեղէն գինը սկսեր է բարձրանալ :

Մենաշնորհի անօրէնը բացատրեր է, որ ներածումի վարչաձեւին մէջ կատարուած փոփոխութիւններէն առաջ եկած է գինեբու բարձրացումը :

Անցեալ Օգոստոսին թրքական դրամը արժեզրկուած էր արդէն : Եւրոպացին եւ Ամերիկացին փոխ առնուած դրամները բանական չեղան փրկելու կացութիւնը, որ օրէ օր վատթարացաւ : Ու այսօր Թուրքիա անանկութեան դուռը հասած է :

Հալքեան երեսփոխանները լաւ առիթ մը գտած են հիմա՝ յարձակելու համար վարչապետ Մէնտէրէսի վրայ եւ խստիւ քննադատելու դեմոկրատ կուսակցութիւնը, որ 1950ին իշխանութեան գլուխ եկած էր «երկիրը ղրամի վերածելու» խոստումներով :

Բայց Հալքէն, ընդդիմադիր «Միլլէթ» կուսակցութիւնն ալ հաչիւ կը պահանջէ վարչապետէն եւ մենաշնորհի նախարարէն :

Ծանր կացութեան մը առջեւ կը գտնուի կառավարութիւնը :

Մենաշրէս յանուն չինարարութեան ա – ժէն կողմ դրծարաններ կառուցանելով եւ հոդեշահ ճառեր արտասանելով՝ դէպի կործանում առաջնորդեց երկիրը :

Պարտքերու տակ խեղդուած ու վարկաբեկ՝ մութ ապագայի մը սխուր հեռանկարը ցցուած է այսօր Թուրքիոյ առջեւ :

Մինչ նոր հարուստները — մեծ մասը պատերազմի — Պոլսոյ չքեղ պանդոկներուն մէջ դեռ ու չուայտ կեանք մը կը վարեն, միջակ դասակարգն ու դիւղացիները սեւ թշուառութեան մէջ կը տուայտին երկրին մէկ ծայրէն միւսը :

Ո՛չ հայկական «լքեալ» կալուածներն ու անհաչուելի հարստութիւնները կրցան անանկութենէ փրկել հանրապետական Թուրքիան, ո՛չ ալ՝ «վարլըք վէրկի – սի»ն :

Ո՞ւր պիտի յանգին այս ընթացքով :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԵՐԼԻՆ՝ ԱՋԱՍ ՔԱՂԱՔ
Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ ՄՈՍԿՈՒԱ

ԴԺՕՒԱՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՐ ՏԱՆՁՒԿ ՄԸ

Պերլինէն Մոսկուա վերադառնալով՝ խորհրդային Արտաքին նախարար Կրոմիքօ Կրեմլին հրաւիրեց Ֆրանսացի, անգլիացի , ամերիկացի եւ դերմանացի դեսպանները՝ անոնց յանձնելով 24 էջերէ բաղկացած յուշագիր մը : Ս. Միութիւնը կը խտացնէ իր առաջարկները այս յուշագրին մէջ՝ որ ուղղուած է բոլոր կառավարութիւններուն : Գլխաւոր կէտերը հետեւեալներն են :—

Մոսկուա կ'առաջարկէ ազատ քաղաք հռչակել Արեւմտեան Պերլինը եւ ապագինել զայն :

Խորհրդային կառավարութիւնը արգելք չի հանդիսանար՝ որ ՄԱԿն ալ մասնակցի այս աշխատանքներուն :

Ս. Միութիւնը կը փափաքի որ Պերլինի մասին պաշտօնական բանակցութիւններ սկսին՝ Արեւելեան Գերմանիոյ հետ, երբ երեք երկիրները որոշեն վերջ տալ Գերմանիան գրաւման՝ տակ պահելու դրութեան :

Մոսկուա կը խոստանայ միեչեւ վեց ամիս փոփոխութիւն չմտցնել Պերլինի ներկայ գոյավիճակին մէջ, ապասելով որ Արեւմտեանները համաձայնին. բայց մինչ այդ եթէ կարգադրութիւն մը չըլլայ՝ ռուսական գօտիին իշխանութիւնը պիտի յանձնէ Արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութեան :

Յուշագիրը յանձնելէ առաջ՝ Խրուշչեւ մամուլի ասուլիս մը տուաւ Կրեմլինի մէջ՝ արեւմտեան լրագրողներու համար , յայտարարելով որ եթէ Միացեալ Նահանգները «մերժեն մեր առաջարկը՝ պատճառ մը չունինք որ չգործադրենք մեր ծրագիրը , գործնական գետնի վրայ դնելով մեր առաջարկները : Ուրիշ լուծում չունինք »:

Անշուշտ Խրուշչեւ կ'ակնարկէ Պերլինը ապատ քաղաք դարձնելու իրենց առաջարկին :

Կրեմլինի մէջ տրուած մամուլի ասուլիսը ոչմէկ բան կ'աւելցնէ դեսպանին տրուած յուշագրին վրայ : Խրուշչեւ պաշտօնապէս յայտարարեց թէ վեց ամսուան պայմանաժամ կուտայ Արեւմուտքին՝ հարցը լուծելու համար, աւելցնելով որ եթէ երկու Գերմանիաները համաձայնութիւն մը կնքեն՝ «վերման ժողովուրդը պիտի միանայ եւ Պերլին պիտի դառնայ միացեալ Գերմանիոյ մայրաքաղաքը» :

Անշուշտ Արեւմուտքը չի կրնար պարզ մերժումով մը պատասխանել խորհրդային այս առաջարկին : Միւս կողմէ, Պերլինի մէջ կը յայտարարեն թէ Ֆորմոզայի ապտնապին առիթով խօսուեցաւ Միւնիխի մասին. այսօր չատ կը խօսուի Տանցիկի մասին՝ Մոսկուայի առաջարկէն եաք .—

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Օր ը Օրէն

ՁԻՇԴ ԸԼԼԱԼՈՒ Է

Յուզարկաւորութիւն կայ :

« Ի վերին երուսաղէմ»ը երգուած է : Քահանան իր վերջին «Հայր Մեր»ը արտասանած է եւ հիմա դուրս կը հանեն դագաղը, որուն կը հետեւին սգաւորները, յամրաքայլ :

Մինչեւ դագաղը սանդուխներէն վար իջեցնեն, ատեն կ'առնէ: Ժամէ մը ի վեր կղպուած բերանները պիտի պայթին, եւ քէ չբացուին, գաւիթը: Ու կը բացուին:

— Մեր Հահաւան ալ, շիտակը ըսելով, շատ աղուոր դամբանական մը խօսեցաւ: Հաւնեցայ ... Ասանկ դամբանականներ լսես նէ մեռնիլդ կուգայ ...

— Դուն մեր Թադիկ վարդապետին դամբանականները լսա՞ծ էիր...

— Թադիկ վարդապե՞տ ըսիր... Մեռիլ, աւոր, գիւղը, Թացիկ վարդապետ կ'ըսեիլ... Պարապ մարդուն մէկն էր... Քարոզներուն մէջ, ի՞նչ անվայել բառեր կը գործածէր ...

— Ատ ըրածդ ամբաստանութիւն է եւ կը բողոքեմ ...

— Բարե՛ւ ձեզ... Ո՞ւր են, Տիկիններ՞ը ուր են ... Ինչո՞ւ միասին չէք բերեր ... Բարեւ ըրէք ... Արուսեակին ըսէ բողոքի հեռաձայն մը ընէ ... Գեղուհիէն շատ *խաթրս* մնացած է... Ինչ որ է, գերեզմանատունը կ'ըսեմ ...

— Վայ, Զարլի, դո՞ւն հոս ինչ գործ ունիս ... Կը հանչցայի՞ր ... Եկուր ականջիդ բան մը ըսեմ — ասկէ երեք ամիս առաջ Որբանոցին համար բան մը ուզեցինէք, չտուաւ ... Քահանան ալ ելեր է, աւոր ազգասիրութիւնը կը գովէ :

— Կամա՛ց, հիմա կ'իմանան ... Մարդը մեռեր գացեր է, ա՛լ ետեւէն չեն բանբասեր ...

— Իմ ըսածս բամբասանք չէ, բանն ասանկ է... Գերեզմանատունէն ելլենք նէ, դուն իմ կառքս մտիր, ես ձեզի ինչե՞ր պատմեմ :

— Մալվինա՛, նայէ, վերէն վար սեւ հագեր է... Ամէն օրէնէ ալ գիտէ, ան – պիտանը ...

— Աւոր ունեցած դրամը ես ալ ունեցամ, ես ալ ամէն օրէնէ կը գիտնամ, Սաթենիկ ...

×

Հարսնիք կայ :

Հալաւ – օրհնէքը վերջացած է եւ հարսնեւորները, պայծառափայլ դէմքով կը հետեւին ճորապսակ թագաւորին ու թագուհիին, որոնց ճիրէն ինկողը, ճառասուն կտոր կ'ըլլայ: Երեւի, իրենց առաջին կռիւը ունեցած են առտուն՝ հեռաձայնի գծին վրայ :

Եկեղեցիին պարտէզն ճիմ: Ու արդէն սկսած են շատախօսութիւնները :

— Ես իր տեղը ըլլայի, ատ տարիքիս ճերմակ չէի հագներ... Քսանըհինգը անցած ըլլալու է ...

— Մեղա՛յ Աստուծոյ , քսանըհինգին ճերմակ չե՞ն հագներ, ա՞տ ով ըսաւ ... Գեղէ՞ն կուգաս ... Հագուստը աղէկ էր, բայց ծաղկեփունջին չհաւնեցայ ...

— Ծաղկեփունջը գէշ չէր, բայց գըլխարկը բանի չէր գար ... Փեսան սիրեցի՞ր ...

— Մեղա՛յ, ըսէ, ե՞ս ինչու պիտի սիրեմ եղեր... Տէրը խերր տեսնէ ... Միայն թէ լսած եմ , որ էիքը վեր բան մըն է եղեր... Գոռոզ, մարդու հետ չի խօսիր եղեր :

×

Սգահանդէս կայ :

Մէկը ճառ կը խօսի, բայց մտիկ ընողները մատի վրայ կը համրուին: Ահաւասիկ երկու ծերուկներ՝ հով հովի:

— Խելօք կեցած ըլլայինք նէ ատ բաներր մեր գլխուն չէին պատահեր...Չկեցանք...

— Աղբար, ինտո՞ր խելօք կր կենաս, երբ կուգան աղջիկդ կը փախցնեն, ցռեբեդ կը գողնան, եկեղեցիդ կը ճանդեն ...

— Սո՛ւս կենալու էինք... Մեր ամիրաներէն օրինակ չառինք ...

— Ես ճեզի բան մը ըսե՞մ ... Դուն չորգլուխ Պահպանողական ես ...

— Դուն ալ թաց գլուխ ...

×

Ու այսպէս, ազգը կը շատախօսէ, կը շաղակրատէ՝ ամէն տեղ: Առանց աչ ու ձախ նայելու :

Շատ խօսող ազգը շատ ոսոխ կ'ունենայ, կ''ըսեն: Ձիշդ ըլլալու է :

ԵԻՐՈՊԱՑԻ

ՎԱՂՈՒԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԱՆՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
Կ'ՆՊԱՍՏԷ ՀԱՄԱՁՆԱՒԱՐՆԵՐՈՒՆ

1500 թեկնածու կը մնան կիրակի օրուան ընտրութեանց համար : Շատ մը չրջաններու մէջ թեկնածուներ քաշուած են ի նպաստ իրենց մէկ պատգամաւորականին որ անցեալ կիրակի գլուխը կը պահուէր ձայներու քանակութեամբ : Բայց կան նաեւ բազմաթիւ չրջաններ ուր ազգային կուսակցութեանց միաւնականութեան պակասը մեծապէս կը նպաստէ համայնավարներուն :

Քաշուող թեկնածուներու չարքին ամէնէն յատկանշականը կը նկատուի Նիէվրի նահանգին պարագան : Այդտեղ ընտրական չրջանին մէջ համայնավարները քաշած են իրենց թեկնածուն ի նպաստ .. Ֆրանսուա Միթերրանի :

Գլխաւոր տարակարծութիւնը « Ան – կախներու կեդրոնին» եւ «Միութիւն Նոր Հանրապետութեան համար» կուսակցութեանց միջեւ է : Առաջինը կ'առաջարկէ որ երկու կուսակցութիւնները մէկը միւսին ի նպաստ քաշէ իր թեկնածուն տեղը տալով ամենաչատ ձայն ստացողին բայց մինչ անկախները տէր կը մնային իրենց խոստումին 16 թեկնածու քաշելով ի նպաստ Մ. Ն. Հ.ական թեկնածուներուն, այս վերջինները կը պահեն իրենց թեկնածուները մինչ որ առիթ պիտի տայ համայնավար ընտրութեանց : Ֆիկարօ հրատարակելով երկու կուսակցութեան դէկոյցները կ'ըսէ «խուլերու խօսակցութիւն» :

× Մէնտէս – Ֆրանս եւ Տալատիէ հր – ժարչեան քաղաքապետի իրենց պաշտօնէն : Լումէի քաղաքապետը էֆափրէսի մէջ երկար կը բացատրէ իր պարտութեան պատճառները : Արմատական երեսփոխանը երկու դլխաւոր պատճառ կը տեսնէ ,— նախ կարդ մը անձնական պատճառներ (յարձակումներ – դրպարտութիւններ եւայլն), երկրորդ՝ տեսակ մը ճարպիկութիւն քաղաքական դէմքերու կողմէ (Սուսթել, Տիւշէ, Մոլէ, Պիտօ) որոնք չկողնեցան իրենց ի նպաստ պարծնել դժդոհութեան հոսանքը մինչ իրենք իսկ էին այդ դժդոհութեան պատասխանատուները :

Միւս կողմէ Տալատիէ յայտարարու – թիւն մը ըրած է որ տեսակ մը կուչ է ուր արմատական նախկին վարչապետը կ'ըսէ · — Միշտ հաւատարիմ հանրապետական իտէային, վերջին անդամ մը, կուչ կ'ընեմ բոլոր Դեմոկրատներուն որ պիտակին ներկայ կացութեան ծանրութեան : Բա – ւանդակ Ֆրանսայի մէջ, նոր Ձէ մը , յարձակողական եւ տգէտ կը չպղէ Զօր· Տը Կոլի անունը պրծածելով » :

"ՕՐԵՐ ԵՒ ԺԱՄԵՐ"

Նախաձեռնութեամբ իր սիրելիներուն եւ յառաջաբանով Շաւարշ Նարդունիի, վերջերս «Յառաջ»ի տպարանէն լոյս տեսաւ 670 մեծադիր էջերով Շաւարշ Մխաքեան պատմագիրի եւ լրագրական յիսուն տարիներու վաստակին ընտրովի մէկ հատորածոն։

Կ'ըսենք ընտրովի, որովհետեւ հրատարակչական իր հարուստ քանքարով, Շաւարշ Մխաքեան պիտի կրնար իր եռին ձգել քանի մը նման ստուար հատորներ։

Իր հեւասպառ ու սպառիչ աշխատանքի մէջ «Յառաջ»ի խմբագիրը ոչ իսկ ժամանակ ունեցաւ խորհելու գրական իր վաստակը առանձին հատորով մը հրատարակուած տեսնելու մասին։ Ճիշդ է, որ վերջին տարիները, երբ քրոնիկ ակարութիւն մը կը խոցէր զինք, ընկճուած աշխատանքի եւ տարիներու բեռան տակ, ան կը դժգոհէր տարապարհակ ճիգէն որ ապարէդին հոգեւին վարած ամէն լրագրողի բաժինը մնաց։

Իր մէջ հրապարակագրին հաւասարակշռող ատիճանով դրագէտը մամուլի մէջ էր։ Կը զգար, թէ խմբագրութիւնը այն ասպարէզն է, ուր չատ քիչ բան կըբնայ փրկուիլ դրագէտին վաստակէն։ Թէ՝ ժամանակին կրծող ժանդը պիտի փճացնէ ու մոռացութեան տայ մեծագոյն մասը ապառիչ աշխատանքի մը, որ հրապարակադրին է։ Ան կը գործէ կանգնած զանգուածներու կողքին, օրը օրին, տալու համար տուրքը հասարակ առօրեային։

Արդարեւ ի՞նչ կը մնայ վաստակէն Գրիգոր Արծրունիներու, Կարապետ Իւթիւճեաններու, Բիւզանդ Քէչեաններու, անդամ Ռ. Զարդարեանի, իրրեւ խմբագիրը։

Լրագրութեան պատմութիւնը, արդար եղած պարագային ալ քիչ բան պիտի յիշէ իրենց տաղանդը առօրեային վրայ ապառող նման դէմքերու աքնութիւններէն։ Իսկ հոն ուր լրագրողը պիտի կրնայ տակաւին պահել ժամանակի ոդիին հետ քալած եւ զանգուածները առաջնորդած բլլալու առաքինութիւնը, դրագէտը կամ արուեստագէտը պիտի մնայ չուքի մէջ։

Շաւարշ Մխաքեան որ ունէր անառարկելիօրէն գրական խառնուածք ու խմոր, կը զգար ասիկա ու կը տառապէր։ Աւտոր համար ան մնաց գերագանցապէս արուեստագէտ խմբագիրը մեր մէջ, ու երբ դառաւ ժամանակ, յանձնեց Թուրքիոյ իր ներաշխարհը յուզող գրական բովանդակութեամբ պատառիկներ։ Աւտոգ հեր-քին, ու չնորհալի համառութեամբ՝ կարդ մը ուսումնասիրութիւններ, առանձնա-պէս երկրորդ աշխարհամարտի ընթացքին, երբ գաղրեցուցած էր «Յառաջ»ի հրատարակութիւնը, եւ գերծ էր խմբագրական հեւասպառ պարտականութիւնէ-ներէ։

Իմ մասիս, նպատակ մը կը համարիմ այդ առթիւ իր ստորագրած կարգ մը նիւթերը, ինչպէս՝ Յանուն Լեզուի Անկախութեան «Արածանի», 1944, Արեւմտահայ Մամուլին Զարգացումը, 1942, եւ դերապատում Ե. Զարեհցի, 1944։ Դէպի գրականութիւն սրտաճմլիչ փորձերը են Սարը Սարի նման չէն տպագրուած Հայկ, 1948ին, Նայիրիի մէջ, Աշխարհաբար, Բ. աշխարհամարտի օրերուն, «Հայկաչէն»ի մէջ, 1942, Վերջալոյս, Ա. Ահարոնեանի հիւանդութեան առթիւ տեսակցութիւններու եւ տպաւորութիւններու խումբ մը, վարպետէն, «Հայկաչէն», 1943, Ալիքները կը զարնեն, 1944, Վա՛յ անոնց որ երգ չունին, Նայիրի, 1947 – 48 եւ մինչեւ ա-յոչ աստիճան իր Անման Տարիները (Տես Հատորին 341էն մինչեւ 369 էջերը) ու Հաւաքածոյին առաջին կտորը, Ես տեսայ Եփրատը, գնցող էջ մը, տպագրուած «Յառաջ»ի մէջ 1948ին։

Գրական այս կտորներուն վրայ տակաւին կարելի է աւելցնել Սահմանադրու-թեան տարիներուն «Ազատամարտ»ի եւ «Ազդակ»ի մէջ հրատարակած կարգ մը դրութիւնները, որոնք Ուսումնասիրու-թիւններ ընդհանուր խորագրին տակ կը տրուին հատորին մէջ։

Արդ, դրագէտը փրկելու իր նախատեսութեամբ Շ. Մխաքեան եռին ձգեց ու-բեմն որոշ էջեր, որոնք հաճոյքով պիտի կարդացուին։

Անդամ փորձեց տպաւաչափուած կարդ մը բանաստեղծութիւններ, Զսփածոյ տիպարի տակ։ Օրեր եւ ժամեր հատո-րին մէջ տրուած են անոնցմէ ութ հատ եւ Թարգմանութիւններ անունով՝ չորս կտորներ։

Երգս էզգի Հայրենիք, եւ Ես էզ Մեղայ երկու կտորները կը փրկեն փորձին յոգ-նութիւնը, միւսները կը մնան իր անունին խոտոր դրութիւններ։ Անտարակոյս իր սեռը արձակն էր, որուն վարպետներէն մնաց ինք, ու դիտցաւ դպատնիքը, իր նախափորձի համեմատարար աւելի եր-կար նախապատրաստութիւնները խտացնելու Տոմսերու եւ խմբագրականներու հատու եւ կուռ նախադասութեանց մէջ։ Ճիշդ հակառակը Յ. Օշականի, որ նախապէս ոկսաւ դրականութիւն մը, սեղմ ու խըտացած նախադասութիւններով, յետա-դային ճապաղ եւ յոգնեցուցիչ դառնա-լու աստիճան երկարելով զանոնք։

Շ. Մխաքեան, դրական առողջ զգայ-նութեամբ դրդող մը մնաց, վկայ Օշակա-նի լեզուական մթութիւններու դէմ ըրած իր դիտողութիւնները։ (Տես Յանուն Լեզուի անկախութեան դրութիւնը)։ Այս բծախնդրութիւնը ան չարունակեց Ծուռն ու Շիտակը խորագրին տակ պարբերա-բար կատարած պրպտումներով, ուր ցոյց կուտար հոս հոն գործուած լեզուական մեղանչումները։ Այս չարքէն, ափսոս, որ չատ քիչ բան տուած է հատորին մէջ։

Շ. Մխաքեան եղաւ կէս դարու հայ կեանքին մօտէն հետեւող հրապարակա-դիր մը։

Ազգ. Հակառակորդը յուզող որեւէ հարց չկայ որ իր ուշադրութիւնը չգրա-ւէ։ Գրեց կարեւոր բոլոր խնդիրներու մասին, անկախութեամբ մը որ իրեն միայն յատուկ էր։

Այդ մարդին մէջ ան չուզեց կաչկան-դամներու ենթարկուիլ, եւ նկատի ունե-ցաւ հատաքականութեան չահը միայն։

Քեմալականներու Պոլիս մտնելէն ետք (1922), ան Պալքաններէն մինչեւ Փա-րիզ, հետեւեցաւ Սփիւռքի հայ կեանքին, եւ հրատապ ամէն խնդրի մասին ունե-ցաւ իր տեսակէտը։

Հետեւեցաւ ներած չափով Հայաստանի մէջ թաւալող դէպքերու եւ մշակութա-յին երեւոյթներու ետս, ու յամառօրէն կառչած մեր արժէքներուն, մանաւանդ արեւմտահայ լեզուի զգալթնացած դէ-դեկութիւններու, դարձաւ ախոյեան ա-նոնց։ Երբ Երեւանի մէջ գտնուեցան մար-դիկ որ ժամանակավրէպ հռչակել փոր-ձեցին արեւմտահայ մեր լեզուն, բարբառ անուանելով զայն, Շ. Մխաքեան ծառա-յաւ այդ տեսակէտին դէմ եւ ուժգնօրէն։

Եթէ Դրօշակով ու յեղափոխական կարդ մը հրատարակութիւններով միայն կարելի պիտի բլլայ տալ վարդը մեր վեր-ջին եօթանասուն տարիներու ազատա-դրական պայքարին պատկերը, անտարա-կոյս հայ կեանքը յուզող այլապէս չահե-կան տագնապներու եւ մշակութային ճի-դերու պատկերազրութեան մէջ, պահանջ պիտի դառնայ դիմել ուիշներու հերթին Շաւարշ Մխաքեանի խմբագրած Թերթե-րուն։ Իմա «Ծառայ»ի, որուն էջերուն մէջ խտացած տրուեցան Պալքաններէն մինչեւ Սուրիա, Լիբանան եւ Ֆրանսա, երեք հարիւր հազար Հայերու տնտեսա-կան, կրթական, ազգային եւ հասարա-կական կեանքի պատկերը։ Սփիւռքի մեր մնացեալ բոլոր զաղութներուն մէջ տեղի ունեցող ամէն դէպք կամ կարեւոր անցք, օրին իր արձագանգը ունեցաւ նոյնպէս «Ծառայ»ի էջերուն մէջ։

Ու գործեալ իր չունչին եւ հոգածու բարեացակամութեան կը պարտին կարդ մը նորեր իրենց փթթումն ու համբաւի բարձրացումը։

Այս բոլորին մասին, ընթերցողը պիտի դանէ չահեկան էջեր Օրեր եւ ժամեր հա-տորին մէջ, որ իր մահէն տարի մը վերջ լոյս կը տեսնէ, դառնալու համար իր թարմ չերմին վրայ դրուած փառապսա-կը։

Տուեալ պայմաններու մէջ որ հատա-ւած են հինէն նորէն յիսուն տարիներու այս քանքարաւորին դրութիւնները, ցըր-ուած բազմաթիւ թերթերու մէջ, անխու-սափելի պիտի դառնային անչուշտ որոշ յապաւումներ, դանցառութիւններ ու կա-տարեալ ամբողջութեան կարօտ մասե-րը։ Աւօսակցութեան ընթացքին Մը-րուչհեւ մտերմաբար յայտնեց ինծի, որ երբ համայնավար երկիրներու դեկավար-ները քով քովի դան, անպայման կը խմեն իրենց լաւագոյն բաբեկամին, Մ. Նա-հանդներու Արտաքին նախարարին (Տըլը-սի) կենացը։ Մրուչհեւ աւելցուց. «Կե-նացը խմած առեն կ'ըսենք.— չատ պի-տի ցաւինք եթէ օր մը դայ, որ նախա-դահ Այզընհաուըրի սպառնիկը Աբատ-քին նախարարութենէն հեռանայ, որով-հետեւ մեծապէս կ'օժանդակէ մեղի. ան-դամ մըն ալ ո՞ւր պիտի դտնենք անկէ ա-ւելի օտակար հակառակորդ մը»։

Պատասխանեցի, որ մենք, Դեմոկրատ-ներս, դիրենք այդ հակառակորդ բաբե-կամէն կրնանք դրկել։

Կարդ մը հարցումներ տուաւ ամերիկ-եան ներքին քաղաքականութեան մասին. ապա աւելցուց. «Մինչեւ հիմա մեծագո-րերութիւն մը չտեսանք ձեր (Դեմոկրատ) եւ Հանրապետական կուսակցութիւննե-րուն արտաքին քաղաքականութեան մէջ»։ Բացատրեցի, որ բոլոր Ամերիկա-ցիները, առանց կուսակցական խտրու-թեան, քաղաքական նոյն մտահոգութիւն-ներն ունին ինչպէս նաեւ խաղաղութիւնը պահպանելու, համաձայնութեան եղը դտնելու միեւնոյն փափաքը։

Այդ միջոցին, աշխարհի քարտէսին վը-րայ կէտ մը ցոյց տուաւ խնդալով. «Եկէք այստեղ հանդիպինք երբարու. ինչ-պէս Զըրչիլ կ'ըսէ՝ կէս ճամբուն վրայ»։

Պատասխանեցի, որ արդէն բաւական հեռու գացած ենք իրեն հանդիպելու հա-մար։ Բայց վերադառնալով իր նախընտ-րած նիւթին, յարեց. «Աւտոբիոյ վար-չապետը, Բաապ, որ ինքզինքը. «փոքր կապիտալիս» կը կոչէ, անցեալները հոս էր. ես, համայնավար, եւ Բաապ, «փոքր կապիտալիստ», կըցանք համաձայնու-թեան եղը դտնել, օգտաչատ խօսակցու-թիւն ունեցանք եւ իրարմէ բաժնուեցանք փոխադարձ յարգանքի զգացումով ու ե-կու երկիրներուն միջեւ լաւագոյն յարա-բերութիւններով։ Ինչո՞ւ նոյնը չբլլայ մեր եւ ձեր միջեւ»։

Ապա յիշեց թէ որքան լաւ տպաւորու-թիւն առացած է ամերիկեան Այօվա նա-հանգի մէջ ցորենի մշակումով զբաղող Ամերիկացիի մը հետ ունեցած տեսակ-ցութենէն։ Մրուչհեւի դրասենեակին մէկ պատին վրայ ցորենի քանի մը հասկեր կային. «Գէչ չեն. ըսի. բայց իմ բնակա-վայրիս, Իլինոյզ նահանգին մէջ աւելի լաւ ցորեն կը հասցընենք». ապա առա-ջարկեցի ցորենի զաշտի մը մէջ հրաւիրել գլխաւորներու ժողով մը։ Մեծ դուար-ճութեամբ համաձայնեցաւ այդ գաղա-փարիս։

(5 Շար.)

ՍԱՍԹԵՐՆԱՔԻ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ...

Ազատ աշխարհամասի ողջ մարդկու-թիւնը, անդոնելով անանկ հոդիները, ընդվզումի մէջ է ի տես Փասթերնաքի հոգեկան ողբերգութեան, մարդկային մի ողբերգութիւն, կարօտ կարեկցութեան։

Սակայն դա անցողակի մի դրուագ էր բոլշեւիկեան քամմնելի իրականութեան մէջ։ Քանի՛ – քանի հարիւր հազարա-ւոր, միլիոնաւոր մարդիկ քառասուն եր-կարաձիգ տարիների ընթացքում ապրել ու դժբախտաբար չարունակում են ապ-րել ողբերգութիւնը իրենց անօրոք ճա-կատագրի։

Միլիոնաւոր յեղափոխականներ, ընկեր-վարականներ, քաղաքական, պրակտ դործիչներ, հանրային մշակներ, մտաւո-րականներ, ազատ մտքի եւ խղճի երկը-պագուներ տառապել եւ չարունակում են տառապել բոլշեւիկեան «դրախտ»ի մութ դնտաններում, հեռու ողջամիտ մարդկու-թեան աչքերից ու կարեկցութիւնից։

Ի՞նչ դաժան պայմաններում ձդնում են ապրել եւ ստեղծագործել միլիոնաւոր մարդիկ բոլշեւիկեան քմայքոտ լուծի տակ։ Ի՞նչ ճիգեր են թափում, բոլշեւիկ-եան կաչկանդումներից, հոդիով անկախ մնալու համար։

Հոդին աննիւթական մի անօթ է, յա-ւիտենական թռիչքներով, որ բնութիւնը պարդեւել է մարդուն։ Փոքրոդիներն են միայն, որ սիրում են սողալ ու լիզել դարչապարը զօրաւորների ու դովքը հիւ-սել նրանց։

Ինչքա՜ն ծախուած հոդիներ կան այ-սօր բռնութիւնը փառաբանող ու հոդիի վհռութիւնը արհամարհող։ Արդեօ՞ք տեսել, կամ մօտիկից ապրել են տաժան-քը չուրջ երկու հարիւր միլիոն դրաստ դարձած մարդոց՝ խորհրդային աշխար-հում։ Ո՛վ կարողացաւ թափանցել նրանց քառասուն տարուան կեանքի թշուառու-թեան՝ «Ոսկի հէքեաթի դրախտում»։

Ի՞նչ հերոսներ, մտաւորականներ, բեւեռ այլ մոռացումներ։ Բայց ինչ որ տրուած է հատաքածոյին մէջ, կոթողա-կան վկայութիւնը պիտի մնայ իր անխոնջ ջանքերուն՝ արժանի բոլորիս դուրգու-բանքին։

Կը մնայ արագ սպառումով մը հարթել ուղին յաջորդող հատորի մը, որ կարեւոր է, երբ նկատի ունենանք, որ Սփիւռքը ոչ մէկ հնարաւորութիւն կուտայ անդամ հայաչատ վայրերու մէջ, ապահովելու հատաքածոները դաղութահայ մեր թեր-թերուն, որոնց չնորհիւ պիտի կրնայինք ունենալ վաղը, մօտաւոր պատկերը մեր ապրած քաղաքական եւ մշակութային կեանքին։

ՎԱՐԴԱՆ ԳԷՈՐԳԵԱՆ
«ԱՐՄԵՆԻԱ» (Պուէնոս Այրէս)

Ա. ՍԹԻՎԸՆՍՐՆԻ
ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

—o—

Եւրոպայի մէջ համայնավարութիւնը յառաջդիմած է ոչ թէ կամաւոր ընտրու-թեամբ, այլ միայն դէնքի ուժով եւ զա-ւդրութեամբ։ Աչխարհի չատ մը ան-կիւններուն մէջ դոյութիւն ունեցող ազ-դայնական զարթօնքն ու ընկերային խը-մորումները պէտք չէ չփոթել համայ-նավարական յեղափոխութեան հետ։ Ա-ռաջում մըն է օտար ռիւրտպետութեան, ֆէօտալութեան եւ թշուառութեան դէմ։ Եւ ազդային անկախութիւն ստանալու ալ ճամբան համայնավարութիւնը չէ, ինչ-պէս կրնան վկայել արբանեակ երկիրնե-րը։ Աւելին. ռուսական նոր կայսրու-թիւնը բան մըն է, որմէ դուրս կարելի չէ եղլել անդամ մը որ ներս մտնէք. Հուն-դարերոյ օրինակը բաւարար վաստ մըն է այս մասին։ Ցոյս ունինք որ Միջին Աբե-ւելքի ժողովուրդները այդ դասը իրենց խակ մորթին վրայ առրվելու չսոխպուին։

Կ'ուզեմ աւելցնել նաեւ, որ ընկերային բարեփոխումները խորհրդային մենաչը-նորհ չեն. այնքան դրաղած են իրենց սխտեմը յաջողցնելու դործով, որ ժա-մանակ չունին տեսնելու արեւմտեան աչ-խարհին մէջ այդ ուղղութեամբ կատար-ուած մեծ բարեփոխումները — ինչքի վերաբաժանում, արդիւնաբերական ժո-ղովրդավարութեան դարդացում, ընկե-րային պատասխանատուութեանց նոր ըմ-բռնումներ, եւայլն։

Այնպէս կը կարծեմ, սակայն, որ դի-տումնաւոր կերպով չեն ուդեր տեսնել Արեւմուտքի մէջ իրագործուած փոփո-խութիւնները, որոնք աննպատակ եւ ա-ւելորդ կը դարձնեն իրենց Մարքս – Լե-նինեան աւետարանին դոյութիւնը։

Ռուսիան ալ փոխուելու վրայ է. սթա-լինեան սարսափներուն յիչատակը տակա-ւին թարմ է մտքերու մէջ։ Յամենայն դէպս, պաչտօնական բոլոր անձերու բերնէն մխայն «խաղաղութիւն եւ բարե-կամութիւն» բառերը լսեցի։ Մրուչհեւ բացառութիւն չէր։ Այն ապաւորութիւնը ունեցայ նոյնիսկ դժբախտաբար, որ այս մարդին մէջ ինքն ալ մեղմէ կը վախնայ այնքան, որքան մենք կը վախնանք ի-րենցմէ։ Ի վերջոյ, տնտեսական դարդա-նումն ու կեանքի լաւագոյն պայմանները խորհրդային աչխարհի առաջին մտահո-դութիւններն են. իսկ ասոնք ուղղակի կախում ունին խաղաղութեան պահպա-նումէն։

Բայց Կրեմլինի մէջ ունեցած այս խո-սակցութեանս տեղեկատուութիւնը ան-կատար պիտի բլլար, եթէ չյիչատակէի մեր փոխանակութեան աւելի դուարթ մասերը։ Աւօսակցութեան ընթացքին Մը-րուչհեւ մտերմաբար յայտնեց ինծի, որ երբ համայնավար երկիրներու դեկավար-ները քով քովի դան, անպայման կը խմեն իրենց լաւագոյն բաբեկամին, Մ. Նա-հանդներու Արտաքին նախարարին (Տըլը-սի) կենացը։ Մրուչհեւ աւելցուց. «Կե-նացը խմած առեն կ'ըսենք.— չատ պի-տի ցաւինք եթէ օր մը դայ, որ նախա-դահ Այզընհաուըրի սպառնիկը Աբատ-քին նախարարութենէն հեռանայ, որով-հետեւ մեծապէս կ'օժանդակէ մեղի. ան-դամ մըն ալ ո՞ւր պիտի դտնենք անկէ ա-ւելի օտակար հակառակորդ մը»։

Պատասխանեցի, որ մենք, Դեմոկրատ-ներս, դիրենք այդ հակառակորդ բաբե-կամէն կրնանք դրկել։

Կարդ մը հարցումներ տուաւ ամերիկ-եան ներքին քաղաքականութեան մասին. ապա աւելցուց. «Մինչեւ հիմա մեծագո-րերութիւն մը չտեսանք ձեր (Դեմոկրատ) եւ Հանրապետական կուսակցութիւննե-րուն արտաքին քաղաքականութեան մէջ»։ Բացատրեցի, որ բոլոր Ամերիկա-ցիները, առանց կուսակցական խտրու-թեան, քաղաքական նոյն մտահոգութիւն-ներն ունին ինչպէս նաեւ խաղաղութիւնը պահպանելու, համաձայնութեան եղը դտնելու միեւնոյն փափաքը։

Այդ միջոցին, աշխարհի քարտէսին վը-րայ կէտ մը ցոյց տուաւ խնդալով. «Եկէք այստեղ հանդիպինք երբարու. ինչ-պէս Զըրչիլ կ'ըսէ՝ կէս ճամբուն վրայ»։

Պատասխանեցի, որ արդէն բաւական հեռու գացած ենք իրեն հանդիպելու հա-մար։ Բայց վերադառնալով իր նախընտ-րած նիւթին, յարեց. «Աւտոբիոյ վար-չապետը, Բաապ, որ ինքզինքը. «փոքր կապիտալիս» կը կոչէ, անցեալները հոս էր. ես, համայնավար, եւ Բաապ, «փոքր կապիտալիստ», կըցանք համաձայնու-թեան եղը դտնել, օգտաչատ խօսակցու-թիւն ունեցանք եւ իրարմէ բաժնուեցանք փոխադարձ յարգանքի զգացումով ու ե-կու երկիրներուն միջեւ լաւագոյն յարա-բերութիւններով։ Ինչո՞ւ նոյնը չբլլայ մեր եւ ձեր միջեւ»։

Ապա յիշեց թէ որքան լաւ տպաւորու-թիւն առացած է ամերիկեան Այօվա նա-հանգի մէջ ցորենի մշակումով զբաղող Ամերիկացիի մը հետ ունեցած տեսակ-ցութենէն։ Մրուչհեւի դրասենեակին մէկ պատին վրայ ցորենի քանի մը հասկեր կային. «Գէչ չեն. ըսի. բայց իմ բնակա-վայրիս, Իլինոյզ նահանգին մէջ աւելի լաւ ցորեն կը հասցընենք». ապա առա-ջարկեցի ցորենի զաշտի մը մէջ հրաւիրել գլխաւորներու ժողով մը։ Մեծ դուար-ճութեամբ համաձայնեցաւ այդ գաղա-փարիս։

(5 Շար.)

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱՆ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ։

ԿՅՆՔԵՐ

Ա. ՏԱՏՐ

Պ.

ՈՍՏԱՆ

Իսկ ես ասացի նրան, որ ինչքան էլ ուզում է, ես չեմ կարող ինձ ստիպել ձեռք առնել զենք, որովհետև ես ատում եմ ինձ, որ ես ինչ-որ բան եմ արել, որ ես ինչ-որ բանի եմ ենթարկվել, որ ես ինչ-որ բանի եմ հավատացել, որ ես ինչ-որ բանի եմ հնազանդ

«Մի մոռնաք, որ երկու պատերազմնե – րուն միջեւ Տանցիկն ալ ազատ քաղաք էր եւ միջազգային ապահովութիւնները պատճառ մը չեղան որ Հիթլերը Գերմա – նիոյ միացնէր զայն»։ Բայց Արեւմտեան Պերլինի քաղաքապետ Պրանտ վճռապէս յայտարարեց — նոր Տանցիկ մը չենք ուզեր։

Քաղաքապետը աւելցուց թէ այս ձեւով Ռուսերը կ'ուզեն որ դաշնակից ուժերը մեկնին Արեւմտեան Պերլինէն մինչ խոր – հրդային զօրաբաժինները պիտի մնան ի – րենց տեղը ...։

Միւս կողմէ, կարգ մը չրջանակներ պիտի կուտան թէ ժամանակները փոխ – ուած են եւ միջազգային ներկայ կացու – թիւնը ոչ մէկ նմանութիւն ունի 1920ի հետ, հետեւաբար՝ Պերլինը կարելի չէ Տանցիկին նմանցնել։

Ամէն պարագայի մէջ կացութիւնը յրս – տակ է այլեւս եւ բաւական ապացնելէ ետք՝ Ա. Միւութիւնը պարզեց իր ծրա – գրութիւնները։ Կը մնայ Արեւմտեացիներու պա – տասխանը, որ պիտի չուշանայ անշուշտ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Գահիրէի ֆայնասիւլուէն ճառ մը խո – սելով Նախագահ Նասր յայտարարեց — Պուրկիպա ստախօս մըն է, որ ղրպար – տութիւններ կ'ընէ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան դէմ։ Անդրադառնալ Սուտանի, Նասր ըսաւ թէ «քոյր Սու – տանը ազգային յեղափոխութիւն մը ը – րաւ»։ Մանաւորապէս չէշտը դրաւ կի – նէի եւ Ղանայի վրայ, որոնց միութիւնը՝ ըսաւ ան, Աֆրիկէի անկախութեան նա – խերգանքն է։

Պելկրատէն կը հաղորդեն թէ Ա. Մի – ութիւնը որոշած է այսուհետեւ պահպան – ցնել նիւթական իր օժանդակութիւնը՝ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ համաչափ կուսակցութիւններուն։ ուշագրաւ այն է, որ եւրոպայի համաչափարներուն տրուած ղրամին մէկ մասը ամէն տարի պիտի տրուի Մոլին Արեւելքի ... ազ – գային կազմակերպութիւններուն։ Այս ձեւով լուրջ տպնապի մը պիտի մատնուին Ֆրանսայի համաչափարները, մանաւանդ՝ երբ կրճատուցած են նաեւ իրենց երեսփոխանական աթոռներուն մեծ մասը։

Իմմանիթէի անօրէնը՝ Փելիսիէ 50 հազար Ֆրանք տուգանքի դատապար – տուեցաւ, թերթին նախկին խմբագրա – պետ Փիչը Հերվէի դէմ անարգական դը – րութիւններ հրատարակած ըլլալուն հա – մար։ Հերվէ համաչափար կուսակցու – թիւնէն արտաքսուած էր 1956ին։

Պարսկաստանի Շահը Հոմ հասաւ, ուր բաւական պիտի մնայ իբրեւ Նախա – գահ Կրոնքիի պաշտօնական հիւրը։ Կարգ մը լուրերու համաձայն, Շահը օգտուե – լով իր այս այցելութենէն հանդիպում մը պիտի ունենայ Սորայա իշխանուհիին հետ։

Ամերիկեան «Պոլրնկ – 707» օդանաւ մը արագութեան մրցանիչը կոտրեց՝ նիւ Եորքէն Փարիզ գալով վեց ժամ 53 վայր – կեանէն։ 123 ճամբորդ ունէր։

Մոսկուայի մէջ Գերագոյն Խորհուրդ – դի յաջորդ ժողովը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 22ին։

Պուլկարիոյ Նախագահ Տամանիով առջի օր մեռաւ. 1946 – 1950ին, Պատե – րազմական նախարար էր։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Շահպազեան եղբայր – ները եւ իրենց զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Մահմուդեան եւ զաւակները, Տէր և Տիկ. Պէհիկեան եւ զաւակները, իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բո – լոր անոնց որոնք անձամբ, ղրաւոր կամ փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուութիւն – ներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօր եւ զոքանչմօր՝

ՏԻԿԻՆ ՔՕԺԷՆԻ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆԻ

(Ծնեալ Ալանեան)

կսկծալի մահուան առթիւ։

Եւ այս զառն կորուստին առթիւ իր թոռնիկները՝ Ալիս, Ներսէս, Պերճ, Ա – մինէ Շահպազեան, Անժէլ, Միհրան, Ա – նահիտ Մահմուդեան 7000 ֆրանք կը նը – իրեն «Յառաջ»ի տարածման ֆոնտին, երեք հազար «Հայ – Բոյժ»ին, հինգ հա – զար կ. Խաչի քաղաքի մասնաճիւղին, 3 հազար ֆրանք ալ հայ ծերանոցներուն։

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԻԼ — Հ. Յ. Դաշ – նակցութեան Վարդան Ենթակոմիտէն իր կազմութեան 30րդ տարելիցին առթիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կու – տայ այս կիրակի Առնուվիլի Հայոց եկե – ղեցին։

Շրջանի հետեւեալ մահացած ընկերնե – րու յիշատակին —

Բ. Գումրուեանի, Յ. եւ Վ. Ձիհանեան – ներու, Օ. Ատեփսեանի, Վ. Թորիկեա – նի, Մ. Ձիհանշահեանի, Յ. Մէրտինեա – նի, Գ. Մոլսէսեանի, եւ՝

Գէորգ Կառվարեցի։

Ցիշատակը յարգոյները կը հրաւիրուին։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Եկեղեց. Տիկնանց Միութիւնը շնորհա – կալութեամբ ստացաւ Տիկին Աբշալոյս Ինկըճեանէ հազար ֆրանք փոխան ծաղ – կեպսակի Տիկին Վիքթորիա Պատմաճեա – նի (Ծնեալ Օտապաշեան) մահուան առ – թիւ։ Տիկին Մառի Գարաքիւլահեանէ հազար ֆրանք, Պ. Ժիրայր Բաշիկեանէ հազար ֆրանք։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԿԵՍԱՐԻՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Այս կիրակի, հոգեհանգստեան պաշ – տօն պիտի կատարուի, Փարիզի Ս. Յով – հաննէս — Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, կէ – սարիոյ եւ չրջանի 1893ի դէպքին եւ 1915ի տեղահանութեան զոհերու եւ կախաղան բարձրացող 53 հայրենակիցներու, ինչ – պէս նաեւ բազմաւաստակ Առաջնորդ Տէր Տրդատ Արք. Պալեանի եւ նահատակ Խորոմ եպիսկ. Գևորգեան յիշատա – կին։ Կը հրաւիրուին կեսարիոյ եւ չրջա – նի մեր բոլոր հայրենակիցները։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Սէնթ Անթուանի Ս. Թաղէոս եկեղեց. անուան օրհնութեան առթիւ։

—o—

Սէն Անթուանի Ս. Թաղէոս եկեղեց. Թաղ. Խորհուրդս կը յայտնէ թէ այս կիրակի Թաղիս Ս. Թաղէոս եկեղեց. անուան օրհնութեան առիթով, պիտի մատուցուի Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն Թեմիս նախ – կին Առաջնորդ Երջանկայիշատակ Տէր Գրիգորիս եպիսկ. Պալաքեանի հոգւոյն եւ եկեղեց. կնքամօր Օր. Նունիկ Տէր Ղեւոնդեանի, ինչպէս նաեւ համայն թա – պիս եւ չրջակայից բոլոր նուիրատուներ – րու, հանդուցեալ հոգւոյն։

Երգեցողութիւնները պիտի կատարուին Կոմիտասեան եղանակով թաղիս դպրոց դասու անդամներու կողմէ ընկերակցու – թեամբ երգեհոնի։ Ղեկավարութեամբ Օր. Սիւզան Պօյաճեանի։

OCEANIA

ՕԴԱՆԱՒԻ, ՇՈՓԵՆԱՒԻ ԵՒ ԵՐԿԱ – ԹՈՒՂիի ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ Կը ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ձեւա – կերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Քա – նատա, Թուրքիա, Լիբանան։

Ամէն մանրամասնութիւն եւ տեղի վերապահում՝ ՓԱՐԻԶ–ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՐԵՒԱՆ օդանաւային ճամբորդու – թեան համար։

Մանրամասնութեանց համար դրել՝

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

M. LEVON BARONIAN

38, RUE DE LA RÉPUBLIQUE

MARSEILLE, - TÉL. COL. 53-13, 42-58

Bureau à Paris :

4, RUE CASTELLANE

Tel. : ANJ. 16-33 & 75-90

ԶՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

EXPERTISE GRATUITE

Ծախելու համար

ձեր փավիյօնը, վիլլան,

յարկաբաժինը կամ խանութը։

J. TORANIAN

18, AVENUE DE L'OPÉRA

OPE 73-21 OPE 19-45

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԽՆԴՈՑՔ ԻՍԻԻ ՄԷՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նոյ. 30ին կէսօրէն վերջ ժամը 16ին, Արիմեան սրահը։

Կը նախագահէ՝ ԸՆԿ. ԿԱՐՊԻՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Կը խօսի ԸՆԿ. ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակ – ցին։— Տիկին Շահէ Գալայճեան, Օր. Օր. Շահէ Պէնկեան, Շահէ Յովհաննիսեան, եւ Պ. Զօհրապ Մուրատեան։

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 7ին։

×

ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ

29 Նոյ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Դաշ – նակցութեան Տան մէջ։

Կը խօսի ԸՆԿ. ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ։

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԻՐԻՒԻի ՄԷՋ

30 Նոյ. կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, Քաթր Պիւիսօն Փըթի Շալէ, ընկ. Պա – պիկեանի սրահը։

Կը նախագահէ՝ ԸՆԿ. ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՒՐՔ – ՄԷՆԵԱՆ։

Կը խօսի ԸՆԿ. ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժին։

ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւոր Ս. պատարագ, տեղւոյս Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ 5րդ տարելիցին առթիւ։ Այս կիրակի առա – ւտեան ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Հայրապետական Պատուիրակ Գերաչնորհ Տէր Սերովբէ եպիս. Մանուկ – եան։

Նաեւ այս առթիւ Վալանսի ամբակած – ման ընդհ. զոհերուն եւ զազաթից Ազ – գային եւ եկեղեցւոյ զոհարբերուող բոլոր ննջեցելոց, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ — Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ չրջանի մարմիններուն ներկա – յացուցիչները, այս Շաբաթ, ժամը 20.30ին, Մշակոյթի Տան սրահին մէջ, 17 Բիւ Պլէօ, մէտրօ Բատէ։

ՄԱՐՍԻԼ — Հ. Յ. Դ. Գոմոնի Զա – ւարեան Ենթակոմիտէն ընդհ. անդամա – կան ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկեր – ները այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորա – կան հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Անհրաժեշտ ներկայութիւն։

ՓԱՐԻԶ — Հ. Յ. Դ. Ազբիւր Սերոբ – Մ. Եօթնեղբայրեան ։ խումբի ընկերա – կան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։

ՍԻՆԹ ԼԻԹԻՆ — Հ. Յ. Դ. «Անտօք» Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Շա – բաթ երեկոյ ընկեր Այտապիրեանի բնա – կարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայու – թիւնը անհրաժեշտ է։ Ձգղապահ ըլլալ։

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Գոմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնս ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս երկու – շաբթի օրը, ժամը 3.30ին Սահակ Մես – րոպ զպրոց սրահին մէջ։ Շատ կարեւոր հարցերու չուրջ խորհրդակցելու համար։ Բոլոր անդամուհիներուն ներկայութիւնը խիստ կարեւոր է։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը չորսին, Քաֆէ Լը Րէժանի մէջ։ Նիւթ՝ 28 Դեկտեմբեր 1958ի պարահան – դէսը։ Բոլորին եւ մասնաւորաբար յանձ – նախումբին ներկայութիւնը խիստ ան – հրաժեշտ է։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի «Մանուկներու Օր»ը Ճուն – ուար ութին, Սոսիէթէ Սավանթի սրա – հին մէջ։ Մանրամասնութիւնները յա – ջորդով։

ՍԻՓԱՆ - ԿԱՄԻՏԱՍ

ԵՐԳԱՀԱՒՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

AMBASSADEURSի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 7, ժամը 16ին

Orchestre typique cubain RUDDY CASTELL

Սեղանները ապահովել CEN. 28-34 Մուտք 500 ֆրանք

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՇԱԲԱԹ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԺԱՄԸ 21Է ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՏ

ՍԱԼ ՎՕԼԹԷՐի ՄԷՋ, Բիւ Վոլթեր

Orchestre de Tango Typique Vartivanian

Avec la formation Noire Les Mamboseros

GRAND CONCOURS DE HULA-HULA

ATTRACTIONS

Պիւֆէ Մուտք 400 ֆրանք

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՁԱՅԱՐԱՆ ԵԱՐ

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE

(Rue Marbeuf) PARIS - 8e

TÉL. : BAL. 31-21

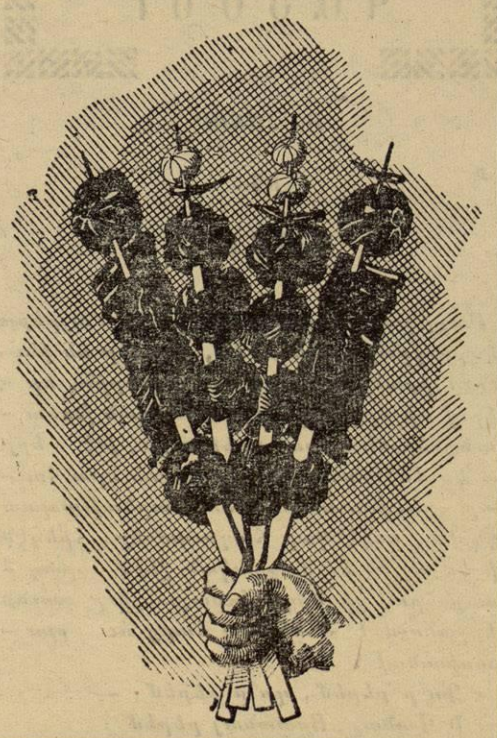
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաշլիք», «քարսքի»

Bar Américain

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

DIMANCHE 30 NOVEMBRE 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8357 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4158

ՕՐՈՒԱՆ ՀՕՍՔԸ

ԱՐԾԱԹԵԱՅ ՅՈՐԵԼԵԱՆ

Հայ երիտասարդաց Դաշնակցութիւնը իր արծաթեայ յոբելեանը տօնած է Պոսթընի մէջ ամսոյս 7 – 9՝ երեք օր տեւող հանդէսներով : Հոծ բազմութիւն մը ներկայ եղած է երաժշտական եւ մարզական հաւաքոյթներուն, ինչպէս նաեւ փակման հանդէսին, որու ընթացքին խօսք առած են զանազան կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները :

Քառորդ դար առաջ՝ 1933ին է որ հիմը դրուած էր երիտասարդական այս կազմակերպութեան, որ կը համապատասխանէ Ֆրանսայի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին :

Սկզբնական շրջանի դլխաւոր կազմակերպիչն էր ողբացեալ Գարեգին Նժդեհ, որ 1944ի աշնան Սոֆիայի մէջ բոլշեւիկներուն կողմէ ձերբակալուելով աքսոր ուղեցաւ Սիպերիա, ուր 13 տարուան չարչարանքէ կեանքէ մը վերջ աչքերը յաւիտենութեան փակեց անցեալ տարի :

Հ. Ե. Դաշնակցութիւնը կանդնած է Հ. Ց. Դաշնակցութեան կողքին, որպէս դրեթէ անոր զաղափարականը :

Հազարաւոր երիտասարդ հայորդիներ ու հայուհիներ մտած են անոր շարքերուն մէջ 25 տարիներու ընթացքին եւ Հայ մկրտուած :

Ծնած եւ հասակ նետած օտար աստղերու տակ, Միացեալ Նահանգներու համակուլ հալոցին մէջ ի սպառ կորսուելու դատապարտուած մեր դեռատի երկսեռ հայրենակիցները Հ. Ե. Դաշնակցութեան շնորհիւ սորված են իրենց մայրենի լեզուն եւ անցեալի վառաչուք պատմութիւնը : Ծանօթացած են հայ ժողովուրդի հերոսական մարտնչումներուն՝ յանուն ինքնապաշտպանութեան եւ ազատութեան հայրենիքի : Սիրած են իրենց ազգը եւ թրծուած հայրենասիրական ոգիով :

Անոր դրօշին տակ դաստիարակուած հարիւրաւոր երիտասարդներ մտած են Հ. Ց. Դաշնակցութեան մէջ, թարմացնելով անոր չարքերը եւ իրենց երիտասարդական եռանդն ու կորովը ի սպաս դնելով անոր ազգային նպատակներու իրագործման : Ոմանք նոյնիսկ զեկավար մարմիններու կը մասնակցին արդէն :

Կազմակերպութիւնը 24 տարիէ ի վեր Պոսթընի մէջ կը հրատարակէ իր պաշտօնաթերթը՝ Շաբաթօրեակ հայրենիքը (Ոսիխլի), որուն 1292րդ թիւը լոյս աւաւ երեք օր առաջ :

Ութ էջէ բաղկացած այս անդլերէն թերթը կը խմբագրեն երիտասարդները իրենք՝ երէց ընկերոջ մը զեկավարութեան տակ : Բովանդակութիւնը հետաքրքրական է ու դաստիարակիչ :

Հ. Ե. Դաշնակցութիւնը իր մասնաճիւղերն ունի Ամերիկայի հայաչատ բոլոր քաղաքներուն մէջ, Նիւ Եորքէն մինչեւ Քալիֆորնիա : Անոնց գործունէութեան արձագանգ կը դառնայ Հայրենիք Ուիֆլին :

Ցանկալի էր անշուշտ, որ այս վերջինը ունենար նաեւ հայերէն բաժին մը՝ ինչպէս ունի Ֆրանսայի Հ. Ց. Դ. Սերունդին պաշտօնաթերթը Հայաստանը : Սակայն Ամերիկայի հայ զաղութը շատ աւելի հին ըլլալով, քանի մը սերունդներ փոխուած են արդէն : Կարելի չէ խստապահանջ ըլլալ :

Հ. Ե. Դաշնակցութեան նախկին ու նոր անդամները կ'աչխատակցին նաեւ անդլերէն Արմինիոն Բրվիու եռամսեայ պարբերաթերթին, գործօն մասնակցութիւն կը բերեն «Հայ Ձայն» ձայնասփիւռին, Հ. Օ. Միութեան, Հայկ. եկեղեցիներու վարչութեանց եւ զպրոցներու հոգաբարձութեանց :

Ազգապահպանման ճակատին վրայ մեծ դեր վերապահուած է մեր երիտասարդական կազմակերպութեանց :

Գուրգուրա՛նք անոնց վրայ :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Ե. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 21ԻՆ

ԸՆՏՐԱՊԱՅՔԱՐԸ

Վաղը՝ երկուշաբթի, պիտի հրատա – րակուին Ալժերիոյ թէ Մայր Երկրի և – ընտրական ընտրութեանց արդիւնք – ները : Ուրբաթ օր Ալժերիոյ մէջ քուէար – կութիւնը սկսաւ. առաջին առիթով ու – շադրաւ էր, որ կիները աւելի մեծ թիւ – ներով կը դիմէին քուէատուփ, քան այ – րերը : Շաբաթ օր կը յայտարարուէր թէ կիրակի իրիկուն հաւանաբար արդիւնք – ները արուին՝ Ալժերիոյ մէջ : Արդարեւ, Իսլամները կը քուէարկեն խաղաղութեան մէջ եւ ոչ մէկ միջադէպ պատահած էր մինչեւ չորեքշ :

Մայր Երկրի ընտրութիւններուն պատկերը բաւականին յստակ է այլեւս : Պարզ է, որ Ե. Հանրապետութեան առաջին խորհրդարանին մէջ Մութիւն Նոր Հանրապետութեան համար կուսակցութիւնը մեծամասնութիւն պիտի ըլլայ եւ ոչ մէկ կասկած՝ որ առաջին կառավարութիւն պիտի կազմուի կոլեաններու կողմէ :

Համայնավարները հսկայաքայլ կը նահանջեն՝ բոլոր չրջաններու մէջ : Մեր երկուան լուրէն եառ՝ որուն համաձայն Մոսկուա պիտի զգրկնչ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ համայնավար կուսակցութիւն – ները ուսած նպաստին մէկ մասը, զժուար չէ նախատեսել թէ ինչ տագնապի պիտի մատնուի Թորէզի եւ Տլիքլոյի կազմակերպութիւնը :

Ներքին նախարարութիւնը կիսապաշտօնական ձեւով կարգ մը նախատեսու – թիւններ կ'ընէ վաղուան Ապր· Ժողովի կազմութեան շուրջ : Փարիզեան կարգ մը թերթեր ալ, կացութեան ուսումնասիրու – թենէն եառ, համակարծիք են Ներքին նախարարութեան՝ որ այսօր, Կիրակի, մինչեւ 14 համայնավար երեսփոխաններ պիտի բնորուին, իրենց բնդհանուր թիւը բարձրացնելով ... 15ի : Տարբերու – թիւնը ակնթարթ է, երբ պիտենք թէ նախորդ Ապր· Ժողովին մէջ Թորէզ աւելի քան 150 ներկայացուցիչ ունէր : Նոյն նախատեսութիւններուն համաձայն՝ Ընկերվարականները պիտի ունենան ութսուն երեսփոխան, Անկախները՝ 115, Արմատականը եւ Ձախ Կեդրոն՝ 41, Ժողովրդական Շարժում՝ 55, Մութիւն Նոր Հանրապետութեան՝ 150 եւն· :

Այժմէն իսկ ճշդուած է արդէն Հանրապետութեան Նախագահի ընտրութեան թուականը՝ Դեկտեմբեր 21· Չընտրուած – լու պարագային՝ երկրորդ չրջանը պիտի ըլլայ չաբաթ մը վերջ՝ Դեկտեմբեր 28ին :

Հանրապետութեան Նախագահ Քոթի Ուրբաթ կէսօրէ եառ ընդունեցաւ վար – չապետը եւ աւելի քան կէս ժամ խորհրդակցեցաւ անոր հետ : Խօսակցութիւն – ները զարճած են զլխաւոր երեք հարցե – րու շուրջ.— Երեսփոխանական առաջին ընտրաչրջանի արդիւնքները, Ֆրանքիւ – զերմանական վերջին խօսակցութիւնները եւ երմտական կացութիւնը :

Երբ ընտրութիւններու վերջնական արդիւնքները յայտնի ըլլան, Երկուշաբթի կամ Երեքշաբթի, Նախարարաց Խորհուրդը ժողով մը պիտի գումարէ Էլիզէի մէջ :

Միւս կողմէ, կը զրէ տեղական մամուլը, հաւանաբար Ռընէ Քոթի առաջին անձը պիտի ըլլայ՝ որուն պիտի հաղորդուի Հանրապետութեան Նախագահի աթոռին համար : Կը կարծուի թէ այնուհետեւ Տը

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՅՈՒՇԱԳԻՐԸ ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ Է

ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆՆԵՐԸ ՎՃՌԱԾ ԵՆ ՏԵՂԻ ՉՏԱԼ

Վարչապետ Արտաուըը խօսելով խոր – հրդային վերջին յուշագրին մասին, յայտարարեց թէ կացութիւնը աւելի քան լուրջ է, բայց, աւելցուց ան «հիմա աւելի ժամանակ ունինք՝ խորհրդակցելու եւ կարելիութիւններ ուսումնասիրելու համար» : Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետին համար խորհրդային յուշագրին դլխաւոր կէտը վեց ամսուան պայմանաժամն է՝ խորհրդակցութիւններու համար, եւ ինչ որ վճռական է՝ այն է, թէ Պերլին պիտի մնայ դրաւման բանակներու պաչտպանութեան տակ :

Միւս կողմէ դիւանագիտական եռուզեռ մը սկսաւ Պոնի մէջ· Արտաուրը տեսակցութիւններ ունեցաւ Մխիթարեանի նահանգներու եւ Անդլիոյ դեսպաններուն հետ :

Ուչադրաւ է նաեւ այն պարագան, որ Արեւմտեան Գերմանիոյ Արտաքին նախարարութիւնը կիսապաշտօնական ձեւով մերժեց խորհրդային ծրագիրը, յայտարարելով թէ Պերլինի ներկայ դիրքաւիճակը Ռուսերու առաջարկած ազատ քաղաքէն աւելի լաւ է :— «Պէտք է անդրադառնալ որ Արեւմտեան Պերլին «ազատ քաղաք» բլլալով համայնավարութեան ձեռքը պիտի իյնայ՝ իրաւական, դինուորական, երմտական եւ տնտեսական տեսակէտով : Հետեւաբար, ազատութիւնը պահպանելու համար՝ Արեւմտեան Պերլին պէտք է մնայ արեւմտեան բանակներու հսկողութեան ներքեւ » :

Արտաքին նախարարութեան կիսապաշտօնական բերանը՝ «քոսեսփոնտանս» խորհրդային առաջարկը անընդունելի կը նկատէ հետեւեալ պատճառներով .—

1·— Ինչպէս հիմա՝ պարճեալ դոյութիւն պիտի ունենան երկու Գերմանիաներ :

2·— Ռուսերու առաջարկած «առժամեայ» վարչակարգը պիտի դառնայ բնականոն, հետեւաբար՝ Արեւելեան Գերմանիա իրրեւ դերիչխան պետութիւն բանակցութիւններ վարելու իրաւունք պիտի ստանայ : Ընդունիլ այս առաջարկը՝ կը նշանակէ ընդունիլ, թէ Գերմանիոյ վերամիացումը անկարելի է :

3·— Գերմանիա, որ երկուքի բաժանուած է այսօր, պիտի բաժնուի երեքի :

4·— Արեւմտեան Պերլին անպաչտպան պիտի մնայ՝ չրջապատուած Արեւելեան Գերմանիոյ ուժերով եւ խորհրդային 22 զօրաբաժիններով :

5·— Ռուսերու եւ Արեւելեան Գերմանիոյ միջամտութիւնը թոյլ պիտի չտայ որ Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ հակահամայնավար քաղաքական զործունէութիւն կատարուի :

6·— Պիտի փակուի վերջին ճամբան՝ որմէ Արեւելեան Գերմանիոյ բնակիչները կը փախին եւ կ'ապաստանին Արեւմտեան Պերլին· իրենց ծրագրով, համայնավարները հսկողութիւն պիտի հաստատեն օդի եւ ցամաքի ճամբաներուն վրայ :

7·— Համայնավարները պիտի ստանձնեն քաղաքին անտեսական կեանքը :

8·— Պերլինի պոյայիճակին համար խոստացուած «ապահովութիւնները» պատրաստի պիտի չունենան, կարմիր բանակի ներկայութեան պատճառով : Արեւմտեան դաշնակիցները անդամ մը հեռանալով Պերլինէն՝ այլեւս պիտի չկարենան միջամտութիւններ ընել : Գալով ՄԱԿի դէպերուն, երկաթէ վարագոյրէն անդին ոչ մէկ տեղ տրուած է անոնց :

Իր կարգին Արեւմտեան Գերմանիոյ նախարար Էրնսթ Լէմմէր յայտարարեց թէ Պոնի կառավարութիւնը առանց որեւէ

ԱՇՆԱՆ ՄԵՂԼԵԴԻ

Աշուն է, անձրեւ ... Ստուերներն անձեւ
Դողդում են դանդաղ ... Պաղ, միապաղաղ
Անձրե՛ւ ու անձրե՛ւ ...
Սիրտըս տանջում է ինչ որ անուրախ
Անհանգստութիւն ...
Սպասիր, լսիր· ես չեմ կամենում
Անցած յոյսերից, անցած յոյզերից
Տառապել կրկին,
Նայիր, ախ, նայիր, ցաւում է ճորից
Իմ հիւանդ հոգին ...

Անձրեւ է, աշուն ... ինչո՞ւ ես յիշում,
Հեռացած ընկեր, մոռացած ընկեր,
Ինչո՞ւ ես յիշում
Դու այնտեղ էիր, այն ադմկաձեր
Կեանքի մշուշում ...
Դու կեանքն ես տեսնել, դու կեա՛նքն ես
յիշում,
Ոսկէ տեսիլնե՛ր, անուրջների լո՛յս ...
Ես ցուրտ մշուշում ·
Իմ հոգու համար չկայ արշալոյս —
Անձրե՛ւ է, աշուն ...

ՎԱՀԱՆ ՏԻՐԵԱՆ

×

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԳ

Դու վայրի ժայռի ծայրին
Քմահաճ կակաչ լինես,
Ես նայեմ, նայեմ վարից,
Ու հեզնից կարօտ մնամ :

Դու խորունկ, խորունկ ձորում,
Ինձ կանչող կարկաչ լինես,
Ես անզօր նայեմ վարից,
Ու հեզնից ծարաւ մնամ :

Դու ծովի, ծովի ծոցում
Մարգարիտ բարը լինես,
Ես անյոյս նայեմ ափից
Ու հեզնից անմաս մնամ :

Դու յաւերժ մօտ ու հեռու
Մեր Մասիս սարը լինես,
Ես նայեմ, այրուեմ անվերջ,
Ու հեզնից անհաս մնամ :

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

պայմանի պիտի մերժէ Խրուչչեւի առաջարկները : Բայց, աւելցուց ան, նման պատասխան մը տալէ առաջ, Արեւմտեան Գերմանիա պիտի խորհրդակցի զաչնակիցներու հետ՝ որպէսզի հաստատակամ պատասխան մը տրուի Խ· Միութեան : Լմմէր յոյս յայտնեց որ այս բանակցութիւնները օր մը պիտի յանգին «Մեծ»երու ժողովի մը դումարման :

Միւս կողմէ, Արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութեան անունով Կրթվոլ յայտարարեց թէ խորհրդային յուշագիրը շինարար նպատակներ կը հետապնդէ՝ եւ – րոպայի ապահովութեան համար : Համայնավար պարագլուխին համաձայն, Արեւմտեան Պերլին վտանգաւոր օճախ մըն է, որ հիւլէական պատերազմի պատճառ կրնայ դառնալ :

Արեւմուտքը անդամ մը եւս ճշդեց իր դիրքը՝ խորհրդային ծրագրին դէմ : Ամերիկայի չորս երեսփոխաններ պոյին Պերլին, ժողովուրդը վառահեցնելով թէ որոշած են համայնավարներու ձեռքը չձգել Պերլինի բնակիչները :

Անգլիոյ Արտաքին նախարար Սելվին Լոյտ ճշդեց իր կառավարութեան դիրքը, յայտարարելով .— Բրիտանական կառավարութիւնը պիտի յարգէ իր պարտաւորութիւնները՝ Արեւմտեան Պերլինի վերաբերմամբ : Լոնտոն անընդունելի կը նկատէ միջազգային համաձայնութիւններուն հրաժարելու Ռուսիոյ նպատակը :

"ՅՈՒՍԱԲԵՐ"Ի ՈՒՂՂԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

«Յուսաբեր» օրաթերթը ղեղեցիկ նախաձեռնութիւնն ունեցած է հարցարանները չարք մը հրատարակելու, նպատակ ունենալով Արտասահմանի մէջ ուղղագրական միօրինակութիւն մը ստեղծել: Այս մխիթով ան դիմած է հայերէնագէտ աշխատակիցներու, նախապէս խմբագրականի մըն ալ նուէր ընծայելով այս առաջադրութիւնը ունեցող հարցը:

Այս խնդրին մասին պէտք է արտայայտուին ղրողները եւ մանաւանդ հեղինակաւոր ղրողներն ու հրատարակչատիրները, կարդ մը բառերուն միօրինակ ուղղագրութեան մասին, կարելի պիտի ըլլա՞յ «պարտադիր» դարձնել թերթերուն եւ ղրողներուն:

Որպէսզի կարելի ըլլայ նպատակայարմար եղրակացութեան մը յանգիլ եւ հեղինակաւոր ղրողներուն կարծիքներն ու դրծածած ձեւերն ունենալ, նկատի պիտի ունենամ իրապաշտ, արուեստագէտ եւ նոր գրողներուն ուղղագրական ձեւերը, այն սերունդներուն, որոնք մեր արդի աշխարհաբարին ճարտարապետները նկատուած են:

Առ հասարակ լեզուի մը ուղղագրութեան համար հինէն ի վեր հեղինակութիւն ճանչցուած եւ իրենց դլուխ դոր – ծոցներուն մէջ դրծածած ձեւերը եւ օրէնքները պէտք է պարտադիր դառնան յաջորդ սերունդներուն համար: Ըստ իս այս է բանաւոր եւ տրամաբանական մեթոդը: Քերականները ալ յաճախ օգտուած են նշանաւոր ղրողներուն որպէս դրած կանոններէն:

«Յուսաբեր»ի առաջին հարցարանը չորս հարցումներէ կը բաղկանայ.

1.— Ագգերու անուանները գլխագի՞ր գրել թէ մանրագիր:

2.— Գրել ամէնէ՞ն թէ ամենէն:

3.— Կարօ, Համօ, Լոռաբնո՞ գրել թէ Կարոյ, Համոյ, Լոռաբնոյ:

4.— Գլխագի՞ր թէ մանրագիր գրել տիտղոսները, Տոքթ. Տճօրէն, Վարչապետ, Պատրիարք, Կաթողիկոս եւայլն:

Այս չորս հարցումներուն պատասխանելու համար, մեր ղրականութեան իրապաշտ սերունդէն պիտի առնեմ (1870 – 1890) քանի մը յատկանշական դէմքեր, եւ պիտի փորձեմ ամէն մէկէն օրինակներ տալ: Իմ ընտրած իրապաշտ դէմքերն են Լեւոն Շաքեան, Գրիգոր Զօհրապ, Արփիար Արփիարեան, Հրանդ (Մելքոն Կիւրճեան), Տիկին Զ. Աստուր (Սիպիլ) եւ Հրանտ Աստուր: Վերջին երկուքը մանաւանդ հեղինակ են Արդի Աշխարհաբարի Քերականութեան չարքի մը, ինչպէս նաեւ հայերէն լեզուի ուսուցման համար ընթերցանութեան դասադիրքերու՝ «Թանգարան» խորագրով:

Գ. Զօհրապ, «Մանօթ դէմքեր»ու չարքին մէջ, ազգերու անունները դլխագիր կը դրէ, տիտղոսները՝ դլխագիր եւ առջեւէն խով: Կը դրէ Հիւկօ, Հոլոված առնը՝ ոյլ, ոյէ, ոյով:

Ա. Արփիարեան «Կարմիր Ժամուց»ի մէջ, ազգերու անունները կը դրէ դլխագիր, ինչպէս նաեւ տիտղոսները, ամէն կը դրէ խով:

Հ. Աստուր, «Դիմաստուերներ»ուն մէջ, ազգերու անունները եւ տիտղոսները կը դրէ դլխագիր, կը դրէ ամէնէն, եւ Հիւկօ:

Սիպիլ, «Աղջկան մը սիրտը» վէպին մէջ, ազգերու անունները եւ տիտղոսները կը դրէ դլխագիր, կը դրէ նաեւ ամէն եւ Հիւկօ (նկատի առնելու է նաեւ որ կարդ մը հեղինակներ ուղղագրութեան երկու ձեւ ունին, ամեն եւ ամէն, Սիպիլն առնոյմէ է):

Հրանտ (Մ. Կիւրճեան) «Պանդուխտի կեանքէն նամակներ», կը դրէ Մանօ, Մարօ, Ակօ, Նաոօ, Կարօ, Խաչօ եւայլն. ազգերու անունները եւ տիտղոսները կը դրէ դլխագիր:

Լ. Բաշալեան, (Լ. Զարթումեան) «Կառղանը» դրուածքին մէջ կը դրէ ամէն:

Իրապաշտներէն եաքը, արուեստագէտ սերունդին ներկայացուցիչները նկատի ունենանք:

Տ. Զրաֆեան «Ներաշխարհ»ի մէջ, կը դրէ ամեն եւ ամէն, ինչպէս նաեւ Հիւկօ:

Տիկին Զ. Եսայեան, «Աւերակներուն մէջ» կը դրէ ազգերու անունները եւ տիտղոսները՝ փոքր դրով:

ԶՕՊԱՆԵԱՆ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՄԷՋ

Կիլիկիոյ սքանչելի կաթողիկոսը դեռ նոր մեռած էր:

Կ'ըսէին որ ան հրաւիրած էր Զօպանեանը, դալու եւ առեն մը մնալու Անթիլիասի վանքը:

1952ի աշունին, իրաւ ալ Զօպանեանը եկաւ Անթիլիաս:

Անուշա որ սքանչելի կաթողիկոսին հետ, շատ հմայք թաղուած էր: Զօպանեանը նոր հմայք մը բերաւ, թէ՛ աշա – կերտութեան, թէ՛ ժողովուրդին:

Որովհետեւ, Պէյրութի Հայութիւնը, անճանաչելի դառնալու չափ, տարբեր է միւս Հայ գաղութներէն:

Զարմանալի բան, ան կը սիրէ իր մարտաւորականները ...

Ոբքան որ, ուրիշ դաղութներու մէջ, հարուստը կը պաշտուի, եւ մտաւորականը կ'արհամարհուի, կրնամ ըսել թէ Պէյրութի մէջ, եթէ հարուստը միշտ կը սիրուի անուշա, բայց եւ այնպէս, մտաւորականը իր յատուկ դասակարգը ունի, որ հարուստինը չէ, բայց որ, բարեբախտաբար, «խղճալիներու» դասակարգն ալ չէ բնաւ:

Անոնք, թերեւս չեն կրնար քալել ոսկիներով ծանրաբեռն մարդերու պէս, բայց ժողովուրդը կարծես հասկցած է: Ասիկա մեծ ապահովութիւն մըն է Պէյրութ ապրող մտաւորականին համար:

Երբ փողոցներէն ան կ'անցնի, աչքերը երկինքին եւ ոտքերը սալայատակներուն քսելով, ան դիտէ որ, քովէն անցնող ամէնէն համեստ Հայն իսկ, իր չկարենալ քալելը, պիտի չվերագրէ իր խեղճութեան եւ անօթութեան, այլ որովհետեւ կարծես կը գտայ որ «ծանր թեւեր» կը պահեն զինք սալայատակին վրայ ...

Ասիկա թերեւս իմ երազս է, բայց ես այդ տպաւորութիւնը կրեցի, Պէյրութ եղած առեն:

×

Ուրեմն Զօպանեան, Անթիլիաս եկած էր:

Օր մը, ճամբայ ելլելով լերան տուն, ուր անդամմանելի ձեւով մը թաղուած կը մնայ, դայլ Անթիլիասի վանքը, Զօպանեանը տեսնելու:

Երկար տարիներէ ի վեր դիրար չէինք տեսած: Ուրախ եղանք ոչ միայն դիրար տեսնելով, այլ դիրար՝ ճանչնալով: Ի՜հ, այդ անպիտան անցնող տարիները, ամէն հետք կրնային հետերնին տարած ըլլալ..

Վանքէն մուտքիս դիս դիմաւորեցին ինը բարձրարեձ չոճիները, որոնք կար – ծես մասնաւորապէս հոդ բոլորուած են պաշտպանելու եկեղեցին ...

Անցայ մեր սքանչելի կաթողիկոսին դեռ շատ թարմ հոդակոյտին առջեւէն, որուն քով, Վանքին խոչոր հաւատարիմ շունը, պառկած էր իր բոլոր երկայնքով, կարծես ցաւատանջ հծծիւն մը իր մարմնին մէջ ...

Ցեւոյ հասայ խորը, ան փոքրիկ տունը, որ Վանքին հիւրանոցն էր: Զօպանեան իր սենեակն էր: Կարծես իր հոն դալովը, սենեակը դիրքերով լեցուած էր:

Վերապահելով իր ամուսանալի ժպիտը, կարծես տարիները անհետացան... Ժպիտ մը, որ չրթունքներէն կը սկսէր, բայց որ դէմքէն վեր սլլդելով, տէր կը դառնար աչքերուն, որոնց մէջ կը հաստատուէր...

×

Կէս օր է: Ինչո՞ւ համար կէս օր է: Որովհետեւ Զօպանեան իր մուտքը կը դործէ Վանքին դահլիճէն ներս: Եթէ աշխարհի բոլոր ժամացոյցներն ալ սխալին, Զօպանեանին ժամացոյցը այդ ժամուն չի կրնար սխալիլ:

Քիչ յետոյ, Վանքին դրոց – բրոց ծառան կուդար ճաշի հրաւիրելու: Նստած տեղապահ Սրբազանին աջ կողմը, ան կը ճաշէր կատարեալ լրջութեամբ. ոչ կը խօսէր, ոչ կը լսէր ...

Այդ կարեւոր պահէն վերջ, կուդային ուրթի եւ նարտի ժամերը, որոնց իր հաւատարիմ ընկերն էր ուսուցիչ Սիմոնեանը:

Աւոնցմէ դուրս կային, ամբողջ Հայութենէն եկած, ճաշի հրաւէրներ, ամէնէն հարուստներէն մինչեւ շատ խոնարհ դասակարդը:

Կը յիշեմ իրիկուն մը, ներկայ եղած ըլլալ, այդպէս խոնարհ Հայու մը տըժդունելուն եւ դրեթէ ուշքը կորսնցնելուն, երբ ճաշի հրաւիրած ըլլալով Զօպանեանը, եկած էր տանելու, եւ ինքզինքը դըտած էր դրեթէ վերջացած ճաշասեղանի մը առջեւ, ուր արդէն Լիբանանի սքանչելի ձմերուկը ճաշակելու ձեռնարկած էր իր հիւրը, եւ որ կը յայտարարէր, որ այլեւս իրեն համար, անկարելի էր, դարձեալ՝ նոր ճաշի մը ձեռնարկել ...

Եւ նաեւ խոնդավառող դատախօսութիւններ: Առաջինին ներկայ եղած եմ: Հայ աշուղներուն մասին էր, բայց ան – չուշա լայնօրէն համեմատած, Աճեմեան Ֆրանսէն եւ Փրկանսէէն իրեն ուղղուած նամակներով:

Սակայն այս բոլորին ամէնէն վերջը կանդնած կար, անշուշտ՝ իր՝ Ցորելեան – նը:

Գաղանիք մը չէ, որ Հայ մտաւորական – ներն կեանքին երկու մեծ վերելքներն են, իր Ցորելեանը նախ, եւ միշտ իր յու – պարակաւորութիւնը ...

Զօպանեանը երկուքն ալ ունեցաւ, ա – ւա՛ղ ...

Կան որոնք բախտը ունին խուսափելու յորելեանէ մը դէթ, եթէ անկարելի է երկրորդէն խուսափիլ ...

Բայց Զօպանեան, չորս անդամ կրեց յորելեաններու տանջանքը, փառաբանութեան ձեւին տակ ... Լիբանանի ալ դեղեցիկ երկինքին տակ, մինչեւ Զահլէի հեռաւոր անկիւնը ...:

×

Վերջերս, «Ամսօրեակ»ին մէջ կարդացի դրութիւն մը Զօպանեանին մասին, քննադատ Գ. Ֆէնէրճեանի կողմէ:

Անոր թօնը ընդհանրապէս չափազանց խիստ եւ յարձակողական տպաւորութիւն մը կը թողուր, եթէ նոյն իսկ իր խորքին մէջ, ճիշդ մասեր կային:

Բայց, բարեբախտաբար, յիշած էր «Օրօր»ը, իրրեւ Զօպանեան բանաստեղծին դրիչէն ելած «Հրաշք» մը: Սակայն, դժբախտաբար, չէր ծանրացած, պէտք եղածին չափ, այդ հրաշքին դեղեցկութեան վրայ:

Այդ կտորին մէջ, Զօպանեան դործած է մեր սքանչելի լեզուն, իր լաւագոյն ձեւով, եւ անոր կշռոյթը յուղիչ է, եւ կարծես մեր երկրին բնութեան աւիշը ունի իր չափին մէջ ...

Նոյն ինքն բանաստեղծին խօսքով, «զմայլելի» նմոյշ մը հայ բանաստեղծութեան:

Եւ կը խորհիմ որ, եթէ Զօպանեան, մխայն «Օրօր»ը դրած ըլլար, իրրեւ բանաստեղծութիւն, բաւական պիտի ըլլար ան, ընկերանալու, իր անսովոր անհատականութեան ...

Դուն ճստեր ես ճամբաներուն անկիւնը,
Մագերդ ի վար կախուեր, սառեր է ձիւնը...»:

ՄԱՆՈՒԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

«ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆ»

●

Ինչպէս դրած էինք, «Ֆեմինա»յի Տիկինները այս տարուան մրցանակը տուին Տիկին Ֆրանսուազ Մալէ – Ժորիսի, իր վերջին դործին՝ «Երկնային կայսրուհիւն» վէպին համար:

«Երկնային կայսրուհիւն»... բայց դրքին անունը պէտք չէ չփոթութեան մատնէ ընթերցողը, որովհետեւ անիկա ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ ... սրճարանի մը անունը, Մոնփառնաս, Օաեսա փողոցին մէջ: Վէպին առանցքը՝ սրճարանին վրայ պտտուող չէնքը, իր բոլոր կողմերով: Պատմութիւնը՝ չէնքին բնակիչներուն եւ սրճարանի յաճախորդներուն:

Այս վէպը չատ ժողովրդական է եւ կը յիշեցնէ «Օթէլ տիւ Նոր»ը: Միջակ դասակարդի մարդիկ վերաբ պատած են այն – տեղ,— ձախողած դաչնակահար մը, որ կամաւոր կոյր ձեւանալով կ'ապրի իր կնոջ «չահած» դրամով, թոյլ տալով որ ան չարունակէ իր դէշ ընթացքը, բժիշկ մը՝ որ վիժումներով կը չահի իր ապրուստը, Փրկիչներէն պաշտօնեայ աղջիկ մը, տունմնայ օրիորդ մը եւն.: Գլխաւոր հերոսը Սթեֆանն է, ձախողած դաչնակահարը, որուն կինը բացէ ի բաց կը կենակցի ուրիշներու հետ: Սթեֆան, որ սրճարանի մը մէջ կը նուագէ, դործ կ'ունենայ փոքրիկ «վանտէօզ»ի մը հետ, որ վերջի վերջոյ երեւան պիտի հանէ դաշնակահարին տան ողբերդութիւնը, դիմակազերծ ընելով «արուեստագէտ»ին հոգին: Աղջիկը մինչեւ իսկ պիտի կարդայ Սթեֆանի «Օրագիր»ը եւ հրապարակէ. անարդուած բոլորէն «Երկնային կայսրութեան» փոքրիկ աշխարհի բնակիչնե – րէն բաժնուելով, Սթեֆան պիտի երթայ՝ թչուառօրէն մեռնիլ հիւանդանոցի մը մէջ:

Ինչպէս կ'երեւի նկատեցիք, վէպը քիչ մը չատ խճողուած է, թէեւ պատկերները լաւ արուած են, կենդանի չունչով եւ ե – րանդաւորումներով, ուր երեւան կուդան

ԿՑԾՐԵՐ

Ֆ. ՀՈՍՈՒ

Իր.

ՈՍՏՈՂ

Իմ ծնողքս Մուսալիէն Միւտանիա տա-
ճարն էին: Ես մի գիւղ եմ, որ կը կոչուի Ծա-
ղիկ Մորդ: Ծնողքս ամէն տարի ուխտի կ՚եր-
թային Միւտանիա, ու ես ալ անոնց հետ կ՚եր-
թայի: Ծերուկ հայրս ինծի կը պատմէր, թէ
Միւտանիա տաճարը հազար տարուան հին է,
ու թէ Աստուածամօր սքանչելագործ պատկե-
րը կայ անոր մէջ: Ես ալ կը հաւատայի, ու
կ՚աղօթէի, որ Աստուածամայրը ինծի ալ
սքանչելագործ պատկեր մը նուիրէ:

Մեծ տօնին, Վարդավառին, ուխտաւոր-
ներ կու գային հեռուներէ, ամէն կողմերէ,
ձիերով, ջորիներով, ոտքով, ու կ՚ապրէին
գիւղին մէջ: Ամէն տարի ալ ես կը տեսնէի
զանոնք, ու կը հիանայի անոնց վրայ: Ինչ
գեղեցիկ էին անոնց հագուստները, ինչ
գեղեցիկ էին անոնց ձիերը, ինչ գեղեցիկ
էին անոնց զէնքերը: Ես կ՚ուզէի, որ ես ալ
մեծնամ, ու ես ալ ձի ունենամ, ու ես ալ
զէնք կրեմ, ու ես ալ ուխտի երթամ Միւտա-
նիա տաճարը:

Մեծցայ: Իսկապէս ալ ձի ունեցայ, ու
զէնք կրեցի, ու ուխտի գացի Միւտանիա տա-
ճարը: Ուխտի գացի ոչ թէ մէկ անգամ, այլ
երեք անգամ: Ամէն անգամ, որ ուխտի կ՚եր-
թայի, ես կ՚աղաչէի Աստուածամայրը, որ
ինծի սքանչելագործ պատկեր մը նուիրէ:
Ամէն անգամ, որ ուխտէն կը վերադառնայի,
ես կ՚ըսէի ինքզինքիս, թէ Աստուածամայրը
անպայման պիտի նուիրէ ինծի սքանչելա-
գործ պատկեր մը:

Ես ալ մեծցայ: Ամուսնացայ, ու կին
առի: Կինս ալ ինծի պէս Միւտանիա տաճա-
րի ուխտի կ՚երթար: Ամէն անգամ, որ ուխ-
տէն կը վերադառնայի, ես կ՚ըսէի ինքզին-
քիս, թէ Աստուածամայրը անպայման պիտի
նուիրէ ինծի սքանչելագործ պատկեր մը:

Ես ալ ծերացայ: Ուխտի գացի Միւտանիա
տաճարը: Ուխտի գացի ոչ թէ մէկ անգամ,
այլ երեք անգամ: Ամէն անգամ, որ ուխտէն
կը վերադառնայի, ես կ՚ըսէի ինքզինքիս, թէ
Աստուածամայրը անպայման պիտի նուիրէ
ինծի սքանչելագործ պատկեր մը:

Ես ալ մեռայ: Ես ալ մեռայ, ու ես ալ
չստացայ սքանչելագործ պատկեր մը: Ես ալ
մեռայ, ու ես ալ չտեսայ Աստուածամայրը:
Ես ալ մեռայ, ու ես ալ չիմացայ, թէ ինչո՞ւ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենագութ էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենագութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
ողորմած էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենագութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
ողորմած էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գութ էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենագութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
ողորմած էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենակարեկից
էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենագութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
ողորմած էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենակարեկից
էի, որովհետեւ ես ինքս ամենաներող էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենագութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
ողորմած էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենակարեկից
էի, որովհետեւ ես ինքս ամենաներող էի, որո-
վհետեւ ես ինքս ամենահոգատար էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենագութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
ողորմած էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենակարեկից
էի, որովհետեւ ես ինքս ամենաներող էի, որո-
վհետեւ ես ինքս ամենահոգատար էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաբարեգութ էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենագութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
ողորմած էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենակարեկից
էի, որովհետեւ ես ինքս ամենաներող էի, որո-
վհետեւ ես ինքս ամենահոգատար էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաբարեգութ էի, որովհետեւ
ես ինքս ամենաողորմած էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենագութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
ողորմած էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենակարեկից
էի, որովհետեւ ես ինքս ամենաներող էի, որո-
վհետեւ ես ինքս ամենահոգատար էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաբարեգութ էի, որովհետեւ
ես ինքս ամենաողորմած էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենաքաղցր էի:

Ես ալ մեռայ, ու ես ալ հասկցայ, թէ
Աստուածամայրը ինծի սքանչելագործ պատ-
կեր մը չնուիրեց, որովհետեւ ես ինքս սքան-
չելագործ պատկեր մըն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուածամայրն էի, որովհետեւ ես
ինքս Աստուած էի, որովհետեւ ես ինքս ամէ-
նակարող էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
տես էի, որովհետեւ ես ինքս ամենագէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենազօր էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենահաս էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենակալ էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենակեցոյց էի, որովհետեւ ես ինքս ամե-
նաստեղծ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գոյ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենայաւէտ էի,
որովհետեւ ես ինքս ամենաբարի էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենասէր էի, որովհետեւ ես ինքս ա-
մենագութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
ողորմած էի, որովհետեւ ես ինքս ամենա-
գութ էի, որովհետեւ ես ինքս ամենակարեկից
էի, որովհետեւ ես ինքս ամենաներող էի, որո-
վհետեւ ես ինքս ամենահոգատար էի, որովհե-
տեւ ես ինքս ամենաբարեգութ էի, որովհետեւ
ես ինքս ամենաողորմած էի, որովհետեւ ես
ինքս ամենաքաղցր էի, որովհետեւ ես ինքս
ամենասէ

Կոլ պիտի խնդրէ Նախագահ Քոթիէն, որ նախագահէ սահմանադրական կոմիտէին:

Վարչապետ Տը Կոլ խորհրդակցութիւններ ունեցաւ Պատերազմական նախարար Կիլհոմայի հետ, որմէ ետք յաջորդաբար ընդունեցաւ Շինութեան նախարարը՝ Միւտրօ եւ նախարար Անդրէ Պիւլոշը: Խօսակցութիւններուն ներկայ էր Զօր. Զելլը:

Միւս կողմէ, ինչպէս յայտարարուած էր, Զօր. Տը Կոլ սկսաւ իր խօսակցութիւնները՝ ափրիկեան կառավարութիւններու ղեկավարներուն հետ: Քոնէ եւ Արպուսիէ երկարօրէն խօսեցան Վարչապետին հետ, որմէ ետք Մարոքի Ֆրանսական դեսպան Փարոտի ընդունեցաւ Տը Կոլի կողմէ: Այս առիթով վճռապէս կը հերքուին այն զրոյցները, որոնց համաձայն Փարոտի պիտի հրաժարէր դեսպանի իր պաշտօնէն:

× Պատերազմական նախարարութիւնը կը հաղորդէ թէ պինհալ ուժերու ընդհանուր հրամանատար՝ Զօր. Էլի, որ 1958 Դեկտեմբեր 17ին տարիքի բերումով հանգստեան պիտի կոչուէր, տարի մը եւս պիտի մնայ իր պաշտօնին դլուխը՝ Վարչապետին եւ պատերազմական նախարարութեան որոշումով:

× Ցառաջիկայ հինդշաբթի Իսի լէ Մուլինոյի մէջ ընկերվարականները պիտի ունենան արտակարգ համագումար մը, որուն մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի՝ ընտրութեանց վաղորդայնին: Օրակարգի վրայ՝ կացութեան քննութիւնը:

× Ալժերիոյ Ազատագր. Ճակատի Թունուզի գրասենեակը հրապարակեց «Ա. ժամեայ կառավարութեան» մէկ զեկոյցը, ուր կը յայտարարուի թէ յառաջիկայ չաբաթ ազատ պիտի արձակուի Ֆրանսացի զերիներու երկրորդ խումբը՝ Ալժերիոյ կարմիր Մահիկին կողմէ: Ֆրանսացիները պիտի յանձնուին Միջազգային Կարմիր Խաչի ներկայացուցիչներուն: Այս լուրը հաստատուեցաւ Մարոքի եւ Ժընեւի մէջ միաժամանակ: Ինչպէս ծանօթ է Նոյեմբերի սկիզբը Քրիմ Պէլքա- սէմ զերմանական թերթի մը յայտարարած էր թէ «մօտ ատենէն խումբ մը Ֆրանսացի զերիներ եւս պիտի արձակուին»: Այդ յայտարարութենէն ետք պինդուրներու բնաւանիքները նամակներ ստացան իրենց հարազատներէն:

× Ֆերհաթ Ապաս, որ հինդշաբթի օր Մաորիա գացած էր, մեկնեցաւ Ժընեւ. ողջերթ մաղթելու համար օդակայան գացած էին Սպանիոյ Մարոքի եւ Թունուզի դեսպանները:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ համայնավարները հրկայ ցոյց մը ըրին՝ խորհրդային պինուորական պատուիրակութեան մը ժամանման առթիւ. ասոր բարձրաստիճան պինուորականներէ կազմուած այս պատուիրակութիւնը հաստատուեցաւ Ցուլիս 14ին սպաննուած Ֆէյսալ Թագաւորին պալատը: Կը կարծուի թէ այս սպանները պիտի գրգռին իրաքեան բանակի կազմակերպութեամբ, քանի որ անոնք օդանաւի եւ հրաձգի սպառազինման հարցերու մասնագէտներ են:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի մէջ պիտի դումարուի համայնավար կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի ժողովը, որուն օրակարգի գլխաւոր նիւթն է՝ հրէական հարցը: Կը կարծուի թէ երկաթէ վարագոյրի ետեւ մէջ հրէական ինքնավար հանրապետութիւն մը պիտի հիմնուի. այս խնդիրը արծարծուած էր արդէն 1927 – 1928ին, եւ նոր հանրապետութեան համար նախատեսուած չրջանն է՝ Պիրոպիճան: Այս ձեւով Կրեմլին կ'ուզէ առաջքն առնել դէպի Իսրայէլ պաղթելու հրէական չարժումին:

ՄԱԿի քաղաքական յանձնախումբին մէջ Քոլոմպիա ծրագիր մը ներկայացուց կիպրոսի հարցը լուծելու համար, առանց չարկելով որ քննիչ յանձնախումբ մը դրկուի ուսումնասիրելու համար կղզիին կացութիւնը: Կիպրոսի հարցին քննութեան սկիզբէն ի վեր ասիկա չորրորդ ծրագիրն է՝ որ կը յանձնուի:

ԱՐԱԲ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ տեղեկատուութեան նախարար Սաատ Ազիզ յայտարարեց թէ Արեւմտեանները կրնան ձեռնարկել Ասուանի ամբարտակի չինութեան երկրորդ մասին, քանի որ Ս. Միութիւնը նիւթական եւ մասնագիտական իր օժանդակութիւնը բերած է աշխատանքներու առաջին մասին համար:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԽՆԴՈՑՔ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Լիոնի Նոր Սերունդի «Միամանթօ» խումբի կողմէ:

Դեկտեմբեր 7, կիրակի կէսօրէ յետոյ, ժամը 3էն մինչեւ գիշերուան 10ը, Յոյնեարու սրահը (5 Րիւ Պոնըփուա):

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայկական եւ եւրոպական պարեր, առատ կերուխում եւ հաճելի անակնկալներ:

Կը հրաւիրուին բոլոր Լիոնահայերը անխտիր:

Այդ օրը բոլորդ Յոյներու սրահը քալելու համար Նոր Սերունդը:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Փիլիպպոս Եսայեան եւ պատկը, Սէմէրճեան, Եսայեան, Բալուեան, Թօփատաքլեան, Գասպարեան, Գէորգեան, Քիւրճեան, Արթինեան, Ժամկոչեան ընտանիքները եւ բոլոր ընտանեկան պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն Իսիի Թաղապետութեան, Օդային նախարարութեան, Ալժերիոյ 2/2 զօրաբաժնին, Ֆրանսայի Նախկին Ռազմիկներու Միութեան, Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութեան, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի.ն, Իսիի եւ Պանէվոյի Նոր Սերունդներուն եւ բոլոր անոնց որոնք մասնակցեցան իրենց մեծ սուգին՝

ՓԻԼԻՊ ԵՍԱՅԵԱՆի

պառնապէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Ալժերիոյ ճակատը, 22 տարեկանին:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Շքեղ պարահանդէս, կազմակերպուած Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան կողմէ, Յունուար 31ին, Շաբաթ երեկոյ: Վիչնի մէջ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Ֆասոնիչիններ ժոժ 12 Րէֆրիճիրը եւ Սիրֆիւլէր (ժերզէ) մեծ սեռի, ապահովուած գործ: Ներկայանալ նմուշով:

ETS. ALEX
27, RUE N. D. DE NAZARETH, PARIS 3e

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

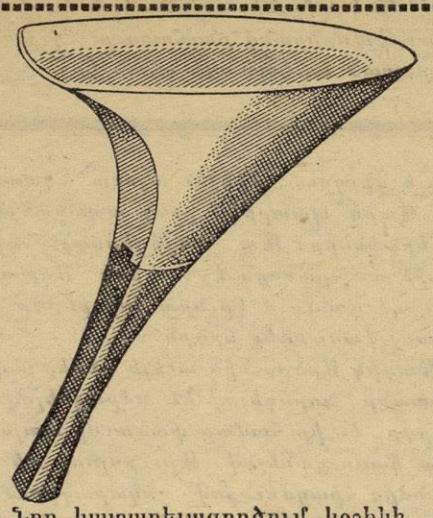
Սէնժէռ մեբեենաներ, բանտեմ, մկկ օրմաթիֆ պուբօճէօզ ֆուփ – փիլով 71–30, (տարի 1958) եւ Փօզպուբօճ օրմաթիֆ 2 եւ 4 ծակի համար, Շասի 175:

Սէնժէռ մեքենայ, պուբօճէօզ առանց քուփ – փիլի, Շասի 71 – 30:

× Սիւրժըբէօզ Իւնիոն սիեսիալ, նոր մօտել, մօթէօր Քոնթինիւ:

× Սիւրժըթէօզ Իւնիոն սիեսիալ հին մօտէլ:

Dalian 72, AVE. VICTOR HUGO
MIC. 40-46 CLAMART - SEINE

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ *Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է ձեւընկալի* (մաթիէռ փլաստիճ) *եւ ալիւմինիումի միացում* – *մով չինել անբեկանելի* (էնճասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն *բարձրութեամբ*:

Դիմել՝

VANPLAST
(ՎԱՆԼԵԱՆ)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-08
Առաւօտները հեռաձայնել՝ ITA 16-36
» 33-38

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Ուս. Միութեան հերթական ժողովը այսօր կիրակի (Նոյեմբեր 30), ժամը 14·30ին, 17 րիւ Պլէօ:

ԿԱՊՈՒՏՅ ԽԱՉԻ Պոմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնս ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամակիցները այս Երկուշաբթի օրը, ժամը 3·30ին Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ: Շատ կարեւոր հարցերու շուրջ խորհրդակցելու համար: Բոլոր անդամակիցներուն ներկայութիւնը խիստ կարեւոր է:

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Պուլ. Օտտոյի մասնաճիւղի վարչութիւնս ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները, այս ե. ւրեքշաբթի ժամը 3·30ին, ընկերուհի Գ. Արզումանեանի բնակարանը: Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ
ԵՐԳԶԱՆՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
AMBASSADEURSի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
Կիրակի, Դեկտեմբեր 7, ժամը 16ին
Orchestre typique cubain RUDDY CASTELL
Սեղանները ապահովել CEN. 28-34 *Մուտք 500 ֆրանք*

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՇԱԲԱԹ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ
ՍԱԼ ՎՕԼԹԷՐԻ ՄԷՋ, Րիւ Վոլթեր
Orchestre de Tango Typique Vartivanian
Avec la formation Noire Les Mamboseros
GRAND CONCOURS DE HULA-HULA
ATTRACTIONS
Պիւֆէ *Մուտք 400 ֆրանիք*

COLIS pour L'U.R.S.S. Licence Officielle
SICOMEX
20, Rue Royale, Paris 8e
Métro : Madeleine Tél. : OPE. 67-77
Համաձայն ինքնուրիսքի հետ ստորագրած պայմանագրին մէնէն կարճ ժամանակամիջոցին ԾՐԱՐՆԵՐ ԿՐ ՅԱՆՁՆԷ Ի. ՄԻՈՒԹԻՒՆ:
Առաջնակարգ ապրանքներ, թէչքաթիլ, հագուստ, ներքնազգեստ մառչելի գներով, տաք հագուստներ, չալ փերչինեան բուրդէ, ճայլըն գուլպայ եւ ամէն տեսակ ապրանք:
Ցաճախորդներուն տրամադրութեան տակ են, մեր գրասենեակին մէջ:
Բոլոր ծախքերը (մաքս – ապահովագրութիւն եւն.), ծրարներուն գիներուն մէջ հաշուուած են, ստացողը ոչ մէկ վճարում կ'ընէ, ծրարներու յանձնումը ապահովուած է եւ ստացողին կողմէ ստորագրուած:
Ստացագիրը կը գրկուի ուղղին: Բաց է ժամը 9էն 12, եւ 14էն 18·30
Envoi Gratuit de Renseignements et Catalogue

ՄԻՇՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՇՏ ԱՌՈՂՋ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ
BOSPHOREի
ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԹԱՀԻՆԸ
ՀՐՈՒՇԱԿԸ, որ կը պատրաստուի շուշմայով (*սուսամ*) եւ շաբարով, առաջնակարգ սնունդ մըն է, կազդուրիչ՝ շնորհիւ շուշմայիին, որ Արեւելքի մէջ ծանօթ է նաեւ հինէն ի վեր, իր հրաշալի բուժական յատկութիւններով, իր երիտասարդացնող տարրերով,
Արեւելեան ժողովուրդներուն երկարակեցութիւնը արդիւնք է Հէլվայի եւ թահինի գործածութեան:
Այսօր Արեւմուտքի մէջ եւս բժշկական հեղինակութիւններ կը հաստատեն առաջնակարգ այս սննդանիւթին արժէքը:
Sté BOSPHORE (ԵՒՐՈՊԱՅի ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ)
2, Rue Louis Astoin - Marseille

ՏՕՆԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ
Անապարեցէք ձեր նուէրները դրկել Ս. Միութեան ձեր ազգականներուն:
MORY et Cie
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
Միայն Լրատուն ունի ծրարներ դրկելու Ս. Միութիւն:
Բան չենք ծախեր եւ մեր յաճախորդներուն չենք ստիպեր որ մեր տան կողմէ պատրաստուած ծրարները դրկեն:
Մենք միայն կը դրկենք ինչ որ դուք կ'ուզէք ձեր ուզած խանութէն: Ստացողը ոչ մէկ բան չի վճարեր: Միայն նոր ապրանքներ կարելի է դրկել:
Ծրարները ապահովագրուած են եւ դրկողը ստացագիրը մը կը ստանայ ստորագրուած, ստացողին կողմէ:
Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին՝ հեռաձայնով՝ NOR. 40 72 & 50 83
10, Rue St-Quentin, Service C, Paris 10e
MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD
ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ԹԵՐԹԻՍ ԿՈՂՄԷ ՆԵՐԿԱՅԱՆԱԼ